ΚΩΝΣΤ. Φ. ΣΚΟΚΟΥ

ΕΘΝΙΚΟΝ

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΚΟΝ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΚΑΙ ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

1897

1692

ΕΤΟΣ ΔΩΔΕΚΑΤΟΝ

ΤΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΩΝ ΚΑΘ' ΗΜΑΣ ΛΟΓΟΓΡΑΦΩΝ

[Μετ' εικόνων]

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

1897

ΕΟΡΤΑΙ

Ἐθνικὴ. — Ἡ Ἀνεξαρτησία τῆς Ἑλλάδος Μαρτίου 25.

Θρησκευτικαὶ (καθ' ἃς δὲν ἐργάζονται τὰ Δημόσια γραφεῖα : 1 Νέον ἔτος. — 2) Θεοφάνεια. — 3) Εὐαγγελισμός. — 4)Μεγάλη Παρασκευὴ καὶ Σάββατον. — 5) Κυριακὴ καὶ Δευτέρα τοῦ Πάσχα. — 6) Πεντηκοστή. — 7) Ἅγιος Γεώργιος. — 8) Ἀνάληψις. — 9) Ἅγ. Ἀπόστολοι. — 10 Κοίμησις τῆς Θεοτόκου. — 11) Ἅγ. Δημήτριος. — 12) Αἱ δύο ἡμέραι τῶν Χριστουγέννων.

Βασιλικαί. — Ἡ ἑορτὴ τοῦ ὀνόματος τοῦ Βασιλέως.

ΠΑΣΧΑΛΙΟΝ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1897

Ἰνδικτιῶνος ι'.
Ἡλίου κύκλοι γι'.
Σελήνης κύκλοι ιδ'.
Σελήνης Θεμέλιον ζ'.
Κρεωφαγίας ἡμέραι νδ'.
Τὸ Τριῴδιον ἄρχεται Φεβρ. 6'.
Ἑωθινὸν ε'. Ἦχος πλ. α'.
Ἡ Ἀπόκρεω, Φεβρουαρ. ις'.
Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῇ Τρίτῃ τῆς ε' ἑβδομάδος.
Νομικὸν Φάσκα, Ἀπριλ. ε'.

Λατίν. Πάσχα Μαρτίου ς'.
Τὸ αγ. πασχα Ἀπριλ. ιγ'.
Ἡ Ἀνάληψις Μαΐου κδ'.
Ἡ Πεντηκοστὴ Ἰουνίου α'.
Κυριακὴ τῶν Ἁγίων Πάντων Ἰουνίου η'.
Ἡ νηστεία τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων ἡμέραι κ'.
Ἡ μνήμη αὐτῶν ἡμέρᾳ Κυρ.
Παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων παραμονὴ Τετάρτη.

ΩΡΑΙ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1897

Μέσου χρόνου Ἀθηνῶν

Τὸ Ἔαρ	ἄρχεται τὴν 8)20 Μαρτίου	εἰς τὰς ὥρ.	4. λ. 49′	π.μ.
Τὸ Θέρος	» 9)21 Ἰουνίου	»	9. λ. 49′	π.μ.
Τὸ Φθινόπωρον	» 10)22 Σ)βρίου	»	3. λ. 26′	μ.μ.
Ὁ Χειμὼν	» 9)21 Δ)βρίου	»	9. λ. 48′	π.μ.

ΕΚΛΕΙΨΕΙΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1897

1)20 Ἰανουαρίου Ἔκλειψις Ἡλίου δακτυλοειδής
2) 7 Ἰουλίου Ἔκλειψις Σελήνης μερική.

SISMANOGLIO MEGARO

ΕΠΟΧΑΙ

ΑΠΟ	
κτίσεως κόσμου κατὰ τοὺς Ο'	7405
» » κατὰ Λατίνους	5901
» » καθ' Ἑβραίους	5657
τοῦ κατακλυσμοῦ	5163
τῆς Πυργοποιίας	4850
τῆς ἐν Μαραθῶνι μάχης	2387
τῆς ἐν Θερμοπύλαις μάχης	2377
τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας	2337
τῆς ἐν Πλαταιαῖς καὶ τῆς ἐν Μυκάλῃ μάχης	2337
κτίσεως Ῥώμης	2375
τοῦ Πελοποννησ. πολέμου	2328
τοῦ θανάτου τοῦ Περικλέους	2326
τῆς ἐν Ἀργινούσαις καταστροφῆς τοῦ Πελοποννησ. στόλου ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων	2303
τῆς ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς καταστροφῆς τοῦ Ἀθηναϊκοῦ στόλου ὑπὸ τοῦ Λυσάνδρου	2303
τῆς καταλύσεως τῶν 30 Τυράννων καὶ τῆς πολινορθώσεως τῆς Ἀθηναϊκῆς δημοκρατίας ὑπὸ Θρασυβούλου	2251
τῆς ἀναβάσεως καὶ καταβάσεως τῶν Μυρίων	2297
τοῦ θανάτου τοῦ Σωκράτους	2296
τῆς ἐν Λεύκτροις μάχης καὶ τῆς τῶν Θηβαίων ἡγεμονίας	2269
τῆς ἐν Μαντινείᾳ μάχης	2260
τῆς ἐν Γρανικῷ μάχης	2231
τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ μάχης	2235
κτίσεως Ἀλεξανδρείας	2229
θανάτου Ἀλεξάνδρου Μεγάλ.	2220
τῆς ἁλώσεως τῶν Ἀθηνῶν ὑπὸ Σύλλα	1983
τῆς ἐν Φιλίπποις μάχης	1939
τῆς ἐν Ἀκτίῳ ναυμαχίας	1938
τῆς καταστροφῆς τῆς Ἱερουσαλὴμ ὑπὸ Τίτου	1827

ΑΠΟ	
τῆς μεταθέσεως τοῦ αὐτοκρατορικοῦ θρόνου ἐκ Ρώμης εἰς Βυζάντιον ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου	1567
κτίσεως Ἐνετίας	1476
τῆς Μοναρχίας τῶν Γάλλων	1466
κτίσεως τῆς Ἁγίας Σοφίας ἐπὶ Ἰουστιανοῦ	1355
Μωάμεθ κατ' Ὀθωμανούς	1315
τοῦ αὐτοῦ καθ' ἡμᾶς	1275
τοῦ χωρισμοῦ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἐπὶ Λέοντος Θ' Πάπα Ρώμης καὶ Μιχαὴλ Κηρουλαρίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως	845
τῆς ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ Μωάμεθ τοῦ Β' τῷ 1453 κατὰ Μάϊον	444
τῆς ἀνακαλυφ. τοῦ Εὐέλπιδος ἀκρωτηρίου	411
τῆς ἀνακαλύφ. τῆς Ἀμερικῆς	405
τοῦ Γρηγοριανοῦ Ἡμερολογ.	315
τῆς συστάσ. τῶν ὁμοσπόνδων πολιτειῶν τῆς Βορ. Ἀμερικ.	110
τῆς Γαλλ. ἐπαναστάσεως	108
τῆς πτώσεως τῆς Ἐνετικῆς Δημοκρατίας	100
τῆς κατασκευῆς ἀτμοπλοίων	82
τῆς Ἑλλ. ἐπαναστάσεως.	76
Ὄθωνος Α' Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος	64
Γεωργίου τοῦ Α' Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος	34
τῆς ἑνώσεως τῆς Ἑπταννήσου μετὰ τῆς Ἑλλάδος	33
τῆς ἀνιδρύσεως τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας	26
τῆς καταλήψεως τῆς Θεσσαλίας ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ	15

SISMANOGLIO MEGARO

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

Ἔχων ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρ. 10 καὶ ἡ νὺξ ὥρ. 14.

Ὁ Ἥλιος εἰς τὸν Ὑδροχόον.

†	13	1	Τε.	**Ἡ κατὰ σάρκα περιτομὴ** τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. μνήμη Βασιλείου τοῦ Μεγάλου· Ἀργία.
	14	2	Πε.	Προεορτια Θεοφανείων, Σιλβέστρου Πάπα Ρώμης.
	15	3	Πα.	Μαλαχίου τοῦ Προφήτου καὶ Γορδίου μάρτυρος.
	16	4	Σα.	Ἡ σύναξις τῶν 70 ἀποστ. καὶ Θεοκτίστου ὁσίου.
	17	5	Κυ.	Θεοπέμπτου καὶ Θεωνᾶ τῶν μαρ. καὶ Συγλητικῆς τῆς ὁσίας. Παραμονὴ τῶν Θεοφανείων. Νηστεία.
†	18	6	Δε.	**Τὰ Ἅγια Θεοφάνεια.** Ἀργία.
†	19	7	Τρ.	Ἡ σύναξις τοῦ προφήτου Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου. Ἀργία καὶ ἰχθύος κατάλυσις.
	20	8	Τε.	Δομνίκης τῆς ὁσίας, Γεωργίου τοῦ Χοζεβίτου.
	21	9	Πε.	Πολυεύκτου μάρτυρος.
	22	10	Πα.	Γρηγορίου ἐπισ. Νύσσης, Δομετιανοῦ Μελιτινῆς.
	23	11	Σα.	Θεοδοσίου τοῦ Κοινοβιάρχου.
	24	12	Κυ.	Τατιανῆς μάρτυρος.
†	25	13	Δε.	Ἑρμύλου καὶ Στρατονίκου μαρτύρων.
	26	14	Τρ.	Τῶν ἐν Ραιθῷ καὶ Σινᾷ ἀναιρεθέντων πατέρων καὶ ἀπόδοσις τῆς ἑορτῆς τῶν Θεοφανείων.
	27	15	Τε.	Παύλου τοῦ Θηβαίου καὶ Ἰωάννου τοῦ Καλυβ.
	28	16	Πε.	Προσκ. τῆς τιμίας ἁλύσεως τοῦ ἀποστ. Πέτρου.
†	29	17	Πα.	Ἀντωνίου τοῦ Μεγάλου. Ἀργία.
†	30	18	Σα.	Ἀθανασίου καὶ Κυρίλλου ἀρχιεπ. Ἀλεξ. Ἀργία.
	31	19	Κυ.	Μακαρίου τοῦ Αἰγυπτίου καὶ Ἀρσενίου Κερκύρας.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

†	1	20	Δε.	Εὐθυμίου τοῦ Μεγάλου. Ἀργία.
	2	21	Τρ.	Μαξίμου τοῦ ὁμολογητοῦ καὶ Νεοφύτων μαρτύρων.
	3	22	Τε.	Τιμοθέου τοῦ ἀποσ. καὶ Ἀναστασίου τοῦ Πέρσου.
	4	23	Πε.	Κλήμεντος Ἀγκύρας καὶ Ἀγαθαγγέλου μαρτύρ.
	5	24	Πα.	Ξένης ὁσίας.
†	6	25	Σα.	Γρηγορίου τοῦ Θεολ. ἐπισκ. Κ]πόλεως. Ἀργία.
	7	26	Κυ.	Ξενοφῶντος τοῦ ὁσίου καὶ τῆς συνοδείας αὐτοῦ.
†	8	27	Δε.	Ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου Ἰωάν. τοῦ Χρυσοστόμ.
	9	28	Τρ.	Ἐφραὶμ ὁσίου τοῦ Σύρου.
	10	29	Τε.	Ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου Ἰγνατίου τοῦ Θεοφόρου.
†	11	30	Πε.	**Τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν**, Βασ. τοῦ Μεγ. Γρηγορίου τοῦ Θεολ. καὶ Ἰωάννου Χρυσοστόμου. Ἀργία.
	12	31	Πα.	Κύρου καὶ Ἰωάνν. τῶν θαυματουργῶν Ἀναργύρων

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

Ἔχων ἡμέρας 28. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρ. 11 καὶ ἡ νὺξ ὥρ. 13.

Ὁ Ἥλιος εἰς τοὺς Ἰχθῦς.

13	1	Σα.	**Προεόρτια** Ὑπαπαντῆς. Τρύφωνος μάρτυρος.
			Ἄρχεται τὸ Τριῴδιον
† 14	2	Κυ.	Ὑπαπαντὴ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ι. Χριστοῦ. Ἀργία.
15	3	Δε.	Συμεὼν τοῦ Θεοδόχου καὶ Ἄννης τῆς Προφήτιδος.
16	4	Τρ.	Ἰσιδώρου τοῦ Πηλουσιώτου.
17	5	Τε.	Ἀγάπης μάρτυρος.
18	6	Πε.	Βουκόλου τοῦ ὁσίου ἐπισκόπου Σμύρνης.
19	7	Πα	Παρθενίου καὶ Λουκᾶ τοῦ ὁσίου.
20	8	Σα.	Θεοδώρου Στρατηλάτου καὶ Ζαχαρίου ὁσίου.
† 21	9	Κυ.	Νικηφόρου μάρτυρος.
22	10	Δε.	Χαραλάμπους ἱερομάρτυρος. Ἀργία.
23	11	Τρ.	Βλασίου ἱερομάρτυρος καὶ Θεοδώρας τῆς Λυγούσ.
24	12	Τε.	Μελετίου ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας.
25	13	Πε.	Μαρτινιανοῦ τοῦ ὁσίου.
26	14	Πα.	Αὐξεντίου τοῦ ὁσίου.
27	15	Σα.	**Ψυχοσάββατον.** Ὀνησίμου τοῦ Ἀποστόλου.
† 28	16	Κυ.	**Τῆς Ἀπόκρεω.** Παμφίλου μαρ καὶ τῶν σὺν αὐτῷ

ΜΑΡΤΙΟΣ

1	17	Δε.	Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ καὶ Θεοδώρου τοῦ Τύρωνος.
2	18	Τρ.	Λέοντος Πάπα Ρώμης.
3	19	Τε.	Ἀρχίππου τοῦ Ἀποστόλου.
4	20	Πε.	Λέοντος ἐπισκόπου Κατάνης.
5	21	Πα.	Τιμοθέου τοῦ ἐν συμβόλ. καὶ Εὐσταθίου ἐπισκόπου Ἀντιοχείας.
6	22	Σα.	Ἡ εὕρεσις τῶν λειψάνων τῶν ἐν Εὐγενείοις μαρ.
† 7	23	Κυ.	**Τῆς τυροφάγου.** Πολυκάρπου ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Σμύρνης.
8	24	Δε.	**Καθαρὰ Δευτέρα.** Ἡ α'. καὶ β'. εὕρεσις τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου.
9	25	Τρ.	Ταρασίου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.
10	26	Τε.	Πορφυρίου ἐπισκόπου Γάζης.
11	27	Πε.	Προκοπίου τοῦ δεκαπολίτου.
12	28	Πα.	Βασιλείου τοῦ ὁμολογητοῦ.

ΜΑΡΤΙΟΣ

Ἔχων ἡμέρος 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρ. 12 καὶ ἡ νὺξ ὥρ. 12.

Ὁ Ἥλιος εἰς τὸν Κριόν.

† 13	1	Σα.	**Τῶν Ἁγίων Θεοδώρων.** Εὐδοκίας ὁσιομάρτυρος.
† 14	2	Κυ.	**Τῆς Ὀρθοδοξίας.** Ἡσυχίου, Εὐθαλίας μάρτυρος.
15	3	Δε.	Εὐτροπίου, Κλεονίκου καὶ Βασιλίσκου μαρτύρων.
16	4	Τρ.	Γερασίμου ὁσίου τοῦ ἐν Ἰορδάνῃ.
17	5	Τε.	Κόνωνος μάρτυρος.
18	6	Πε.	Τῶν ἐν Ἀμορίῳ 42 μαρτύρων.
19	7	Πα.	Καπίτωνος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μαρτύρων.
20	8	Σα.	Θεοφυλάκτου ἐπισκόπου Νικομηδείας.
† 21	9	Κυ.	**Β'. τῶν νηστειῶν.** Τῶν ἐν Σεβαστείᾳ 40 ἁγίων μαρτύρων.
22	10	Δε.	Κοδράτου μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
23	11	Τρ.	Σωφρονίου ἀρχιεπισκόπου Ἱεροσολύμων.
24	12	Τε.	Θεοφάνους τοῦ ὁμολογητοῦ.
25	13	Πε.	Ἀνακομιδὴ λειψάνου Νικηφόρου Κ)πόλεως.
26	14	Πα.	Βενεδίκτου τοῦ ὁσίου.
27	15	Σα.	Ἀγαπίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ 7 μαρτύρων.
† 28	16	Κυ.	**Τῆς Σταυροπροσκυνήσεως.** Σαβίνου καὶ Χριστοδούλου μαρτύρων.
29	17	Δε.	Ἀλεξίου τοῦ ὁσίου τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ.
30	18	Τρ.	Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου Ἱεροσολύμων.
31	19	Τε.	Χρυσάνθου καὶ Δαρείας μαρτύρων.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

1	20	Πε.	Τῶν ἐν τῇ μονῇ τοῦ Ἁγίου Σάββα πατέρων.
2	21	Πα.	Ἰακώβου τοῦ ὁμολογητοῦ.
3	22	Σα.	Βασιλείου ἱερομάρτυρος.
† 4	23	Κυ.	**Δ'. τῶν νηστειῶν.** Νίκωνος ὁσιομάρτυρος καὶ τῶν 199 μαθητῶν αὐτοῦ.
5	24	Δε.	Ζαχαρίου τοῦ ὁσίου.
† 6	25	Τρ.	Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας. Ἀργία.
7	26	Τε.	**Τοῦ Μεγάλου Κανόνος.** Σύναξις τοῦ Ἀρχαγγέλου Γαβριήλ.
8	27	Πε.	Ματρώνης τῆς ὁσίας.
9	28	Πα.	**Τοῦ Ἀκαθίστου.** Ἱλαρίωνος τοῦ νέου.
10	29	Σα.	Μάρκου ἐπισκ. Ἀρεθουσίων. Κυρίλλου διακόνου.
† 11	30	Κυ.	**Ε'. τῶν νηστειῶν.** Ἰωάννου τοῦ συγγραφέως τῆς Κλίμακος.
12	31	Δε.	Ὑπατίου ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Γαγγρῶν.

SISMANOGLIO MEGARO

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

Ἔχων ἡμέρας 30; Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρ. 13 καὶ ἡ νὺξ ὥρ. 11.

Ὁ Ἥλιος εἰς τὸν Ταῦρον.

13	1	Τρ.	Μαρίας ὁσίας τῆς Αἰγυπτίας.
14	2	Τε.	Τίτου ὁσίου τοῦ θαυματουργοῦ.
15	3	Πε.	Νικήτα τοῦ ὁσίου πατρὸς καὶ Ἰωσὴφ ὑμνογράφου.
16			
	4	Πα.	Γεωργίου τοῦ ὁσίου τοῦ ἐν Μαλεῷ.
17	5	Σα.	**Τοῦ Λαζάρου.** Κλαυδίου Θεοδώρου μάρτυρος.
† 18	6	Κυ.	**Τῶν Βαΐων.** Εὐτυχίου Κωνσταντινουπόλεως.
19	7	Δε.	Καλλιοπίου μαρτ. Γεωργίου ἐπισκ. Μυτιλήνης.
20	8	Τρ.	Ἡρωδίωνος, Ἀγάθου, Ρούφου, Ἀσυγκρίτου, Φλέγοντος, Ἑρμοῦ τῶν Ἀποστόλων ἐκ τῶν 70.
21			
	9	Τε.	Εὐψυχίου μάρτυρος.
22	10	Πε.	Τερεντίου καὶ Πομπηΐου μαρτύρων.
23	11	Πα.	Ἀντίπα ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Περγάμου.
24	12	Σα.	Βασιλείου τοῦ ὁμολογητοῦ ἐπισκόπου Παρίου.
† 25	13	Κυ.	**ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΠΑΣΧΑ.** Ἀργία καὶ κατάλυσις εἰς
26			πάντα καθ' ὅλην τὴν ἑβδομάδα τῆς Διακαινησίμου. Μαρτίνου τοῦ ὁμολογητοῦ Πάπα Ρώμης.
	14	Δε.	Ἀριστάρχου, Πούδη καὶ Τροφίμου ἐκ τῶν 70.
27	15	Τρ.	Κρήσκεντος μάρτυρος.
28	16	Τε.	Ἀγάπης, Εἰρήνης καὶ Χιονίας τῶν αὐταδέλφων.
29	17	Πε.	Συμεὼν ἱερομάρτυρος τοῦ ἐν Περσίδι.
30	18	Πα.	**Τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς.** Ἰωάννου, μαθητοῦ Γρηγορίου τοῦ Δεκαπολίτου.

ΜΑΙΟΣ

1	19	Σα.	Παφνουτίου ἱερομάρτυρος
† 2	20	Κυ.	**Τοῦ Θωμᾶ.** Θεοδώρου ὁσίου τοῦ Τριχινᾶ.
3	21	Δε.	Ἰανουαρίου τοῦ ἱερομάρτ. καὶ τῆς συνοδίας αὐτοῦ
4	22	Τρ.	Θεοδώρου τοῦ Συκεώτου.
† 5	23	Τε.	Γεωργίου τοῦ μεγαλομάρ. τοῦ Τροπαιοφόρου· Ἀργία.
6	24	Πε.	Ἐλισάβετ τῆς ὁσίας καὶ θαυματουργοῦ.
7	25	Πα.	Μάρκου τοῦ Ἀποστόλου.
† 8	26	Σα.	Βασιλέως ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Ἀμασείας.
† 9	27	Κυ.	**Τῶν Μυροφόρων.** Συμεὼν ἱερομάρτυρος.
10	28	Δε.	Τῶν ἐν Κυζίκῳ 9 μαρτύρων.
11	29	Τρ.	Ἰάσωνος καὶ Σωσιπάτρου τῶν Ἀποστόλων.
12	30	Τε.	Ἰακώβου τοῦ ἀποστ. ἀδελφ. Ἰωάννου τοῦ Θεολόγ.

ΜΑΙΟΣ

Ἔχων ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρ. 14 καὶ ἡ νὺξ ὥρ. 10.

Ὁ Ἥλιος εἰς τοὺς Διδύμους.

13	1	Πε.	Ἱερεμίου τοῦ προφήτου.
14	2	Πα.	Ἀθανασίου τοῦ μεγάλου.
15	3	Σα.	Τιμοθέου καὶ Μαύρας μαρτύρων.
† 16	4	Κυ.	**Τοῦ Παραλύτου.** Πελαγίας μάρτυρος.
17	5	Δε.	Εἰρήνης μεγαλομάρτυρος.
18	6	Τρ.	Ἰὼβ τοῦ δικαίου καὶ πολυάθλου.
† 19	7	Τε.	**Τῆς Μεσοπεντηκοστῆς.** Ἀνάμνησις τοῦ ἐν οὐρανῷ φανέντος σημείου τοῦ Σταυροῦ ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ Ἀκακίου τοῦ Κοδράτου μάρτυρος.
† 20	8	Πε.	Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου καὶ Εὐαγγελιστοῦ καὶ Ἀρσενίου τοῦ μεγάλου. Ἀργία.
21	9	Πα.	Ἡσαΐου τοῦ Προφήτου καὶ Χριστοφόρου μάρτυρ.
22	10	Σα.	Σίμωνος Ἀποστόλου τοῦ Ζηλωτοῦ.
† 23	11	Κυ.	**Τῆς Σαμαρίτιδος.** Μωκίου ἱερομάρτυρος.
24	12	Δε.	Ἐπιφανίου ἐπισκόπου Κύπρου καὶ Γερμανοῦ ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.
25	13	Τρ.	Τῶν ἐν Νικαίᾳ 318 πατέρων καὶ Γλυκερίας μαρτυρος.
26	14	Τε.	Ἰσιδώρου τοῦ ἐν Χίῳ μάρτυρος.
27	15	Πε.	Παχωμίου τοῦ Μεγάλου καὶ Ἀχιλλείου ἀρχιεπισκόπου Λαρίσσης.
28	16	Πα.	Θεοδώρου ἡγιασμένου μαθητοῦ ὁσίου Παχωμίου.
29	17	Σα.	Ἀνδρονίκου τοῦ ἀποστ. καὶ Ἰουνίας μάρτυρος.
† 30	18	Κυ.	**Τοῦ Τυφλοῦ.** Πέτρου, Διονυσίου μαρτύρων.
31	19	Δε.	Πατρικίου ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου.

ΙΟΥΝΙΟΣ

1	20	Τρ.	Θαλελαίου μάρτυρος.
‡ 2	21	Τε.	Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης μεγάλ. βασιλέων Ἀρ.
‡ 3	22	Πε.	**Τῆς Ἀναλήψεως.** Βασιλίσκου μάρτυρος.
4	23	Πα.	Μιχαὴλ τοῦ ὁμολογητοῦ ἐπισκόπου Συνάδων.
5	24	Σα.	Συμεὼν τοῦ ἐν τῷ Θαυμαστῷ ὄρει.
† 6	25	Κυ.	Ἡ γ'. εὕρεσις τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου.
7	26	Δε.	Κάρπου τοῦ ἀποστολου ἐκ τῶν 70.
8	27	Τρ.	Ἐλλαδίου ἱερομάρτυρος.
9	28	Τε.	Εὐτυχοῦς ἐπισκόπου Μελετινῆς.
10	29	Πε.	Θεοδοσίας ἱερομάρτυρος
11	30	Πα.	Ἰσαακίου ἡγουμένου τῆς μονῆς τῶν Δαλμάτων.
† 12	31	Σα.	**Τῶν Κεκοιμημένων.** Ἑρμείου μάρτυρος.

SISMANOGLIO MEGARO

ΙΟΥΝΙΟΣ

Ἔχων ἡμέρας 30. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρ. 15 καὶ ἡ νὺξ ὥρ. 9.

Ὁ Ἥλιος εἰς τὸν Καρκῖνον.

†	13	1	Κυ.	**Τῆς Πεντηκοστῆς.** Ἰουστίνου μάρτ. τοῦ φιλοσ.
†	14	2	Δε.	**Τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.** Νικηφόρου ἀρχιεπισκ. Κωνσταντινουπόλεως.
	15	3	Τρ.	Λουκιανοῦ μάρτυρος.
	16	4	Τε.	Μητροφάνους ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.
	17	5	Πε.	Δωροθέου ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Τύρου.
	18	6	Πα.	Ἰλαρίωνος τοῦ νέου ἡγουμένου μονῆς Δαλμάτων.
	19	7	Σα.	Θεοδότου ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Ἀγκύρας.
†	20	8	Κυ.	**Τῶν Ἁγίων Πάντων.** Ἡ ἀνακομιδὴ τῶν λειψάνων Θεοδώρου τοῦ Στρατηλάτου.
	21	9	Δε.	Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας.
	22	10	Τρ.	(**ἄρχεται ἡ νηστεία τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων**) Ἀλεξάνδρου καὶ Ἀντωνίνης μαρτύρων.
	23	11	Τε.	Βαρθολομαίου καὶ Βαρνάβα τῶν Ἀποστόλων.
	24	42	Πε.	Ὀνουφρίου καὶ Πέτρου τοῦ ἐν Ἄθῳ.
	25	13	Πα.	Ἀκυλίνης μάρτυρος.
	26	14	Σα.	Ἐλισσαίου προφ. καὶ Μεθοδίου ἀρχιεπισκόπου.
†	27	45	Κυ.	Ἀμῶς τοῦ προφήτου.
	28	16	Δε	Τύχωνος ἐπισκόπου Ἀμαθοῦντος.
	29	17	Τρ.	Ἰσαύρου μάρτυρος, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ. Μανουήλ, Σαβὲλ καὶ Ἰσμαὴλ μαρτύρων.
	30	18	Τε.	Λεοντίου μάρτυρος.

ΙΟΥΛΙΟΣ

	1	19	Πε.	Ἰούδα τοῦ ἀποστόλου.
	2	20	Πα.	Μεθοδίου ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Πατάρων.
	3	21	Σα.	Ἰουλιανοῦ μάρτυρος τοῦ Ταρσέως.
†	4	22	Κυ.	Εὐσεβίου ἱερομάρτυρος.
	5	23	Δε.	Ἀγριππίνης μάρτυρος.
	6	24	Τρ.	Τὰ γενέθλια τοῦ προφήτου Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου. Ἀργία.
	7	25	Τε.	Φεβρωνίας ὁσιομάρτυρος.
	8	26	Πε.	Δαβὶδ τοῦ ὁσίου τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ.
	9	27	Πα.	Σαμψὼν ὁσίου τοῦ Ξενοδόχου.
	10	28	Σα.	Ἡ ἀνακομιδὴ τῶν λειψάνων Κύρου καὶ Ἰωάννου Ἀναργύρων.
†	11	29	Κυ.	Πέτρου καὶ Παύλου τῶν κορυφαίων Ἀποστόλων. Ἀργία καὶ ἰχθύος κατάλυσις.
	12	30	Δε.	Ἡ σύναξις τῶν 12 Ἀποστόλων. Ἀργία.

ΙΟΥΛΙΟΣ

Ἔχων ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρ. 14 καὶ ἡ νὺξ ὥρ. 10.

Ὁ Ἥλιος εἰς τὸν Λέοντα.

†	13	1	Τρ.	Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ τῶν Ἀναργύρων. Ἀργία.
	14	2	Τε.	Ἡ ἐν Βλαχέρναις κατάθ. τῆς ἐσθῆτ. τῆς Θεοτόκου.
	15	3	Πε.	Ὑακίνθου μάρτυρος καὶ Ἀνατολίτου ἀρχιεπισκ. Κωνσταντινουπόλεως.
	16	4	Πα.	Ἀνδρέου Κρήτης τοῦ Ἱεροσολυμίτου.
	17	5	Σα.	Ἀθανασίου τοῦ ἐν Ἄθῳ, Λαμπαδοῦ θαυματουργ.
†	18	6	Κυ.	Σισώη ὁσίου τοῦ Μεγάλου.
	19	7	Δε.	Θωμᾶ τοῦ ἐν Μαλεῷ, Κυριακῆς μεγαλομάρτυρος.
	20	8	Τρ.	Προκοπίου μεγαλομάρτυρος.
	21	9	Τε.	Παγκρατίου ἱερομάρτ. ἐπισκόπου Ταυρομενίας.
	22	10	Πε.	Τῶν ἐν Νικοπόλει 45 μαρτύρων.
	23	11	Πα.	Εὐφημίας μεγαλομάρτυρος.
	24	12	Σα.	Πρόκλου καὶ Ἰλαρίου τῶν μαρτύρων.
†	25	13	Κυ.	Ἡ σύναξις τοῦ Ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ καὶ Στεφάνου τοῦ Σαβαΐτου.
	26	14	Δε.	Ἀκύλα τοῦ ἀποστ. καὶ Ἰωσὴφ Θεσσαλονίκης.
	27	15	Τρ.	Κυρήκου καὶ Ἰουλίττης των μαρτύρων.
	28	16	Τε.	Ἀθηνογένους ἱερομάρτυρος.
	29	17	Πε.	Μαρίνης τῆς μεγαλομάρτυρος.
	30	18	Πα.	Αἰμιλιανοῦ τοῦ μεγαλομάρτυρος.
	31	19	Σα.	Μακρίνης ἀδελφῆς τοῦ μεγάλου Βασιλείου καὶ Δίου τῶν ὁσίων.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

†	1	20	Κυ.	Τοῦ προφήτου Ἠλιοῦ τοῦ Θεσβίτου. Ἀργία.
	2	21	Δε.	Συμεὼν τοῦ διὰ Χριστὸν Σαλοῦ καὶ Ἰωάννου τοῦ συνασκητοῦ.
	3	22	Τρ.	Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς τῆς Μυροφόρου.
	4	23	Τε.	Φωκᾶ ἱερομάρτ. καὶ Ἰεζεκιὴλ τοῦ προφήτου.
	5	24	Πε.	Χριστίνης τῆς μεγαλομάρτυρος.
	6	25	Πα.	Ἡ κοίμησις τῆς ἁγ. Ἄννης μητρὸς τῆς Θεοτόκου.
	7	26	Σα.	Ἑρμολάου ἱερομ. καὶ Παρασκεκῆς ὁσιομάρτυρος.
†	8	27	Κυ.	Παντελεήμονος τοῦ μεγάλ. καὶ ἰαματικοῦ. Ἀργία.
	9	28	Δε.	Προχόρου, Νικάνορος, Περμενᾶ ἀποστόλων.
	10	29	Τρ.	Καλλινίκου καὶ Θεοδότης τῶν μαρτύρων.
	11	30	Τε.	Σύλα, Σιλουανοῦ, Κρήσκεντος, ἐκ τῶν 70 ἀποστόλων.
	12	31	Πε.	Εὐδοκίου δικαίου καὶ προεόρτια τοῦ Τιμίου Σταυροῦ.

SISMANOGLIO MEGARO

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

Ἔχων ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρ. 13 καὶ ἡ νὺξ ὥρ. 11.

Ὁ Ἥλιος εἰς τὴν Παρθένον.

	13	1	Πα.	Ἡ πρόοδος τοῦ τιμίου Σταυροῦ καὶ τῶν 7 παίδων τῶν Μακαβαίων, Σολομονῆς καὶ Ἐλεαζάρου.
	14	2	Σα.	Ἡ ἀνακομιδὴ λειψ. Στεφάνου τοῦ πρωτομάρτυρ.
†	15	3	Κυ.	Ἰσαακίου Δαλμάτου καὶ Φαύστου τῶν ὁσίων.
	16	4	Δε.	Τῶν ἐν Ἐφέσῳ ἑπτὰ ἁγίων παίδων.
	17	5	Τρ.	Εὐγενίου μάρτυρος.
†	18	6	Τε.	Ἡ μεταμόρφωσις τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀργία.
	19	7	Πε.	Δομιτίου ἱερομάρτυρος.
	20	8	Πα.	Αἰμιλιανοῦ τοῦ ὁμολογητοῦ ἐπισκόπου Κυζίκου.
	21	9	Σα.	Ματθία τοῦ ἀποστόλου.
†	22	10	Κυ.	Λαυρεντίου μάρτυρος καὶ ἀρχιδιακόνου,
	23	11	Δε.	Εὔπλου τοῦ διακόνου καὶ μάρτυρος.
	24	12	Τρ	Φωτίου καὶ Ἀνικήτου τῶν μαρτύρων.
	25	13	Τε.	Μαξίμου τοῦ ὁμολογητοῦ, καὶ ἀπόδοσις τῆς ἑορτῆς τῆς Μεταμορφώσεως.
	26	14	Πε.	Μιχαίου τοῦ προφήτου.
	27	15	Πα.	**Ἡ κοίμησις** τῆς Θεοτόκου. Ἀργία.
	28	16	Σα.	Ἡ ἀνακομιδὴ τῆς εἰκόνος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ Διομήδους μάρτυρος.
†	29	17	Κυ.	Μύρωνος μάρτυρος.
	30	18	Δε.	Φλώρου καὶ Λαύρου τῶν μαρτύρων.
	31	19	Τρ	Ἀνδρέου τοῦ Στρατηλάτου καὶ τῶν 2593 μαρτ.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

	1	20	Τε.	Σαμουὴλ τοῦ προφήτου
	2	21	Πε.	Θαδδαίου τοῦ ἀποστόλου καὶ Βάσσης μάρτυρος.
	3	22	Πα.	Ἀγαθονίκου μάρτυρος.
	4	23	Σα.	Λούπου μάρτ. καὶ ἀπόδοσις τῆς ἑορτ. τῆς Θεοτόκ.
†	5	24	Κυ.	Εὐτυχοῦς ἱερομ. μαθητ. Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.
	6	25	Δε.	Ἡ ἀπάνοδος τοῦ λειψ. Βαρθολομαίου τοῦ ἀποστόλου.
	7	26	Τρ.	Ἀδριανοῦ καὶ Ναταλίας μαρτύρων.
	8	27	Τε.	Ποιμένος τοῦ ὁσίου.
	9	28	Πε.	Μωϋσέως τοῦ Αἰθίοπος.
	10	29	Πα.	Ἡ ἀποτομὴ τῆς κεφ. Ἰωάννου τοῦ Προδρ. Νηστ.
	11	30	Σα.	Ἀλεξάνδρου, Ἰωάννου καὶ Παύλου, τοῦ νέου ἀρχιεπισκόπου Κ)πόλεως.
†	12	31	Κυ.	Ἡ κατάθεσις τῆς ζώνης τῆς Θεοτόκου.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

Ἔχων ἡμέρας 30. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρ. 12 καὶ ἡ νὺξ ὥρ. 12.

Ὁ Ἥλιος εἰς τὸν Ζυγόν.

	13	1	ε.	Ἡ σύναξις τῆς Θεοτόκου καὶ μνήμη Συμεὼν τοῦ Στυλίτου καὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ.
	14	2	Τρ.	Μάμαντος μάρτυρος καὶ Ἰωάννου τοῦ νηστευτοῦ.
	15	3	Τε.	Ἀνθίμου ἱερομ. καὶ Θεοκτίστου τοῦ ὁσίου.
	16	4	Πε.	Βαβύλα ἱερομ. καὶ Μωϋσέως τοῦ προφήτου.
	17	5	Πα.	Ζαχαρίου τοῦ προφήτου πατρὸς τοῦ Προδρόμου.
	18	6	Σα.	Ἡ ἀνάμνησις τοῦ θαύματος Μιχαὴλ τοῦ ἀρχιστρατήγου.
†	19	7	Κυ.	Προεόρτια τῆς γεννήσεως τῆς Θεοτόκου καὶ Σώζοντος μάρτυρος.
†	20	8	Δε.	Τὰ γενέθλια τῆς Θεοτόκου. Ἀργ. καὶ ἰχθύος κατ.
	21	9	Τρ.	Ἰωακεὶμ καὶ Ἄννης, καὶ Σιβηριανοῦ τῶν μαρτ.
	22	10	Τε.	Μηνοδώρας, Μητροδώρας καὶ Νυμφοδώρας μαρτ.
	23	11	Πε.	Θεοδώρας τῆς ὁσίας τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ.
	24	12	Πα.	Αὐτονόμου ἱερομάρτυρος, καὶ ἀπόδοσις τῶν γενεθλίων τῆς Θεοτόκου.
	25	13	Σα.	Τὰ ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως καὶ Κορνηλίου τοῦ ἑκατοντάρχου,
†	26	14	Κυ.	***Ἡ ὕψωσις τοῦ τιμίου Σταυροῦ.*** Ἀργ. καὶ νηστ.
	27	15	Δε.	Νικήτα μάρτυρος.
	28	16	Τρ.	Εὐφημίας τῆς μεγαλομάρτυρος.
	29	17	Τε.	Σοφίας μάρτυρος καὶ τῶν τριῶν αὐτῆς θυγατέρων.
	30	18	Πε.	Εὐμενίου τοῦ θαυματουργοῦ ἐπισκόπου Γορτύνης.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

	1	19	Πα.	Τροφίμου, Σαββατίου καὶ Εὐρυμέδοντος μαρτύρ.
	2	20	Σα.	Εὐσταθίου μεγαλομάρτυρος, συμβίας καὶ τῶν δύο αὐτοῦ υἱῶν.
†	3	21	Κυ	Κοδράτου τοῦ ἀποστόλου καὶ Ἰωνᾶ τοῦ προφήτ.
	4	22	Δε.	Φωκᾶ ἱερομάρτυρος
	5	23	Τρ.	Ἡ σύλληψις τοῦ Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου
	6	24	Τε.	Θέκλης τῆς πρωτομάρτυρος.
	7	25	Πε.	Εὐφροσύνης τῆς ὁσίας.
	8	26	Πα.	Ἡ μετάστασις Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. Ἀργία.
	9	27	Σα.	Καλλιστράτου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ 49 μαρτύρων.
†	10	28	Κυ.	Χαρτίωνος ὁμολογητοῦ καὶ Βαρούχ τοῦ προφήτ.
	11	29	Δε.	Κυριακοῦ τοῦ ἀναχωρητοῦ.
	12	30	Τρ.	Γρηγορίου ἐπισκόπου Μεγάλης Ἀρμενίας.

SISMANOGLIO MEGARO

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

Ἔχων ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρας ἔχει ὥρας 11 καὶ ἡ νὺξ ὥρ. 13.

Ὁ Ἥλιος εἰς τὸν Σκορπίον.

13	1	Τε.	Ἀνανίου τοῦ ἀποστόλου καὶ Ρωμανοῦ μελῳδοῦ.
14	2	Πε.	Κυπριανοῦ ἱερομ. καὶ Ἰουστίνης τῆς παρθένου.
15	3	Πα.	Διονυσίου ἱερομάρτυρος Ἀρεοπαγίτου.
16	4	Σα.	Ἱεροθέου ἐπισκόπου Ἀθηνῶν.
† 17	5	Κυ.	Χαριτίνης μάρτυρος.
18	6	Δε.	Θωμᾶ τοῦ ἀποστόλου.
19	7	Τρ.	Σεργίου καὶ Βάκχου τῶν μαρτύρων.
20	8	Τε.	Πελαγίας τῆς ὁσίας.
21	9	Πε.	Ἰακώβου τοῦ ἀποστόλου καὶ Ἀνδρονίκου ὁσίου.
22	10	Πα.	Εὐλαμπίου καὶ Εὐλαμπίας τῶν ἀδελφῶν μαρτύρων.
23	11	Σα.	Φιλίππου τοῦ ἀποστ. καὶ Θεοφάνους τοῦ Γραπτοῦ.
† 24	12	Κυ.	Πρόβου, Ταράχου καὶ Ἀδρονίκου τῶν μαρτύρων.
25	13	Δε.	Κάρπου, Παπύλου, Ἀγαθοδώρου, Ἀγαθονίκης. μαρτύρων.
26	14	Τρ.	Ναζαρίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μαρτύρων. Κοσμᾶ τοῦ ποιητοῦ.
27	15	Τε.	Λουκιανοῦ μάρτυρος
28	16	Πε.	Λογγίνου τοῦ ἑκατοντάρχου μάρτυρος.
29	17	Πα.	Ὡσηὲ τοῦ προφήτου καὶ Ἀνδρέου ὁσιομάρτυρος.
30	18	Σα.	Λουκᾶ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ.
† 31	19	Κυ.	Ἰωὴλ τοῦ προφήτου καὶ Οὐαρίου μάρτυρος.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

1	20	Δε.	Ἀρτεμίου μάρτυρος, Γερασίμου του ὁσίου καὶ τῆς ὁσίας Ματρώνης τῆς Χιοπολίτιδος.
2	21	Τρ.	Ἰλαρίωνος μεγάλου καὶ Σωκράτους πρεσβυτέρου.
3	22	Τε.	Ἀβερικίου θαυμοτουργοῦ. Τῶν ἐν Ἐφέσῳ 7 παίδων.
4	23	Πε.	Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοθέου καὶ ἀποστόλου
5	24	Πα.	Ἀρέθα μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
6	25	Σα.	Μαρκιανοῦ καὶ Μαρτυρίου τῶν Νοταρίων.
† 7	26	Κυ.	Δημητρίου τοῦ μεγαλομάρτυρος. Ἀργία.
8	27	Δε.	Νέστορος μάρτυρος.
9	28	Τρ.	Τεραντίου μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
10	29	Τε.	Ἀναστασίας Ρωμαίας τῆς ὁσιομάρτυρος.
11	30	Πε.	Ζηνοβίου καὶ Ζηνοβίας τῶν ἀδελφῶν μαρτύρων.
12	31	Πα.	Στάχυος ἀποστόλου καὶ Ἐπιμάχου μάρτυρος.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

Ἔχων ἡμέρας 30. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρ. 10 καὶ ἡ νὺξ ὥρ. 14.

Ὁ Ἥλιος εἰς τὸν Τοξότην.

13	1	Σα.	Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ τῶν θαυματουρ. Ἀναργύρων.
14	2	Κυ.	Ἀκινδύνου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μαρτύρων.
† 15	3	Δε.	Ἀκεψιμᾶ μάρ. κατάθεσις λειψ. Γεωργίου μεγαλομ.
16	4	Τρ.	Ἰωαννικίου μεγαλομ. Νικάνδρου Ἑρμαίου ἱερομ.
17	5	Τε.	Γαλακτίωνος καὶ Ἐπιστήμης τῶν μαρτύρων.
18	6	Πε.	Παύλου τοῦ ὁμολογητοῦ ἀρχιεπισ. Κων]πόλεως.
19	7	Πα.	Τῶν ἐν Μελιτινῇ 33 μαρτ. Λαζάρου τοῦ θαυματουρ.
20	8	Σα.	Ἡ σύναξις Μιχαὴλ τοῦ ἀρχιστρατήγου καὶ τῶν Ἀσωμάτων Δυνάμεων. Ἀργία.
† 21	9	Κυ.	Ὀνησιφόρου, Πορφυρίου μαρτ. καὶ Ματρώνης ὁσίας.
22	10	Δε.	Ἐράστου μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
† 23	11	Τρ.	Μηνᾶ Βίκτωρος καὶ Βικεντίου μαρτύρων.
† 24	12	Τε.	Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος καὶ Νείλου τοῦ ὁσίου.
25	13	Πε.	Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ἀρχιεπ. Κ]πόλεως. Ἀργ.
† 26	14	Πα.	Φιλίππου τοῦ ἀποστόλου. Ἀργία καὶ ἰχθύος κατάλ.
27	15	Σα.	Γουρία, Σιμωνᾶ καὶ Ἀβίδου τῶν μαρτύρων.
28	16	Κυ.	Ματθαίου τοῦ ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ.
29	17	Δε.	Γρηγορίου τοῦ θαυματουργοῦ ἐπισκ. Νεοκαισαρείας.
† 30	18	Τρ.	Πλάτωνος τοῦ Ρωμανοῦ τῶν μαρτύρων.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

1	19	Τε.	Ἀβδιοῦ τοῦ προφήτου καὶ Βαρλαὰμ μάρτυρος.
2	20	Πε.	Γρηγορίου τοῦ Δεκαπολίτου καὶ Πρόκλου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.
† 3	21	Πα.	Τὰ Εἰσόδεια τῆς Θεοτόκου. Ἀργία.
† 4	22	Σα.	Φιλήμονος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἀποστόλων, καὶ Κιλικίας μάρτυρος.
5	23	Κυ.	Γρηγορίου ἀρχιεπισκόπου Ἀκραγεντίου καὶ Ἀμφιλοχίου ἐπισκόπου Ἰκονίου.
† 6	24	Δε.	Κλήμεντος πάπα Ρώμης καὶ Πέτρου Ἀλεξανδρείας.
† 7	25	Τρ.	Αἰκατερίνης μεγαλομ. καὶ Μερκουρίου μάρτ. Ἀργία.
† 8	26	Τε.	Ἀλυπίου καὶ Νίκωνος τῶν ὁσίων, καὶ μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Στυλιανοῦ τοῦ Παφλαγόνος.
9	27	Πε.	Ἰακώβου Πέρσου μεγαλομάρτυρος.
10	28	Πα.	Στεφάνου τοῦ νέου καὶ Εἰρηνάρχου μάρτυρος.
11	29	Σα.	Παραμόνου καὶ Φιλουμένου τῶν μαρτύρων.
† 12	30	Κυ.	Ἀνδρέου τοῦ πρωτοκλήτου. Ἀργία.

SISMANOGLIO MEGARO

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

Ἔχων ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρ. 9 καὶ ἡ νὺξ ὥρ. 15.
Ὁ Ἥλιος εἰς τὸν Αἰγόκερω.

†	13	1	Δε. Ναοὺμ τοῦ προφήτου.
	14	2	Τρ. Ἀβακοὺμ τοῦ προφήτου.
	15	3	Τε. Σοφονίου τοῦ προφήτου.
	16	4	Πε. Βαρβάρας μεγαλομ. καὶ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ.
	17	5	Πα. Σάββα τοῦ θεοφόρου καὶ ἡγιασμένου. Ἀργία.
†	18	6	Σα. Νικολάου ἐπισκόπου Μύρων τῆς Λυκίας. Ἀργία.
	19	7	Κυ. Ἀμβροσίου ἐπισκόπου Μεδιολάνων.
†	20	8	Δε. Παταπίου τοῦ ὁσίου.
†	21	9	Τρ. Ἡ σύλληψις τῆς θεομήτορος Ἄννης. Ἀργία.
†	22	10	Τε. Μηνᾶ, Ἑρμογένους καὶ Εὐγράφου μαρτύρων.
	23	11	Πε. Δανιὴλ τοῦ Στυλίτου.
†	24	12	Πα. Σπυρίδωνος τοῦ θαρματουργοῦ. Ἀργία.
	25	13	Σα. Εὐστρατίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μαρτύρων.
	26	14	Κυ. Θύρσου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μαρτύρων.
†	27	15	Δε. Ἐλευθερίου ἱερομάρτυρος.
	28	16	Τρ. Ἀγγαίου τοῦ προφήτου καὶ Μαρίνου μάρτυρος.
	29	17	Τε. Ἀανιὴλ τοῦ προφήτου καὶ τῶν 3 παίδων. Διονυσίου ἀρχιεπισκ. Αἰγίνης τοῦ ἐκ τῆς Ζακύνθου.
	30	18	Πε. Σεβαστιανοῦ, Ζωῆς καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς μαρτύρων.
	31	19	Πα. Βονιφατίου μάρτυρος.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

	1	20	Σα. Προεόρτια τῶν Χριστουγέννων καὶ μνήμη Ἰγνατίου τοῦ Θεοφόρου.
†	2	21	Κυ. Ἰουλιανῆς μάρτυρος.
†	3	22	Δε. Ἀναστασίας μάρτυρος τῆς Φαρμακολυτρίας.
	4	23	Τρ. Τῶν ἐν Κρήτῃ 10 μαρτύρων.
	5	24	Τε. Παραμονὴ Χριστουγέννων καὶ Εὐγενίας ὁσιομάρτ.
†	6	25	Πε. Ἡ *κατὰ σάρκα Γέννησις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ*. Ἀργία τριήμερος καὶ κατάλυσις εἰς πάντα μέχρι τῆς παραμονῆς τῶν Θεοφανείων.
	7	26	Πα. Ἡ σύναξις τῆς Θεοτόκου. καὶ Εὐθυμίου ἱερομάρ.
	8	27	Σα. Στεφάνου ἀρχιδιακόνου. Θεοδώρου Γραπτοῦ.
	9	28	Κυ. Τῶν ἐν Νικομηδείᾳ δισμυρίων μαρτύρων.
†	10	29	Δε. Τῶν ἐν Βηθλεὲμ ἀναιρεθέντων 14 χιλ. νηπίων.
	11	30	Τρ. Ἀνυσίας τῆς ὁσιομάρτυρος.
	12	31	Τε. Μελάνης τῆς ὁσίας καὶ ἀπόδοσις τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΥΖΗΣ

ὁ ἐν Μονάχῳ Ἕλλην καλλιτέχνης.

ΤΩ

ΕΞΟΧΩ ΕΛΛΗΝΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗ

ΝΙΚΟΛΑΩ ΓΥΖΗ

ΤΩ ΕΝ ΤΗ ΞΕΝΗ ΤΙΜΩΝΤΙ

ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΕΥΦΥΪΑΝ

ΚΑΙ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΙΣ ΜΟΝΑΧΟΝ

Κ Φ Σκοκος

SISMANOGLIO
MEGARO

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΥΖΗΣ

[ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ]

Ἐτυχήσαντες νὰ κοσμήσωμεν τὸν ἀνὰ χεῖρας τόμον τοῦ Ἡμερολογίου διὰ νεωτάτης καὶ ἀπταίστου ὄσῳ καὶ καλλιτεχνικῆς προσωπογραφίας τοῦ ἐν Μονάχῳ διασήμου ἕλληνος καλλιτέχνου Νικολάου Γύζη, δὲν θεωροῦμεν ἄσκοπον, χάριν τῶν ἀπανταχοῦ ἀναγνωστῶν ἡμῶν, νὰ παραθέσωμεν ὧδε ἐν γενικαῖς γραμμαῖς καὶ βραχεῖαν σκιαγράφησιν τοῦ καλλιτεχνικοῦ του σταδίου. Περὶ τῆς ἐν τῇ τέχνῃ περιωπῆς καὶ τῶν θαυμασίων ἔργων τοῦ ἕλληνος καλλιτέχνου, περὶ ὧν ἄλλως τε ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν βρίθουσι τὰ εἰδικὰ περιοδικὰ οὐ μόνον τὰ ἐν Μονάχῳ, ἀλλὰ καὶ τὰ πλεῖστα τοῦ εὐρωπαϊκοῦ τύπου, οὔτε ὁ χῶρος οὔτε ἴσως καὶ ἡ ἁρμοδιότης ἡμῶν ἐπιτρέπει, νὰ πραγματευθῶμεν διὰ μακρῶν, τοῦθ' ὅπερ θὰ ἠδύνατο ν' ἀπασχολήσῃ τόμους ὁλοκλήρους.

Περιοριζόμεθα ὅθεν νὰ παράσχωμεν τὰς ἐξῆς συντόμους καὶ πετῶντι καλάμῳ καλλιτεχνικὰς περὶ αὐτοῦ εἰδήσεις.

Ὁ Νικόλαος Γύζης, γεννηθεὶς ἐν Σκλαβοχωρίῳ τῆς Τήνου τὴν 1ην Μαρτίου τοῦ 1842 ὡδηγήθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ εἰς Ἀθήνας, ἔνθα ὁ ἴδιος μετήρχετο τὴν ἐπιπλοποιΐαν. Δεκαετὴς εἰσήχθη εἰς τὸ ἑλληνικὸν Σχολεῖον καὶ τὸ Πολυτεχνεῖον, ἐπιδεικνύων καταπληκτικὰς τῷόντι προόδους. Διῆλθε πάσας τὰς τάξεις τοῦ Πολυτεχνείου ἀριστεύων εἰς τοὺς κατ' ἔτος συναγωνισμοὺς καὶ λαμβάνων τὰ πρῶτα βραβεῖα, πολλάκις δὲ καὶ εἰς δύο συγχρόνως τάξεις ζωγραφικῆς καὶ ξυλογραφίας ἢ χαλκογραφίας. Μόνον κατὰ τὸ δεύτερον καὶ τελευταῖον ἔτος τῶν σπουδῶν του καθυστέρησε λαβὼν τὰ δεύτερα· ἀλλὰ τοῦτο ὠφέλησε μᾶλλον αὐτόν, διότι τοῦ ὑπεδαύλισε τὴν ἅμιλλαν καὶ τὴν φιλοτιμίαν. Ἀποφοιτήσας ἐκεῖθεν διεφλέγετο ὑπὸ τοῦ πόθου νὰ τελειοποιηθῇ εἰς τὴν ζωγραφικὴν ἐν Εὐρώπῃ καὶ νὰ μυηθῇ τῶν λεπτῶν μυστηρίων τῆς τέχνης. Ἀτυχῶς ἡ τύχη, μητρυιὰ συνήθως εἰς τὰ μεγαλοφυᾶ καλλιτεχνικὰ πνεύματα, οὐδόλως ὑπῆρξεν εὔνους εἰς τὸν νεαρὸν Γύζην, ὅστις

SISMANOGLIO
MEGARO

Μουσείου τῆς Νυρεβέργης, παριστώσης τὴν Ἀποθέωσιν τῆς Βαυαρίας, εἰς ἣν καταγίνεται εἰσέτι.

Ἀπὸ δὲ τοῦ 1880 ἡ ἐν Μονάχῳ Ἀκαδημία τῶν Ὡραίων Τεχνῶν ἐξέλεξεν αὐτὸν ἐπίτιμον αὐτῆς μέλος, τῷ δὲ 1882 ἐκάλεσεν αὐτὸν ὡς ἐνεργὸν καθηγητήν.

Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἀπένειμεν εἰς τὸν ἔξοχον καλλιτέχνην τὸν χρυσοῦν Σταυρὸν τοῦ Σωτῆρος, ὁ δὲ κυβερνῶν πρίγκηψ τῆς Βαυαρίας Λουϊτπόλδος τὸ παράσημον τοῦ Μιχαὴλ τετάρτης τάξεως.

Τοιοῦτος ἐν συντομίᾳ ὁ βίος καὶ τὰ ἔργα τοῦ ἕλληνος καλλιτέχνου, δι' ὧν περιποιεῖ ἄφθιτον κλέος εἰς τὴν ἑλληνικὴν μεγαλοφυΐαν καὶ τὸ ὄνομα τῆς Ἑλλάδος.

Ἀλλ' ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δὲν πρέπει νὰ παρασιωπηθῇ ἐνταῦθα—καὶ παρὰ τὴν μετριοφροσύνην ἔτι τοῦ διασήμου ἀνδρὸς—εἶνε ὅτι ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ν. Γύζη ὑπὸ τὸν τέλειον καλλιτέχνην ἀνευρίσκει τις τὸν τέλειον κοινωνικὸν ἄνθρωπον. Ὅσοι ηὐτύχησαν νὰ τὸν γνωρίσωσιν ἐκ τοῦ πλησίον, θαυμάζουσι τὴν ἔμφυτον εὐγένειαν καὶ καλωσύνην, τὸ ἁπλοϊκὸν καὶ εἰλικρινὲς τοῦ ἤθους, τὴν διαύγειαν τοῦ χαρακτῆρος, τὴν ἄκραν, τὴν ἀριστοκρατικὴν ἁβρότητα τῶν αἰσθημάτων. Ὅ,τι ὑψηλόν, ὅ,τι ὡραῖον, ὅ,τι ἰδεῶδες δύναται νὰ αἰσθανθῇ μία λεπτὴ καὶ εὐγενὴς καρδία πρὸς τὴν οἰκογένειαν, τὴν πατρίδα, τὴν ἀνθρωπότητα—ἰδοὺ τί χαρακτηρίζει ἐν αὐτῷ τὸν καλλιτέχνην καὶ τὸν ἄνθρωπον.

ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ

— Πρᾶγμα ποῦ ἠμπορεῖς νὰ πάρῃς. μὴ κάθεσαι νὰ τὸ γυρεύῃς.

— Κάλλιον μόνος παρὰ κακὰ συντροφευμένος.

— Ὁ χρυσὸς ὁμιλεῖ ὅλας τὰ γλώσσας καὶ διαλέκτους.

— Ἡ τύχη ἔρχεται ἅπαξ τὴν θύραν καὶ φεύγει ἀπὸ τὸ παράθυρον.

ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΟΣ ΤΩΝ ΠΤΗΝΩΝ

Ἀγαπητοὶ μικροί μου φίλοι

Ἡ ἄνοιξις καὶ τὸ θέρος εἶναι ἡ ἐποχὴ τῶν φωλεῶν· δι' αὐτὸ ἔρχομαι καὶ ἐγὼ τώρα νὰ σᾶς ὁμιλήσω διὰ τὰ πτηνά, τοὺς χαριτωμένους αὐτοὺς ξένους τῶν ἀγρῶν μας, τοὺς πολυτίμους αὐτοὺς βοηθοὺς τῆς γεωργίας. Θέλω μίαν φορὰν ἀκόμη νὰ γίνω συνήγορός των, νὰ κάμω ἔκκλησιν εἰς τὸν νοῦν σας καὶ εἰς τὴν καρδίαν σας, νὰ σᾶς δείξω πόσον κακοί, πόσον ἀχάριστοι εἶναι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι τὰ καταδιώκουν καὶ τὰ καταστρέφουν.

Ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἐπὶ τῆς γῆς ἕνα φοβερόν, ἕνα ἀκαταπόνητον, ἀμείλικτον ἐχθρόν, σχεδὸν ἀπρόσβλητον εἰς τὰ κρησφύγετά του, ὁ ὁποῖος πεπροικισμένος μὲ ἔκτακτον γονιμότητα πολλαπλασιάζεται ἀπείρως πέριξ ἡμῶν καὶ πλημμυρεῖ καὶ γῆν καὶ ἀέρα καὶ ὕδατα. Ἀκαταπαύστως προσβάλλει τοὺς ἀγρούς μας, τὰς ἀμπέλους μας, τοὺς κήπους μας, τὰ δάση μας, τὰ κατοικίδια ζῶα μας καὶ—πρᾶγμα ἀπίστευτον—θὰ ἐρήμωνε τὴν γῆν, ἂν ἡ φύσις δὲν ἀπέστελλεν εἰς βοήθειάν μας ἄγρυπνον στρατιὰν ἡ ὁποία τὸν καταδιώκει, τὸν προσβάλλει, τὸν καταστρέφει ἀδιακόπως καὶ ἀνηλεῶς.

Τῷ ὄντι, πεπροικισμένον μὲ ὄρασιν διαπεραστικήν, μὲ ῥάμφος ὀξύτατον, μὲ πτῆσιν ταχεῖαν καὶ ἀσφαλῆ, τὸ πτηνὸν εἶναι ὡπλισμένον διὰ νὰ τὸν καταβάλῃ. Ἡ χελιδὼν τὸν συλλαμβάνει εἰς τὸν ἀέρα, ὁ σχοινίκλος τὸν καταδιώκει ὑπὸ τὸν βόρβορον, ὁ δρυοκολάπτης τρυπᾷ τοὺς φλοιοὺς διὰ νὰ τὸν εὕρῃ καὶ τὸ ἀναρίθμητον γένος τῶν ἐντομοφάγων πτηνῶν καταστρέφει ἀλύπητα τὸν ἐχθρὸν αὐτὸν τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὁποῖος—θὰ τὸ ἐμαντεύσατε βεβαίως ἤδη—εἶναι τὸ ἔντομον.

Ἐν τοσούτῳ, ἂν καὶ κάτι ἔγινε ὑπὲρ αὐτοῦ τελευταίως, τὸ πτηνὸν δὲν εὑρίσκει ἀρκετὴν προστασίαν. Τοῦ ἔχομεν κηρύξει, ἢ μᾶλλον τοῦ ἔχετε κηρύξει, μικροί μου φίλοι, πόλεμον λυσσώδη, ἀδιά-

SISMANOGLIO MEGARO

κοπον ἐν παντὶ καιρῷ καὶ παντὶ τόπῳ. Καταστρέφετε τὰς φωλεάς του, τοῦ στήνετε παγίδας, τὸ πιάνετε καὶ τὸ κλείετε εἰς τὰ κλουβιὰ ὅπου ἡ ἔλλειψις ἐλευθέρου ἀέρος δὲν ἀργεῖ νὰ τὸ σκοτώσῃ. Συχνὰ τὸ βασανίζετε χωρὶς νὰ συλλογίζεσθε ὅτι κάτω ἀπὸ τὸ παρδαλόν του πτέρωμα κτυπᾷ ἡ καρδία τοῦ εὐαισθητοτέρου, τοῦ χαριεστέρου τῶν πλασμάτων, χωρὶς νὰ σκεφθῆτε ὅτι ἠμπορεῖ νὰ ἔχῃ καὶ αὐτὸ ψυχήν, ψυχὴν ὅπου ψάλλει διὰ νὰ σκορπίζῃ τὴν χαρὰν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ὅτι ὅπως τὸ ἄνθος, περισσότερον ἴσως ἀπὸ τὸ ἄνθος, τὸ πτηνὸν ἐπλάσθη διὰ τὴν ἀπόλαυσιν τῶν ὀφθαλμῶν.

Δὲν εἶναι πολὺς καιρὸς ἀφ' ὅτου ἤρχισε τὸ πτηνὸν νὰ εὑρίσκῃ προστασίαν κατὰ τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος δὲν ἐννοεῖ νὰ παραδεχθῇ ὅτι εἶναι ὁ ὠφελιμώτερός του σύμμαχος ἐναντίον τῶν ἐντόμων. Ἀλλ' οἱ νόμοι τοὺς ὁποίους ἐψήφισαν εἰς πολλὰς χώρας δὲν θὰ φέρουν ἀποτέλεσμα, μικροί μου φίλοι, παρὰ ὅταν σεῖς ἀναλάβετε τὴν προστασίαν τοῦ πτηνοῦ. Εἶναι ἀδύνατον καὶ ἀπὸ τὴν ἀδυναμίαν, διότι ἡ ἀδυναμία σας εἶναι ἡ μεγίστη τῶν δυνάμεών σας, περιμένει βοήθειαν. Ἀγαπήσατέ το καὶ θὰ τὸ ἀγαπήσουν καὶ οἱ γονεῖς σας. Τότε καὶ ἄνθη θὰ γείνουν περισσότερα καὶ καρποὶ ἀφθονώτεροι καὶ χαρὰ μεγαλητέρα θὰ βασιλεύῃ εἰς τὸν ἀέρα, ἐπειδὴ τίποτε δὲν τὸν φαιδρύνει ὅπως τὸ ᾄσμα τοῦ πτηνοῦ. Ἀλλοίμονον εἰς τὴν χώραν ὅπου τὸ πτηνὸν δὲν σταματᾷ διὰ νὰ κτίσῃ τὴν φωλεάν του· εἶναι χώρα κατηραμένη.

Ἔχω ὑποδείξει καὶ ἐδῶ καὶ ἀλλαχοῦ τὴν χρησιμότητα τῶν πτηνῶν, τῶν μικρῶν πρὸ πάντων πτηνῶν τὰ ὁποῖα τόσον ἀσπλάγχνως καταδιώκετε ἐπειδὴ κανεὶς ποτὲ δὲν σᾶς ἐξήγησε, πόσους καρποὺς, ἀπὸ τοὺς γλυκεῖς ἐκείνους καρποὺς ὅπου τόσον ἀγαπᾶτε, θὰ ἔσωζεν ἀπὸ τὰ ἔντομα ἡ οἰκογένεια τῶν πτηνῶν τὴν ὁποίαν κατεστρέψατε, ἢ πόσα τεμάχια ἄρτου στερεῖ ὁ θάνατος ἑνὸς πτηνοῦ τὸν γεωργὸν ὁ ὁποῖος μοχθεῖ σκυμμένος εἰς τὸ χῶμα· ἐπειδὴ κανείς, ὅπως ἐγὼ σήμερον, δὲν ἔκαμεν ἕως τώρα ἔκκλησιν εἰς τὴν καρδίαν σας ὑπὲρ τοῦ πτηνοῦ, τοῦ μόνου ὑπερασπιστοῦ μας κατὰ τοῦ μικροσκοπικοῦ μας ἐχθροῦ. Σᾶς ἔχουν ποτὲ εἰπεῖ ὅτι ζωύφια σχεδὸν ἀόρατα κατέστρεψαν ὁλοκλήρους συγκομιδάς, ὁλοκλήρους ἀμπελῶνας, ὅτι ἓν εἶδος κάμπης ἠμπορεῖ, μόλις γεννηθῇ, νὰ ξηράνῃ ἀπέραντα δάση πεύκων; Σᾶς ἔχουν ποτὲ ἐξηγήσῃ ὅτι οὔτε οἱ σοφώτεροι ὑπολογισμοὶ τοῦ διδασκάλου σας δὲν ἠμποροῦν νὰ σᾶς δώσουν ἰδέαν τῆς καταπληκτικῆς ταχύτητος μὲ τὴν ὁποίαν πολλαπλασιάζονται τὰ ἔντομα, ὅτι τὰ μικροσκοπικὰ αὐτὰ ὄντα σπείρουν ὅπου καὶ ἂν διαβοῦν τὴν καταστροφὴν καὶ τὸν ὄλεθρον; Ἂν σᾶς εἶχαν διδάξῃ πόση εἶναι ἡ καταστρεπτικὴ δύναμις τοῦ ἐντόμου, ὅπως σᾶς μανθάνουν νὰ μισῆτε τοὺς ἐχθροὺς τῆς πατρίδος σας, δὲν θὰ ἐτολμᾶτε, μικροί μου φίλοι, νὰ καταστρέψετε τὸν πολύτιμον σύμμαχον τὸν ὁποῖον μᾶς ἔδωσεν ὁ Θεὸς κατὰ τοῦ ἐχθροῦ αὐτοῦ τοῦ τόσον φοβεροῦ ὡς ἐκ τῆς ἀδυναμίας του. Ἐπειδὴ εἶναι τόσον μικρός, ὥστε δὲν κατορθώνωμεν νὰ τὸν βλέπωμεν μὲ τοὺς μεγάλους μας ὀφθαλμοὺς τοὺς ἑκατοντάκις ἀσθενεστέρους ἀπὸ τὰ γλυκά, τὰ ἐκφραστικώτατα ματάκια τοῦ πτηνοῦ. Ἐπάνω κάτω, δεξιά, ἀριστερᾷ μᾶς τριγυρίζει, ἀόρατος καὶ ἀσύλληπτος. Καὶ δι' αὐτὸ εἶναι τρομερός.

Ἀλλὰ καὶ ἂν ὑποθέσετε, καλοί μου φίλοι, ὅτι ἡ χρησιμότης τοῦ πτηνοῦ δὲν εἶναι τόσον καλὰ ἀποδεδειγμένη, ἡ εὐθύνη σας ὅταν τὸ καταστρέφετε θὰ ἦναι δι' αὐτὸ μικροτέρα; Ὑπάρχει εἰς τὴν γῆν ἄλλο πλάσμα χαριέστερον ἀπὸ τὸ πτηνόν; Δίδει ζωὴν εἰς τὴν ἐρημίαν, ὅπως φέρει χαρὰν εἰς τὰς πόλεις. Εἶμαι τόσον εὐτυχὴς ὅταν πετᾷ γύρω μου θαρραλέον καὶ ἀμέριμνον, ἐπειδὴ ἠξεύρει ὅτι δὲν ἔχει τίποτε νὰ φοβηθῇ ἀπὸ ἐμέ. Πόσον λυποῦμαι τὸν πυρρούλαν καὶ τὸν σπουργίτην ἀκόμη, τὸν χαριτωμένον αὐθάδη, ὅταν ὁ χειμὼν σκεπάζῃ τὴν γῆν μὲ χιόνια. Πεινοῦν τὰ καϋμένα καὶ πολὺ συχνὰ εἰς τὴν ἐξοχήν, ὅπου κατοικῶ ἀπό τινων ἐτῶν, τοὺς σκορπίζω τροφὴν ἐπάνω εἰς τὸ παγωμένον χῶμα. Μιμηθῆτέ με κατὰ τὰς ψυχρὰς ἡμέρας τοῦ χειμῶνος, διότι ὅποιος συμπονεῖ τὰ πτηνὰ δὲν θὰ μείνῃ ἀναίσθητος καὶ εἰς τὴν φωνὴν τῆς ἀνθρωπίνης δυστυχίας. Καὶ νομίζετε ὅτι εἶναι μικρὰ ἀνταμοιβὴ διὰ τοὺς κόπους μου νὰ βλέπω τὰ πτηνὰ νὰ μὲ τριγυρίζουν καὶ μὲ εὔθυμα τραγούδια νὰ μοῦ ἐκφράζουν τὴν εὐγνωμοσύνην των! Δι' αὐτὸ δὲν ἀμφιβάλλω· τὰ πτηνὰ ἔχουν γλῶσσαν, πολὺ γλυκυτέραν ἀπὸ ἐκείνην τῶν κακῶν παιδιῶν καὶ τῶν σκληρῶν ἀνθρώπων οἱ ὁποῖοι προσπαθοῦν νὰ τὰ ἐξοντώσουν· γλῶσσαν καταληπτὴν μόνον εἰς ὅσους τὴν ἀκούουν ὅπως ἀκούουν μίαν ὡραίαν μουσικήν.

Ὅταν ἀκούω, ἀγαπητοί μου φίλοι, τὸν φλῶρον, τὸν σπῖνον, τὴν καρδερίναν καὶ τὸν κόσσυφον νὰ ἐπαναλαμβάνουν τὰ χαρωπά των τραγούδια· ὅταν βλέπω τὸν κορυδαλὸν ν' ἀναβαίνῃ πρὸς τὸν οὐρανὸν ψάλλων ὅταν θαυμάζω τὰ ἀπαστράπτοντα χρώματα τῆς ἀλκυόνος, τοῦ ζωντανοῦ τούτου ἄνθους· ὅταν πρὸ πάντων εἰς τὴν σιωπὴν τῆς νυκτὸς ἀντηχεῖ τὸ ᾄσμα τῆς ἀηδόνος, δὲν ἠμπορῶ νὰ φαντασθῶ ὅτι αὐτὰ τὰ πλάσματα ἐδημιουργήθησαν διὰ νὰ ἔχωμεν ἡμεῖς τὸ δικαίωμα νὰ τὰ καταστρέφωμεν.

Νὰ σκοτώσετε ἕνα πουλάκι, εἶναι ἀσυγκρίτως χειρότερον, τὸ ἐννοεῖτε τώρα, παρὰ νὰ κόψετε ἓν ἄνθος διὰ νὰ τὸ ἰδῆτε ὕστερον ἀπὸ ὀλίγον ἄοσμον καὶ μαραμένον. Μίαν φορὰν ἐνθυμοῦμαι, ὅταν ἤμην μικρός, ἐσύναζα ἄνθη μέσα εἰς τὰ σπαρτά. Ἔξαφνα ἀνακαλύπτω κατὰ γῆς ἕνα μικρὸν σωρὸν βρύα. Ὁ σωρὸς εἶχε μίαν

SISMANOGLIO MEGARO

τρύπαν καὶ μέσα εἰς τὴν τρύπαν ζαρωμένον ἕνα πουλάκι μὲ ἐκύτταζε μὲ φόβον. Κατώρθωσα νὰ τὸ πιάσω· ἄχ ! πῶς ἔτρεμε μέσα 'ς τὸ χέρι μου. Εἰς τὸ βάθος τῆς φωλεᾶς ἦσαν πέντε πουλάκια μόλις σκεπασμένα μὲ χνοῦδι. Ἐφώναζαν καὶ ἐννόησα ὅτι μοῦ ἐζητοῦσαν τὴν μητέρα των. Τότε ἐσυλλογίσθην τὴν ἰδικήν μου· τί λύπην θὰ ἠσθανόμην, πόσον ἔρημος θὰ ἔμενα ἂν συνέβαινε νὰ τὴν χάσω· ἔσφιγξεν ἡ καρδιά μου, τὰ μάτια μου ἐγέμισαν δάκρυα καὶ ἄφησα τὸ πουλάκι τὸ ὁποῖον ἐπέταξε τρελλὸν ἀπὸ τὴν χαράν του. Τόσα ἔτη ἐπέρασαν ἔκτοτε καὶ δὲν ἠμπορῶ νὰ λησμονήσω οὔτε τὸ μικρὸν αὐτὸ δρᾶμα, οὔτε τὴν εὐτυχίαν τὴν ὁποίαν μοῦ ἐπροξένησε μία τόσον ἀσήμαντος πρᾶξις.

Πιστεύσατέ με, ἀγαπητοί μου φίλοι, μὴν κακομεταχειρίζεσθε τὰ πτηνά, μὴν τὰ σκοτώνετε, μὴν καταστρέφετε τὰς φωλεάς των, μὴν σπάνετε τὰ αὐγά των, ἀφήνετέ τα νὰ ἀνατρέφουν τὰς οἰκογενείας των καὶ ὅταν θὰ πετοῦν τριγύρω σας, τὸ ᾆσμα των καὶ γύρω ἀκόμη ὁ θροῦς τῶν πτερύγων των θὰ ἀντηχοῦν εἰς τὰς καρδίας σας ὡς ὕμνος ἀγάπης καὶ εὐγνωμοσύνης.

Ἀπρίλιος, 1896.

Α. Ζ. ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΛΙΣ

ΚΑΚΟΓΛΩΣΣΙΕΣ

— Παρατηρεῖς, Μαρία, τί ὡραῖο χρῶμα ποῦ ἔκαμε τώρα ἡ Πηνελόπη, ἐνῷ πρὶν ἦτο μαυροκίτρινη ;

— Ἄ ! ναί· εἶνε πολὺ φῖνο χρῶμα καὶ κοστίζει πολύ . . . Τὸ πουλεῖ, νομίζω, τὸ φαρμακεῖον τοῦ Κρίνου...

ΝΕΑ ΤΕΧΝΗ

Ὁ ἀρχιτέκτων Ἀριστείδης Β' διηγεῖται τὰ ἑξῆς

—

«Ὁ ἐπισκέπτης μου δὲν ἐφαίνετο ἐκ πρώτης ὄψεως παράδοξος ἄνθρωπος.

Ἐφοροῦσε μαύρην ἐνδυμασίαν, μαῦρα ὑποδήματα ἀγυάλιστα, μαύρην ρεπούμπλικαν καὶ μαῦρον λαιμοδέτην,—ὅλα εὐπρεπῆ.

Νέος ἕως τριάντα ἐτῶν. Φυσιογνωμία συνήθης ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν, χωρὶς κραμμίαν σφραγίδα εὐδιάκριτον.

Τὸ μόνον πρᾶγμα, διὰ τὸ ὁποῖον ἐξ ἀρχῆς ἀνησύχησα κάπως, ἦτο τὸ εἰς ἄκρον σκελετῶδες τῶν χειρῶν του. Ὅταν ἔθλιψα τὴν δεξιάν του, ἡ φρίκη τῆς νεκρικῆς ἐκείνης ψαύσεως ἐξεμηδένισε τὸν δισταγμὸν τῆς πρώτης γνωριμίας Μοῦ ἐγεννᾶτο ὡς μία περιέργεια νὰ μάθω ἂν καὶ ἡ ἀριστερὰ εἶχε τόσον ἀπαισίαν ἀφήν. Ἀλλ' οὐδέποτε μοῦ ἐδόθη ἀφορμὴ νὰ τὴν ἐγγίσω αὐτήν.

Κατόπι προσεκτικωτέρας ἐξετάσεως μοῦ ἔκαμεν ἐντύπωσιν καὶ ἡ ἀμυδρῶς κυανίζουσα ὠχρότης τοῦ προσώπου ἐκείνου,—συνέχεια τῆς ὠχρότητος τοῦ ἐλαφρῶς λουλακισμένου ὑποκαμίσου,—καθὼς καὶ ἡ ἐπίμονος χαύνωσις τῶν μαύρων καὶ ἀλαμπῶν ὀφθαλμῶν του.

— Πρόκειται περὶ ἑνὸς ἀρχιτεκτονικοῦ σχεδίου, μοῦ εἶπε, καθήμενος ἀπέναντί μου εἰς τὸ γραφεῖον, ἀφ' οὗ μοῦ ἔδωκε τὸ ὄνομά του, —ἐντελῶς ἄγνωστον ὄνομα.

— Σᾶς ἀκούω.

— Θέλω νὰ κτίσω ἕνα σπίτι καὶ ἦλθα . . . .

Ἐταμάτησεν, ὡς ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ συλλογισθῇ τότε τί εἶχε νὰ μοῦ εἴπῃ.

— Τοὺς ὅρους σας.

— Ἄ, οἱ ὅροι μου εἶνε κάπως δύσκολοι ! Δὲν μ' ἐνδιαφέρει οὔτε ὁ ἀριθμὸς τῶν πατωμάτων, οὔτε αἱ ἐσωτερικαὶ διαιρέσεις, οὔτε κἂν οἱ οἰκονομικοὶ συνδυασμοί. Ὅ,τι μ' ἐνδιαφέρει εἶνε τὸ σχέδιον ὑπὸ

SISMANOGLIO MEGARO

καθαρῶς τεχνικὴν ἔποψιν, μὲ ἄλλους λόγους ἡ ἐξωτερικὴ μορφὴ τοῦ κτιρίου μου. Θέλω νὰ εἶνε κάτι τι νέον, ἐντελῶς νέον, ἐντελῶς ἀσυνείθιστον.

Ἐμειδίασα.

— Νομίζω, εἶπα, ὅτι εἰμπορεῖτε νὰ βασισθῆτε εἰς ἐμέ. Ἔχω ἓν μικρὸν ὄνομα ὡς ἀρχιτέκτων, τοῦτο δὲ ὀφείλεται κυρίως, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, εἰς τὸ ὅτι προσεπάθησα νὰ πομακρυνθῶ ὅσῳ τὸ δυνατὸν ἀπὸ τὸν συνήθη καὶ τετριμμένον τύπον, τὸν ὁποῖον μετεχειρίζοντο οἱ παλαιότεροι ἀρχιτέκτονες αὐτῆς τῆς πόλεως. Ἂν παραβάλετε . . . .

Ἐδῶ ὁ ἐπισκέπτης μου ἔδειξε κάποιαν ἐπιθυμίαν νὰ μὲ διακόψῃ. Ἐσταμάτησα· δὲν εἶπε τίποτε· ἐξηκολούθησα :

— Ἂν παραβάλετε τὰ οἰκοδομήματα, ποῦ ἐσχεδίασα ἐγώ, πρὸς ὅλα τὰ ἄλλα, θὰ ἰδῆτε ἀμέσως τὴν διαφοράν. Ἀγαπῶ τοὺς νέους συνδυασμοὺς τῶν ρυθμῶν, οὕτως ὥστε . . . .

Δὲν κατώρθωσε νὰ κρατηθῇ ὁ ἐπισκέπτης μου.

— Μ' αὐτὸ εἶνε ἴσα-ἴσα, ἀνέκραξε, ποῦ δὲν μ᾽ἀρέσουν οἱ συνδυασμοὶ τῶν ρυθμῶν. Θέλω πρᾶγμα ἁμιγὲς καὶ ἄκρατον. Τὸ κρᾶμα δὲν εἶνε πρωτοτυπία !

Ὕψωσα τοὺς ὤμους. Ἀπὸ ἕνα σωρὸν ἰδεῶν ποῦ μοῦ ἐγεννήθησαν, κατώρθωσε νὰ προβάλῃ μόνον αὐτὴ ἡ ἐρώτησις :

— Θέλετε τότε νὰ σᾶς κάμω ἕνα ρυθμὸν ἀρχαῖον ἑλληνικὸν καθαρῶς ;

Δὲν περιγράφεται εὔκολα ὁ τόνος τῆς ἀπαντήσεως. Ἀρκοῦμαι νὰ εἴπω ὅτι ὁ ἐπισκέπτης μου ἐσηκώθη ἀπὸ τὴν θέσιν του.

— Ἀρχαίου ἑλληνικοῦ ρυθμοῦ ; ! ἀνέκραξε. Τὸ ἀντιγράψετε τὸν Παρθενῶνα τὸ νομίζετε σεῖς πρωτοτυπίαν ; Ἀλλοίμονον, κύριέ μου, δὲν μ᾽ἐννοεῖτε ! . . Ἀκούσατε, κύριε. Δὲν πρόκειται περὶ σχετικῆς πρωτοτυπίας· θέλω πρωτοτυπίαν ἀπόλυτον. Ἡ οἰκία, τὴν ὁποίαν θὰ κτίσω ἐγώ, δὲν θέλω νὰ ὁμοιάζῃ μὲ κανένα ἄλλο οἰκοδόμημα εἰς τὸν κόσμον, μὲ κανένα. Εἴδατε ἐδῶ ποτὲ οἰκίαν εἰς σχῆμα ἔξαφνα Πυραμίδος ; Ὄχι βέβαια. Ἂν μοῦ ἐκάμνατε μίαν Πυραμίδα, ὅλος ὁ κόσμος φυσικὰ θὰ ἔλεγε : Τί πρωτοτυπία ! Καὶ ὅμως ἐγὼ θἀπαντοῦσα : Τί πελωρία κοινοτοπία ! Ἴσως ἀπὸ τὴν δουλικὴν ἀντιγραφὴν ἑνὸς ἀρχαίου ρυθμοῦ, θὰ ἐπροτιμοῦσα ἕνα κρᾶμα νέον, ὡς κάτι τι πλέον πρωτότυπον. Ἀλλὰ σᾶς εἶπα ὅτι οὔτε αὐτὸ ἱκανοποιεῖ τὸ ὄνειρόν μου ! Ἄλλο θέλω ἐγὼ . . . ἄλλο ὀνειρεύομαι ἐγώ ! . . .

Ἐσιώπησε καὶ ἤρχισε νὰ βηματίζῃ κατὰ τὴν διαγώνιον τοῦ δωματίου. Τὸν ἔβλεπα σιωπῶν. Τί νὰ τῷ εἴπω : Παρητήθην τῆς

ἰδέας, τὴν ὁποίαν εἶχα συλλάβει πρό τινων στιγμῶν, νά του δείξω μερικὰ ἀρχιτεκτονικὰ σχέδια, ἀπὸ τὰ τελευταιά μου, διὰ νὰ ἐκλέξῃ ἢ νὰ συνδυάσῃ. Ἦτο βέβαια ἀδύνατον νὰ συνεννοηθῶ μαζί του. Ἡ ἐλπὶς τὴν ὁποίαν μοῦ ἤναψε κατ' ἀρχὰς ἄνθρωπος εὔπορος καὶ φιλοπρόοδος, ζητῶν ἀπὸ καλλιτέχνην κάτι τι νέον, ἐσβέσθη ἀπὸ τὸ ἐξαφνικὸν φύσημα τῆς παραδοξότητος ἐκείνης.

Καὶ ἐπειδὴ ἔπρεπε νὰ δοθῇ ἓν πέρας εἰς τὴν συνομιλίαν, τῷ εἶπα :

— Κύριε, ὅ,τι ζητεῖτε δὲν εἶνε ἔργον ἰδικόν μου, δυστυχῶς. Ἔπρεπε ν᾽ἀποταθῆτε πρὸς ἕνα ὁλόκληρον λαὸν καὶ πρὸς μίαν ἐποχήν. Ἕν ἄτομον, καὶ μεγαλοφυὲς ἂν ἦτο, καὶ τὴν ζωήν του ἂν ἐδαπάνα ὅλην, δὲν θὰ κατώρθωνε νά σας εὐχαριστήσῃ. Μὴ νομίσετε ὅτι τὰ ἀπολύτως νέα πράγματα δὲν γίνονται, ἐπειδὴ δὲν εὑρίσκονται ἄνθρωποι νά τα παραγγείλουν . . .

— Ὥστε ὁμολογεῖτε (καὶ ἔδωσεν εἰς τὴν φωνήν του ἕνα τρόμον φρίκης, ὡς ἂν εἶχα ὁμολογήσει κανὲν ἔγκλημα·) ὥστε ὁμολογεῖτε ὅτι δὲν εἶσθε ἱκανὸς νά μου σχεδιάσετε μίαν οἰκίαν κατὰ ρυθμὸν ὅλως διόλου νέον ;

— Ἀπολύτως

— Χμ ! Ἐγὼ τὸ χρέος μου ἔκαμα. Ἠθέλησα κάτι τι νέον ἀρχιτεκτονικῶς καὶ ἀπετάθην πρὸς τὸν καλλίτερον ἀρχιτέκτονα. Ἀφ' οὗ αὐτὸς ὅμως δὲν ἠμπορῇ, θὰ δοκιμάσω μόνος μου.

— Μό...νος...σας ..;

— Ναί, ἐγώ. Ἔχω ἕνα ἰδανικὸν καὶ θὰ προσπαθήσω νά το παραστήσω μὲ γραμμάς. Θά σας τὸ φέρω νά το ἰδῆτε καὶ νά μου εἰπῆτε ἂν εἶνε ὡραῖον. Αὐτὸ πρῶτον. Ἔπειτα, ἐπειδὴ ἐγὼ μόνον τὴν ἐξωτερικὴν μορφὴν θὰ κάμω, θά το πάρετε σεῖς καὶ ἐπὶ τῇ βάσει αὐτοῦ θά μου κάμετε ἓν ἀρχιτεκτονικὸν σχέδιον μὲ ὅλας τὰς λεπτομερείας, ἕτοιμον διὰ νὰ παραδοθῇ εἰς τὸν ἐργολάβον.

— Ἄ, μάλιστα. Ὑπ' αὐτοὺς τοὺς ὅρους δέχομαι. Θά μου ἐπιτρέψετε ὅμως νά σας εἴπω ἐκ τῶν προτέρων . . . .

— Ἄ, σᾶς παρακαλῶ ! μὲ διέκοψεν. Ἐκ τῶν προτέρων δὲν θά μου 'πῆτε τίποτε. Νὰ ἰδῆτε τὸ σχέδιόν μου πρῶτα.

Ηὔρα πάλιν τὸ μειδιαμά μου.

— Ὅπως ἀγαπᾶτε... ὅπως ἀγαπᾶτε.

Ὑπέστην τὴν φρίκην τῆς χειραψίας του καὶ ἀπεχωρίσθημεν.

—

. . . . Καὶ ὅμως, θὰ τὸ πιστεύσετε ; Μοῦ ἐπέρασεν ἡ ἰδέα ὅτι πιθανὸν ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς νὰ ἦτο καὶ μεγαλοφυής. Διατί τάχα νὰ μὴν εἶχα ἐνώπιόν μου τὸν ἀντιπρόσωπον ἑνὸς λαοῦ καὶ μιᾶς ἐποχῆς, ἱκανὸν νὰ δημιουργήσῃ τὸ νέον, τὸ ὁποῖον ὠνειρεύετο ;

Δι' αὐτὸ ἐπερίμενα μὲ κάποιαν ἀνυπομονησίαν περιεργείας τὸ

SISMANOGLIO MEGARO

σχέδιόν του. Δὲν εἴχαμεν ὁρίσει προθεσμίαν, καὶ ἐνόμισα ὅτι ἦτο ζήτημα ὀλίγων ἡμερῶν. Διὰ κάμποσον καιρὸν ἀκόμη ἀνέπλαττα τὴν κυανίζουσαν ὠχρότητά του καὶ τὴν ἀλαμπῆ χαύνωσιν τῶν ὀφθαλμῶν, ἀλλ' ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὠχρίασαν εἰς τὴν μνήμην μου ὅλα. Παρῆλθον μῆνες πολλοὶ χωρὶς νὰ ξαναφανῇ ὁ ἐπισκέπτης μου. Ἐξέχασα καὶ τὸ ὄνομά του.

Μίαν ἑσπέραν,—σὰν καλὴ ὥρα,—εἰς κύκλον ὁμοτέχνων, προκειμένου περὶ ἰδιορρυθμίας πελατῶν, διηγήθην διὰ πρώτην φορὰν, ὡς παλαιὰν ἀνάμνησιν, τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ νεοθήρα. Τὴν ἄλλην ἡμέραν ὁ πρῶτος ποῦ ἐδέχθην εἰς τὸ γραφεῖόν μου, ἦτο αὐτός!

Ἐκρατοῦσεν ἕνα κύλινδρον χαρτίου καὶ ἐπροχώρησε πρὸς ἐμὲ ἐν ἄκρᾳ σοβαρότητι. Ἡ ὠχρότης του ἦτο πλέον κυανῆ· ἡ μόνη ἀλλοίωσις τοῦ ἐξωτερικοῦ του ὕστερ' ἀπὸ τόσους μῆνας.

—Ἄ, μοῦ ἐφέρατε τὸ σχέδιον, εἶπα μὲ κάποιαν ἔκπληξιν διὰ τὴν σύμπτωσιν.

—Μάλιστα, νὰ τὸ ἰδῆτε

Καὶ τὸ ἐξεδίπλωσεν ἐπὶ τοῦ γραφείου μου.

Ἐκύτταξα τὸ σχέδιον, ἐκύτταξα τὸν ἄνθρωπον καὶ εἶπα:

— Μπᾶ! καὶ εἶνε οἰκία αὐτό;

— Οἰκία βέβαια! ἰδοὺ αἱ θύραι· ἰδοὺ τὰ παράθυρα· ἰδοὺ τὸ ἡμισφαίριον τῆς στέγης.

Καὶ ὡς θύρας καὶ παράθυρα μοῦ ἐδείκνυε μὲ τὸ δάκτυλον κάτι κυκλικὰς ὀπάς, διαφόρων μεγεθῶν, τοποθετημένας ἀτάκτως ἐπὶ γιγαντιαίας σφαίρας, ἡ ὁποία, ἂν καὶ προσδεδεμένη δι' ἰσχυρᾶς ἁλύσεως ἐπὶ χαμηλοῦ καὶ παχέος ὀβελίσκου, ἐφαίνετο ἑτοίμη νὰ ἐλθῃ εἰς τὰ ὕψη ὡς ἀερόστατον.

Ὁμολογῶ ὅτι τὸ ἰδιόρρυθμον ἐκεῖνο σχέδιον δὲν ἐστερεῖτο μεγαλοπρεπείας. Ναί, μὰ τὸν Θεόν, ἦτο μεγαλοπρεπές! Ἀνθρωπίνη κατοικία ἐν σχήματι σφαίρας, ἁλυσοδέτου διὰ νὰ μὴ φύγῃ πρὸς τὸν οὐρανόν,—μὰ ἐξέφρασε ποτὲ ἡ ἀνέκφραστος ἀρχιτεκτονική μας ὑψηλότερον νόημα;

— Λοιπόν... πῶς σᾶς φαίνεται; μὲ ἠρώτησε.

Δὲν ἀπήντησα. Ἐκύτταζα τὸ σχέδιον. Ἐκεῖ εἰς τὴν γωνίαν εἶδα καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἐργάτου,—τὸ ὄνομα ποῦ εἶχα λησμονήσει.

— Ἡ χονδρὴ αὐτὴ ἁλυσίδα, ἤρχισε νὰ ἐπεξηγῇ ὁ ἐπισκέπτης μου, ποῦ διαιρεῖ τὴν σφαῖράν μου εἰς δύο ἡμισφαίρια καὶ δένεται κατόπιν εἰς τὸν στύλον αὐτόν, θὰ γίνῃ ἀπὸ μέταλλον καὶ θὰ εἶνε χρυσοειδής. Θὰ εἶνε ὁ μόνος μετάλλινος κόσμος τοῦ οἰκοδομήματος. Βλέπετε, ὁ στύλος εἶνε θεμελιωμένος εἰς τὸ κέντρον ἑνὸς κήπου κανονικῶς κυκλικοῦ. Θὰ φυτευθῇ ἀπὸ δένδρα καὶ ἀπὸ θάμνους τοιούτους, ὥστε νὰ ἠμποροῦν νὰ λάβουν σφαιρικὸν σχῆμα διὰ τῆς

καταλλήλου κλαδεύσεως. Καὶ ἄνωθεν τοῦ κήπου αὐτοῦ, ὁ ὁποῖος ἀναπαριστᾷ τὸν Παράδεισον, θὰ αἰωρῆται ἡ λευκὴ σφαῖρα τῆς οἰκοδομῆς. Αὐτὴ εἶνε ὁ Οὐρανός Παρατηρήσατε, οἱ διάφοροι κύκλοι ποῦ σχηματίζουν τὰς θύρας καὶ τὰ παράθυρα, ἔχουν τὴν διάταξιν τῶν οὐρανίων σωμάτων. Ἀναπαριστοῦν στοιχειωδῶς τοὺς ἀστερισμούς. Σᾶς ἀρέσει ἡ ἰδέα μου; Πῶς; Ἂν ἀγαπηθῇ καὶ ἐπικρατήσῃ αὐτὸς ὁ ρυθμός, ἡ ὄψις τῆς πόλεως δὲν μεταβάλλεται ἄρδην; Φαντασθῆτε μίαν πόλιν κυκλικήν, μὲ ὁδοὺς τοξοειδεῖς, μὲ κήπους κυκλικούς, μὲ οἰκοδομήματα σφαιρικά. Ἔ, δὲν θὰ εἶνε ὡραῖον;

Ἤρκεσεν αὐτὴ ἡ ἐξήγησις διὰ νά μου διαφθείρῃ ὅ,τι εἶχεν ἐνθουσιώδες ἡ πρώτη μου ἐντύπωσις. Καὶ ἀντὶ νὰ σχολιάσω ὁπωσδήποτε τὸν συγκεχυμένον αὐτὸν συμβολισμόν, προκαλῶν συζήτησιν ἡ ὁποία δὲν προοιωνίζετο διόλου λογική, ἐπροτίμησα νὰ ἔλθω ἀμέσως εἰς τὸ πρακτικὸν μέρος.

— Καλὰ ὅλ' αὐτά, εἶπα. Ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν ἐφαρμόζονται. Ἡ οἰκία σας, κύριε, ἠμπορεῖ νὰ ἔχῃ ὅλα τὰ προτερήματα τοῦ κόσμου, ἀλλὰ δὲν εἶνε οἰκία. Ἀδύνατον νὰ θεμελιωθῇ, ἀδύνατον νὰ κτισθῇ, ἀδύνατον νὰ διαιρεθῇ, ἀδύνατον νὰ κατοικηθῇ Πρέπει νὰ δώσετε νέας ἰδιότητας εἰς τὴν ὕλην καὶ νέας ἰδιότητας εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Ἀλλέως τὸ σχέδιόν σας θὰ μείνῃ εἰς τὸ χαρτὶ καὶ ἀπὸ αὐτὸ προτιμώτερον θὰ ἦτο νὰ μείνῃ εἰς τὸ κεφάλι σας.

— Μὰ πῶς; δὲν σᾶς ἐννοῶ...

— Θὰ μ' ἐνοήσετε μ' ἕν μόνον παράδειγμα. Ἀπὸ ποῦ θὰ εἰσέρχωνται εἰς τὴν οἰκίαν;

— Ἀπὸ τὴν θύραν, ἀπὸ αὐτὴν τὴν ὀπὴν ἐδῶ.

— Πόσον ἀπέχει ἀπὸ τὸ ἔδαφος αὐτὴ ἡ ὀπή;

— Τρία-τέσσαρα μέτρα· αὐτὸ θά το ὑπολογίσετε σεῖς.

— Κλίμαξ ὑπάρχει;

— Ἄ, ὄχι! ὄχι! Αἱ ἐξωτερικαὶ κλίμακες εἶνε ὅ,τι γελοῖον· τὰς ἀποστρέφομαι πολύ, εἶνε λάθη τῶν παλαιῶν ρυθμῶν.

— Βλέπετε λοιπόν; Διὰ νὰ εἰσέλθῃ κανεὶς εἰς αὐτὴν τὴν οἰκίαν πρέπει ἢ νὰ εἶνε γίγας ἢ νὰ ἔχῃ πτερά. Ἄνθρωποι εἶνε ἀδύνατον νὰ τὴν χρησιμοποιήσουν, καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ἀκόμη ὅτι θὰ ἠμπορούσαμεν νά την θεμελιώσωμεν εἰς τὸν ἀέρα. Ἄ, κύριέ μου, ἔχει τὰ ὅριά της καὶ ἡ πρωτοτυπία!

Ὁ ἄνθρωπος μ' ἐκύτταξε κάμποσα δευτερόλεπτα, χωρὶς νὰ ἀπαντήσῃ τίποτε. Δὲν ἠδύνατο ἀράγε, ἢ δὲν ἤθελεν; Οἱ ὀφθαλμοί του δὲν ἐξέφραζαν τίποτε,—τοὐλάχιστον καταληπτὸν εἰς ἐμέ.

Κατόπιν ἤρπασεν ἀπὸ τὰς χεῖράς μου ἀποτόμως τὸ σχέδιόν του, τὸ ἐδίπλωσε μὲ νευρικὴν ταχύτητα, ἀλλὰ χωρὶς νά το τσαλακώσῃ,

SISMANOGLIO MEGARO

μ' ἐχαιρέτισε διὰ κλίσεως τῆς κεφαλῆς, ἐφόρεσε τὴν μαύρην του ρεπούμπλικαν καὶ ἀπῆλθε. Τὸ βῆμά του παραδόξως ἦτο ἤρεμον, σχεδὸν ὀκνηρόν.

Καὶ ἤκουσα τὸν κρότον του σβυνόμενον βαθμηδὸν εἰς τὸν διάδρομον καὶ εἰς τὴν κλίμακα. Ὁ ἀσθενὴς ἦχος τοῦ τελευταίου ἀκουστοῦ βήματος, κάτω-κάτω εἰς τὴν θύραν, ἦτο ἡ ὑστάτη εἴδησις, τὴν ὁποίαν ἔλαβα περὶ τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ.

Οὔτε τὸν εἶδα πλέον, οὔτε τὸν ἤκουσα.»

Μάιος, 1896.

ΓΡΗΓΟΡΙΘΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ἡ ἀθυροστομία τῶν μικρῶν.

Ὁ μικρὸς Γεωργάκης ἐπαινεῖ τὴν νέαν οἰκίαν τοῦ πατρός του:

— Ἔχομεν μιὰ ὡραία ἐξώπορτα, μὲ παράθυρα σκαλιστά, καὶ ἐπάνω-ἐπάνω εἶνε ἕνας μεγάλος θόλος.

— Ἀλήθεια ; !

— Δὲν φθάνουν αὐτά· θὰ βάλουν καὶ κάτι ἄλλο ἀκόμη, διότι ἤκουσα τὸν πατέρα νὰ λέγῃ μυστικὰ εἰς τὴν μαμὰ πῶς θὰ βάλουν καὶ μιὰ ὑποθήκη 'ς τὸ σπίτι.

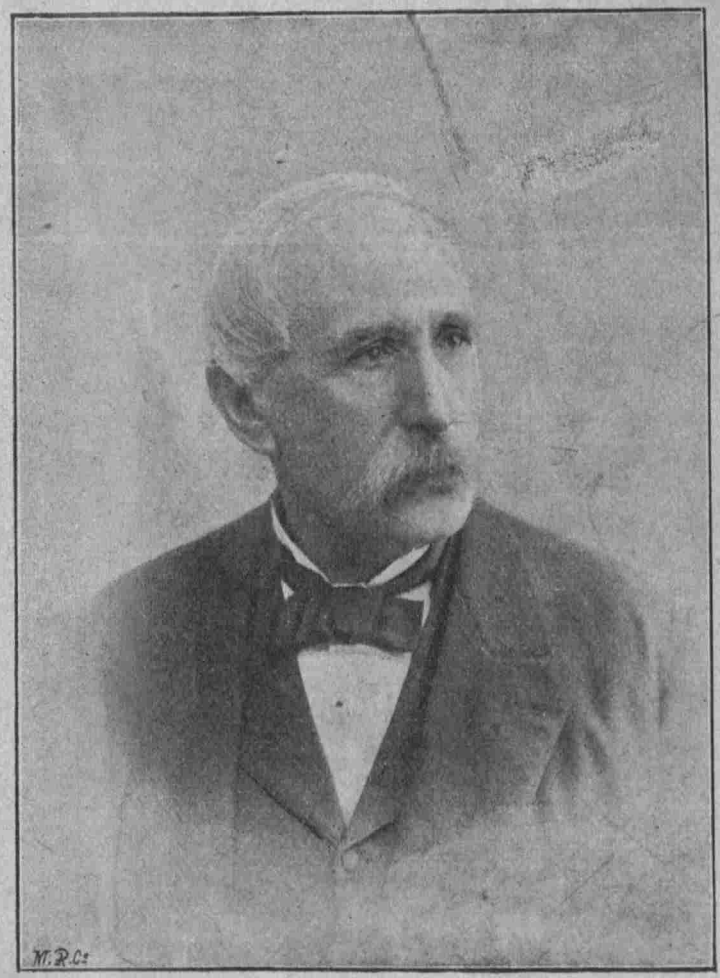

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΒΕΡΩΦ

Ὁ μέγας εὐεργέτης τοῦ Ἔθνους.

SISMANOGLIO MEGARO

ΟΙ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ

ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΤΟΥ 1896

ΚΑΙ ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΟΛΥΜΠΙΟΝΙΚΑΙ

Το ἔτος 1896 ἐσημειώθη δι' ἑνὸς τῶν περιφανεστέρων γεγονότων, ὅσα ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ἡ σύγχρονος ἡμῶν ἱστορία, ἤτοι τῆς ἐν Ἀθήναις τελέσεως τῶν Διεθνῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων.

Εἶνε ἤδη γνωστὴ ἡ ἱστορία αὐτῶν. Τὸν Ἰούλιον τοῦ 1894 τὸ ἐν Παρισίοις συνελθὸν Διεθνὲς Ἀθλητικὸν Συνέδριον ἀποφασίσαν τὴν κατὰ τετραετίαν τέλεσιν Διεθνῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων, ἐξέφρασε τὴν εὐχὴν ὅπως οἱ πρῶτοι τοιοῦτοι ἐγκαινισθῶσιν ἐν Ἀθήναις τὴν ἄνοιξιν τοῦ 1896 πρὸς τιμὴν τῆς Ἑλλάδος, ὡς τῆς χώρας, ἐν ᾗ τὸ πρῶτον ἱδρύθησαν, ἀνεπτύχθησαν καὶ ἐκλείσθησαν κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους.

Λέων Πύργος
νικητὴς εἰς τὸν ἀγῶνα ξιφασκίας

Τῆς εὐχῆς ταύτης διερμηνεὺς καὶ συνήγορος ἀφίκετο εἰς Ἀθήνας τὸν Ὀκτώβριον ἰδίου ἔτους ὁ βαρῶνος Κουβερτέν, γενικὸς Γραμματεὺς τῆς ὑπὸ τοῦ ἐν λόγῳ Συνεδρίου συσταθείσης διαρκοῦς Ἐπιτροπῆς, ἧς πρόεδρος ἀνεκηρύχθη ὁ ἐν Παρισίοις ἡμέτερος κ. Δ. Βικέλας. Ἀλλ' ἕνεκεν τῆς ἀπροθυμίας καὶ τῶν δισταγμῶν τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ τῶν παρ' ἡμῖν σημαινόντων, ἡ ἔλευσις τοῦ εὐγενοῦς Γαλάτου δὲν ἀπέβη τελεσφόρος, ἐδέησε δὲ νὰ κατέλθῃ ὁ κ. Βικέλας, ὅστις κατώρθωσε νὰ πείσῃ καὶ τὴν κυβέρνησιν καὶ τοὺς παρ' ἡμῖν ἰσχύοντας περὶ τῆς ὑψίστης σημασίας καὶ τοῦ δυνατοῦ τῆς τελέσεως, ἡ δὲ Α. Υ. ὁ Διάδοχος, ἐνστερνισθεὶς

SISMANOGLIO MEGARO

τὸ μέγα ἔργον, ἀνέλαβεν αὐτὸ ὑπὸ τὴν ἄμεσον προστασίαν καὶ ἐπιμέλειαν αὐτοῦ.

Ὁ Διάδοχος, σχὼν τὴν ὑψηλὴν πρωτοβουλίαν, συνέστησε δωδεκαμελὲς συμβούλιον, ἀναθεὶς τὰ καθήκοντα τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως εἰς τὸν κ. Τιμολ. Φιλήμονα, ὅστις τῇ ἀληθείᾳ ἐργασθεὶς μεθ' ἱεροῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ μονονοὺ ὑπεράνθρωπως συνετέλεσε τὰ μάλιστα ὑπὲρ τῆς αἰσίας εὐοδώσεως τῶν ἀγώνων.

Νικ. Π. Ἀνδριακόπουλος
νικητὴς εἰς τὴν ἀναρρίχησιν ἐπὶ κάλω

Εἰς τὴν ἐπιτυχίαν ὅμως τούτων συνειργάσθη ἀναντιρρήτως καὶ ἡ ἐλευθεριότης καὶ ὁ πατριωτισμὸς τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ὁποίου ἀντήχησεν ἡ πρὸς συλλογὴν ἐράνων ἔκκλησις τοῦ Συμβουλίου. Ἰδιῶται, δῆμοι, ἕλληνες ἐκ τῆς ὑποδούλου καὶ τῆς ἀλλοδαπῆς, ἔσπευσαν νὰ συνεισφέρωσιν ἐκθύμως. Ἡ δὲ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, ἀποφασίσασα τὴν ἔκδοσιν ἀναμνηστικῶν γραμματοσήμων, καὶ προορίσασα ἐκ τῆς εἰσπράξεως αὐτῶν 200,000 δραχμῶν, ποσοκατέβαλε τὸ ποσὸν εἰς τὴν ἐπιτροπήν.

Ἀλλ' ἐκεῖνος ὅστις ἐλάμπρυνε καὶ ἐθεμελίωσεν ἀληθῶς τὸ μέγα αὐτὸ ἔργον ὑπῆρξεν ὁ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ μεγατιμος πατριώτης Γεώργιος Ἀβέρωφ, ὅστις, ἀφειδὴς εἰς τὰς πρὸς τὸ ἔθνος μεγάλας αὐτοῦ θυσίας, ἔγνω νὰ ἀνοικοδομήσῃ τὸ Παναθηναϊκὸν Στάδιον ἐξ ἰδίων, καταβαλὼν περὶ τὰς 900,000 δραχμῶν πρὸς ἐπαρκῆ προπαρασκευὴν αὐτοῦ, ἐκφράσας δὲ τὴν ἀκραιφνῆ διάθεσιν νὰ δαπανήσῃ ὑπὲρ τῆς ἐντελοῦς αὐτοῦ ἀναμαρμαρώσεως. Πλὴν τοῦ Παναθηναϊκοῦ Σταδίου τὸ Συμβούλιον προέβη εἰς τὴν ἵδρυσιν καὶ Σκοπευτηρίου ἐν Καλλιθέᾳ καὶ Ποδηλατοδρομίου ἐν Φαλήρῳ, πρὸς δὲ καὶ τὴν ἀνέγερσιν ἀνδριάντος τοῦ μεγαθύμου εὐεργέτου Γ. Ἀβέρωφ, οὗ τὴν φιλοτέχνησιν ἀνέθηκε εἰς τὸν κ. Γ. Βροῦτον, ἐνετείλατο εἰς τὸν κ. Παλαμᾶν τὴν σύνθεσιν τοῦ Ὀλυμπιακοῦ Ὕμνου, εἰς δὲ τὸν κ. Σαμάραν τὴν μελοποίησιν αὐτοῦ, ἀπέστειλε δὲ τετρακισχιλίας προσκλήσεις πρὸς τοὺς ἁπανταχοῦ τῆς γῆς διαφόρους γυμναστικοὺς Συλλόγους, καὶ ἐν γένει εἰργάσθη μετὰ παραδειγματικοῦ ζήλου, συντόνως καὶ ἀποτελεσματικῶς.

Ἀλλ' ἡ Ἑλλὰς δὲν ἠθέλησε νὰ παράσχῃ μόνον τὸ κλασικὸν αὐτῆς ἔδαφος πρὸς τέλεσιν τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων.

Ἐννόει καὶ νὰ συμμετάσχῃ αὐτῶν ἂν καὶ οὐχὶ παρεσκευασμένη

εἰς τὸν ἀθλητισμὸν καὶ τὴν γυμναστικήν, ὅπως συναγωνισθῇ πρὸς τὰ ἄλλα ἔθνη. Ἐν τούτοις τὰ ἀρτισύστατα ἑλληνικὰ γυμναστικὰ σωματεῖα ἀπὸ μηνῶν ἤδη παρεσκεύαζον τοὺς ἀγωνιστάς, ὅσοι ἤθελον κριθῇ κατάλληλοι διὰ τοὺς Διεθνεῖς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας. Πρὸς τοῦτο δύο ἑβδομάδας πρότερον διωργανώθησαν οἱ δοκιμαστικοὶ Πανελλήνιοι Ἀγῶνες τελεσθέντες ἐν τῷ Παναθηναϊκῷ Σταδίῳ.

Ἡ ἡμέρα τῆς ἐνάρξεως ἤγγιζεν καὶ αἱ Ἀθῆναι προσελάμβανον ἐκτάκτως πανηγυρικὴν ὄψιν. Χιλιάδες ἐπισκεπτῶν κατέκλυσαν τὴν πρωτεύουσαν ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν, τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Εὐρώπης. Πλεῖσται ἀθλητικαὶ ὁμάδες ἀφίκοντο, Οὔγγρων, Γερμανῶν, Γάλλων, Αὐστριακῶν, Ἀμερικανῶν, καὶ ἄλλοι ἐκ διαφόρων μερῶν ἀγωνισταί. Ἡμέρα τῆς ἐνάρξεως τῶν Ἀγώνων ὡρίσθη ἡ 25 Μαρτίου, ἀλλὰ τὴν προτεραίαν ἐτελέσθησαν μεγαλοπρεπῶς τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ ἀνδριάντος τοῦ μεγαλόφρονος χορηγοῦ Γεωργίου Ἀβέρωφ, παρισταμένων τῶν Βασιλοπαίδων, τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, τῶν βουλευτῶν, πολλῶν τῶν ἐν τέλει καὶ πλήθους λαοῦ χαιρετίζοντος ἐν ἐξάλλῳ ἐνθουσιασμῷ καὶ μὲ δάκρυα συγκινήσεως καὶ ἐθνικῆς ὑπερηφανείας τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ περικλεοῦς ἀνδρός. Ὡς γνωστὸν ὁ ἀνδριὰς ἐστήθη ἔξωθι δεξιᾷ τοῦ Σταδίου.

Ι. Φραγκούδης
νικητὴς εἰς τὸν ἀγῶνα διὰ πιστολίου

Ἀποβαίνει ἀνωτέρα πάσης περιγραφῆς τὸ ἔκτακτον καὶ μοναδικὸν καὶ πρωτοφανὲς ἀνὰ τὸν κόσμον θέαμα, ὅπερ παρέσχε τὸ Στάδιον κατὰ τὴν ἀλησμόνητον ἐκείνην ἡμέραν, εἰς τοῦ ὁποίου τὸν εὐρύτατον χῶρον καὶ ἐπὶ τῶν ἀμφιθεατρικῶν πλευρῶν περὶ τοὺς 80,000 θεατῶν ἀνέμενον μετὰ παλμῶν ἀγωνίας τὴν ἔναρξιν τῶν ἀγώνων, ἐνῷ ἔξωθι καὶ ἐπὶ τοῦ παρακειμένου λόφου τοῦ Ἀρδηττοῦ συνωστίζοντο πολλαὶ χιλιάδες λαοῦ, μὴ δυνηθεῖσαι νὰ εὕρωσι θέσιν ἐντός. Δὲν ἀποπειρώμεθα νὰ περιγράψωμεν ἐν λεπτομερείᾳ τὰ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ τὰς ἑφεξῆς, καθ' ἃς διήρκεσαν οἱ ἀγῶνες, καὶ διότι ὁ στενὸς ὧδε χῶρος τοῦ Ἡμερολογίου δὲν ἐπιτρέπει ἡμῖν τοῦτο καὶ διότι περὶ αὐτῶν ἠσχολήθη ἤδη διὰ μακρῶν ὁ ἀθηναϊκὸς καὶ ὁ εὐρωπαϊκὸς τύπος καὶ τὰ ἐπὶ τούτῳ ἐκδοθέντα πανηγυρικὰ τεύχη. Περιοριζόμεθα μόνον, κατὰ χρονογραφικὸν ἔθος καὶ πρὸς ἁπλῆν ὑπόμνησιν μόνον, νὰ ἀναφέρω-

SISMANOGLIO MEGARO

μεν ἐν γενικαῖς γραμμαῖς τὰ κυριώτερα τῶν ἐκτελεσθέντων διαγωνισμάτων.

ΠΡΩΤΗ ΗΜΕΡΑ 25 ΜΑΡΤΙΟΥ

Δρόμος 100 μέτρων. Ὁ ἀγὼν οὗτος ἦτο προκριματικὸς, τοὐτέστι νὰ προκριθῶσιν ἐξ αὐτοῦ οἱ καλλίτεροι τῶν ἀθλητῶν διὰ τὸν ὁριστικὸν ἀγῶνα, ὅστις ἔμελλε νὰ γίνῃ τὴν πέμπτην ἡμέραν.

Ἅλμα τριπλοῦν. Μεταξὺ τῶν ἀγωνιστῶν νικητὴς ἀναδείκνυται ὁ ἀμερικανὸς Κόννολυ.

Δρόμος 800 μέτρων. Μετέχουσι 14 διηρημένοι εἰς δύο τάξεις. Νικηταὶ φέρονται ὁ ἀμερικανὸς Φλὰκ καὶ ὁ Γάλλος Λερμιζιώ.

Δίσκος. Ἀθληταὶ 11, ἐξ ὧν τρεῖς Ἕλληνες. Νικητὴς ὁ ἀμερικανὸς Γκάρρετ, δευτέρου ἐλθόντος τοῦ ἕλληνος Παρασκευοπούλου.

Δρόμος 400 μέτρων. Ἀθληταὶ 16, εἰς δύο τάξεις. Προηγοῦνται εἰς τὴν πρώτην ὁ ἀμερικανὸς Τζέημσων καὶ εἰς τὴν δευτέραν ὁ ἀμερικανὸς Βοῦρκε.

ΗΜΕΡΑ ΔΕΥΤΕΡΑ 26 ΜΑΡΤΙΟΥ

Τὴν μὲν πρωΐαν τελοῦνται οἱ Ἀγῶνες ξιφασκίας ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦ Ζαππείου. Καὶ κατὰ μὲν τὸν ἀγῶνα φιλάθλων ὁριστικὸς νικητὴς ἀναδείκνυται ὁ Γκραβελότ· κατὰ δὲ τὸν ἀγῶνα διδασκάλων ὁ Λέων Πύργος, ὅστις εἶνε καὶ ὁ πρῶτος Ἕλλην ὀλυμπιονίκης. Ἐν δὲ τῷ Σταδίῳ διεξήχθησαν τὰ ἑξῆς διαγωνίσματα:

Π. Καρασεβδᾶς

νικητὴς εἰς τὴν σκοποβολὴν

Δρόμος 110 μέτρων μετ' ἐμποδίων. — Νικηταί, οἱ ἀμερικανοὶ Κούρτης καὶ Στόϋτ.

Ἅλμα εἰς μῆκος. — Νικᾷ ὁ ἀμερικανὸς Κλάρκ.

Τελικὸς δρόμος 400 μέτρων. — Νικητὴς ὁ Ἀμερικανὸς Βοῦρκε.

Σφαῖρα. — Ἀθληταὶ 15, ἐξ ὧν 3 Ἕλληνες. Ὁ ἀγὼν κρίνεται μεταξὺ τοῦ ἀμερικανοῦ Γκάρρετ καὶ τοῦ ἕλληνος Γούσκου. Ὁ Γκάρρετ ἀναδείκνυται νικητής.

Ἄρσις βαρῶν.—Νικηταὶ διακρίνονται ὁ δανὸς Ζένσεν καὶ ὁ ἄγγλος Ἕλλιοτ.

Δρόμος 1500 μέτρων.—Νικᾷ ὁ αὐστραλὸς Φλάκ

ΗΜΕΡΑ ΤΡΙΤΗ 27 ΜΑΡΤΙΟΥ

Ποδηλατικοὶ Ἀγῶνες.—Τελοῦνται εἰς τὸ ἐν Νέῳ Φαλήρῳ παρασκευασθὲν Ποδηλατοδρόμιον. Ἀγωνισταὶ 9, ἐξ ὧν δύο Ἕλληνες. Νικητὴς ὁ Γάλλος Φλαμάν.

Ἀθλητικαὶ παιδιαὶ—Λὼν-Τέννυς. — Ὁ ἀγὼν ἔμεινεν ἀναποφάσιστος, ἐπαναληφθεὶς τὴν ἑπομένην ἡμέραν.

ΗΜΕΡΑ ΤΕΤΑΡΤΗ 28 ΜΑΡΤΙΟΥ

Ἀγὼν σκοποβολῆς.—Ἀγωνισταὶ 41. Νικητὴς ὁ Ἕλλην Π. Καρασεβδᾶς.

Ἀγὼν σπαθασκίας φιλόπλων —Τελοῦνται ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Ζαππείου. Νικᾷ ὁ Ἕλλην Γεωργιάδης, φοιτητὴς τοῦ Πανεπιστημίου.

Ἰωάν. Γεωργιάδης

νικητὴς εἰς τὴν σπαθασκίαν

Μετὰ μεσημβρίαν ἐν τῷ Σταδίῳ τελοῦνται οἱ ἑξῆς ἀγῶνες:

Δρόμος 800 μέτρων.—Νικητὴς ὁ Αὐστραλὸς Φλάκ.

Ὁμάδες δι ζύγου. — Συναγωνίζονται τρεῖς ὁμάδες ἡ Γερμανική, ἡ τοῦ Ἐθνικοῦ Συλλόγου Ἀθηνῶν καὶ ἡ τοῦ Πανελληνίου. Νικᾷ ἡ ὁμὰς τῶν Γερμανῶν.

Ὁμάδες μονοζύγου,—Ἠσκήθη ἡ Γερμανικὴ ὁμὰς ἄνευ ἄλλης ἀντιπάλου.

Ἱππικὸν ἐφαλτήριον ἄνευ λαβίδων. — Νικᾷ ὁ Γερμανὸς Σιοῦμαν.

Ἱππικὸν ἐφαλτήριον μετὰ λαβίδων. — Νικητὴς ὁ Ἑλβετὸς Ζοῦτερ.

Ἀγὼν κρίκων.—Ἀγωνισταὶ 13, ἐξ ὧν δύο Ἕλληνες. Νικητὴς ἀναδεικνύεται ὁ Ἕλλην Ι. Μητρόπουλος, φοιτητής. Εἶνε οὗτος ὁ δεύτερος Ὀλυμπιονίκης.

Μονόζυγον.—Νικᾷ ὁ Γερμανὸς Βαϊνγκαῖρτνερ.

ΗΜΕΡΑ ΠΕΜΠΤΗ 29 ΜΑΡΤΙΟΥ

Ἀγὼν διὰ περιστρόφου ὑπηρεσίας ἀπὸ 25 μέτρων. Τελεῖται τὴν πρωΐαν ἐν τῷ Σκοπευτηρίῳ. Νικητὴς ὁ Ἀμερικανὸς Ι. Τάϊν.

Ἐν δὲ τῷ Σταδίῳ τὸ ἀπόγευμα ἐτελέσθησαν·

Ἀγὼν δι ζύγου.—Ἀγωνισταὶ 18. Νικᾷ ὁ Γερμανὸς Α. Φλατόβ.

SISMANOGLIO MEGARO

Ἀναρρίχησις ἐπὶ κάλω.—Νικητὴς ἀναδείκνυται ὁ ἐκ Πατρῶν Ν. Ἀνδριακόπουλος.

Τελικὸς δρόμος τῶν 100 μέτρων.—Νικητὴς ὁ Ἀμερικανὸς Βοῦρκε.

Ἅλμα εἰς ὕψος.—Νικᾷ ὁ Ἀμεικανὸς Ε. Κλάρκ.

Ἅλμα ἐπὶ κοντῷ. — Συναγωνίζονται 16, ἐν οἷς 3 Ἕλληνες. Νικᾷ ὁ Ἀμερικανὸς Τάϋλερ.

Πάλη.—Νικητὴς ὁ Οὔγγρος Σοῦμαν.

Μαραθώνιος Δρόμος. Εἰς τὸ ἀγώνισμα τοῦτο κορυφοῦται ὅλη ἡ προσοχὴ καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ πλήθους, ἅτε συνδεόμενον μὲ εὐκλεεῖς ἐθνικὰς ἀναμνήσεις. Τὸ Στάδιον βρίθει κόσμου μέχρις ἀσφυξίας. Ὑπολογίζονται περὶ τὰς 70,000 οἱ ἐν αὐτῷ, πλὴν τοῦ ἐκτὸς καὶ ἐπὶ τῶν ἐγγὺς λόφων καὶ καθ' ὅλην τὴν ὁδὸν Ἡρώδου καὶ Κηφισσίας συνωστιζομένου ἀτελευτήτου πλήθους. Συναγωνίζονται ἐν ὅλῳ 17, ἐξ ὧν Ἕλληνες 12. Ἔχουν ἤδη ἐκκινήσει ἐκ Μαραθῶνος τῇ ὥρᾳ 1,56' καὶ 30' μ. μ. καὶ πρόκειται νὰ διανύσωσι δρόμον 42 χιλιομέντρων ἀπὸ τῆς ἀφετηρίας μέχρι τοῦ τέρματος ἐν τῷ Σταδίῳ πρὸ τῆς σφενδόνης. Τῇ ὥρᾳ ἀκριβῶς 4, 50' καὶ 30'', ὑπὸ τὰς οὐρανομήκεις ζητωκραυγὰς καὶ τὰς ἐξάλλους ἐπευφημίας τῶν χιλιάδων θεατῶν, τῶν μετὰ φρικιάσεως καὶ ἀγωνίας ἀναμενόντων τὸ ἀποτέλεσμα, καταφθάνει πρῶτος, νικητὴς τοῦ Μαραθωνίου ὁ ἐξ Ἀμαρουσίου Σπῦρος Λούης. Ἡ στιγμὴ ἐκείνη δὲν περιγράφεται. Μόνον διὰ τῆς φαντασίας δύναταί τις νὰ ἀναπαραστήσῃ τὴν πλημμύραν ἐκείνην τοῦ φρενητιῶντος ἐνθουσιασμοῦ, τῶν κραυγῶν, τῶν χειροκροτημάτων, τῶν ἀτελευτήτων ἐπευφημιῶν. Τὸ θέαμα ὑπῆρξεν ἐκτάκτως μοναδικὸν καὶ ἔκλαμπρον, θὰ ἀπομείνῃ δὲ ἀνεξίτηλον εἰς ὅσους ηὐτύχησαν νὰ ἀπολαύσωσιν αὐτοῦ.

Σπῦρος Λούης
νικητὴς τοῦ Μαραθωνίου

ΗΜΕΡΑ ΕΚΤΗ 30 ΜΑΡΤΙΟΥ

Ἐξηκολούθησαν οἱ ἀγῶνες σκοποβολῆς. Εἰς τὸν πρῶτον, ὅστις ἦτο ἀγὼν δι' ἐλευθέρου περιστρόφου ἀπὸ 30 μέτρων,

νικητὴς ἦλθεν ὁ Ἀμερικανὸς Σ. Παΐϊν. Εἰς τὸν ἀγῶνα τυφεκίου ἀπὸ 300 μέτρων, συναγωνίζονται 16, Ἕλληνες καὶ ξένοι, νικᾷ δὲ ὁ Γ. Ὀρφανίδης. Εἰς τὸν διὰ πιστολίου ἀπὸ 25 μέτρων ἀναδεικνύεται πρῶτος ὁ Ἕλλην ἀξιωματικὸς Ι. Φραγκούδης.

Ἀγῶνες κολυμβητικῆς. Τελοῦνται ἐν τῷ λιμένι Ζέας τοῦ Πειραιῶς. Τὴν ἀπόστασιν τῶν 100 μέτρων διανύει πρῶτος ὁ Οὔγγρος Α Χάγιος Γκούτμαν. Εἰς τὸν ἀγῶνα ναυτῶν 100 μέτρων νικᾷ ὁ ἐκ Σπετσῶν Ι. Μαλοκίνης Εἰς τὸν 500 μέτρων ὁ Αὐστριακὸς Ο. Νέϋμαν, καὶ εἰς τὸν τῶν 1200 μέτρων καὶ πάλιν ὁ Οὔγγρος Γκούτμαν.

Ποδηλατικοὶ ἀγῶνες. Διεξάγονται εἰς τὸ ἐν Ν. Φαλήρῳ Ποδηλατοδρόμιον. Εἰς τὸν ἀγῶνα τῶν 2 χιλιομέτρων νικητὴς ἀναδεικνύεται ὁ Γάλλος Ρ. Μασσών. Τῶν 10 χιλιομέτρων καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς Ρ. Μασσών. Εἰς τὸν ἀγῶνα πρὸς χρόνον στροφῆς στίβου, ὁ αὐτός.

ΗΜΕΡΑ ΕΒΔΟΜΗ 31 ΜΑΡΤΙΟΥ

Μαραθώνιος ποδηλατικὸς ἀγὼν Νικητὴς ἀναδεικνύεται ὁ Ἕλλην Κωνσταντινίδης, ὅστις διήνυσε τὸ ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Μαραθῶνα καὶ ἐκεῖθεν δι' Ἀθηνῶν εἰς Ν. Φάληρον ἐν διαστήματι 3 ὡρῶν καὶ 22', 31''.

Δωδεκάωρος ποδηλατικὸς ἀγών. Διεξάγεται κυρίως, ἀποχωρισάντων τῶν ἄλλων συναγωνιστῶν, μεταξὺ τοῦ Ἄγγλου Κῆπιγκ καὶ τοῦ Αὐστριακοῦ Σμάλ, ὅστις νικᾷ, διανύσας ἐν ὅλῳ 279 χιλιόμετρα.

Ἰδοὺ ἐν περιλήψει οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες καὶ τὰ ἀποτελέσματα αὐτῶν, στεφθέντες ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας, εἰς ἣν συνεβάλοντο οὐ μόνον οἱ φιλοτίμως διοργανώσαντες τὰ κατ' αὐτούς, ἀλλὰ καὶ ἡ προσήνεια τῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας, ὁ εἰλικρινὴς ἐνθουσιασμὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, ἡ πανηγυρικὴ ὄψις τῆς πόλεως καὶ ἡ ἄμεμπτος ἐπικρατήσασα τάξις. Ταῦτα πάντα κατέλιπον ἀρίστας ἐντυπώσεις καὶ ἀνεξιτήλους ἀναμνήσεις εἰς τοὺς προσελθόντας πολυπληθεῖς ξένους, ἔδωκαν δ' εὔλογον ἀφορμὴν εἰς τὸν εὐρωπαϊκὸν καὶ ἀμερικανικὸν τύπον νὰ γράψωσιν εὐφήμως περὶ τῆς Ἑλλάδος, νὰ ὑποστηριχθῇ δ' οὐκ ὀλίγον καὶ ἡ γνώμη τῆς ἐν Ἀθήναις, ὡς μονίμου ἕδρας τῶν Διεθνῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων, τελέσεως αὐτῶν κατὰ τετραετίαν, οὐ μόνον διότι ἡ ἑλληνικὴ πρωτεύουσα ἐπροικίσθη διὰ τοῦ μοναδικοῦ Παναθηναϊκοῦ Σταδίου, οὗ τὴν ἐντελῆ ἀνακαίνισιν ἀνέλαβεν ἡ ἔκθυμος μεγαλοδωρία τοῦ Ἀβέρωφ, ἀλλὰ

SISMANOGLIO MEGARO

καὶ διὰ τὴν φιλόξενον καὶ εὐγενῆ στάσιν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ πρὸς τοὺς ξένους, καταμαγευθέντας ἐν γένει ἐκ τῆς ἐν Ἀθήναις διαμονῆς των.

Ἀλλὰ καὶ ἂν δὲν ἐπιτευχθῇ ἡ πραγματοποίησις τῆς εὐχῆς ταύτης, τοῦ νὰ τελῶνται ἐν Ἀθήναις οἱ Διεθνεῖς Ἀγῶνες, ἐν τούτοις ἐκ τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων τοῦ 1896 διεχύθη ἀνὰ τὸ Πανελλήνιον νέον πνεῦμα ἀθλητισμοῦ καὶ φρονήματος καὶ ἀμίλλης εὐγενοῦς εἰς τὴν νέαν ἑλληνικὴν γενεάν, ἥτις θέλει ἐννοήσει λίαν προσεχῶς, ὅτι μόνιν εἰς εὔρωστα καὶ ἀκμαῖα καὶ ἀθλητικὰ σώματα, ὡς τὰ τῶν ἀρχαίων ἡμῶν προγόνων, δύναται νὰ ἐνοικῇ γενναία καὶ εὐγενὴς ψυχὴ καὶ νοῦς ἰσχυρὸς καὶ δημιουργός.

ΣΕ ΕΙΚΟΝΑ

Ἐσύ, ποῦ ἀντίκρυ μου σεμνή,
Καὶ μὲ βαθειὰ κοιτᾶς γαλήνη,
Ποῦ ὁ κόσμος δὲν σὲ συγκινεῖ,
Κι' ὡς τόσο βρέχεις καλωσύνη,

Ποῦ ὅταν πονῶ, χαμογελᾶς,
Κι' ὅταν στενάζω, δὲ σαλεύεις.
Ποῦ οὔτε μιὰ λέξι δὲν μιλᾶς,
Κι' ὡς τόσο ἀμίλητη μαγεύεις,

Ποῦ ὀλόγυρα τὴν ὀμορφιὰ
Σὰν ἄστρο τὶς ἀχτίδες χύνεις,
Στὴν ἔρμη μου τὴ συντροφιά,
Καὶ σὲ σκοτάδι δὲν μ' ἀφίνεις,

Ποῦ μὲ κοιτᾶς μὲ συλλογή,
Σὲ κρύφιες βυθισμένη ἐλπίδες.
Σὰ νᾶσαι ἀγάπης μιὰ πηγή,
Ὄνειρο θεῖο σὰ νὰ εἶδες,

Σὰ νὰ μαντεύῃς πῶς ἐδῶ
Τοῦ κάκου ἀληθινὴ γυρεύω,
Ἀγάπη ἀληθινὴ νὰ ἰδῶ,
Καὶ πῶς φαντάσματα λατρεύω,

Ἐσύ, ποῦ ἀγγέλοι τοὐρανοῦ
Θὰ σὲ ζωγράφησαν δῶ κάτου,
Νὰ φέγγῃς τοῦ θολοῦ μου νοῦ,
Στὴ μαύρη τὴν ἀπελπισιά του·

Ἄχ, ἄφινέ με νὰ σοῦ πῶ
Τὰ λόγια μου τὰ πονεμένα,
Ἄφιν' ἐσένα νἀγαπῶ,
Ἀναίσθητή μου εἰκόνα, ἐσένα!

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

SISMANOGLIO MEGARO

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΒΕΡΩΦ

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Virtus homini decori gloriaeque est.

Τὴν ἀρχὴν ταύτην πρὸ παντὸς ἄλλου ἐθεράπευσεν ὁ βιογραφούμενος, αὕτη δὲ τῷ ἐχρησίμευσεν ὡς τύπος καὶ ὑπογραμμὸς κατὰ τὴν μακρὰν καὶ περιφανῆ σταδιοδρομίαν αὐτοῦ. Δι' ὅπερ ἡμεῖς, τὸν ὡς οἷόν τε ἀκριβέστερον χαρακτηρισμὸν τοῦ ἀνδρὸς διώκοντες, προτάσσομεν τὸ εἰρημένον τῆς λατινίδος φωνῆς γνωμικὸν ὡς ἐπικορωνίδα τρόπον τινὰ ἀκτινοβόλον τῆς ὅλης ἀλληλουχίας τῶν θαυμαστῶν ἔργων αὐτοῦ.

Μιχαὴλ καὶ Εὐδοκία ὑπῆρξαν οἱ ἐνάρετοι γονεῖς τῶν ἓξ ἀδελφῶν, ἐξ ὧν μόνον ὁ βιαγραφούμενος, ὁ καὶ ὑστερότοκος ἐπέζησεν. Οὗτος ἐγεννήθη τῇ 15)27 Αὐγούστου 1818 ἐν Μετσόβῳ, ὀρεινῇ κωμοπόλει κειμένῃ εἰς τὰ ΒΑ. τῶν Ἰωαννίνων ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἐκ τῆς Θεσσαλίας εἰς τὴν Ἤπειρον.

Νεώτατος ἔτι τὴν ἡλικίαν, εἴκοσι καὶ δύο περίπου ἐτῶν, ἐγκατέλιπε τὸ πάτριον ἔδαφος μετοικήσας ἐν Καΐρῳ, πρωτευούσῃ τῆς ὑπὸ τοῦ πολυχεύμονος Νείλου πιαινομένης ἀφνειοῦ χώρας τῆς Αἰγύπτου. Ἐκεῖ ἐπεδόθη εἰς τὸν Κερδῶον Ἑρμῆν ἱδρύσας ἐν βραχεῖ σπουδαῖον ἐμπορικὸν κατάστημα.

Τὸ ἐμπορικὸν στάδιον αὐτοῦ τυγχάνει τοῖς πλείστοις γνωστόν, ὅτι ἐκ μικρῶν ὁρμηθεὶς ἀνέπτυξε βαθμιαίαν καὶ ἐπίζηλον ἐνεργητικότητα, καὶ κατ' ἐποχὰς αἱ ἐπιχειρήσεις αὐτοῦ ἔτυχον διαστάσεως ἀληθοῦς ἐν εὐρεῖ κύκλῳ ἐνασκουμένου ἐμπορίου.

Ἀλλ' ἵνα δειχθῇ, ὅτι εἶνέ τις μέγας, δέον νὰ δηλώσωμεν τι ἦτο ἐμπρὸς τῆς ἐποχῆς του, ὥστε νὰ κατορθώσῃ νὰ σύρῃ μεθ' ἑαυτοῦ τὸν αἰῶνά του.

Κατὰ τὸ μακρὸν καὶ ἐπίπονον στάδιόν του δὲν ἀπέλειψαν αὐτῷ οἱ ἐκ τῆς ἀγχιστρόφου τύχης κλυδωνισμοὶ καὶ τῶν περιστάσεων τὸ ἀντίξοον καὶ ἐθελόκακον, ἀλλ' εὔστροφος καὶ ἐπιδέξιος δὲν παρεσύρθη ἐπικινδύνως ὑπὸ τῆς δίνης, οὔτε ἐπτοήθη τὸ σθένος του ὑπὸ τῶν διαστάσεων τοῦ γαύρου κύματος τῆς βιωτικῆς θυέλλης,

ὑφ' οὗ κατεβράχη πρὸς στιγμὴν ἴσως, ἀλλὰ δὲν κατεκλύσθη. Εἰ καὶ τὸ κατ' ἀρχὰς ἀπρονόητοι περιστάσεις συνέδραμον, ἵνα τὸν κατασυντρίψωσιν, εἰ καὶ ὄρη ἐσφενδονίζοντο πρὸ τῆς πορείας του, εἰ καὶ αὐτὴ ἡ ἀνωτάτη Πρόνοια μὲ τὸν πανσθενῆ βραχιονά της, ἤθελέ τις εἰπῇ, ὅτι ἐκηρύχθη κατ' αὐτοῦ, ἐν τούτοις πρὸ τῆς σιδηρᾶς θελήσεώς του, τῆς ἐκτάκτου μεγαλοφυΐας του, ὑπέκυψαν τὰ πάντα. Ἐν τῇ περιττάσει ταύτῃ ἐδύνατο ἀναντιρρήτως νὰ εἰπῇ ὁ ἀνὴρ «**Major sum quam cui possit fortuna nocere**».

Τὴν ἀκούραστον φιλοπονίαν καὶ τὴν ὀξυτάτην ἀντίληψίν του ὑπεβοήθει ἐν πᾶσιν ἔξοχος σιδηρᾶ θέλησις καὶ μεγαλοφυΐα ὄχι κοινή, διότι βεβαίως ἰσχυρὸς νοῦς ἀπαιτεῖται καὶ εὐστάθεια, ἵνα μακρυνθῇ τις ἀπὸ τῶν πολλῶν, μεθ' ὧν συνεβάδισε δι' ὅλης τοῦ τῆς ζωῆς, χαράξῃ ἴδιον μονοπάτιον καὶ δημιουργήσῃ ἐκ τοῦ μηδενὸς τὸ πᾶν.

Σπανίως ἀρεταὶ συνεκεράσθησαν οὕτω ἁρμονικῶς μετὰ τῶν φυσικῶν πλεονεκτημάτων. Ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ ἀνδρὸς ἀπεικονίζεται ἡ ἀγαθότης. Οἱ λόγοι αὐτοῦ, ἁπλοῖ καὶ ἄδολοι, ἄνευ περιστροφῶν καὶ περιελίξεων, πλείστην πιθανότητα λαμβάνουσιν ἐκ τοῦ παραχρῆμα διαφαινομένου χαρακτῆρος του· διὰ τοῦτο εἰς τὰ ὄμματα τοῦ ἄλλου φαίνεται, ὡς λέγουσιν οἱ γερμανοί, «**ein Mann von altem Schrot und Korn**» Ὑπὲρ τοῦ δικαίου ἀμύνεται μετὰ σθένους ἀπαραμίλλου, δικαίως δὲ δύναταί τις ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ νὰ ποιήσηται μνείαν τῶν εἰς Ἀμφιάραον ὑπὸ τοῦ τραγικοῦ ποιητοῦ Αἰσχύλου πεποιημένων Ἰαμβείων ἐν τῷ δράματι τῷ ἐπιγραφομένῳ Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας:

Οὐ γὰρ δοκεῖν δίκαιος ἀλλ' εἶναι θέλει
Βαθεῖαν ἄλοκα διὰ φρενὸς καρπούμενος
Ἀφ' ἧς τα κεδνὰ βλαστάνει βουλεύματα.

Ἐν ἔτει 1866 ἐγκατεστάθη μονίμως εἰς Ἀλεξάνδρειαν. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δὲ ἰδίως ταύτης ἄρχονται ἐκδηλούμενα τὰ πατριωτικὰ αἰσθήσατα αὐτοῦ. Ὁ μέγιστος πρὸς τὴν γενέτειραν γῆν ἔρως ἀνερρίπησεν ἐκάθεκτον τὸν εὐγενῆ ζῆλον πρὸς φωτισμὸν τῆς φιλτάτης πατρίδος αὐτοῦ εἰς συνδρομὴν τῶν ἀπόρων ὀρφανῶν, δυστυχῶν καὶ ἀσθενῶν. «Ποῦς ἐγένετο τῶν χωλῶν, ὀφθαλμὸς τῶν τυφλῶν, πατὴρ τῶν ἀδυνάτων» ὡς λέγει ὁ θεῖος Ἰώβ. Ἀπὸ τοῦ βάθους τῶν σκοτεινῶν φυλακῶν, ἔνθα πολλάκις δισμία στενάζει ἡ ἀθωότης, ἀπὸ τῶν νοσοκομείων, ἀπὸ τῶν καλυβῶν τῶν πενήτων, ἀπὸ τῶν σχολείων εὐχαὶ διάφοροι ἀναπέμπονται πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ τῆς μακροβιότητος τοῦ Μεγάλου Ἐθνικοῦ Εὐεργέτου. Εὐχαριστοῦσιν οἱ νοσοῦντες τὸν εὐγενῆ θεραπευτήν· οἱ ξένοι τὸν ξενοτρόφον· οἱ πάμπτωχοι τὸν ἐλεοδότην· αἱ χῆραι τὸν προστάτην

SISMANOGLIO MEGARO

αἱ πτωχαὶ παρθένοι τὸν προικοδότην· οἱ ὀρφανοὶ τὸν πατέρα· οἱ πατέρες τὸν παιδαγωγὸν καὶ γενικῶς οἱ πολῖται τὸν παντὸς εἴδους χαριτοδότην. Ἐκεῖ ἐν τῇ πενιχρᾷ οἰκίᾳ πολυμελοῦς οἰκογενείας, ἐν ᾗ ἄρχει ἡ ἔνδεια. ἐπῆλθεν αὐθόρμητος ἀρωγός· ἀλλαχοῦ, ἔνθα μήτηρ πολλῶν τέκνων ταλαιπωρεῖται, διέσπειρεν τὰ ἀγαθὰ τῆς προθύμου εὐεργεσίας.

Εἰς εἰκοσακισχιλίας λίρας ἀνέρχονται ἕως σήμερον αἱ συνδρομαὶ αὐτοῦ πρὸς συντήρησιν διαφόρων ἐν Μετσόβῳ φιλανθρωπικῶν καὶ ἐκπαιδευτικῶν ἱδρυμάτων, ἕτερα δὲ ποσὰ οὐχὶ ἐλάσσονα διετέθησαν πρὸς ἀνέγερσιν ἐκκλησιῶν μεγαλοπρεπῶν, σχολείων, φαρμακείου, νεκροταφείου, καὶ περικαλλεστάτου κωδωνοστασίου. Ἐτησίως δὲ σπουδαῖα ποσὰ ἀποστέλλονται εἰς Μέτσοβον πρὸς συντήρησιν πάντων τούτων, τῶν ἐκπαιδευτηρίων δηλαδή, τοῦ φαρμακείου, ὅπερ χορηγεῖ δωρεὰν τοῖς τε πλουσίοις καὶ ἀπόροις τὰ φάρμακα, καὶ αὐτὰς ἔτι τὰς ἰατρικὰς ἐπισκέψεις, καὶ τῶν ἄλλων φιλανθρωπικῶν καταστημάτων. Ὁ λαὸς τοῦ Μετσόβου σήμερον χάρις εἰς τὸν μεγάθυμον Εὐεργέτην αὐτοῦ, τὸν κατιδόντα τὴν εὐεργετικὴν τῆς παιδείας ἐπίδρασιν καὶ μὴ διστάσαντα νὰ ὑποβληθῇ εἰς μεγίστας θυσίας, ὅπως ὑποθάλψῃ τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα, ἀπέκτησε νεότητα μεμορφωμένην, ἐμβαπτισμένην, οὕτως εἰπεῖν, εἰς τὰ νάματα τῆς παιδείας καὶ ὀργῶσαν εἰς πρόοδον.

Καὶ ταῦτα μὲν ὡς πρὸς τὸν τόπον, ἐν ᾧ τὸ πρῶτον εἶδε τὸ φῶς ὁ βιογραφούμενος, ὡς πρὸς τὸ Ἔθνος δέ, αἱ εὐεργεσίαι αὐτοῦ εἰσιν οὕτω πολυπληθεῖς, ὥστε ἵνα κατ' Ἰσοκράτη εἴπωμεν «ἐπιλίποι ἂν ἡμᾶς ὁ πᾶς χρόνος, εἰ πάσας τὰς ἐκείνου πράξεις καταριθμησαίμεθα.»

Οὗτος κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1868 ἐκραγεῖσαν ἐν Κρήτῃ ἐπανάστασιν προσήνεγκε περὶ τὰς 2000 λίρας· οὗτος διὰ μὲν τὴν Σρατιωτικὴν σχολὴν τῶν Εὐελπίδων ἐν Ἀθήναις ἐδαπάνησεν ὑπὲρ τὰς 40000 λίρας, διὰ δὲ τὸ Ἐφηβεῖον 12000 λίρας· οὗτος ἐκόσμησε τὰ προπύλαια τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου διὰ τῶν ἀνδριάντων Ρήγα τοῦ Φεραίου καὶ Γρηγορίου τοῦ Ε'· οὗτος προσήνεγκε προθύμως περὶ τὰς 500000 φρ. πρὸς ἀποπεράτωσιν τοῦ ἐν Ἀθήναις Πολυτεχνείου· οὗτος ἔτεινε τὴν χεῖρα ἀρωγὸν τοῖς ἐκ τῶν σεισμῶν παθοῦσιν ἐν Ἑλλάδι· οὗτος ἀνεδέχθη τὴν ἰδίαις δαπάναις ἔκδοσιν σπουδαίων φιλολογικῶν προϊόντων, ἐν οἷς καὶ ἡ ἐκδοθησομένη Γενικὴ Ἱστορία τοῦ κ. Βερναδάκη· οὗτος κατὰ τὴν ἐν Ἑλλάδι οἰκονομικὴν κρίσιν συνωμολόγησε πρὸς τὴν κυβέρνησιν Τρικούπη δάνειον 70000 λιρῶν ἀποβλέψας οὐχὶ εἰς τὸ ἀτομικόν, ἀλλ' εἰς τὸ κοινὸν συμφέρον· οὗτος τέλος εἶνε ὁ νεώτερος τῆς ἐποχῆς ἡμῶν Ἡρώδης, ὁ Ἀττικός, ὁ εὐκλεὴς τοῦ Σταδίου οἰκοδομητής, χάριν τοῦ ὁποίου ἐδαπάνησεν ὑπὲρ τὰς 900,000 δραχ.

Ἀλλ' αἱ μεγαλοδωρίαι αὐτοῦ δὲν περιορίζονται εἰς μόνον τὸ Ἔθνος καὶ τὴν ἰδιαιτέραν αὐτοῦ πατρίδα. Καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἔνθα οὗτος διαμένει, κατέστη εἷς τῶν σπουδαιοτέρων παραγόντων, ἡ ψυχή, οὕτως εἰπεῖν, τῆς Ἑλληνικῆς παροικίας, τὸ ἔρεισμα τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος, ὁ μοχλός, δι' οὗ αὕτη κινεῖται καὶ ἐνεργεῖ. Ὁ ναὸς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, τὸ Ἑλληνικὸν νοσοκομεῖον, τὰ σχολεῖα τῆς Κοινότητος ὀφείλουσι τὴν ὕπαρξιν καὶ τὴν πρόοδον αὐτῶν εἰς τὰς γενναίας τοῦ Μεγατίμου Εὐεργέτου ἐπιχορηγήσεις. Αὐθόρμητος παρεχώρησε πρὸς ἀπόσβεσιν τῶν χρεῶν τῆς Κοινότητος ποσὸν ὑπερβαῖνον τὰς δεκακισχιλίας λίρας. Τό τε Γυμνάσιον καὶ τὸ Παρθεναγωγεῖον, ὅπερ σήμερον μεγαλοπρεπῶς ἀνεγείρεται ἀντὶ δαπάνης 12000 λιρῶν, ἐπροικίσθησαν δι' ἐτησίας ἐπιχορηγήσεως χιλίων λιρῶν, ἡ δ' Ἑλληνικὴ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Κοινότης τιμῶσα καὶ γεραίρουσα τὸν ἄνδρα ἐκόσμησε τὴν μεγάλην αἴθουσαν τῶν Σχολείων διὰ τοῦ ἀνδριάντος αὐτοῦ ἀναγορεύσασα συγχρόνως αὐτὸν, ἐν ἔτει 1886, Πρόεδρον τῆς Κοινότητος.

Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πάντα τὰ Σωματεῖα, φιλολογικά, φιλάνθρωπα ἢ φιλόμουσα ἔν τε τῇ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι καὶ τῇ ὑποδούλῳ, ἔν τε τῇ Αἰγύπτῳ καὶ τῇ μικρᾷ Ἀσίᾳ αἰνοῦσι καὶ εὐγνωμόνως προφέρουσι τὸ ὄνομα τοῦ Μεγάλου Εὐεργέτου.

Ἄντικρυς αὐτῆς τῆς σκιαγραφίας ἱστάμενός τις παρακινεῖται νὰ κράξῃ ὡς ὁ Πλούταρχος, τοῦ ὁποίου οἱ λόγοι εἰσὶν ἐξοιδημένοι «Γνωρίζω τὸν Ἥφαιστον, ὅθεν ἐξέφυγον φλογώδη νοήματα . . .» Καὶ δικαίως, διότι βεβαίως ὁ βιογραφούμενος ἀποτελεῖ μέρος τῆς χορείας τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, οἵτινες διὰ τῆς φιλοπατρίας των οὐ μόνον τὴν ἰδιαιτέραν αὐτῶν πατρίδα ἐτίμησαν, ἀλλὰ καὶ ὁλόκληρον τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος πολυειδῶς καὶ ποικιλοτρόπως ὠφέλησαν προσενεγκόντες ὡς ὁλοκαύτωμα εἰς τὸν βωμὸν τῆς πατρίδος πρὸς φωτισμὸν τῶν ὁμογενῶν ὁλόκληρον τὴν διὰ πόνων καὶ μόχθων εἰς τὰ ξένα ἀποκτηθεῖσαν καὶ ἐκ τοῦ μηδενὸς δημιουργηθεῖσαν κολοσσιαίαν περιουσίαν αὐτῶν, καὶ δικαίως ἀποκτήσαντες τὸν στέφανον τῆς Ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης, καὶ τὸν θαυμασμὸν καὶ ἔπαινον ὁλοκλήρου τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, καὶ τῶν ὁποίων τὰ ἐθνοφιλῆ ὀνόματα μέλλουτι νὰ κοσμήσωσιν ὡς ἀδάμαντες πλησιφαεῖς καὶ ἀκτινοβόλοι τὰς δέλτους τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς Ἱστορίας.

Ναί! ἡ ἀληθὴς τοῦ βιογραφουμένου θεότης ὑπῆρξεν ἐν παντὶ τῷ βίῳ πατριωτισμός, ἐξ οὗ ἤντλησεν ὅ,τι καλόν, ὅ τι γενναῖον, εἰς τὸν δημόσιον χαρακτῆρά του καὶ ὅστις τῷ ἐχρησίμευσεν ὡς βάσις τῆς αὐταπαρνήσεως αὐτοῦ, τῆς ὑποταγῆς τοῦ ἀνθρώπου εἰς

SISMANOGLIO MEGARO

τὸν πολίτην, εἰς τὸν ἀληθῆ πατριώτην. Δὲν οἰστηλατεῖται οὗτος ὑπὸ ἀκαίρου ἐνθουσιασμοῦ, ἀλλὰ διαφλέγεται ὑπὸ ἀσβέστου, θείου ἐκλάμπρου πυρὸς, τοῦ πυρὸς τῆς πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπης. Λογίζεται εὐτυχὴς ὁ ἀνὴρ μόνον, διότι τὴν εὐτυχίαν ἀνευρίσκει ἐν τῇ λατρείᾳ ὑψηλοῦ τινος, θείου, ἱεροῦ· «Τῆς Πατρίδος». Ὑπάρχει τι μέγα, ὅπερ ἐμπνέει θυμηδίας τὸν πολιὸν γέροντα, ὅπερ τὸν συγκινεῖ, τὸν ἐνθουσιᾷ, τὸν ἀναρπάζει σύσσωμον «ἡ Πατρίς» Αὕτη μετὰ τὸν Θεὸν ὑπῆρξε τὸ εἴδωλον τῆς λατρείας του, αὕτη ὁ φωτοβόλος ἀστὴρ ὁ ποδηγετήσας αὐτὸν κατὰ τὰς ποικίλας τῆς βιωτικῆς πάλης φάσεις, πρὸ τοῦ ἱεροῦ αὐτῆς βωμοῦ κλίνει τὸ γόνυ ὁ Μέγας Πατριώτης σπένδων προθύμως τὰ πάντα. Ἀναδιφήσατε τὴν ἱστορίαν, τὴν ἀρχαίαν, τὴν νεωτέραν· ἐρευνήσατε καλῶς καὶ τότε θέλετε πεισθῇ, ὅτι πρόκεινται ὑμῖν τεκμήρια πατριωτικῆς αὐταπαρνήσεως ἐφάμιλλα πρὸς τὰ τῶν ἀστέρων τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλ' ὡς ἐκεῖνοι ἀπηθανατίσθησαν ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων, οἵτινες περιέβαλον αὐτοὺς δι' αἴγλης ἀθανάτου ἐξυμνήσαντες τοὺς μεγαλεπηβόλους ἀγῶνάς των δι' ἐπινικίων καὶ ὁμηρικῶν ἐπῶν, οὕτω καὶ τὰς ἐπιτυχίας τοῦ βιογραφουμένου, τὰς δυνάμεις, τοὺς ἐνδόξους ἀγῶνάς του μέλλει νὰ διαιωνίσῃ ἡ χαλκίνη τῆς Ἱστορίας σάλπιγξ. Δὲν ὑπερακοντίζομεν ἀναντιρρήτως τὴν πραγματικότητα, ἐὰν ἐπαναλάβωμεν ἐνταῦθα τὸ τοῦ Λυσίου «Τοιαύτην γὰρ ἀφθονίαν παρεσκεύασεν ἡ τούτου ἀρετὴ καὶ τοῖς ποιεῖν δυναμένοις καὶ τοῖς εἰπεῖν βουληθεῖσιν. ὥστε καλὰ μὲν πολλὰ τοῖς προτέροις περὶ αὐτῶν εἰρῆσθαι. πολλὰ δὲ καὶ ἐκείνοις παραλελεῖφθαι, ἱκανὰ δὲ καὶ τοῖς ἐπιγιγνομένοις ἐξεῖναι λέγειν.» Ναί ! οὗτος εἶνε ὁ περιφανὴς πατριώτης, οὗτινος ὁ κρότος τῶν μεγαλοψύχων ἀγώνων, αἱ ἔνδοξοι ὑπὲρ τοῦ Ἔθνους θυσίαι οὐ μόνον νῦν ζῶσιν καὶ λάμπουσιν ὡς καλλίφλογες πυρσοί, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι θέλουσι ζῇ καὶ λάμπῃ ἐν ὅτῳ ὑπάρχει μνήμη μεταζὺ τῶν ἀνθρώπων.

Τοῦτο συνεπαγόμεθα ἡμεῖς, καὶ τοῦτο, φρονοῦμεν, συνεπάγεται πᾶς τις ἀναπαριστῶν ἐν τῇ φαντασίᾳ του ἀνελισσομένην ὡς ἐν μεγαλοπρεπεῖ πανοράματι ὑπὸ τὰς ποικίλας αὐτῆς φάσεις τὴν λαμπράν, ἔνδοξον, περιφανῆ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν βιογραφίαν τοῦ μεγαλειτέρου ἀνδρὸς τῆς Ἑλλάδος.

Θ. Φ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΛΟΓΙΩΤΑΤΟΥ

Ὁ ἀείμνηστος Ἀχιλλεὺς Λογιώτατος ὑπῆρξε μία ἀπὸ τὰς μᾶλλον προεξεχούσας καὶ ἀγαπητὰς φυσιογνωμίας τῆς Λαρίσσης. Καταγόμενος ἐξ ἐγκρίτου οἴκου ἐγεννήθη αὐτόθι τῷ 1847, ἐσπούδασε δὲ τὴν ἐγκύκλιον παιδείαν ἐν Ἀθήναις, ἔνθεν, μετὰ διετῆ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ φοίτησιν, ἀπῆλθεν εἰς Βυρτσβοῦργον τῆς Βαυαρίας πρὸς ἐκμάθησιν τῆς Ἰατρικῆς Ἐπιστήμης. Μετὰ λαμπρὰς θεωρητικὰς μελέτας ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς Βιέννην πρὸς ἐξάσκησιν πρακτικὴν ἐν τοῖς αὐτόθι νοσοκομείοις, διατρίψας ἐπὶ ἓν καὶ ἥμισυ ἔτος.

Οὕτω κατηρτισμένος ἐπανέκαμψε τῷ 1870 εἰς τὴν ἰδιαιτέραν αὐτοῦ πατρίδα, τὴν Λάρισσαν, ἔνθα διεκρίθη ἐνωρίτατα, οὐ μόνον διότι ἦν ὁ πρῶτος ἐν Εὐρώπῃ τελειοποιηθεὶς ἰατρός, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς ἄλλας περικοσμούσας αὐτὸν σπανίας προσωπικὰς ἀρετάς. Ἐφημίζετο διὰ τὴν μοναδικὴν περὶ τὴν διάγνωσιν δεινότητα καὶ τὰς ἐπιτυχεῖς θεραπευτικὰς μεθόδους, ἅτε παρακολουθῶν μεθ' ἱερᾶς ἀφοσιώσεως τὰς ὁσημέραι ἐν Εὐρώπῃ ἐπιτελουμένας προόδους ἐν ἑκάστῳ κλάδῳ τῆς θείας τοῦ Ἀσκληπιοῦ τέχνης. Ἐξήσκει τὸ ἰατρικὸν ἐπάγγελμα καὶ ἐξ ἀκραιφνοῦς ἐπιστημονικοῦ ζήλου, ἀλλὰ καὶ ἐκ φιλανθρωπίας εὐγενοῦς πρὸς τοὺς πάσχοντας, οἱ ὁποῖοι οὐδέποτε ἀπέβαλλον τὸ θάρρος καὶ τὴν πεποίθησιν εἰς χεῖρας τοιούτου ἰατροῦ, εἰπέρ ποτε ψυχολόγου, ὅστις τὰ πάντα ἐθυσίαζε, καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν ἐπιμέλειαν τῶν οἰκογενειακῶν του ὑποθέσεων, χάριν τῶν πρὸς τοὺς ἀσθενεῖς του καθηκόντων, ὧν ἔφερε πλήρη τὴν συνείδησιν.

SISMANOGLIO MEGARO

Ἀλλὰ καὶ ὡς κοινωνικὸς ἄνθρωπος εἶχεν κατακτήσει ἀμερίστους τὰς συμπαθείας καὶ τὸν κοινὸν σεβασμόν. Ἀβρὸς τοὺς τρόπους, εὔθυμος ἐξ ἰδιοφυΐας τὸ ἦθος, εἰλικρινὴς εἰς πάσας τὰς σχέσεις αὐτοῦ, εὐχάριστος δὲ καὶ ὁμιλητικώτατος ἔνεκεν τῆς εὐρείας ἐγκυκλοπαιδικῆς του μορφώσεως, εἶχεν ἐφελκύσει οὐ μόνον τῆς ἐγχωρίου κοινωνίας τὴν ὑπόληψιν, ἀλλὰ καὶ τῆς βραδύτερον μετὰ τὴν ἀφομοίωσιν τῆς Θεσσαλίας ἐγκαταστάσης αὐτόσε ἐκ τοῦ παλαιοῦ Βασιλείου. Συνεχίζων δὲ τὰς παραδόσεις τοῦ οἴκου του δὲν ἔπαυσεν ἐργαζόμενος ἀνενδότως ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς πατρίδος του, εἰς ἀδιάλειπτον ἐπικοινωνίαν διατελῶν μετὰ τῶν ἐγχριτωτέρων τῆς Θεσσαλίας στοιχείων καὶ μετὰ τῶν ἑκάστοτε Ἑλλήνων αὐτόθι Προξένων.

Τοιοῦτος ὢν δὲν ἠδύνατο ἢ νὰ ἀποβῇ μία τῶν σπουδαιοτέρων κοινωνικῶν κορυφῶν ἐν Λαρίσσῃ μετὰ τὴν προσάρτησιν. Καίτοι δ' ἀναφαίρετα κατέχων πολιτικὰ κεφάλαια ἐν τῷ τόπῳ, κατ' ἀρχὰς δὲν ἔστεργε νὰ λάβῃ ἐνεργὸν μέρος εἰς τὰ πολιτικὰ πράγματα. Ἀλλὰ βραδύτερον, ὑπείκων εἰς τὰς ἐπιμόνους τῶν συμπολιτῶν του παροτρύνσεις, ἀπεξεδύθη εἰς τὰς βουλευτικὰς ἐκλογὰς τοῦ 1888, ἰσχυούσης τῆς μεγάλης ἐκλογικῆς περιφερείας, καὶ ἐπέτυχε κατισχύσας τοῦ ἐπίσης κραταιοῦ ἀντιπάλου του καὶ συναδέλφου κ. Ν. Γεωργιάδου, πλειοψηφήσας κατὰ 3,500 ψήφους. Ἡ ἐκλογὴ δὲ αὕτη παρέσχε καὶ τὸ μοναδικὸν εἰς τὰ ἐκλογικὰ χρονικὰ τῆς Ἑλλάδος φαινόμενον, καθ' ὃ ὑποψήφιος καὶ τὸν οἶκόν του εἶχε κλείσει, οὐδ' αὐτὸς οὐδ' οἱ φίλοι του ὀβολὸν δαπανήσαντες.

Τὸν Ἰούλιον τοῦ 1880 νυμφευθεὶς τὴν εὐγενεστάτην καὶ εὖ ἠγμένην κόρην τοῦ Ἀδαμαντίου Διαμαντοπούλου, Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ τῆς Μεταπολιτεύσεως, ἐγγονὴν δὲ τοῦ ἀειμνήστου ἐκ Λεβαδείας στρατηγοῦ καὶ γερουσιαστοῦ Ἀντωνίου Γεωργαντᾶ, οὗ ἡ σύζυγος ἦτο θυγάτηρ τοῦ ἄρχοντος τῆς Λεβαδείας Λογοθέτου, ὑπῆρξε σπάνιον ὑπόδειγμα οἰκογενειάρχου.

Τελευταῖον ἐξελέγη καὶ Δήμαρχος Λαρίσσης. Ἀλλὰ μικρὸν πρὸ τῆς ἐκλογῆς εἶχε πάθει ἐξ ἐγκεφαλικῆς τινος νόσου, ἐπενεγκούσης ποιάν τινα ἀδυναμίαν τῆς μνήμης, ἣν βαθμηδὸν εἶχεν ἐπανακτήσει, ὅτε τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1896, παθὼν ἐξ ἐνφλουέντσας καὶ ἐν τῷ σταδίῳ τῆς ἀναρρώσεως διατελῶν, ἀπεβίωσεν αἰφνιδίως, προσβληθεὶς τὴν καρδίαν.

Τὸν θάνατόν του ἐπένθησε καὶ ἔκλαυσε σύμπασα ἡ Λάρισσα, οὐδέποτε δ' ἐξεδηλώθη εἰλικρινέστερον πένθος ἢ κατὰ τὴν κηδείαν του, ἣν ἠκολούθησεν ὁλόκληρος ἡ πόλις. Εἰς τὸν νεκρόν του ἐξεφώνησαν ἐπικηδείους οἱ δικηγόροι κ. Κ. Πολύχρονος καὶ Α. Μανδαλόπουλος, πρὸς δὲ καὶ ὁ καθηγητὴς κ. Κ. Τσιούλκας, ἐξάραντες τὰς σπανίας ἀρετὰς τοῦ δημοφιλοῦς ἀνδρὸς καὶ διερμηνεύσαντες τὴν συνέχουσαν τὸ πλῆθος θλῖψιν καὶ κατήφειαν. Ἡ δὲ Κυβέρνησις, μαθοῦσα διὰ τοῦ νομάρχου τὸν θάνατόν του, ἔγνω νὰ τιμήσῃ τὸν νεκρὸν αὐτοῦ διὰ τοῦ σταυροῦ τοῦ Σωτῆρος, ὃν ὁ ἀοίδιμος ἀνὴρ ζῶν εἶχεν ἀποποιηθῆ προσενεχθέντα αὐτῷ τῷ 1884, ἅτε ἀποστέργων τοιαύτας τιμητικὰς ἐνδείξεις, ματαίας καὶ πάντῃ περιττάς, διὰ τοὺς ἀνθρώπους τοὐλάχιστον τῆς ἀληθινῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς προσωπικῆς ἀξίας, οἷος ὑπῆρξεν ὁ ἀγαπητὸς καὶ ἀλησμόνητος Ἀχιλλεὺς Λογιωτάτου.

SISMANOGLIO MEGARO

ΧΑΡΑ ΑΝΙΚΗΤΗ

Ἔπιτα ἀποφασισμένος ὁ γέρο-Τριαντάφυλλος νὰ μὴν ἀφήσῃ τὸν πικρὸν αὐτὸν κόσμο νικημένος ἀπὸ τὶς πίκρες του. Ἡ λαχτάρα, ἡ ἐλπίδα, κ' ἡ δύναμη τῆς χαρᾶς φλέγανε μέσα του πάντα καὶ σπαρταροῦσαν, ἀπὸ τὰ χρόνια τῆς νιότης του. Τὸν ἔβλεπες, κ' ἔλεγες, νά, ἄνθρωπος ποῦ τοῦ ἀξίζει νὰ εὐτυχῇ. Ὄχι γέλοιο, ὄχι χαμόγελο, μικρὸ τρεμούλιασμα μοναχὰ στὰ χείλη του ἔσωνε νὰ σὲ καταπείσῃ πῶς εἶταν ἡ ψυχή του περιβόλι ἀπὸ τὴ φύση νὰ θρέφῃ τῆς χαρᾶς τὰ λουλούδια.

Κι' ὡς τόσο, καθὼς ὅλα στὸν κόσμο παράξενα, ἔτσι κ' ἡ τύχη τοῦ χρυσόκαρδου ἐκείνου ἀνθρώπου. Ὅλη του ἡ ζωὴ στάθηκε ἀδιάκοπη σειρὰ φορτοῦνες καὶ συφορές. Ξενιτεύτηκε νέος ἀπὸ τὴν πατρίδα, καθὼς ὅλοι τοῦ φτωχικοῦ του νησιοῦ. Σ' ἕνα ξερὸ νησί, ποιὸς νὰ πρωτοζήσῃ! Ἔκαμε

ΣΗΜ. — Τὸ ὄνομα τοῦ Ἀργύρη Ἐφταλιώτη ὡς διηγηματογράφου καὶ ποιητοῦ ἐκ τῶν κρατίστων, καταλαβόντος ἐπιφανῆ θέσιν ἐν τῇ συγχρόνῳ φιλολογίᾳ τῆς Ἑλλάδος, εἶνε ἤδη γνωστὸν εἰς τὸ ἑλληνικὸν δημόσιον. Χάριν τῶν πολλαχοῦ φίλων ἀναγνωστῶν τοῦ Ἡ μ ε ρ ο λ ο γ ί ο υ παραθέτομεν ὧδε καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἀγαστοῦ καὶ πολυτίμου συνεργάτου.

κάθε νέος τῆς προκοπῆς τὸ σταυρό του, καὶ πήγαινε στὴν Ἀνατολή. Εἶταν τότες ἡ Ἀνατολὴ εἶδος Καλλιφορνία.

Πέρασε ἐκεῖ κακορρίζικα χρόνια ὁ δουλευτής μας. Κακορρίζικα, γιατὶ πλάκωσαν ἄξαφνα χρόνοι δύστροποι, καὶ σὰ νὰ μὴν ἔσωναν τὰ κακὰ μαξούλια, βρέθηκε νὰ εἶναι τότες κ' οἱ ζεϊμπέκοι στὴ δόξα τους, καὶ νὰ πάρουν ἀπάνω τους δὲν μποροῦσαν οἱ νησιῶτες ποῦ ἐρχόντανε νὰ δοῦν ἄσπρη μέρα. Ὁ δικός μας ὅμως, ταὐτί του, ποῦ λέει ὁ λόγος, δὲν ἴδρωνε. Ὄχι πῶς δὲν τὸν ἔμελλε. Ἄλλο δὲν ὀνειρεύουνταν, παρὰ νὰ γυρίσῃ στὸν τόπο του μὲ κατάσταση. Καὶ κατάσταση μὲ τέτοιες χρονιὲς δὲν μποροῦσε νὰ γείνῃ. Μὰ οἱ ἀναποδιὲς αὐτὲς τῆς τύχης, ποῦ ἄλλοι τὶς ἔπαιρναν κατάκαρδα καὶ ἐχειροτέρευαν τὴν κακοτυχιά τους, ὁ Τριαντάφυλλος τὶς εἶχε παιδιοῦ φυσήματα σὲ μεγάλη γαλήνη.

Σὰν καλὸς ἔμπορος, κάθε του ὥρα τὴν περνοῦσε ἀνάμεσα σὲ σακκούλια ρύζι καὶ βαρέλλια τριμμένη ζάχαρη. Κι' ἂν κάθιζε κάποτε, εἴτανε γιὰ νὰ γράψῃ στοὺς δικούς του. Στὴν καμαρά του, ἀπάνω ἀπὸ τὸ μαγαζί, ποτὲς δὲν ἀνέβαινε παρὰ γιὰ νὰ κοιμηθῇ.

Αὐτὴ εἶταν ἡ ζωή του χρόνια πολλά. Ζωὴ ποῦ μποροῦσε τὴ ψυχὴ λυχνάρι νὰ τὴν καταντήσῃ ἑτοιμόσβεστο, πλᾶκα ἄγραφη νὰ τὸν κάμῃ τὸ νοῦ, θρύμματα τὴν καρδιά, ἐρείπιο τὸν ἄνθρωπο. Τὸν Τριαντάφυλλο ὅμως, ὄχι. Αὐτὸς ἔλπιζε πάντα πῶς θά τονε χαρῇ τὸν κόσμο, κ' ἐλπίζοντας χαίρουνταν, κ' εἶταν εὐτυχής.

Βαριά, σκοτεινά, ἀτέλειωτα ἦσαν ἐκεῖνα τὰ χρόνια, κι' ὅμως περνοῦσαν. Καὶ μὴν ἔχοντας ἡ καρδιά του μήτε τῆς ἀγάπης τὰ γλέντια, μήτε τῆς συντροφιᾶς τὰ καλὰ σ' ἐκεῖνο τὸ Τουρκοχώρι, κρυφοσπαρταροῦσε κατάβαθα γιὰ τὶς χαρὲς ποῦ μιὰ μέρα θἄρθουν, κ' ἔτσι περνοῦσαν τὰ χρόνια.

Εἶχε μὲ πολλὴ δυσκολία, μ' ἀδήγητους κόπους, καὶ μ' οἰκονομία νησιώτικη, μαζεμένα μερικὰ χρήματα, ποῦ τὰ λογάριαζε ἀρκετὰ γιὰ νὰ γυρίσῃ πίσω, ὄχι δὰ καὶ γιὰ πάντα, μὰ νὰ παντρευτῇ, καὶ ν' ἀφίνῃ κατόπι τὸ σπιτικό του καὶ νὰ μαζεύῃ πάλι σὲ κείνη τὴν καρδιὰ τῆς Τουρκιᾶς, νὰ δουλεύῃ μὲ τὴν παρηγοριὰ πῶς κάθε λαμπρὴ θὰ ξανάρχεται στὴν

καλή του. Αὐτὸ εἶταν τὸ σχέδιό του, κι' αὐτὸ μοναχὰ ἔσωνε νά τονε γεμίζῃ χαρά.

Μὴν κάμουμε ὅμως τὸ λᾶθος καὶ θαρρέψουμε πῶς εἴτανε λαφροπέταχτο πουλὶ τῆς χαρᾶς ὁ Τριαντάφυλλος. Εἶχε βαθιά, πολὺ βαθιὰ τὴν καρδιά του. Ἡ φαντασία γιὰ ταυτὸν εἶταν ὄχι ἀέρας καὶ σύννεφο, ποῦ ἂν γελαστῇς καὶ τὸ πάρῃς γιὰ τίποτε στερεό, πατᾶς, καὶ πέφτεις στὴν ἄβυσσο. Εἴτανε σύννεφο, ναί· μὰ σύννεφο ποῦ τὸ χρύσωνε τῆς χαρᾶς ὁ ἥλιος καὶ ποῦ φωτοβολοῦσε ὁλόγυρα στὸν ἀκέρηο του νοῦ. Ἀνόητα κι' ἀκατόρθωτα πράματα δὲν ὀνειρεύουνταν ὁ Τριαντάφυλλος. Ὀνειρεύουνταν, καθὼς εἴδαμε, φυσικώτατο πρᾶμα, πρᾶμα καθημερινό, ἁπλό, εὔκολο, ἀπαραίτητο μάλιστα. Κι' ὀνειρεύοντάς το τὄνοιωθε μέσα του μ' ὅλες του τὶς ὁμορφιές, ὁμορφιὲς ποῦ τὶς λάτρευε τόσο, ποῦ νὰ βασταχτῇ δὲν μποροῦσε, καὶ ξεχείλιζε ἡ χαρά του μὲ τὴν ἀνιστόρηση μοναχή, φεγγοβολοῦσε ἡ ὄψη του, τὸ τραγούδι του καταντοῦσε κελάδημα, καὶ τὸ γέλοιο του γλέντι.

Εἶταν ὅμως ἡ σερμαγιά του μπλεγμένη, κ' ἔπρεπε νὰ κάμῃ περιοδεία στὰ χωριὰ νὰ μαζέψῃ τουλάχιστο μέρος, πρὶ νὰ ξεκινήσῃ γιὰ τὴν πατρίδα. Ἀπὸ χωριὸ σὲ χωριό, τὸ κατάφερε νὰ γυρίζῃ 'στὸ Τουρκοχώρι του μ' ἀρκετὲς χιλιάδες. Ὡς δυὸ ὧρες ὅμως δρόμο ἀπὸ τὸ Τουρκοχώρι, ἐκεῖ ποῦ κατέβαινε λόγγο βαθύ, ἁπλώνει τὰ χέρια του ἕνας ζεϊμπέκης κι' ἁρπάζει τὸ καπίστρι τοῦ ἀλόγου, τοῦ ἀντικρύζει πιστόλι ἄλλος, ψάχνει τὰ δισάκκια του τρίτος, καὶ σὲ λίγη ὥρα μένει ὁ Τριαντάφυλλος μὲ τἄλογο μοναχὸ κκὶ μὲ τὸ ρωλόϊ του, ποῦ τὸ τοῦ ἀφῆκαν, ἐπειδὴ ἕνας τους ἔτυχε νά τονε γνωρίζῃ.

Ἔφτασε ὁ δύστυχος στὸ μαγαζί του συλλογισμένος, πικραμένος, ἀπελπισμένος ὅμως ὄχι. Αἴ, ἄλλα πέντε χρόνια δουλειά, εἶπε, καὶ γίνεται. Κι' ἄρχισε νὰ δουλεύῃ πάλι καὶ νὰ ἐλπίζῃ χαρούμενος.

Πέρασαν τὰ πέντε τὰ χρόνια, γύρισε στὴν πατρίδα, παντρεύτηκε, ξαναγύρισε στὴν Ἀνατολή, πάλι ξαναῆρθε στὸν τόπο του, ὅλα σ' ἕνα χρόνο μέσα, κ' ἡ ἀλήθεια εἶνε πῶς εἶδε Θεοῦ πρόσωπο αὐτοὺς τοὺς δώδεκα μῆνες, κι' ἀπογεύτηκε τὴς ἀληθινῆς τῆς καλοτυχιᾶς. Εἶταν ὅμως γραφτὸ του νὰ

SISMANOGLIO MEGARO

μὴν παραχρονίσῃ τὸ μεγάλο τοῦτο καλὸ. Ἀπάνω στὸ δεύτερο χρόνο τῆς παντρειᾶς του, ἐκεῖ ποῦ δούλευε στὴν Ἀνατολή, τοῦ ἔρχεται ἡ μαύρη ἡ εἴδηση, πῶς ἀπόχτησε κόρη, μὰ τὴν πλέρωσε μὲ τὸ ταίρι του.

Ἔμεινε χῆρος, πῆρε τὴν μικρὴ ἡ ἀδερφή του, καὶ σὰ μάννα τὴν κοίταζε καὶ τὴν ἀνάθρεφε, μεγάλη παρηγοριὰ καὶ πίκρα κρυφή, ποῦ παντρειὰ δὲν χάρηκε, καὶ φαμελικὲς χαρὲς δὲν ἀπόλαψε. Μόνο, ἀντὶς ν' ἀνοίγῃ κάθε λαμπρὴ τὸ σπίτι του καὶ νὰ τὸν ἀποδέχεται, ἔμενε νοικιασμένο τὸ σπίτι σὲ ξένους, καὶ τὴ μικρή του, ποῦ γιὰ χάρη της τώρα δούλευε στὰ ξένα, τὴν εὕρισκε στῆς ἀδερφῆς του τὸ σπίτι· ἀδερφῆς φυσικά, μὰ παντρεμένης κι' αὐτῆς, μὲ ξεχωριστὴ φαμελιά, ξεχωριστὰ συμφέροντα, καὶ μ' ἄντρα ὄχι πολὺ τῆς ἀρεσκειᾶς του. Δὲν ἔσωσε ὅμως μήτ' αὐτὴ ἡ ἀναποδιὰ νὰ σβύσῃ τὸ φῶς ποῦ ἔλαμπε μὲς στὴ ψυχὴ τοῦ χαροκαμένου Τριαντάφυλλου, κ' ἡ χαρά του, ἂν καὶ τώρα τὴν ἴσκιωνε βαθειὰ συλλογή, ἀνέτελλε πάντα στὸ ἥμερο πρόσωπό του καὶ τὸ χαρίτωνε μ' οὐράνιο χαμόγελο· καὶ μικρὸ πρᾶμα δὲν εἴτανε νὰ χαίρεται γιὰ τὰ καλὰ ποῦ τοίμαζε τῆς μικρῆς του.

Ἂν δὲν εἶταν ἀληθινὴ ἡ ἱστορία αὐτή, μονότονες θὰ φαίνουνταν οἱ ἀπανωτὲς οἱ δυστυχίες τοῦ ἥρωά μας ἀπὸ τὴ μιά, κι' ἀπὸ τὴν ἄλλη τἀδάμαστό του κουράγιο, ἡ ὑπομονή, κ' ἡ ἀστείρευτή του ἐλπίδα. Μὰ γιὰ νὰ μὴν βαρεθῆτε, ὅσο κι' ἂν εἶνε ἀληθινὰ τοῦ Τριαντάφυλλου τὰ πάθια, ἂς σᾶς πῶ μιὰ καὶ καλὴ πῶς καὶ τὸ κορίτσι ἐκεῖνο, ποῦ σὰν εἰκόνα τῆς μάννας του ζωντανὴ γλυκόφεγγε στὰ μάτια τοῦ ἀγαθοῦ της πατέρα, πάει κι' αὐτὴ στὴν πρώτη της γέννα σὰν παντρεύτηκε κι' ὡς φαίνεται γιὰ νὰ ξαναπαραστήσῃ τέλειο τὸ δρᾶμα τῆς μακαρίτισσας τῆς μάννας της, ἀφῆκε καὶ κείνη τοῦ γέρου ἕνα ἐγγονάκι, μιὰ μικροῦλα δοσμένη σὲ ξένο σπίτι κι' αὐτή, κι' αὐτὴ μὲ ξενιτεμένες εὐκὲς καὶ φιλιὰ ἀναθρεμμένη. Γιατὶ ἂν καὶ δὲν εἶχε πιὰ ὁ γέρος ἀνάγκη, τοῦ κατάντησε δεύτερη φύση νὰ ξενιτεύεται, ὥσπου ὡρίμασε τόσο, ποῦ μήτε νὰ ξενιτεύεται πιὰ δὲν μποροῦσε, κ' ἔμεινε στὸ νησί καὶ ξανάνοιξε τὸ σπίτι του ὕστερ' ἀπὸ τόσα καὶ τόσα χρόνια, κ' ἔβαλε μέσα τὴν ἐγγονή του, κοπέλλα τώρα κι' αὐτὴ ὥριμη γιὰ τὶς χαρὲς τῆς ζωῆς.

Εἶταν Αὔγουστος μῆνας, καὶ μέσα στὸ πλούσιο τὸ σπίτι του, ἀπάνω σὲ μαλακὸ καναπέ, κοίτουνταν κατάχλωμος καὶ ζαρωμένος ὁ γέρο—Τραντάφυλλος. Τὰ χέρια του σαλεύανε δὲ σαλεύανε, κι' ὡς τόσο τὰ δάχτυλά του, ποῦ χρόνια τώρα ἡ θέλησή του νὰ τὰ πῇ δὲν μποροῦσε δικά της, τρέμανε σὰ μισόξερα φύλλα ἕτοιμα νὰ πέσουνε στὴ μάννα τὴ γῆ. Μὰ μήτε τὰ χείλη τοῦ γέρου δὲν εἶχαν τώρα συμμαζεμό, κι' ἄλλο δὲν ἱστοροῦσε τὸ τρεμουλιαστὸ πρόσωπό του παρὰ πόνους καὶ τἄλλα σημάδια τοῦ ἀλύπητου χρόνου. Καὶ τοὺς πόνους του ὅμως, κι' ὅλα τἄχαρα τὰ σημάδια τῶν γερατειῶν τὰ εἶχε καταπονεμένα ἡ ἐλπίδα κ' ἡ χαρὰ ποῦ πάλι μπροστά του γλυκόφεγγε, κ' ἴσως μάλιστα τὸ πιώτερο τὸ τρεμούλιασμα τῶν χειλιῶν εἶταν ἀποτέλεσμα τῆς χαρᾶς. Δικαιολογημένης χαρᾶς ἐκείνη τὴν Κυριακὴ πρωΐ, γιατὶ ὅσο κι' ἂν βαρακούγανε τώρα ταὐτιά του, τὶς διάκρινε τὶς δοξαριὲς τῶν βιολιῶν ποῦ ὁδηγούσανε τὴν ἐγγονή του, καταστόλιστη νύφη, ἀπὸ τὴν ἐκκλησιὰ στοῦ γέρου τὸ σπίτι.

Εἶταν ὁ γέρος συγκινημένος πολύ. Νὰ πάῃ στὴ στεφάνωση στάθηκε ἀδύνατο, τὴν ἔβλεπε ὅμως τὴ χαρὰ ὁμπροστά του σπαρταριστὴ καθὼς ἔμπαινε ἡ νύφη μὲ τὸν καλό της στὴν κάμαρά του, μὲ τὶς κοπέλλες καὶ τοὺς ἄλλους ποῦ τὴν συνόδευαν. Ἔβλεπε κι' ἀπὸ τὴν ἄλλη τὸ χάρο ὁλονένα σιμώτερα, ὁλονένα βεβαιότερο δίπλα του. Εἶταν ἡ τελευταία του εὐκαιρία. Τὸ στεφάνωμα νὰ τὸ δῇ δὲν κατόρθωσε, ἂς μαζέψῃ λοιπὸν ὅση ζωῆς δύναμη τοῦ ἔμεινε, κι ἂς σηκωθῇ νὰ τἀλλάξῃ τὰ στεφάνια κι ὁ ἴδιος. Ψιθύρισε τὴν ἐπιθυμία του στοὺς δικούς του γύρω. Τηνε σεβάστηκαν τὴν ἐπιθυμία, τὰ ξανάθεσαν τὰ στεφάνια στὸ γαμπρὸ καὶ στὴ νύφη, καὶ τονε σήκωσαν τὸ γέρο στὰ πόδια του. Ἔκανε δύναμη κι ἄπλωσε τὰ κοκκαλιασμένα του χέρια ὁ γέρος. Τἄλλαξε τὰ στεφάνια. Δάκρυζε ὁ κόσμος γύρω ἀπὸ τὴ συγκίνηση. Στάθηκε ὁ γέρος μιὰ στιγμὴ ὁλόρθος, κατάχλωμος, γελαστὸς πάντα. «Ἔγεινε ἡ ἐπιθυμία μου, εἶπε, μὰ ὄχι ὅλη. Ἂς βαρέσουν τώρα καὶ τὰ βιολιά.» Κι ἄρχισαν ἀμέσως τὰ βιολιὰ τὸν παληὸ τὸ σκοπό, τὸ σκοπὸ ποῦ πάντρεψε τὸν ἴδιο τὸ γέρο, τὴν κόρη του, καὶ τώρα τὴν ἐγγονή του. Εἶταν ἡ μεγαλήτερη, ἡ φωτεινότερη, ἡ θειότερη στιγμὴ τῆς ζωῆς του.

SISMANOGLIO MEGARO

Πέλαγο φῶς ἔλαμψε στὴ γέρικη ὄψι του, σὰν τὶς ἀχτίδες τοῦ ἥλιου, σὰ βασιλεύῃ μέσα σὲ σύννεφα χειμωνιάτικα. Ὡς τὰ φυλλοκάρδια του πῆγε ὁ ἀγαπητός του ἐκεῖνος ὁ σκοπός, ποῦ γι' αὐτὸν ἔλπιζε, γι' αὐτόνα χαίρουνταν ὅλη του τὴ ζωή. Εἶδε ὁ κόσμος γύρω τὴν ταραχὴ τῆς ψυχῆς του, καὶ μήτε νὰ τὰ κρύψουν πιὰ δὲν ζησοῦσαν τὰ δάκρυα τους. Ἔκαμε νὰ καθίσῃ ὁ γέρος· δὲν μποροῦσε πιὰ νὰ σταθῇ. Καὶ καθὼς κάθιζε, μέσα στὴ μελῳδία ἐκείνη ποῦ τὸν πλημμύριζε, πέταξε ἡ χαρούμενή του ψυχὴ στῆς χαρᾶς τὴν αἰώνια τὴν κατοικία.

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

Εἰς τὸν Μαραθωνόδρομον Λούην.

Ὡσὰν ἐσένα, θἄτρεχα 'στὰ πέρατα τοῦ κόσμου,
Τῆς πενθερᾶς μου τὴν μορφὴ ἂν ἔβλεπα ἐμπρός μου.

Εἰς τὸν αὐτὸν

Σ' ἔβλεπαν καὶ ἀποροῦσαν
Μὲ τὸν δρόμον ποῦ ἐπῆρες . . .
Λούη, μή σε κυνηγοῦσαν
Οἱ δικαστικοὶ κλητῆρες ;

ΑΛΕΞ. Κ. ΠΕΡΔΙΚΙΔΗΣ

SISMANOGLIO MEGARO

ΑΠΟ ΤΟΥ ΝΑΟΥ
ΤΗΣ ΣΟΥΝΙΑΔΟΣ ΑΚΡΑΣ

Οἱ κάμπτοντες τὸ Σούνιον καὶ διερχόμενοι πρὸ τῶν λευκαζόντων ἐκείνων ἐρειπίων, ἐφ' ὧν διαγράφονται ὀρθοὶ ἔτι μαρμάρινοί τινες κίονες ἀλαμποῦς, σχεδὸν φαιοῦ μαρμάρου, ὀλίγην ἀπονέμουν προσοχὴν εἰς τὰ συντρίμματα ταῦτα, ἅτινα ἐπέζησαν τῶν αἰώνων, μονήρη ἐκεῖ, ἐγκαταλελειμμένα, ἄφωνοι καὶ ταῦτα μάρτυρες μεταξὺ ἀναριθμήτων ἄλλων τοῦ μεγαλείου τοῦ Ἀθηναϊκοῦ λαοῦ. Τοῖς ἀπονέμουν μόνον τὸ βάναυσον, τὸ ξενίζον ὄνομα, τοῦ ὁποίου μαῦροι δουλικοὶ χρόνοι ὑπῆρξαν ἀνάδοχοι, Κάβου κολόναις, καὶ ἀποστρέφουν τὸ βλέμμα.

Καὶ ὅμως πόσον ἐπαγωγός, πόσον θελκτικὴ εἶναι ἡ ἐπισκεψις τῶν ἐρειπίων τούτων !

Ἀπετέλεσάν ποτε τὸν περικαλλῆ τῆς Παλλάδος ναόν, τὸν ὁποῖον μετὰ τὸν Παρθενῶνα καὶ τὸ Θησεῖον, ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς δόξης αὐτῶν ἤγειραν οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ τοῦ μικροῦ ὀροπεδίου τῆς ἀπωτάτης ἐκείνης τῆς Ἀττικῆς ἄκρας, προάγγελον τοῦ Ἀθηναϊκοῦ μεγαλείου καὶ τῆς ἰσχύος τῶν Ἀθηνῶν, εἰς πάντας τοὺς ναυτιλλομένους ὁρατόν, ὅθεν δήποτε καὶ ἂν προσήρχοντο οὗτοι πρὸς τὴν πόλιν τῆς Παλλάδος.

Εἰς τὰ ἐρείπια ταῦτα ἀνέρχεταί τις ἀκολουθῶν ἀτραπὸν ἑλικοειδῆ, ἀρχομένην ἀπὸ τοῦ ὅρμου τοῦ Σουνίου· ἐν μέσῳ δὲ πενιχρᾶς βλαστήσεως σχοίνων, πρίνων καὶ θύμων, πολὺ πρὸ τῆς εἰς τὸν ναὸν ἀνόδου ἀπαντᾷ τὰ ἐρείπια ἀρχαίου τείχους, οἱονεὶ περιβάλλοντος κάτωθεν καὶ κύκλωθεν αὐτόν. Ἀνήκουν δὲ ταῦτα εἰς τὸ φρούριον, τὸ ὁποῖον κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον ἐν ἔτει 413 εἶχον ἐγείρει ἐκεῖ οἱ Ἀθηναῖοι, προνοοῦντες περὶ τῆς ἐξασφαλίσεως

τῆς διὰ τοῦ ὅρμου τῆς Σουνιάδος Ἄκρας ἐκφορτώσεως τῶν ἔξωθεν εἰσκομιζομένων σιτηρῶν, ὅταν οἱ Σπαρτιᾶται διὰ τῆς Δεκελείας ἐκράτουν τῆς ἀπὸ τῆς Εὐβοίας κατὰ ξηρὰν ὁδοῦ.

Ὑπερκάμπτων τις τὰ λείψανα ταῦτα τῶν τειχῶν ἀνέρχεται πρὸς τὸν ναόν, πανταχόθεν ἠρειπωμένον, ὀλίγους σώζοντα κίονας, τοὺς πλείστους καὶ τούτων στηριζομένους δι' ἰσχυρῶν σιδηρῶν δακτυλίων καὶ ἄλλων ὑποστηριγμάτων ὀφειλομένων εἰς τὴν πρόνοιαν τῆς ἀρχαιολογικῆς ἑταιρίας. Τοῦ πλείστου δὲ μέρους τοῦ ναοῦ τὰ συντρίμμματα ἢ κατάκεινται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐγκατεσπαρμένα περιῖ ἢ ἐκυλίσθησαν κάτω τῶν ἀπορρώγων βράχων τῆς Σουνιάδος Ἄκρας, ὅπου καὶ σπονδύλους ὁλοκλήρους βλέπει τις ἄνωθεν, κατακειμένους, κατατρωγομένους ὑπὸ τὰς ἀτελευτήτους ἐπιθέσεις τοῦ πελαγίου κύματος.

Πρὸς καταστροφὴν τοῦ περικαλλοῦς τούτου ναοῦ ὁ χρόνος ὁ πανδαμάτωρ εἶχε δύο ἰσχυροτάτους ἀρωγούς: τὴν σύστασιν τοῦ μαρμάρου, ἥττον σκληροῦ τοῦ πεντελησίου, λατομηθέντος ἐξ ἀποστάσεως τεσσάρων περίπου χιλιομέτρων ἀπὸ τῆς Σουνιάδος Ἄκρας καὶ τὴν γειτνίασιν τῆς θαλάσσης. Διότι αἱ πελάγιοι ῥιπαὶ αἱ φέρουσαι διηνεκῶς ἐπὶ τῶν μαρμάρων ἐκείνων τὴν ἅλμην τῆς θαλάσσης ὑποσκάπτουν τὴν ἀντοχὴν καὶ κατατρώγουν τὰ μάρμαρα ταῦτα, τῶν ὁποίων ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια καταπίπτει διαρκῶς ἀπολεπιζομένη, ὡς διαλυόμενον σάκχαρον· φαίνεται δὲ ὑπὸ τὴν ἀπὸ τόσων αἰώνων ἐπίδρασιν τῶν ἁλμυρῶν τούτων ἀναθυμιάσεων τὸ μάρμαρον τοῦ ναοῦ ὡς πόριος λίθος σηπόμενος.

Τὰ σωζόμενα τοῦ ναοῦ μέρη φέρουσιν ἐγκεχαραγμένα πλεῖστα ὀνόματα, περιηγητῶν καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ναυτιλλομένων, οὓς ἡ μυκωμένη θάλασσα ὑπὸ τὴν ἀγρίαν ἐπιφορὰν τοῦ ἀκαθέκτου βορρᾶ, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τοῦ Καφηρέως ἐξορμᾷ ἀκράτητος, ἐξηνάγκαζεν ὡς καὶ σήμερον νὰ ζητῶσι καταφύγιον εἰς τὸν ὑπήνεμον ὅρμον τῆς Σουνιάδος Ἄκρας.—Ἀλλὰ καὶ τὰ ὀνόματα ταῦτα ἐξαλείφει καὶ ἐξανεμεῖ ὁ χρόνος μετὰ τοῦ μαρμάρου, ὡς ἐξέλιπον ἐκεῖνοι, οἵτινες τόσον ματαίως ἀπεπειράθησαν νὰ συντηρήσουν τὴν μνήμην των κατὰ τῆς ἀδυσωπήτου πνοῆς τοῦ χρόνου.—Μεταξὺ τούτων ἐν τούτοις συνήντησα ἓν ἐπώνυμον, διὰ μικρῶν, ἀλλὰ βαθέων χαρακτήρων κεχαραγμένον, ἄνευ κυρίου ὀνόματος, ἄνευ χρονολογίας, τὸ ὁποῖον δὲν ἦτο ἀνάγκη νὰ ἀμυνθῇ κατὰ τῆς λήθης χαρασσόμενον ἐπὶ τοῦ μαρμάρου ἐκείνου Εἶναι τὸ ἐπώνυμον τοῦ ἐμπνευσμένου Βάρδου τῆς Ἀλβιόνος, χαραχθὲν ἴσως ἐκεῖ ὑπ' αὐτοῦ καθ' ὃν χρόνον συνήρπαζε τὴν ψυχήν του τῶν Ἀθηνῶν ἡ Κόρη.—**Byron.**—Οὐδὲν πλέον.—Περὶ αὐτὸ δὲ οὐδὲν

ἕτερον ὄνομα, πλὴν μόνον τῶν ὀνομάτων δύο Γάλλων: **Sabatier** 1817—**Louis Ravel**—1818, ὧν τὰ ὀνόματα ἔχουσι χαραχθῇ ἄνωθεν τοῦ ὀνόματος τοῦ Βύρωνος.

Καὶ ἄλλα δὲ ὀνόματα πολλὰ φέρονται ἐπὶ τῶν σεπτῶν μαρμάρων, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὸ τοῦ ἐν Ναβαρίνῳ Γάλλου στολάρχου (**Le comte de Rigny**), τὸ τοῦ Γάλλου ἐπὶ Τουρκοκρατίας ἐν Ἀθήναις Προξένου **Fauvel**, ἄνευ χρονολογίας, τὸ τοῦ **Saint Sauveur** (1816) καὶ ἄλλα. Ἀρχαιότερα δὲ συνήντησα ἐντὸς θυρεοῦ ἐν σχήματι δύο συνδεδεμένων καρδιῶν τὰ ὀνόματα **Segaut** καὶ **Revest** ὑπὸ χρονολογίαν **1715**.

Δὲν ἠδυνήθην ποτὲ νὰ ἐννοήσω πῶς εἶναι δυνατὸν λάτραι τῆς ἀρχαιότητος νὰ φθείρωσιν οὕτω τὰ εὐγενῆ ἐρείπια τοῦ νεκρωθέντος μεγαλείου της. Ἐννοεῖται, ὅτι τὴν αὐτὴν ἀπορίαν δὲν τρέφω πρὸς Ἰταλόν τινα κύριον, ὅστις ἀηδῶς ἀστεῖος ἠθέλησε νὰ μεταβάλῃ τῆς Σουνιάδος Ἄκρας τὸ Ἱερὸν τῆς Παλλάδος εἰς μέλλον μαυσωλεῖον τῆς ἐνδόξου ὑπάρξεώς του, λαξεύσας ἐπ' αὐτοῦ τὰ ἑξῆς διὰ χονδρῶν γραμμάτων.—**Qui jiace Testolini. F—Morto + 1934. Recuiescat in pace.**—(Ἐνθάδε κεῖται ὁ Τεστολίνι Φ. + ἀποθανὼν ἐν ἔτει **1934**.—Ἀνεπαύθη ἐν εἰρήνῃ).—Εὔχομαι εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ ζήσῃ πολὺ περισσότερον, ἀφ' ὅσον προϋπελόγισε, καὶ πρὸ πάντων νὰ θεραπευθῇ καὶ αὐτὸς καὶ οἱ ὅμοιοί του ἀπὸ τὴν σον τοῦ νὰ βεβηλόνουν τὰ ἀρχαῖα μνημεῖα· εἰς τοῦτο δὲ ἴσως ἤθελε πολὺ συντελέσει ὁ ὑπὸ τῆς ἀρχαιολογικῆς ἑταιρίας διορισμὸς ἀγρύπνου φύλακος τοῦ ναοῦ τῆς Σουνιάδος Ἀθηνᾶς.

Καὶ ἄλλως δὲ διὰ συντονωτέρων μέτρων δέον νὰ ὑποστηριχθῇ κατὰ τῆς ὁλοσχεροῦς καταστροφῆς, ἥτις ἐξακολουθεῖ ἔτι. Οὕτω νωποτάτη εἶναι ἡ πτῶσις μεγίστου μαρμάρου, ἀποτελοῦντος μέρος τοῦ ἀετώματος τοῦ ναοῦ, ὅπερ κατέπεσεν ἀνεστραμμένον, διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἀνεστραμμένην φέρει τὴν ἐπ' αὐτοῦ κεχαραγμένην ἐπιγραφὴν **Millet Crey**.—**1849**, μαρτυροῦσαν τὴν πτῶσιν τοὐλάχιστον μεταγενεστέραν τοῦ ἔτους ἐκείνου.

Ἐπὶ πόσον ἆραγε χρόνον, ἐν ἐκστάσει ἐνθέῳ, ἐβύθιζεν ἐκεῖθεν τὸ βλέμμα του πρὸς τὸ πέλαγος ὁ μέγας ποιητὴς καὶ φιλέλλην καθήμενος ἐπὶ τῶν σεπτῶν ἐκείνων ἐρειπίων! Πόσον θὰ συνήρπασε καὶ μετηρσίωσε τὴν ὥραν ἐκείνην τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τὸ θεσπέσιον πανόραμα, τὸ ὁποῖον ἐξελίσσεται κύκλῳ, τὸ πλῆρες ἀφράστου γαλήνης καὶ ἠρεμίας ἐκεῖνο περιβάλλον!

Ἦτο δείλη φθινοπωρινή, ὅταν μόνος ἱστάμην ἐκεῖ ἐπὶ τῶν βάθρων τοῦ ναοῦ, ἐπερειδόμενος ἐπὶ τῆς στήλης τῆς φερούσης τὸ ὄνομά του.

SISMANOGLIO MEGARO

Θαυμασία εἰκὼν ἐξελίσσεται κύκλῳ. Πρὸς ἀνατολὰς κυματοειδῶς οἱ λόφοι τοῦ Σουνίου, ποὺ μὲν φοινίσσοντες γυμνοὶ ὑπὸ τὸ φίλημα τῶν τελευταίων ἡλιακῶν ἀκτίνων, ποὺ δὲ χρυσοπράσινοι ἐκ τῶν δαψιλῶς καλυπτόντων αὐτοὺς σχοίνων. Κάτωθι βράχοι ἐκ τιτανολίθου ἀπορῳῶγες, ἰδιοτρόπων σχημάτων καὶ μορφῶν, μελανόφαιοι βυθιζόμενοι εἰς τὴν βαθυκύανον λεκάνην τῆς θαλάσσης, ἥτις κυριαρχεῖ καθ' ὅλα τὰ λοιπὰ τοῦ ὁρίζοντος σημεῖα, ἀτέρμων, καὶ ἀφ' ἧς φαίνονται ὡς τὴν ὥραν ἐκείνην ἀναδυόμεναι ἐν ἀπόπτῳ νεφελώδεις, ἀπροσδιόριστοι, ἐκεῖθεν μὲν αἱ νότιαι τῆς Εὐβοίας ἄκραι, ἐντεῦθεν δὲ αἱ βορειότεραι τῶν Κυκλάδων καὶ αἱ ἄκραι τῆς Πελοποννήσου καὶ ἐγγύτερον κύκλῳ ἡ Κέα, ἡ Γύαρος, ἡ Μακρόνησος, ἡ Βέλβινα ἡ καὶ νῆσος τοῦ ἁγίου Γεωργίου τῆς Ἀρδόβας, ἡ νῆσος τοῦ Πατρόκλου, καὶ δυσμικῶς ἡ Αἴγινα καὶ ἡ Σαλαμίς.

Ἀσθενής, διακοπτομένη, μόλις αἰσθητή, πελαγία ριπὴ ἐξέπνεεν ἐπὶ τοῦ λόφου τῆς Σουνιάδος Ἄκρας συνεπιφέρουσα τὴν δροσεράν, τὴν εὐώδη πνοὴν τῆς ἅλμης τῆς θαλάσσης, ἥτις ἐξετείνετο ποὺ μὲν βαθυκύανος, στιζομένη ἐλαφρῶς ὑπὸ τῆς πελαγίας πνοῆς, ποὺ δὲ ἤρεμος, γλαυκή, ἀτάρακτος. Ὁ ἥλιος καταδυόμενος ὄπισθεν τῆς Αἰγίνης διεσκόρπιζε σπατάλως ἐπὶ τῶν νεφῶν καὶ τῶν ὀρέων τοὺς ἀπαραμίλους, τοὺς ἀνεκφράστους διὰ τῆς γραφίδος, ὅσον καὶ διὰ τοῦ χρωστῆρος χρωματισμούς, τοὺς ὁποίους μόνος γνωρίζει ὁ ἀττικὸς ὁρίζων. Πύρινα, χρυσᾶ, ἀργυρόχροα, ἰώδη, φοινίσσοντα καὶ βαθύτερον μολυβδόχροα τὰ νέφη, ἐναλλάσσοντα ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν χρωματισμοὺς καὶ ἀποχρώσεις ἀσυλλήπτους, μετέτρεπον ἐν ῥαγδαίᾳ ὑπαμοιβῇ εἰκόνων τὴν σκηνογραφίαν τοῦ ὁρίζοντος, ἐνῷ αἱ θαμβοῦσαι φλόγες τῆς δύσεως κατωπτρίζοντο ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, ὡς ἐπὶ παλλομένου, φρίσσοντος καθρέπτου, μὲ θαμβωτικὰς ἀναλαμπάς. Καὶ πόση ζωή, πόση κίνησις ἐπὶ τῆς θαλάσσης ταύτης θεωμένης ἀφ' ὑψηλοῦ ἀπὸ τῆς ἐρήμου καὶ σιωπηλῆς ταύτης σκοπιᾶς τῶν ἐρειπίων τῆς Σουνιάδος Ἄκρας. Ἀνάριθμος πληθὺς πλοίων στίζει αὐτὴν κατὰ πᾶσαν διεύθυνσιν. Ποὺ μὲν ἡμιολίας πλεούσης τὴν ἐγγυτάτην ἐλαφρὰ αὔρα κολποῖ τὰ ἱστία, ποὺ δ' ἀπώτερον μυοδρόμων μακρὰν τῆς γραμμῆς τοῦ ἀνέμου ἀκινητεῖ μὲ τὰ ἱστία πλαδαρά, καταπίπτοντα, κατοπτριζόμενα ἐν τῇ θαλάσσῃ. Μακρὰν εἰς διάφορα σημεῖα ἀραιὸς καπνὸς ὑψούμενος ὡς στήλη καὶ εἶτα πλαγιάζων φρυάχρους σημειοῖ ἐν ἀπόπτῳ τὴν διάβασιν ἀτμοπλοίων, ἐνῷ ἄλλα διέρχονται ἐγγὺς τοῦ ἀκρωτηρίου, ὁρατὰ καθ' ὅλας αὐτῶν τὰς λεπτομερείας, χαράσσοντα φρίσσουσαν ὀλκὸν ὄπισθεν τῆς πρύμνης. Καὶ ἱστία πανταχοῦ, τροχαντῆρες, πάρωνες, βρατσέραι, ἄλλα μὲν ἐξα-

φανιζόμενα ὡς λευκάζουσαι σκιαί, εἰς τὰς ἀπωτάτας τοῦ ὁρίζοντος ἐσχατιάς, ἄλλα δὲ παρακάμπτοντα ἐγγὺς τοὺς πρὸ τοῦ ἀκρωτηρίου βράχους.

Ἀλλ' ἤδη κατέδυ ὁ μεγαλοπρεπὴς τῆς ἡμέρας ἀστὴρ καὶ παρευθὺς ὅλος ὁ ἀνάριθμος κόσμος τῶν χρωμάτων, τῆς φύσεως χάρμα ἀπαράμιλλον ἐξηφανίσθη. Ἓν μόνον ἐπιζῇ πάντων τούτων χρῶμα, κυριαρχοῦν τοῦ ὅλου περιβάλλοντος, μονότονον πένθιμον, τὸ φαιόν. Φαιὸς ὁ οὐρανός, φαιὰ ἡ θάλασσα, φαιαὶ αἱ ἀκταί, αἱ νῆσοι, αἱ νησῖδες, πάντα φαιὰ τῆς αὐτῆς ἀποχρώσεως, τῆς αὐτῆς ἐντάσεως, ἀνεξαρτήτως τῆς ἀποστάσεως αὐτῶν. Πανταχοῦ τὸ χρῶμα τοῦτο τὸ πένθιμον, ὡς παιπάλη σποδοῦ ἐπικαλύψασα τὸν ὁρίζοντα καὶ ἑνόνουσα ἐν τελείᾳ συγχύσει, ὡς σύνολον ὁμοειδές, ἀδιαχώριστον, τὴν θάλασσαν πρὸς τὸ στερέωμα.

Καὶ μετ' ὀλίγον τὸ λυκόφως, τῆς νυκτὸς ὁ μελαγχολικὸς πρόδρομος ἁπλόνει ἐπὶ τοῦ στερεώματος τὴν μολυβδίνην αὐτοῦ σινδόνην, τῆς ὁποίας τὰ ἄκρα φαντάζεταί τις μακράν, πολὺ μακράν, πέραν τῶν ἀπωτάτων τοῦ ὁρίζοντος ἐσχατιῶν.

Κατὰ τὴν γλυκεῖαν ταύτην ὥραν τοῦ μυστηρίου, καθ' ἣν ἐκπνέουσα ἡ ἡμέρα κυλίεται εἰς τὸ ἀπλήρωτον βάραθρον τοῦ ἀνάρχου παρελθόντος, ἐν τῇ ἀπολύτῳ, τῇ ἀταράκτῳ ἐρημίᾳ τῆς βραχώδους ἐκείνης Ἄκρας, μὲ μόνους συνοδοὺς τὰ μελαγχολικὰ ἐρείπια τοῦ ναοῦ τῆς Παρθένου Θεοῦ, χαλᾶται ἡ ψυχή, παραδιδομένη τέλεον εἰς τὴν ἀπόλαυσιν ἀρρήτου γλυκύτητος μελαγχολίας. Ὑπνώττει τότε ἐν ἡμῖν πᾶς λογισμός, ναρκοῦται πᾶσα σκέψις καὶ μόνον ἀπομένει τὸ συναίσθημα, ἡδίστης, ὑπερτάτης, ἀταράκτου γαλήνης τῆς ψυχῆς, ὑπὸ τὸ λίκνισμα τὸ γιγάντειον τῆς μητρὸς φύσεως, ὑπὸ τὴν μολπὴν τῆς θείας ἁρμονίας τοῦ κάτωθεν τῶν ἀπορρώγων βράχων ῥόχθου τῆς ὑπνωττούσης θαλάσσης, τὴν ἄφραστον ταύτην μουσικὴν τῶν ἐρήμων αἰγιαλῶν, ὅπου νομίζεταί τις, ὅτι κεκρυμμέναι Σειρῆνες ψάλλουν ἠρέμα, χαμηλῇ τῇ φωνῇ, μελαγχολικὰ ᾄσματα ὑπερφυσικῆς ἁρμονίας.

Ἤδη τὸ σκότος ἐδέσποσε πυκνόν. Καὶ ἐνῷ ἐν τῇ ἐρημίᾳ ἐκείνῃ ἀτμόπλοιον κατάφωτον, συμβολίζον τὴν ζωὴν καὶ τὴν κίνησιν τοῦ παρόντος, ὑπηρέτης γοργὸς τῆς δραστηριότητος καὶ τοῦ σφρίγους τῶν ζώντων, διέρχεται κάτωθεν τῆς Σουνιάδος Ἄκρας, πλῆττον τὰ καταμέλανα ὕδατα διὰ τοῦ κανονικοῦ, τοῦ μονοτόνου δούπου τῆς ἕλικος, ἐν πενθίμῳ ἀντιθέσει ἑκατοντάδα μόλις μέτρων ἄνωθεν, ἐν τῷ μέσῳ τῆς νεκρικῆς ἐρημίας τοῦ περιβάλλοντος, διαγράφεται ἔτι ὡς λευκάζον φάσμα, πλαισιούμενον ὑπὸ τοῦ διαστέ-

SISMANOGLIO MEGARO

ρου στερεώματος τὸ εὐγενὲς μνημεῖον νεκρωθέντος μεγαλείου, οἰχομένης δόξης.

Ἐνῶ δὲ ἀπεμακρυνόμην ἐκεῖθεν, ἐπὶ πολὺ ἔτι διεφαίνετο ἡ κατατομὴ αὐτοῦ ἀπροσδιόριστος, συγχεχυμένη ἐν τῷ μελανῷ ὁρίζοντι καὶ σβεννυμένη, ὡς στοναχὴ μόλις αἰσθητή, ἔπληττεν ἔτι τὴν ἀκοήν μου ἡ ἀναπνοὴ τοῦ αἰγιαλοῦ.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ Σ. ΛΥΚΟΥΔΗΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΓΑΠΗΤΟΝ ΜΟΥ

ΕΠΑΜΙΝΩΝΔΑΝ ΠΟΛΙΤΑΚΗΝ

κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν εὐτυχῶν του γάμων
μετὰ τῆς δεσποσύνης

ΕΛΕΝΗΣ Σ. ΠΑΠΑΔΑΚΗ

Τὸν ἄγγελο, ποῦ ἔπλασες 'ς τὰ ὄνειρά σου,
ποῦ ζοῦσε μέσ' 'ς τὴ σκέψι σου καὶ 'ς τὴ καρδιά σου,
ποῦ ἡ ψυχή σου —πρὶν ἀκόμα τὸν γνωρίσῃ—
τὸν ἔκλειε μέσα της, τὸν εἶχεν ἀγαπήσει,
ἡ Πρόνοια 'ς τὸν στέλνει δίπλα 'ς τὸ πλευρό σου,
καμάρι σου, καὶ σκῆπτρο σου, καὶ φυλακτό σου

Τόσον καιρὸ τὸν πρόσμενες, κάθε ἡμέρα,
'σὰν ἄγνωστο Θεό, 'σὰν ἀπὸ ἄλλη σφαῖρα,
μὲ τῆς Ἀγάπης τὸ κλειδὶ τὸ μαγεμένο,
κόσμο ν' ἀνοίξῃ μέσα σου βαθειὰ κλεισμένο,
νὰ δώσῃ σάρκα, φῶς, ζωὴ 'ς τὰ ὄνειρά σου,
καὶ ναῦρῃ τὸν Παράδεισο 'ς τὸν ἔρωτά σου.

Τοῦ γάμου σας ἂς ἦνε τρὶς εὐλογημένα
τὰ στέφανα τ' ἀμάραντα τὰ τιμημένα,
ποῦ δυὸ καρδιὲς ποιητικὲς γλυκὰ ἑνόνουν
καὶ 'ς τῆς Ἀγάπης τὸν Ναὸ τὴς στεφανόνουν.
Μιὰ τέτοια ἕνωσι ναὶ ὁ Θεὸς πιστεύει,
τὴν εὐλογεῖ, τὴν χαίρεται καὶ τὴν ζηλεύει.

Ἑβδόμη Ἀπριλίου 1896

ΚΩΝΣΤ. Φ. ΣΚΟΚΟΣ

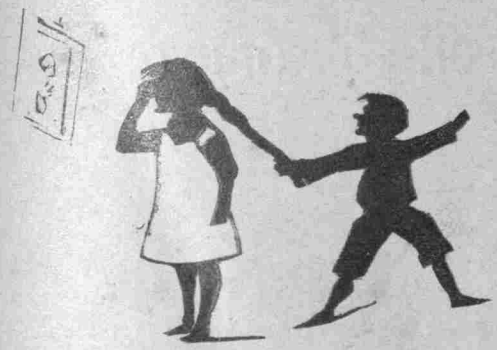

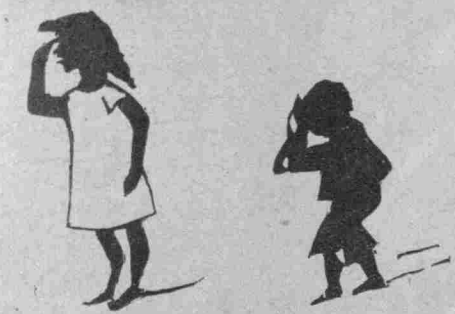

Η ΠΡΟΣΕΥΧΗ
ΤΗΣ ΝΙΤΣΑΣ

—

Ἡ Νίτσα συνειθίζει νὰ κάμνῃ τὴν προσευχήν της τὸ βράδυ πρὶν πλαγιάσῃ.

Ἀλλ' ὁ μικρὸς ταραξίας Φιφῆς τὴν ἐνοχλεῖ καὶ τῆς τραβᾷ τὴν πλεξίδα τῆς κόμης.

Καὶ ἡ Νίτσα, ὀργισθεῖσα :

—Συγχώρεσέ με, Παναγία μου, λέγει, νὰ διακόψω μιὰ στιγμὴ τὴν προσευχή μου νὰ δείρω αὐτὸν τὸν ἀχρεῖον Φιφῆ, καὶ ἔπειτα ἔρχομαι καὶ τὴν ἀποτελειόνω!

SISMANOGLIO MEGARO

ΚΑΛΛΙΡΡΟΗ ΚΑΙ ΚΟΡΕΣΟΣ

[ἀρχαῖον διήγημα]

Ἡ Καλλιρόη ἦτο ὡραία κόρη τῆς Καλυδῶνος, ἀρχαιοτάτης πόλεως τῆς Αἰτωλίας, καὶ ὁ Κόρεσος ἱερεὺς τοῦ Διονύσου ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ.

Τὴν Καλλιρόην ἐθαύμαζον οἱ Καλυδώνιοι οὐ μόνον διὰ τὸ κάλλος ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτῆς καὶ τὴν μεγαλοφροσύνην. Πόσοι προσήνεγκον εἰς αὐτὴν λατρείαν, πόσοι ἠθέλησαν νὰ συνδέσωσι τὴν ἑαυτῶν τύχην μετὰ τῆς κόρης ἐκείνης! Ἀλλ' ὅμως ἡ ὑπερήφανος παρθένος οὐδένα ἀντήμειψε δι' εὐμενοῦς βλέμματος, πρὸς οὐδένα ἔστερξε νὰ τείνῃ ὡς μνηστὴ τὴν χεῖρα αὐτῆς. Ἕνεκα τούτου ἀπὸ πολλοῦ ἤδη χρόνου ἐτιμᾶτο, ἀλλὰ δὲν ἠγαπᾶτο. Πάντες οἱ νέοι τῆς Καλυδῶνος ἐθαύμαζον αὐτήν, ἀλλ' οὐδεὶς ἤλπιζε νὰ λάβῃ τὴν Καλλιρόην σύζυγον. Ἤρξατο σχηματιζομένη ἡ φήμη ὅτι ἡ θεόμορφος κόρη μέλλει νὰ καταστῇ ἱέρεια, ὅτι πέπρωται νὰ συνδέσῃ τὴν ἑαυτῆς τύχην μετὰ θεοῦ τινος.

Ἐν τῇ Καλυδῶνι ἐλατρεύετο ὁ Διόνυσος, καὶ ὁ Κόρεσος ἦτο, ὡς εἴπομεν, ἱερεὺς τοῦ θεοῦ τούτου ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ. Νέος καὶ αὐτός, ὡραῖος καὶ αὐτός, μεγίστης δὲ ἀπολαύων τιμῆς παρὰ τοῖς Καλυδωνίοις, ἔμαθεν ἡμέραν τινὰ λεπτομερῶς τὰ κατὰ τὴν Καλλιρόην, ὅτι πάντας ἀπέκρουσε τοὺς προσενεχθέντας μνηστῆρας, καὶ παραδόξως ἐπείσθη ὅτι ἡ πασίγνωστος κόρη ἦτο προωρισμένη εἰς αὐτόν. Ἔσπευσε λοιπὸν αὐτὸς νὰ ὑποβάλῃ πρότασιν γάμου, ἀλλ' ὁποία ὑπῆρξεν ἡ ἔκπληξις τοῦ δυστήνου Κορέσου, ὅτε ἠγγέλθη εἰς αὐτὸν ὅτι ἡ πρότασις ἀπορρίπτεται μετ' ἀποστροφῆς καὶ ἀγανακτήσεως! Ἔστειλε καὶ πάλιν τὸν ἑαυτοῦ θεράποντα εἰς τὸν οἶκον τῆς Καλλιρόης, παρέχων σαφεῖς ἐξηγήσεις ὅτι αὐτὸς εἶνε τοῦ Διονύσου ὁ ἱερεύς, ἀλλ' ἡ κόρη ἀνένδοτος. Ἐπαναλαμβάνει τὴν αἴτησιν ὁ Κόρεσος, συνδέει μάλιστα αὐτὴν μεθ' ἱκεσιῶν, ἐπισυνάπτει πολλὰ καὶ πολύτιμα δῶρα, ἀλλ ἡ Καλλιρόη δηλοῖ σαφῶς ὅτι τοσαύτην αἰσθάνεται πρὸς αὐτὸν ἀντιπάθειαν καὶ ἀπέχθειαν, ὅσην ἐκεῖνος ἐκδηλοῖ πρὸς αὐτὴν ἀγάπην

καὶ ἀφοσίωσιν. Τότε ὁ Κόρεσος ἐγένετο ἔξω φρενῶν. Καί, ἐπειδὴ ἡ ὀργὴ εἶνε μήτηρ κακῶν συμβουλῶν, ὁ ἱερεὺς τοῦ Διονύσου εὔχεται εἰς τὸν θεὸν νὰ τιμωρήσῃ τὴν Καλλιρόην ἐπὶ τῇ ἀρνήσει αὐτῆς.

Κατ' ἰδιόρρυθμον δικαιοσύνην ὁ Διόνυσος, ἐπακούσας τῆς εὐχῆς, ἀπέστειλε νόσον εἰς τοὺς πλείστους τῶν κατοίκων τῆς Καλυδῶνος, νόσον μανίας, ἐξ ἧς ἐκεῖνοι ἔπραττον τὰ ἀτοπώτατα, κατ' ἀλλήλων ἐπιτιθέμενοι, καὶ ἔπειτα οἰκτρῶς ἀπέθνησκον. Ὁ Διόνυσος ἦτο, ὡς γνωστόν, ὁ θεὸς τοῦ οἴνου καὶ τῆς μέθης. Τοιαῦτα βλέποντες οἱ μείναντες ἀπρόσβλητοι ὑπὸ τῆς νόσου Καλυδώνιοι ἀπεφάσισαν νὰ πέμψωσιν ἕνα τῶν ἀρχόντων εἰς τὸ ἐν Δωδώνῃ μαντεῖον τοῦ Διὸς καὶ ἐκ τῶν περιστερῶν καὶ τῶν δρυῶν τοῦ μαντείου ἐκείνου νὰ μάθωσι τὸ αἴτιον τῆς τοιαύτης αὐτῶν κακοδαιμονίας καὶ συμφορᾶς. Ὁ Δωδωναῖος θεὸς ἀπεκρίθη ὅτι εἶνε ἐξοργισμένος ὁ Διόνυσος καὶ ὅτι θὰ ἐξιλεωθῇ μόνον ἂν εἰς τὸν θεὸν θυσιασθῇ ἡ Καλλιρόη ἢ ἄλλος τις ἀντ' αὐτῆς!

Φαντάσθητε τὴν ἔκπληξιν τῶν Καλυδωνίων μαθόντων τὸ μάντευμα τοῦτο! Ἀλλὰ τὸ κακὸν τῆς νόσου προὐχώρει, καὶ οὐδεμία ἄλλη διεκρίνετο σωτηρίας ἐλπίς. Ἡ δύστηνος Καλλιρόη εἶδεν ὅτι ὤφειλεν ἢ αὐτὴ ν' ἀποθάνῃ ἢ νὰ πείσῃ ἄλλον τινὰ νὰ θυσιασθῇ ἀντ' αὐτῆς. Ἀλλὰ ποῦ νὰ εὑρεθῇ ὁ ἄλλος οὗτος; Πάντες ἐθαύμαζον, ὡς προείπομεν, τὴν Καλλιρόην, οὐδεὶς ὅμως ἠγάπα αὐτήν. Πάντας τοὺς ἐξέχοντας νέους τῆς Καλυδῶνος περιεφρόνησεν ἡ παρθένος, καὶ προσέβαλεν οὕτω τὰς οἰκογενείας αὐτῶν. Παρὰ τοῦ ἄλλου πλήθους, τοῦ ἀξέστου λαοῦ, δὲν ἠδύνατο νὰ ἐλπίζῃ τοιαύτην εὐγένειαν αἰσθημάτων. τοσαύτην αὐταπάρνησιν. Τί νὰ πράξῃ λοιπόν; Καταφεύγει εἰς τοὺς ἑαυτῆς γονεῖς, καὶ ζητεῖ νὰ θυσιασθῇ ὁ πατὴρ ἢ ἡ μήτηρ ὑπὲρ αὐτῆς καὶ τῆς πόλεως. Ἀλλὰ ματαία ἡ παράκλησις. Οἱ γονεῖς ἀπέῤῥιψαν τὴν πρότασιν, παρατηρήσαντες ὅτι, δόντες εἰς τὴν κόρην αὐτῶν τὴν ζωήν, δὲν δύναντα ἕνεκα τῆς κόρης αὐτῶν ν' ἀπολέσωσιν αὐτοὶ τὴν ἰδίαν. Τοῦτο θὰ ἦτο συμφορά, ἣν οὐδεὶς ἄλλος ὑπέστη γονεύς.

Ἀπελπισθεῖσα λοιπὸν ἡ τλήμων Καλλιρόη, ὑπέκυψεν ἤδη εἰς τὴν θείαν μαντείαν καὶ τὴν φωνὴν τῆς πασχούσης πατρίδος, καὶ προσήγετο ἐστεμμένον θῦμα εἰς τὸν βωμόν, ὡς προσέτασσεν ὁ θεός. Ἀλλὰ τίς ἔμελλε νὰ θύσῃ αὐτὴν πρὸς ἐξιλέωσιν τοῦ Διονύσου; Τίς ἄλλος ἢ ὁ ἱερεὺς τοῦ Διονύσου, ὁ Κόρεσος; Ἦλθε λοιπὸν ἡ στιγμὴ νὰ λάβῃ ὁ Κόρεσος τελείαν ἐκδίκησιν διὰ τὴν περιφρόνησιν, ἣν ὑπέστη· ἡ εὐχὴ τοῦ ἱερέως, ἣν ἐκεῖνος ἐκ βάθους ὠργισμένης ψυχῆς ὑπέτεινεν εἰς τὸν Διόνυσον, ἐξεπληροῦτο. Καὶ

SISMANOGLIO MEGARO

ἐξεπληροῦτο μάλιστα κατὰ τρόπον θαυμαστόν· τὴν ἐκδίκησιν ἐλάμβανε διὰ τῶν ἰδίων χειρῶν ὁ περιφρονηθεὶς ἱερεύς!

Ἀλλὰ.... ὁποία ἡ ἀνθρωπίνη καρδία! Ὁπόσα καὶ ὁποῖα συναισθήματα γεννῶνται ἐν αὐτῇ, συμπλέκονται, μάχονται καὶ εἰς ἄλληλα μεταπίπτουσι! Πῶς ἡ χαρὰ μετατρέπεται αἴφνης εἰς λύπην καὶ ἡ λύπη εἰς χαράν, ἡ ἀγάπη εἰς μῖσος καὶ τὸ μῖσος εἰς ἀγάπην! Καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Κόρεσος, ἀνυψώσας τὴν χεῖρα, κατεβίβαζεν ἤδη τὴν φοβερὰν καὶ ἀπαστράπτουσαν μάχαιραν ἵνα πλήξῃ τὸ θῦμα, ἵνα θυσιάσῃ τὴν Καλλιρόην, πλήττει αἰφνιδίως καὶ θυσιάζει... ἑαυτόν! Θέλει αὐτὸς ν' ἀποθάνῃ ἵνα σωθῇ ἡ ὑπερήφανος κόρη. Ἀφ' οὗ ὁ χρησμὸς ἀπῄτει νὰ θυσιασθῇ ἡ Καλλιρόη ἢ ἄλλος τις ἀντ' αὐτῆς, ἀφ' οὗ ὁ ἄλλος οὗτος ζητηθεὶς δὲν εὑρέθη, ὁ Κόρεσος ἠθέλησεν αὐτὸς νὰ πραγματοποιήσῃ τὸν χρησμόν. Καὶ πίπτει ὁ εὐγενέστατος ἱερεὺς σπαίρων πρὸ τοῦ ἐστεμμένου θύματος, νεκρὸς πρὸ τῆς Καλλιρόης.

Ἡ μῆνις τοῦ Διονύσου ἐξιλεώθη. Ἡ νόσος τῆς πόλεως ἔπαυσεν αὐθωρεί. Πάντες οἱ Καλυδώνιοι θρηνοῦσι τὸν θεῖον ἱερέα. Οἱ γονεῖς τῆς Καλλιρόης χαίρουσιν ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ τῆς θυγατρός Ἀλλὰ ποῦ εἶνε ἡ παρθένος; Πῶς αὐτὴ ἀπεμακρύνθη ἀπὸ τοῦ τόπου τῆς θυσίας συνεσταλμένη, κατηφής, βαρύθυμος; Ὀλίγην ὥραν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κορέσου προσεγγίζει ἡ Καλλιρόη εἰς τὴν παρὰ τὸν λιμένα τῆς Καλυδῶνος κρήνην, καὶ ἐκεῖ διὰ τῆς μαχαίρας, δι' ἧς ἐφονεύθη ὁ Κόρεσος, αὐτοκτονεῖ καὶ αὐτή! Δὲν ἠδύνατο τοιαύτη κόρη νὰ ἐπιζήσῃ εἰς τοιαύτην θυσίαν. Τὴν μάχαιραν τοῦ Κορέσου ἐζήτησε καὶ ἔλαβεν ἡ Καλλιρόη πρὸς ἀνάμνησιν δῆθεν τῆς αὐταπαρνήσεως ἐκείνου, καὶ τὴν μάχαιραν ταύτην ἐνέπηξε μετ' ὀλίγον εἰς τὸ στῆθος αὐτῆς, ὡσεὶ ἐνέκρυπτε ζηλοτύπως τὸ τιμαλφέστατον τῶν κειμηλίων. Τὴν στιγμήν, καθ' ἣν εἶδε πίπτοντα τὸν Κόρεσον, ἠγάπησε πρώτην φορὰν καὶ ἡ Καλλιρόη. Καὶ ἠγάπησεν ἐκεῖνον, ὃν τοσοῦτον ἐμίσησε! Τοιαύτη ἡ ἀνθρωπίνη καρδία!...

Καὶ ἡ κρήνη τῆς Καλυδῶνος, παρ' ἣν ἀπέθανεν αὐτόχειρ ἡ ὡραία νεᾶνις, ἔφερεν ἐπὶ χρόνον μακρὸν τῆς Καλλιρόης τὸ ὄνομα.

ΣΤΑΜΑΤΙΟΣ Δ. ΒΑΛΒΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΕΝΟΣ ΡΕΠΟΡΤΕΡ

Ο ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΤΗΣ

Ἔγινε τηλεγραφητὴς ὄχι ἀπὸ τίποτε ἄλλο, παρὰ ἐξ ἀνάγκης. Ἡ οἰκογένειά του μὲ χίλια βάσανα τὸν ἔστειλε νὰ σπουδάσῃ ὡς τὸ Γυμνάσιο μόνο Ὕστερα τῆς ἦταν ἀδύνατο νὰ ἐξακολουθήσῃ μαθήματα στὸ Πανεπιστήμιο. Ὅταν ὕστερα ἀπὸ τὸ οἰκογενειακὸ συμβούλιο γιὰ τὸ μέλλον του, τοῦ εἶπαν νὰ γίνῃ τηλεγραφητής, δὲν εἶπε τίποτε στὴν ἀρχή. Ἔγινε χλωμὸς καὶ πῆγε κάτου στὴν ἄκρη τοῦ κήπου τοῦ σπιτιοῦ τους — ἕνα κῆπο τόσο δά, ἀπὸ τοὺς μικροὺς ἐκείνους κήπους πῶχουν τ' ἀθηναϊκὰ μικρὰ σπήτια — κάθησε ἀπὸ κάτω ἀπὸ μιὰ νερατζιὰ κι' ἄρχισε νὰ κλαίῃ σιγαλά, πολὺ πικρά.

Ἡ ἀπόφαση αὐτὴ τῆς οἰκογένειάς του νὰ τὸν κάμουν τηλεγραφητὴ τοῦ ἔσφιξε πολὺ τὴν καρδιά, τοῦ ἔσφιξε τὴ φιλοτιμία του. Θυμήθηκε τότε ὅλα τὰ ὄνειρα, ποῦ εἶχε κάμει ἄλλοτε στὰ θρανία τοῦ Γυμνασίου: Νὰ γίνῃ ἕνας ἐπιστήμων! Γιατρὸς πρὸ παντός. Ἐπισημότης μ' ἕνα ὡραῖο ἁμάξι, μὲ σοβαρότη, μὲ ὡραῖα μαῦρα γένεια. Νὰ τὸν σέβουνται, νὰ τὸν ἀγαποῦν, νὰ σώζῃ τὴν ἀνθρωπότη!... Καὶ τώρα ὅλ' αὐτὰ τὰ ὄνειρα ἔφευγαν, κατραχυλοῦσαν ἕνα, ἕνα, χάνουνταν μαζὶ μὲ τὴν ὡραία ἐκείνη παιδιάτικη ζωὴ τοῦ Γυμνασίου... Ἡ ἀνάγκη, ποῦ συντρίβει τὸ πᾶν στὸν κόσμο, συνέτριβε καὶ τοῦ μικροῦ αὐτοῦ τὶς τρυφερὲς ἐπιθυμίες.

SISMANOGLIO MEGARO

Ἡ οἰκογένειά του περίμενε ἀπ' αὐτόν. Ὁ φτωχὸς πατέρας μικροϋπάλληλος, ἡ ἀρρωστιάρικη μητέρα, τὰ τρία κοριτσάκια, μικρότερα ἀπ' αὐτόν, ποῦ τὸ μεγαλήτερο ὕστερα ἀπὸ λίνους μῆνας θἄβγαζε τὰ κοντὰ φουστάνια. Ἔπρεπε λοιπὸν νὰ βρεθῇ γι' αὐτὸν μιὰ δουλειά, ποῦ γλήγωρα θὰ τοῦ ἔδινε λεπτά, θὰ τοῦ ἔδινε ψωμὶ γιὰ τὸ σπίτι του. Καὶ οἱ ἐπιστήμονες δυστυχῶς δὲ βγάζουν οὔτε τὸ δικό τους τὸ ψωμί, οὔτε τοῦ σπιτιοῦ τους. Ἔπρεπε νὰ εἶχε πολλὰ μέσα, ἔπρεπε νὰ μὴ εἶχε ἀνάγκη ἡ οἰκογένειά του, αὐτός, γιὰ νὰ σπουδάσῃ πολλὰ χρόνια, γιὰ νὰ γίνῃ σοφός, μέγας ἄνθρωπος. Κι' ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἀφοῦ ἔκλαψε ἀρκετά, σηκώθη, τὸ πῆρε ἀπόφαση. ἔπνιξε γιὰ πάντα τοὺς πόθους του, καὶ ζήτησε νὰ ἐπιβληθῇ στὸν ἑαυτό του. Τηλεγραφητὴς λοιπόν; Τηλεγραφητής! Ἡ οἰκογένειά του δὲν ἔπρεπε νὰ πεινάσῃ γιὰ κανένα λόγο, κ' ἐν ὅσῳ ἀπ' αὐτὸν ἦταν νὰ μὴ πεινάσῃ, δὲ θὰ πεινοῦσε.

* * *

Ἀπὸ τὴν πρώτη μέρα ποῦ κάθησε μπροστὰ στὴν τηλεγραφικὴ μηχανή, ἀπὸ τὴ πρώτη στιγμὴ ποῦ ἔγγιξε τὸ χέρι τοῦ ἀπάνω στὸ χειριστήριο, ἔννοιωσε τὰ νεῦρά του νὰ χορεύουν φρικωδῶς. Χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ μιὰ φοβερὰ ἀντιπάθεια τὸν ἔπιασε μὲ τὴ μικρὴ αὐτὴ ἠλεκτρικὴ μηχανή. Χρειάστηκε νὰ παλαίσῃ μὲ ἡρωϊκὸ θάρρος γιὰ νὰ κατορθώσῃ νὰ μάθῃ τὴν τέχνην του, τὴν ἀθλία αὐτὴ ἐπιστήμη του. Μὲ μεγάλη του θυσία κάθουνταν ἀπέναντι σ' αὐτὴ τὴ μηχανὴ καὶ μάθαινε τὸ ἀλφάβητο. Κάθε κίνημα τοῦ χειριστηρίου ἦταν ἕνα βαθὺ κέντημα στὴν καρδιά του, κάθε τικ-τάκ τοῦ κομπιοῦ ἦταν ἕνα τρύπημα μὲ βελόνα τῶν νεύρων του. Ἕως ὅτου νὰ τελειώσῃ τὴ σπουδή του ἔγινε ἕνα παιδὶ νευρικό, ἕνα παιδὶ χλωμό, μὲ κατάξερο πρόσωπο, μὲ σφιγμένα χείλη, καὶ μὲ σβυσμένα μάτια. Τελείωσε. Διωρίσθη σὲ μιὰν ἐπαρχία βοηθός. Ὅλοι ἐκεῖ τὸν ἐνθυμοῦνται γιὰ πολὺ γιὰ τὶς παραξενιές του. Δὲν μιλοῦσε μὲ κανέναν ἄνθρωπο, δὲν κοιτοῦσε κατάματα κανέναν. Ἐννοιωθε μέσα του ἕνα μεγάλο μῖσος, ποῦ δὲν ἤξερε κι' αὐτὸς γιατί. Ἔκανε μακρυνοὺς περιπάτους μόνος του, ἔξω μακριὰ ἀπὸ τὴν πόλη καὶ ἐκεῖ στὴν ἐξοχὴ κάθουνταν καταμόναχος καὶ ἀνακουφίζουνταν λίγο. Κάποτε ἔβαζε τὰ χέρια του καὶ ἔκλαιε ἀγάλι' ἀγάλια, πολὺ πικρά. Ἔπειτα σηκόνουνταν καὶ ψηλός, καὶ λιανός, καὶ ξηρός, καὶ λυπημένος, καὶ παράξενος τραβοῦσε πρὸς τὴν πόλη, ἴσα στὸ Τηλεγραφεῖο. Μὲ τοὺς συναδέλφους του δὲν ἄλλαζε ποτὲ ἕνα λόγο, μιὰ ξερὴ «καλὴ μέρα» μονάχα. Κάθουνταν μπροστὰ στὴ μηχανή του μὲ κατεβασμένο τὸ κεφάλι καὶ τὸ χέρι του μὲ νευρικὰ κινήματα ἐπίεζε τὸ κουμπὶ τικ-τάκ, τικ-τάκ μὲ

πολὺ παράξενο τρόπο. Κάποτε τὸν ἔβλεπαν μέσα στὴ σιγὴ καὶ στὴν ἀφοσίωση τῆς δουλειᾶς του νὰ πηδᾷ τρομασμένα, νὰ ξαφνίζεται. Ὕστερα πάλι σκύβοντας τὸ κεφάλι του ἐξακολουθοῦσε τὴ δουλειά του μὲ σφιγμένα χείλη, μὲ σβυσμένα μάτια.

Ἡ ζωὴ γιὰ τὸν φτωχὸ νέο ἦταν βασανιστήριο. Περνοῦσαν τὰ χρόνια ἄνοστα, κρύα, ἄχαρα. Πάντα κλεισμένος μέσα στὴ μεγάλη ἐκείνη κάμαρα, τὴν ἡμέρα μὲ τὸ ἀπέραντο φῶς τοῦ ἥλιου, τὴν νύκτα μὲ τὸ λίγο φῶς μιᾶς λάμπας, μαρτυροῦσε μπροστὰ στὴ μικρούλα ἐκείνη μηχανή. Ἡ συνήθεια ἀντὶ νὰ τὸν κάμῃ νὰ ἀγαπήσῃ τὴ δουλειά του, τοὐναντίον τὸν ἔκαμε νὰ τὴν μισήσῃ περισσότερο. Ὅσο περνοῦσαν τὰ χρόνια τόσο ἡ ἀντιπάθειά του πρὸς τὴν τέχνη του μεγάλονε. Τὰ νεῦρά του χόρευαν ἀδιάκοπα, ὅπως κινοῦνταν καὶ τὸ χέρι του ἀδιάκοπα· ἡ καρδιά του χτυποῦσε λυπημένα, ὅπως χτυποῦσε ἀδιάκοπα, μονότονα ἡ μηχανή του γράφοντας τὶς συμβολικὲς γραμμίτσες ἀπάνω στὴ στενόμακρη χάρτινη κορδελίτσα. Ἐκείνη ἡ ἀδιάκοπη συνεννόησή του μὲ τὴ μηχανή, μ' ἕνα ἄγνωστο, μ' ἕναν ἄλλο συνάδελφό του μακρυὰ μακρυά, μ' ἕναν ἄνθρωπο, ποῦ δὲν τὸν ἔβλεπε καθόλου, ἐνῷ ἡ σιγὴ γύρω του διακόπτουνταν ἀπὸ τὸ αἰώνιο μονότονο τικ-τάκ, τὸν ἔκανε νὰ δαγκάνῃ τὰ χείλη του ἀπὸ μανία. Κι' ὅσο περνοῦσαν ἡ ὧρες μεγάλες, ἀτελείωτες, κι' ὅσο κάθουνταν καρφωμένος ἐκεῖ στὸ τακτικό του κάθισμα, μέσα στὴ γύμνια τῶν τοίχων μὲ τοὺς χάρτας τους γιὰ μόνο στόλισμα, κι' ὅσο περνοῦσαν ἐμπρός του τὰ τόσα διάφορα τηλεγραφήματα ξένα γι' αὐτὸν καθόλου, κι' ὅσο φρόντιζε αὐτὸς αἰώνια γιὰ ξένες δουλειές, γιὰ ξένα συμφέροντα, γιὰ ξένες χαρές, γιὰ ξένες λύπες, κι' ὅσο ὅλ' αὐτὰ ἔπαιρναν κάτι τι ἀπ' τὴ ζωή του, κάτι ἀπ' αὐτὴ τὴν ὕπαρξή του, ἀπ' τὸν ἱδρωτά του, ἀπὸ τὸν κόπο του, κ' ἔφευγαν μέσα ἀπ' τὸ αἰώνιο κίνημα τοῦ χεριοῦ του μὲ μιὰ τρομερὴ ἀδιαφορία, ὁ φτωχὸς ἄνθρωπος ὑπόφερε, μαρτυροῦσε περισσότερο. Καὶ τότε τοῦ ἔρχουνταν ξαφνικὰ κάποτε στὸ νοῦ του τὰ παληὰ ὄνειρά του, ἡ ἰδέες του, ἡ ἐπιθυμίες του νὰ γίνῃ ἐπιστήμων, σοφός, μέγας ἄνθρωπος, καὶ πόνος βαρὺς ἔσφιγγε τὴν καρδιά του. Ἡ στενοχώρια του αὔξαινε, ἡ μανία του μεγάλονε, τὰ νεῦρά του χόρευαν περισσότερο, καὶ τοῦ ἔρχονταν παραφορὰ ν' ἀναποδογυρίσῃ τὴ μηχανή του, νὰ σπάσῃ τὸ τραπέζι, νὰ κόψῃ τὰ σύρματα μὲ τὰ δόντια του, νὰ κλωτσοπατήσῃ τὶς κορδελίτσες, αὐτὲς τὲς ἀτελείωτες κορδελίτσες, ποῦ μὲ μιὰ σκληρὴ εἰρωνεία ξεπλέκουνταν μπροστά του κάθε στιγμὴ ἡ ἴδιες, ἀπαράλλαχτες, στενόμακρες, ἄσπρες μὲ τὲς μπλὲ γραμμίτσες τους στὴ μέση. Κάποτε ἐνῷ ὁ θυμὸς κ' ἡ ἀπελπισία τὸν ἔπνιγαν μέσα στὸ με-

SISMANOGLIO MEGARO

γάλο νυχτέρι του καὶ στὴ νεκρικὴ σιγαλιὰ τῆς κάμαρας, χτυποῦσε τοὺς γρόνθους του τόσο δυνατὰ ἀπάνω στὸ τραπέζι ποῦ μηχανὴ καὶ σύρματα καὶ χειρόγραφα ἀναπηδοῦσαν τρομερά.

Ἔτσι περνοῦσαν θλιβερὰ τὰ χρόνια. Ὁ φτωχὸς ἄνθρωπος μαραίνουνταν ἀπὸ μέρα σὲ μέρα, καὶ ἡ οἰκογένειά του εἶχε τὸ λίγο ψωμί της. Δὲ κρατοῦσε γιὰ τὸν ἑαυτό του παρὰ ἕνα ψωμὶ μονάχα· τὸν ἄλλο μισθὸ του τὸν ἔστελνε στὴ φαμελιά του.

* * *

Ὕστερα ἀπὸ λίγα χρόνια ἦρθε πάλι στὴν Ἀθήνα μὲ χίλια βάσανα. Ἔμεινε πάντα στὴν Διεύθυνση, καὶ ἡ ζωή του ἐξακολουθοῦσε ἡ ἴδια, μονότονη, μὲ τρομερὰ βασανιστήρια γι' αὐτόν. Χίλιες φορὲς τοῦ ἔρχουνταν ὄρεξη νὰ παρουσιασθῇ στὴ Διεύθυνση καὶ νὰ δώσῃ τὴν παραίτησή του, ἀλλ' ἡ ἀνάγκη τὸν κρατοῦσε πάντα.

Πέρασαν πολλὰ χρόνια ἀκόμη. Εἶχε παντρέψῃ τὲς δύο ἀδερφές του, δὲν τοῦ ἔμεινε παρὰ ἡ τρίτη μονάχα. Οἱ γέροι του μόλις σηκόνουνταν ἀπὸ τὸ κρεββάτι τόρα. Κοντὰ στὴ μονομανία του αὐτὴ πρὸς τὴν τέχνη εἶχε καὶ τὰ βάσανα τῶν γονέων του. Ὑπόφερε πολὺ τότε, πολύ. Εἶχε γίνῃ χλωμότερος, πιὸ ἀδύνατος, πιὸ παράξενος. Σὲ λίγους μῆνας πρώτη ἡ γρηά, ὕστερα ὁ γέρος πέθαναν. Ἔμεινε μόνος αὐτὸς καὶ ἡ μικρὴ ἀδερφή του. Ἕνας πόθος τὸν ἔπιασε τότε. Νὰ παντρέψῃ κι' αὐτὴ γλήγωρα, μὰ πολὺ γλήγωρα. Μέσα στὲς μακρυνὲς νυχτερινὲς ὧρες τῆς βαρειᾶς δουλειᾶς του μιὰ σκέψη εἶχε τόρα : Νὰ τὴν παντρέψῃ ! Γιὰ ἓξ μῆνες βασανίστηκε τόσο, ὅσο δὲ βασανίστηκε ὅλα τὰ χρόνια τῆς νιότης του. Ἐπὶ τέλους τὰ κατάφερε. Τὴν ἀρραβώνιασε, τὴν πάντρεψε. Τὴν ἄλλη μέρα τοῦ γάμου της ξύπνησε πολὺ χαρούμενος. Πρώτη φορὰ στὴ ζωή του ἦτο τόσο ζωηρός, τόσο εὐχαριστημένος. Σκέπτουνταν κάτι τι πολὺ χαρούμενο πρᾶγμα, κ' ἔλαμπε ὅλος. Τὰ μάτια του πετοῦσαν φλόγες ἀστραπῆς, ἔτριβε τὰ χέρια του, καὶ ξεροκατάπινε ἀπὸ συγκίνησι, ἀπὸ τρελὴ χαρά.

Τὸ βράδυ μπῆκε ἀλλιώτικος μέσα σαὴν αἴθουσα τοῦ τηλεγραφείου. Οἱ συνάδελφοί του ξαφνισμένοι πρώτην φορὰν τὸν ἔβλεπαν νὰ χαμογελᾷ. Κάθησε μπροστὰ στὸ τραπέζι του, ἄδραξε τὸ χειριστήριο τῆς μηχανῆς, κι' ἄρχισε νὰ δουλεύῃ μὲ μιὰ χαρά, μὲ μιὰν ὄρεξη ἀνεπάντυχη. Ὅλοι τὸν ἔβλεπαν περίεργα. Ὅταν μέσα στὴ βαθειὰ ἡσυχία ἔξαφνα τὸν βλέπουν ν' ἀναποδογυρίζῃ σὰν μανιακὸς τὸ τραπέζι, τὴ μηχανή, τὰ σύρματα, τὰ χαρτιά, τὲς κορδελλίτσες, μὲ μιὰ παραφορά, μ' ἕνα πάθος, μὲ μιὰ μανία ἀγρίου ἀνθρώπου. Ἔτρεξαν νὰ τὸν πιάσουν οἱ συνάδελφοί του· ἐστάθη ἀδύνατον. Ἔσπαζε, κατεπατοῦσε, συνέτριβε ὅλα, ὅλα, φωνάζοντας μὲ μιὰ ἀγρία χαρά :

— Ἄτιμη τέχνη ! . . . σὲ ξεδικήθηκα ! . . . Ἔφθασε ἡ ἀστυνομία· τὸν συνέλαβε Ἦταν τρελλός !

Ἀθῆναι, Ἰούλιος τοῦ 1896.

Μποεμ

ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΜΟΙΡΟΛΟΪ

Τ' ἀστέρια βασιλέψανε κι' οὔλα βαθιὰ κοιμοῦνται
Κ' ἡ Χρύσω ξημερώνεται 'στὸν ἀργαλειὸ νὰ ὑφαίνῃ
Μὲ τάξι καὶ μὲ προκοπὴ τὰ ὁλόχρυσα προικιά της,
Τὰ ὑφαίνει καὶ τὰ τραγουδάει καὶ τὰ καλομοιραίνει
Καὶ μυστικὰ 'στὸν ἀργαλειὸ λέει τὴν κρυφὴ χαρά της:
— « Ἀγαπημένε μου ἀργαλειέ. κρυφὲ πνευματικέ μου,
Μονάχος 'ποῦ εἶδες τὰ κρυφὰ τὰ δάκρυα μου νὰ τρέχουν
Κι' ἄκουες τὴν καρδοῦλα μου νὰ κρυφαναστενάζῃ
Γιὰ τὸν πικρό του χωρισμὸ δώδεκα μῆνες τώρα,
Πιὰ δὲ θὰ ἰδῇς τὰ 'μάτια μου καὶ πάλι δακρυσμένα
Καὶ κρυφαναστενάγματα πιὰ δὲ θ' ἀκούσῃς ἄλλα·
Γραφὴ μοῦστειλε 'ποῦ 'ρχεται, τὸ Πάσκα πῶς γυρίζει. . . .
Καλῶς νὰ μοῦ 'ρθη ὁ ἀφέντης μου, χίλια καλῶς νὰ μοῦ 'ρθη
'Σὰν τὸν ἀνθὸ τῆς πασκαλιᾶς, 'σὰν τῆς Λαμπρᾶς τὰ φῶτα,
'Σὰν τὴ δροσιὰ τῆς ἄνοιξης, 'σὰν τὸ Χριστὸς ἀνέστη !
Καλῶς νὰ μοῦ 'ρθη ὁ ἀφέντης μου, χίλια καλῶς νὰ μοῦ 'ρθη
'Σὰν τὸν ἀνθὸ τῆς πασκαλιᾶς μοσκοβολιὰ νὰ χύσῃ,
Καὶ 'σὰν τὰ φῶτα τῆς Λαμπρᾶς 'στὰ μάτια μου νὰ λάμψῃ,
Νὰ μοῦ δροσίσῃ τὴν καρδιὰ καὶ νὰν τὴν ἀναστήσῃ !
Καλῶς νὰ μοῦ 'ρθη ὁ ἀφέντης μου, χίλια καλῶς νὰ μοῦ 'ρθη!...»
. . . . . .
Καὶ δὲν τὸ ξέρει τ' ἄμοιρο, καὶ δὲν τὸ βάνει ὁ νοῦς του
Πῶς ἄδικα τὸν καρτερεῖ κι' ἄδικα τὸν παντέχει,
Γιατὶ τὰ ἔρμα νιάτα του τὰ πολυαγαπημένα
Ἡ λάμια γῆ τὰ χαίρεται 'ς τ' ἀχόρταγά της στήθια. . . .

Ἀθῆναι 1 Ἀλωνάρη 1897.

Λαμπης Μοσκος

SISMANOGLIO MEGARO

ΤΟ ΗΛΙΟΤΡΟΠΙΟΝ

Σ ΦΟΣ ΤΙΣ, περιηγηθεὶς πολλὰς τῆς Ἀνατολῆς χώρας πρὸς μελέτην τῶν θαυμασίων τῆς φύσεως, ἐβεβαίωσε τὸν Σπυρίδωνα Βλαντῆν, τὸν πρὸ ἑνὸς περίπου αἰῶνος, τῷ 1798, μεταφράσαντα τὰς «Μεταμορφώσεις τοῦ Ὀβιδίου», ὅτι τὸ ἡλιοτρόπιον φυτευόμενον ἐγγὺς τῶν δένδρων, τὰ ὁποῖα παράγουσι τὸ θυμίαμα,—ἐν Συρίᾳ καὶ Βαβυλῶνι—ξηραίνει αὐτὰ ἀμέσως, κατόπιν δὲ ξηραίνεται κ' ἐκεῖνο.

Τὴν λεπτομέρειαν ταύτην ἀναφέρει ὁ ἴδιος Βλαντῆς εἰς τὰ προλεγόμενα αὐτοῦ, ὡς τὴν ἐξήγησιν τῶν ἀλληγοριῶν, αἵτινες κρύπτονται εἰς τὸν μῦθον τῆς Λευκοθόης, τῆς Κλυτίας καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος, ὃν ἔπλασεν ἴσως τὸ εὐφάνταστον ἑλληνικὸν πνεῦμα, ἀφορμὴν λαβὸν ἐκ τοῦ ἐν λόγῳ φαινομένου, διὰ νὰ καταδείξῃ τὰ ἐκ τῆς ζηλοτυπίας θανάσιμα ἀποτελέσματα.

Ἴσως δὲν εἶνε ἐντελῶς μάταιον νὰ ὑπομνήσω ὧδε τὸν σχετικὸν μῦθον.

Ἀφοῦ ὁ Ἀπόλλων κατήγγειλεν εἰς τὸν Ἥφαιστον τοὺς ἔρωτας τῆς ἀπίστου συζύγου του μετὰ τοῦ Ἄρεως, ὁ δὲ ἀπατηθεὶς σύζυγος κατασκευάσας ἀοράτους ἁλύσσεις καὶ δέσας ἐπὶ τῆς κλίνης τοὺς δύο ἐνόχους ἐραστὰς ἐκάλεσεν ὅλους τοὺς θείους τοῦ Ὀλύμπου κατοίκους, διὰ νὰ ἐκθέσῃ εἰς τὸν κοινὸν περίγελων τὸ ἄπιστον ζεῦγος, ἡ Ἀφροδίτη, μένεα πνέουσα, ὡρκίσθη νὰ ἐκδικηθῇ τὸν καταδότην, τὸν Ἀπόλλωνα. Ἐνέπνευσε λοιπὸν εἰς αὐτὸν σφοδρὸν καὶ ἄσβεστον ἔρωτα πρὸς τὴν Λευκοθόην, κόρην τοῦ Βασι-

λέως τῆς Περσίας Ὀρχάμου. Μαθοῦσα τοῦτο ἡ Κλυτία, ἡ ἔως τότε ἐρωμένη τοῦ θεοῦ τοῦ Ἡλίου, ἔξαλλος ἐκ ζηλοτυπίας γενομένη, κατήγγειλεν εἰς τὸν Ὄρχαμον τοὺς ἔρωτας τῆς θυγατρός του, οὗτος δὲ ὀργισθεὶς ἔθαψε ζῶσαν τὴν ὡραίαν Λευκοθόην, κάτωθεν μεγάλου σωροῦ ἄμμου. Ὁ Ἀπόλλων, ἂν καὶ θεός, δὲν ἠδυνήθη νὰ σώσῃ ἐκ τοῦ δι' ἀσφυξίας θανάτου τὸ ἀντικείμενον τῆς λατρείας του. Διὰ νὰ παραλάβῃ ὅμως πλησίον του τὸ προσφιλὲς σῶμα, ἐρράντισεν αὐτὸ καὶ τὴν πέριξ γῆν διὰ νέκταρος, οὕτω δὲ ἀπαλυνθὲν ἀνέκτησε ῥίζας καὶ μετεβλήθη εἰς τὸ δένδρον τὸ παράγον τὸ θυμίαμα.

Ἀλλὰ καὶ ἡ Κλυτία δὲν ἔμεινεν ἀτιμώρητος. Μισηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος διὰ τὴν πρᾶξίν της ἐκείνην, ἔμεινεν ἐπὶ ἐννέα ὁλοκλήρους ἡμέρας ἀκίνητος εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ μέρος, σπαρασσομένη ὑπὸ τῶν φλογῶν τοῦ ἔρωτός της χωρὶς οὐδὲν νὰ φάγῃ ἢ νὰ πίῃ ἐκτὸς τῶν δακρύων της. Ἀλλ' ἐνῷ τὸ σῶμα τῆς Κλυτίας ἔμενεν ἀκίνητον, μόνον ἡ κεφαλὴ ἐστρέφετο ἀκολουθοῦσα τὴν πορείαν τοῦ χρυσάκτινος ἐραστοῦ της. Ἐν τούτοις ἐκ τῆς ἀκινησίας τὸ σῶμα ἐπέκτησε ῥίζας καὶ κατ' ὀλίγον μετεμορφώθη εἰς τὸν φυτὸν τὸ καλούμενον Ἡλιοτρόπιον, τοῦ ὁποίου τὰ ἄνθη μέχρι καὶ σήμερον στρέφονται, ὡς ἡ κεφαλὴ τῆς Κλυτίας, ἀκολουθοῦντα τὴν πορείαν τοῦ Ἡλίου.

Ἐν Βώλῳ, 1896.

Γ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΗΣ

ΓΙΑΤΙ;

Γιατί, ὅταν σοῦ εἶπανε πῶς σ' ἀγαπῶ, μικρό μου,
Νὰ εἰπῇς—Κι' ἐγὼ τὸν ἀγαπῶ . . 'σὰ φίλο κι' ἀδερφό μου ;
Κι' ἐγὼ γιατί, ἂν κι' ἀπάντησες τὰ πιὸ γλυκὰ τὰ λόγια,
Ν' ἀκούσω θλίψι 'ς τὴν καρδιὰ 'σὰ ν' ἄκουα μοιρολόγια ;

ΛΑΜΠΗΣ ΜΟΣΚΟΣ

SISMANOGLIO MEGARO

ΜΙΑ ΣΕΛΙΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ *

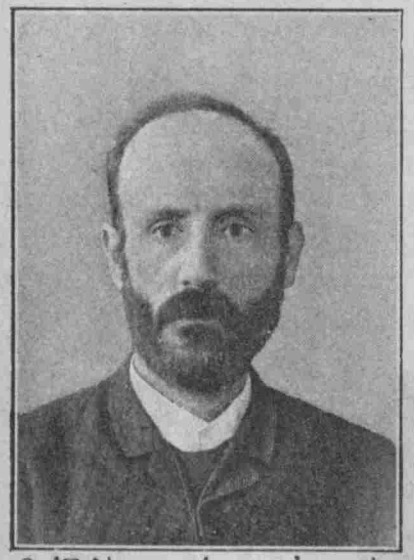

Ν ΩΧΕΛΩΣ σταυροποδητὶ καθήμενος ἐπὶ ἀναπαυτικωτάτου χρυσοστρώτου διβανίου ὁ ἐπίδοξος Σουλτὰν Σουλεημὰν τοῦ Μεγάλου διάδοχος Σελίμης, εἶχεν ἐνώπιόν του μικρὰν ἐβενίνην τράπεζαν, ἐφ' ἧς ἔκειτο ἐπίχρυσος στρογγύλος δίσκος, περιέχων φιάλας μὲ διαφόρους οἴνους καὶ ποτήρια. Μακρὰν τοῦ διβανίου, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δωματίου, γονυπετὴς καὶ συνεσταλμένος ἐπὶ τάπητος κάθηται ὁ Ἰσραηλίτης Ἰωσὴφ Νασσύ, εὐνοούμενος τοῦ Σελὶμ καὶ ἐξ ἀπορρήτων αὐτοῦ.

Ὁ Σελὶμ ροφήσας ἀμυστὶ ποτήριον ξανθοχρόου οἴνου καὶ κροταλήσας ἐξ ἡδονῆς τὴν γλῶσσάν του ἐπὶ τοῦ οὐρανίσκου, εἶπε πρὸς τὸν ἄντικρύ του καθήμενον Ἑβραῖον:

— Γ ι α χ ο υ τ ῆ· σοῦ ὁρκίζομαι Ἀ ἁ λ λ α χ η-π ή λ λ α χ η, ἐὰν δώσῃ ὁ Ἀλλὰχ καὶ ἀναβῶ γρήγορα ἐπὶ τοῦ θρόνου, ν' ἀφαιρέσω ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν χ ι α ο ύ ρ ι δ ω ν Ἑνετῶν τὴν νῆσον, ἥτις παράγει τοιούτους οἴνους, διότι εἶναι χ α ρ ά μ ι τοιοῦτον τόπον νὰ τὸν κατέχωσιν ἄπιστοι. Σοῦ ὑπόσχομαι δὲ νὰ σε καταστήσω ἄρχοντα τῆς νήσου ταύτης, ὅταν τῇ βοηθείᾳ τοῦ Προφήτου περιέλθῃ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν μου.

— Ἴ σ σ α λ λ α χ, ἐφένδημ, ἐμορμύρισεν ὁ Ἰωσήφ, ποιήσας ἐδαφιαῖον τ ε μ ε ν ᾶ ν.

Ὁ Νασσὺ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν, κατηυθύνθη εἰς τὸν οἰκόν του καὶ ἔκτοτε ἠρέσκετο αὐτοκαλούμενος «Ἰωσὴφ-Νασσύ, βασιλεὺς τῆς Κύπρου.»

* * *

Δὲν γνωρίζομεν ἂν ἡ οἰνοφλυγία καὶ τὸ πρὸς τοὺς λαμπροὺς οἴνους πάθος τοῦ Σελὶμ ἐπέσπευσαν τὴν κατάκτησιν τῆς ὡραίας τῆς Μεσογείου νήσου ὑπὸ τῶν ἀπογόνων τοῦ Ὀσμάν, ἢ ἂν αὕτη ὑπηγορεύθη ὑπὸ τοῦ κατέχοντος αὐτοὺς κατακτητικοῦ πνεύματος, ὑφ' οὗ καὶ ἅπασα σχεδὸν ἡ περὶ αὐτὴν ἐν Ἀσίᾳ καὶ Ἀφρικῇ χώρα περιῆλθεν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν των. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι μετά τινα χρόνον, ἀνελθόντος τὸν θρόνον τῶν Καλιφῶν τοῦ εἰρημένου Σελὶμ τοῦ Β', διετάσσετο ἡ ἐπὶ τὴν Κύπρον στρατεία ὑπὸ τὸν Μουσταφᾶ πασσᾶν, ἄγοντα στόλον ἑκατὸν πλοίων καλῶς κατηρτισμένων, ὧν ἐπέβαινον ὁ δοηκοντακισχίλιοι ἀρειμάνιοι στρατιῶται μεθ' ἱκανοῦ ἱππικοῦ καὶ πυροβολικοῦ.

* * *

Ὀγδοήκοντα καὶ ἓν ἔτη συνεπληρώθησαν ἀφ' ὅτου ὁ τῶν Ἑνετῶν γερουσιαστὴς καὶ στόλαρχος Φραγκίσκος Πριόλης κατέπλεε μὲ ἰσχυρὸν τῆς δημοκρατίας στόλον εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Κύπρου καὶ παρελάμβανεν αὐτὴν παρὰ τῶν Λουζινιανῶν κατόπιν ἐπελθούσης συμφωνίας μεταξὺ τούτων καὶ τῆς Ἑνετικῆς δημοκρατίας. Τὴν πρωΐαν τῆς 1 Ἰουλίου τοῦ 1570 ἔτους ἡ ὑπὸ τὸν Μουσταφᾶ πασσᾶν, ὡς ἐρρήθη, φοβερὰ τουρκικὴ δύναμις ἔφθασεν εἰς Λεμησσόν, ἣν καὶ ἐδήωσεν, ἐκεῖθεν δ' ἀπῆρεν εἰς Λάρνακα, ἔνθα ἐτέλεσε χείρονα. Οἱ τῆς νήσου τέως κύριοι Ἑνετοί, οὐδόλως φροντίσαντες περὶ τῶν λοιπῶν τῆς νήσου μερῶν, τὴν

* Σημ. Μετ'ἀνυποκρίτου χαρᾶς συγκαταλέγομεν, τὸ πρῶτον ἤδη, μεταξὺ τῶν συνεργατῶν τοῦ Ἡ μ ε ρ ο λ ο γ ί ο υ καὶ τὸν ἐν Λάρνακι τῆς Κύπρου διακεκριμένον δημοσιογράφον καὶ πολιτευτὴν κ. Α. Κ. Παλαιολόγον, παρατιθέμενοι καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ κατὰ τὴν καθιερωθεῖσαν ἐν αὐτῷ ἀρχήν. Ὁ κ. Παλαιολόγος δημοσιογραφεῖ ἐν Κύπρῳ ἀπὸ τῆς ἀγγλικῆς κατοχῆς, ἐπιστέλλων καὶ εἰς διαφόρους ξένας ἐφημερίδας, συντάσσων καὶ ἐκδίδων τὸ ἀρχαιότατον τῶν αὐτόθι φύλλων, τὴν Ἀ λ ή θ ε ι α ν, συντελάσασαν τὰ μάλιστα εἰς τὴν ἔξαρσιν τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος. Ἀπολαύων ἀμερίστου ὑπολήψεως ἐν τῷ τόπῳ, ἐξελέγη δὶς ἄχρι τοῦδε βουλευτὴς τῶν ἐπαρχιῶν Λεμησσοῦ—Πάφου, ἡ δὲ ἐν τῇ κυπριακῇ βουλῇ εὔτολμος καὶ πατριωτικὴ πορεία του ἐξετιμήθη ἐπαρκῶς ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν του, οἵτινες δὲν παύουσι διαπιστευόμενοι αὐτῷ πολλὰ δημόσια καὶ κοινωνικὰ ἀξιώματα. Ὁ κ. Παλαιολόγος, ἐγκυκλοπαιδικώτατα κατηρτισμένος, χειριστὴς δεξιὸς τοῦ καλάμου, ἐμφορούμενος εὐγενῶν καὶ φιλοπροόδων αἰσθημάτων, προσηνὴς τὸ ἦθος καὶ ἄψογος περὶ τὰς κοινωνικὰς αὐτοῦ σχέσεις, ἀποτελεῖ ἐξέχουσαν φυσιογνωμίαν. Διὰ τοῦτο πάνυ δικαίως τιμᾶται ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν αὐτοῦ ἑκάστοτε, ὡς βουλευτής, ὡς δημοτικὸς σύμβουλος, ὡς Ἔφορος τῶν Σχολείων, ὧν νῦν διατελεῖ καὶ Πρόεδρος, κ.λ.π.

SISMANOGLIO MEGARO

ἄμυναν αὐτῶν περιώρισαν εἰς Λευκωσίαν καὶ Ἀμμόχωστον, καλῶς ὀχυρώσαντες αὐτὰς ὅπως ἀντεπεξέλθωσι κατὰ τῆς Ὀσμανικῆς δυνάμεως. Τὰς περὶ παραδόσεως τῆς Λευκωσίας προτάσεις τοῦ Μουσταφᾶ πασσᾶ γενναιοφρόνως ἀπέκρουσεν ὁ ἐν ταύτῃ τοποτηρητὴς Δάνδαλος, καὶ οἱ ἐν τῇ πόλει δεκακισχίλιοι ὑπερασπισταὶ τῶν φρουρίων καὶ προμαχώνων Ἐνετοί, Κύπριοι εὐπατρίδαι καὶ χωρικοὶ ἐκ τῶν περιξ ἡτοιμάσθησαν ν' ἀποκρούσωσι τοὺς φοβεροὺς ἐπιδρομεῖς. Ἡ τουρκικὴ στρατιὰ μετὰ 2,500 ἱππέων καὶ πεντήκοντα τηλεβόλων ἐρρωμένως ἐπετέθη κατὰ τῆς ἀνθισταμένης πόλεως καὶ μετ' ἀπεγνωσμένον ἀγῶνα, ὑπὲρ τὸν μῆνα διαρκέσαντα, καθ' ὃν θαύματα ἀνδρείας καὶ γενναιότητος ἔδειξαν οἱ τῆς πόλεως ὑπερασπισταὶ Κύπριοι καὶ Ἐνετοί, τὸ μοιραῖον τέλος ἐπῆλθε, καὶ τὴν 9 Σεπτεμβρίου ἡ πόλις ἑάλω. Τί κατὰ τὴν ἅλωσιν τῆς πόλεως συνέβη δὲν περιγράφεται. Αἱ ἀτιμώσεις, αἱ σφαγαί, αἱ συλήσεις, αἱ λεηλασίαι, αἱ θηριωδίαι ἦσαν ἀντάξιαι τῶν στιφῶν τοῦ Μουσταφᾶ, τῶν ὀπαδῶν τοῦ Προφήτου. Παρερχόμεθα ταῦτα ἐν σιγῇ ἵνα μὴ ἀνορθωθῶσιν αἱ τρίχες τῶν ἀναγνωστῶν. Τρεῖς ὅλας ἡμέρας διήρκεσαν αἱ δηώσεις, αἱ σφαγαὶ καὶ αἱ ἀτιμώσεις, πάντες οἱ ναοὶ ἐσυλήθησαν, αἱ οἰκίαι ὅλαι ἐλεηλατήθησαν, κατὰ δὲ τὴν ὁμολογίαν καὶ αὐτῶν τῶν ἐπιδρομέων, τοσαύτην ἀφθονίαν λαφύρων καὶ σκύλων οὔτε ἡ Κωνσταντινούπολις παρέσχε κατὰ τὸ 1453.

* *
*

Ἡ μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Λευκωσίας Παρασκευὴ ἦτο ἡ 15 Σεπτεμβρίου· ὁ ἥλιος λαμπρὸς ἀνατείλας ἐφώτιζεν ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον τὰς πλήρεις αἱμάτων, πτωμάτων καὶ ἐρειπίων ἀγυιάς, ὁδοὺς καὶ πλατείας τῆς πόλεως. Οἱ Μουεζῖναι ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν κωδωνοστασίων τῆς Ἁγίας Σοφίας καὶ τῶν λοιπῶν τῆς Λευκωσίας ναῶν ἀνέπεμψαν πρὸς τὸν Ἀλλὰχ καὶ τὸν Προφήτην ὕμνους καὶ εὐχαριστίας ἐπὶ τῇ νίκῃ. Ἐν ταῖς πλατείαις καὶ ταῖς ἀγοραῖς ἐξετέθησαν πρὸς πώλησιν ἀμυθήτου ἀξίας σκύλα καὶ λάφυρα, σὺν τούτοις δὲ καὶ δισχίλιοι περικαλλεῖς νέοι καὶ νεάνιδες. Πλεῖστοι καὶ πλεῖσται ὅπως ἀποφύγωσι τὴν ἀναμένουσαν αὐτοὺς φοβερὰν ἀτίμωσιν, ἐκτύπων ὁρμητικῶς τὰς κεφαλὰς των κατὰ τῶν τοίχων καὶ ηὐτοκτόνουν ἢ ἐθανατοῦντο ὑπ' αὐτῶν τῶν γονέων των «ἵνα μὴ πληρώσωσιν ὡς δοῦλοι τὰς ἀτίμους ὀρέξεις τῶν Τούρκων,» ὡς ἔλεγον μητέρες πρὸς τὰς τρυφερὰς αὐτῶν κόρας.

* *
*

Ὁ Μουσταφᾶ πασσᾶς συναθροίσας χιλιάδα ὅλην περικαλλεστάτων νέων καὶ ἀφροπλάστων νεανίδων μετὰ πολλῆς πολυτίμου λείας ἐπεβίβασε τὸ πολύτιμον τοῦτο φορτίον εἰς πλοῖα, ὅπως πέμψῃ δῶρον πρὸς τὸν ἐν Κωνστ]πόλει κύριόν του. Τὰ πλοῖα ἦσαν ἠγκυροβολημένα κατὰ τὰ ἀνατολικὰ παράλια τῆς νήσου πρὸς τὴν Ἀμμόχωστον, παραλαβόντα δὲ τὸ πολύτιμον ἔμψυχον καὶ ἄψυχον φορτίον, ἀνέσυρον ἤδη τὰς ἀγκύρας καὶ ἤνοιγον τὰ ἱστία αὐτῶν ἑτοιμαζόμενα πρὸς ἀπόπλουν ἐν μέσῳ τοῦ ἀλαλαγμοῦ τῶν πληρωμάτων καὶ τῶν οἰμωγῶν καὶ ὀδυρμῶν τῶν αἰχμαλώτων. Τότε κρύφα συνεννοηθεῖσα μετὰ τῶν συμπωλητήρων αὐτῆς ἡ Ἑλληνὶς Κυπρία Μαρία ἡ Συγκλητική, θυγάτηρ εὐπατρίδου Λευκωσιάτου, ἀνέλαβεν αὐτὴ ν' ἀπαλλάξῃ πάντας τῆς ἀναμενούσης αὐτοὺς αἰσχύνης καὶ ἀτιμώσεως, καὶ νὰ ἐκδικηθῇ τοὺς σφαγεῖς καὶ ἀτιμωτὰς τῆς πατρίδος της. Ἔλαβεν εἰς τὰς ἁβρὰς αὐτῆς χεῖρας δαυλόν, ὑπεισέδυσεν εἰς τὴν πυριτιδαποθήκην τῆς ἧς ἐπέβαινε νηὸς τοῦ Μεχμὲτ πασσᾶ, ἔθηκε πῦρ εἰς αὐτὴν καὶ τὴν ἀνετίναξεν εἰς τὸν ἀέρα, ἀνατιναχθέντων καὶ ἑτέρων δύο παρακειμένων πλοίων. Οὕτω δὲ ἐν τοῖς πατρίοις ὕδασιν ἔσωσε τὴν τιμὴν καὶ ἑαυτῆς καὶ χιλίων ἄλλων νέων καὶ νεανίδων, ἐνώπιον τοῦ Ὑψίστου ἀνελθόντων ἀγνῶν καὶ ἀμώμων! Ἐκ τῶν πληρωμάτων τῶν καταποντισθέντων πλοίων δὲν ἐσώθησαν ἢ ὀλίγιστοι ναῦται, μάρτυρες τῆς γεννικίας καὶ ἡρωϊκῆς πράξεως τῆς ἀθανάτου Ἑλληνίδος Κυπρίας.

*
* *

Ὁ Μουσταφᾶ πασσᾶς διευθετήσας, ὡς αὐτὸς οἶδε, τὰ ἐν Λευκωσίᾳ, ἐπέδραμεν εἶτα πρὸς κατάκτησιν καὶ τῆς Ἀμμοχώστου, ἥτις γενναιότερον ἀντιστᾶσα, παρεδόθη τέλος μετὰ δεκατρίμηνον πολιορκίαν, τὴν 1 Αὐγούστου τοῦ 1571 κατόπιν συμβάσεως· ἀλλ' οἱ Τοῦρκοι παρασπονδήσαντες ἐτέλεσαν ὠμότητας, ἃς καὶ ἀνακλογιζόμενός τις ἱλιγγιᾷ. Οὕτως ἡ Κύπρος ἅπασα διὰ τῆς πτώσεως τῶν δύο τούτων ἰσχυρῶν αὐτῆς προμαχώνων περιῆλθεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ὀσμανιδῶν.

*
* *

Ὁ Σελὶμ ἐγένετο κύριος τῆς εὐοίνου νήσου, χωρὶς ὅμως νὰ καταστήσῃ καὶ ἄρχοντα αὐτῆς τὸν Ἰουδαῖον Νασσὺ κατὰ τὴν ὑπόσχεσίν του. Τοὺς ὡραίους τῆς Κύπρου οἴνους δὲν εἶχεν ἀνάγκην πλέον νὰ προμηθεύηται ἐμμέσως.

* *
*

Ἐπέπρωτο ὅμως καὶ τὸ τέλος τοῦ φιλοίνου Σελὶμ νὰ ἐπέλθῃ ἐξ αὐτῶν τῶν Κυπριακῶν οἴνων. Τρία ἔτη ἀφ' ὅτου καὶ τὴν

SISMANOGLIO MEGARO

Κύπρον προσέθηκεν εἰς τὰς ἀπεράντους κτήσεις τοῦ Ὀσμανικοῦ κράτους, εὑρισκόμενος ἡμέραν τινὰ ἐν λουτρῷ καὶ μεθυσθεὶς καθ' ὑπερβολὴν ἐκ τῆς ἁπλήστου ροφήσεως κυπριακοῦ οἴνου, ὠλίσθησεν ἐπὶ τοῦ λείου καὶ ὀλισθηροῦ δαπέδου τοῦ λουτροῦ, καὶ πεσὼν εὗρεν οἰκτρὸν θάνατον. Τὸ κύπριον λοιπὸν νέκταρ γενόμενον αἰτία, ὡς ἐλέχθη, τῆς κατακτήσεως τῆς νήσου, ἐγένετο αἰτία καὶ τῆς καταστροφῆς τοῦ κατακτητοῦ.

Ἐν Λεμησσῷ Κύπρου, 1896.

Α. Κ. ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ

ΥΠΝΟΣ—ΠΡΟΔΟΤΗΣ

Ἐκείνη δὲν τὸ ἐπίστευεν ὅτι ὁ ἐκλεκτὸς τῆς καρδίας της ἦτο ὑπηρέτης ξενοδοχείου.

— Ἄ ! μπᾶ ! ἔλεγεν. Αὐτὸς μοῦ εἶπεν ὅτι εἶνε γραμματεὺς εἰς ἕνα μεγάλο μάλιστα κατάστημα.

Μίαν ἡμέραν εὑρέθησαν εἰς τὴν ἐξοχήν.

Ἐκάθησαν ἀπὸ κάτω ἀπὸ ἕνα δένδρον.

Αὐτὸς ἐνύσταζε πολύ.

Αὐτὴ ἔφλεγεν ἀπὸ ἔρωτα.

Ἤρχισε νὰ τὸν θωπεύῃ, νὰ τὸν ἀπονυχκόνῃ γλυκὺς ὕπνος.

— Μ' ἀγαπᾶς ; αἴφνης τὸν ἐρωτᾷ ἐκείνη.

— Πῶς ὄχι, τῇ ἀπαντᾷ, ἡμιανοίγων τοὺς ὀφθαλμούς του.

Ἀλλ' ἀμέσως τοὺς ἔκλεισε πάλιν.

Μικρὰ σιγὴ ἐπικολούθησε.

Εἶτα τὸν ἐρωτᾷ πάλιν μὲ τρυφερότερον τόνον :

— Καὶ πόσον ;

— Τὸ ρὸζ-μπίφ, ἕνα σελίνι, τὸ ψάρι μισὸ σελίνι, τὰ κολοκυθάκια, μία πένα τά... καὶ ἀκούμβησε τώρα τὴν κεφαλήν του ἐπὶ τοῦ κορμοῦ τοῦ δένδρου, ἐβυθίσθη εἰς ὕπνον μακάριον, καθ' ὃν χρόνον ἐκείνη ἐτρέπετο εἰς φυγήν.

ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΤΗΣ ΣΤΙΓΜΗΣ

Ὁ ἄνθρωπος τῆς στιγμῆς δὲν ἔχει παρὰ μόνον ἐνεστῶτα· ἀπερασμένον καὶ μέλλοντα χρόνον δὲν ἔχει.

Ὠφελήσου ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον τῆς στιγμῆς, εἰς τὴ στιγμή. Ἀλλοιῶς τὸν ἔχασες.

Παρομοίως,

Φυλάξου ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο τῆς στιγμῆς, εἰς τὴ στιγμή. Ἀλλοιῶς ἐχάθηκες.

Μπορεῖ νά σε σκοτώσῃ ὁ ἄνθρωπος τῆς στιγμῆς, εἰς τὴ στιγμὴ. Καὶ ἔπειτα νὰ κάθεται νὰ σὲ κλαίῃ.

Μπορεῖ στὴ στιγμή, νὰ θυσιάσῃ κάτι δι' ἐσέ. Κ' ἔπειτα νὰ μετανοήσῃ.

Μπορεῖ, στὴ στιγμή, νὰ σοῦ ὑποσχεθῇ πράγματα μεγάλα· κ' ἔπειτα νὰ μὴ τὸ θυμηθῇ πλέον. Μόλον ποῦ σοῦ τὰ ὑποσχέθηκε μὲ ἀληθοσύνη, καὶ μὲ ἀπόφαση νὰ ἐχτελέσῃ.

Ὁ ἄνθρωπος τῆς στιγμῆς, εἰς τὴ στιγμή, δὲν σκέφτεται τὸ αὔριον, καὶ δὲν ἐνθυμεῖται τὸ χθές. Δὲν ἔχει ἐμπρός του παρὰ τὴ στιγμὴ ἐκείνη, κι' ἐσέ, καὶ τὸν ἑαυτόν του. Καὶ εἶνε ἕτοιμος νὰ μοιράσῃ μαζύ σου τὸ βιό του, ἂν τὸν ἐσυγκίνησες, ἢ ἐξ ἐναντίας νὰ σὲ κακοποιήσῃ ἂν τὸν ἐδυσαρέστησες.

Ὁ ἄνθρωπος τῆς στιγμῆς, μπορεῖ νὰ πέρνῃ πολλὲς ὑπόσχεσες. Ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ μπορῇ νὰν τὲς ἐχτελῇ ὅλες, ἔπρεπε νὰ ἔχῃ τόσες ἡμπόρεσες, ὅσες ὑπόσχεσες. Καὶ οὔτε

SISMANOGLIO MEGARO

ἴσως δὲν ἤθελε φθάνει τόσο· ἀλλ' ἔπρεπε καὶ νὰν τοῦ παρουσιάζεται κάθε φορά, στὴ στιγμὴ τῆς ἐχτελέσεως, ἡ στιγμὴ ἐκείνη τῆς ὑποσχέσεως, μὲ τὸ τότε ἐνδιαφέρον καὶ θέλγητρό της.

Τὸν ἄνθρωπο τῆς στιγμῆς, μὴν ἠμπορῶντας νὰ βασισθῇς εἰς αὐτόν, θεώρει τον μᾶλλον ὡς περίστασιν, παρὰ ὡς ἄνθρωπον. Καὶ ξεῦρε νὰ ὠφελῆσαι ἀπὸ αὐτὸν ὡς ἀπὸ περίστασιν, ποῦ ἂν τὴν ἀφήσῃς, τὴν χάνεις.

Α. Λασκαρατος

ΕΙΣ ΜΙΚΡΑΝ ΚΟΡΗΝ

Σεμνο στολίδι τοῦ σπιτιοῦ, παιδί μου ἀγαπημένο,
τῶν ἀδελφῶν σου ἀγάλλιασμα, τῆς μάννας σου καμάρι,
πῶς χαίρωμαι νά σε θωρῶ τὴν ὥρ' αὐτὴ ποῦ παίζεις
μέσ' τ' ἄνθια, μέσ'τὰ λούλουδα, 'στῆς φύσης ταῖς ἀγκάλαις!
Ἀγνότερο τριγύρω σου δὲν εἶν' ἄλλο λουλοῦδι·
σὺ τὸ ρυάκι ποῦ κυλᾶ 'ς ἄσπρες κάτασπρες πέτρες,
σὺ κι' ὁ καθρέπτης ὁποῦ ἀχνὸς δὲν θάμπωσε κανένας.
Δὲν εἶνε! κι' ὅλα γύρω σου, θαρρεῖς, τ' ἀνανοοῦνται,
καὶ βγαίνει γιοῦλι ὅπου πατεῖς καὶ βγάζ' ἡ πέτρα ρόδο.

Κέρκυρα 1896.

Γεωργιος Καλοσγουρος

ΜΙΧΑΗΛ ΟΝΟΥ

ὁ ἐν Ἀθήναις πρέσβυς τῆς Ρωσσίας.

Μια ἀπὸ τὰς πλέον συμπαθεῖς διπλωματικὰς ἐν Ἀθήναις φυσιογνωμίας εἶναι ὁμολογουμένως καὶ ὁ παρ' ἡμῖν πρέσβυς τῆς Ρωσσίας κ. Μιχαὴλ Ὀνοῦ, ἀπολαύων ἀμερίστου ὑπολήψεως καὶ ἀγάπης παρὰ τῇ ἐκλεκτῇ ἀθηναϊκῇ κοινωνίᾳ διά τε τὸ ἀξιάγαστον τοῦ ὕφους καὶ τὰ ἀκραιφνῆ πρὸς τὸν τόπον αἰσθήματα, ὧν πολλάκις πολλὰ παρέσχε καὶ παρέχει δείγματα.

Ὁ κ. Ὀνοῦ καταρτισθεὶς ὡς ἄριστα εἰς τὴν ἐγκύκλιον παιδείαν, ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ βαρώνου Μπιούλερ, εἰσήχθη εἰς τὴν ἐν Πετρουπόλει σχολὴν τῶν Ἀνατολικῶν γλωσσῶν, ἐπιδοθεὶς ἰδίᾳ ἐξ ἐμφύτου ἐφέσεως εἰς τὴν σπουδὴν τῆς νεοελληνικῆς. Μετὰ τριετῆ περίπου ἐν αὐτῇ φοίτησιν ἀπεστάλη εἰς Κων)πολιν παρὰ τῇ Ρωσσικῇ πρεσβείᾳ συνυπηρετήσας ἐπὶ ἑξαετίαν ὅλην μετὰ τῶν πρέσβεων Τίτωφ, Μπουτένιεφ καὶ τοῦ νῦν Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν Πρίγκηπος Λομπάνωφ. Μεθ' ὃ διορισθεὶς γραμματεὺς τοῦ Προξενείου Σμύρνης καὶ εἶτα τῆς Βηρυττοῦ, διεκρίθη ἐπὶ ἀμέμπτῳ ἐκπληρώσει τοῦ καθήκοντος, καὶ διὰ τὴν εὐγενεστάτην αὐτοῦ συμπεριφοράν, παρευρεθεὶς καὶ εἰς τὰς ἐν Βηρυττῷ γενομένας σφαγὰς καὶ πολλάκις διακινδυνεύσας τὴν ἰδίαν ζωὴν πρὸς προστασίαν τῶν χριστιανῶν, ἐκλεγεὶς δὲ ὁμοφώνως γενικὸς γραμματεὺς τοῦ ἐκεῖ συγκροτηθέντος Συνεδρίου τῶν Προξένων.

Μετὰ δεκαετῆ εὐδόκιμον ὑπηρεσίαν ἀπῆλθεν ἐπ' ἀδείᾳ εἰς Πετρούπολιν, ἔνθα ὁ διευθύνων τότε τὸ Ἀσιατικὸν τμῆμα τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν στρατηγὸς Ἰγνάτιεφ, ἀναγνωρίσας ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ κ Ὀνοῦ ἔκτακτον ἀξίαν καὶ σπανίας προσωπικὰς ἀρετάς, τὸν ἐκράτησε παρ' ἑαυτῷ, συμπαρέλαβε δ' εἶτα εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅταν διωρίσθη αὐτόθι πρέσβυς, ὡς Α'. διερμηνέα τῆς Πρεσβείας, διαπιστευθεὶς αὐτῷ τὴν διεξαγωγὴν καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων. Εἰς τὴν θέσιν ταύτην ὁ κ.

SISMANOGLIO MEGARO

Ὀνοῦ παρέμεινεν ἐπὶ ὀκταετίαν, καθ' ἣν πλείστας ὅσας ὑπηρεσίας προσένεγκεν εἰς τὴν Κυβέρνησίν του.

Γενομένης ἀνακωχῆς τοῦ κατὰ τὸ 1878 ρωσσοτουρκικοῦ πολέμου ὁ στρατηγὸς Ἰγνάτιεφ παρέλαβε μεθ' ἑαυτοῦ τὸν κ. Ὀνοῦ, ὅστις ἐχρησίμευσεν ὡς **négociateur** μεταξὺ τοῦ Μεγάλου Δουκὸς Νικολάου καὶ τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως ὅπως τεθῶσιν αἱ πρῶται βάσεις τῆς εἰρήνης.

Ἐπαναληφθεισῶν τῶν μεταξὺ Ῥωσσίας καὶ Τουρκίας σχέσεων ἀπεστάλη εἰς Κων)πολιν πρ σβευτὴς ὁ καὶ νῦν διατελῶν τοιοῦτος Νελίδωφ, ἀλλὰ τοῦτον ἀσθενήσαντα ἀνεπλήρωσεν ἐπὶ τρίμηνον ὁ κ. Ὀνοῦ διευθύνας δεξιῶς τὰς ὑποθέσεις τῆς πρεσβείας, μέχρι τοῦ διορισμοῦ τοῦ Πρίγκηπος Λομπάνωφ, ὅστις διατελέσας ἐπὶ διετίαν πρεσβευτὴς ἐν Κων)λει καὶ ἐκτιμήσας τὴν μοναδικὴν δραστηριότητα καὶ ἱκανότητα τοῦ κ. Ὀνοῦ, συνέστησεν εἰς τὴν Ῥωσσικὴν Κυβέρνησιν τὴν προαγωγὴν αὐτοῦ εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Συμβούλου τῆς πρεσβείας. Μετατεθέντος τοῦ πρίγκηπος Λομπάνωφ εἰς Βιέννην διετέλεσεν ὁ κ. Ὀνοῦ ἐπιτετραμμένος, ὁπότε ἐγένετο καὶ ἡ γνωστὴ κατ' αὐτοῦ ἀπόπειρα δολοφονίας ὑπὸ τοῦ Βελλῆ Μεχμέτ.

Ὡς Σύμβουλος τῆς Πρεσβείας παρέμεινεν ἐπὶ ὀκτὼ ἔτη, καθ' ἃ πολλάκις διετέλεσεν ἐπιτετραμμένος, ἔσχε δὲ καὶ τὴν ὑψηλὴν τιμὴν νὰ συνοδεύσῃ τοὺς Μεγάλους Δοῦκας Σέργιον καὶ Παῦλον εἰς τοὺς Ἁγίους Τόπους.

Τῷ 1890, μετὰ τοὺς γάμους τῆς πολυκλαύστου Μ. Δουκίσσης Ἀλεξάνδρας, προήχθη εἰς Πρέσβυν παρὰ τῇ ἡμετέρᾳ Αὐλῇ, κατὰ δὲ τὸ 1891 συνώδευσε τὸν νῦν Αὐτοκράτορα πασῶν τῶν Ῥωσσιῶν εἰς τὸ ἀνὰ τὴν Ἀνατολὴν ταξείδιόν του, τιμηθεὶς ἐπὶ τούτῳ διὰ τῆς μεγάλης ταινίας τοῦ παρασήμου τοῦ Ἁγ. Στανισλάου.

Τοιοῦτος ἐν γενικαῖς γραμμαῖς ὁ εὐγενὴς ξένος, διακρινόμενος διὰ τὴν ἁβρότητα τῶν τρόπων, τὴν μετριοπάθειαν καὶ εὐθύτητα τοῦ χαρακτῆρος καὶ τὰ φιλάνθρωπα καὶ ἀγαθὰ αἰσθήματα, τὰ ὁποῖα ἔτι μᾶλλον ἀνυψοῦσι τὴν διπλωματικὴν ἱκανότητα τοῦ ἀνδρὸς ἐν τῇ συνειδήσει τῆς Ἑλληνικῆς κοινωνίας.

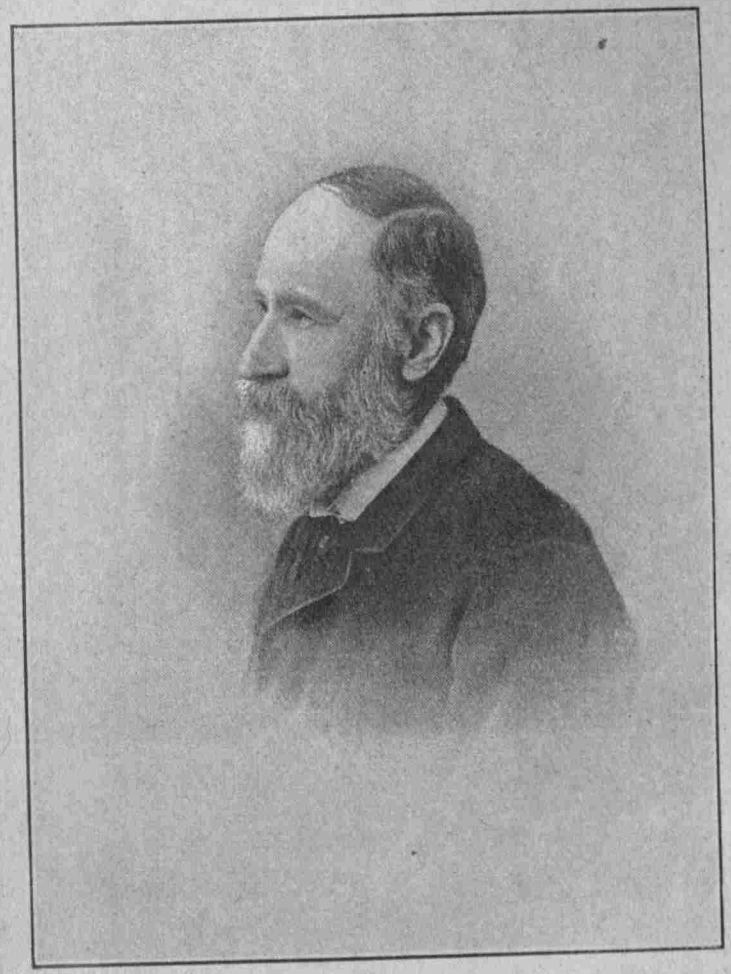

ΜΙΧΑΗΛ ΟΝΟΥ

Ὁ ἐν Ἀθήναις πρέσβυς τῆς Ῥωσσίας.

SISMANOGLIO MEGARO

Η ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΤΣΑ

Τὴν ἔβλεπα ἐκεῖ, εἰς τὸ ἀνθοπωλεῖον, ἐπάνω εἰς ἕνα τραπεζάκι.

Πόσον μ' ἄρεσε!

Μικρούλα, εὔμορφη, μέσα σὲ ὡραία γλαστρίτσα, περιποιημένη πολύ, μὲ τὰ ὡραῖά της τὰ τριανταφυλλάκια, τ' ἄσπρα, τὰ κάτασπρα, εἶλκυε τὸν κόσμον ὅλον.

Ἀλλ' ἐμὲ περισσότερον. Ὦ! ἤμουν τρελλὸς μαζύ της.

Ὅταν ἐπερνοῦσα ἀπὸ ἐκεῖ—καὶ ἐπερνοῦσα συχνά, πολὺ συχνὰ—ἐστεκόμην νὰ τὴν βλέπω.

Τὴν ἔβλεπα, καὶ δὲν ἐχόρταινα.

Πόσον ἤθελα νὰ τὴν εἶχα. . .

Ἀλλ' ἦτο ἀκριβή, ἀκριβὴ πολὺ δι' ἐμέ.

Καὶ ἠρκέσθην νὰ τὴν καμαρόνω μόνον.

Ἀλλ' ὄχι. Μίαν ἡμέραν τὴν ἐπλησίασα.

Ὦ! ναί· ἐνθυμοῦμαι ἀκόμη τί ἠσθάνθην τὴν στιγμὴν ἐκείνην.

Τὴν ἐπλησίασα· ἔσκυψα, καὶ ἐμύρισα ἕνα της τριαντάφυλλο.

Τὸ ἐμύρισα, καὶ ἐχύθη μέσα μου μιὰ γλυκειὰ, μεθυστικὴ εὐωδία.

Μία εὐωδία, ὅπου μ' ἔκαμε ν' ἀναστενάξω ἐλαφρὰ ἐλαφρά, νὰ τὴν κυττάξω πειὸ ἐλαφρὰ ἀκόμη, καὶ νὰ τὸ μυρισθῶ καὶ πάλιν.

Τὰ χείλη μου τώρα ἤγγισαν ἀπαλὰ τὸ τριαντάφυλ-

λον, καὶ ἄπληστα, μὲ μίαν ἀπόλαυσιν ἀνέκφραστον, τὸ ἐμύρισα ἐκ νέου.

Καὶ μοῦ ἐφάνη πῶς μοῦ ἐχαμογέλασε τὸ τριαντάφυλλον.

Μοῦ ἐφάνη, πῶς κάτι μοῦ ἐψιθύρισεν ἡ τριανταφυλλίτσα. . Κάτι γλυκό. . .

Ἔφυγα.

Φεύγων, ἐγύρισα καὶ ἐκύτταξα τὴν τριανταφυλλίτσα πάλιν.

Καὶ τὴν ἔβλεπα συχνά, πολὺ συχνὰ — ὁπόταν ἐπερνοῦσα ἀπὸ 'κεῖ, ἀπὸ τὸ ἀνθοπωλεῖον ἐκεῖνο.

. . . . . .

II

. . .Εἰς αὐτὸ λοιπὸν τὸ μέρος νὰ καταντήσῃ ;

Μέσα εἰς ἕνα κῆπον μπυραρίας ;

Πόσον τὴν ἐλυπήθην !

Ἐπάνω εἰς ἕνα τραπέζι, πλησίον τῆς εἰσόδου τοῦ κήπου, εἶδα τώρα τὴν τριανταφυλλίτσαν, τὴν τριανταφυλλίτσαν μου ἐκείνην.

Ἐχάρηκα, ποῦ ὕστερα ἀπὸ τόσας ἡμέρας τὴν ἔβλεπα πάλιν· ποῦ σὰν τρελλὸς τὴν γύρευα παντοῦ.

Μὰ 'λυπήθηκα πάλιν ὅπου ἔτσι τὴν ἔβλεπα.

Νὰ εἶνε τώρα ἐπάνω εἰς τὸ τραπέζι αὐτό !

Μέσα εἰς αὐτὸν τὸν κῆπον, τὸν ἄχαρι, τὸν ξερόν !

Μὲ ὀλίγα μόνον καὶ μισομαραμμένα δένδρα. Ξερὰ σχεδόν !

Καὶ ὕστερα νὰ τὴν μυρίζουν καὶ τόσοι ἄνθρωποι !

Νὰ τὴν ζαλίζουν μὲ τὰς βαρείας των ἀναπνοάς.

'Αναπνοὰς μεθυσμένων !. .

*
* *

Τὴν ἐπλησίασα. Ἔσκυψα ἐπάνω της.

'Ακούμβησα τὰ χείλη μου σχεδὸν στὸ τριαντάφυλλο. .

Τὸ ἐμύρισα, τὸ ἐμύρισα. . .Τίποτε !

Ἐκεῖνο δὲν ἐμύριζε. Δὲν ἐμύριζε διόλου πλέον.

Καὶ δὲν ἠσθάνθην τίποτε, τίποτε τώρα, ἀπ' ἐκεῖνο ποῦ ἔννοιωσα μέσα μου τότε. . .

Τότε ὅπου τὴν πρωτοεμύρισα.

'Οπισθοχώρησα ὀλίγα βήματα.

Μήπως δὲν ἦτο αὐτή ;

Μήπως δὲν ἦτο ἡ τριανταφυλλίτσα ἐκείνη ;

Ἡ ἀγαπημένη μου τριανταφυλλίτσα ;

Ὦ ! ναί· ἦτο ἡ ἰδία.

Ἡ τριανταφυλλίτσα, ὅπου ἦτο καὶ εἰς τὸ ἀνθοπωλεῖον ἐκεῖνο.

Ἐπάνω εἰς τὸ τραπεζάκι ἐκεῖνο. . .

*
* *

Ἔφυγα.

Καὶ φεύγων δὲν ἐγύρισα νὰ τὴν ἰδῶ.

Δὲν μοῦ ἤρεσε διόλου.

Διόλου δὲν ἐμύριζεν.

Δὲν εἶχε πλέον τὴν χάριν ἐκείνην.

Τὴν εὐμορφιὰν ἐκείνην, δὲν τὴν εἶχε τώρα.

Δὲν εὕρισκα στὴν τριανταφυλλίτσαν ἐκείνην τώρα τίποτε ποῦ νὰ μὲ ἐλκύῃ. . .ποῦ νὰ μ' εὐχαριστῇ κἄν. . .

Τίποτε, τίποτε.

*
* *

Ἐπροχώρουν.

Καὶ ἐνῷ ἐβάδιζον, ἐσυλλογίσθην αἴφνης ποῦ ἦτο πρίν, καὶ ποῦ κατήντησε τώρα !

Μέσα εἰς τὸ ἀνθοπωλεῖον ἐκεῖνο πρίν· μέσα σὲ τόσα ἄλλα ὡραῖα λουλούδια· μέσα εἰς τόσας εὐωδίας, ἐπάνω εἰς τὸ λεπτοκαμωμένον ἐκεῖνο τραπεζάκι. . .

SISMANOGLIO MEGARO

λον, καὶ. .μέσα εἰς τὸν ἀκαλλιέργητον ἐκεῖνον κῆπον!
ἐμύρισ ξερὰ σχεδὸν γύρω της δένδρα!
Ἐπάνω εἰς ἕνα παλαιόν, μισοσπασμένο τραπέζι. .

*
* *

Ἡ εἰκών της τώρα ἦτο πεθαμμένη πλέον μέσα μου.
Δὲν τὴν ἀγαποῦσα τώρα.
Δὲν μᾶς συνέδεε τίποτε, τίποτε πλέον.
Μᾶς ἐχώριζεν ἡ ἀδιαφορία.
Ἡ ἀδιαφορία, ὅσον καὶ τὸ διάστημα.

*
* *

Εἶχον προχωρήσῃ, ἀρκετά.
Ὁ κῆπος ἐκεῖνος δὲν ἐφαίνετο πλέον.
Αἱ οἰκίαι τῆς πόλεως ἤρχισαν νὰ κρύπτουν τὴν πέριξ θέαν. Ἡ ἐξοχὴ ἦτο μακράν.
Μακρὰν ἦτο καὶ ὁ νοῦς μου τώρα ἀπὸ τὴν τριανταφυλλίτσαν ἐκείνην.
Ὦ! ἤμουν ἀδιάφορος.
Ἐντελῶς ἀδιάφορος πλέον.
Ξένος ἤμουν πλέον διὰ τὴν τριανταφυλλίτσαν ἐκείνην..

ΓΕΩΡ. Π. ΑΞΙΩΤΗΣ

Ἀπρίλιος 1896.

ΣΚΕΨΕΙΣ

Ὁ κόσμος ἀνήκει εἰς τοὺς αἰσιοδόξους· οἱ ἀπαισιόδοξοι δὲν εἶνε παρὰ ἁπλοῖ θεαταί.

* *

Αἱ αἰσθήσεις εἶνε διὰ τὴν ἡδονήν· τὸ αἴσθημα, διὰ τὴν εὐδαιμονίαν.

SISMANOGLIO MEGARO

393—1896

ΜΙΑ τῶν πρώτων σκέψεων, ἃς φέρει εἰς τὸν νοῦν ἡ τέλεσις τῶν νέων Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων, εἶνε ἡ σύγκρισις τῆς Ἑλλάδος τοῦ 393, τοῦ τελευταίου ξέτους, καθ' ὃ ἐτελέσθησαν τἀρχαῖα Ὀλύμπια, καὶ τῆς τοῦ 1896, ὅτε ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν ἔγεινε τὸ πρῶτον θέατρον τῆς νέας πανηγύρεως.

Πεντεκαίδεκα ὅλοι αἰῶνες διῆλθον ἐν τῷ μεταξύ, χρόνος μακρός, καθ' ὃν ἐν μέσῳ περιπετειῶν ποικίλων καὶ ἀλησμονήτων ἡ Ἑλληνικὴ πατρὶς μετέβαλε πολλαχῶς τὴν ὄψιν. Ἡ Ἑλλὰς τοῦ 393, τῆς διακοσιοστῆς ἐνενηκοστῆς τρίτης Ὀλυμπιάδος, εἶνε ὅλως διάφορος τῆς Ἑλλάδος τοῦ 1896, τῆς διακοσιοστῆς ἐνενηκοστῆς τετάρτης Ὀλυμπιάδος. Ἐκείνη μὲν εἶνε ἡ πρεσβῦτις ἡ γεγηρακυῖα ὑπὸ τῶν ἁμαρτιῶν καὶ τῶν συμφορῶν, ἀλλὰ περισώζουσα καὶ ὑπὸ τὰς ῥυτίδας τοῦ γήρατος τῆς ἀρχαίας αὐτῆς καλλονῆς τὰ ἀπαράφθορα ἴχνη. Αὕτη δὲ ἡ νεάζουσα καὶ ἄπηκτος ἀκόμη κόρη ἡ ὀλισθαίνουσα κατὰ τὰ πρῶτα αὐτῆς βήματα καὶ μετεωριζομένη καὶ σφαλλομένη μὲν ὑπὸ τῶν ταλαντεύσεων τῆς ἀπειρίας, ἀλλὰ βαίνουσα ὅμως οὐχ ἧττον σθεναρῶς πρὸς τὰ πρόσω. Ὡς ὅ' ἡ ἀρχαία ἐκείνη Ἀνδρομάχη ἡ πρὸς τὸν Ἕκτορα συχνῶς ἐντροπαλιζομένη, οὕτω στρέφει καὶ ἡ νέα Ἑλλὰς διηνεκῶς τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸ ἀπώτερον καὶ ἐγγύτερον παρελθόν, ἡ δὲ συχνὴ αὕτη πρὸς τὰ παρελθόντα ἐπιστροφὴ αὐξάνει μὲν ἐνίοτε τοῦ βήματος τὸ ἀσταθές, ἀλλὰ καὶ κανονίζει συνάμα τὴν πορείαν, οἱονεὶ ἐπιβάλλουσα εἰς αὐτὴν πρόγραμμα ὡρισμένον.

Καταργῶν ὁ αὐτοκράτωρ Θεοδόσιος τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας, ἤθελε καὶ διὰ τούτου τοῦ μέσου νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ χριστιανισμοῦ. Ὁ δὲ χρυσελεφάντινος Ζεὺς τοῦ Φειδίου, ἀπαγόμενος ἐξ Ὀλυμπίας καὶ μεταφερόμενος εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔπαυεν ὢν τὸ σέβασμα τῶν Ἑλλήνων ἐν Ὀλυμπίᾳ καὶ μετεβάλλετο ἐν τῇ πρωτευούσῃ τοῦ Βυζαντιακοῦ κράτους εἰς ἀξιοθέατον μόνον ἔργον τέχνης, εἰς ἁπλοῦν ἀντικείμενον μουσείου. Ἐκεῖ δὲ ὅπου ἐπὶ δώδεκα σχεδὸν ὅλους αἰῶνας ἀντήχει ἡ ζωὴ καὶ ἡ κίνησις ἤρχιζε ἡ διάλυσις καὶ ἠπλοῦτο ἡ ἐρημία. Ἐν ᾧ δὲ οἱ σεισμοὶ ἠρειπίουν τὸν ἀρχαῖον κόσμον τῆς Ὀλυμπίας καὶ ἡ ἄμμος τοῦ Κλαδέου ἐκάλυπτε τὴν ἱερὰν Ἄλτιν, ἤρχιζον σιγῶντα τἀρχαῖα μαντεῖα καὶ ὁ χρησμοδότης Φοῖβος τῶν Δελφῶν ἔπαυεν ἔχων καλύβην καὶ μάντιδα δάφνην. Εἰς μάτην ὁ ὀνειρόπληκτος Ἰουλιανὸς ἐφαντάζετο καὶ ἐνήργει τὴν ἀνάστασιν τῶν πεπτωκότων εἰδώλων. Ὁ ἀρχαῖος κόσμος εἶχεν ἐκλίπει, αἱ ἀρχαῖαι πόλεις εἶχον πέσει, οἱ ἀρχαῖοι θεοὶ εἶχον φυγαδευθῆ ὑπὸ τοῦ Ναζωραίου. Ἡ γλαῦξ ἔκρωζεν ἐπὶ τῶν ἠρημωμένων ναῶν τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν, καὶ εἶχον ξηρανθῆ αἱ πλάτανοι τοῦ σπαρτιατικοῦ Πλατανιστᾶ. Ἡ Ἑλλὰς εἶχε μεταβληθῆ εἰς μέγαν ἐρειπιῶνα.

Πενιχρὸς καὶ ταλαίπωρος εἶνε ὁ μακραίων βίος τῆς ἐκ τῶν ἐρειπίων τοῦ ἀρχαίου κόσμου κατὰ μικρὸν ἐξανισταμένης νέας Ἑλλάδος. Τὸ κέντρον τοῦ πολιτικοῦ βίου ἔχει μετατεθῆ παρὰ τὰς χαριτωμένας ἀκτὰς τοῦ Βοσπόρου, καὶ ἐκεῖ αὐτοκράτορες πανίσχυροι κράτους, ὅπερ ἀποβαίνει μὲν Ἑλληνικὸν σὺν τῷ χρόνῳ, ἀποβαλὸν πάσας τὰς ῥωμαϊκὰς παραδόσεις, ἀλλὰ καὶ διατηρεῖ ἐν μέρει χαρακτῆρα οὕτως εἰπεῖν πανανατολικόν, συγκρατοῦσι μετὰ σθένους τὰς ἡνίας τῆς ἀρχῆς ἐπὶ μίαν ὅλην χιλιετηρίδα καὶ πλέον, παλαίοντες πρὸς μυρίους πολεμίους. Ἀλλ' ἐν ᾧ οἱ πορφυρογέννητοι τοῦ Βυζαντίου πανηγυρίζουσι τὰς μεγάλας αὐτῶν βασιλικὰς νίκας ἢ δαμάζονται ὑπὸ τῆς μοιραίας ἰσχύος τοῦ πεπρωμένου, αἱ χῶραι τῆς ἐντεῦθεν Ἑλλάδος τίθενται οἱονεὶ ἐν μοίρᾳ Καρός. Δίκην Κορυβάντων ἐπεισβατοῦσιν εἰς τὰ τεμένη τῆς ἀρχαίας δόξης τοῦ Ἑλληνισμοῦ οἱ ἐπιδρομεῖς τοῦ Βορρᾶ καὶ

τῆς Δύσεως, καὶ τέλος ὁ χριστιανικὸς Ἑλληνισμὸς μετ' ὀδύνης βλέπει ἐγκαθιδρυομένην ἐν μέσῳ τῶν ἀρχαίων ἐρειπίων τὴν σημαίαν τῆς ἡμισελήνου.

Ἀλλ' οὔτε ἡ μακρὰ παρακμή, οὔτε ὁ βάρβαρος κατακτητὴς ἠδυνήθησαν νὰ καταπνίξωσι τὴν ἰδέαν τῆς ἐλευθερίας ἐν τῇ γῇ ἥτις εἶχε γαλουχήσει αὐτήν. Αἱ συμφοραὶ καὶ ἡ δουλεία ἐδίδαξαν καὶ ἐφρονημάτισαν τὸν Ἕλληνα. Κυρίαρχοι καὶ ὑπόδουλοι ἔμειναν ἀσύνδετοι καὶ ἀνανάμικτοι πρὸς ἀλλήλους ὡς τὸ ἔλαιον καὶ τὸ ὕδωρ κατὰ τὴν ὡραίαν ἔκφρασιν τοῦ Παπαρρηγοπούλου. Καὶ ὅτε τὸ Ἔθνος ἐξῆλθε τέλος καθημαγμένον ἀλλ' ἐλεύθερον ἐκ τοῦ μακροῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος πρὸς τὸν κατακτητήν, ἐφάνη εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ κόσμου οἱονεὶ νέα τις πλάσις μετὰ τὴν διπλῆν βάπτισιν εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ τὸ λουτρὸν τῶν αἱμάτων.

Τοιαύτη ἡ σημασία τῆς νέας Ἑλληνικῆς παλιγγενεσίας. Διὰ ταῦτα τὸ 393 ἀντιπροσωπεύει τὸ γῆρας καὶ τὴν παρακμήν, τὸ δὲ 1896 τὴν ἀνηβῶσαν νεότητα. Ἡ Ἑλλὰς τῆς διακοσιοστῆς ἐνενηκοστῆς τρίτης Ὀλυμπιάδος εἶνε ἡ Ἑλλὰς τῶν ἐρειπίων τοῦ παρελθόντος, τῶν μεγαλοδόξων ἀναμνήσεων, ἀλλὰ καὶ τῆς πάλης μεταξὺ εἰδώλων καὶ Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀσυντελέστου ἐθνικῆς ἑνότητος. Ἡ δ' Ἑλλὰς τῆς σήμερον εἶνε ἡ χριστιανικὴ πατρὶς πάντων τῶν Ἑλλήνων, ἡ κοιτὶς καὶ ἑστία ὅλου τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἔχοντος πρὸς αὐτὴν ἐστραμμένους τοὺς ὀφθαλμούς. Μνήμων τῆς δόξης τῆς ἀρχαίας τηρεῖ ἱερὰς τὰς μεγάλας τῆς ἀρχαιότητος ἀναμνήσεις, ἀλλὰ περιφρουρεῖ ἀκοίμητος καὶ τὰς ἐπιβλητικὰς ἀξιώσεις τῆς ἐθνικῆς ἰδέας, ἣν ἐχάλκευσαν αἰῶνες ὅλοι συμφορῶν καὶ κοινῆς δουλείας καὶ κοινῶν ἐλπίδων καὶ πόθων κοινῶν. Ἐκ τῶν ἐρειπίων καὶ τῆς τέφρας ἀνέθαλον πόλεις ὡραῖαι, τὴν μακραίωνα πτωχείαν ἤρχισεν ἀντικαθιστῶσα ἐθνικὴ εὐπορία, ἀγαπωμένη βασιλικὴ δυναστεία συναγωνίζεται πρὸς τοὺς ἐκλεκτοὺς τῆς ἐλευθέρας πανδήμου ψήφου τοῦ λαοῦ πρὸς ἔξαρσιν τῶν δυνάμεων τῆς χώρας καὶ περιφρούρησιν τοῦ ἐθνικοῦ ἰδεώδους. Εἰς μάτην μεμψίμοιροι κατακρίνομεν τὰ πάντα, ἀνυπόμονοι καταδικάζομεν ἡμᾶς αὐ-

SISMANOGLIO MEGARO

τούς, σπεύδοντες γινόμεθα αὐτοκατήγοροι τῆς ἐθνικῆς προόδου. Εἰσερχόμενοι τὴν 25ην Μαρτίου εἰς τὸ Παναθηναϊκὸν Στάδιον ἔπρεπε νὰ ἀναλογισθῶμεν ὅτι εἴμεθα ὡς ἔθνος ἐν ὅλῳ εὐτυχέστεροι τῶν ἐξελαυνομένων τῷ 393 ἐκ τῆς Ὀλυμπιακῆς Ἄλτεως ὑπὸ τῶν μαστιγοφόρων τοῦ Θεοδοσίου.

ΣΠΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΣ

Ἀπρίλιος τοῦ 1896.

Η ΚΑΡΔΙΑ ΤΗΣ ΜΑΝΑΣ

ΤΗΝ ἀγαποῦσε σὰν τρελλός· μὰ ἡ ἄπονη καρδιά της
σ' τὴ λαύρα τῆς ἀγάπης του λὲς κ' ἦταν ἀπὸ πέτρα.
Μιὰ 'μέρα ποῦ τῆς ἄνοιγε τὰ σπλάχνα του μὲ πόνο.
γιὰ δεῖγμα τῆς ἀγάπης του τοῦ γύρεψε μιὰ χάρι :
τὴν ἀκριβὴ μανοῦλα του νὰ πάῃ νὰ σκοτώσῃ
καὶ τὴ καρδιὰ της ὑστερνὰ νὰ φέρῃ 'ς τὸ σκυλί της !

Κι' αὐτὸς δὲν ἄργησε πολύ· τρελλὸς ἀπ' τὴν ἀγάπη
τὴ δόλια τὴ μανοῦλα του πηγαίνει καὶ σκοτώνει,
τῆς ξερριζόνει τὴν καρδιὰ καὶ τρέχει νὰ τὴν πάῃ
'ς τὴν πολυαγαπημένη του γιὰ δῶρο τοῦ σκυλιοῦ της·
κ' ἐκεῖ ποῦ τρέχει, ξεγλυστρᾶ 'ς τὸ δρόμο, παραπέφτει,
καὶ ἡ καρδιὰ τῆς μάννας του κυλιέται μέσ' ς' τὸ βοῦρκο.

Μὰ σὰν κυλίσθηκ' ἡ καρδιά, ἀκούσθη ποῦ μιλοῦσε,
καὶ τοῦλεγε σὰν νά 'κλαιγε : «Μὴ χτύπησες, παιδί μου ;»

(Κατὰ τὸ γαλλικόν)

Σ.

ΔΕΝ ΕΝΟΙΚΙΑΖΕΤΑΙ

ΚΩΜΩΔΙΑ ΕΙΣ ΠΡΑΞΙΝ

Τῷ ἀγαπητῷ μου ΓΕΩΡΓΙΩ ΖΕΡΜΠΙΝΗ

ΠΡΟΣΩΠΑ

ΕΛΕΝΗ ΒΑΡΔΑΛΗ 24 ἐτῶν — ΠΕΤΡΟΣ 60 ἐτῶν
ΠΑΥΛΟΣ ΚΟΔΡΗΣ 28 ἐτῶν — ΑΝΝΕΤΑ 25 ἐτῶν

Ἡ σκηνὴ σύγχρονος ἐν Ἀθήναις

Ἡ σκηνὴ παριστᾷ αἴθουσαν μικρὰν καὶ κομψήν. Εἰς τὸ βάθος θύρα· θύρα ἐπίσης ἀριστερᾷ φέρουσα εἰς τὰ δωμάτια τῆς κυρίας Βαρδάλη : δεξιᾷ παράθυρον. Κλειδοκύμβαλον, γάστραι ἀνθέων καὶ φυτῶν ἐξωτικῶν, δύο μικραὶ τράπεζαι. Ἐπὶ τῆς μιᾶς τούτων ἀνθοδόχη πολύτιμος, ἐπὶ τῆς ἄλλης λεύκωμα φωτογραφιῶν. Παρ' αὐτὴν chaise—longue, ἀνάκλιντρα, ἕδραι....

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Η κ. ΒΑΡΔΑΛΗ, εἶτα ΠΕΤΡΟΣ.

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ, ξανθὴ καὶ ὠχρά, ὡς ἐκ λύπης· καὶ ἀσθενείας μακρᾶς. φέρουσα μέλαιναν πένθιμον ἐνδυμασίαν. Περίεργον, ὁ Πέτρος δὲν ἦλθεν ἀκόμη. Πρέ-

SISMANOGLIO MEGARO

πει νὰ τελειόνω γρήγορα. . Θὰ πάγω νὰ καθίσω σὲ κανένα νησί... 'σ τὴν Σύρα.. 'σ τὴν Τῆνο. . Δὲν μπορῶ νὰ τὸ βλέπω πειὰ τὸ σπίτι αὐτὸ τόρα ποῦ πέθανε καὶ ἡ μητέρα μου. Μιὰ χήρα γυναῖκα τί νὰ τὸ κάμῃ ἕνα τόσο σπίτι. . Καὶ ὁ Πέτρος ;. . Εισέρχεται ὁ Πέτρος διὰ τῆς θύρας τοῦ βάθους. Ἄ ! νά τος. Λοιπόν ;

Πετρος. Πφ ! . . τί ζέστη. . . ἐπῆγα ποῦ λέτε, κυρία, καὶ τὸ ἔβαλα σὲ δυὸ ἐφημερίδες πῶς ἐνοικιάζεται. . . 'σ τὴν «Ἐφημερίδα» καὶ 'σ τὴ «Νέα».

Ἡ κ. Βαρδαλη. Καλά. . Μήπως ; . . .

Πετρος θέλων νὰ ἐξακολουθήσῃ. Καί. . . διακόπτεται.

Ἡ κ. Βαρδαλη. Λέγε, λέγε. . .

Πετρος δεικνύων μέγα τεμάχιον χαρτονίου λευκοῦ. Καὶ πῆρα καὶ αὐτὸ τὸ χαρτόνι νὰ κρεμάσωμεν ἕνα ἐνοικιαστήριον.

Ἡ κ. Βαρδαλη ἀλλαχοῦ ἱστραμμένη. Ἄ ! καλὰ ἔκαμες. Κρέμασέ το λοιπόν.

Πετρος. Νά, τώρα νὰ τὸ γράψω. .

Ὁ Πέτρος καταγίνεται γράφων μὲ μεγάλα στοιχεῖα προσεκτικῶς σχεδιάζων τ' αὐτὰ γράμματα τοῦ ὑποδείγματος ὅπερ κρατεῖ.

Ἡ κ. Βαρδαλη ἀδιαφόρως καὶ ἐλαφρῶς μειδιῶσα, περιστρέφουσα δὲ τὰς σελίδας βιβλίου ὅπερ ἔλαβεν ἀπὸ τῆς τραπέζης. Πρόσεχε μόνον μὴ κάμῃς ἀνορθογραφίας. Νὰ ρωτήσῃς καὶ τὴν Ἀννέτα. .

Πετρος ὑπερηφάνως καὶ μικρὸν περιφρονητικῶς. Ναί, τὴν Ἀννέτα! Ἐκείνη βλέπεις ξέρει πειὸ πολλά! Γιὰ δῆτε 'δῶ. Τῇ δεικνύει τὸ ὑπόδειγμα.

Ἡ κ. Βαρδαλη μεταστρεφομένη καὶ μειδιῶσα. Ἄ !

Πετρος. Μοῦ τό 'δωσε ὁ μάγειρος τοῦ ἀντικρυνοῦ σπιτιοῦ. Γράφων ὅλονὲν καὶ ἀντιπαραβάλλων. Τό 'γραψε ὁ ἴδιος, ἐκεῖνος ξέρει καλὰ γράμματα.

Ἡ κ. Βαρδαλη. Αὐτὸς εἶνε ὁ καϋμός σου καϋμένε Πέτρο. . . . Ἔ ; . . .

Πετρος. Ἔ ! μποροῦσα νὰ μάθω πειὸ πολλὰ ὅταν σᾶς ἐπήγαινα σχολεῖο, μικράκι ποῦ εἶσθε, καὶ ἤθελε νὰ μὲ μάθῃ καὶ μένα γράμματα ὁ κ. Κωστάκης. Τὰ θυμούσαστε ;. .

Ἡ κ. Βαρδαλη. Βαρυθύμως. Καλὲ ποῦ τὰ θυμήθηκες. . . Ἄφησε τ' αὐτά. . Περασμένα.

Πετρος ὡσεὶ καθ' ἑαυτόν. Περασμένα, μὰ τί καλὸ παιδί. . μεγάλως. Γιὰ κυτάξετε ὅμως. . Ὅσω γιὰ ν' ἀντιγράψω.

...Τῇ ἐπιδεικνύει τὴν πινακίδα. Τί ὡραῖα ! συλλαβίζων: ΑΙΝΙΚΙΑΖΑΙΤΕ.

Ἡ κ. Βαρδαλη. Μπράβο ! Οὔτε καθηγητής.. Ἔχει καὶ ἕνα...

Πετρος σπεύδων. Λάθος ! Ἔχει κανένα λάθος ; περίεργος καὶ ὡσεὶ δυσπιστῶν. Μπᾶ ! πάγω νὰ τοῦ τὸ δείξω.

Ἡ κ. Βαρδαλη. Καλὲ δὲν βαρύνεσαι. .

Πετρος. Μπᾶ ! ὄχι, κυρία...Αὐτὸ εἶνε προσβολὴ γιὰ τὸ σπίτι.. Ἔπειτα δά. . . ἐξέρχεται διὰ τοῦ βάθους.

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ, εἶτ' ΑΝΝΕΤΑ.

Ἡ κ. Βαρδαλη. Ὁ καϋμένος τί καλός ! Ἡ μόνη του ὅμως ἀδυναμία ποῦ θέλει τώρα 'σ τὴν ἡλικία του νὰ μάθῃ γράμματα. Πιστὸς ὅμως ὑπηρέτης· ἓξ χρόνια τόρα ποῦ εἶμαι χήρα παραστέκεται σὰν συγγενής. Καὶ ἀκόμη πρὶν ποῦ ὑπέφερα μὲ τὴν ἀρρώστια τοῦ συζύγου μου,καὶ ὕστερα μὲ τὸν θάνατο τῆς μητέρας μου, αὐτὸς πάντα ἐστάθηκε σὲ ὅλα μὲ τόση προσοχὴ καὶ καλωσύνη.... Δὲν ξέρω μόνο... μὰ ποῦ εἶνε ἡ Ἀννέτα... κτυπᾷ τὸν κωδωνίσκον. Ἄν εὕρισκα τριακόσαις δραχμαὶς καὶ ἕνα καλὸν ἐνοικιαστήν... Ἔρχεται ἡ Ἀννέτα διὰ τοῦ βάθους.

Ανnετα. Ἐσημάνατε κυρία ;

Ἡ κ. Βαρδαλη. Ἄκου νὰ σοῦ 'πῶ. Ἄν ἔλθῃ κανεὶς γιὰ τὸ σπίτι...

Ανnετα. Μπᾶ, τὸ ἀποφασίσατε λοιπὸν κυρία ;.. Τὸ νοικιάζετε ;

Ἡ κ. Βαρδαλη. Ναί, θὰ φύγωμε ἀπὸ τὴν Ἀθήνα. Θὰ πᾶμε 'σ τὴν πατρίδα σου νὰ μείνωμε τὸ καλοκαῖρι. .

Ανnετα. 'Σ τὴν Τῆνο ; Τί ὡραῖα. Νὰ δῆτε πῶς θὰ σᾶς σηκώσῃ ὁ τόπος μας, κυρία !

Ἡ κ. Βαρδαλη. Πιστεύω. Ἄν ἔλθῃ λοιπὸν κανεὶς γιὰ τὸ σπίτι, μὲ φωνάζεις ὅ,τι ὥρα καὶ ἂν ἦνε.

Ανnετα. Μάλιστα κυρία.

Ἡ κ. Βαρδαλη ἐξέρχεται ἀριστερόθεν.

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

ΑΝΝΕΤΑ μόνη.

Ανnετα. Τί καλά, θὰ πᾶμε 'σ τὴν Τῆνο. . . Ἡ καϋμένη ἡ κυρία. . τὴν λυποῦμαι ἀληθινά. . Τὸ τί ὑπέφερε. . τὴν λύπη της δὲν τὴν εἶδα σὲ ἄλλην γυναῖκα. Περιφέρεται ἐντὸς τῆς αἰθούσης. Δὲν ἐγέλασε τ' ἀχεῖλι της μιὰ στιγμή. Διευθετεῖ ποῦ καὶ ποῦ κάθισμά τι ἢ ἀνθοδόχην. Νέα κοπέλα ἀκόμη . . ριπτουσα βλέμμα διὰ τοῦ παραθύρου. Ἔ ! Πέτρο, γιατί πάλι τὸ ξεκρεμᾶς ; Ὁρίστε ! ὁ Πέτρος ξεκρεμᾷ τὸ ἐνοικιαστήριον. Πέτρο, δὲν μοῦ λὲς 'σ τὸ Θεό σου γιατί τὸ ξεκρεμᾶς ;. Οὔφ ! θυμωμένος εἶνε. Πώ, πώ. . ἀνεβαίνει. Ἐπανερχομένη καὶ βαδίζουσα πρὸς τὴν θύραν τῆς εἰσόδου. Μὰ τί νἄχῃ ;

SISMANOGLIO MEGARO

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΑΝΝΕΤΑ—ΠΕΤΡΟΣ.

ΠΕΤΡΟΣ εἰσερχόμενος δρομαῖος καὶ ἐν θυμῷ. Ἀκρῦς ἐκεῖ ! Μὰ εἶνε πράγματα τακτικά !

ΑΝΝΕΤΑ. Τί ἔχεις πάλι ; σάν. , .

ΠΕΤΡΟΣ. Ὄχι σάν, ἀλλά. .

ΑΝΝΕΤΑ. Μά τί ;

ΠΕΤΡΟΣ περιφερόμενος ἄνω κάτω. Δὲν τὰ εἶδες τὰ διαβολόπαιδα ποῦ μὲ κοροϊδεύανε ; ἰδίᾳ. Δὲν ἤτανε 'κεῖ ὁ ἀντικρυνὸς μάγειρος νὰ τὸν ρωτήσω.

ΑΝΝΕΤΑ. Μὰ γιατί ;

ΠΕΤΡΟΣ ἐπιδεικνύων τὴν πινακίδα. Νά, γιὰ τὸ ἐνοικιαστήριο. Μὲ γελούσανε. Ἔχει λέγει ἀνορθογραφίες.. Δηλαδὴ ὄχι ἀνορθογραφίες... Νά. . ἔχει μία ἀνορθογραφία. .

ΑΝΝΕΤΑ. Γιὰ νὰ δῶ. . .

ΠΕΤΡΟΣ. Δές. . ἐσὺ ξέρεις καλλίτερα. .

ΑΝΝΕΤΑ ἀναγινώσκουσα συλλαβιστί. Ἐνοικιάζεται. Ὄχι· καλὰ εἶνε. Νά : ἐνοικιάζεται.

ΠΕΤΡΟΣ. Μά, νά, ἔχει λέγει μιὰ ἀνορθογραφία . . ἐδῶ 'σ τὸ γιῶτα. Δεικνύει τὴν συλλαβὴν ΚΙ.

ΑΝΝΕΤΑ. Ἄ ! βέβαια, βέβαια, καὶ δὲν τὸ 'πρόσεξα !

ΠΕΤΡΟΣ περιχαρής. Ἔ ! καθ' ἑαυτόν. Τὸ βρῆκα μόνος μου.

ΑΝΝΕΤΑ. Βέβαια, δός μου τὸ μολύβι. (τῇ δίδει τὸ μολυβδοκόνδυλον).

ΠΕΤΡΟΣ. (μεταμελούμενος) Ὄχι, δός μου το μένα. Τὸ λαμβάνει ὀπίσω. Ἐγὼ ξέρω καλλίτερα.

ΑΝΝΕΤΑ. Ἂν θέλεις νὰ σοῦ τὸ διορθώσω, καλά, εἰδ' ἀλλῃῶς.. ὡσεὶ θυμωμένη φεύγω.

ΠΕΤΡΟΣ. Μάτια μου. . Ἄς εἶνε. Ξέρεις καὶ σὺ γράμματα. . . μὰ ξέρουνε καὶ ἄλλοι. Μὴν τὸ πέρνῃς ἀπάνω σου.

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

ΑΝΝΕΤΑ—ΠΕΤΡΟΣ ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ.

Ἡ κ ΒΑΡΔΑΛΗ ἱσταμένη εἰς τὴν φλιὰν τῆς θύρας. Τί κάμνουν αὐτοὶ ἐκεῖ;

ΠΕΤΡΟΣ. Ἔλα λοιπὸν λέγε.

ΑΝΝΕΤΑ. Τί νὰ λέγω. Διόρθωσε τὸ λᾶθος, νά, 'σ τὸ γιῶτα.

ΕΛΕΝΗ μειδιῶσα. Ἄ ! τοῦ διορθόνει τὸ λᾶθος.

ΠΕΤΡΟΣ. Μμμ. . Τὸ γιῶτα. . . δηλαδή. .

ΑΝΝΕΤΑ. Κουτέ. . τὸ γιῶτα νά, κάμε το ἦτα. Αὐτὸ εἶνε ὅλο κι' ὅλο. Ὁ Πέτρος διορθώνει τὸ Ι τῆς συλλαβῆς ΚΙ εἰς Η. Ἔχουσιν ἱστραμμένα τὰ νῶτα πρὸς τὴν κ. Βαρδάλη, ἀλλ' αὕτη βλέπει ὅ,τι γράφουσιν ἐπὶ τῆς πινακίδος.

ΠΕΤΡΟΣ. Μμμ. . Ἔτσι λοιπόν. Τὸ ἐνοικιάζεται γράφεται τὸ κι μὲ ἦτα καὶ ὄχι μὲ γιῶτα.

ΑΝΝΕΤΑ. Βέβαια, ἐγέρασες καὶ δὲν τῶμαθες.

ΠΕΤΡΟΣ. Προχωρῶν ἀντιθέτως κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὴν κ. Βαρδάλη καὶ χωρὶς νὰ τὴν βλέπῃ, θέτει τὸν δείκτην ἐπὶ τοῦ κροτάφου, ὡς μελετῶν τι. Ἐνοικιάζεται· τὸ κι μὲ ἦτα βλέπων τὴν κ. Βαρδάλην καὶ ἱστάμενος. Ἄ !

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ προχωροῦσα. Τὸ διορθώσατε λοιπὸν τὸ λᾶθος ; Μπράβο !

ΠΕΤΡΟΣ. Ναί· δεικνύει τὴν πινακίδα. Ναὶ ἦταν ἕνα λᾶθος, ὄχι λᾶθος δηλαδή,. . . ἕνα μικρὸ λᾶθος.

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ γελῶσα. Καλά, καλά. Τόρα δὲν ἔχει κανένα. Βλέπεις τί θὰ πῇ συνεργασία· δίδουσα γρόμμα ὅπερ ἐκράτει πρὸς τὸν Πέτρον. Πάρτο αὐτό, εἶνε διὰ τὸν κύριον Ζίζυφον.

ΠΕΤΡΟΣ. Ἄ ! ποῦ ζήτησε τὸ σπίτι ;

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ. Ναί. Τοῦ γράφω πῶς ἂν θέλῃ μπορεῖ νὰ ἔλθῃ νὰ τὸ 'δῇ.

ΠΕΤΡΟΣ ἐπαναλαμβάνων. Μπορεῖ νὰ ἔλθῃ νὰ τὸ 'δῇ.

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ εἰσερχομένη πάλιν εἰς τὸ δωμάτιόν της. Καὶ περνᾶς καὶ ἀπὸ τὸ Ταχυδρομεῖο νὰ δῇς ἂν ἦλθε τὸ Αἰγυπτιακό.

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ

ΑΝΝΕΤΑ—ΠΕΤΡΟΣ.

ΠΕΤΡΟΣ. Ἔ ! πάγω καὶ γώ. .

ΑΝΝΕΤΑ. Βλέπουσα πρὸς τὴν θύραν δι' ἧς ἐξῆλθε ἡ κ. Βαρδάλη. Τὴν καϋμένη τὴν κυρία, πῶς τὴν λυποῦμαι.

ΠΕΤΡΟΣ. Ἄς τα, γιατί μοῦ θυμίζεις τὰ παληὰ χρόνια ποῦ ἤτανε τόσο εὐτυχισμένη. . . Τὴν θυμοῦμαι μικρὸ παιδάκι ἀκόμη. Νά, τόσο δά. . . δυὸ χρονῶν ἤτανε δὲν ἤτανε.

ΑΝΝΕΤΑ. Τόσον καιρὸν λοιπὸν ἔχεις μαζύ της ;

ΠΕΤΡΟΣ. Ἄμ δὲν σοῦ τῶχω 'πεῖ. Ἐγὼ τὴν ἐσήκωνα 'σ τὴν ἀγκαλιά μου... Ἐγὼ ὕστερα τὴν ἐπήγαινα σκολειὸ 'σ τὴν Σύρα.. Αὐτὴ δὰ μ' ἔμαθε (μετ' ἀξιοπρεπείας) καὶ τὰ γράμματα. .

ΑΝΝΕΤΑ. Ναὶ μὰ κάνεις καὶ ἀνορθογραφίες.

ΠΕΤΡΟΣ δυσφορῶν. Ἔ ! μιὰ ἀνορθογραφία. . Ἄς εἶνε. . Πάγω νὰ δώσω τὸ γράμμα. . καὶ νὰ κρεμάσω καὶ τὸ ἐνοικιαστήριον.

Ἐξέρχεται διὰ τῆς θύρας τοῦ βάθους.

SISMANOGLIO MEGARO

ΣΚΗΝΗ ΕΒΔΟΜΗ

ΑΝΝΕΤΑ εἶτα ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ.

ΑΝΝΕΤΑ. Ὡραία ἰδέα ποῦ τῆς ἦλθε τῆς κυρίας νὰ πᾶμε 'στὴν Τῆνο. Ἔχω τόσα χρόνια νὰ τὴν 'δῶ τὴν πατρίδα μου. Ἐσοπτριζομένη. Τόσα χρόνια ποῦ εἶμ' ἐδῶ ἄσπρισα καὶ πάγω λίγο νὰ μὲ μαυρίσῃ ὁ ἥλιος της. Μελαχροινὴ θἆμαι πειὸ νόστιμη.

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ διὰ τῆς πρὸς τ' ἀριστερὰ θύρας. Ἔφυγε ὁ Πέτρος...ἔ;

ΑΝΝΕΤΑ. Μάλιστα κυρία.

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ βαίνουσα πρὸς τὸ παράθυρον καὶ ὡς πρὸς ἑαυτὴν ὁμιλοῦσα. Τοὺς ἔρχεται δύσκολον νὰ τὸ 'νοικιάσουν τὸ σπίτι ἔτσι γιὰ μονοκατοικία.

ΑΝΝΕΤΑ. Ἡ κυρία μὲ θέλει τίποτε;

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ. Ὄχι, Ἀννέτα, πήγαινε. Μόνο. . ἡ Ἀννέτα ἵσταται μικρὸν μόνο ἂν μὲ ζητήσῃ κανείς, ξέρεις, θὰ τὸν δεχθῇς ἀμέσως.

ΑΝΝΕΤΑ. Μάλιστα, κυρία.

Ἐξέρχεται διὰ τοῦ βάθους.

ΣΚΗΝΗ ΟΓΔΟΗ

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ μόνη.

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ ἐπανερχομένη διὰ τοῦ νοῦ εἰς τὴν πρώτην σκέψιν της. Μὰ καὶ κἄτι τι θὰ ξεπέσω ἀκόμη ἀπὸ τὸ νοῖκι γιὰ νὰ τὸ δώσω τὸ σπίτι, παρὰ νὰ μένῃ ἀνοίκιαστο τρεῖς μῆνες ὥς που νὰ ἔλθῃ ὁ Σεπτέμβριος, καλλίτερα ἀπὸ τώρα, φθάνει ὁ ἐνοικιαστὴς νὰ εἶνε καλός. Βλέπουσα περὶ ἑαυτήν. Μόνο τόσα ἔπιπλα τί νὰ τὰ κάνω; Νὰ τὰ νοικιάσω μαζὺ δὲν μπορεῖ. . νὰ τὰ πουλήσω δὲν ἤθελα, νὰ τὰ πάρω μαζύ μου. . μετὰ μικρόν. Ἂς εἶνε, θὰ σκεφθῶ. Ἔπειτα μπορεῖ νὰ μείνω 'σ τὴ Σύρα κι' ὅλα διαρκῶς. Ὡς ἐν διειρῳ. Πῶς θὰ μοῦ φανῇ ὁ τόπος ὕστερ' ἀπὸ τόσα χρόνια... Δέκα χρόνια εἶνε ποῦ λείπω ἀπὸ τὴν Σύρα. Μετὰ θλίψεως καταφανοῦς. Τὰ καλλίτερα χρόνια μου ἐπέρασα ἐκεῖ. Τείνουσα τὸ οὖς. Ἄ!

ΑΝΝΕΤΑ ἔξωθεν. Μάλιστα, μονοκατοικία. Ἡ κυρία εἶνε μέσα. . Ὁρίστε!

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ. Κἄποιος ἔρχεται γιὰ τὸ σπίτι, ἂς φεύγω.

ΣΚΗΝΗ ΕΝΝΑΤΗ

ΑΝΝΕΤΑ—ΚΟΔΡΗΣ εἶτα ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ.

ΑΝΝΕΤΑ. Ἄ! ἡ κυρία θὰ εἶνε εἰς τὸ δωμάτιόν της. Ὀλίγα λεπτά... μιὰ στιγμὴ παρακαλῶ καὶ ἔρχεται.

ΚΟΔΡΗΣ. Μὰ δὲν ἐννοοῦσα νὰ τὴν ἀνησυχήσω, ἔρχομαι ὕστερα.

ΑΝΝΕΤΑ. Ὄχι κύριε, δὲν τὴν ἀνησυχεῖτε. Ἔπειτα δὰ ἔχω τέτοιαν διαταγήν. Βαίνει πρὸς τὴν θύραν τῆς κυρίας της, ὅτε ἀνοίγει ἡ θύρα καὶ ἐμφανίζεται ἡ κ. Βαρδάλη.

ΑΝΝΕΤΑ. Ὁ κύριος ἦλθε γιὰ τὸ σπίτι.

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ προσποιουμένη ὅτι νῦν μόνον τὸν εἶδε καὶ βαίνουσα ὀλίγα βήματα πρὸς αὐτόν. Ἄ! ὁ κύριος ἦλθε γιὰ τὸ σπίτι;

ΚΟΔΡΗΣ ὑποκλινόμενος. Κυρία μου. .

Ἡ Ἀννέτα ἐξέρχεται.

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ. Καθήσατε, παρακαλῶ. Τῷ ὑποδεικνύει κάθισμα.

ΚΟΔΡΗΣ ὑποκλινόμενος. Εὐχαριστῶ περιβλέπων καὶ ζητῶν μέρος νὰ ἐναποθέσῃ τὴν ῥάβδον του. Ἄ! ἀνακαλύψας γωνίαν καὶ ἐπιστρέφων. Ἂν σᾶς ἦτο εὔκολον νὰ μοῦ πῆτε τοὺς ὅρους. . .

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ Γιὰ τὸ σπίτι; Νὰ σᾶς πῶ. . .

ΚΟΔΡΗΣ καθήμενος. Ἄ! μάλιστα. . .

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ. Δὲν ἤθελα νὰ τὸ ἐνοικιάσω, ἀλλ' ἐπειδὴ ἀπεφάσισα νὰ κάμω ἕνα ταξεῖδι τὸ καλοκαῖρι καὶ ἴσως μείνω γιὰ πολὺν καιρὸν εἰς τὰς Κυκλάδας, . . Εἶπα λοιπόν, ἀντὶ νὰ μένῃ. . .

ΚΟΔΡΗΣ. Φυσικά. . Πολὺ καλὴ σκέψις. . .

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ. Ναὶ μάλιστα, ἡ ἀλήθεια εἶνε ὅτι ἐζητοῦσα...

ΚΟΔΡΗΣ ὡσεὶ ἀνήσυχος. Ἐνοικιαστήν; καθ' ἑαυτόν. Μὰ ἡ γυναῖκ' αὐτή. . .

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ. Ναί, ἐνοικιαστήν. . . καθ' ἑαυτήν. Μὰ πῶς μὲ κυτάζει...

ΚΟΔΡΗΣ. Ὦ! ὡραῖα. Καὶ 'γὼ ἐζητοῦσα σπίτι, νὰ ποῦ συμφωνοῦμε· καθ' ἑαυτόν. Αὐτὰ τὰ μάτια, ἡ φωνὴ αὐτή. . .

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ. καθ' ἑαυτήν. Περίεργον. Μεγάλως. Ἂν θέλετε λοιπὸν νὰ τὸ ἐπισκεφθῆτε.

ΚΟΔΡΗΣ. Ὦ! ὄχι, κυρία μου· περιττόν. Ἔπειτα δὰ τόρα ποῦ ἔμπαινα μέσα, εἶδα τόσα δωμάτια, τόσην εὐρυχωρία. . καθ' ἑαυτόν. Μνήσθητί μου Κύριε!

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ. Ἄ! ναί, γιὰ εὐρυχωρίαν, ὅσην θέλετε.

ΚΟΔΡΗΣ. Εἶδα καὶ τοὺς σταύλους σας 'σ τὴν αὐλή.

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ. Ναί, σταύλους χωρὶς ἄλογα. Τὰ ἐπώλησα καὶ 'κεῖνα. Καὶ νὰ σᾶς πῶ, ἂν εὕρισκα ἕνα ἀγοραστὴν καὶ γιὰ τὸ σπίτι. . .

ΚΟΔΡΗΣ. Τί! τὸ δίδετε; δηλαδὴ τὸ πωλεῖτε;

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ. Καὶ γιατί ὄχι; καθ' ἑαυτήν. Πῶς μὲ κυτάζει... Μεγάλως. Ὑποθέτω πῶς μὲ ἑκατὸ χιλιάδες δραχμές. . .

ΚΟΔΡΗΣ καθ' ἑαυτόν. Σὰν ἀπίστευτον. Μεγάλως. Δὲν θὰ ἦτο κακὴ

SISMANOGLIO MEGARO

ἰδέα. . . Ἐπειδὴ ὅμως μένω μὲ τὴν μητέρα μου θὰ ἤθελα νὰ τῆς δείξω ἕνα σχέδιον. . .

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ. Ὅσω γιὰ σχέδιο, ἔχω ἕνα λεπτομερέστατον..

ΚΟΔΡΗΣ. Ἀλήθεια ;

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ. Ἐγειρομένη. Βέβαια. . . ἀλλὰ ἡ μητέρα σας θὰ ἦτο ἴσως προτιμώτερον νὰ τὸ ἔβλεπε μόνη της.

ΚΟΔΡΗΣ. Ναί, ἀλλὰ τὸ κακὸν εἶνε ὅτι λείπει . . . Εἶνε ' στὴ Σύρα.

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ. Ἄ ! τότε ἀλλάζει. Νὰ σᾶς δώσω λοιπὸν τὸ σχέδιο καὶ τῆς τὸ στέλνετε. . Βαίνει πρὸς τὸ δωμάτιόν της.

ΚΟΔΡΗΣ. Καλέ, μείνετε, δὲν εἶνε ἀνάγκη.

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ. Ἄ ! μὰ δὲν εἶνε δά. . . Ἐξέρχεται ἀριστερόθεν.

ΣΚΗΝΗ ΔΕΚΑΤΗ

ΚΟΔΡΗΣ εἶτα ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ.

ΚΟΔΡΗΣ. Βλέπων ἀκόμη πρὸς τὴν ἔξοδον. Μὰ τί γυναῖκα, τί χάρι, τί γλύκα . . Καὶ πῶς τῆς πᾶνε τὰ μαῦρα. Μετὰ μικρόν. Δὲν εἶνε δυὸ λεπτὰ ποῦ τὴν εἶδα καὶ μοῦ φαίνεται πῶς κάτι μοῦ λείπει. Περιφέρει τὸ βλέμμα γύρω του. Δηλαδὴ δὲν πρέπει νὰ βεβαιώνω τίποτε, ὕστερ' ἀπὸ τὴν μυωπία μου καὶ ἀπὸ τὴν ἱστορία που ἔπαθα 'σ τὸ βαπόρι, ποῦ ἐπῆρα ἐκείνη τὴ γρηὰ γιὰ κοριτσάκι, καὶ μὲ γελᾷ ἀκόμη ἡ μητέρα μου. Αὐτὸ θὰ πῇ νὰ ἦσαι μύωψ καὶ νὰ μὴ θέλῃς νὰ βάλῃς καὶ γυαλιά. Μετὰ βραχύ. Μ' αὐτὴ εἶνε ἀλλοιώτικο. . . δὲν 'μπορεῖ νὰ ἦνε ἄσχημη, οὔτε γρηά. . Καλὲ δὲν εἶδες τί χάρι, τί φρεσκάδα ποῦ σκορπᾶ γύρω της, τί γλύκα ποῦ ἔχει ἡ ὁμιλία της.. Ἡ ὁμιλία της. . . μὰ κάπου τὴν ἔχω ξανακούσει τὴν ὁμιλία της. Ἐγώ. . . μετὰ βραχύ. Ἔλα δά, ἔχει γοῦστο νὰ πῶ πῶς εἶμαι καὶ ἐρωτευμένος· μειδιῶν ἐλαφρῶς, ὡσεὶ εἱρωνευόμενος ἑαυτόν. Ἂς εἶνε· δὲν λέω αὐτὸ, μά.. σκαλίζων τὰ ἐπὶ τῆς τραπέζης album. . . ἡ ἀλήθεια εἶνε πῶς εἶνε ὡραία. Ἀνοίγει ἓν καὶ φυλλομετρεῖ ἀδιαφόρως. Εἶνε ὡραία, ὡραία γυναῖκα. . .Νά καὶ ἡ καϋμένη ἡ Ἀλεξάνδρα βλέπων πρὸς τὴν θύραν δι' ἧς ἐξῆλθεν ἡ κυρία Βαρδάλη. Ἀργεῖ πολὺ μοῦ φαίνεται. Φυλλομετρεῖ καὶ πάλιν· αἴφνης ἵσταται πρό τινος φωτογραφίας. Μπά ! ἡ Ἑλένη. . . ἡ Ἑλένη. . . ἡ παλαιά μου ἀγάπη. . . Μὰ πῶς, καταθέτει τὸ album, μὰ πῶς βρίσκεται ἡ Ἑλένη ἐδῶ ; Ὦ ! βέβαια ἡ κ. Βαρδάλη θὰ τὴν γνωρίζῃ, θὰ μοῦ πῇ τί γίνεται, ποῦ εἶνε. . . Μελαγχολικῶς. Πόσο καιρό, χρόνια δηλαδή ! ἔχω ν' ἀκούσω γι' αὐτήν. Σύννους. Τὴν καϋμένη, πῶς τὴν ἀγαποῦσα ! . . Τὴν ἀγαποῦσα, μὰ δὲν τῆς τὸ εἶπα ποτέ...Τέτοιος ἤμουν πάντα. . δειλός. . Ἡ τελευταία φορὰ ποῦ τὴν εἶδα μετὰ μικρόν, πῶς μοῦ κοστίζει ποῦ τὰ θυμοῦμαι. . Ἐπαναβλέπει τὴν εἰκόνα ἤμουν νὰ φύγω, ἐπήγαινα 'σ τὴν Ἀγγλία, χειμῶνας, Δεκέμβριος μῆνας, ἤμαστε μαζὶ περίπατο καὶ ἐμαζεύαμε ἀνεμῶνες προσβλέπων τὴν εἰκόνα. Καϋμένη Ἑλένη ! ζῇς ἆρά γε ἀκόμη ; Τῆς ἔδωκα ἕνα μπουκέτο, τὴς καλλίτερες...μ' ἐκύτταξε καὶ μοῦπε : εὐχαριστῶ.Γιατί νὰ μὴ τῆς τὸ πῶ πῶς τὴν ἀγαποῦσα ; Βλέπων πρὸς τὴν θύραν. Μὰ πῶς ἀργεῖ ἡ κ. Βαρδάλη . . Τότε μόνος 'σ τὴν Ἀγγλία τὴν ἐνθυμούμουν καθεμέρα. . τῆς ἔγραφα στίχους. . . στίχους μάλιστα. . .ἀλλὰ δὲν τοὺς τῆς ἔστειλα. Εἴχαμε τότε μίαν κοινὴν φίλην, ἀπέθανεν ἡ καϋμένη, καὶ αὐτῆς ἐξωμολογούμην καὶ τοὺς στίχους καὶ τὸν ἔρωτά μου. Μετὰ μικρὸν καὶ προσβλέπων τὴν εἰκόνα. Τὸν ἔρωτά μου δηλαδὴ τὸν εἶχεν ἐννοήσει ἀλλὰ τὴν ὥρκισα νὰ μὴ τῆς πῇ τίποτε. Καϋμένη Ἑλένη. . Στρεφόμενος πρὸς τὴν θύραν. Μά. .

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ. Μὲ συγχωρεῖτε, κύριε, ἤργησα ὡς που νὰ τὸ εὕρω, καὶ σᾶς ἀφῆκα καὶ μόνον.

ΚΟΔΡΗΣ. Καθόλου,κυρία μου. καθ' ἑαυτὸν.Μὰ ὅσω τὴν βλέπω. μεγάλως. Ἔπειτα δὰ εὑρῆκα συντροφιά, δὲν ἤμουν μόνος.

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ. Περιβλέπουσα. Συντροφιά ; καθ' ἑαυτήν. Ὅσω τὸν κυττάζω. . .

ΚΟΔΡΗΣ δεικνύων τὸ λεύκωμα. Ναὶ συντροφιά, μιὰ παλαιὰ γνωριμία. Ἡ κ. Βαρδάλη πλησιάζει νὰ ἴδῃ. . Μπορεῖτε νὰ μοῦ πῆτε συγκεκινημένος λίαν ποία εἶνε αὐτή ;

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ Ἀφοῦ εἶδε, μόλις συγκρατουμένη ἐκ τῆς συγκινήσεως καὶ ὡσεὶ καθ ἑαυτήν. Αὐτὸς εἶνε. Τὸν προσβλέπει μετ' ἐνδιαφέροντος. Αὐτὴ λοιπὸν εἶνε ἡ παλαιά σας γνωριμία ;

ΚΟΔΡΗΣ Ναί.

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ πλησιάζουσα τὸ πρόσωπόν της πρὸς αὐτόν. Εἶνε. . . μὰ πῶς. . . μετὰ συγκινήσεως. Μὰ δὲν εἶμ' ἐγώ ;

ΚΟΔΡΗΣ. Κατάπληκτος. Σεῖς ; Ἐσύ ; ἀφίνων τὸ λεύκωμα. Ἑλένη ! λαμβάνων τὰς χεῖρα τη. Εἶσαι σύ, Ἑλένη, καὶ νὰ μὴ σὲ ἀναγνωρίσω!..

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ. Κωστάκη ! συγκεκινημένη. Ἄμ ἐγώ ; Καὶ ὅμως σὰν κάποιος νά μου τό λεγε.

ΚΟΔΡΗΣ. Ἄχ Ἑλένη ! ἀνοίγων τὰς ἀγκάλας του καὶ περιβάλλων αὐτήν. Κάτι ἔννοιωθα μέσα μου ἄμα σὲ κύτταζα.

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ ἀτενίζουσα αὐτὸν προσεκτικά. Μὰ τόσο 'που ἄλλαξες.

ΚΟΔΡΗΣ. Τότε δὲν εἶχα οὔτε μουστάκι.

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ. Τότε. . ἄχ τί κακὸ ποῦ μοῦ 'καμες.

ΚΟΔΡΗΣ. Κακό ; Ἐγὼ σοῦ ἔκαμα κακὸ ποῦ σ' ἀγαποῦσα σὰν θεό μου μυστικά ;

SISMANOGLIO MEGARO

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ. Ναί, μυστικά, τί μ' ὠφελοῦσε τὸ μυστικά ;.. Ἂν μοῦ τῶλεγες οὔτε θἀ'φευγες οὔτε θὰ παντρευόμουνα.

ΚΟΔΡΗΣ. Ἀλήθεια ἐπαντρεύθης ; Οὔτε ἠθέλησα νὰ μάθω ποτέ... μὲ ποιόν ;

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ. Βέβαια. . εἶμαι κυρία Βαρδάλη. . . δηλαδὴ χήρα κυρία Βαρδάλη. .

ΚΟΔΡΗΣ περιχαρής. Χήρα ; φιλῶν ἐρωτικῶς τὴν χεῖρα της. Φιλῶ τὴν ὡραιοτέραν χεῖρα τοῦ κόσμου.

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ ἀποσύρουσα τὴν χεῖρα της. Βλέπω ἔμαθες μὲ τὸ παραπάνω ὅσα δὲν ἤξευρες τότε νὰ μοῦ πῇς.

ΚΟΔΡΗΣ. Δὲν ἤξευρα νά σου τὰ 'πῶ μὰ τἄγραφα. Τί τράβηξε ἡ καϋμένη ἡ Λουκία ἀπὸ τοὺς στίχους μου. Καθεμέρα καὶ καινούργιους. Νά, τὴν ἡμέρα ποὖφευγα τῆς ἔδωκα. . ."Ακου νὰ δῇς. Φέρει τὴν χεῖρα εἰς τὴν κεφαλήν, ἀνασείων τὴν κόμην, ὡσεὶ ἐμπνεόμενος.

« Μέσα 'σ τὰ βάθη τῆς καρδιᾶς μου νοιώθω
« Κἄτι φωλεύει, κἄτι σπαρταρᾶ,
« Πότε μ' ἐλπίδα μοιάζει καὶ μὲ πόθο
« Κι' ἄλλοτε λύπη, μὰ ποτὲ χαρά.

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ ἐνῷ τὸν ἤκουε προσεκτικὰ καὶ ἐρωτύλως ἐγείρουσα τοὺς βραχίονας καὶ ἐριδομένη ἀπὸ τῶν ὤμων του ἐξακολουθεῖ.

« Ἄχ ! τίνος πόθος μέσα μου φωλεύει ;
« Σὰν τίνος ἡ ἐλπίδα νὰ μὲ ζῇ ;
« Ποιὰ λύπη καθεμέρα μ' ἀγριεύει ;
« Γιατί δὲν εἶνε καὶ ἡ χαρὰ μαζύ ;

ΚΟΔΡΗΣ ἔκπληκτος. Μά. .

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ φέρουσα τὸν δείκτην εἰς τὸ στόμα της καὶ φράσσουσα τὸ ἰδικόν του διὰ τῆς ἀριστερᾶς ἐξακολουθεῖ.

« Ἄχ ! ὅλ' αὐτὰ ποῦ νοιώθω 'σ τὴν καρδιά μου
« Εἶνε γιὰ μιά γλυκειὰ ξανθομαλλοῦ·
« Εἶν' ἔρωτας τὰ τόσα βάσανά μου,
« Εἶν' ἔρωτας ποῦ θά πετάξῃ ἀλλοῦ.

ΚΟΔΡΗΣ ἐνθουσιῶν καὶ θέλων νὰ ἐξακολουθήσῃ.

« Δὲν ξέρει. . . . .

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ διακόπτουσα.

...πῶς τὴν ἀγαπῶ δὲν ξέρει.
« Καὶ δὲν τολμῶ καὶ γὼ νὰ τῆς τὸ πῶ,
« Φαρμακωμένος φεύγω 'σ ἄλλα μέρη,
« Φαρμακωμένος φεύγω κι' ἀγαπῶ.

ΚΟΔΡΗΣ. Διαμαρτύρομαι, ὁ τελευταῖος στίχος θέλει διόρθωμα :

Γυρίζω ἀπὸ τὰ ξένα κ' ἀγαπῶ

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ μετὰ τρυφερότητος. Κι' ἀγαπᾶς ;

ΚΟΔΡΗΣ λαμβάνων αὐτὴν ἠρέμα ἀπὸ τῆς μέσης καὶ καταφιλῶν. Δὲν ἀγαπῶ. . λατρεύω.

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ. Σὺ τἄγραφες καὶ γὼ τ' ἀποστήθιζα.

ΚΟΔΡΗΣ. Ἀλήθεια ! δὲν μοῦ εἶπες πῶς τὰ ἔμαθες ; ποῦ τὰ ηὗρες ; Ἡ Λουκία. . .

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ. Ναί, ἡ Λουκία μοῦ τὰ ἔδωσε ἅμα ἔφυγες. Τότε ἐτόλμησε νὰ μοῦ ἐκμυστηρευθῇ ὅλον σου τὸν ἔρωτα. . καὶ μοῦ ἔδωσε καὶ ὅλους σου τοὺς στίχους.

ΚΟΔΡΗΣ. Καϋμένη Λουκία.

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ. Ὕστερα ἐσκέφθημεν, δηλαδὴ ἐσκέφθη ἐκείνη πῶς θὰ κατώρθωνε νὰ μᾶς κάμῃ νὰ συνεννοηθοῦμε καὶ ἐπερίμενε τὴν κατάλληλον στιγμὴν νὰ τὸ πῇ τῆς μητέρας μου.

ΚΟΔΡΗΣ. Ἀλήθεια ;

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ. Αἴφνης παρουσιάσθη ὁ σύζυγός μου, ὁ κύριος Βαρδάλης. Ἐγὼ ἐννοεῖς. . ἀλλὰ ὁ θεῖος. . . ποιὸς μποροῦσε νὰ πῇ ὄχι 'σ τὸ θεῖο ! Τότε μ' ἐπροίκισε καὶ μ' ἐπάντρευσε ἀμέσως. Ἐζήσαμε λίγο, τρία ἔτη μὲ τὸν σύζυγόν μου μαζὺ καὶ ὕστερα μ' ἄφηκε χήρα, ἐξ χρόνους τώρα. .

ΚΟΔΡΗΣ. Σἂν ἀπίστευτο μοῦ φαίνεται.

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ. Ἀπὸ τότε ἐζοῦσα μὲ τὴν μητέρα μου καὶ τὸν Πέτρο, τὸν θυμᾶσαι τὸν Γέρο Πέτρο;

ΚΟΔΡΗΣ. Ὦ ! Βέβαια.

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ. Ἀλλὰ πρὸ πέντε μηνῶν ἀπέθανε ἡ μητέρα μου καὶ ζῶ μὲ τὰς ἀναμνήσεις. . . .

ΚΟΔΡΗΣ διακόπτων. Τοῦ Βαρδάλη ;

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ κολαφίζουσα αὐτὸν ἐπὶ τοῦ στόματος διὰ τῆς δεξιᾶς ἐλαφρά. Εἶσαι κακός. Μὲ τὰς ἀναμνήσεις τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας καὶ μὲ τοὺς στίχους σου.

ΚΟΔΡΗΣ μὴ πιστεύων. Τοὺς στίχους μου ;

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ. Ναί. Τοὺς ἔχω κληρονομήσει ἀπὸ τὴν Λουκίαν ὅλους. Τοὺς ἔδεσα μ' ἕνα μαροκινὸ κόκκινο καὶ εἶνε ἕνα ὡραῖο album τώρα. Νά, μέσα 'σ τὴν κάμαρά μου πήγαινε· θὰ τοὺς εὑρῇς. Ἀπάνω σ' ἕνα τραπεζάκι. . . δίπλα 'σ τὸ κρεββάτι μου.

ΚΟΔΡΗΣ. περιχαρής. Ἀλήθεια ; Τρέχω. Ἐξερχόμενος διὰ τῆς ἀριστερᾶς θύρας καὶ ἐπιστρεφόμενος. Χρυσῆ μου Ἑλένη. Τῆς πέμπει φίλτμα διὰ τῆς δεξιᾶς.

SISMANOGLIO MEGARO

ΣΚΗΝΗ ΕΝΔΕΚΑΤΗ

Η κ. ΒΑΡΔΑΛΗ εἶτα ΑΝΝΕΤΑ.

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ πίπτουσα ἐπὶ ἀνακλίντρου ὡς λιπόθυμος. Ἄχ ! Παναγία μου. . . Τὴν ἀξίζω αὐτὴ τὴν εὐτυχία ; Ἐσὺ μοῦ στέλνεις τὸν Κωστάκη ; Ναί, τὴν ἀξίζω γιατί τὸν ἀγαποῦσα ἀπὸ παιδί. Μικρὸ κορίτσι ἤμουνα, δώδεκα χρονῶ, καὶ ἔννοιωθα μέσα μου ἕνα κρυφὸ πόνο γι' αὐτόνε. Ὕστερα που μεγάλωσα, ὁ πόνος μου μεγάλονε. Καὶ ἅμα ἦταν νὰ φύγῃ πῶς ἐκρατήθη καὶ δὲν τοῦ τὸ εἶπα. Νά, αὐτοὺς τοὺς στίχους ποῦ ἤθελε νὰ μοῦ ἀπαγγείλῃ τόρα. . θαρρεῖς πῶς τοὺς ἔχω γράψει ἐγὼ ἡ ἰδία. . . εἶνε τὰ ἰδια μου τὰ αἰσθήματα. Μετὰ μικρόν. Κ' ἂν μ' ἀγαποῦσε ἀκόμη· μετά τινα σκέψιν. Μ' ἀγαπᾷ, μοῦ τό 'πε ὁ ἰδιος. . . Δὲν τολμῶ νὰ τὸ πιστέψω, δὲν τολμῶ, μὰ τὸν ἀγαπῶ.

ΑΝΝΕΤΑ εἰσερχομένη διὰ τοῦ βάθους. Κυρία, ὁ κύριος Ζίζυφος ἔστειλε τὸν ὑπηρέτην του. Σὲ λίγο, εἶπε, θὰ περάσῃ ὁ ἰδιος ἀπὸ δῶ, νὰ σᾶς μιλήσῃ γιὰ τὸ σπίτι.

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ ἀφηρημένη. Ὁ κύριος Ζίζυφος θὰ ἔλθῃ γιὰ τὸ σπίτι ;. καλά. . .

ΣΚΗΝΗ ΔΩΔΕΚΑΤΗ

Οἱ ἄνω, ΠΕΤΡΟΣ.

ΠΕΤΡΟΣ εἰσέρχεται διὰ τῆς θύρας τοῦ βάθους ἄνω κάτω καὶ θυμωμένος. Κρατεῖ τὴν πινακίδα τοῦ ἐνοικιαστηρίου ἀνὰ χεῖρας καὶ τὴν ἐπιδεικνύει. Φαίνεται προστεθειμένον τὸ ρόριον ΔΕΝ. Ἀκοῦς ἐκεῖ. . . ἀστυνομία σοῦ λέει. .

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ ἔκθαμβος. Τί τρέχει πάλι ;

ΠΕΤΡΟΣ. Καλὲ ἀκοῦτ' ἐκεῖ στρεφόμενος πρὸς τὴν θύραν τοῦ βάθους. . Ἀστυνομία σοῦ λέει ἔχομε. . . καὶ μάλιστα στρατιωτική.

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ. Ἔλα δῶ λοιπόν, γιὰ πές μου τί ἔχεις ;

ΠΕΤΡΟΣ. Καλὲ κυρία, μὰ εἶνε πράγματα αὐτὰ τίμια ; δεικνύων τὴν πινακίδα. Δὲν βλέπεις ἐδῶ. Νὰ κάθετ' ὁ ἄλλος νὰ γράφῃ ἐνοικιάζεται καὶ νὰ προσπαθῇ νὰ νοικιάσῃ τὸ σπίτι του.....

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ ἰδοῦσα καὶ μειδιῶσα Ἄ ! γι' αὐτό ;

ΠΕΤΡΟΣ. Μὰ γελᾶτε καὶ σεῖς. Δὲν εἴδατε τί μοὔγραψαν ; Δὲν ἐνοικιάζεται ! τὰ παληόπαιδα ! Ὁ Πέτρος στρέφει τὴν πινακίδα ἵνα τὴν δείξῃ πρὸς τὴν Ἀννέτα. Ἐπῆγαν καὶ μου κόλλησαν καὶ ἕνα ΔΕΝ γιὰ καπέλο.

ΣΚΗΝΗ ΔΕΚΑΤΗ ΤΡΙΤΗ

Οἱ ἄνω, ΚΟΔΡΗΣ.

ΚΟΔΡΗΣ εἰσερχόμενος ἀριστερόθεν καὶ κρατῶν τὸ λεύκωμα τὸ ἐρυθρὸν ἀνὰ χεῖρας Σπεύδει πρὸς τὴν κ. Βαρδάλη παρὰ τὴν θύραν οὖσαν καὶ τὴν λαμβάνει ἀπὸ τῆς ὀσφύος χωρὶς νὰ προσέξῃ ὅτι εἶνε παρόντες ἡ Ἀννέτα καὶ ὁ Πέτρος καὶ ἀναγινώσκει

« Μὰ σὺ γαλανομμάτα μου χρυσῆ
« Τὸ στόμα τους μὲ δυὸ λογάκια κλεῖσε
« Καὶ πὲς πῶς ἄπιστη δὲν εἶσαι σύ,
« Μ' αὐτὴ ποῦ μὲ τρελαίνει σὺ πῶς εἶσαι.

Τὴν φιλεῖ ἐπανειλημμένως.

ΠΕΤΡΟΣ ἔκπληκτος πρὸς τὴν Ἀννέτα. Ἀννέτα, ἔ ! Βλέπω καλά ;

ΑΝΝΕΤΑ τῷ Πέτρῳ ἰδία. Σσσσ. . .

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ μετατρεπομένη. Πέτρε, . . δὲν τὸν γνωρίζεις ; ὁ Κωστάκης !

ΠΕΤΡΟΣ σπεύδων πρὸς τὸν Κοδρῆν περιχαρὴς καὶ λαμβάνων καὶ καταφιλῶν τὰς χεῖρας του. Ὁ Κω. . . ὁ Κωστάκης. . Κύριε Κωστάκη.

ΚΟΔΡΗΣ. Τὸν καλό μου τὸν Πέτρο.

Ἀκούεται ὁ κωδωνίσκος τῆς ἐξωθύρας.

ΑΝΝΕΤΑ. Ἄ ! ἔρχεται ὁ κύριος Ζίζυφος σπεύδει πρὸς τὴν ἔξοδον. Νὰ τὸν φέρω μέσα ; Ἔρχεται γιὰ τὸ σπίτι.

Ἡ κ. ΒΑΡΔΑΛΗ συγκρατοῦσα τὴν Ἀννέταν. Ὁ κύριος Ζίζυφος ἀτενίζουσα τὸν Κοδρῆν. Πές του, πές του πῶς δὲν ἐνοικιάζεται. . . θὰ τὸ κρατήσω μόνη μου.

ΚΟΔΡΗΣ ἀτενίζων αὐτὴν τρυφερῶς ἀφ' ἧς ἀνηγγέλθη ὁ κύριος Ζίζυφος καὶ λαμβάνων τὴν χεῖρα της. Εὐχαριστῶ. . Θὰ τὸ κρατήσωμε οἱ δυό.

ΠΕΤΡΟΣ ἀτενίζων ἀμφοτέρους μετὰ χαρᾶς μεγάλης καὶ ἐννοῶν. Οἱ δυό; Οἱ τρεῖς, οἱ τέσσαρες. Σπεύδων καὶ φωνάζων. Ἀννέτα, νά, πάρε καὶ τοῦτο.. δίδων τὴν πινακίδα. Εἶχαν δίκηο ἀλήθεια τὰ παιδιά, νά, κρέμασέ το. Δὲν ἐνοικιάζεται.

Μ. Δ. ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

Ἰανουάριος 1893.

[Ἐλήφθη ἐκ τοῦ ὁμωνύμου διηγήματος τοῦ κ. Γ. Δροσίνη, διδαχθεῖσα τὸ πρῶτον ἐν Σύρῳ τῇ 6 Μαρτίου 1893 ἀπὸ τοῦ χειμερινοῦ θεάτρου « Ἀπόλλων» ὑπὸ τῶν ἠθοποιῶν : κυριῶν Εὐαγγελίας Παρασκευοπούλου καὶ Φωτεινῆς Δημητρολοπούλου καὶ τῶν κ. κ. Εὐτυχ. καὶ Ἰωάν. Βονασέρα.]

SISMANOGLIO MEGARO

Ο ΕΠΙΛΟΧΙΑΣ ΜΟΥ

(Σελὶς ἐξ ἀνυπάρκτων ἀπομνημονευμάτων στρατιώτου)

ΜΕΤΑΞΥ τῶν προσώπων, ἅτινα καταλείπουσιν ἀνεξιτήλους ἀναμνήσεις εἰς τοὺς διανύοντας στρατιωτικὴν θητείαν, εἶνε καὶ ὁ Ἐπιλοχίας!

Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς παρουσιάσω τὸν ἰδικόν μου. Ἀρκεῖ ἄλλως τε νὰ γνωρίσετε ἕνα, διὰ νὰ ἔχετε τὸν γενικὸν τύπον μὲ ἐλαχίστας παραλλαγάς.

Καλεῖται Γεώργιος Ἀντωνίου. Ἀλλὰ μεταξὺ τῶν συναδέλφων του εἶνε γνωστὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα Καγκελλάριος. Ἡ προσεπωνυμία αὕτη τῷ ἐδόθη ἐκ τοῦ ἑξῆς περιστατικοῦ. Ἀφ' ὅτου προήχθη εἰς ἐπιλοχίαν, ἐνόμισε καλὸν νὰ περικόψῃ τὰς τέσσαρας συλλαβὰς τοῦ ἐπωνύμου του καὶ νὰ γράφεται Γεώργιος Α. Καὶ λόγῳ οἰκονομίας μέν, ἀλλὰ καὶ διότι ἴσως προσέδιδεν οὕτω καὶ κάποιαν βασιλικὴν αἴγλην εἰς τὸ ὄνομά του. Ὁ διοικητὴς ὅμως τοῦ Συντάγματος, πιστὸς φύλαξ τῆς ἀκεραιότητος τῶν βασιλικῶν προνομίων, ἔσπευσεν εἰς μὲν τὸν ἐπιλοχίαν νὰ ἐπιβάλῃ τετραήμερον φυλάκισιν, εἰς δὲ τὸ ἐπώνυμόν του τὰς τέσσαρας λιποτάκτιδας συλλαβάς. Ἔκτοτε οἱ συνάδελφοί του, λόγῳ παρηγορίας, τοῦ προσεκόλλησαν τὸν τίτλον τοῦ σιδηροῦ πρίγκηπος τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας.

Καγκελάριος λοιπόν, μὲ τρία σειρήτια εἰς τὸ ἀμπέχονον!

Εἶνε ὑψηλὸς τὸ ἀνάστημα. Οἱ ἁπλανεῖς ὀφθαλμοί του ἔχουσι τὴν ἔκφρασιν σκονισμένης ὑάλου. Ὦτα ἐπιμήκη ἀντοχῆς καὶ ὑπομονῆς ἀνταξίας τοῦ μήκους των. Κεφαλὴ ἀπεψιλωμένη, ἀντιθέτως δὲ πρὸς τὴν γηΐνην σφαῖραν πεπιεσμένη περὶ τοὺς κροτάφους καὶ ἐξωγκωμένη τὴν κορυφήν. Μακρὸν ὑπογένειον, μὲ χρῶμα καὶ σχῆμα φρυγάνου, διατελοῦν εἰς ἀνωμάλους σχέσεις πρὸς τὸ ὕδωρ, πολλῷ δὲ μᾶλλον τὸν σάπωνα, οὗ ἀγνοεῖ τὴν ὕπαρξιν ὅσον καὶ τὴν ἐφεύρεσιν τοῦ κτενίου. Μέτωπον ἐπικλινές, περὶ τὸ ὁποῖον θὰ ἥρμοζεν ὁ καλογηρικὸς μᾶλλον σκοῦφος. Παρειαὶ γωνιώδεις, διαυλακούμεναι εἰς ῥυτίδας. Ὀδόντες ἐν εἴδει βομβαρδισμένων καὶ ἀμαυρῶν ἐρειπίων, μαρτυροῦντες ὅτι ὑπηρέτησαν εὐόρκως τὸν στόμαχον καὶ ἐτραγάνισαν οὐκ ὀλίγους ἀπηγορευμένους καρπούς. Ῥὶς γαμψή, προσκεκολλημένη ἴσως χάριν τῆς συμμετρίας τοῦ συνόλου, ἀφοῦ οὐδεμίαν ὀσφραντικὴν εἴδησιν λαμβάνει τῆς δυσοσμίας τῶν ἀβροεπείων, ἃς ἐξερεύγεται ἀδιαλείπτως ἐκ τοῦ ἔρκους τῶν ὀδόντων. Στόμα ὅμοιον πρὸς ὀπὴν καταβόθρας, ἡ ὁποία εἰσδέχεται ὅλα τὰ περιττὰ καὶ ἀναδίδει τὸ ἄρωμά των. Τοὐλάχιστον ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ ἐπιλοχίου μου ἐκπέμπονται οὐκ ὀλίγαι ἀναθυμιάσεις βωμολοχιῶν, ὧν ἡ ὀσμὴ ἠμπορεῖ νὰ φέρῃ ἀσφυξίαν.

Καὶ ἐν γένει ὁ ἐπιλοχίας μου εἶνε ἓν τόσῳ περίεργον καὶ ἀλλόκοτον φυσιολογικὸν σύνολον, ὥστε συλλογίζομαι ποῖος ἆρά γε ἀσεβὴς ἐξεστόμισε τὴν ῥήτραν ὅτι τάχα «ὁ θεὸς κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν ἐπλαστούργησε τὸν ἄνθρωπον!»

* * *

Καὶ ἐν τούτοις εἰς τοὺς στρατιωτικοὺς κύκλους τὸν ἀποκαλοῦν: μάννα τοῦ λόχου! Δὲν ἠξεύρω ἂν ἀπὸ εὐφημισμὸν ἢ κοροϊδίαν. Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ἡ στοργὴ τῆς μάννας αὐτῆς εἶνε τόσον ἐπίφοβος καὶ σκληροτράχηλος διὰ τὰ παιδιὰ τοῦ λόχου, ὥστε θὰ ἐπροτίμων χιλιάκις τὰ κακόμοιρα νὰ ἐμπέσουν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Σατανᾶ μᾶλλον παρὰ εἰς τοιαύτας μητρικὰς ἀγκάλας!

Ὁ ἐπιλοχίας μου κύριος Γεώργιος Ἀντωνίου εἶνε καθ'

SISMANOGLIO MEGARO

ὅλα τύπος ἰδιόρρυθμος. Ἀπὸ εἰκοσιπενταετίας καὶ πλέον φέρει περὶ τὴν ὀσφὺν τὸ ξίφος. Ἐζυμώθη πλέον. Ἐπὶ τῆς ῥάχεώς του ἡλικίαν ἑνὸς στατῆρος.

Μετὰ τῶν ὑποδεεστέρων του συνεννοεῖται συνήθως διὰ τῆς δεξιᾶς· ἀκολουθεῖ τὸ σύστημα τῆς διὰ τῶν γρόνθων συνοπτικῆς διαδικασίας τῶν ἀναφυομένων ζητημάτων. Μὲ δύο βρισιὲς καὶ μὲ δύο χαστούκια συμπληροῖ κάθε ἐπιχείρημα εἴτε ὅταν ἐπιβάλῃ διαταγὰς ἢ ὅταν ἑρμηνεύῃ τὸν κανονισμὸν καὶ τὸν Στρατιωτικὸν Νόμον.

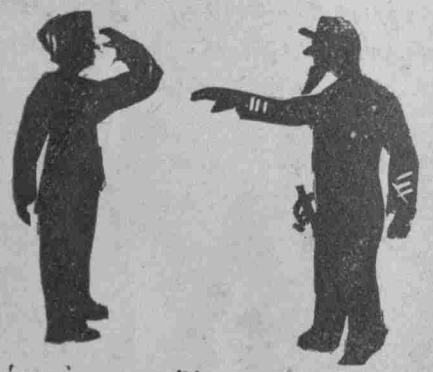

Ἐκτελῶν τὴν ὑπηρεσίαν ἐν τῷ λόχῳ ἀπολαμβάνει ὅλην τὴν αἴγλην τοῦ βαθμοῦ του. Αὐτὸς εἶνε ὁ ἀνεύθυνος βασιλεύς· οἱ ἄλλοι, οἱ ὑπ' αὐτόν, οἱ ὑπήκοοί του· αὐτοὶ ὑπεύθυνοι πάντοτε, καὶ διὰ τὸν ἑαυτόν του ἀκόμα.

Ἀπολαύει νομοθετικῆς, δικαστικῆς καὶ στρατιωτικῆς ἐξουσίας. Ἐκδίδει διαταγάς· λύει τὰς μεταξὺ τῶν στρατιωτῶν διαφοράς, κατὰ τὸ δικαίωμα τῆς ἀντιλήψεώς του ἢ κατὰ τὸ κέφι, ποῦ θὰ ἔχῃ· ἑρμηνεύει τοὺς νόμους μὲ τὸν χαριέστερον τρόπον· ἐπιβάλλει ποινάς, καταδικάζει εἰς ἀγγαρείας, ἀπονέμει χάριτας, κάμνει ῥουσφέτια, καταδιώκει τοὺς ὑπόπτους, τοὐλάχιστον ὅσοι ἐπιμένουν νὰ λαμβάνουν τακτικὰ τὴν κουραμάναν ἢ τὴν δεκαμερίαν των, καὶ τέλος πάντων, μὲ δύο λέξεις, εἶνε ἡ.... μάννα τοῦ λόχου!

Οὐαὶ δὲ καὶ ἀλλοίμονον εἰς ὅσους δὲν εἶνε εὐπειθεῖς εἰς τὰ νεύματά του καὶ ὑποπέσουν εἰς τὴν μῆνιν τῆς μάννας!

Κάποτε ἕνας ἀπρόσεκτος στρατιώτης, τὸν ὁποῖον ἤθελε νὰ στείλῃ εἰς ἀναζήτησιν μιᾶς ἀξιοτίμου παραμάνας ἐξ Ἄνδρου, ἐτόλμησε νὰ δυστροπήσῃ αἰτιώμενος πονοκέφαλον.

— Ἔλα ἐδῶ, ζῶον! τοῦ βροντοφωνεῖ ὁ ἀθάνατος ἐπιλοχίας μου. Στάσου εἰς πρόσοοοσοχηηηήν!

Καὶ ὁ στρατιώτης ἐστάθη ἀκίνητος μὲ τὴν δεξιὰν εἰς τὸ ἄκρον τοῦ πιλικίου.

— Ἤξεύρεις, βρὲ τί θὰ εἰπῇ σέβας καὶ πειθαρχία;

Ἐκεῖνος ἤρχισε νὰ τρέμῃ καὶ νὰ λύουν τὰ γόνατά του. Φαίνεται ὅτι εἶχε λάβει ἄλλοτε ψηλαφητὰ δείγματα καὶ τῶν δύο.

— Πειθαρχία θὰ εἰπῇ, βρὲ τενεκέ, ἔχεις δὲν ἔχεις πυρετό, ἢ κεφαλόπονο, ἢ πανοῦκλα — νὰ σὲ κόψῃ — ὀφείλεις νὰ βάλῃς ἀναφανδὸν τὰ ποδάρια στὸν ὦμο καὶ νὰ πετάξῃς ὅπου σὲ διατάζει τὸ καθῆκον, ἔστωντας καὶ εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Λυκαβητοῦ, ἢ 'στὴν παραθαλασσίαν, διότι ἀλλοιῶς σοῦ πέρνει ὁ διάολος τὸν ἀναβαλλόμενον καὶ πάει λέοντας! Ἐκατάλαβες;... Σούτ! — Γρήγορα 'στὸν κολαδοῦρο!

Καὶ κλασικὸς σφόνδυλος ἀστραποβολήσας ἐπὶ τοῦ προσώπου του ἐπιστοποίησε τὸ ἔντονον τῆς διαταγῆς.

* * *

Μία ἀπὸ τὰς πλέον αὐστηρὰς ποινάς, εἰς ἃς κατέφευγεν ὁ ἐπιλοχίας μου, ὁσάκις σοβαρόν τι περιστατικόν, ὡς τὸ ἀνωτέρω, τὸν ἔφερεν εἰς θέσιν νὰ συνοφρυωθῇ, ἦτο καὶ ὁ καθαρισμὸς τοῦ κολαδούρου!

Κολαδοῦρος δ' ἐστὶ ὁ κάτωθι τοῦ συνεχοῦς σανιδώματος, τοῦ χρησιμεύοντος ὡς κοινῆς κλίνης τῶν στρατιωτῶν, χῶρος, ὅστις ἀπέχει τοῦ πατώματος περὶ τὰ δέκα ὑφεκατόμετρα, καὶ ἐντὸς τοῦ ὁποίου συσσωρεύονται τὰ προϊόντα τῆς ἀδηφαγίας τῶν μυῶν, τῶν γαλῶν, τῶν κυνῶν, καὶ ἐν γένει ὅλων τῶν ζώων... τοῦ λόχου, μικρῶν μετὰ μεγάλων.

Καὶ ὁ τιμωρηθεὶς στρατιώτης ὀφείλει, καὶ πρὶν ἢ ἀκόμη μάθῃ τὸ παράγγελμα πρηνηδόν, νὰ εἰσδύσῃ ὡς αἴλουρος ἢ ὡς ἑρπετὸν καὶ νὰ ἀποκαθάρῃ τὴν κόπρον ἐκείνην τοῦ Αὐγείου.

Ἀλλὰ καὶ ἄλλα εἴδη τιμωρίας ἔχει πρόχειρα ὁ ἐπιλο-

SISMANOGLIO MEGARO

χίας, ὡς λ.χ. ὁ καθαρισμὸς 30 ἢ 40 ὀκάδων γεωμήλων, καὶ μάλιστα εἰς χρονικὸν διάστημα, τὸ ὁποῖον δὲν θὰ ἐπήρκει οὐδ' ἐὰν διέτασσε νὰ τοῦ λουστράρουν τὰς ἀρβύλας. Ὁσάκις δὲ ἡ ποικιλία τοῦ συσσιτίου ἀπαιτεῖ νὰ ἀντικατασταθῶσι τὰ γεώμηλα δι' ἴσου ποσοῦ κρομμύων πρὸς κατασκευὴν στουφάδου, τότε δὴ τότε, ὁ ἐκτελῶν τὴν ποινὴν στρατιώτης χύνει ἑκὼν ἄκων τόσα δάκρυα, ὅσα δὲν θὰ ἔχυναν ἑκατὸν ὁμοῦ χῆραι κλαίουσαι τοὺς μακαρίτας των!

* * *

Ἀλλ' ἡ αὐστηρότης καὶ ἡ στρατιωτικὴ τραχύτης τοῦ ἐπιλοχίου μου ἐκσπᾷ εἰς τοὺς καλαμαράδες. Τὸ φλογερὸ καμίνι ἀντιπροσωπεύεται ἐν τῷ λόχῳ του λίαν ἀμυδρῶς. Ἡ Νομικὴ Σχολὴ ἔχει ἕνα διδάκτορα καὶ ἐμὲ τελειόφοιτον. Ἡ θεία τοῦ Ἀσκληπιοῦ τέχνη ἔτι πενιχρότερον, ἀπὸ ἕνα ὀδοντοϊατρὸν καὶ ἕνα παλαιὸν συμμαθητήν μου, ὅστις ἀπελθὼν εἰς τὴν Ἑσπερίαν ἵνα σπουδάσῃ τὴν κτηνιατρικήν, ἐπανέκαμψεν φέρων ὡς μόνον ἐφόδιον τὸ πρῶτον συνθετικὸν τῆς εἰρημένης ἐπιστήμης.

Κάποτε, μηνὶ Ἰουλίῳ, μὲ φλέγοντα μεσουρανοῦντα ἥλιον καὶ μὲ θερμοκρασίαν 38 βαθμῶν Ρεωμύρου ἐξαπέστειλε τὸν συνάδελφόν μου διδάκτορα μὲ ἐνσφραγίστους διαταγὰς ἀπὸ τὰ στρατιωτικὰ παραπήγματα εἰς τὸ Στρατιωτικὸν Δαμαλιδοκομεῖον, ἔνθα ἐκεῖπου ἐγγὺς φαίνεται ὅτι ἐνεφώλευε καὶ κάποια Ἀγγέλω, φίλη ἐκ τῶν τρυφερωτέρων τοῦ ἐπιλοχίου, διετάσσετο δὲ αὐστηρῶς νὰ ἐπανέλθῃ ἐντὸς μιᾶς ὥρας καὶ ἀποτελεσματικῶς! Μολονότι δὲ ὁ πολυπαθὴς συνάδελφος ἐξώδευσε τρεῖς δεκαμερίες διὰ νὰ μισθώσῃ ἅμαξαν καὶ προφθάσῃ, δὲν τὸ κατώρθωσε Κρίνω περιττὸν νὰ προσθέσω ὅτι τὸ ἑσπέρας διετάσσετο νὰ καθαρίσῃ ἄλλας τεσσαράκοντα ὀκάδας κρομμύων πρὸς κατασκευὴν τοῦ περιφήμου

στουφάδου, εἰς τὸ ὁποῖον ἔτρεφε καὶ κάποιαν προτίμησιν ὁ ἐπιλοχίας μου.

Ἐκ τῶν δύο ἄλλων συναδέλφων, ὁ μὲν ὀδοντοϊατρός, κατώρθωσε νὰ ἀπολαύσῃ τέλος πάντων τῆς εὐνοίας τοῦ λοχαγοῦ, διὰ τὴν σύζυγον τοῦ ὁποίου ὁλόκληροον ὀδοντοστοιχίαν

φιλοκερδῶς κατεσκεύασε, χαλιναγωγήσας οὕτω καὶ τὴν δυσκαμψίαν τῶν ἕξεων τοῦ θελκτικοῦ μας ἐπιλοχίου· ἀλλὰ τὸν κτηνίατρον, καίτοι ἠδύνατο νὰ τὸν συμβουλευθῇ διὰ τὴν ὑγείαν του, τὸν ἄφινεν ὅμως, ὡς ἰατρὸν τῶν κτηνῶν τοὐλάχιστον, ἀχρησιμοποίητον, μόνον δὲ εἰς τὸν κολαδοῦρον καὶ τὸ στουφάδο τὸν εὕρισκε κατάλληλον.

* * *

Τὸ ὄνειρον τοῦ ἐπιλοχίου μου ἦτο νὰ γίνῃ ἀνθυπασπιστής, καὶ ἐκεῖθεν νὰ ἀναρριχηθῇ εἰς τὴν κλίμακα τῆς ἱεραρχίας καὶ μέχρι τοῦ βαθμοῦ τοῦ ὑποστρατήγου.

Ὅταν δὲ κάποτε εἷς συνάδελφός του τῷ εἶπεν ὅτι αὐτὸ εἶνε σὰν πολὺ δύσκολον, ἐκεῖνος, ἀφοῦ ἔστριψε ἀρειμανίως τοὺς μύστακας ;

— Καὶ γιατί τάχα ; τοῦ ἀπεκρίθη. Ἐδῶ κἄν καὶ κἄν γομάρια ἔγιναν, γιατί νὰ μὴ γίνω καὶ ἐγώ ;

Καὶ εἶχε τάχα ἄδικον ;

Ἀλλ' ὁ ἐπιλοχίας μου συνέδεε καὶ ἓν ἄλλο ἀκόμα ὄνειρον μὲ τὸ τῆς προαγωγῆς του : νὰ νυμφευθῇ τὸ εἴδωλον τῆς καρδίας του, τὴν Ἀγγέλω, ἡ ὁποία τοῦ εἶχε τρώσει τὴν καρδίαν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ὥστε νὰ παρίσταται εἰς τὰ θολά, καὶ ἐκ τοῦ ῥιτινίτου κάποτε, ὄμματά του, ὡς πρότυπον καλλονῆς, ἐνῷ, ἂν ἐλειτούργει ἡ περὶ δυσμορφίας τοῦ Λυκούργου νομοθεσία, ἡ Ἀγγέλω δὲν θὰ ἀπησχόλει βέβαια

SISMANOGLIO MEGARO

τὴν καρδίαν καὶ τοὺς ὀδόντας τοῦ λαμπροῦ μου ἐπιλοχίου· λέγω δὲ καὶ τοὺς ὀδόντας, διότι πράγματι, ἡ ἀφωσιωμένη Ἀγγέλω, πλὴν τοῦ ἔρωτός της, ἐπεδαψίλευε καὶ οὐκ ὀλίγους κεφτέδες ἐκ τοῦ μαγειρείου τῶν ἀφεντικῶν της.

Ὡς ἐραστὴς ὁ ἐπιλοχίας μου δὲν ὑπελείπετο διόλου κατὰ τὸν συνήθη ἐν τῷ λόχῳ ἀνθρωπισμόν του. Ὅταν μάλιστα ἐπλημμύρει τὸ αἴσθημά του, ἐζήτει νὰ τὸ καταπνίξῃ δι' ἄλλης πλημμύρας, τοῦ ρετσινάτου. Ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν δὲ τῆς διπλῆς ταύτης μέθης ἀκουμβῶν ρωμαντικῶς τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῆς δεξιᾶς καὶ ἀνοίγων στόμα πεντάπηχυ, ἐξέπεμπεν ὠρυγάς, ὑπὸ τὴν πρόφασιν ὅτι τραγουδεῖ, ὠρυγὰς πρὸ τῶν ὁποίων οἱ ψάλται τοῦ Μαΐου θὰ ἠὐτοκτόνουν ἐξ ἀπελπισίας. Ἄλλοτε ἠγείρετο ὡς Ἀμλέτος, παρελήρει, ἐχειρονόμει, ἐξιφούλκει, ἐκτύπα διὰ τῶν γρόνθων τὴν ἰδίαν κεφαλήν, ἀνέτρεπε τὴν τράπεζαν, καὶ ἐν γένει τὰ ἔκαμνε θάλασσα.

* * *

Ἀτυχῶς αἱ ἀναμνήσεις μου σταματοῦν ἕως ἐδῶ, καθόσον ἀφυπηρετήσας μετ' ὀλίγον ἀγνοῶ ἂν ὁ ἀλήσμονητος ἐπιλοχίας μου εἰσῆλθεν εἰς τὴν χορείαν τῶν ἀξιωματικῶν, ὡς ὠνειροπόλει, καὶ ἂν συνεπλήρωσε τὴν μοναδικήν του ἀτομικότητα διὰ τῆς Ἀγγέλως!

Πηα.

ΓΝΩΜΙΚΑ

Ἡ σκέψις εἶνε φλόξ, ἥτις πολλάκις καταναλίσκει τοὺς ὑπ' αὐτῆς φωτιζομένους.

Ψευδόμεθα περισσότερον διὰ τῶν πράξεων ἢ διὰ τῶν ἔργων.

Ὁ ἔρως ζητεῖ κατακτήσεις· ἡ φιλία θέλει νὰ διατηρῇ ὅ,τι ἀγαπᾷ.

ΚΑΘΑΡΑ ΛΟΓΙΑ

Ὅπου βρῶ καὶ σ' ἀνταμώσω
μὲ ματιὲς—
μὲ γλυκειὲς ματιὲς,
τί μοῦ ρίχνεις σιχνὰ τόσο
σαϊτὲς,
δός του σαϊτές;

Κάτω ἀπ' τὰ παράθυρά σου
τραγουδῶ—
ναῖσκε τραγουδῷ.
Μὰ δὲν κάθεσαι, στοχάσου.
σὺ ἐδῶ,
μόνο σὺ ἐδῶ.

Μέσ' ς' ταντικρυνὸ σπιτάκι,
νὰ σ' τὸ πῶ;—
θέλεις νὰ σ' τὸ πῶ;
Κατοικεῖ ἓν ἀγγελάκι,
τ' ἀγαπῶ—
'κεῖνο εἶν' π' ἀγαπῶ.

Δὲν φορεῖ χρυσὰ στολίδια
κι' ἀκριβὰ—
φοβερὰ ἀκριβά!
Δὲν ἀλείφεται φτειασίδια
νὰ τραβᾷ
νέους νὰ τραβᾷ.

Κείνη εἶνε ποῦ συμφέρει
τὸ λαλῶ—
νά ποῦ σ' τὸ λαλῶ

Κείνη θενά κάμω ταῖρι,
ς' τὸ καλό,
ἄμε ς' τὸ καλό !

Γώ εἰμ' ἕνα πτωχὸ παιδάκι
μὲ σπουδὴ—
μὲ πολλὴ σπουδῆ,
ποῦ σὰν τωΰρῃ τὸ μεράκι,
τραγουδεῖ,
δός του τραγουδεῖ.

Ξεύρω πῶς γιὰ ν' ἀγαπήσω
μιὰ κυρὰ—
σὰν κ' ἐσὲ κυρά,
πρέπει δόξα ν' ἀποκτήσω
καὶ παρᾶ,
καὶ γερὸ παρᾶ.

Ὅμως ξεύρω ἀκόμα ὅτι
ς' τὰ γερὰ—
ναῖσκε ς' τὰ γερὰ,
ἀγαπᾷς ἕνα στρατιώτη
μὲ φτερὰ,
μὲ χρυσᾶ φτερά.

Ἀψηλὰ φορεῖ τακούνια
νὰ ὑψωθῇ—
θέλει νὰ ὑψωθῇ,
καὶ κατάργυρα σπιρούνια
καὶ σπαθί,
ὢ πὼ πὼ πὼ, σπαθί !

Πάρ' τον, γειά σου καὶ χαρά σου,
νὰ χαρῇς—
ἄνδρα νὰ χαρῇς
καὶ νὰ φάγῃ τὸν παρᾶ σου,
κι' ἂν τὸν βρῇς,
πιάσ' τον, ἂν τὸν βρῇς !

† Γ. Μ. Βιζυηνος

ΗΒΗ—ΝΕΟΤΗΣ

ΕΙΚΩΝ

(Ἐγράφη εἰς τὸ λεύκωμα τῆς δεσποινίδος Ε.)

Ἡ ΗΒΗ εἶπε πρὸς Νεότητα τὴν ἐν ἀκμῇ :
Ἐλθὲ νὰ ζήσωμεν ὁμοῦ ! Βλαστοὶ ἐσμὲν καλλίμορφοι ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ στελέχους· εἰς τοὺς αὐτοὺς γεννήτορας τὸ ζῆν ὀφείλομεν. Πρὸς τί παντοῦ καὶ πάντοτε τῆς ἀδελφῆς σου νὰ προτρέχῃς σύ ; Εἰς τὰ λευκὰ καὶ οἰδαλέα στέρνα Σου, τῆς Ἥβης Σου δὲν σελαγίζει ἡ μορφή ; Μὲ τρυφερᾶς στοργῆς δεσμὸν ἀΐδιον, τὰς νεαρὰς ἡμῶν καρδίας ἡ μήτης φύσις δὲν συνέδεσεν ; Εἰπέ !

Ἥβη φιλτάτη, ἡ Νεότης ἀπαντᾷ· τὰ ἔπη σου ὡς ὄνυχες γυπαετοῦ τὴν ἀπαλήν μοῦ σχίζουσι καρδίαν· σκληρὸν τῆς ἀδελφῆς Σου νὰ ἀμφισβητῇς, τὴν φύσιν τὴν εὐαίσθητον καὶ εὐπαθῆ. Πλὴν εἶσαι κάλυξ ἔτι καὶ σοὶ εἶναι συγγνωστὸν τῆς ἀπειρίας γλῶσσαν νὰ λαλῇς. Σὲ συγχωρῶ ἀλλ' ἄκουσον.

Τὴν Γῆν ποτὲ ἠσπάσθη ἐμμανῶς ὁ λάμπων Φοῖβος ὁ αἰθέριος κ' ἐκ τοῦ πυρίπνου τούτου ἀσπασμοῦ, εἰς φῶς ἡμᾶς παρήγαγεν ἡ μήτηρ Γῆ. Ἀλλ' εἵμαρται πρὸ σοῦ ἐγὼ νὰ γεννηθῶ καὶ ἤδη οὕτω μᾶς χωρίζουσι πολλαὶ τοῦ ἔαρος περίοδοι. Τῆς ἀδιαφορίας μου τῆς φαινομενικῆς ἰδοὺ τὸ αἴτιον, φιλτάτη μου. Ἐν τῇ σκιᾷ τῆς πείρας κολυμβήθρᾳ πολλὰς τὰς καταδύσεις ἐξετέλεσα ἐγώ, ἐν ᾧ τὴν ἐπηρμένην πτῆσιν σου εἰς τὰς νεφέλας φέρεις ἔτι σύ. Ἀφέλεια νηπίου ἐπὶ τὰ χείλη Σου πλανᾶται τὰ ἁβρὰ ὡς εἶν' ὁ βίος σου εἰσέτι ἀγγελικῶν ὀνείρων διαρκὴς παρέλασις. Πῶς νὰ συζῶμεν θέλεις ; Πᾶν ὅ,τι θέλγει καὶ ἐνθουσιάζει σέ, γελοῖον εἰς τὰ ὄμματά μου φαίνεται. Ἰνδάλματα χιμαίρας καὶ τὰ ὅμοια ἀρέσκεσαι νὰ πλάττῃς σὺ κ' εἰς τῶν οὐτοπιῶν τὰς ἀτραποὺς τὸ βῆμα σου τὸ κοῦφον ὁδηγεῖς. Ἴα καὶ λείρια ἐπὶ τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν Σου φύονται, πτηνὰ δὲ παραδείσια ᾄδεα εἰς τὰς ἀκοάς σου μέλη ψάλλουσι, κ' ὑπὸ τὸν ἦχον οὐρανίας μουσικῆς πτερόεσσα εἰς ἔξαλλον

SISMANOGLIO MEGARO

ρυθμὸν σκιρτᾷς. Φεῦ ! καὶ ἐγὼ διῆλθον ἄλλοτε τὴν μυρσινόστρωτον αὐτὴν ὁδόν, εἰς λεωφόρον πλὴν πετρώδη καὶ ἀχάριτα ἀσκόπως νῦν πλανῶμαι ἄπελπις καὶ τὰ πτερά μου ἄτινα μὲ ἔφερον εἰς ὕψη ἄλλοτε μετάρσιον, ἡ τῆς πραγματικότητος ψαλίς, ἀπὸ τῶν ὤμων μοὶ ἀπέκοψε σκληρῶς. Βαρεῖα δ' ἔκτοτε βραδέως καὶ πεζῇ ἐπὶ τοῦ κόσμου περιφέρομαι, τῶν λιθαρίων τὰς αἰκίας μόλις φεύγουσα καὶ τοὺς δριμεῖς νυγμοὺς τῶν ἀκανθῶν.

Αἱ μέριμναι τοῦ σκοτεινοῦ μου μέλλοντος νυκτός τε καὶ ἡμέρας μὲ ταράττουσι, ῥυτίδες δὲ βαθεῖαι, σκιεραὶ τὸ τέως λεῖον μέτωπόν μου νῦν συμπτύσσουσι, ἐν ᾧ τὸ χεῖλος σου τὸ ῥοδαλὸν εἰς ὀπτασίαν πανευφρόσυνον, μειλίχιον διαγελᾷ. Ἐὰν ν' ἀκούσῃς λοιπὸν θέλεις ἀδελφὴν φιλοῦσαν σε, μὴ σπεῦδε νὰ μὲ φθάσῃς, Ἥβη μου. Τῆς ἡλικίας τῆς χρυσῆς σου καὶ ἀγνῆς τὰς θείας τέρψεις καπὰ κόρον ἀπολάμβανε, φωτὸς καὶ θάλπους τοὺς θυλάκους πλήρωσον καὶ μέλπε, μέλπε ᾄσματα μελίρρυτα πρὶν ἡ σὲ καταλάβῃ ἡ ἐμὴ ἀκμή.

Ἐν Σάμῳ, ἔτει 1889.

† ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΗΣ

ΕΠΙ ΤΩ ΘΑΝΑΤΩ ΤΗΣ

ΜΑΡΙΚΑΣ Ν. ΔΗΛΙΓΙΑΝΝΗ

ΣΤΟΝ ὕπνο τοῦ Χριστοῦ ποῦ ἀγγελοφέρνει
σὰν ὄραμα γλυκόσεμνο ἡ ψυχή σου,
'στὸν ὕπνο, ποῦ σὰν ὄνειρο σὲ φέρνει
φῶς μέσ' 'στὸ φῶς νὰ ζῇς τοῦ παραδείσου,
'στὸν ὕπνο τῆς ζωῆς, γλυκειὰ παρφένα,
ἕνα γικυλάκι δέξου κι' ἀπὸ 'μένα.

Στὰ στήθη τῆς μαννούλας του κρυμμένο,
πρὶν τοῦ ἡλίου ἀχτῖνα τὸ φιλήσῃ,
γέρνει ὅπως σύ, γλυκόσεμνο, παρθένο,
τὸ μύρο του 'ς τὸν ὕπνο σου νὰ χύσῃ.
Δέξου το, οὐράνια κόρη· σοῦ ταιριάζει·
εἶνε τὸ δάκρυ ποῦ γιὰ σένα στάζει.

Ἰανουάριος τοῦ 1896

Ι. Γ. ΤΣΑΚΑΣΙΑΝΟΣ

ΚΑΤΟΠΙΝ ΕΟΡΤΗΣ

I

— Νῖκο !

— Ἀγαμέμνων ! Τί γίνεσαι, βρὲ ἀδελφέ ; Εἶνε δυὸ μῆνες ποῦ δὲν σὲ εἶδα.

— Καὶ ποῦ νὰ σὲ τὰ λέγω ! ἀπήντησεν ὁ Ἀγαμέμνων. Τί καλὰ ποῦ σ' εὑρῆκα τόσο γρήγορα !

— Μὰ πές μου· ἤσουν εἰς τοὺς ἀγῶνας καὶ δὲν σὲ εἶδα ; ἠρώτησεν ὁ Νῖκος.

— Πᾶμε, πᾶμε· θὰ σοῦ τὰ πῶ κατὰ σειρὰν ὅλα· εἶπεν ὁ Ἀγαμέμνων. Καὶ περάσας τὸν βραχίονά του ὑπὸ τὸν τοῦ φίλου του, τὸν παρέσυρεν μακράν, κατὰ τὸ Ζάππειον.

Ὁ διάλογος οὗτος ἐγένετο εἰς τὴν πρὸ τῶν Ἀνακτόρων πλατείαν ἐνῷ ἐπαιάνιζεν ἡ μουσικὴ τῆς φρουρᾶς.

Διῆλθον τὴν δενδροστοιχίαν τῶν πιπεριῶν, ἥτις ἔβριθε κόσμου καὶ διηυθύνθησαν πρὸς τὴν πλατεῖαν τοῦ Ζαππείου, ταχεῖ βήματι. Ἀμφότεροι διεκαίοντο ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας, ὁ μὲν νὰ διηγηθῇ, ὁ δὲ ν' ἀκούσῃ.

Ἐκάθησαν ἐπὶ σκίμποδος, παρὰ τὴν μαρμαρίνην δυάδα τῶν Ζαππῶν, ὧν τὰ εὐγενῆ χαρακτηριστικὰ ἀπηθανάτισεν ἡ σμίλη τοῦ λιθοξόου

Ἤθελαν νὰ εἶνε μόνοι !

Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ Ἀγαμέμνονος ἔλαμπαν· ἡ χαρὰ ἐφαίνετο ὑπερπληροῦσα τὴν καρδίαν του.

— Τί καλὰ νὰ σ' εὕρω εὐθύς· εἶπεν εἰς τὸν φίλον του.

— Λέγε λοιπόν· εἶπεν οὗτος.

— Μ' ἐρώτησες ἂν ἤμουν εἰς τοὺς ἀγῶνας· ἐπανέλαβεν ὁ Ἀγαμέμνων, καὶ εἶχες δίκηο. Δυστυχῶς, ἔφθασα κατόπιν ἑορτῆς.

— Κάτι σπουδαῖον σ' ἐμπόδισε βέβαια· εἶπεν ὁ Νῖκος.

— Σπουδαιότατον, ἀπήντησεν ὁ Ἀγαμέμνων. Εἶχα κ' ἐγὼ τοὺς ἀγῶνας μου. Ἐν πρώτοις μ' ἐκρατοῦσε ἡ μητέρα μου.

— Ἤσουν λοιπὸν εἰς Ναύπλιον !

— Ἀπὸ ἐκεῖ ἔρχομαι.

SISMANOGLIO MEGARO

— Αὐτὸ ἐν πρώτοις. Ἔπειτα ; ἠρώτησεν ὁ Νῖκος.

— Ἔπειτα, ἀπεκρίθη ὁ Ἀγαμέμνων, ἠγωνιζόμην κ' ἐγὼ νὰ καταπείσω τὴν μητέρα μου νὰ συγκατανεύσῃ...

— Τελείωνε λοιπόν· εἶπε μειδιῶν ὁ Νῖκος.

— Θυμᾶσαι τὴν Ὄρσαν ; ἠρώτησεν ὁ Ἀγαμέμνων.

— Λοιπόν ; εἶπεν ὁ Νῖκος.

— Ἔχω τὴν ἄδειαν τῆς μητρός μου νὰ τὴν πάρω ! εἶπεν ὁ Ἀγαμέμνων.

Ὁ Νῖκος τὸν ἠτένισεν ἐπί τινας στιγμάς.

— Σοβαρὰ μιλεῖς ; ἠρώτησε μετ' ὀλίγον.

— Σοβαρότατα ! ἀπήντησεν ὁ Ἀγαμέμνων.

— Σὲ συγχαίρω ! εἶπεν ὁ Νῖκος.

— Ἀλλ' ἐπερίμενα νὰ ἐνθουσιασθῇς, σὺ ὁ καλλίτερός μου φίλος, εἶπεν ὁ Ἀγαμέμνων.

— Ὁμολογῶ, ἀπήντησεν ὁ Νῖκος, ὅτι δὲν ἐπερίμενα τὴν εἴδησιν. Ἐξέλαβα τὸ αἴσθημά σου ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ἐφήμερα...ξεύρεις...

— Κάθε ἄλλο ! Μὰ τόσον θελκτικὴ νέα ! μὲ τόσας ἀρετάς ! Ζήτημα ἦτο νὰ καταπεισθῇ πρῶτον ἐκείνη, καὶ αὐτὸ ἦτο τὸ δυσκολώτερον, κατόπιν ἡ μητέρα μου καὶ εὐτυχῶς ἔγειναν ὅλα. Ἐπὶ τέλους εὕρηκα, καὶ ἡ ἀπόφασίς μου εἶνε ἀμετάτρεπτος !

— Ὦ, ναί, εἶπε μέ τινα εἰρωνείαν ὁ Νῖκος. Φαντάζομαι τώρα τὴν χαράν σου !

— Εἶμαι εἰς τὰ σύννεφα ! Εἶπεν ὁ Ἀγαμέμνων. Ἀφ' ἑνὸς ἡ Ὄρσα, ἔπειτα σὺ ὁ μόνος μου φίλος ! θὰ εἶσαι κοινωνὸς τῆς εὐτυχίας μου.

— Μὴν ἀμφιβάλλῃς ! εἶπεν ὁ Νῖκος. Καὶ διὰ πότε οἱ γάμοι ;

— Μὰ μετὰ τὰς ἐξετάσεις θὰ κανονισθοῦν ὅλα. Πές μου τώρα καὶ τὰ δικά σου, τὰ νέα σου ἀπὸ τὴν ἡμέραν τοῦ χωρισμοῦ μας.

— Ἔχω κ' ἐγὼ τὴν εὐτυχίαν μου ! εἶπεν ὁ Νῖκος.

— Λέγε, μήπως καὶ σύ ;. . .ἠρώτησεν ὁ Ἀγαμέμνων.

— Ὄχι, καϋμένε· ἄλλου εἴδους. Ἦλθεν ἡ οἰκογένειά μου καὶ θὰ ζοῦμε τοῦ λοιποῦ ὅλοι μαζῆ. Καθὼς βλέπεις ἔχω κ' ἐγὼ τὴν χαράν μου, εἶπεν ὁ Νῖκος.

— Τὴν ἐννοῶ καὶ τὴν συμμερίζομαι. Βέβαια θὰ μὲ γνωρίσῃς, μὲ τοὺς δικούς σου, εἶπεν ὁ Ἀγαμέμνων.

— Καὶ θέλει ἐρώτημα. Σὲ γνωρίζουν πλέον, διότι τοὺς εἶπα πολλὰ γιὰ σέ Νὰ ἔλθῃς χωρὶς ἄλλο.

Καὶ τοῦ ἔδωσε τὴν διεύθυνσίν του.

— Τί καλὰ ποῦ θὰ ζούσαμε, ἂν ἐπείθετο καὶ ἡ μητέρα μου νὰ ἔλθῃ ἐδῶ· μὰ δὲν ἀφίνει τὸ σπίτι της· ἔπειτα εἶνε καὶ φιλάσθενος.

Καὶ ἡμιεξαπλωθεὶς ἐπὶ τοῦ ἐδράνου, ἐπρόσθεσεν, ὡς καθ' ἑαυτὸν ὁμιλῶν :

— Τί μαγεία τριγύρω ! ἰδέ ! ἀπέναντί μας ὁ Σαρωνικός, δεξιᾷ ὁ αἰώνιος βράχος, μὲ τὸ ἄφθαρτον τῆς δόξης μαυσωλεῖον, ἐνώπιόν μας οἱ ἀπαράμιλλοι στύλοι, ὄπισθέν μας ὁ Ὑμηττὸς μὲ τὰ γλυκά του χρώματα, τὰ ρόδινα, τὰ μενεξεδένια, εἰς τὰ πόδια σου τὸ χορταράκι καὶ μέσα σου ἓν ἄνθος ἀμάραντον, ἀειθαλές...

Ὁ Νῖκος ἐμειδία.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ κώδων τῆς ρωσσικῆς ἐκκλησίας ἐσήμανε μεσημβρίαν.

— Πᾶμε νὰ φᾶμε, Ἀγαμέμνων, εἶπεν ὁ Νῖκος.

Καὶ ἀπεμακρύνθησαν.

II

Ὁ Ἀγαμέμνων Σ... ἦτο εὐειδὴς νεανίας εἰκοσιτριετὴς μόλις. Ἡ μήτηρ του δὲν ἠρνεῖτο τίποτε εἰς τὸ τέκνον της, τὸ μοναδικόν. Χήρα καὶ εὔπορος, μόνην ἐλπίδα καὶ χαρὰν εἶχε τὸν Ἀγαμέμνονά της, ὃν ἔστειλεν εἰς Ἀθήνας νὰ σπουδάσῃ. Φοιτητὴς τῆς φιλολογίας, μετ' ὀλίγους μῆνας θὰ ἐγίνετο διδάκτωρ. Ἦτο φύσις ἀγαθὴ καὶ εἰς ἄκρον ἐνθουσιώδης, εἶχε δὲ καὶ τὴν καρδίαν λίαν εὐπαθῆ.

Αἱ πλειότεραι σελίδες τοῦ μικροῦ εἰσέτι βιβλίου τοῦ βίου του, ἦσαν πλήρεις ἐρωτικῶν ἐπεισοδίων, τῶν πλείστων κωμικῆς χροιᾶς. Μὲ τὸν Νῖκον Ρ... ἐγνωρίζετο πρὸ ἐτῶν. Σπουδασταί, εἶχον συνδεθῇ μὲ φιλίαν στενήν. Ὁ Νῖκος ἦτο νέος θετικός, τὸ ἀντίθετον τοῦ Ἀγαμέμνονος, πολλάκις δὲ ἔλαβεν ἀφορμὴν νὰ γελάσῃ μὲ τὰ ἐφήμερα αἰσθήματά του. Ἀλλ' ὁ Ἀγαμέμνων ἐδικαιολογεῖτο λέγων, ὅτι δὲν εἶχεν εὑρεθῇ ἀκόμη τὸ ἄστρον τὸ ὁποῖον θὰ τὸν ὡδήγει εἰς τὴν εὐδαιμονίαν.

Τὸ ἰδανικὸν τοῦ Νίκου ἦτο νὰ περατώσῃ τὰς σπουδάς του καὶ νὰ ἀφήσῃ τὴν οἰκογένειάν του εἰς Ἀθήνας. Καὶ τὸ κατώρθωσε. Πρὸ ἑνὸς ἔτους δικηγορεῖ, πρὸ δύο δὲ μηνῶν συζῇ μὲ τὴν μητέρα καὶ ἀδελφήν του. Εἶνε εὐτυχής. Λατρεύει τοὺς οἰκείους καὶ λατρεύεται ὑπ' αὐτῶν, ἔχει δὲ λόγους νὰ πιστεύῃ ὅτι δὲν θ' ἀργήσῃ νὰ εὕρῃ κατάλληλον γαμβρὸν διὰ τὴν ἀρκούντως εὔπορον καὶ οὐχ' ἧττον περικαλλῆ ἀδελφήν.

Πρὸ δύο μηνῶν ὁ Ἀγαμέμνων εἶχε γείνῃ ἄφαντος, χωρὶς νὰ τὸν εἰδοποιήσῃ, ὅτε συνηντήθησαν, ὡς εἴδομεν.

Ὁ Νῖκος ἐγέλασε καὶ πάλιν μὲ τὰς ἀποκαλύψεις τοῦ φίλου του· τὴν φορὰν ὅμως αὐτὴν φαίνεται νὰ εὗρεν οὗτος τὸν μάγον ἀστέρα του...Τὸ νέον του αἴσθημα δὲν ἦτο ἐκ τῶν συνήθων· ὅλα ἐδείκνυον τοῦτο. Πράγματι ἡ μικρὰ Ὄρσα, ἡ ζωηρὰ μελαγχροινή, ἧς τὰ

SISMANOGLIO MEGARO

βλέμματα τόσον συνεκίνουν, μετά τινα πάλην, ἐνέδωκεν εἰς τὸ αἴσθημα τοῦ Ἀγαμέμνονος, τὸ ἄπειρον...

Τὸν ἠγάπησε.

Ἦτο πτωχή· ἀδιάφορον ὅμως. Ἐκεῖνος ἦτο πλούσιος καὶ διὰ τοὺς δύο. Ἡ μητέρα του, ἥτις τὸν λατρεύει, θὰ συγκατανεύσῃ εἰς τὴν ἕνωσίν των, ὡς συγκατένευσε καὶ ἡ μητέρα τῆς Ὄρσας. Ἕνα ταξειδάκι ἕως ἐκεῖ, ὀλίγαι θωπεῖαι. μερικὰ φιλιὰ καὶ ἡ ἄδεια δίδεται. Ὅπερ καὶ ἐγένετο! Ἔξαλλος ἐκ χαρᾶς ἐπέστρεψεν ὁ Ἀγαμέμνων φέρων εἰς τὴν ἐρωμένην τῆς νίκης τὰ εὐαγγέλια!

Καὶ εἴδομεν μὲ πόσον ἐνθουσιασμὸν διηγήθη εἰς τὸν φίλον τὴν εὐδαιμονίαν του.

Ὁ Νῖκος εἶχε γνωρίσῃ τὴν Ὄρσαν. Εἶχεν ἐξωτερικὸν ἑλκυστικόν, ἀλλὰ διὰ παρατηρητὴν ἀπαθῆ, οἱ τρόποι της ὑπελείποντο τῆς καλῶς ἐννοουμένης εὐπρεπείας. Καὶ ἐγνώριζε μὲν ὁ Νῖκος τὸν χαρακτῆρα τοῦ φίλου του, δὲν ὑπέθετεν ὅμως ποτὲ ὅτι θὰ παρεσύρετο μέχρι τοῦ σημείου ἐκείνου. Ἐκ τούτου ἡ ἔκπληξις αὐτοῦ, ὅταν ἤκουσε τὴν ἐξομολόγησίν του.— Νὰ ἔλθῃς γρήγορα στὸ σπίτι, τῷ εἶπε ὅταν ἐχωρίζοντο.

III

Ἡ οἰκογένεια τοῦ Νίκου διαμένει εἰς κομψὸν οἰκίσκον τῆς ὁδοῦ Ἀκαδημίας. Ἡ πρὸς τὰ τέκνα στοργὴ τῆς μητρός, τὴν παρεκίνησε ν' ἀφήσῃ τὴν προσφιλῆ γωνίαν ὅπου εἶχεν ἰδῇ τὸ φῶς καὶ νὰ μεταβῇ εἰς τὴν πρωτεύουσαν. Ὤφειλε νὰ μὴ στερήσῃ τὸν Νῖκον τῶν μητρικῶν θωπειῶν της καὶ ν' ἀποκαταστήσῃ καλῶς τὴν μόνην της κόρην.

Εἶνε ἑνδεκάτη πρωϊνὴ ὥρα.

Ἡ ἀδελφὴ τοῦ Νίκου, καθημένη πρὸ τοῦ ἀνοικτοῦ παραθύρου τοῦ κοιτῶνός της ἐργάζεται ἐπὶ ἑνὸς κεντήματος, ὅτε ἀκούεται ἦχος κωδωνίσκου καὶ μετ' ὀλίγον εἰσέρχεται ἡ θαλαμηπόλος κρατοῦσα ἐπισκεπτήριον. — Ἕνας νέος θέλει χωρὶς ἄλλο ν' ἀναβῇ· εἶπεν ἡ ὑπηρέτις.

Ἡ νεᾶνις ἔρριψε τὸ βλέμμα ἐπὶ τοῦ ἐπισκεπτηρίου καὶ εἶπε νὰ εἰσαχθῇ ὁ ξένος εἰς τὴν αἴθουσαν.

Ἦτο ὁ Ἀγαμέμνων, ὅστις ἀνεμένετο.

Εἰσήχθη ὑπὸ τῆς θαλαμηπόλου εἰς μικρὰν αἴθουσαν, ἣς ὁ διάκοσμος ἐδείκνυε πλοῦτον ἅμα καὶ φιλοκαλίαν.

Ὄρθιος ὁ νέος πρὸ μικρᾶς τραπέζης ἐξ ἀνακαρδίου, ἐφυλλομέτρει τὰ ἐπ' αὐτῆς χρυσόδετα βιβλία καὶ λευκώματα, ὅτε κρότος θύρας, ἀνοιχθείσης ὄπισθέν του, τὸν ἔκαμε νὰ στραφῇ ἀποτόμως.

Καὶ τῷ ἐφάνη ὅτι τὸ ἡμισκότεινον δωμάτιον ἐφεγγοβόλησε...

Ἐκάμμυσεν ἀκουσίως τοὺς ὀφθαλμούς· ἐθαμβώθη!

Ἡ ἀδελφὴ τοῦ Νίκου ἐπροχώρησε μειδιῶσα.

— Εἶσθε ὁ κύριος Ἀγαμέμνων;

— Μάλιστα, ἐψέλλισεν ὁ νέος.

Ἐκείνη τῷ ἔτεινεν οἰκείως τὴν χεῖρα καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ καθήσῃ.

Ὁ Ἀγαμέμνων συνῆλθε. Συνῃσθάνθη τὸ γελοῖον τῆς θέσεώς του, κἄτι ἐψέλλισε καὶ ἐκάθησεν ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου.

Ἡ νεᾶνις ἐκάθησεν ἀπέναντί του.

— Ὁ ἀδελφός μου σᾶς ἀγαπᾷ πολύ, τῷ εἶπε.

— Κ' ἐγὼ τὸν θεωρῶ ὡς ἀδελφόν μου· εἶπεν ἐκεῖνος, ἀναθαρρήσας ὀλίγον.

Ἐπῆλθε μικρὰ σιγή, ἣν διέκοψεν ἡ νεᾶνις.

— Ὁ Νῖκος μὲ τὴν μητέρα κἄπου ἐπῆγαν· εἶπε. Ἀλλὰ ἐλπίζομεν νὰ σᾶς βλέπωμεν συχνά, διότι οἱ φίλοι τοῦ ἀδελφοῦ μου εἶνε καὶ φίλοι μας.

Ὁποία φωνή, ὁποία χάρις.

— Εὐτύχημά μου θὰ τὸ θεωρῶ πάντοτε...εἶπεν ὁ Ἀγαμέμνων καὶ διεκόπη.

Ἦτο τεταραγμένος...Μυρία ὅσα αἰσθήματα ἐπλήρουν τὴν καρδίαν του, ἥτις ἐπόνει, μὴ δυναμένη ν' ἀνοιχθῇ...

Καὶ εὐλόγως.

Δὲν ἐνθυμεῖτο νὰ εἶδε ποτὲ τόσην καλλονὴν καὶ τόσην χάριν... Ἐκείνη δὲ τῶν τρόπων ἡ λεπτότης, τὸ πνεῦμα ἐκεῖνο... Ὤ, ἕως τώρα κακὸς Ἐφιάλτης τὸν ἐπίεζε, τὸν διεδέχετο δὲ γλυκὺ ὄνειρον...

Ἀλλ' ὄχι δὲν εἶνε ὄνειρον αὐτό, δὲν εἶνε ὀπτασία ἡ μορφὴ αὐτή, δὲν εἶνε τῆς φαντασίας πλάσμα, ὄχι. Εἶνε ὅ,τι αἰθεριώτερον θὰ ὠνειροπόλει ποιητής... Καὶ ὅμως εἶνε πραγματικότης. Ἡ ὀπτασία αὐτὴ τῷ ὁμιλεῖ, τὸν μαγεύει, διότι τί ἄλλο εἶνε ἡ φωνὴ αὐτὴ ἢ μουσικὴ θεσπεσία;

Κάθηνται πλησίον ἀλλήλων. Συνομιλοῦν..Ὄχι· ὁμιλεῖ ἐκείνη μόνη· ἐκεῖνος ἀκροᾶται...δὲν τολμᾷ, δὲν θέλει νὰ διακόψῃ τὴν μελῳδίαν. Εἶνε ὑπὸ διηνεκῆ γοητείαν . . . . .

. . . . . .

Ἔμεινε παρ' αὐτῇ τέταρτον ὥρας, ἡμίσειαν, μίαν ὥραν...δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ εἴπῃ. Δι' αὐτὸν χρόνος δὲν ὑπῆρχε!

Ἐξῆλθε τῆς οἰκίας τεθαμβωμένος!

Ἦτο ὡς εἰς ἔκστασιν...Δὲν ἐννόει... Ἐνθυμεῖτο μόνον ὅτι τὸν παρεκάλεσαν νὰ συχνάζῃ καὶ ὑπεσχέθη.

SISMANOGLIO MEGARO

Τὴν νύκτα ἐκείνην δὲν ἐκοιμήθη ποσῶς Ἐσκέπτετο καὶ ἐν τῷ νῷ κατήρτισε σχέδιον, ἐκ τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ ὁποίου ἐξηρτᾶτο τοῦ λοιποῦ ἡ ἡσυχία του, ἡ ζωή του ἴσως ! Νέοι πόθοι ἐπλήρουν τώρα τὴν καρδίαν του.

Καὶ ἡ Ὄρσα ;

Ὁποία εἰρωνεία τῆς μοίρας ! Καὶ πῶς ἡ ἀπηνὴς θεὰ ἀρέσκεται νὰ παίζῃ μὲ τοὺς θνητούς !

Εἰς τὴν παραβολὴν ἡ πτωχὴ Ὄρσα δὲν ἀντεῖχε ποσῶς, ἐξηφανίζετο, ἐξηλείφετο, ἐτήκετο ὡς κηρὸς ἀπὸ προσώπου πυρός !

Ἐπὶ δύο ἡμέρας δὲν ἐξῆλθεν. Ἐπεθύμει διακαῶς, ἀλλὰ καὶ ἐφοβεῖτο νὰ ἰδῇ τὸν φίλον του. Αὐτὸς τὸν ἠγάπα πολύ, τὸ ἤξευρε, καὶ εὐχαρίστως θὰ τὸν ὠνόμαζεν ἀδελφόν του. Τί θὰ ἔλεγεν ὅμως ; Δὲν θὰ τὸν ἐνέβαλλεν εἰς σκέψεις ἡ μεταστροφὴ τῶν αἰσθημάτων του, ἡ μεταστροφὴ ἡ ἀπότομος ; Ἐβασανίζετο φρικτὰ σκεπτόμενος πῶς νὰ ἐξέλθῃ τῆς ἀμηχανίας. Καὶ δὲν ἦτο ἀσήμαντος ἡ ἀμηχανία του αὕτη. Ἔπρεπε νὰ πείσῃ τὸν φίλον του περὶ τῆς σοβαρότητος τοῦ νέου του αἰσθήματος, νὰ δικαιολογηθῇ πρὸς τὴν Ὄρσαν, νὰ ἔλθῃ εἰς νέας ἐξομολογήσεις πρὸς τὴν μητέρα.

Δὲν εὗρισκε λύσιν τοῦ πολυπλόκου προβλήματος, ὅτε ἦλθεν εἰς βοήθειάν του ἡ τύχη. Ἔλαβεν αἴφνης ἐπιστολὴν τῆς μητρός του, ἥτις ἀσθενήσασα, τὸν ἐκάλει πλησίον.

Ἰδοὺ ἡ λύσις, ἐσκέφθη. «Γράφω ὀλίγας λέξεις πρὸς τὸν φίλον, μεταβαίνω παρὰ τῇ μητρί, πρὸς τὴν ὁποίαν ἀποκαλύπτω τὸ νέον μου αἴσθημα, λαμβάνω τὴν ἄδειάν της — περὶ αὐτοῦ δὲν ἀμφιβάλλω — καὶ ἐπιστρέφων ζητῶ ἐπισήμως τὴν χεῖρα της ἀδελφῆς τοῦ φίλου μου. Ἡ Ὄρσα . . . προτείνω νὰ μὲ λησμονήσῃ γρήγορα. Δὲν ἦτο πεπρωμένον· ἡ εὐτυχία μου εἶνε ἀλλοῦ».

Ἔγραψε πρὸς τὸν φίλον :

«Ἀναχωρῶ, ἀλλ' ἐπιστρέφω τάχιστα ἀναγεννημένος . . . Ναί, φίλε μου, ἀδελφέ μου. Τώρα θὰ σοῦ ἀνοίξω τὴν καρδίαν μου, ὅπου θ' ἀναγνώσῃς τὴν ἀλήθειαν. Ἕως τώρα ἐψεύδετο ἡ ἄφρων αὐτὴ καρδία, ἀλλ' ἀπό τινων ἡμερῶν ὡμίλησεν εἰς τρόπον . . . ἀλλὰ ὑγείαινε καὶ ἀνάμενε...»

IV

Ἡ μήτηρ τοῦ Ἀγαμέμνονος ἠσθένει καὶ ἠναγκάσθη οὗτος νὰ μείνῃ πλησίον της περὶ τὸν μῆνα. Πολὺ ὑπέφερε κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο. Εὐτυχῶς ἡ ἀσθενὴς ἀνέλαβε· καὶ ἐπροσπάθησε μὲν ν' ἀποτρέψῃ τὸν υἱὸν ἀπὸ τῶν νέων σχεδίων του, νὰ τὸν κρατήσῃ ἀκόμη μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι ὁ χρόνος θὰ ἔδιδεν ἄλλην διεύθυνσιν εἰς τὰς σκέψεις του· εἰς μάτην ὅμως Ἐκεῖνος τὴν ἱκέτευσε, τὴν ἐπίε-

σε νὰ συγκατανεύσῃ εἰς τὴν εὐτυχίαν του. Τῇ ἐζωγράφισε μὲ τὰ λαμπρότερα χρώματα τὴν οἰκογένειαν, εἰς ἣν ἐπρόκειτο νὰ εἰσέλθῃ. Καὶ ἐπρόσθεσε !—Ὅταν ἔλθῃς νὰ γνωρισθῇς, μητέρα, ἂν δὲν σοῦ ἀρέσῃ σοῦ ὁρκίζομαι νὰ σ' ἀκούσω. Πῶς ν' ἀντισταθῇ ἡ μητέρα εἰς τόσας παρακλήσεις ; Τὸν ἐπέπληξε μειλιχίως ὅμως, διότι τώρα ἐπίστευεν εἰς τὴν ἀλήθειαν τοῦ νέου αἰσθήματος.

Κατ' αἴτησίν του τὸν ἐφωδίασε μὲ ἐπιστολὴν ἰδιόχειρόν της, δι' ἧς ἐζήτει διὰ τὸν υἱόν της τὴν χεῖρα τῆς δεσποινίδος P . . .

Ὁ Ἀγαμέμνων δὲν πατεῖ τὴν γῆν· ἀεροβατεῖ . . κατέχεται ἀπὸ χαρὰν ἔξαλλον. Ἐνίκησε τὴν φορὰν αὐτὴν τελειωτικῶς . . . Ὁποία εὐάρεστος ἔκπληξις διὰ τὸν φίλον του, τὸν ὁποῖον θὰ ἔχῃ τώρα ἀδελφόν.

Ὅλα γελοῦν καθ' ὁδόν· τὰ ἀντικείμενα ὅλα χωρὶς ἐξαίρεσιν. Ὁ φίλος, ὅστις τὸν ἀγαπᾷ τόσον, θὰ τὸν περιμένῃ ἀνυπομόνως...

Ἀλλ' ἐν τῇ εὐτυχίᾳ του, εἶνε δυστυχής ! Ὁ δρόμος εἶνε ἀτελείωτος. Μόλις εἶνε ὀλίγαι ὧραι, ἀφ' ἧς ἀνεχώρησε καὶ νομίζει ὅτι παρῆλθον ἡμέραι, ἑβδομάδες. . . Ὁποία ἀπάθεια τῶν ἀνθρώπων ! Ἐξηπλωμένοι οἱ συνταξειδιῶται, οἱ μὲν ἀναγινώσκουν, οἱ δὲ κοιμῶνται. Ἵσταται παρὰ τὴν θυρίδα του βαγονίου του καὶ ἐνῷ δένδρα, βουνὰ καὶ λόφοι διέρχονται ἀστραπιαίως πρὸ τῶν ὀμμάτων του, αὐτὸς δὲν τὸ ἀντιλαμβάνεται, ὑπάρχουν δὲ στιγμαὶ καθ' ἃς τῷ φαίνεται ὅτι ὅλα τὰ ἀντικείμετα ἀκινητοῦν... Ῥίπτεται ἐπὶ τοῦ καναπὲ μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ κοιμηθῇ· ἀλλ' ὁ ὕπνος φεύγει τά βλέφαρά του.

Ἀλλὰ φθάνουν ἐπὶ τέλους· ἰδοὺ ἐφάνησαν αἱ πρῶται οἰκίαι τῆς πόλεως, ἥτις ἐγκλείει τὴν εὐτυχίαν του...

. . . . . .

Ἔφθασαν ἀργὰ καὶ ὁ Ἀγαμέμνων διῆλθε ἀγωνιώδη νύκτα...

Ἀνέτειλε καὶ ἡ ἐπίσημος ἡμέρα.

Ἠγέρθη ἐσπευσμένως, ἐνεδύθη μὲ ἰδιάζουσαν ἐπιμέλειαν, ἐμυρώθη, ἔκρυψεν εἰς τὸ θυλάκιον τοῦ ἐπενδύτου τὴν πολύτιμον ἐπιστολὴν τῆς μητρός, ἐνωπτρίσθη διὰ τελευταίαν φοράν, ἐψηλάφισε τὰ ἄκρα τοῦ λεπτοῦ του μύστακος καὶ ἐξῆλθε.

Πρὸ τῆς ἑνδεκάτης ὅμως δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν φίλον του κατ' οἶκον.

Περιέρχεται τὴν πόλιν ἀνυπόμονος, πυρέσσων...αἱ σκληραὶ ὧραι δὲν παρέρχονται... Διασχίζει τὴν ὁδὸν Ἑρμοῦ, διευθυνόμενος πρὸς τὴν πλατεῖαν τοῦ Συντάγματος, ὅτε ἐκ τινος ζαχαροπλαστείου ἐξέρχεται φωνή:—Ἀγαμέμνων !

Ὁρμᾷ πρὸς τὴν φωνήν. Εἶνε ὁ Νῖκος ὅστις τὸν δέχεται εἰς τὰς ἀγκάλας του...

SISMANOGLIO MEGARO

Ὁ Ἀγαμέμνων παρ' ὀλίγον λιποθυμεῖ ἀπὸ συγκίνησιν, ἀπὸ χαράν. Ὁ Νῖκος τὸν καθίζει πλησίον του, παρά τινα τράπεζαν. Ἀπέναντί του κάθηται εἷς ἄλλος νέος, ὁμοτράπεζος.

— Ἀγαμέμνων, εἶπεν ὁ Νῖκος, σοῦ παρουσιάζω τὸν ἰατρὸν Φ... μνηστῆρα τῆς ἀδελφῆς μου!..

Ἀπρίλιος 1896.

Π. Α. ΑΞΙΩΤΗΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

ΤΟ ΝΕΪ *

Ἐξ' ἀκρογιαλιοῦ τὴν ἄκρη, χωριστά,
Ἐκεῖ ποῦ σβοῦν τὰ τούρκικα σοκάκια,
Μακρυὰ ἀπ' τὰ χαρέμια τὰ κλειστά,
Κάνουνε κέφι νειόβγαλτα τουρκάκια.

—

Παιδάκι ἀγγελοκάμωτο βαστᾷ
Γεμάτ' ἀπὸ μαστίχα καραφάκια·
Κι' ἕνας σιμὰ Δερβίσσης, μὲ σβυστὰ
τὰ μάτια, τοῦ γλεντᾷ μὲ τραγουδάκια.

—

Καὶ κολλητὸ στὸ στόμα του τὸ Νέϊ,
πότε στενάζει πότε πικροκλαίει...
Κ' ἐνῷ καθένας γύρω του σιωπᾷ,

—

Ἐκεῖνος κοιμισμένος στὰ ὄνειρά του
ξεσχίζει σὲ τραγούδια τὴν καρδιά του
—ὄχι γι' αὐτούς!— γιὰ Κείνη π' ἀγαπᾷ...

Σμύρνη 1896.

ΜΙΧ. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

* Ὁ παθητικὸς αὐλὸς τῶν δερβισσῶν.

ΠΟΛΥΣ ΘΟΡΥΒΟΣ

ΚΩΜΙΚΟΣ ΜΟΝΟΛΟΓΟΣ

Γ. Ἀναστασιάδη

— Γιατι ; Ναί. . . σᾶς ἐρωτῶ, γιατί ; Εἰπατέ μου λοιπόν, γιατί ; Περίεργον... Μά, γιατί ; . . .

Ὅλα εἰς αὐτὸν ἐδῶ τὸν κόσμον ἔχουν ἐπὶ τέλους κάποιον προορισμόν : τὰ κουδούνια, οἱ ποντικοί, τὰ πεπόνια, τὰ ἀεróστατα, ἡ κολοκυθοκορφάδες, τὰ ποῦρα, οἱ ὀδοστρωτῆρες, ἡ ταντέλες, τὰ χαρούπια. . .

Ἀλλ' ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι, παρακαλῶ, ποῖον σκοπὸν ἔχομεν ; διατὶ νὰ πλασθῶμεν ; τὶ προσθέτομεν εἰς τὸν κόσμον ; Δὲν εἴμεθα—καὶ ὁμολογήσατέ το—μία μεγάλη, μὰ πολὺ μεγάλη ἀνορθογραφία, τὴν ὁποίαν ἐν βρασμῷ ψυχικῆς ὁρμῆς διέπραξεν ὁ μέγας λογογράφος καὶ ποιητὴς τῶν Οὐρανῶν ; Αἴ ;

Σᾶς παρακαλῶ... ξεύρετε... ὁμιλῶ σοβαρῶς. Εἶνε, ἀδελφέ, κατάστασις πραγμάτων αὐτή ; Μόνον ποῦ δὲν παρεφρόνησα. . . Ἄ, εἶνε φοβερόν! (Μετά τινα σκέψιν).

Σᾶς ἐννοῶ.

— Τί ; Ποιό ; θὰ μοῦ εἰπῆτε.

— Εὐχαρίστως· θὰ σᾶς ἐξομολογηθῶ τί μαρτύρια ἐτράβηξα, μόνον καὶ μόνον διότι εἶμαι . . . ἄνθρωπος— ἐκτὸς ἂν ἔχετε καμμίαν ἀμφιβολίαν.

SISMANOGLIO MEGARO

('Ακκιζόμενος) Εὔμορφος δὲν εἶμαι. Μὲ ἔχει πείσῃ περὶ τούτου ὁ καθρέπτης μου καὶ τό . . . . μειδίαμα σας. Δάφνας κατακτητοῦ δὲν ἐπεδίωξα ποτέ μου . . . καὶ ὅμως, (διστάζων) δὲν ἠξεύρω πῶς προσεβλήθην καὶ ἐγὼ ἀπὸ τὸν κακοήθη καὶ τεταρταῖον ἐκεῖνον πυρετόν, τὸν ὁποῖον ἡ ἀνθρωπότης σύμπασα ἀπὸ τοῦ 'Αδὰμ μέχρι τοῦ Μελαχροινοῦ, συνέπτυξεν εἰς τέσσαρα γράμματα Ε-Ρ-Ω-Σ. Μάλιστα, κύριοι, ἠγάπησα. Ναί, κυρίαι, ἐτρελλάθηκα διὰ μίαν κόρην. . . Καλλονὴ τελεία, ἀξία ἑνός. . . Παύλου ἂν καὶ δὲν ἐλέγετο . . . Βιργινία. Ἕνα πρωῒ ἔχασεν ὁ ἥλιος μίαν ξετρελαμένην ἀκτῖνα του καὶ ἔγιναν τά. . μάτια της· τὰ ρόδα ἐπανεστάτησαν μίαν αὐγὴν ἀπὸ ἕνα κῆπον, ζητήσαντα τίς οἶδε καὶ αὐτὰ συνταγματικὰς ἐλευθερίας καὶ μίαν 3ην Σεπτεμβρίου, καὶ ἀπετέλεσαν τά... χείλη της—ἡ χιὼν ἐκύλισεν ἕνα Δ)βριον ἀπὸ τὸ ὑψηλότερον βουνὸ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐπλάσθησαν τά. . . στήθη της. . . Ἔ, λεπτομερείας ἄλλας μὴ μοῦ ζητήσετε. Πρῶτον. . . διότι δὲν εἶνε καὶ πολὺ σεμνὸν αὐτό. . Ἔπειτα, εἰξεύρετε, ἐχρημάτισα μίαν φορὰν ποιητὴς καὶ ἀλλοίμονον εἰς σᾶς ἂν ἀποπειραθῶ νὰ σᾶς τὴν ἀπεικονίσω ἀλληλογικῶς· εἶμαι ἱκανὸς τώρα ἀμέσως, ἐδῶ ἐνώπιόν σας, νὰ ἀναστατώσω ὅλα τὰ βασίλεια, ζωϊκόν, καὶ βοτανικὸν καὶ ὀρυκτολογογικόν, διὰ νὰ σᾶς παρουσιάσω μὲ ποιητικὰς παρομοιώσεις τὸν ἄγγελόν μου ἢ μᾶλλον τήν... Ἀγγελική ν μου.

Μετὰ δίμηνον (ἀναστενάζων) καταναγκαστικὴν κυκλοφορίαν τῶν. . . ποδῶν μου ὑπὸ τὰ παράθυρά της λαμβάνω αἴφνης τὴν ἑξῆς ἐπιστολὴν ἐπὶ χάρτου πρώτης ποιότητος :

«Τάκη μου

Αὔριον Τρίτην 9 π. μ. σὲ περιμένω διὰ νὰ συνομιλήσωμεν εἰς τῆς κυρίας Τουφεκίδου.

Ἀγγελική».

Μόνον ποῦ δὲν παρεφρόνησα ἀπὸ τὴν χαράν μου. Ἐκεῖνο τὸ βράδυ ἐκάπνισα δύο πακέτα σιγαρέτα—διὰ νὰ τὸ πιστεύσετε δέ, σᾶς βεβαιῶ ὅτι εἶναι ἀκόμη περασμένα εἰς τὰ βιβλία τοῦ καπνοπώλου μου. Ἐρρόφησα 5 ποτήρια μπίρα εἰς ἓν ζυθοπωλεῖον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἔκτοτε, δι' εὐνοήτους λόγους, δὲν περνῶ καὶ ἔκαμα καὶ ἕνα περίπατον μέχρι Θησείου ἕτοιμος διὰ πᾶσαν θυσίαν ἀρκεῖ νὰ μὴ ἀπέβλεπε τὸ βαλάντιόν μου. Ἐξημέρωσε ἡ Τρίτη καὶ τὴν βλέπω αἴφνης νὰ ἔρχεται εἰς τὸ πλάϊ μου καὶ νὰ τραγουδῇ περιπαθέστατα τὴν δυωδίαν τῶν Γρεναδιέρων. Μεθυσμένος ἀπὸ ἔρωτα, τὴν ἐναγκαλίζομαι μὲ δύναμιν Ἑκατόγχειρος μέχρις οὗ . . . ἐξύπνησα καθ' ἣν στιγμὴν συνετρίβετο κυριολεκτικῶς ἀπὸ τὰ κτυπήματα ἡ πόρτα τοῦ δωματίου μου.

— Ποιός ; φωνάζω. . . ἔξω φρενῶν καὶ ἔσω. . . τῆς θύρας.

— Τηλεγράφημα κατεπεῖγον.

Τὰ νυκτικά μου, ὅπως ἤμουν, χωρὶς κάλτσες, ζεστὸς καὶ ἱδρωμένος ἀκόμη ἀπὸ τὴν συγκίνησιν τοῦ ὀνείρου, ἀνοίγω τὴν πόρτα καὶ τὸ τηλεγράφημα —ἀκούσατέ το— τὸ ἐνθυμοῦμαι—ὅλον ἀτ' ἔξω·

«Καλαμπάκα — Θεῖος ἀπέθανε. Σὲ ἀφήνει κληρονόμον 50 χιλ. δραχμῶν. Σὲ συγχαίρω καὶ σὲ συλλυποῦμαι.—Ἐλθὲ τάχιστα μὲ πρῶτον ἀτμόπλοιον— Ἀσημίδης.

Ἔξαλλος ἀπὸ χαράν,—αἱ 50 χιλ. βλέπετε δὲν μὲ ἀφῆκαν νὰ θρηνήσω τὸν σεβαστὸν θεῖον—ἀρχίζω νὰ ἐνδύωμαι κατὰ σχῆμα πρωθύστερον. Διότι πρῶτον ἐφόρεσα τὸ καπέλλον μου καὶ ἔπειτα τὰ παπούτσια μου, πρῶτα τὸν λαιμοδέτην μου καὶ ἔπειτα τὸ παντελόνι μου.

«Τὸ ἔκτατον παράρτημα καὶ ἡ παραίτησις τῆς Κυβερνήσεως.» —Παραίτησις Κυβερνήσεως! Μὲ 145 βουλευτάς . . Κι' ἐνῷ ἐπρόκειτο νὰ διορισθῶ!. .

Τὸ πρᾶγμα δὲν ἦτο ἀσήμαντον. Εἶχα ἓν πεντάλεπτον νίκελ. Ἂς τὸ θυσιάσω, ἐσκέφθην· ἐγὼ ἔχω πλέον 50 χιλ. δραχμάς. Προβάλλω ἀπὸ τὸ παράθυρον καὶ ἐνῷ ἔπερνα τὸ παράρτημα ἀρχίζει καὶ βρέχει ἀπὸ πάνω μὲ ραγδαιότητα. Ἀλλὰ ὁ οὐρανὸς ἦτο καταφώτιστος. Κι' ὅμως.! Τὸ νέφος ἦτο ἡ ὑπηρέτρια τοῦ ἐπάνω πατώματος, τὸ δὲ νερὸ ποῦ ἔχυσε, βεβαίως εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωὰμ δὲν θὰ εἶχε θέσιν. Ἐνεθυμήθην ὅτι ὁ ἰατρὸς μοῦ εἶχε συστήσῃ νὰ κάμνω κάθε πρωῒ ψυχρολουσία καὶ ποιὸς ἠξεύρει, μπορεῖ καὶ να εἶχον συνενοηθῇ ἰδιαιτέρως χάριν τῆς ὑγείας μου. Τὸ παράρτημα, ἐννοεῖτε, μὲ τὸν ἀπροσδόκητον ἐκεῖνον ὑγρὸν κε-

SISMANOGLIO MEGARO

ραυνὸν τὸ ἔχασα. Καὶ ἦτο τὸ μόνον πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν ἐπῆρα μὲ πίστωσιν. . .

Ἐπὶ τέλους βγαίνω ὅπως ὅπως ἀπὸ τὸ σπίτι μου, ἀφοῦ ἐπῆρα τὴν ῥάβδον μου ἀπὸ μίαν γωνίαν τοῦ δωματίου — μὴ λησμονῆτε ὅτι δι' ἐμὲ εἶχε βρέξει — καὶ ἀρχίζω νὰ διασχίζω τὴν ὁδὸν Ἀκωμινάτου, ὅτε αἴφνης μὲ σταματᾷ κάποιος.

— Νὰ περάσετε ἀπὸ τὸ γραφεῖον νὰ ὑπογράψετε ἕνα ἐπιδοτήριον. Πρόκειται περὶ ἀγωγῆς 300 δραχμ. ἑνὸς ἀναγώγου δανειστοῦ σας.

— Ἐσκέφθην τὰς 50 χιλ. δραχμὰς καὶ ἐπροχώρησα ἥσυχος. Μετὰ τρία βήματα : «Καλημέρα, Τάκη, μοῦ λέει ἄλλος. Ἀλλὰ σὺ δὲν φαίνεσαι καθόλου λυπημένος».

— Γιατί ;. . .

— Τί δὲν ξεύρεις ; Ζωὴ σὲ λόγου σου. . . .

— Μωρὲ μίλα. . . .

— Ὁ Τάσος. . . . . .

— Αἴ, τί ; . . .

— Πέθανε. Ὁ δὲ Παναργεῖος Σύλλογος σᾶς ἀνέθηκε τὸν ἐπιτάφιον. Ὁ Τάσος, ὁ παιδικός μου σύντροφος, ὁ μόνος ὁ ὁποῖος μὲ βοηθοῦσε. . . τοῖς μετρητοῖς ! Ὦ φρίκη ! Συντετριμμένος ἐκ τῆς θλίψεως προχωρῶ . . . Τί νὰ κάμω ! Εἰς τὴν θλῖψιν αὐτὴν μόνον τὸ rendes-vous τῆς Ἀγγελικῆς θὰ ἠδύνατο νὰ μὲ προφυλάξῃ ἀπὸ βεβαίαν συμφόρησιν. Τρία βήματα ἀπεῖχον ἀπὸ τὸ σπίτι τῆς κυρίας Τουφεκίδου, ὅτε ἰδοὺ ἐμπρός μου καὶ ξεπροβάλλει ὁ μέλλων πενθερός μου.

— Ὥστε, μοῦ λέγει μειδιῶν, τὸ ἀπόγευμα εἴμεθα γιὰ νὰ εἴμεθα. . . . Καὶ δὲν μοῦ εἶπες τίποτε, πονηρέ !

— Δὲν ἔχω εἴδησιν. Διατί πρᾶγμα μοῦ ὁμιλεῖτε ;

— Καλέ, εἰς τὰς πέντε ποῦ θὰ ὁμιλήσῃς εἰς τοὺς στύλους τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς περὶ Ἠπείρου.

— Ἐγὼ περὶ Ἠπείρου : Μὰ ἡ π ε ῖ ρ α μὲ ἐδίδαξε, ἀφ' ὅτου π ῆ ρ α τὸ δίπλωμά μου, νὰ μὴ κάμνω τέτοιες ἀνοησίαις.

— Ἔλα δά, ἄφησε τὴν μετριοφροσύνην· αἰωνίως ὁ ἴδιος εἶσαι· τώρα μάλιστα ποῦ τὸ ἔγραψαν καὶ ἡ ἐφημερίδες, πήγαινε καὶ κλείσου εἰς τὴν κάμαραν καὶ γράψε κἄτι τι. Πρέ-

πει, πρέπει νὰ ὁμιλήσῃς. Καλά. . . καὶ ὁ ἐπιτάφιος καὶ ἡ Ἀγγελική ; καὶ τὸ ταξεῖδι ; Δι' ὄνομα τοῦ Θεοῦ, τὸ ταξεῖδι ποῦ ἀξίζει 50 χιλ. δραχμάς. . . . Τοῦ τὸ ὑπόσχομαι καὶ φεύγω, φεύγω. . . .

Ἰδοὺ ἐπὶ τέλους ἡ πόρτα τῆς κυρίας Τουφεκίδου. Ἀλλὰ πῶς νὰ εἰσέλθω. Δὲν ἐγνώριζα κανένα. Κτυπῶ μετὰ φόβου πίστεως καὶ . . . μπαστουνίου καὶ ἐμφανίζεται μία ὑπηρέτρια.

— Ἡ Κυρία. . .

— Τουφεκίδου ; ἐδῶ κάθεται, ὁρίστε ἐπάνω.

Ἀναβαίνω, ἀφοῦ ἀπὸ τὴν συγκίνησιν ἐσκόνταψα δὶς εἰς τὴν σκάλαν.

Εὑρίσκομαι πρὸ μιᾶς κυρίας ἀγνώστου. Κάμνω βαθεῖαν ὑπόκλισιν ἥτις ὅμως ἐξηγγέλθη διὰ φοβεροῦ πατάγου. Τὸ μέρος τοῦ σώματός μου κατέρριψεν ἓν πολύτιμον κινεζικὸν δοχεῖον.

— Μὲ συγχωρεῖτε, ἐτραύλισα. Ἡ δεσποινὶς Ἀγγελική.

Ἡ κυρία κατακόκκινη ἀπὸ τὸν θυμόν της διὰ τὴν ἀπροσεξίαν μου :

— Μὰ σεῖς, βλέπω, δὲν προσέχετε καθόλου, μπᾶ. . . μπᾶ. . . μπᾶ. . . αἴ καὶ τὶ τὴν θέλεις ; (Ὁ πληθυντικὸς βλέπετε ἔγινεν ἑνικός).

— Μοῦ παρήγγειλε νὰ ἔλθω.

— Ἄ, εἶσαι ὁ κουρδιστὴς τοῦ πιάνου.

— Ἐγὼ κουρδιστὴς τοῦ πιάνου ;

— Κόπιασε μέσα, ἀλλὰ νὰ προσέχῃς ἄλλη φορά. Αὐτὸ ποῦ ἐσπάσατε εἶχε χιλίας δραχμάς. . . .

Περιμένω ἐπὶ τέλους νὰ ἐμφανισθῇ ἡ Ἀγγελική. Ἴσως μὲ εἶπε κορδιστὴν ἵνα διὰ τοῦ ἀνυπάρκτου αὐτοῦ τίτλου δικαιολογήσῃ τὴν ἐπίσκεψίν μου.

Εἰς τὴν πρόσκλησιν τῆς ὀξυθύμου Κυρίας ἐμφανίζεται ἡ πολυθρύλητος Ἀγγελική. Θεέ μου ! Ἀντὶ τῆς καλλονῆς μου, τὶ ξεπροβάλλει. νομίζετε ; Μία δραπέτις θηριοτροφείου, μὲ μύτην ἀτελευτήτων διαστάσεων, μὲ δύο σανίδας μίαν ἐμπρὸς ἀντὶ τοῦ στήθους καὶ μίαν ὄπισθεν ἀντὶ ῥάχεως καὶ μὲ δύο ξεθωριασμένα μάτια ποῦ ἔπρεπε νὰ εἶναι κανεὶς θεόστραβος διὰ νὰ τὰ ἀνεχθῇ. Μοῦ μειδιᾷ αὐτὴ ἡ ἀντιπρόσωπος τοῦ φθινοπώρου καὶ ἀνακαλύπτω ἀμέσως ἕνα

SISMANOGLIO MEGARO

καὶ ἥμισυ ὀδόντα εἰς ἀμφοτέρας τὰς σιαγόνας. Τὰ δόντια της εἶχαν γυμνάσια ἀραιᾶς φάλαγγος.

— Σᾶς ἔστειλεν ὁ κ. Βελούδιος ; περάστε μέσα, μοῦ λέγει μὲ ἓν ἀπαίσιον μειδίαμα.

— Συγγνώμην, μήτε τὸν γνωρίζω κἂν αὐτὸν τὸν κύριον.

— Ἂ δὲν εἶσαι σὺ λοιπὸν ὁ κουρδιστὴς τοῦ πιάνου, ξεπετιέται ἡ μητέρα, ποῦ ζητοῦσε ἡ κόρη μου ἐδῶ ἡ Ἀγγελική....

— Λᾶθος θὰ εἶναι, κυρά μου.

— Λᾶθος, ποῦ μὲ ἐκόστησε ἕνα σινικὸ βάζο ; θὰ εἶναι ἀναίδειά σας, κύριε, ἐὰν δὲν μὲ ἀποζημιώσετε.

— Εὐχαρίστως. Ἔχω 50 χιλ.δραχμὰς περιουσίαν. Μόλις ἤκουσαν 50 χιλ.δρ. ἀρχίζουν τὰ μειδιάματα τῆς δεσποινίδος, ἡ ὁποία μόνον ἕνα ὀδοντοϊατρὸν ἔπρεπε νὰ νυμφευθῇ, καὶ ὁ πληθυντικὸς τῆς μητρός. Φεύγω διὰ νὰ προφθάσω τοὐλάχιστον τὸ ἀτμόπλοιον. . . Ἀλλὰ πρὸ τούτου, ἔπρεπε νὰ διέλθω ἀπὸ τὸ καφενεῖον διὰ νὰ δανεισθῶ τὰ ναῦλα ἀπὸ τὸν διευθυντὴν τοῦ καφενείου.

Τὸ γκαρσόνι, ἀπουσιάζοντος τοῦ διευθυντοῦ, μοῦ ἐγχειρίζει μίαν ἐπιστολήν.

— Ὤ, θὰ δικαιολογεῖται ἡ ἀθλία διὰ τὴν ἀπουσίαν της, διελογίσθην καὶ πλήρης θυμοῦ ἀποσφραγίζω τὸ γράμμα.— Ἀκούσατε ἀκούσατε—τὸ ἐνθυμοῦμαι λέξιν πρὸς λέξιν :

«Ἐλεεινέ,

Μοῦ ἔγραφες σήμερον ὅτι ἐκέρδησα τὸ λαχεῖον καὶ στηριζόμενος εἰς τὸν λόγον σου ὑπέβαλα τὴν παραίτησίν μου ἀπὸ τῆς θέσεως τοῦ ἑλληνοδιδασκάλου· ἀνακαλύπτω τὴν ἀπάτην, σπεύδω νὰ ἀνακαλέσω τὴν παραίτησιν, ἀλλ' ὁ ὑπουργὸς νομίσας ὅτι ἠθέλησα νὰ τὸν ἐμπαίξω, διέταξε ἀμέσως ν' ἀπολυθῶ ἐπὶ ἀνικανότητι, διορισθέντος ἀντ' ἐμοῦ τοῦ ἀσπονδοτέρου ἐχθροῦ μου. Εἶσαι ἀχρειέστατος· αὔριον δέχεσαι τοὺς μάρτυράς μου.

Γραμματικας.»

Ἐὰν εἶχα μυαλά, βεβαίως θὰ τὰ ἔχανα. Ἐγὼ δὲν τοῦ εἶχα γράψει λέξιν· τί ἐπιστολὴ ἦτο αὐτή. . . Καὶ ἦτο ὁ μόνος φίλος, ὁ ὁποῖος ἠδύνατο νὰ μὲ βοηθήσῃ εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ ἐπιταφίου. Ἂ, δὲν ἀντέχω πλέον. . .

Ἡ μονομαχία θὰ μοῦ ματαιώσῃ τὸ ταξεῖδι· νὰ φύγω πάλιν κρυφὰ θὰ μὲ ἀποκαλῇ ἄτιμον. Τὰ γόνατά μου ἤρχισαν νὰ

τρέμουν, τὰ χείλη μου νὰ συσπῶνται, ἡ μύτη μου νὰ ἀγωνιᾷ, ἡ πλάταις μου νὰ πηραινοέρχωνται, νὰ μοῦ φαίνωνται ὅλα μαῦρα, ἀπαίσια.

Τρέχω εἰς τὸ δωμάτιόν μου, ξαναμμένος, διψασμένος, πεινασμένος, ἐλεεινός. Ἀνοίγω τὸ σημειωματάριόν μου καὶ πλησιάζω εἰς τὸν ἡμεροδείκτην, νὰ ἰδῶ τί ἡμέρα εἶναι ἐπὶ τέλους αὐτὴ ἡ φοβερά, ἡ ἀποφράς, ἡ ὁποία μοῦ ἔκοψε δέκα τοὐλάχιστον χρόνια τῆς ζωῆς μου.

Ὤ φρίκη, ὦ λογογράφε καὶ ποιητὰ τῶν Οὐρανίων ! Ὤ πενῆντα χιλιάδες τοῦ σεβαστοῦ θείου ! Τὸ πιστεύετε ; Τί ἐδιάβασα, νομίζετε ;

— Πρώτη Ἀπριλίου !

Δ. Ι. Καλογεροπουλος

Φεβρουάριος 1896

Η ΒΑΡΚΟΥΛΑ

Εἶσαι κοριτσάκι ὀλόμικρο ἀκόμα
Σ' τὸ κορμί, στὰ χρόνια, καὶ σ' τὴν εὐμορφιά,
Μὲ τάφρατα κάλλη καὶ τὸ φρέσκο χρῶμα
Ποῦ σὲ Ῥαφαήλου βρίσκεις ζωγραφιά.

Κι' ὅμως σ' τῆς ἀγάπης τὰ βαρειὰ τὰ πάθη,
Εἶσαι πειὰ γυναῖκα μεσ' ἀπ' τὴ καρδιά·
Τὰ γνωρίζεις ὅλα τ' ἄγνωστά της βάθη,
Καί, μπουμπούκι ἀκόμα, χύνεις εὐωδιά...

Μοιάζεις, ὅπως εἶσαι, τὴ γερὴ βαρκούλα
Ποῦναι γιὰ νὰ πλέῃ στὴν ἀκρογιαλιά,
Μὲ τὸ φεγγαράκι καὶ μὲ τὴ δροσοῦλα,
Καὶ στὰ κυματάκια νὰ σκορπᾷ φιλιά.

Μὰ ὁ βοριὰς σάν τύχῃ νὰ τὴν πελαγώσῃ,
Καὶ βαθειὰ σὲ κύματ' ἄγρια βρεθῇ,
Ἀπ' τὴ τρικυμία ξέρει νὰ γλυτώσῃ:
—Ἂς κυττάξῃ ὁ ναύτης μόνο μὴ χαθῇ !...

Σμύρνη

Μιχ. Αργυροπουλος

ΣΙΣΜΑΝΟΓΛΙΟ ΜΕΓΑΡΟ

ΒΛΑΣΙΟΣ ΒΑΛΤΙΝΟΣ

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΣ εἶναι τῶν Βαλτινῶν ὁ οἶκος. Στρατιωτικοί τε καὶ πολιτικοὶ ἄνδρες ἐν τούτῳ ἐξετράφησαν, ἡ σύνεσις δὲ καὶ ἡ ἀλκὴ αὐτῶν κατὰ τὰς ἐν τῇ ἐθνικῇ ἀποκαταστάσει ἐπαναστατικὰς ἀνὰ τὴν δυτικὴν Ἑλλάδα ἐπιχειρήσεις, ζωηρῶς διαλαλοῦνται ὑπὸ τῶν δημοτικῶν ᾀσμάτων, ἅτινα ἀνὰ τοὺς δρόμους τῆς Ἀκαρνανίας καὶ τὰς δειράδας τοῦ Βάλτου καὶ νῦν ἔτι ἀντηχοῦσι. Τῆς χώρας ἡ φύσις, ἐν ᾗ ἐγεννήθησαν, καὶ οἱ καθημερινοὶ περιστοιχοῦντες κίνδυνοι, οἱονεὶ τὸ φυσικὸν καὶ ἠθικὸν περιβάλλον, παρήγαγον παρὰ τῇ οἰκογενείᾳ τῶν Βαλτινῶν τὰ περικοσμήσαντα αὐτὴν προτερήματα. Ἐν μέσῳ φάραγγος ἀγρίας, ἣν βαθύσκιον καλλύνει πλατάνων δάσος, εὑρηται ἐκτισμένον τὸ ἁπλοῦν καὶ γραφικὸν χωρίον Χαλκιοπούλι. Εἶναι ἡ θέα τούτου ἔκπαγλος, οἱ κεραυνοὶ βροντεροὶ ἀντιλαλοῦσι κυλιόμενοι ἀνὰ τὰς κλιτύας τοῦ ὄρους, ἡ δὲ τρικυμία μεγαλοπρεπὴς καὶ ἐπιβάλλουσα καταφέρεται, πρὸς τὸ μεγαλεῖον τῆς φύσεως ἐξαίρουσα τὸν νοῦν, πρὸ τῆς θεότητος ἐμπνέουσα τὴν ταπείνωσιν, πρὸ τῶν ἐν ἀνθρώποις κινδύνων προκαλοῦσα τὴν τόλμην καὶ τὴν πεποίθησιν.

Ἐν μέσῳ τοιαύτης φύσεως ἐγεννήθησαν καὶ ἀνετράφησαν οἱ Βαλτινοί. Ὑπὸ τοιαύτας ἐντυπώσεις ἐγεννήθη αὐτοῖς ἡ πρὸς τὸ θεῖον εὐσέβεια, τῆς θελήσεως τὸ ἄκαμπτον, ἡ πρὸς τοὺς κινδύνους περιφρόνησις, ἡ τόλμη ἀλλὰ καὶ ἡ τοῦ πνεύματος εὐστροφία, αἱ τὰς πράξεις αὐτῶν μὲ τῆς ἐπιτυχίας τὸν στέφανον περικοσμήσασαι.

Τοιούτων προπατόρων γόνος ὑπάρξας ὁ Βλάσιος Βαλτινός, τὰ ἐκ τῆς γεννήσεως ἐμφυτευθέντα αὐτῷ προτερήματα ἀνέπτυξε καὶ εἰς περιφανὲς σημεῖον ἐπισημότητος καὶ διακρίσεως ἀνῆλθεν. Ἐκ φύσεως καὶ ἀνατροφῆς πρὸς τοῦ στρατιώτου ἀποκλίνων τὸν βίον, ὃν ἔσχε καὶ τὸ πολύτιμον ἅμα τοῦ στρατιώτου εὐτύχημα, ὅπως ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ ἀγῶνος καλλίνικον ἀναδείξῃ τὴν πατρίδα, ὑπὲρ ἧς τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀφιέρωσεν. Ἀλλ' ἂν εἰρηνικὸς

ὑπῆρξε τοῦ στρατιώτου ὁ βίος, εὐρὺ δ' ὅμως ἐγένετο τὸ στάδιον τῆς πεφωτισμένης αὐτοῦ ἐπιστημονικῆς ἐν τῷ στρατεύματι δράσεως. Διαπρέψας ὁ Βλάσιος Βαλτινὸς κατὰ τὴν ἐν τῇ Σχολῇ τῶν Εὐελπίδων ἐκπαίδευσιν ἀπεστάλη τῷ 1852 ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως εἰς τὴν Γαλλίαν ἔνθα εὐδοκιμήσας ἐν ταῖς ἐπιτελικαῖς αὐτοῦ σπουδαῖς, ἐξετιμήθη τοσοῦτον ὑπὸ τοῦ τότε ἐν Παρισίοις πρεσβευτοῦ ἀοιδίμου Μαυροκορδάτου, ὥστε ἐζητήθη ὑπ' αὐτοῦ ὡς ἀκόλουθος στρατιωτικὸς τῆς ἐν Παρισίοις Ἑλλ. Πρεσβείας, τούτῳ δ' ἐν Παρισίοις διατρίβοντι ἀνετέθησαν κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους πᾶσαι τῆς Κυβερνήσεως αἱ στρατιωτικαὶ παραγγελίαι, διὰ τὴν ἀκριβῆ, χρηστὴν καὶ εὔστοχον τῶν ὁποίων ἐκτέλεσιν ἐτιμήθη διὰ τοῦ ἀργυροῦ τοῦ Σωτῆρος Σταυροῦ, παρασήμου, ὅπερ κατὰ τοὺς πρόσθεν χρόνους οὐχὶ εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχεν ἐδίδετο, ἀλλὰ τῶν εὐδοκίμων καὶ τιμίων ἀνδρῶν τὰ στήθη ἐκόσμει καὶ εἰς μίμησιν ἀρετῆς τοὺς λοιποὺς παρεκέλευεν. Ἐκ Παρισίων ἐπιστρέψας διωρίσθη ὁ Βαλτινὸς ὑπολοχαγὸς τῶν Γενικῶν Ἐπιτελῶν, ἐτάχθη δ' ἐν ἔτει 1856—57 ἀρχηγὸς τοῦ Ἐπιτελείου παρὰ τῷ ὑποστρατήγῳ Κλίμακᾳ ἐντεταλμένῳ τότε τὴν καταδίωξιν τῆς λυμαινομένης τὴν συνοριακὴν γραμμὴν λῃστείας. Ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ ταύτῃ διεκρίθη ὁ Βαλτινὸς ἰδιαζόντως σπουδαίας παρασχὼν τῷ ἔθνει ἐκδουλεύσεις. Διοικητὴς τῆς Διλοχίας τοῦ Μηχανικοῦ ἠγωνίσατο εὐόρκως ὑπὲρ τῆς τάξεως κατὰ τὰς ἀποφράδας τῶν Ἰουνιακῶν ἡμέρας, ὡς ταγματάρχης δὲ τῶν Γεν. Ἐπιτελῶν ἐχρημάτισεν ἀρχηγὸς τοῦ ἐπιτελείου τοῦ κατὰ τὴν Δυτ. Ἑλλάδα στρατοῦ παρὰ τῷ ἀειμνήστῳ ὑποστρατήγῳ Λεωνίδᾳ Σμόλενιτς καὶ συνεξεστράτευσεν ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἰδιότητα μετὰ τοῦ ἀοιδίμου ἀντιστρατήγου Σούτσου κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1879 Θεσσαλικὴν ἔξοδον πρὸς μάχας ὀργῶν καὶ ἐπὶ τὰ πεδία τῆς δόξης ἀτενίζων, ἀλλ' ὡς τόσοι ἄλλοι ἀνδρεῖοι εἰς τῆς διπλωματίας τὰ κελεύσματα καὶ τῆς τύχης τὰς ἀντιστροφὰς ὑποκύπτων,

Πρὸς τὴν στρατιωτικὴν τοῦ Βαλτινοῦ δρᾶσιν ἀνάλογος ἐγένετο καὶ ἡ ἐν τῇ πολιτείᾳ ὡς πολιτευτοῦ αὐτοῦ ἐνέργεια. Συνωμότης ἐν Λαμίᾳ κατὰ τὰς ἀλησμονήτους ἐκείνας συνταγματικὰς ἡμέρας ἐπεχείρησε κατὰ τὸ 1861 μετ' ἄλλων ὁμοφρόνων τὴν κατάληψιν τοῦ φρουρίου Λαμίας. Παραδοθεὶς δὲ ἐξωρίσθη εἰς τὰς νήσους τῶν Σποράδων καὶ γενομένης μετὰ τὴν συνθηκολόγησιν τοῦ Ναυπλίου παρασπονδίας ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως ἐξεσφενδόνισεν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἐν τῇ ἐξορίᾳ συντρόφων του τὴν ἐν τῷ πεπληρωμένῳ ἐπαναστατικῶν ἀτμῶν πολιτικῷ ὁρίζοντι σφοδρότατα ἠχήσασαν διαβόητον διαμαρτύρησιν, ἧς ἀποτέλεσμα ἄμεσον ἐγένετο ἡ τῶν ἐξορίστων εἰς πολεμικὸν πλοῖον κάθειρξις καὶ ἡ μετὰ ταύτην τῆς

SISMANOGLIO MEGARO

ἐξορίας παράτασις. Ἡ εὔτολμος δ' ὅμως τοῦ Βαλτινοῦ στάσις ἀπαρέσκουσα τῇ αὐταρχικῇ Κυβερνήσει μεγίστην περιεποίει τούτῳ δημοτικότητα ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ, πρὸς ἣν διὰ τῆς γεννήσεως καὶ τοῦ φίλτρου ἀρρήκτως συνεδέθη. Γενομένης τῆς ἀντιβασιλικῆς ἐπαναστάσεως, ἐν ᾗ ἐνεργότατον ἔσχε μέρος, ἐξελέγη διὰ καταπληττούσης ψηφοφορίας πληρεξούσιος τῆς ἐπαρχίας Βάλτου ἐν τῇ ἐθνικῇ συνελεύσει, πολιτευόμενος δ' ὕστερον κατὰ διαλείμματα διαρκῶς ἐτύγχανε τῆς ἐμπιστοσύνης τῶν ἐκλογέων Βάλτου, παρ' οἷς τὸ ὄνομα τοῦ Βαλτινοῦ ἐτιμᾶτο καὶ ἐλατρεύετο.

Ἐν μέσῳ τῆς πολυποικίλου ταύτης πολιτικῆς καὶ στρατιωτικῆς δράσεως οὐδόλως ἀπέλιπεν ὁ Βαλτινὸς τὰς ἐπιστημονικὰς αὐτοῦ μελέτας· ἂν δὲ τὸ περὶ ῥίμματος ἐγχειρίδιον αὐτοῦ ἐγένετο ἀπαραίτητον τοῖς ἀξιωματικοῖς ἐφόδιον, τὸ κράτιστον δ' ὅμως στρατιωτικὸν περιοδικὸν «ὁ Ἕλλην στρατιώτης» ὑπῆρξε διὰ πάντας πολύτιμον ἐντρύφημα, σοφὸν ἀνάγνωσμα, ἀλλὰ καὶ δεῖγμα περιφανὲς τῆς πολυδέγμονος διανοίας καὶ τῆς ἐγκυκλοπαιδικῆς σοφίας τοῦ πεφωτισμένου στρατιωτικοῦ ἐπιστήμονος

Τηλικαύτη πολιτικὴ καὶ στρατιωτικὴ δρᾶσις, διάνοια τοσοῦτον ἐναργῶς πεφωτισμένη, χαρακτὴρ τόσῳ στρατιωτικῶς ἄκαμπτος, ὅσῳ καὶ ἐξ ἀληθοῦς εὐγενείας μεγαλόφρων καὶ προσηνής, ἅμα δὲ καὶ κοινοβουλευτικὴ εὐγλωττία ἐπιβάλλουσα, ταῦτα πάντα ἐν ἐναρμονίῳ συνδυασμῷ ἴσχυσαν νὰ ὁδηγήσωσι τὸν Βαλτινὸν εἰς τὴν ὑψίστην τοῦ στρατεύματος θέσιν.

(ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ ἐπικηδείου λόγου

ΝΙΚ. Α. ΣΤΡΑΤΟΥ

Εἶσαι αἰώνια ἄνοιξις

ΟΤΑΝ πετάξῃ ἡ Ἄνοιξις κ' ἡ φύσις χειμωνιάζῃ,
καὶ τὸν γαλάζιο οὐρανὸ ἡ συννεφιὰ σκεπάζῃ,
κι' ὁ πάγος κάθε λούλουδο καὶ χόρτο σαβανόνῃ,
πρωτομαγιὰ στὴν ὄψι σου, κυρά μου, ξανανειόνει.
Εἶσαι αἰώνια ἄνοιξις π' ἀνθεῖ καὶ λουλουδίζει,
σὲ βλέπω καὶ ἀνέκφραστη χαρά με πλημμυρίζει,
εἰς τὰ γλυκὰ ματάκια σου πετοῦν οἱ λογισμοί μου,
κι' ἀνοίγουνε Παράδεισο τὸ φῶς τους στὴ ψυχή μου.
Κλειοῦνε ζωὴ καὶ θάνατο, φωτιὰ καὶ πάγο κλειοῦνε,
καὶ πότε μὲ πεθαίνουνε καὶ πότε μ' ἀναζοῦνε.

Ζάκυνθος, 1896.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΚΑΨΟΚΕΦΑΛΟΣ

SISMANOGLIO MEGARO

ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑΙ ΕΚ ΤΩΝ ΕΠΑΡΧΙΩΝ

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΣΤ. ΣΚΛΗΒΑΝΙΩΤΗΣ

Δημαρχος Λαμίας. Ὁ προοδευτικώτερος καὶ δραστηριώτερος τῶν δημάρχων τοῦ ἑλληνικοῦ Βασιλείου. Τὸ μαρτυροῦν τὰ ἀλλεπάλληλα τεχνικὰ καὶ ἐξωραϊστικὰ ἔργα, δι' ὧν ἡ ἐπίμονος πρωτοβουλία του ἐπροίκισε τὸν τόπον, οὗ προΐσταται ἀπὸ δωδεκαετίας ἤδη. Οἱ λαμιεῖς τὸν λατρεύουν, τὸν εὐγνωμονοῦν, τὸν θεωροῦν ἀληθὲς σέμνωμα. Ἡ Ἑλλὰς θὰ ἦτο δεκάκις μᾶλλον ἐκπολιτισμένη, ἂν εἶχε τοιούτους δημάρχους.

Ἀνήγειρε ναούς, ἵδρυσε σχολεῖα, κατεσκεύασε γεφύρας, ἐχάραξε καὶ ἐδενδροφύτευσεν ὁδοὺς καὶ πλατείας, κατεσκεύασε κρήνας καὶ ὑδραγωγεῖα, ἐξεῦρε καὶ ἐξεμεταλλεύθη πηγὰς ποσίμου ὕδατος, καὶ ἐν γένει ἐξωράϊσεν, ἐκαλλώπισεν, ἐξυγίανεν, εὐηργέτησε τὸν δῆμον του, τὰ χωρία, τὴν πόλιν τῆς Λαμίας, ἥν, τέως νοσώδη, κατέστησε μίαν τῶν ὑγιεινοτέρων καὶ ἐπιφθόνων. Θὰ ἀπησχολοῦμεν πολλὰς σελίδας τοῦ Ἡμερολογίου, ἂν ἠριθμοῦμεν ἓν πρὸς ἓν τὰ κοινωφελῆ καὶ λαμπρὰ ἔργα τοῦ μοναδικοῦ τούτου δημάρχου. Καὶ τί δὲν ἔκαμε; Καὶ εἰς τί καθυστέρησε; Καὶ ποίαν ἀνάγκην τοπικὴν δὲν ἐθεράπευσεν; Καὶ ποῖον χωρίον τῆς περιφερείας του δὲν ἐπλουτίσθη μὲ γεφύρας,

μὲ δρόμους, μὲ ναούς, μὲ σχολεῖα; Καὶ μήπως ὅ,τι κέκτηται, δι' ὅ,τι σεμνύνεται σήμερον ἡ Λαμία, δὲν ὀφείλεται εἰς τὸν θαυμάσιον δήμαρχόν της; Αὐτὸς ἐδενδροφύτευσε δι' ἐλαιῶν τὴν ἀπὸ Λαμίας εἰς Στυλίδα ἄγουσαν καὶ τὸν ὑπερκείμενον λόφον τῆς Ἀκρολαμίας διὰ θαλερῶν πεύκων. Αὐτὸς ἐρρυμοτόμησε τὴν πόλιν καὶ ἰσοπέδωσε καὶ ἐσκιρρόστρωσε τοὺς ἄλλοτε ἀγρίους δρόμους της· αὐτὸς κατεσκεύασεν ὑπονόμους καὶ ὀχετοὺς καὶ πεζοδρόμια καὶ ῥεῖθρα· αὐτὸς ἐδημιούργησε καὶ διεμόρφωσε τὰς τρεῖς τῆς πόλεως πλατείας Ὁρμοῦ, Ὁμονοίας καὶ Διάκου· αὐτὸς ἐθεμελίωσε τὴν βάσιν, ἐφ' ἧς στηθήσεται ὁ ἀνδριὰς τοῦ Διάκου· αὐτὸς ἐβελτίωσε τὸν φωτισμὸν τῆς πόλεως αὐτὸς ἔθηκε καὶ ἐφήρμοσεν ὅρους καθαριότητος ζηλωτῆς, ὑγιεινῆς, καλαισθησίας, τάξεως, εὐπρεπείας, εὐζωΐας ἀπαραμίλλου

Ἀλλ ἐκεῖνο κατ' ἐξοχὴν τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὴν κορωνίδα τῶν ἐπὶ τῆς δημαρχίας του συντελεσθέντων ἔργων, εἶνε τὸ σιδηροῦν ὑδραγωγεῖον τῆς πόλεως καὶ ἡ μεγάλη κάτωθι τῶν πηγῶν αὐτοῦ δεξαμενή, δι' ὧν διωχέτευσεν ὕδωρ ἄφθονον, ψυχρόν, διαυγὲς καὶ ὑγιεινότατον, λυτρώσας τοὺς κατοίκους τῆς μάστιγος τῶν πυρετῶν καὶ τῶν ἐνδημούντων μιασμάτων καὶ ἀπαλλάξας αὐτοὺς τῆς ἀνηλεοῦς τέως φορολογίας, ἣν ἀπέτιον εἰς ἰατροὺς καὶ φάρμακα. Τοῦτο καὶ μόνον τὸ λαμπρὸν ἔργον θὰ ἤρκει νὰ κατακτήσῃ ἐσαεὶ τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ τὴν λατρείαν τῶν συνδημοτῶν του, οἵτινες καὶ εὐλογοῦσι τὸ ὄνομά του. Καὶ ὅλα αὐτὰ χωρὶς νὰ διασαλεύσῃ, τοὐναντίον κατορθώσας νὰ διαρρυθμίσῃ τὰ οἰκονομικὰ τοῦ δήμου, τὰ ὁποῖα δὲν εὗρεν ἄλλως τε καὶ εἰς ἀνθηρὰν κατάστασιν, ἅτε ἀπορροφώμενα κατὰ μέγα μέρος ὑπὸ τοῦ Δημοσίου ἀνωφελῶς ὑπὲρ τῆς δημοτικῆς δῆθεν ἐκπαιδεύσεως καὶ τῆς στρατιωτικῆς ἀστυνομίας.

Καὶ συλλογιζόμεθα ὁποίαν ὄψιν πεπολιτισμένης καὶ ζηλευτῆς χώρας θὰ εἶχεν ἡ Ἑλλάς, ἂν ἠδύνατο νὰ ἐπιδείξῃ ὀλίγους ἔτι ἄνδρας ὡς τὸν Σκληβανιώτην, ὅστις ἀναντιρρήτως δέον νὰ θεωρηθῇ ὡς τὸ ἰδεῶδες τοῦ δημάρχου.

Διὰ τοῦτο μεθ' ὑπερηφανείας γνωρίζομεν εἰς τοὺς ἁπανταχοῦ ἀναγνώστας τοῦ Ἡμερολογίου τὴν συμπαθεστάτην καὶ νοήμονα φυσιογνωμίαν τοῦ ἀγαπητοῦ ἀνδρός. ὅπως οὕτω δεχθῇ καὶ τοῦ πανελληνίου τὰ εἰλικρινῆ καὶ ὀφειλόμενα συγχαρητήρια.

Κ. Φ. Σκ.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΣ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΦΟΥΡΤΟΥΝΙΑΔΗΣ

Ἐξεπαιδεύθη ἐν τῇ μεγάλῃ Σχολῇ τῆς Χάλκης καὶ ὑπῆρξεν ἐκ τῶν ἀγαπητῶν μαθητῶν τοῦ ἀειμνήστου Ἠλία Τανταλίδου. Ἔλκει τὸ γένος ἐξ ἐγκρίτου οἰκογενείας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀνεψιὸς δὲ τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ ΣΤ'. Ἀνετράφη χριστιανικώτατα. Τριακοντούτης μόλις προεχειρίσθη εἰς Ἀρχιερέα καὶ ἐστάλη νὰ διοικήσῃ τὴν ἐκκλησιαστικὴν περιφέρειαν Δημητριάδος, ἧς τότε μὲν πρωτεύουσα ἦν ἡ Μακρυνίτσα, νῦν δὲ ὁ Βῶλος. Νεωτεριστής, φιλελεύθερος, προοδευτικώτατος, ἀπήλλαξε τὸν τόπον ἀπὸ τῆς μάστιγος τῶν κοντζαμπάσιδων, ἱδρύσας πρῶτος αὐτὸς τὰς ἐπικληθείσας ἀρχιερατικὰς ἐπιτροπάς, συγκροτουμένας ἐκ τῶν μᾶλλον ἀνεπτυγμένων κατοίκων ἑκάστου χωρίου, καὶ εἰς ταύτας ἀναθέσας τὸ δικαίωμα τοῦ δικάζειν τὰς μικρὰς τῶν συμπατριωτῶν του διαφορὰς κατὰ τοὺς Ἀρμενοπουλείους νόμους, χειραφετήσας οὕτω ἀπὸ τῆς κεντρικῆς δεσποτείας τὰς κοινότητας.

Ποτισθεὶς μὲ τὰ νάματα τῶν ἐνδόξων παραδόσεων τοῦ ἑλληνικοῦ κλήρου δὲν ἔπαυεν ἐργαζόμενος ὑπὲρ ἀπελευθερώσεως τῆς πατρίδος του, κατὰ δὲ τὸ ὑπὸ τοῦ Λεων'δα Βούλγαρη πρῶτον ἐπαναστατικὸν κίνημα τοῦ 1887, ὑπεβοήθησεν αὐτὸ ὅσον ἠδύνατο, μετὰ διπλωματικῆς ὄντως συνέσεως προλαβὼν τὰς ἐξ αὐτοῦ ἐπικρεμαμένας σφαγὰς κατὰ τῶν χριστιανικῶν οἰκογενειῶν ὑπὸ τῶν ἐξοργισθέντων τούρκων. Ἀλλ' ὑποπεσὼν εἰς τὴν δυσμένειαν αὐτῶν ἐκινδύνευσεν οὐκ ὀλίγον, κατωρθώθη δὲ νὰ ἐξορισθῇ εἰς Κωνσταντινούπολιν τὸν Νοέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Διαμείνας δὲ αὐτόθι ἐπὶ τριετίαν παρὰ τῷ Πατριάρχῃ Ἰωακεὶμ Β'. ἐπανέκαμψεν, ἅμα τῇ προσαρτήσει τῆς Θεσσαλίας,

SISMANOGLIO MEGARO

εἰς τὸ πνευματικόν του ποίμνιον, τὸ ὁποῖον ἐπὶ εἰκοσιπενταετίαν ἤδη διευθύνει ὡς πατὴρ αὐτόχρημα ἀγαθός, δίκαιος, ἐνάρετος, ὑπόδειγμα ἑαυτὸν παρέχων εἰς πάσας αὐτοῦ τὰς σχέσεις καὶ πράξεις.

Ἐγκρατὴς πολλῶν φιλοσοφικῶν καὶ φιλολογικῶν γνώσεων, εὐμοιρεῖ καὶ σπανίας θεσπεσιότητος μορμώσεως. Διὰ τὰς μακρὰς καὶ ἐκθύμους ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς πατρίδος ἐκδουλεύσεις αὐτοῦ, ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἀπένειμεν αὐτῷ τὸ παράσημον τῶν Ἀνωτέρων Ταξιαρχῶν. Ὁ ἐκκλησιαστικός του τίτλος εἶνε: «Γρηγόριος πανιερώτατος καὶ Θεοπρόβλητος Μητροπολίτης τῆς Ἁγιωτάτης Μητροπόλεως Δημητριάδος καὶ Ζαγορᾶς, ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Πελασγῶν»

Γ. Α.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Α ΚΟΚΩΣΛΗΣ

Μία τῶν ἐξοχωτέρων φυσιογνωμιῶν τοῦ Πηλίου. Ἐγεννήθη ἐν Πορταριᾷ ἐξ ἐγκρίτων γονέων καὶ ἄγει νῦν ἡλικίαν 65 ἐτῶν. Νεώτατος ἔτι, φύσει ἀποφασιστικοῦ καὶ ριψοκινδύνου χαρακτῆρος, κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ ἐν Θεσσαλίᾳ ἐπαναστατικοῦ κινήματος τοῦ 1854, σπουδαστὴς ὢν τότε ἐν Ἀθήναις, κατέλιπε τὰς σπουδάς του, καὶ καταρτίσας μικρὸν ἐξ ἐθελοντῶν σῶμα, ἔσπευσε ἐκ τῶν πρώτων εἰς τὴν φωνὴν τῆς ἀγωνιζομένης πατρίδος, δοὺς ἐν βραχεῖ πλεῖστα δείγματα τῆς ἀνδρείας καὶ τοῦ πολεμικοῦ του μένους. Ἐπολέμησε γενναιότατα εἰς τὰς μάχας Πλατάνου, Ἀρμυροῦ καὶ Ἀνωμαλιᾶς. Ματαιωθείσης ὅμως ἀτελεσφόρως τῆς ἐπαναστάσεως ἐκείνης, ὁ νέος Κοκωσλῆς ἐπεδόθη εἰς τὸ ἐμπόριον ἐν Σμύρνῃ ἐπὶ δεκαετίαν, ἔνθεν πολινοστήσας ἐγένετο ἰδιοκτήτης μεγάλου κτήματος ἐν Λεχωνίοις, ὅπου καὶ ἵδρυσεν ἐργοστάσιον μετάξης, ἐσχάτως δὲ καὶ τελειότατον ὑδρόμυλον, ἀπασχολῶν περὶ τὰς 200 γυναῖκας καὶ κοράσια καὶ περὶ

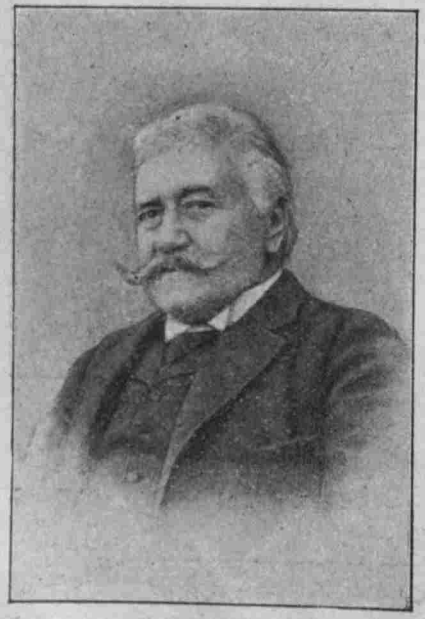

τοὺς πεντήκοντα ἐργάτας, παρέχων οὕτω στάδιον ἐντίμου ἐργασίας. Ἐν τούτοις οὐδέποτε ἔπαυσεν ἐνεργῶν καὶ ποθῶν τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς πατρίδος του. Ἡ ἐπανάστασις τοῦ 1878, εἰς ἣν ἦτο ἐκ τῶν πρώτων μεμυημένων, εὗρεν ἐν τῷ προσώπῳ του ἕνα τῶν ἐνθερμοτέρων καὶ νοημονεστέρων ὑποστηρικτῶν. Ἐνῷ δὲ ἡ ναυαρχὶς τοῦ Χόβαρτ ἐστάθμευε πρὸ τῶν Λεχωνίων ἀπειλοῦσα ἀποβίβασιν, ὁ δὲ πύργος καὶ τὰ ἐργοστάσια τοῦ Κοκωσλῆ ἐχρησίμευον ὡς ἀποθῆκαι πολεμεφοδίων καὶ καταφύγιον τῶν ἐπαναστατῶν, οὗτος, ἀτρόμητος, ἐπὶ κινδύνῳ τῆς ἰδίας ζωῆς, κατήρχετο καὶ συνεχρωτίζετο ἐν προσποιητῇ ἀταραξίᾳ μετὰ τῶν τούρκων πασσάδων, ἀποσοβῶν οὕτω πᾶσαν ὑπόνοιαν, καὶ ἐν διπλωματικῇ ἀληθῶς συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ φίλου του Γ. Καρτάλη, ἠδυνήθη νὰ σώσῃ τὰ χωρία τοῦ Πηλίου ἀπὸ βεβαίας καταστροφῆς, ἐν ᾗ περιπτώσει ἀνεκαλύπτοντο οἱ κρύφα περιθαλπόμενοι ἐπαναστάται. Ἐν τοῖς γειτονικοῖς χωρίοις ἀπέβη πολλάκις ἡ ζῶσα ἐγγύησις τῆς τάξεως καὶ τῆς ἀσφαλείας. Ὅταν ληστρικὴ συμμορία ἀπήγαγεν ἐξ Ἁγίου Λαυρεντίου τὸν πλούσιον Κ. Τσαμτζῆν καὶ δύο παῖδας ἐκ Προμυρίου, ὁ Κόκωσλῆς, ἐξελθὼν μετὰ τῶν φυλάκων του εἰς καταδίωξιν, κατώρθωσε καὶ τοὺς ληστὰς νὰ συλλάβῃ καὶ τοὺς αἰχμαλώτους νὰ ἐλευθερώσῃ.

Μετὰ τὴν προσάρτησιν ἐξελέγη πολλάκις βουλευτὴς Ἡ μέχρι Λεχωνίων προέκτασις τῶν Θεσσαλικῶν σιδηροδρόμων, δι' ἧς μεγίστη ὠφέλεια προσκομίζεται τοῖς κατοίκοις, ὀφείλεται εἰς τὴν ἀποκλειστικὴν πρωτοβουλίαν καὶ ἐνέργειαν τοῦ προοδευτικοῦ ἀνδρός.

Ἐπὶ τούτοις ἐπαξίως φέρει τὸν πρό τινος χρόνου ἀπονεμηθέντα αὐτῷ Ἀργυροῦν Σταυρὸν τοῦ Σωτῆρος.

Ἀδρ.

SISMANOGLIO MEGARO

ΚΑΛΕΙΔΟΣΚΟΠΙΟΝ

ΕΚ ΤΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

ΕΙΚΟΝΕΣ ΚΑΙ ΤΥΠΟΙ

(ἐκ τοῦ φυσικοῦ)

Ἔπεσεν εἰς τὰς χεῖράς μου τὸ σημειωματάριον ἑνὸς φίλου μου ἐπιθεωρητοῦ τῶν σχολείων. Εἶναι ἓν κομψὸν βιβλιάριον μὲ χονδρὸν κατακόκκινον περικάλυμμα, ἐπὶ τοῦ ὁποίου χρυσοῖς γράμμασι εἶναι γραμμένη ἡ λέξις Παρθενὼν καὶ παρακάτω τὸ ἔτος 1896. Ὅσοι εἶδον τὰ ἐτήσια ἡμερολόγια καὶ σημειωματάρια, τὰ ὁποῖα ἐξέδωκεν ἐν Ἀθήναις ὁ κ. Ἀλέξ. Παπαγεωργίου, ἐννοοῦν ἀκριβῶς περὶ τίνος ὁμιλῶ. Τὸ σημειωματάριον τοῦτο τοῦ φίλου μου ἦτο ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους πλῆρες περιγραφῶν, ἀνεκδότων, εἰκόνων διδασκάλων, τύπων σχολείων, χαρακτήρων, σημειώσεων καὶ χιλίων ἄλλων πληροφοριῶν.

Ἐν τῷ πρώτῳ δὲ φύλλῳ τοῦ βιβλιαρίου τούτου ὡς ἐπιγραφὴ τοῦ ὅλου ἐσωτερικοῦ περιεχομένου αὐτοῦ ὑπῆρχον αἱ λέξεις σχολεῖα καὶ διδάσκαλοι, κάτωθι δὲ διὰ μικροτέρων γραμμάτων τὰ ἑξῆς: ἐδῶ δὲν εἶναι πάνθεον διδασκάλων, εἶναι λοιμοκαθαρτήριον! Ἐννοεῖται ὅτι μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν τελευταίων τούτων λέξεων ἐκορυφώθη ἡ περιέργειά μου καὶ διὰ μιᾶς ταχείας κινήσεως καὶ οὕτως εἰπεῖν αὐτομάτου ἤνοιξα τὴν θύραν τῆς 79 σελ. καὶ εἰσῆλθον ἐν αὐτῇ. Ἰδοὺ δὲ τί εὗρον ἐκεῖ σημειωμένα, ἅπερ πιστῶς ἀντιγράφω, ἀναλαμβάνων πλήρη τὴν εὐθύνην τῆς ἀκριβείας τούτων.

Χωρίον Ρ. σχολεῖον παρὰ τὴν ἐκκλησίαν μονώροφον, ἀδιαίρετον. Ἄνωθεν τῆς θύρας ὑπάρχει ἐπιγραφή

Ὅτι εἶμαι χωρίον Ρι . . .
Ὅλος ὁ κόσμος τὸ γνωρί. . .

φιλοτεχνηθεῖσα ὑπὸ τοῦ διδασκάλου καὶ ὡς αἴνιγμα εἰς πάντα μέλλοντα νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ σχολεῖον προβαλλομένη. Πρὸ τῆς νέας ταύ-

της Καδμείας ἔστην ἔκπληκτος φοβηθεὶς τὴν νέαν Σφίγγα, ἥτις ἐνεφώλευεν ἐν αὐτῇ. Ἀλλ' ὁ Θεὸς μὲ ὤπλισε ταχέως μὲ θάρρος καὶ ἀγχίνοιαν Οἰδίποδος· λύσας δὲ διὰ τῆς εὑρέσεως τῆς ὀνομασίας τοῦ χωρίου τὸ αἴνιγμα εἰσῆλθον ἐλευθέρως καὶ ἀφόβως εἰς τὸ σχολεῖον. Ἡ Σφίγξ τότε ἠττηθεῖσα ἤρχισε νὰ ἐξεμῇ ἀφθόνους καπνούς. . . . σιγάρου, σημεῖον ὅτι ἐτέθη ἀμέσως εἰς ἀτμόν. . . . πτώσεως. Ἀλλὰ ποία εἶναι ἡ θυμωστὴ αὕτη Σφίγξ, ἡ ἀντιπροσωπεύουσα ἐν τῷ σχολείῳ τὸν διδάσκαλον καὶ ἐπὶ τεσσαρακονταετίαν ὅλην λυμαινομένη ἀπηνὶς τὸ χωρίον ἐκεῖνο; Εἶναι ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Ὑψίστου Παπαλυπημένος, γέρων ὑπερεβδομηκοντούτης, κατεσκληκώς, μὲ πλατὺ κυανοῦν κεφαλόδεμα, δι' οὗ συγκρατεῖ τὸ καλυμμαύχιόν του ἢ καμηλαύχιον (ἀδιάφορον, αὐτὸ ἐνδιαφέρει τὸν κ. Λαμπάκην) ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του, μὲ γένειον σφηνοειδὲς Henri IV μὲ ῥάσσα ἀμφιβόλου χρώματος, ἡλιοκαής, ἀκάθαρτος, ἀραιότριχος, ὡς νὰ ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτοῦ ὁ περονόσπορος, τοιοῦτος ἦτο ὁ γέρων Παπαλυπημένος, ὅστις κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἐπισκέψεώς μου κατεγίνετο νὰ ἀλλάξῃ τὴν ἐπὶ τοῦ γόνατός του πληγὴν καὶ ὅστις μόλις μὲ εἶδεν ἀφῆκεν ἀμέσως νὰ καταπέσουν τὰ ῥάσσα του καὶ ἐγερθεὶς ἐσύριξεν ὀξέως διὰ μιᾶς συρίκτρας, ἐν ᾧ συγχρόνως καλῶς ὡρί. . . μοῦ λέγει καλῶς ὡρί. . . Ἄ! εὐχαρι. . . τοῦ ἀπήντησα εἰς τὴν γλῶσσαν του γελῶν εὐχαρι. . . . Ὁ Παπαλυπημένος τοσοῦτον ἐχάρη ἐκ τῆς τοιαύτης ἐμμέτρου συννενοήσεώς μας, ὥστε ὥρμησεν ἀκράτητος ἐπ' ἐμὲ καὶ ἐναγκαλισθείς με σφιγκτὰ—ὦ Θεέ μου! μὲ ἐφίλησεν. Ὁρκίζομαι εἰλικρινῶς ὅτι ἀνατριχιάζω πάντοτε, ὁσάκις συλλογίζομαι τὸ ἀπαίσιον αὐτὸ τοῦ Παπαλυπημένου φίλημα. Τὸ ὁρκίζομαι!

Θόρυβος καὶ ἀλαλαγμὸς ἀπήντησεν ἀμέσως εἰς τὸ ὀξὺ σύριγμα τοῦ διδασκάλου, οἱ δὲ μαθηταὶ οἱ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ σκορπισμένοι τρέχοντες νὰ καταλάβωσι τὰς θέσεις αὐτῶν ἀνήγειραν τόσον κονιορτόν, ὥστε κονιορτὸς καὶ καπνὸς ἀπέκρυψαν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ μαθητὰς καὶ διδάσκαλον. Ἐδέησε δὲ νὰ παρέλθῃ πολὺς χρόνος, μέχρις ὅτου καθησυχάσωσι καὶ διευκρινισθῶσι τὰ πράγματα. Ἀλλὰ τί νὰ ἴδω! Ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ διδασκάλου ὑπῆρχεν ἕν πινάκιον μὲ ἀλοιφήν, φάρμακον τῆς πληγῆς τοῦ διδασκάλου, πλησίον δὲ εἰς τὸν τοῖχον ἐκρέμαντο ἀπό τινος καρφίου διὰ σχοινίου συνδεδεμένα τὰ θεσμολόγια τοῦ κ. Βενθύλου, διὰ νὰ μὴ μείνῃ κἀμμία ἀμφιβολία ὅτι εἰς τὸ σχολεῖον τοῦ Παπαλυπημένου ὅλοι οἱ νόμοι κρέμανται. . . . Εἰς τὸ ἀντίθετον δὲ μέρος τῆς αἰθούσης, ὄπισθεν τῶν μαθητῶν, εἰς τὰ πρόσωπα τῶν ὁποίων ἀνεγίνωσκα ἐντελῶς χέρσον τὴν παιδικὴν ψυχὴν χωρὶς ποσῶς νὰ ἐπιδράσῃ ἐπ' αὐτῆς ἡ παναγία χάρις τοῦ Παπαλυπημένου, ὑπῆρχεν ἐστη-

SISMANOGLIO MEGARO

μένος ὁ μαυροπίναξ. Ὅτε δὲ ἠρώτησα τὸν διδάσκαλον περὶ τοῦ παραδόξου τούτου πράγματος, ὁ αἰδεσιμώτατος γέρων μοῦ ἀπήντησε μετὰ περισσῆς διδασκαλικῆς ἀφελείας «Ἄμ ἂν τὸν βάλω μπροστὰ, θὰ εἶναι πίσ' ἀπὸ μένα. Ἐγὼ εἶμαι γέρος καὶ δὲν μπορῶ νὰ γυρίσω νὰ ἰδῶ Αὐτοὶ εἶναι διαβόλοι καὶ γυρίζουν ὅπως τοὺς θέλεις. Ἔπειτα μήπως καὶ μᾶς χρειάζεται. Ἀργὰ καὶ ποῦ» Εὗρον πλέον ἢ εἰλικρινῆ τὴν ἐξομολόγησιν ταύτην τοῦ γεγηρακότος διδασκάλου καὶ ἐζήτησα νὰ συμπληρώσω τὰς ἐντυπώσεις δι' ἐξετάσεως ἐπὶ τῶν Ἑλληνικῶν, τῶν Θρησκευτικῶν καὶ τῶν ἄλλων μαθημάτων. Ἀλλ' ὤ! πρὸς γενείου τοῦ Παπαλυπημένου καὶ μάλιστα ἀνρὶ κάτρ! Οἱ μαθηταὶ οὐδὲν ἐγίνωσκον, οὐδὲν ἔλεγον. Τούτων δὲ τελείως ἀπορούντων, παρενέβη ὁ διδάσκαλος καὶ διὰ σειρᾶς προφητειῶν ἐζήτει νὰ μὲ πείσῃ, ὅτι προεφήτευσε τὴν μετάβασίν μου, προεφήτευσε τὴν ἀφασίαν τῶν μαθητῶν του καὶ χιλίας ἄλλας προφητείας περὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ ἔθνους, τοῦ σχολείου του καὶ ἐμοῦ. «Δόσκαλέ μου, τῷ εἶπον τότε διακόψας αὐτόν. ἕως τώρα ἐνόμιζον ὅτι μόνον οἱ νόμοι κρέμανται ἐδῶ μέσα· τώρα ὅμως βλέπω ὅτι καὶ οἱ προφῆται.» Ὥστε δὲν σὲ εὐχαρί. . . . μοῦ ἀπαντᾷ μὲ ἀπορίαν. Ὅτι δὲν μὲ εὐχαρί. . . . τοῦ λέγω καὶ ἀπομακρύνομαι μήπως καὶ πάλιν ἐνθουσιασθῇ καὶ μὲ φιλήσῃ, ὅτι δὲν μὲ εὐχαρί. . . . ὅλος ὁ κόσμος τὸ γνωρί. . . Ἔκτοτε μετὰ τῶν κρεμαμένων νόμων τοῦ σχολείου τοῦ Ρι. . . ἐκρεμάσθη καὶ ὁ προφήτης αὐτοῦ ἐν Κυρί. . . Κατὰ δὲ τὴν γλῶσσαν τοῦ ἰδίου Παπαλυπημένου προφήτου ἡ μ' ήμη του τελεῖται τῇ δικάτῃ τρί. . . . τοῦ μηνὸς Ἀπρί. . .

. . .

Ἀνοίγω τὴν 87 σελίδα καὶ ἀντιγράφω ἐξ αὐτῆς τὰ ἑξῆς. Χωρίον Ἰχθύς, διδάσκαλος ὁ Παμίνης Μπινιάρης. γέρων φουστανελλοφόρος. γνωστὸς ἀνὰ μέσην Ἀρκαδίην καὶ Ἄργος διὰ τὸ πνεῦμά του καὶ τὰ ρητορικὰ αὐτοῦ χαρίσματα! Εἶναι ὁ περίφημος προσφωνητὴς ἐν τῷ χωρίῳ Δάρα τοῦ Νομάρχου Ἀρκαδίας, ὃν χαιρετίζει ὡς ἑξῆς «Ὡς εὖ παρέστης, κλεινὲ τῶν Νομαρχῶν! Τὸ ἔθνος Δάρα σὲ ὑποδέχεται μὲ ἀνοικτὰς τὰς ἀγκάλας, ἵνα σὲ θέσῃ ἀπρογωνιαῖον λίθον τῶν ἀναγκαίων του!» Ἐννοεῖται ὅτι ὁ κ. Νομάρχης, εἴτε διότι δὲν ἐθεώρει ἑαυτὸν ἄξιον τῆς μεγάλης ταύτης τιμῆς, εἴτε διότι ἠρκέσθη εἰς ταύτην, δὲν ἀφῆκε τὸν εὔγλωττον διδάσκαλον νὰ προχωρήσῃ περαιτέρω ἐπιδαψιλεύων αὐτῷ τιμὰς μεγαλειτέρας. Τοῦτον τὸν ἀγαθὸν διδάσκαλον πενιχρότατα ἐνδεδυμένον, μὲ ἕνα τετριμμένον σκοῦφον ἐπὶ κεφαλῆς. μὲ στολὴν ἐν πλήρει παρακμῇ κατέλαβον ἐξ ἀπίνης εἰς τὸ σχολεῖον κατα-

γινόμενον νὰ δ ορθώσῃ πρόκαν τινὰ τοῦ ὑποδήματός του, ἥτ ς τοῦ ἠνώχλει φαίνεται τὸν ἀκάθαρτον πόδα. Ὁ Παμίνης μας μόλις μὲ εἶδε «καλῶς ὡρίσατε» μοῦ λέγει καὶ ἁρπάσας τὸ π α π ο ῦ τ σ ί του ἀνὰ χεῖρας ἐξῆλθε ὁρμαίως. Ἔστην διαπορῶν διὰ τὰ γινόμενα καὶ ἤρχισα νὰ σκέπτωμαι, διατί ἆρά γε ὁ γέρων διδάσκαλος ἥρπασε μόνος του τὸ π α π ο ῦ τ σ ι καὶ δὲν ἐπερίμενε νὰ τοῦ δώσω ἐγὼ καὶ τὰ δύο παπούτσια εἰς τὰ χέρια! Μὴ ἔχων δὲ τί νὰ κάμω ἤρχισα νὰ περιεργάζωμαι τὴν αἴθουσαν τοῦ σχολείου. Εἰς τὸ ἄκρον ἐπὶ θρανίου εἰς ἀποστρατείαν εὑρισκομένου εὑρίσκετο τοποθετημένη ἡ κλινοστρωμνὴ καὶ τὰ ἄλλα κλινοσκεπάσματα τοῦ διδασκάλου, γύρω δὲ εἰς τοὺς τοίχους ἦταν ἐξηρτημένα ἀπὸ καρφίων εἷς λύχνος, ἕν φέσιον καὶ ἕν σακκοῦλι, Κύριος οἶδε τί περιέχον. Ἑπτὰ δὲ παιδία εἰς τρία θρανία τοποθετημένα εὑρίσκοντο εἰς τελείαν φυσικὴν κατάστατιν. Ῥυπαρά, ἡλιοκαῆ. ἀκάθαρτα, μὲ ἕνα σκοῦφο· τὰ τέσσαρα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, μὲ μακρὰν βρωμερὰν καὶ ἄτακτον κόμην ὅλα, ἄνιπτα, ἀνυπόδητα, ἐνόμιζες ὅτι ἔπασχον ἀπὸ πλήρη ὑδροφοβίαν! Ὅτε τὰ ἠρώτησα διατί ἐφόρουν τοὺς σκούφους των: εἶναι φλορέντζα μοῦ ἀπήντησαν· διατί δὲν κόπτουν τὰ μαλλιά των: εἶναι φλορέντζα, ἐπανέλαβον· διατί δὲν νίπτονται; εἶνε φλορέντσα μοῦ εἶπον ὅλα. Ἰδοὺ λοιπὸν τὸ περίφημον ἀντιφάρμακον τῆς ἰνφλουέντζας βλαστάνον αὐτοφυὲς εἰς τὰ πρόσωπα τῶν μικρῶν μαθητῶν τοῦ γέρω-Μπινιάρη.

Μετ' ὀλίγον εἰσέρχεται εἰς τὸ σχολεῖον γέρων εὐπρεπέστατα ἐνδεδυμένος, μὲ φέσιον καινουργὲς κατακόκκινον, μὲ ὁλόλευκον πολύπτυχον φαυστανέλλαν, μὲ μ ε ϊ ν τ ά ν ι ἐκ κυανῆς ἐρέας πολυτελέστατον. μὲ κάλτσαις τοῦ αὐτοῦ ὑφάσματος βαρυτίμους, μὲ ἐπανωφόριον ἐξαίρετον τ α μ π ά ρ ο ν κτενισμένος, συγυρισμένος, λαμπρ ς. Εἰς τὴν θέαν του ἐσηκώθην ἀμέσως σεβασθεὶς τὸν ἄνδρα καὶ χωρὶς ποσῶς νὰ γνωρίζω πρὸς ποῖον ὑψηλὸν ὑποκείμενον ὁμιλῶ, ἤρχισα νὰ ἀναγγέλλω πρὸς αὐτὸν τὰ διατρέξαντα καὶ νὰ ἐκφράζω τὴν στενοχωρίαν μου διὰ τὴν ἔξοδον καὶ βραδύτητα τοῦ διδασκάλου. Οὗτος ὅμως γελῶν: ἐγὼ εἶμαι μοῦ λέγει: βλέπεις ἔγεινα διὰ μιᾶς ζ ι έ ζ ι ε λ μ α ν (!) Ἔτριψα τὰ μάτια μου θαμβωθεὶς ἐκ τοῦ νέου μεγαλείου τοῦ διδασκάλου καὶ ἤρχισα νὰ γελῶ καὶ ἐγὼ διὰ τὴν πρώτην πρᾶξιν τῆς κωμῳδίας, ἣν τόσον θαυμασίως ἔπαιζεν. Ἀφ' οὗ δὲ ἐξέλιπεν ἡ συγκίνησις καὶ ὁ γέλως, ἐζήτησα παρὰ τοῦ διδάσκαλου νὰ μάθω πῶς εἶναι κατατεταγμένοι οἱ μαθηταί. Αὐτοὶ οἱ δύο κἄτι γνωρίζουν μοὶ ἀπεκρίθη. οἱ ἄλλοι εἶναι ἀρχάριοι. Ἠρκέσθην εἰς τὴν διαβεβαίωσιν ταύτην καὶ τὸν παρεκάλεσα νὰ ἐξετάσῃ τοὺς δύο γνωρίζοντας. Ὁ διδάσκαλος διέταξε τότε τὸν ἕνα τούτων νὰ ἐξέλθῃ ἵνα λύσῃ πρόβλημά τ:

SISMANOGLIO MEGARO

ἀριθμητικῆς. Οὗτος ὅμως διαρρήδην ἠρνήθη. Τότε ὁ διδάσκαλος ἀπετάθη πρὸς τὸν δεύτερον, ὅστις καὶ ἐσηκώθη ἀμέσως. Κάμε μίαν πρόσθεσιν τοῦ λέγει ὁ διδάσκαλος. Ὄχι! πολλαπλασιασμὸν θὰ κάμω, ἀπαντᾷ θρασέως ὁ μαθητής. Μὰ πρόσθεσιν θέλω ἐγὼ, τοῦ λέγει ὁ γέρων Μπινιάρης. Δὲν κάνω, πολλαπλασιασμὸν θὰ κάμω· ἐπαναλαμβάνει ὁ ἀτίθασσος μικρός. Καὶ ἀρχίζει μακρὰ καὶ πείσμων λογομαχία μεταξὺ διδασκάλου καὶ μαθητοῦ, ἕως ὅτου ὁ δεύτερος κύριος τοῦ πεδίου γενόμενος, γράφει αὐθαιρέτως ἐπὶ τοῦ πίνακος 240Χ25 καὶ ἀρχίζει τὸν πολλαπλασιασμὸν φωνάζων 4Χ5 =20 δύο τὰ βαστούμενα. Προχωρῶν δὲ καὶ λογαριάζων καταντᾷ εἰς τὸ τέλος νὰ μᾶς εἴπῃ ὅτι 240 ὀκάδες σίτου πρὸς 25 λεπτὰ ἑκάστη τιμῶνται 160 δραχμάς. Ὅτε δὲ ἐγὼ παρετήρησα αὐτῷ ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν τοῦτο, ἐπενέβη ἀμέσως ὁ διδάσκαλος, ἀλλὰ ἡρωϊκῶς καὶ οὗτος μαχεσάμενος κατώρθωσε νὰ πληρώσῃ τὸ αὐτὸ ἀκριβῶς ποσόν!!

Κατὰ τὴν στιγμὴν δὲ ταύτην συνέβη τὸ ἑξῆς τραγικὸν ἐπεισόδιον. Εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ σχολείου εἰσῆλθον συγχρόνως 5—6 κάτοικοι τοῦ χωρίου. Ἡ δὲ θέα τούτων τοσοῦτον ἐξώργισε τὸν διδάσκαλον, ὥστε—ἔξω, φωνάζει, διὰ μιᾶς, ἔξ' ἀπ' ἐδῶ. Ἐδῶ εἶναι μυστήρια μὲ τὸν κ. ἐπιθεωρητά Ἔξω γρήγορα. Οἱ χωρικοὶ ἔφυγον ἀμέτως, ἐγὼ δὲ παρετήρησα εἰς τὸν διδάσκαλον ὅτι εἶναι ἀπρεπὴς ἡ συμπεριφορὰ αὕτη πρὸς τοὺς γονεῖς τῶν μαθητῶν. Εἶναι κακοῦργοι! μοῦ φωνάζει καὶ ἐξελθὼν ταχέως ἐπανῆλθε κομίζων ὁλόκληρον ἐνδυμασίαν μὲ κομμένα τὰ μανίκια τοῦ μεϊντανιοῦ, μὲ καταξεσχισμένην τὴν φουστανέλλαν, μὲ κατακαϋμέναις ταῖς κάλτσαις καὶ μὲ χιλίας ἄλλας καταστροφάς. Τί εἶχε συμβῇ; Ἀκούσατε. Ὁ διδάσκαλος εἶχε γειτόνισσαν μίαν φουντωτὴν Νεραντζούλαν, ἧς οἱ ὡραῖοι ὀφθαλμοὶ ἤναψαν φλόγα ἔρωτος ἄσβεστον ἐντὸς τοῦ γεροντικοῦ του σαρκίου. Εἰς τὴν καλὴν ταύτην γειτονοπούλαν μετέβαινε κάποτε ὁ γέρων Παμίνης διὰ νὰ τὴν ἴδῃ καὶ πάντοτε εὕρισκε νὰ ζητήσῃ κάτι τι, πότε μίαν βελόνην, πότε ἕνα ποτήρι νερό, πότε δὲν ξέρω καὶ ἐγὼ τί ἄλλο. Κάποτε ὅμως ἔτυχεν ἡμέρα ἀποφρὰς καὶ ὁ διδάσκαλος συνελήφθη ὑπὸ τῶν ἀντιζήλων νέων ἐπ' αὐτοφώρῳ αἰσθηματολογῶν πρὸς τὴν Νεραντζούλαν του. Ὦ τότε, πτωχὲ Μπινιάρη, τί ἔπαθες! Πάει τὸ φέσι, πάει τὸ μεϊντάνι, πάει ἡ φουστανέλλα, πᾶν' ἡ κάλτσαις! Ὡς Ἰούδαν ἠθέλησαν νὰ τὸν κάψουν οἱ κακοῦργοι, κατὰ τὴν πλήσιον πόνου καὶ ὀργῆς ἔκφρασιν τοῦ ἰδίου ἐρωτολήπτου γέροντος.

Τέλος πάντων μεταξὺ τῶν ἀρχαίων μαθητῶν τοῦ περιφήμου διδασκάλου μας ὑπῆρχε καί τις ἀρκετὰ ἡλικιωμένος, ὅστις τρία

ἔτη ἀνεγίνωσκε τὸ ἀλφαβητάριον τοῦ κ. Βρατσάνου καὶ εἶχε διὰ δύο ἔτη ἀκόμη προθεσμίαν ἀπὸ τὸν διδάσκαλον. Διότι, ὅτε εἶπον εἰς αὐτὸν ὅτι θέλει κρέμασμα ἔχων μαθητὴν τρία ἔτη εἰς τὸ ἀλφαβητάριον — «Κύριε ἐπιθεωρητά, μοῦ ἀπήντησεν, εἰξεύρεις καλὰ τὸ ἀλφαβητάριον τοῦ Βρατσάνου; Αὐτὸ δὲν εἶναι φυλλαδίτσα! Αὐτὸ εἶναι τόσο βιβλίο ποῦ πρέπει κανεὶς νὰ κάνῃ πέντε χρόνια νὰ τὸ περάσῃ!» Κατόπιν τῆς γνώμης ταύτης τοῦ διδασκάλου ἐνόμισα ὅτι δὲν μοῦ ἐχρειάζοντο ἄλλοι μάρτυρες καὶ χαιρετίσας τὰ παιδία ἐξῆλθον. Ἀλλὰ τί νὰ ἴδω! Εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σχολείου ἦτο ὁλόκληρον τὸ χωρίον συγκεντρωμένον. Μόλις δὲ ἐπεφάνη ὁ διδάσκαλος, θύελλα ἀγανακτήσεως ἐξερράγη ἀμέσως καὶ ὀργὴ καὶ ὕβρεις καὶ ἀπειλαὶ καὶ ἀλαλαγμὸς κατέκλυσαν τὸν ἀέρα, δι' ἑνὸς δὲ στόματος πάντες ἐζήτουν νὰ καταξεσχίσωσι τὸν διδάσκαλον καὶ νὰ τὸν λιθοβολήσωσιν. Ἐγὼ κυριολεκτικῶς τὰ ἔχασα καὶ ἐνόμισα ὅτι Σοδομῖται νέοι ἀνεφάνησαν ζητοῦντες νὰ θανατώσωσι τὸν Λὼτ καὶ τοὺς ἀγγέλους του. Ὅτε δὲ συνῆλθον κατώρθωσα διὰ συμβουλῶν καὶ νουθεσιῶν νὰ καθησυχάσω τούτους, διαβεβαιῶν ὅτι θὰ φύγῃ ὁ διδάσκαλος, λαβὼν δὲ τοῦτον ἰδιαιτέρως τὸν συνεβούλευσα νὰ ἑτοιμασθῇ νὰ φύγῃ. Ὥστε θὰ μὲ φάγῃ τὸ φεῖδι μοῦ λέγει. Ὄχι, τὸ ψάρι θὰ σὲ φάγῃ τοῦ ἀπήντησα. Καὶ ὄντως τὸ χωρίον Ψάρι τὸν ἔφαγε τὴν 18 Ἀπριλίου.

* * *

Ἐν σελ. 88 ἀναγινώσκω τὰ ἑξῆς. Χωρίον Μανώληδες, σχολεῖον τὸ ἥμισυ ἑνὸς σιδηρουργείου. Ὁ διδάσκαλος γέρων Θανατόπουλος εἶναι γνωστὸς καθ' ὅλην τὴν Ἠλείαν διὰ τὴν ἄκραν αὐτοῦ ἐπιτηδειότητα εἰς ἀναζήτησιν δώρων. Εἶναι ὁ μεταβαλὼν τὴν ἕδραν τοῦ σχολείου εἰς ὀρνιθῶνα! Ὁ Κὺρ Γιάννης μας λοιπὸν οὗτος, γνωρίζων τὴν ἐκεῖσε μετάβασίν μου, ἠθέλησε νὰ μὲ ἐκπλήξῃ καὶ ἐδίδαξε τὰ παιδία νὰ ἀναγνωρίζουν καὶ ἀνομολογοῦν κάλλιστον μὲν αὐτὸν διδάσκαλον, κάκιστον δὲ τὸν προκάτοχόν του· ὅτε δὲ εἰσῆλθον εἰς τὸ σχολεῖον, διημείφθη ὁ ἑξῆς προπαρεσκευασμένος διάλογος μεταξὺ διδασκάλου καὶ μαθητῶν Δ. Ποῖος διδάσκαλος εἶναι καλο.ο.ο.ός; Μ. Ἐσυ.υ.ύ! Δ. Γιατὶ εἶμαι καλός; (παρατείνων πάντοτε εἰς τὸ τέλος τῆς ἐρωτήσεως τὴν φωνήν του) Μ. Γιατὶ μᾶς κάνεις μάθημα. Δ. Ἀμ ὁ ἄλλος ποῦ εἴχετε προτήτερα δὲν ἦτο καλός; Μ. Ὄχι! Δ Γιατί; Μ. Γιατὶ ἔλειπε. Δ. πόσο ἔλειπε; Μ. Καὶ μιὰ ἑβδομάδα. Ὁ διδάσκαλος τρίβων μετὰ ταῦτα τὰς χεῖράς του ἐκ χαρᾶς διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ πράγματος ἐστράφη πρὸς ἐμὲ καὶ λέγει: «Βλέπετε, κύριε ἐπιθεωρητά, εἰς ποίαν παραλυσίαν εὗρον τὸ σχολεῖον, τὰ ἴδια τὰ παιδιὰ τὸ ὁμολογοῦν.» Ἐγὼ

SISMANOGLIO MEGARO

ὅμως χωρὶς νὰ ἀπαντήσω τίποτε πρὸς τὸν διδάσκαλον ἐστράφην πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ οἱονεὶ συνεχίζων τὰς ἐρωτήσεις του ἠρώτησα : «Πότε σᾶς τὰ εἶπε, παιδιά, ὁ δάσκαλος αὐτὰ νὰ μοῦ τὰ εἰπῆτε ;» Τὸ πρωΐ ! ἀπήντησαν δι' ἑνὸς στόματος ὅλοι οἱ μαθηταί. Κατόπιν ἐξήτασα διάφορα μαθήματα. Ἀλλ' ὅ,τι καὶ ἂν ἠρώτησα—ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω—ὅτι ὁ μὲν διδάσκαλος διϊσχυρίζετο ὅτι δὲν τὸ ἐδίδαξεν, οἱ δὲ μαθηταὶ ἔλεγον ὅτι γνωρίζουν τοῦτο διδαχθέντες αὐτὸ παρὰ τοῦ κακοῦ διδασκάλου. Περιττὸν νὰ εἴπω τί ἀπέγεινεν ὁ καλὸς διδάσκαλος. Ὁ γέρων Θανατόπουλος ἐπεθύμει νὰ γείνῃ Ζησιμόπουλος, ἀλλὰ δὲν τὸ κατώρθωσε. Μετέστη ὡς ἀληθὴς Θανατόπουλος τῶν παιδιῶν τῇ 20 Ἰουνίου.

Ἀνοίγω τὴν 107 σελ. καὶ ἀντιγράφω τὰ ἑξῆς. Χωρίον Β. . σχολεῖον κοινοτικόν, νεόκτιστον, ὡραῖον. Διδάσκαλος ὁ Ν. Παπαϊωάννου γνωστὸς καθ' ὅλην τὴν Πελοπόννησον ὡς Κουτσομύτης ἢ Ἄφαντος ! Ποίαν περιγραφὴν νὰ κάμω τοῦ φοβεροῦ αὐτοῦ ἀνθρώπου, οὗτινος ἡ θέα καὶ ἡ δυσωδία τρέπει πάντα θνητὸν εἰς ἄτακτον φυγήν ; Φαντασθῆτε ἕνα—ἂς εἴπω—ἄνθρωπον μὲ δύο ἀκαθάρτους καὶ γυμνοὺς πόδας, μὲ μίαν ρακώδη περισκελίδα, τὴν ὁποίαν ἡ φοβερὰ ἐξόγκωσις τῆς τεραστίας κοιλίας δὲν ἀφίνει ποτὲ νὰ σταθῇ προσηρμοσμένη εἰς τὴν θέσιν της, φαντασθῆτε ἕνα κορμὸν καταποθέντα ὑπὸ μιᾶς πελωρίας κοιλίας, ἣν περιβάλλει ρυπαρώτατον ὑποκάμισον, ἀνοικτὸν ἐμπρὸς διὰ νὰ φαίνεται τὸ ἔτι ἀκαθαρτότερον στῆθος, ἐπιθέσατε τότε ἐπὶ τῆς ἀποτροπαίου ταύτης κοιλίας, ἣν ὑποβαστάζουσι δύο ἀτροφικοὶ πόδες, μίαν κεφαλὴν παρηλλαγμένην ὑπὸ τῆς κακουχίας καὶ τῆς μέθης, ρυπαρὰν καὶ ἀποστίλβουσαν, μὲ κρεμαμένας τὰς μαυροκιτρίνους παρειὰς τοῦ προσώπου, μὲ ἐξωγκωμένους τοὺς ἐρυθροὺς ὀφθαλμούς, μὲ ἐξηφανισμένην τὴν ῥῖνα καὶ μὲ δύο ὀπὰς εἰς τὸ μέσον τοῦ προσώπου ὡς ῥώθωνας, ἀπὸ τῶν ὁποίων συρίζουσα τελεῖται πάντοτε, ὥσπερ φώκης, ἡ ἀναπνοὴ καὶ ἀνυπόφορος ἐκχύνεται ἡ δυσωδία, μὲ ἕν κασκέτον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ μὲ ἕν σακκάκι ἐπὶ τῶν ὤμων του, δώσατε ἀκίμη καὶ εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ἕν μέγα ῥόπαλον καὶ ἔχετε ἀκέραιον τὸν διδάσκαλον τῆς Β. ἔχετε τέλειον τὸν Ν. Παπαϊωάννου, τὸν ἐπὶ εἰκοσιπενταετίαν ἤδη πλήρη λυμαινόμενον ἀτιμωρητεὶ τὰ δημοτικὰ σχολεῖα τῆς Ἑλλάδος.

Ὅτε μετὰ τρίωρον περιπετειώδη πορείαν διὰ τῆς χιονοσκεποῦς κορυφῆς τοῦ Ἀδρᾶ, κλάδου τοῦ Ἐρυμάνθου, ἔφθασα εἰς τὸ χωρίον Β. ἡ εἴδησις ὅτι μετέβη εἰς τὸ χωρίον ἐπιθεωρητὴς διεδόθη ἀστραπιαίως ἀνὰ τοῦτο. Ἐν βραχυτάτῳ δὲ χρόνῳ ἐπληρώθη ὁ οἶκος τοῦ Παπᾶ ἀνθρώπων πάσης ἡλικίας καὶ φύλου. Ἦτο ἀπε-

ρίγραπτος ἡ χαρά, ἥτις κατεῖχε τοὺς χωρικοὺς διὰ τοῦτο, πιστεύοντας ὅτι ἐπέστη πλέον ἡ ὥρα νὰ ἀπαλλαγῶσι τοῦ φοβεροῦ αὐτοῦ διδασκάλου. Ἕκαστος δὲ τούτων ἐπροθυμοποιεῖτο νά μοι ἀνακοινώσῃ χίλια δύο κωμικὰ ἐπεισόδια τοῦ βίου αὐτοῦ, ὅστις δὲν εἶναι γνωστὸς εἰς τὸ χωρίον οὔτε ὡς Παπαϊωάννου, οὔτε ὡς διδάσκαλος, ἀλλὰ μόνον ὡς Ἄφαντος ! Μοὶ διηγήθησαν ὅτι κοιμᾶται εἰς τὸν σταῦλον, ὅτι τρώγει ὅ,τι τύχῃ, ὅτι εἰσέρχεται εἰς τὰς οἰκίας ἀπουσιαζόντων τῶν οἰκοδεσποτῶν καὶ ἐρευνᾷ εἰς τὰ ἐρμάρια καταπίνει ὅ,τι ποτὸν εὕρῃ καὶ ὅ,τι φαγητόν. Μεθύσκεται εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε ἡμέραν τινὰ πεσὼν ἐν αὐλακι ἀπεκοιμήθη ὡς ἀμφίβιον ! Ἄλλοτε πάλιν εὑρέθη ἐν τοῖς ἀγροῖς τοσοῦτον ἀναίσθητος ἐκ τῆς μέθης, ὥστε ἐτέθη ἐντὸς νεκροκραββάτου καὶ μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων, μετὰ φωνῶν καὶ κωδωνοκρουσίας, ὡδηγήθη εἰς τὸ χωρίον.

Ὁ κακὸς οὗτος δαίμων τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, ὁ φοβερὸς οὗτος ἀρουραῖος τῆς παιδικῆς ψυχῆς, ἐτράπη εἰς φυγὴν μόλις ἔμαθεν ὅτι τὸν ζητῶ, ἐδέησε δὲ νὰ ἐξέλθῃ εἰς ἀναζήτησιν αὐτοῦ ὁλόκληρον τὸ χωρίον, ὅπερ κατώρθωσεν ἐπὶ τέλους νὰ τὸν εὕρῃ εἰς τὸ ἄκρον τοῦ χωρίου ἐντὸς δυσώδους σταύλου κεκρυμμένον ! Φρίκη μὲ κατέχει ἀκόμη ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ Κύκλωπος τούτου. Λυποῦμαι δέ, διότι δὲν μοι ἦτο δυνατὸν νὰ σύρω τοῦτον εἰς τὰς Ἀθήνας, ἵνα ἴδῃ ὅλος ὁ κόσμος εἰς τίνας χεῖρας μέχρι τοῦδε ἦτο παραδεδομένη ἡ δημοτικὴ ἡμῶν ἐκπαίδευσις. Οὐδὲ ἦτο δυνατὸν νὰ τὸν ἐξετάσω περισσότερον, διότι οἱ ῥώθωνές του ἀπέπνεον τοσοῦτον φρικώδη δυσωδίαν, ὥστε καὶ τώρα ἀκόμη γράφοντα περὶ αὐτοῦ μὲ καταλαμβάνει ἴλιγγος. Ἄλλως ἐπὶ διετίαν εὑρισκόμενος ἐν τῷ χωρίῳ δὲν ἔκαμε ποτὲ μάθημα. Τὸ μόνον σημεῖον ὅτι ἦτο ἄνθρωπος καὶ ὅτι ἐσκέπτετο, ἦτο ἡ ἐπινόησις αὐτοῦ νὰ μοῦ δώσῃ τὰ πιστοποιητικά του ὅτι ἦτο διδάσκαλος, διότι ἔβλεπεν ἐμὲ ἀποροῦντα. Ἀλλ' εἶχον ἀνάγκην πιστοποιητικῶν, ἀφ' οὗ εἶχον τοιοῦτον προτότυπον ἐνώπιόν μου ; Τέλος πάντων τὸ χωρίον ἀπηλλάγη καὶ δοξάζει τὸν Θεὸν καὶ ἐμὲ διὰ τὴν σωτηρίαν ταύτην.»

Ταῦτα, φίλε Κύριε Σκόκε, πρὸς τὸ παρόν. Εὐχαριστῶ δὲ τὸν φίλον μου, διότι μοι παρέσχε διὰ τὸ ἀγαπητὸν Ἡμερολόγιον τὴν ὕλην ταύτην, καὶ τὸν Θεόν, διότι ταῦτα δὲν παρατηροῦνται εἰς τὸν ἰδικόν μας τὸν Νομόν.

Ἐκ Πατρῶν τῇ 8 Σεπτεμβρίου 1896.

Χριστος Π Οικονομου
Ἐπιθεωρητὴς

SISMANOGLIO MEGARO

Ἐ ΤΑ ΔΥΟ ΤΗΣ ΜΑΤΙΑ

Μεσ' τὴ γλυκειὰ τὴν νύχτα ἀργὰ προχθὲς τὸ βράδυ
ἐγύρισα τὰ μάτια ψηλὰ 'ς τὸν οὐρανό,
καὶ λυπημένη εἶπα: ἀστέρια ὀγαπημένα,
μὲ μάτια δακρυσμένα, μαζί Σας ἀγρυπνῶ.
Τώρα μὲ φεύγει ὁ ὕπνος, ἡ χαραυγὴ προβάλλει,
γλυκειὰ λαλιὰ τ' ἀηδόνι ἐδῶ κι' ἐκεῖ σκορπᾷ,
ἀναίσθητ' ἡ ψυχή μου 'ς ὅλα τῆς γῆς τὰ κάλλη,
τὸ χρυσωμένο φῶς σας μονάχα ἀγαπᾷ.
Κ' ἐκεῖν' ἀποκριθῆκαν. . . . . Θὰ σβύσουμ' ἕνα ἕνα
καὶ ὅταν δύσῃ ἡ πούλια, στ' ἀντικρυνὸ βουνό,
θὰ σὲ πλανέσουν πάλιν ἡ εὐμορφιαῖς τοῦ κόσμου,
καὶ χάρι δὲ θὰ βρίσκεις, ψηλὰ 'στόν οὐρανό.
Ἀτέλειωτη, ἂν θέλῃς, ἡ συντροφιά μας νά 'ναι
κ' ἡ ἀγάπη μας αἰώνια, ἔλα ἐδῶ 'ψηλά,
ἀδέλφι μας νὰ γίνῃ ἡ φτερωτὴ ψυχή σου,
μὴ σὲ πλανέσουν πλέον ὀνείρατα τρελλά.
Τώρα 'ψηλὰ κυττάζω τὰ χρυσωμέν' ἀστέρια,
κ' ἐκεῖνα τὰ λατρεύω κ' ἐκεῖνα τὰ πονῶ,
ὅμως κ' ἐδῶ δεμένη δυὸ ἄστρα μὲ κρατοῦνε
ἐκεῖνα ποῦ μὲ κάνουν τὶς νύχταις ν' ἀγρυπνῶ.

Λάρισσα 3 Ἰουλίου 1896

ΜΑΡΙΚΑ ΠΙΠΙΖΑ

ΓΡΥΛΛΟΙ

.....Pictoribus atque poetis
Luidlibet audendi semper fuit aequa potestas.
[Ὁρατίου–De arte poetica, στ. 9–10]

Οἱ Ἕλληνες οἱ εἰς πάσας τὰς εὐγενεῖς τέχνας διαπρέψαντες, ἠγάπησαν καὶ ἐκαλλιέργησαν καὶ τὴν ζωγραφικήν, τῇ βοηθείᾳ δὲ τοῦ χρώματος ἠδυνήθησαν νὰ ἐκφράσωσι τὸν βίον καὶ τὰ πάθη αὐτῶν. Δυστυχῶς ὅμως οἱ πίνακες τοῦ Ζεύξιδος, τοῦ Παρρασίου, τοῦ Ἀπελλοῦ, τοῦ Μίκωνος, τοῦ Παναίνου, αἱ τοιχογραφίαι τοῦ Πολυγνώτου, καὶ τόσων ἄλλων διασήμων καλλιτεχνῶν κατεστράφησαν ὑπὸ τῶν πολέμων καὶ τῶν διαρπαγῶν, ὁ δὲ πανδαμάτωρ χρόνος ἐξηφάνισε καὶ τὰς ὑπολειφθείσας, μὴ δυνηθείσας ἕνεκα τοῦ εὐθραύστου αὐτῶν ν' ἀντιστῶσιν εἰς τὴν βραδεῖαν αὐτοῦ ἐπενέργειαν ὅπως τὰ ἐκ χαλκοῦ καὶ μαρμάρου ἔργα τῶν περιφανῶν Ἑλλήνων γλυπτῶν.

Ἐν πολλαῖς τῆς Ἑλλάδος πόλεσι ὑπῆρχον ζωγραφικὰ σπουδαστήρια, μάλιστα δ' ἐν Ἀθήναις ἔνθα ὁλόκληρον κατεῖχον συνοικίαν. Τὰ ἔργα ὅμως τῶν διασήμων διδασκάλων καὶ τῶν περιφανῶν αὐτῶν μαθητῶν, πρέπει ν' ἀναζητήσωμεν οὐχὶ ἐν τοῖς τόποις ἐν οἷς ταῦτα ἐξετελέσθησαν, ἀλλ' ἐν ταῖς ἐν Πομπηΐᾳ τοιχογραφίαις, ἐν αἷς πολλάκις ἀτελῶς ἀναπαρίστανται, μάλιστα δ' ἐν τοῖς γραπτοῖς ἀγγείοις, ἐν οἷς ξένοι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ κεραμεῖς ἐν Ἀθήναις βιοῦντες ἀναπαρήγαγον ἐν μικρογραφίᾳ πολλὰ τῆς γραφικῆς καὶ τῆς γλυπτικῆς ἔργα.

Ἀλλὰ πλὴν τῶν ζωγράφων τῶν θεραπευόντων τὸ εὐγενὲς τῆς γραφικῆς εἶδος, ὑπῆρχον καί τινες μὴ παραμελοῦντες ἀπὸ τῶν χρόνων μάλιστα τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ τὴν γελοιογραφίαν, ἀρχαιοτάτην ἤδη, ὡς ἀνερχομένην μέχρι τοῦ Θερσίτου καὶ τοῦ Ἡφαίστου, οὗτινος ἡ χωλότης καὶ αὐτῶν τῶν θεῶν τὸν ἀκράτητον γέλωτα προεκάλει.

Ὁ Πλίνιος ὁ ἐν τῷ 34ῳ, 35ῳ καὶ 36ῳ βιβλίῳ τῆς φυσικῆς αὐτοῦ ἱστορίας διασώσας τὰ ὀνόματα καὶ τὰ ἔργα πάντων σχεδὸν τῶν ἐν τῇ γλυπτικῇ καὶ τῇ γραφικῇ διαπρεψάντων, ἀναφέρει τὸν Κα-

SISMANOGLIO MEGARO

λάτην πολλὰς σκωπτικὰς εἰκόνας γράψαντα, τὸν Σωκράτην γράψαντα τὸν Ἀσκληπιὸν μετὰ τῶν θυγατέρων αὐτοῦ καὶ τὸν Ὄκνον, σατυρικὰς εἰκόνας, δικαίως θαυμαζομένας, τὸν Κτησίλοχον, μαθητὴν τοῦ Ἀπελλοῦ, διάσημον καταστάντα ἕνεκα σκωπτικῆς τινος εἰκόνος, παριστώσης τὸν Δία γεννῶντα τὸν Διόνυσον, μήτραν ἐπὶ κεφαλῆς φέροντα, κλαίοντα ὡς γυνὴ καταληφθεῖσα ὑπὸ τῶν ὠδίνων τοῦ τοκετοῦ, μέσῳ τῶν θεαινῶν ἐκπληρουσῶν τὸ ἔργον τῶν μαιῶν, τὸν Κλησίδην, σκωπτικῶς εἰκονίσαντα τὴν Βασίλισσαν Στρατονίκην κυλινδουμένην μετά τινος ἁλιέως νομιζομένου ἐραστοῦ αὐτῆς, τὸν ἐξ Ἐρετρίας Φιλόξενον, τὸν ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους κατειρωνευόμενον Παύσωνα, ὡς γράφοντα τοὺς ἀνθρώπους αἰσχροτέρους ἢ ὅσον ἦσαν, καὶ μὴ ἐπιδιώκοντα ἢ ἐφήμερον εὐδοκίμησιν ἐν τῷ γραφικῷ σκώμματι, τὸν Νικοχάρην καὶ ἄλλους. Ἐκ δὲ τῶν μέχρι ἡμῶν ἐπὶ τῶν ἀγγείων καὶ τῶν γεγλυμμένων λίθων διασωθέντων κερκοπιθήκων, κυνοκεφάλων, πυγμαίων καὶ χιμαιρῶν, τῶν ὑπὸ τὸ πρόσχημα ζώων σατυριζόντων καὶ γελοιογραφούντων διασήμους ἄνδρας ἀναδειχθέντας ἔν τε τῇ πολιτικῇ, τῇ στρατολογικῇ καὶ τοῖς γράμμασι, καταδεικνύεται σαφέστατα ὅτι ὅπως σήμερον οὕτω καὶ οἱ ἀρχαῖοι παρῳδουν Θεοὺς καὶ ἥρωας, ἀρετὴν καὶ κακίαν, ὡς τοῦτο γίνεται δῆλον ἐκ τῆς παρῳδουμένης ὑϊκῆς στοργῆς τοῦ Αἰνείου τοῦ ὑπὸ τῆς μοιχοῦ Κλυταιμνήστρας φόνου τοῦ Αἰγίσθου, τῆς γεννήσεως τῆς Ἀθηνᾶς, τοῦ θανάτου τῆς Σφιγγός, τοῦ Σωκράτους, τοῦ Αἰσώπου, τῶν Σατύρων, τῶν Σειληνῶν, καὶ ἄλλων ἁπαντώντων ἔν τε τοῖς γραπτοῖς ἀγγείοις καὶ τοῖς γεγλυμμένοις λίθοις.

Ἀλλὰ μεταξὺ τῶν διαπρεψάντων καὶ ἀναπτυξάντων, εἰδικῶς δὲ ἀσκηθέντων καὶ μετελθόντων τὴν γελοιογραφίαν, ὁ Πλίνιος ἀναφέρει Ἀντίφιλόν τινα θεραπεύοντα ἅμα τό τε εὐγενὲς καὶ τὸ κωμικόν. Ὁ Ἀντίφιλος ἐγεννήθη καὶ ἤκμασεν ἐν Αἰγύπτῳ, ἴσως ἐν Ναυκράτιδι, περὶ τὸ 356 π. χ. ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ, ἧς οἱ Βασιλεῖς οὐ μόνον περὶ πολλοῦ ἐποιοῦντο τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας, ἀλλὰ καὶ ἐπιτρόπους εἶχον, καθὰ λέγει ὁ Πλούταρχος, ἐν Ἑλλάδι, ὅπως ἀγοράζωσι τὰ περιώνυμα τῶν ζωγράφων ἔργα.

Κατὰ τὸν Κουιντιλιανὸν ὁ Ἀντίφιλος ἦτο ἀγχινούστατος, ἐκέκτητο δὲ καὶ ζωηροτάτην φαντασίαν· ὑπὸ πολλῶν δὲ συγκρίνεται πρὸς τοὺς περιφανεῖς καλλιτέχνας Πρωτογένην τὸν Καύνιον καὶ τὸν Λύσιππον. Νέος ἔτι ὢν εἰσήχθη φαίνεται εἰς τὴν αὐλὴν Φιλίππου τοῦ Μακεδόνος οὗτινος ἔγραψε καὶ τὴν εἰκόνα ὡς καὶ δύο εἰκόνας τοῦ Ἀλεξάνδρου, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ὁποίου συνώδευσεν εἰς Αἴγυπτον τὸν Πτολεμαῖον Σωτῆρα, οὗ ἔγραψε καὶ τὴν εἰκόνα κυνηγετοῦντος. Ἔγραψεν ὡσαύτως τὸν Διόνυσον καὶ τὸν Ἱππόλυτον,

εἰκόνας εἰς Ἰταλίαν βραδύτερον μετενεχθείσας καὶ ἀληθῆ προκαλεσάσας θαυμασμόν. Ἔγραψεν ὡσαύτως Σάτυρον ὀρχούμενον τὸν σκοπόν, εἶδος χοροῦ καθ' ὃν ὕψουν τὴν χεῖρα μέχρι τῶν ὀφθαλμῶν, ὡς εἰ διὰ νὰ ἴδωσι μακράν,

Ὁ Ἀντίφιλος διατρίβων ἐν Αἰγύπτῳ καθ' ὃν χρόνον καὶ ὁ Ἀπελλῆς, φθονῶν δ' αὐτὸν ἐπὶ ταῖς τιμαῖς ὧν ἀπέλαυε παρὰ τῷ Πτολεμαίῳ Σωτῆρι, διέβαλεν αὐτὸν παρὰ τῷ Βασιλεῖ, ὅστις τάχιστα ἀνακαλύψας τὸν φθόνον αὐτοῦ ἀντήμειψε τοῦτον διὰ μεγάλου χρηματικοῦ ποσοῦ.

Ὁ Ἀντίφιλος ἐγελοιογράφησε καί τινα Γρύλλον, ἐξ οὗ καὶ ὁ συρμὸς τῶν σκωπτικῶν ζωγραφιῶν, αἵτινες ἐπὶ πολὺ διετήρησαν τὸ ὄνομα γρύλλοι, διατηρηθὲν ἐν τῇ σημερινῇ ἀρχαιολογικῇ ἐπιστήμῃ, καὶ σημαῖνον λίθον γεγλυμμένον παριστῶντα ἀντικείμενόν τι γελοῖον ἢ συμβολικῶς κωμικόν.

Γρύλλος εἰς τὴν ἑλληνικὴν σημαίνει χοιρίδιον, τὸν ἰχθῦν γόγγρον καὶ χορόν τινα αἰγυπτιακόν, ἐν δὲ τῇ λατινικῇ τὸ γνωστὸν παρ' ἡμῖν τρυζόνι, ἔντομον ἐκ τῆς τάξεως τῶν ὀρθοπτέρων, ἀρεσκόμενον εἰς τὰ θερμὰ μέρη καὶ τὸ σκότος. παράγον δὲ διὰ τῆς προστριβῆς τῶν ἐλίτρων αὐτοῦ θόρυβόν τινα. Ἐν τῇ Μυθολογίᾳ τὸ ὄνομα τοῦτο ἔφερεν εἷς τῶν ὀπαδῶν τοῦ Ὀδυσσέως, μεταμορφωθεὶς ὑπὸ τῆς Κίρκης εἰς χοιρίδιον, καὶ ἐν τῇ ἱστορίᾳ ὁ πατὴρ καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Ξενοφῶντος.

Κατὰ τὸν **Champfleury** γράψαντα τὴν ἱστορίαν τῆς ἀρχαίας γελοιογραφίας, ὁ Ἀντίφιλος ἔδωκε τὸ ὄνομα τοῦτο, ὡς παρῳδήσας ἄνδρα διάσημον ἐν τῇ ἀρχαιότητι· διότι ἡ γελοιογραφία τοὺς τύπους αὐτῆς δὲν πλάττει ἀφ' ἑαυτῆς, ἀλλ' ἐκλέγει τούτους ἐν τῷ κόσμῳ ἀρκουμένη νὰ προσδίδῃ αὐτοῖς γελοίαν ὄψιν. Ἰδία δὲ ὅπως ἀρέσκῃ τῷ κοινῷ, προσκολλᾶται εἰς τὰ περιφανῆ καὶ ἔξοχα πρόσωπα, μάλιστα δὲ ὅταν οὗτοι κέκτηνται γελοῖόν τι. Τὸ ὄνομα τοῦτο τὸ φερόμενον ὑπὸ δύο ἐν ταὐτῷ ζώων καὶ ὑπὸ ἑνὸς ἐντόμου ἔφερε καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Ξενοφῶντος, ἐκ τῶν περιφανεστάτων τῆς Ἑλλάδος μαχητῶν, ὅστις οὐ μόνον συνώδευσε τὸν πατέρα του κατὰ τὴν περσικὴν ἐκστρατείαν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ λέγειν τῶν Ἀθηναίων, αὐτῷ ἔλαχεν ἡ τιμή, ἡ διὰ τῆς ἰδίας ζωῆς πληρωθεῖσα, τοῦ νὰ πληγώσῃ θανασίμως κατὰ τὴν ἐν Μαντινείᾳ μάχην (362 π. Χ.) τὸν Ἐπαμεινώνδαν. Διογένης ὁ Λαέρτιος λέγει ὅτι διὰ πολλῶν καὶ ἐμμέτρων ἐξυμνήθη πανηγυρικῶν, κατὰ δὲ τοὺς Μαντινεῖς ἐκ τῶν ἐν τῇ μάχῃ ἀριστευσάντων Γρύλλου, Κηφισσοδώρου τοῦ Μαραθωνίου καὶ Ποδάρου, τὴν πρώτην θέσιν κατεῖχεν ὁ Γρύλλος, ὁ καὶ δημοσίᾳ δαπάνῃ ταφείς, καὶ ἄγαλμα ἔφιππον οὐ μακρὰν τοῦ θεάτρου ἔχων. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ Εὐ-

SISMANOGLIO MEGARO

φράνορος τῇ διαταγῇ αὐτῶν γραφείσῃ εἰκόνι τῆς ἐν Μαντινείᾳ μάχης διὰ τὸ Κεραμεικόν, εἰκόνισαν αὐτὸν φονεύοντα τὸν Ἐπαμεινώνδαν, οἱ δὲ Μαντινεῖς ἀντίγραφον ταύτης ἀνήρτησαν ἐν τινι τῶν ναῶν αὐτῶν.

Ἰδοὺ ὄντως ἀνὴρ οὗ τὸ ὄνομα εἶνε ἐν ταὐτῷ ἀρκετὰ γελοῖον ὅπως γελοιογραφηθῇ, καὶ ἀρκετὰ περιφανὲς ὅπως ἑλκύσῃ τὸν κωμικὸν οἶστρον γελοιογράφου τινός. Παρῳδῶν δὲ τὸν Γρύλλον θὰ ἔγραψεν ἀναμφιβόλως τέρας τι ἀποτελούμενον ἐκ χοιριδίου, γόγγρου καὶ γρύλλου, ἐξ οὗ καὶ ὁ Πλίνιος λέγει τὸ εἰς τὰς ζωγραφίας ταύτας δοθὲν ὄνομα γρύλλους, ἐν οἷς παρατηροῦνται εἰκόνες ἐκ κεφαλῶν καὶ σωμάτων ζώων, ἰδιοτρόπως συνηνωμένων καὶ ἀποτελούντων ὄντα τερατώδη ἢ χιμαιρικά.

Α. Μ. Καραλης.

ΩΡΑΙ ΣΧΟΛΗΣ

Εἰς τὸ Τράμ. Ὁ ὑπάλληλος τῶν εἰσιτηρίων πρὸς παχύσαρκον κυρίαν :

— Τὸ κορίτσι σου, κυρά μου, δὲν εἶνε γιὰ μισὸ εἰσιτήριο. Εἶνε πολὺ μεγάλο.

— Μπᾶ ! τώρα θὰ μοῦ βγάλετε καινούργιες μόδες ! . . Τὸ κορίτσι μου ἀπὸ τότε ποὺ γινε ὁ ἱπποσιδηρόδρομος παίρνει μισὸ μπιλλιέτο.

*
* *

Ὁ διδάσκαλος πρὸς τὸν μικρὸν Κώσταν :

— Λοιπόν, Κώστα, εἶπες πῶς τὸ βῶδι ἔχει τέσσαρα πόδια, ἕνα κεφάλι καὶ δύο μάτια. Τί ἄλλο ἔχει ἀκόμα ;

Ὁ Κώστας, βλέπων τὸν διδάσκαλον νὰ φέρῃ τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ νὰ σείῃ αὐτὰς διὰ νὰ τοῦ δώσῃ νὰ ἐννοήσῃ, ἀναχράζει περιχαρής :

— Καὶ δύο χέρια !

ΤΟ ΥΣΤΕΡΟΓΡΑΦΟΝ ΜΙΑΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ

Ἀ ΕΝ ἐγνωριζόμεθα ἐκ τοῦ πλησίον. Οὔτε κἂν ἐξ ὄψεως. Οὐδέποτε εἴχομεν ἴδει ἀλλήλους. Μᾶς ἐχώριζε τὸ ἄγνωστον καὶ ἡ ἀπόστασις. Ἐκεῖνος διέμενεν ἀπὸ δωδεκαετίας περίπου εἰς τοὺς ἀντίποδας — εἰς τὴν Ἀμερικήν, ἐνασχολούμενος εἰς τὸ ἐμπόριον, ὁπόθεν ἡμέραν τινά, πρὸ πολλῶν ἐτῶν, εἶχον λάβει τὸ πρῶτόν του γράμμα, δι' οὗ μὲ παρεκάλει, δὲν ἐνθυμοῦμαι ἀκριβῶς διὰ τίνα μικρὰν καὶ ἀσήμαντον ἐκδούλευσιν. Ἀλλ' ἦτο τόσον ἀφελὲς καὶ ἀνεπιτήδευτον τὸ ὕφος τοῦ ἀγνώστου ἐπιστέλλοντος, ὥστε διετέθην ἀμέσως συμπαθῶς.

Ἔκτοτε ἡ ἀλληλογραφία μας ἀνεπτύχθη καὶ ἐξηκολούθησε τακτικὴ καὶ ὁλονὲν ζωηροτέρα. Ἀπὸ τὰς πρώτας ἐπιστολάς του μὲ εἶχεν ἑλκύσει. Εἶχον τι τὸ ἰδιόρρυθμον. Ἐν αὐταῖς ἀνεκάλυπτον βαθμηδὸν ἕνα ὡραῖον χαρακτῆρα, εὔθυμον, ἀγαθόν, εἰλικρινῆ ἐξ ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι κατακτῶσι τὰς συμπαθείας. Ἀφ' ὅτου μάλιστα πνεῦμα οἰκειότητος ἤρξατο διαπνέον τὴν ἀλληλογραφίαν μας, εὕρισκον ἰδιάζον τι θέλγητρον καὶ ἐνδιαφέρον εἰς τὰς ἐπιστολάς του, ὡς νὰ ἐπρόκειτο περὶ ἀρχαίου φίλου, μεθ' οὗ ἐπὶ μακρὸν συνέζησα καὶ συνεδέθην δι' ἀναμνήσεων ἀνεξιτήλων.

Ἠσθανόμην τὴν ἀνάγκην νὰ τοῦ γράφω συχνὰ καὶ ἐκτενῶς. Μὲ ἤρεσκε νὰ παρατείνω ὡς οἷόν τε τὴν μετὰ τοῦ ἀγνώστου φίλου νοερὰν συνδιάλεξιν. Ἔβλεπον ἄλλως τε ὅτι καὶ αὐτὸς ἐνησμένιζεν ἐπίσης. Ἴσως διότι αἱ ἐπιστολαί μου προήρχοντο ἐξ Ἑλλάδος καὶ ἐπραγματεύοντο συνήθως περὶ νέων ἐξ Ἀθηνῶν. Εἶχον ἐννοήσει ὅτι ἡ νοσταλγία τοῦ ἐβάρυνε τὴν ψυχήν. Τὰ θαυμάσια καὶ αἱ ἐκπλήξεις τοῦ Νέου

Κόσμου, ἐκεῖ κάτω, δὲν ἴσχυον νὰ τοῦ γλυκαίνουν τὴν πικρίαν τῆς ξενητειᾶς. Ἔζη πάντοτε μὲ τὴν ἀνάμνησιν καὶ τὴν δίψαν τοῦ ἑλληνικοῦ οὐρανοῦ καὶ μὲ τὸν ἄσβεστον πόθον νὰ παλινοστήσῃ ἡμέραν τινὰ εἰς τὴν πάτριον. — « Ἀλλ' ἆρά γε — μοῦ ἔγραφε — θὰ ἀπολαύσω ποτὲ τὴν εὐτυχίαν αὐτήν ;... »

* * *

Δὲν ἠξεύρω διατὶ τὸν ἔψαυε πολὺ συχνὰ ἡ σκέψις αὐτὴ ἡ σκιερά. Εἰς τὰς πλήρεις φαιδρότητος καὶ εὐφυΐας ἐπιστολάς του διέτρεχε συνήθως ἀδιόρατον τὸ μικρὸν αὐτὸ νεφύδριον. Δὲν ἔδιδα προσοχήν. Τὸ ἐξελάμβανον ἐξεναντίας ὡς τὴν ἀντίθετον ὄψιν γλυκείας καὶ ἀδιασείστου προσδοκίας, ἡ ὁποία τὸν διεθέρμαινεν.

Ἔπειτα ἡ ἐνεργητικότης του δὲν τὸν εἶχεν ἐγκαταλίπει οὐδέποτε. Ὅλη ἡ ἐκεῖ μακρὰν διαμονή του ἐφαίνετο πλήρης δράσεως, πίστεως, δημιουργίας.

Δὲν ἦτο ἀκόμη εἰκοσαέτης ὅταν μίαν ἡμέραν, συγκεντρώσας ὅλον τὸ σθένος τοῦ χαρακτῆρός του, ἀπεχαιρέτισε τὰ βουνὰ τῆς Κεφαλληνίας, ἐζήτησε τὴν εὐχὴν τῆς μητρός του καὶ ὡπλισμένος μόνον μὲ τὴν πρὸς ἑαυτὸν πεποίθησιν, διέσχισε τὸν Ὠκεανὸν ζητῶν ἐργασίαν καὶ μέλλον εἰς τὴν ἐσχατιὰν ἐκείνην τῆς γῆς. Κατ' ἀρχὰς μετέβη εἰς Νέαν Ὑόρκην, ἔνθα ἤλπιζεν ἐπὶ τὴν προστασίαν κάποιου ἐκεῖ συγγενοῦς του. Ἀλλ' ἐγκαίρως εἶχε πεισθῆ ὅτι μόνον ἐξ ἑαυτοῦ ὤφειλε νὰ ἐξαρτήσῃ πᾶσαν ἐλπίδα.

Καὶ ἐρρίφθη μετὰ καρτερίας καὶ θάρρους εἰς τὸν περὶ ὑπάρξεως ἀγῶνα. Τὸ καθῆκον καθηγίασε τὰ πρῶτα κέρδη τῆς φιλοπονίας του. Ἔσπευσε νὰ τὰ διαμοιράσῃ μὲ τὴν μητέρα του, ἡ ὁποία ὅμως θὰ ἐπροτίμα νὰ μὴ τὸν χωρισθῇ ἀπὸ τὰς ἀγκάλας της. Ὑποθέτω ὅτι δὲν ἐλησμόνει καὶ τὴν μόνην ἀδελφήν του, χήραν, μὲ τὰ δύο ὀρφανά της. Τοιαύτας λεπτομερείας δὲν μοὶ ἀνεκοίνου. Τὰς διέβλεπον ὅμως ἐκ πολλῶν ἐν τῷ μεταξὺ περιστάσεων.

Καὶ ἐμόχθει καὶ εἰργάζετο ἀδιαλείπτως. Τὰς ὥρας μόνον τῆς σχολῆς κατεγίνετο ἀναγινώσκων καὶ μελετῶν. Ἄνευ τῆς μελέτης θὰ μὲ ἐφόνευεν ἡ πλῆξις, μοῦ ἔλεγε. Ἐπεθύμει νὰ αὐξάνῃ τὰς ἐγκυκλοπαιδικάς του γνώσεις, ἃς ἐλυπεῖτο ὅτι

κατέλιπεν ἡμιτελεῖς ὁμοῦ μὲ τὰ βάθρα τοῦ γυμνασίου. Ἐξέμαθε τὴν γαλλικήν, ἐγένετο δὲ καὶ τῆς ἀγγλικῆς ἐντελῶς κάτοχος· τοὐλάχιστον ἀμφοτέρων ἡ φιλολογία δὲν τοῦ ἦτο ξένη. Συχνὰ ἤρτυε τὰς ἐπιστολάς του διὰ παρεκβάσεων σχετικῶν, διανθῶν αὐτὰς μὲ θησαυροὺς χάριτος ἀσυνήθεις.

— Μὴ νομίσῃς δά, μοῦ ἔγραφε παίζων, ὅτι θηρεύω μόνον τὸν ὑλικὸν πλοῦτον. Μὲ ἠλεκτρίζει καὶ ἐκεῖνος τῆς διανοίας. Αὐτὸς δὲν χάνεται εὔκολα, ἐνῷ ὁ ἄλλος εἶνε ἄθυρμα τῆς τύχης. Διὰ τοῦτο μὴ παραξενεύεσαι ἂν με βλέπῃς συμφιλιώμενον καὶ μὲ τὸν Κερδῷον καὶ μὲ τὸν Λόγιον Ἑρμῆν!

Ἀλλὰ τίποτε δὲν ἤρκει νὰ τοῦ πληρώσῃ τὸ κενὸν τῆς ψυχῆς, ἣν τοῦ ἤνοιγεν ἡ στέρησις τῆς πατρικῆς του στέγης.

— « Θὰ ἀξιωθῶ ἆρά γε νὰ ἐπανίδω τὴν ποθητήν μου πατρίδα, μὲ τὰς χλοερὰς ἐξοχάς της καὶ τὰς γραφικάς της κοιλάδας καὶ τὰ ρωμαντικά της τοπία ; Νὰ ἐναγκαλισθῶ τὴ γλυκειά μου μαννοῦλα, ἡ ὁποία κάθε μέρα μὲ περιμένει ; Εἶνε τόσον δύστροπος ἡ τύχη ἡ ὁποία μὲ παρακολουθεῖ! »

* * *

Ἡ τύχη !

Συχνὰ μοῦ παρεπονεῖτο διὰ τὴν ἀγχιστροφίαν της. Τοῦ ἐφαίνετο ὡς ἐκ συστήματος δυσμενής. Μοῦ ἔλεγεν ὅτι διαβλέπει τὸν ἐχθρικόν της δάκτυλον περιπλέκοντα τοὺς ὑπολογισμοὺς καὶ τὰ σχέδιά του.

Δὲν ἤθελα νὰ τὸν πιστεύσω· τὸν ἐμεμφόμην ὡς μεμψίμοιρον. Τοῦ ὑπενθύμιζον ὅτι ἔγκειται εἰς τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου νὰ ἀποδίδῃ εἰς ἑαυτὸν μὲν τὰς καλὰς εἰς δὲ τὴν τύχην τὰς κακὰς ἐκβάσεις τῶν πραγμάτων.

— « Ἔπειτα — τοῦ ἔγραφα — τόσῳ τὸ καλλίτερον : νὰ μὴ χρεωστῇς τίποτε εἰς τὴν εὔνοιαν τῆς τύχης. Ὅ,τι ἔχεις, ὅ,τι ἀπολαμβάνεις, ὅ,τι εἶσαι, νὰ ἀνήκῃ εἰς σὲ καὶ μόνον, νὰ εἶνε προϊὸν τῆς ἰδίας σου ἐπιμονῆς καὶ πρωτοβουλίας. »

Καὶ ἀληθῶς. Εἶχον σχηματίσει τὴν πεποίθησιν ὅτι ἦτο ἐκ τῶν κραταιῶν ἐκείνων καὶ χαλυβδίνης θελήσεως χαρακτήρων, οἱ ὁποῖοι ἠμποροῦν νὰ δαμάζουν τὴν τύχην καὶ νὰ διασκελίζουν τὰ ἐμπόδιά της.

Ἀλλὰ τοῦ ἔλειπεν ἓν μικρὸν ἀπαραίτητον ἐλατήριον : ἡ

SISMANOGLIO MEGARO

αἰσιοδοξία. Εἰς τὸ βάθος τῆς ψυχῆς του κατεστάλαζεν ἐνίοτε ὁ δισταγμὸς καὶ ἡ ἀμφιβολία ἐκείνη, ἡ ὁποία ἀρκεῖ νὰ σκιάσῃ καὶ τὰς πλέον φωτεινὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μας.

Καὶ ἐνῷ πολλάκις μοῦ ἀνέφερε περὶ ἀντικειμένων φαιδρῶν καὶ ἐπεισοδίων θελκτικῶν τῆς ἐκεῖ διαμονῆς του, ἐνῷ μοῦ ἐζωγράφιζε μὲ τὰ πλέον δροσερὰ καὶ ῥόδινα χρώματα τὴν εἰκόνα τῆς κύκλῳ του ἀνελισσομένης πολυδαιδάλου ζωῆς, αἴφνης ἀποτόμως, ὡσανεὶ χεὶρ ἀόρατος νὰ παρενέβαλλεν ἀμαυρὸν πέπλον μεταξὺ τῶν ὀφθαλμῶν του καὶ τοῦ κόσμου, κατέληγεν εἰς τὴν συνήθη λυπηρὰν ἐπῳδόν :

— « Τί τὰ θέλεις ! Ἡ εὐτυχία μοῦ φαίνεται σὰν ψεύτικη εἰς τὸν κόσμον αὐτόν. »

***

Ἐν τούτοις ἔτρεχεν ἀκούραστος ἐπὶ τὰ ἴχνη τῆς εὐτυχίας αὐτῆς, πρὸς ἣν κατὰ βάθος ἐδυσπίστει Ἡ ἐνεργητικότης του, ἡ φιλοπονία του, ἡ ἐπιμονή του κατ' οὐδὲν ἐμειοῦντο. Ἐβάδιζεν ἐμπρός.

— « Διὰ νὰ συλλάβω τί ; — συνεπέραινεν ἐν τέλει εἰρωνευόμενος ἑαυτὸν — μίαν σκιάν !

Ἀλλ' ἀπό τινος χρόνου ἡ νοσταλγία τὸν εἶχε κυριεύσει πολύ, τοῦ εἶχε λιγύσει τὸ θάρρος. Δὲν ἐσκέπτετο ἢ πότε νὰ ἐπανακάμψῃ εἰς τὴν ἀγαπητήν του πατρίδα. Καὶ ὡς νὰ μετεμελεῖτο τώρα ὅτι ἐπὶ τόσα ἔτη ἔζησε μακρὰν, ὡς νὰ ἤσθάνετο τύψεις συνειδότος ὅτι ἡ ἀπουσία του ἐπίκραινε τὰς ἡμέρας τῆς μητρός του, μοῦ ἔγραφε :

— « Δὲν εἰξεύρω κ' ἐγὼ τί θέλω, τί ζητῶ ἐδῶ εἰς τὸ ἄλλο ἡμισφαίριον, ποῦ ἐθυσίασα σὰν ἐξόριστος τὰ καλλίτερα ἔτη τῆς νεότητός μου. Φοβοῦμαι μήπως παρεξηγῶ τὸν ἑαυτόν μου. Διατὶ ἦλθα ; διατὶ μένω ; διὰ νὰ γείνω τάχα ἑκατομμυριοῦχος ; Δὲν εἶνε δύσκολον εἰς τὸν παράδοξον αὐτὸν τόπον. Ἀλλ' ἐγὼ αἰσθάνομαι πῶς δὲν εἶμαι πλασμένος δι' αὐτό. Ὅσω περισσότερα ἀποκτῶ τόσῳ μοῦ φαίνεται πῶς κάτι τι ξηραίνεται μέσα μου, κάτι τι ἐξατμίζεται ἀπὸ τὴν ψυχήν μου. Ὄχι, ὄχι· ἐγὼ δὲν θέλω νὰ γίνω χρηματοκιβώτιον. Θέλω νὰ διαφυλάξω τὰ ὀλίγα ἰδανικά μου. Ἔπειτα μοῦ φθάνουν ὅσα ἐκέρδισα. Μὲ αὐτὰ θὰ ἠμπορέσω νὰ ζήσω

ἐν ἀνέσει μεθαύριον μαζὶ μὲ τὴ χρυσῆ μου μαννοῦλα, χωρὶς στενοχωρίας. Ὦ ! πρέπει χωρὶς ἄλλο νὰ τῆς ἀποδώσω δικαιοσύνην· ἀρκετὰ τὴν ἐφαρμάκωσεν ὁ χωρισμός μου . . . ἔπειτα . . . τίς οἶδεν . . . πιθανὸν νὰ ἔχω καὶ κανὲν ἄλλο ὡραῖον ὄνειρον, τὸ ὁποῖον νά με περιμένῃ ἐκεῖ πέραν συνδεδεμένον μὲ τὰς προσφιλεῖς ἀναμνήσεις τῶν παιδικῶν μου χρόνων! »

Ποῖον ἦτο ἆρά γε τὸ γλυκὺ αὐτὸ ὄνειρον τὸ ὁποῖον τὸν ἐθώπευε, καὶ εἰς τὸ ὁποῖον ἐστρέφετο διαρκῶς προσηλωμένη ἡ ψυχή του ; Δὲν μοῦ ἐξηγήθη ποτέ. Μὲ ἄφινε νὰ τὸ μαντεύσω ἴσως.

Καὶ διὰ τοῦτο, ὅταν κάποτε, θέλων νὰ τοῦ διασκεδάσω τὰ σύννεφα τῆς δυσθυμίας του, τὸν προέτρεπον ν' ἀνοίξῃ τὴν ψυχήν του εἰς κανὲν αἴσθημα, νὰ προσέξῃ εἰς τὸν ἔρωτα καμμιᾶς ἐκ τῶν τόσων θελκτικῶν Σειρήνων τοῦ Νέου Κόσμου, τὰς ὁποίας μὲ τόσον ζωηρὰς γραμμὰς μοῦ περιέγραφεν, ἐκεῖνος δὲν ἔλειψε νὰ μοῦ ἀπαντήσῃ :

— « . . . Ἠξεύρω πῶς ὁ ἔρως ἐξωραΐζει τὸν βίον, νικᾷ τὰς λυπηρὰς σκέψεις, καὶ καθιστᾷ θελκτικὰ καὶ προσφιλῆ τὰ γύρῳ μας ἀντικείμενα· ἀλλ' ἀκριβῶς διὰ τοῦτο κλείω τὴν ψυχήν καὶ τὰ ὦτα μου εἰς τὸ μελῳδικόν του ᾆσμα, ὡς ὁ πλάνης Ὀδυσσεύς ! Ὄχι, ὄχι ! Δὲν θέλω, δὲν ἠμπορῶ, δὲν πρέπει νὰ λησμονῶ ὅτι ἀλλαχοῦ ἴσως μὲ περιμένει αὐτὴ ἡ εὐτυχία, ἐὰν εἶνε εὐτυχία καὶ ἂν ὑπάρχῃ πράγματι· καὶ ὅτι ἐγώ, πτηνὸν ἐδῶ ἀπόδημον καὶ διαβατικόν, δὲν ἔχω κανὲν δικαίωμα νὰ πλέξω τὴν φωλεάν μου εἰς ξένην στέγην καὶ ὑπὸ οὐρανὸν ξένον ! . . . »

Ἔκτοτε πλέον δὲν τοῦ ἔθιξα τὴν ἀβρὰν αὐτοῦ χορδήν. Μοῦ ἐνέπνεε σέβας τὸ μυστικόν του, τὸ ὁποῖον μὲ συνεκίνει πολὺ χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζω.

***

Ἐν τούτοις αἱ ἡμέραι παρήρχοντο καὶ ὁ ἰδιότροπος νοσταλγὸς ἔζη πλέον μὲ μόνην τὴν ἐλπίδα τῆς ἐπανόδου του. Αὐτὴ ἡ σκέψις τὸν ἐζωογόνει. Μοῦ ἔγραφεν ὅτι προσπαθεῖ συντόνως νὰ τακτοποιήσῃ τὰς ὑποθέσεις του, νὰ περισυλλέξῃ τὰ χρήματά του, ὅσα εἶχεν ἀπησχολημένα δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ, καὶ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ ἔδαφος τῆς ἐξορίας του τὸ ἄφιλον.

SISMANOGLIO MEGARO

Τελευταῖον εἶχον λάβει διεξοδικὴν του ἐπιστολὴν ἔκ τινος πόλεως πλησίον τῆς Νέας Ὑόρκης. Εἶχε μεταβῇ ἐκεῖ δι' ὀλίγας ἡμέρας ὅπως ἐξομαλύνῃ τοὺς λογαριασμούς του μὲ κάποιον ἀνταποκριτήν του δύστροπον. Ἦτο ἡ τελευταία ἀσχολία του αὐτή. Δὲν τοῦ ὑπελείπετο ἢ νὰ πραγματοποιήσῃ πλέον τῆς ἐπιστροφῆς του τὸ ὄνειρον.

Ἡ ἐπιστολή του, πρώτην τότε φοράν, ἔλαμπεν ἀπὸ αἰσιοσιδοξίαν, ἀπὸ εὐφροσύνην, ἀπὸ εὐτυχίαν, τὴν ὁποίαν μετέδιδε καὶ εἰς ἐμέ, ἐφ' ὅσον διέτρεχον τὰς ὡραίας καὶ γοργὰς σελίδας της. Περιέγραφε μὲ ἀσυνήθη φαιδρότητα τὰς ἐκεῖ ἐντυπώσεις του, ἐνδιατρίβων εἰς χαριεστάτας λεπτομερείας. Θὰ ἔμενεν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ τρεῖς ἢ τέσσαρας ἑβδομάδας. Τὸ μόνον ποῦ τὸν ἐστενοχώρει ὀλίγον ἦτο ὅτι, ἕνεκεν παρεξηγήσεως ὁ διευθυντὴς τοῦ ξενοδοχείου, ἔνθα κατέλυσεν, τοῦ διέθεσεν ἓν δωμάτιον εἰς τὸ πέμπτον πάτωμα, ἐνῷ αὐτὸς εἶχε συμφωνήσει τὸ πρωῒ μὲ τὸν ὑπάλληλον ἓν ἄλλο εἰς τὸ δεύτερον. Ἀλλ' ὁ ξένος, ὅστις τὸ κατεῖχεν, ἀνέβαλεν αἴφνης τὴν ἀναχώρησίν του διὰ δύο-τρεῖς ἡμέρας, κατὰ τὸ διάστημα τῶν ὁποίων ἔπρεπε νὰ ἀνεβοκαταβαίνῃ ἀτελευτήτους βαθμίδας, ἕως οὗ κενωθῇ ἐκεῖνο, διότι ὅλα τὰ διαμερίσματα ἦσαν κατειλημμένα. Αὐτὸ δὲν τὸν ἐδυσκόλευε καὶ τόσον. Τὸν ἐνώχλει κυρίως διότι ἡ ποδιὰ τοῦ παραθύρου του ἦτο χαμηλή, τὸ δὲ κάτωθι χάος τόσον μέγα, ὥστε ὅταν ἐπλησίασε νὰ θαυμάσῃ τὴν ἀπὸ τοῦ ὕψους ἐκείνου ἐκτεινομένην μεγαλοπρεπῆ πέριξ σκηνογραφίαν, τοῦ ἐφάνη ὡς νὰ τὸν εἵλκυε πρὸς τὰ κάτω ἡ χαίνουσα ἄβυσσος. Ἔκλεισεν ἀμέσως τὸ παράθυρον καὶ διέταξε τὸν ὑπηρέτην νὰ τὸ ἀνοίγῃ μόνον καθ' ἣν ὥραν θὰ ἀπουσιάζῃ, διὰ νὰ ἀερίζεται τὸ δωμάτιον, καὶ ἐπειτα νὰ τὸ κλείῃ. Ἤθελεν, ὅταν ἐπέστρεφε, νὰ μὴ εὑρίσκῃ τὸ ὑέλωμα ἀναπεπταμένον. Καὶ προσέθετε :

— « Βλέπεις τί παράξενος ποῦ σοῦ ἔγινα ; Δὲν σοῦ λέγω ἐγὼ ὅτι ἂν μείνω ἐδῶ θὰ χάσω τὸν χαρακτῆρα μου ; »

Καὶ ἡ ἐπιστολή του ἐξηκολούθει ἐκτάκτως φαιδρά, περιγραφική, μὲ λεπτομερείας ποικίλας, ἃς καθίστα ἐνδιαφερούσας χάρις καὶ εὐφυΐα σπινθηροβολοῦσα.

Ἀλλ' ἐν τέλει τῆς ἐπιστολῆς, κάτωθι τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ὀνόματός του, εἰς τὸν ὀλίγον λευκὸν χῶρον, ποῦ εἶχεν ὑπολειφθῇ, ὡσὰν νὰ παρέλειψε τάχα κἄτι τι λησμονηθέν, κἄτι μοιραίως ἀναπόδραστον, ἔσπευσε νὰ προσθέσῃ καὶ ἓν ὑστερόγραφον ;

— « Υ. Γ. Δὲν ἠξεύρω ὅμως διατί, ὅσῳ πλησιάζει ὁ καιρὸς ποῦ θὰ ἔλθω νὰ φιλήσω τὸ χῶμα τῆς πατρίδος μου καὶ τὴν δεξιὰν τῆς μητρός μου, τόσῳ μιὰ ἀκατανόητος προαίσθησις μὲ βασανίζει. Σὰν νὰ φοβοῦμαι τὴν εὐτυχίαν αὐτὴν ποῦ μὲ περιμένει. Εἶνε ἀνοησία, τὸ ἐννοῶ· ἀλλὰ ἡ τύχη; Λησμονεῖς τὰς ἰδιοτροπίας της ;

* * *

Μὲ διέθεσε ὀλίγον κακῶς τὸ ὑστερόγραφόν του. Μοῦ ἔκαμε τὴν ἐντύπωσιν, ἣν διεγείρει ἡ ἀνακάλυψις μικρᾶς κηλίδος τῆς ἐπὶ λευκῆς καὶ ἀσπίλου ἐπιφανείας· τί ἐζήτει τάχα τὸ μελανὸν αὐτὸ σημεῖον ἐν μέσῳ τῆς αἰθρίας καὶ τῆς χαρᾶς, ἡ ὁποία ἠκτινοβόλει εἰς τὴν ἐπιστολὴν ἐκείνην, τὴν πλήρη ἐλπίδων καὶ οἰωνῶν αἰσίων.

Τὸ ἀπέδωκα καὶ πάλιν εἰς τὴν ἰδιοσυγκρασίαν του. Τί πταίει, ἀφοῦ ἡ ἀπαισιοδοξία κυκλοφορεῖ ἀσυνειδήτως εἰς τὰς φλέβας του ;

Ἐν τοσούτῳ ἐπρόκειτο νὰ τοῦ ἀπαντήσω. Μοῦ ἔγραφεν ὅτι ἀπαιτεῖ νὰ τὸν περιμένῃ γράμμα μου μόλις φθάσῃ εἰς Νέαν Ὑόρκην

Εἶχον παρέλθει δύο-τρία ταχυδρομεῖα χωρὶς νὰ τὸ κατορθώσω. Λεληθότως τὸ ἀνέβαλλον ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν.

Ἕνα πρωῒ ἐκάθισα εἰς τὸ γραφεῖον μου ἀποφασιστικῶς. Ἔπρεπε νὰ τοῦ γράψω διὰ νὰ προφθάσω τοὐλάχιστον τὸ ταχυδρομεῖον τῆς ἡμέρας ἐκείνης.

Ἀλλὰ παραδόξως δὲν εἶχα καμμίαν ὄρεξιν. Δὲν ἠδυνάμην νὰ σύρω γραμμήν, νὰ συλλάβω μίαν ἰδέαν. Εἶχον ἐγερθῇ τὴν ἡμέραν ἐκείνην δύσθυμος καὶ ἀνιῶν τὴν ἀνεξήγητον καὶ ἀόριστον ἐκείνην ἀνίαν, ἥτις μᾶς καταλαμβάνει ἐνίοτε ἄνευ ὡρισμένης αἰτίας.

Ἔξω ὁ οὐρανὸς ἦτο κατηφὴς καὶ συννεφώδης. Ἀλλ' ἡ ὁμίχλη τῆς ψυχῆς μου ἦτο μεγαλειτέρα. Μοῦ ἔπταιον ὅλα, ὁ καιρός, ἡ μελάνη, ἡ πέννα, πᾶς θόρυβος, πᾶς ἦχος.

Ἠγέρθην, ἤναψα ἓν σιγάρον καὶ ἤρχισα βηματίζων ἐπί

SISMANOGLIO MEGARO

τινας στιγμάς· ἤθελα νὰ ἀποβάλω κἄτι τι ποῦ μοῦ συνέσφιγγε τὴν καρδίαν.

Κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν εἰσῆλθεν ὁ γραμματοκομιστὴς κομίζων τὴν ἀλληλογραφίαν τοῦ γραφείου· ὡς νὰ ἐζήτουν ἀφορμὴν ἀντιπερισπασμοῦ, ἔλαβον ἐκ τοῦ σωροῦ τυχαίως μίαν ἐφημερίδα. Ἦτο ἡ Ἀτλαντὶς τῆς Νέας Ὑόρκης.

Τὴν ἤνοιξα μηχανικῶς χωρὶς νὰ με κινῇ ὄρεξις πρὸς ἀνάγνωσιν. Αἴφνης εἰς τὴν τρίτην σελίδα συναντῶ ἓν ὄνομα τυπωμένον μὲ ἀραιὰ στοιχεῖα. Ἦτο τὸ ὄνομα τοῦ φίλου μου. Ἀνετινάχθην ὡς δι' ἠλεκτρικοῦ ρεύματος. Μία φρικίασις τρόμου διῆλθε τὸ σῶμα μου. Προσπαθῶ νὰ ἀναγνώσω. Ἀλλ' αἱ γραμμαί, αἱ λέξεις, τὰ στοιχεῖα στροβιλίζονται συγκεχυμένα εἰς τὰ βλέμματά μου. Προχωρῶ ἀσθμαίνων· εἰς τὰς πρώτας γραμμὰς αἰσθάνομαι τὴν πνοήν μου συνεχομένην· δὲν τολμῶ νὰ πιστεύσω. Μοῦ φαίνεται ὡς νὰ ὑφίσταμαι παραισθησίαν, ὡς νὰ μὲ πνίγῃ ἐφιάλτης.

Καὶ ὅμως ἡ πραγματικότης ἐβόα ἀδυσώπητος, ἀνηλεὴς εἰς τὰς ὀλίγας ἐκείνας γραμμάς, αἱ ὁποῖαι ἐνεψυχοῦντο ἐν τῇ φαντασίᾳ μου ὡς τόσοι δαίμονες τοῦ Ἅδου, ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων ἀνέκυπτεν ἀγρίως καὶ ἀπαισίως καγχάζουσα μία Ἐρινὺς—ἡ Τύχη!

Ἡ εἴδησις ἦτο φεῦ ἀληθής. Ἀνέφερεν ὅτι τὴν δεῖνα νύκτα πυρκαϊὰ εἶχεν ἐκραγῇ ἐν τῷ πέμπτῳ ὀρόφῳ τοῦ δεῖνα ξενοδοχείου ἐν τῇ δεῖνα πόλει—καὶ ἐσημειοῦντο ἀκριβῶς ἀμφοτέρων τὰ ὀνόματα. Πανικὸς κατέλαβε τοὺς ἐνοίκους, οἱ ὁποῖοι ἠγέρθησαν ἔντρομοι προσπαθοῦντες νὰ σωθῶσι διὰ τῆς φυγῆς. Ἀλλ' εἷς μόνον δὲν ἐπρόφθασε νὰ διαφύγῃ τὸν κίνδυνον, ὁ νέος Κ*** ὅστις ὅταν ἀφυπνίσθη ἐκ τῶν κραυγῶν εὑρέθη περιεζωσμένος ὑπὸ τοῦ πυρός, οὗ αἱ φλόγες εἶχον ἀποκλείσει πᾶσαν διέδοξον, καὶ εἶχον ἤδη εἰσορμήσει εἰς τὸν κοιτῶνά του. Ὀλίγον ἀκόμη καὶ θὰ ἐκαίετο ζῶν. Κατὰ τὴν κρίσιμον ἐκείνην στιγμὴν ὁ ἀτυχὴς νέος, ἔξαλλος, ἐν ἐσχάτῃ ἀπογνώσει, ἤνοιξε τὸ παράθυρον καὶ ἐκεῖθεν ἐρρίφθη ἐπὶ τῆς ὁδοῦ. Ἀλλὰ ματαία ἐλπίς. Τὸ ὕψος ἐκεῖθεν ἦτο τόσον, ὥστε πεσὼν κατεσυνετρίβη ἐκπνεύσας μετ' ὀλίγον ἐν μέσῳ φρικτῶν ἀλγηδόνων!

Πολλάκις ἡ ἀπώλεια φιλτάτων προσώπων μοῦ ἐξέσχισε τὴν καρδίαν. Ἀλλ' ὁ θάνατος τοῦ ἀγνώστου ἐκείνου φίλου, ἀγνοῶ διατί, μοῦ φαίνεται ὡσὰν νὰ ἀφῄρεσε κἄτι τι καὶ ἐκ τῆς ἰδικῆς μου ζωῆς!

Ἀθῆναι, Ἀπρίλιος τοῦ 1896.

ΚΩΝΣΤ. Φ. ΣΚΟΚΟΣ

ΚΟΡΩΝΗ ΚΑΙ ΟΡΝΙΘΑ

(μῦθος Κριλώφ).

Ὁποταν τοῦ Σμολένσκη ὁ δοὺξ ὁ φημισμένος,
κατὰ τῆς αὐθαδείας μὲ τέχνην ὡπλισμένος,
εἰς τοὺς Βανδάλους ἔστησε παγίδα ἐξαισίαν
τὴν Μόσχαν ἐγκαταλιπὼν εἰς τὴν λεηλασίαν,
τότε ἀθρό'οἱ κάτοικοι αὐτοστιγμεὶ συνῆλθον
καὶ ὅλοι ἔξω τῶν τειχῶν τῆς πόλεως ἐξῆλθον
ὡς ἐκ κυψέλης ἐξορμᾷ τῶν μελισσῶν τὸ σμῆνος,
Ἀλλὰ κορώνην μίαν ὁ θόρυβος ἐκεῖνος
διόλου δὲν φοβίζει·
Ἀπὸ οἰκίας δῶμα
παρατηρεῖ, καὶ ἥσυχος, τὴν μύτην καθαρίζει.
—Καὶ πῶς, κουμπάρα μου, ἐδῶ εὑρίσκεσαι ἀκόμα;
Ὄρνιθα ἐξ ἀμάξης κράζει·
«Λέν, ὁ ἐχθρός μας πλησιάζει.»
—Κ'ἐμένα τί μὲ μέλει;
ἐγὼ μὲ θάρρος μένω· «Ἂς φύγῃ, ἐὰν θέλῃ,
ἡ μάντις ἀποκρίνεται, ἡ ἰδική σας ἡ φυλή·
εἶνε γνωστό, γιὰ φάγωμα ὅτι δὲν εἶμ' ἐγὼ καλή·
καὶ μὲ τοὺς ξένους ἠμπορῶ ἐξαίρετα νὰ ζήσω
καὶ ἴσως τύχῃ μάλιστα καὶ κάτι ν' ἀποκτήσω,
κανένα κοκκαλάκι, ἢ τυρί.
χαῖρε καὶ κατευόδιο μαλλιαρή!»
Καὶ πράγματ' ἡ κορώνη μένει.
Ἀλλὰ ποῦ εἶνε τ' ἀγαθὰ ποῦ ἐμετροῦσ' ἐκεῖνα;
Ἅμα τοὺς ξένους ἄρχισε νὰ τοὺς θερίζ' ἡ πεῖνα,
εὑρέθη ἔξαφνα βρασμένη.

Ὁμοίως καὶ ὁ ἄνθρωπος συχνὰ ἀνοηταίνει·
στὴν εὐτυχία φέρεται, θαρρεῖ πῶς θὰ τὴν φθάσῃ·
ἀλλ' ἅμα ἰδῇ καὶ λογαριάσῃ,
σὰν τὴν κορώνη τὴν παθαίνει.

(Ἐκ τοῦ ῥωσσικοῦ) Π. Α. ΑΞΙΩΤΗΣ

SISMANOGLIO MEGARO

ΤΑ ΤΑΜΜΑΤΑ

Στὴ Μάνα μου

ΖΥΓΙΑΖΕ ἡ νύχτα ψηλὰ στὸν οὐρανό, κι' ἄγριο τρισκόταδο πλάκωνε τὴ γῆς. Ἦταν ἡ μαύρη καὶ σκότεινη ὥρα τοῦ μεσονυχτιοῦ.

Τὴν ὥρα αὐτὴ σέρνεται ψηλὰ στὴ γῆς, ὁ Ἅδης μὲ τὸ στόμα ἀνοιχτό. Περβατοῦν λεύτερα στὰ μεσοχώρια στοιχειά, βρυκολάκοι, ἰσκιώματα, φαντάσματα, δαιμόνοι, κατσικοποδαραῖοι καὶ κάθε λογῆς διαβόλοι. Παίρει φτερὰ ἡ Ἀμαρτία, καὶ πετάει σὰ μαῦρο νυχτοπούλι, καὶ τρέχει ἀπὸ καρδιὰ σὲ καρδιὰ γιὰ νὰ σπείρῃ τὸν κακό της σπόρο, ὁποῦθε φυτρώνει τὸ ἔγκλημα.

Ὁ σύντροφος δολοφονάει τὸ σύντροφό του, καὶ πατῶντας ψηλὰ στὸ καταματωμένο κι' ἀχνισμένο κουφάρι του, τοῦ ἁρπάζει τὸ βαρύ του πουγγί, ποῦ κλειεῖ μέσα κόπους κι' ἱδρῶτες πολλῶν χρονῶν.

Ἡ γυναῖκα κλέφτει τὴν τιμὴ τοῦ ἀντρός της καὶ τὴν δίνει στὸν ὀχτρό του ἀνοίγοντας τὴ θύρα τοῦ σπιτιοῦ.

Τὴν ὥρα αὐτὴ πλημμυρίζουν τὸ νοῦ καὶ τὴν καρδιὰ ἄγριες καὶ φοβερὲς σκέψες, ποῦ κάνουν τὸ κορμὶ ν' ἀνατριχιάζῃ 'πὸ τὸν κρύο φόβο. Οἱ Νεράϊδες τοῦ ποταμοῦ βγαίνουν ὄξω, κι' ἄλλες περβατοῦν ψηλὰ στ' ἀπάτητα νερά, ἄλλες κάθονται στὸν ὄχθο ἀράδα —ἀράδα, ντυμένες κάτασπρα καὶ διάφανα σεντόνια, σὰν ἀραχνόπανα, προσμένοντας νὰ περάσῃ κάνας ὥμορφος διαβάτης ἢ ψαροκυνηγός, νὰ τὸν ἁρπάξουν, καὶ νὰ τὸν πᾶνε μέσα στὰ νεροποντιασμένα παλάτια τους, γιὰ νὰ πιάσουν τὸ νεραϊδόπαιδο κρυφὰ 'πὸ τὸ γέρο—ἄντρα τους, τὸν Ποταμό, ποῦ αὐτὴν τὴν ὥρα μοναχὰ τὸν παίρει ὁ ὕπνος. Οἱ Ξωτικιὲς τρέχουν φτεροπόδαρες, τοὺς λόγγους, τὲς ῥάχες καὶ τὰ κορφοβούνια, γιὰ νὰ βροῦν, καὶ ν' ἁρπάξουν τὸν ὥμορφο πιστικό, ποῦ γυρεύουν ἀκατάπαυτα, νὰ τὸν πᾶν στὲς σπηλιές τους καὶ νὰ τὸν κάνουν ἄντρα τους, γιὰ ν' ἀποχτήσουν ξωτικόπαιδα. Ὁ λύκος, ἄγριος καὶ μανιωμένος, ἀπὸ τὴν πεῖνα, ῥίχνεται μέσα στὸ γραικιασμένο κοπάδι, καὶ σκίζει ἕνα δυό, πέντε, δέκα, εἴκοσι, τριάντα, σαράντα πρόβατα καὶ μεθάει ἀπὸ φόνο καὶ ἀπὸ αἷμα.

Ἡ κουκουβάγια κι' ὁ γκιώνης, τὰ δυὸ παραπονιάρικα πένθιμα καὶ κλαψιάρικα πουλιὰ τῆς νύχτας, λαλοῦν μέσα στὴν ἐρημιά, κράζοντας καὶ κλαίοντας, ἐκείνη τὰ μαῦρα τὰ παιδιά της, πῶφαγε σἄ στρίγγλα μοναχή της, καὶ τοῦτος τὸν κακόμοιρο τὸν ἀδερφό του, ποῦ σκότωσε μὲ τὸ ψαλίδι, σὰν ὀχτρός, καὶ τώρα σκούζουν καὶ μοιρονται φωνάζοντας «οὐάου—οὐάου—οὐάου» Παιδιά μου, παιδιά μου, παιδιά μου· ἡ μιά· «γκιών, γκιών, γκιών!» (Γκιώνη μου, Γκιώνη μου, Γκιώνη μου) ὁ ἄλλος. Τὸ σκυλὶ ποῦ ἀρχίζει νὰ τὸ κρούῃ ἡ λύσσα, ἢ ποῦ προμαντεύει θανατικὸ στὸ σπίτι, ἢ χαλασμὸ στὸ κοπάδι τ' ἀφεντός του, βγαίνει ψηλὰ στὴ ῥάχη καὶ γουρλιέται κι' ἀπὸ τὰ γουργιατά του ἀντηχοῦν τὰ ῥήματα καὶ τὰ λακκώματα.

Τὴν ὥρα αὐτὴ ἕνα μαῦρο ντουφέκι πέφτει μέσα στὴν καρδιὰ τοῦ σύδεντρου λόγγου, κι' ἀντιλαλοῦν οἱ νεροσυρμιὲς καὶ τὰ βουνόπλαγα, καὶ στὸ βρόντο του ξαπλώνεται κατὰ γῆς λαβωμένο στὰ σηκότια τὸ συμπαθητικὸ κι' ἀθῶο ζαρκάδι, ποῦ βόσκαε ἥσυχα—ἥσυχα, κι' ἀφίνει ἔρμο κι' ὀρφανὸ τὸ βυζανιάρικο κατσικάκι του, ποὖχε στὸ πλαϊ του.

Ἡ μάγισσα κρατῶντας μὲ τὤνα χέρι τὸ ραβδί, καὶ μὲ τ' ἄλλο μαῦρο κακάβι, χριομάτο μαγικά, καταιβαίνει 'γάλια—'γάλια τὸν βάραγγα γιὰ νὰ πάῃ νὰ τὰ ῥίξῃ στὴν ὀβίρα τοῦ ποταμιοῦ καὶ νὰ φτιάσῃ τὰ μάγια της. Ὁ σκορπιὸς βγαίνει 'πὸ τὴν τρύπα του καὶ γυρίζει τὲς σφαλαγκωνιὲς γιὰ νὰ φάγῃ ἀράχνες.

Ὁ κλέφτης πατάει στὰ νύχια κι' ἁπλώνει τὸ χέρι στὴν κλεψιά, καὶ ὁ βρυκολακιασμένος ἀφίνει τὸ μνῆμά του καὶ κουκουλωμένος μὲ μαῦρο σεντόνι, σὰν τὴν πίσσα, φέρει γύρα τὸ κοιμητήριο γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ βγῇ καὶ νὰ πάῃ πάλε στὸ σπίτι του.

Ὥρα φριχτὴ καὶ μαύρη ποῦ ὅλα εἶναι κατάμαυρα καὶ κατασκότεινα.

Ὥρα ποῦ κοιμοῦνται τὰ ποτάμια καὶ οἱ βρύσες.

SISMANOGLIO MEGARO

Ὥρα ποῦ ὅλο τὸ χωριὸ κοιμᾶται βαρυά, καὶ ὅλα τὰ παραθύρια τῶν σπιτιῶν εἶναι σβυστά!

Αὐτὴν τὴν ὥρα τὴ βουβή, μοναχὰ τὸ παραθύρι ἑνὸς σπιτιοῦ, χωρὶς νὰ ξημερώνῃ γιορτή, ἔφεγγε θαμπερὰ—θαμπερά, σὰν καντῆλι ποῦ φέγγει τὴν νύχτα μέσα σὲ κουτὶ πεθαμμένου.

Αὐτὸ τὸ φῶς τὸ τρεμουλιαστό, δὲν ἦταν οὔτε ἀπὸ στιά, οὔτε ἀπὸ δαδί, οὔτε ἀπὸ λυχνάρι. Ἦτανε φῶς καντήλας, πῶφεγγε μπροστὰ στὸ εἰκόνισμα τῆς Παναγιᾶς.

— Γιατί, χωρὶς νὰ ξημεριώνῃ γιορτή, ἔκαιε ἡ καντήλα τ' ἄκριτα μεσάνυχτα μπροστὰ στὸ εἰκόνισμα τῆς Παναγιᾶς, κι' ἔφεγγε τὸ παραθύρι τοῦ σπιτιοῦ θαμπερὰ — θαμπερὰ σὰν καντῆλι ποῦ φέγγει τὴ νύχτα, μέσα σὲ κουτὶ πεθαμμένου;

Ἀγρυπνοῦσε μιὰ μάνα, μιὰ τρυφερὴ μικρομάνα, μπροστὰ στὴ σαρμανίτσα τοῦ παιδιοῦ της, ποῦ ἦταν ἄρρωστο βαρειὰ κι' ὅλο ἔκλαιε καὶ βόγγαε μὲ τὰ ματάκια του κλεισμένα καὶ σφαλιχτά. Ἦταν μιὰ βδομάδα, ποῦ δὲν ἔπιανε βυζί, καὶ ζιοῦσε μὲ λίγο γαλατάκι καὶ λίγο νεράκι, ποῦ τῶρριχναν μέσα στὸ στοματάκι του μὲ τὸ χωνί. Ἦταν μιὰ βδομάδα ποῦ δὲ γέλασε, κι' οὔδε χόρεψε στὴν ἀγκαλιὰ τῆς μανούλας του, ποῦ τῶχε μοναχὸ κι' ἀκριβό, ποῦ τῶχε ἀδερφό, ἄντρα, ζωή, καρδιά, μάτια, ψυχή..... θεό!

Ἦταν μιὰ βδομάδα ποῦ ἔκαιε τὸ κεφαλάκι του σὰ σίδερο καμένο. Ἦταν μιὰ βδομάδα ποῦ ἡ δόλια του ἡ μανούλα δὲν ἔφαγε, δὲν ἔπιε, δὲ γέλασε, δὲ σφάλισε μάτι. Ἔβανε ἡ καϋμένη ψωμὶ στὸ στόμα της καὶ τῆς φαίνονταν χορτάρι. Ἔβανε νερὸ καὶ τῆς φαίνονταν φαρμάκι. Προσπάθαε νὰ κατασυχάσῃ τὴν ἀνήσυχη καρδιά της, κι' ἕνα χοντρὸ καὶ ψηλὸ κῦμα, σὰ βουνό, φούσκωνε μέσα της, καὶ τῆς φαίνονταν, πῶς θὰ σκιστοῦν τὰ στήθια της. Ἔκανε νὰ κλείσῃ λίγο τὰ παραδαρμένα μάτια της 'πὸ τὴ ἀϋπνία καὶ τὰ δάκρυα, κι' ἔβλεπε μαῦρο εἴνορο. Ἔβλεπε πῶς ἔρχονταν ὁ παπᾶς γεροφορεμένος μὲ τὸ θυμιατὸ στὸ χέρι, καὶ τ' ἀναγνωστόπουλα μὲ τὰ ξαφτέρυγα καὶ τὲς λαμπάδες νὰ τῆς πάρουν τὸ μοναχούτσικο καὶ τ' ἀκριβούτσικο παιδάκι της, τὴ ζωντανὴ χαρά της, τὸ καμάρι της, τὴν ἐλπίδα της, καὶ νὰ τὸ πᾶνε στὴν ἐκκλησιά, νὰ τῆς τὸ θάψουν μέσα στὰ χώματα, μέσα στὸν κόρφο τῆς μαύρης γῆς, ποῦ δὲν ἀφίνει τίποτε ἀχάλαστο κι' ἀφάγωτο, καὶ ξεπετῶντας ἀπάνω σὰν ἀλαφίνα, ποῦ τῆς τσιακίζει τὴ ραχοκοκκαλιὰ πικρὸ μολύβι σκληροῦ καὶ ἄπονου κυνηγοῦ, σὰ νὰ τὴ δάγκασε στὸν κόρφο μαῦρος σκορπιός, σὰ νὰ τῆς τσίμπησε τὴν καρδιὰ οὐχιὰ μὲ δυὸ κεφάλια, καὶ φώναζε μ' ἀπελπισιὰ καὶ μὲ κρυφὰ κλιάματα.

Ὅλους τοὺς πόνους τοὺς νικάει ὁ ὕπνος. Μόνο τὸν πόνο τῆς μάνας δὲν νικάει, κι' ἂν τὸν νικήσῃ, πάντα θὰ τὸ πιτύχῃ μὲ τὴ

συντρομὴ τῆς κούρασης καὶ τῆς ξαποφασιᾶς, θὰ τῆς γεννήσῃ εἴνορα κακὰ καὶ θὰ τὴν τυραγνήσῃ ἀλύπητα τὴν καϋμένη!

Ἔφεγγε θαμπερὰ—θαμπερὰ ἡ καντήλα μπροστὰ στὸ κόνισμα τῆς Παναγιᾶς, σὰν καντήλα ποῦ φέγγει μέσα σὲ κουτὶ πεθαμμένου. Ἔκλαιε καὶ βόγγαε τ' ἄρρωστο παιδὶ ξαπλωμένο σὰ δόγια ξερό, ψηλὰ στὴ σαρμανίτσα του.

Κοιμῶνταν ἡ ἄλλη ἡ φαμίλια γύρα—γύρα στὸ κατσικειὸ κι' ἡ μάνα ξαγρυπνοῦσε τὰ μεσάνυχτα στὸ κεφάλι τοῦ ἄρρωστου παιδιοῦ της, παραλογισμένη ἀπὸ τὴν ἀϋπνιά, λιγωμένη ἀπὸ τὴν πεῖνα, στεγνωμένη ἀπὸ τὴ δίψα, ξαστενωμένη ἀπὸ τὸν πόνο, καὶ φαρμακωμένη ἀπὸ τὴ λύπη!

Δὲ σπάραξε κοντὰ ἀπὸ τὴ σαρμανίτσα τοῦ ἄρρωστου παιδιοῦ. Στέκονταν μπροστά του ἑφτὰ νυχτόημερα, σὰν ἡ καντήλα ποῦ στέκονταν ἀναμμένη μπροστὰ στὸ εἰκόνισμα τῆς Παναγιᾶς, κι' ἀκουμπῶντας τὸ παραλογιασμένο κεφάλι της, πότε στῶνα καὶ πότε στ' ἄλλο χέρι της, ἔκλαιε—ἔκλαιε ἀπὸ τὴν ἀπελπισιὰ ποῦ τῆς γράπωνε στήθια, καρδιά, ψυχὴ καὶ νοῦ, κ' ἐνῶ κάρφωνε λυπητερὰ τὰ μάτια της στὴ σαρμανίτσα, κι' ἔβλεπε ἐκεῖνο τὸ μικρὸ κορμάκι ξαπλωμένο, σὰ δόγα, ποῦ ἦταν πρὶν σὰ βλαστάρι καὶ τώρα μοναχὰ τὸ κλιάμα καὶ τὸ βογγητὸ τῶδειχνε γιὰ ζωντανό, ἐκεῖνα τὰ μικρὰ χειλάκια σφαλισμένα καὶ καμένα ἀπὸ τὴν θερμασιά, ποῦ ἦταν πρὶν σὰ κοράλλι κόκκινα, ἐκεῖνα τὰ μαγουλάκια ἀσπροκίτρινα σὰ μανιτάρια, ποῦ ἦταν πρὶν ροδοκόκκινα σὰν τριαντάφυλλα, ἐκεῖνα τὰ χεράκια, ἄνεργα καὶ ξερά, ποῦ ἦταν πρὶν ἀσιγούρευτα κι' ἀνήσυχα, σβυοῦσε ἀπὸ τὸ νοῦ της ὅλα της τὰ χρυσὰ ὄνειρα πῶπλαθε ἡ ἀγάπη της, γιὰ τὸ μονάκριβο γυιόκα της, καὶ τραβῶντας τὰ μαλλιά της δυνατά—δυνατά, τάβγαζε ἀπὸ τὴ ρίζα σκλίδια—σκλίδια κι' ἔλεγε σιγά—σιγά:

— Παιδάκι μου! Γυιόκα μου! Καμάρι μου! ἐλπίδα μου! Ζωή μου! Μάτια μου! Ψυχή μου! Τί μῶπαθες χαϊδεμένο μου;

Λέγοντας αὐτὰ σβυῶνταν στὰ κλιάματα κι' ἅμα ἀναλάβαινε τοῦ ξανάλεγε:

— Μπᾶς ἀντρούλη μου, σέ βλάψε τὸ γάλα μου; Μπᾶς δὲ σ' ἔφταναν τὰ χάϊδια μου; Μπᾶς καὶ δὲ σοῦ εἶπα ὥμορφα τραγούδια καὶ μοῦ κακοβλάφτηκες; Πὲς, ψυχή μου, τὸν πόνο σου καὶ τὸ παράπονο σου.

Τὸ παιδὶ ὅλο κι' ἔκλαιε καὶ μουρμούριζε, καὶ βόγγαε, ἡ καντήλα ὅλο κι' ἔφεγγε μπροστὰ στὸ εἰκόνισμα τῆς Παναγιᾶς θαμπερὰ—θαμπερά, ἡ μάνα ὅλο κι' ἀπελπίζονταν καὶ χτυπιῶνταν, ἡ φαμίλια ὅλο καὶ κοιμῶνταν, καὶ τὰ μεσάνυχτα ὅλο καὶ κρατοῦσαν τὸν κόσμο στὰ σκοτάδια.

SISMANOGLIO MEGARO

Φρα—φρὰ—φρὰ—φρά ! φραφρόλισε ἡ καντήλα τῆς Παναγιᾶς, πῶφεγγε μπροστά της ἀκατάπαυτα κι' ἀκοίμητα ἀφόντας ἀρρώστησε τὸ μικρὸ παιδί καὶ κοίτονταν ξαπλωμένο στὴ σαρμανίτσα του. Ἡ πολύπονη μάνα γύρισε τὸ βλέμμα της στὸ εἰκόνισμα. Πάλι ἡ καντήλα ματάκανε «φρὰ φρὰ φρὰ φρά». Τῆς φάνηκε πῶς τῆς μιλοῦσε ἡ Παναγιά. Μιὰ γλυκὴ παρηγοριὰ ἄρχισε νὰ μπαίνῃ στὰ φυλλοκάρδια της. Ἕνα ἅγιο θάρρος ἄρχισε ν' ἀναβράῃ μέσα ἀπὸ τὴν ἁγια ζωγραφιὰ τῆς Μάνας τοῦ Θεοῦ, σὰν πῶς ἀναβράει τὸ κρύο καὶ ξάστερο νερὸ μέσα ἀπὸ τὴ μαρμαρένια ἀγκαλιὰ τοῦ βουνοῦ.

Ἔκανε τὸ σταυρό της κι' εἶπε :

— Δοξάζω σε Παναγιά μου !
Γλύτωσέ μού το, Παναγίτσα μου.
Προσκυνῶ τὴ μεγάλη σου χάρη !
Τῶχω ἕνα καὶ μοναχό, σὰν καὶ σένα,
Γλύτωσέ μού το, καὶ κόψε ἐμένα.

Τῆς φάνηκε πῶς τὸ εἰκόνισμα τῆς Παναγιᾶς ποῦ στέκονταν ἥμερο — ἥμερο καὶ γλυκὸ — γλυκὸ ψηλὰ στὸ εἰκονοστάσι, κι' ἄστραφτε ἀπὸ τὸ φῶς τῆς καντήλας—τῆς φάνηκε πῶς συνταράχθηκε ἀπὸ τὴ θέσι του.

Τὸ ἄρρωστο παιδὶ ἄρχισε νὰ βογγάῃ δυνατώτερα, νὰ πονῇ χειρότερα, καὶ νὰ κλαίῃ πλειότερο. Ἡ μάνα ἀπελπίστηκε πλειὸ καὶ πρόσμενε ἀπὸ στιγμὴ σὲ στιγμὴ νὰ βγῇ ἡ ψυχούλα του, σὰν πουλάκι μικρὸ μὲ χρυσᾶ ἀχτιδωτὰ καὶ διάφανα φτερά, ποῦ δὲ μπορεῖ νὰ τὰ ἰδῇ ὅποιο κι' ὅποιο μάτι. Τὴν ἔκοφτε τὸ κλάψιμό του, τὸ βογγητό του, ὁ πόνος του καὶ τὸ κάψιμό του. Ἄχ ! πόσο ἤθελε νὰ τὸ κάνῃ ν' ἀποκοιμηθῇ ἥσυχα-ἥσυχα καὶ νὰ μὴν ἀκούῃ τὸ τυράγνιο του. Μὰ τὰ παιδιὰ ὅταν κλαῖνε στὴ σαρμανίτσα θέλουν τραγούδια, θέλουν νανουρίσματα. Ἀλλὰ πῶς νὰ τραγουδήσῃ ἡ πικροκαρδισμένη μάνα ; Τὸ τραγούδι θέλει χαρά, κι' αὐτὴ ἔπλεε μέσα στὴν ἀπέραντη θάλασσα τῆς λύπης. Χαρά της ἦταν ἡ 'γειὰ τοῦ παιδιοῦ της, καὶ τὸ παιδί της ἐκείνη τὴν ὥρα χαροπολέμαε. Μὰ τί νὰ κάνῃ ; Πῶς νὰ τ' ἀποκοιμίσῃ ; Ἄρχισε νὰ τὸ κουνάῃ σιγὰ-σιγά, καὶ μὲ τὰ στήθια φουσκωμένα ἀπὸ τὴν ἀπελπισιά, καὶ τὰ μάτια κόκκινα καὶ βουρκωμένα ἀπὸ τὰ δάκρυα, νὰ τὸ νανουρίζῃ μὲ γλυκὸ-γλυκὸ καὶ ἤγκαιρο τραγούδι καὶ μὲ ἠχὸ ὥμορφο καὶ μαγευτικό, σὰν πῶς τὸ νανούριζε ὅταν ἦταν γερό.

Βλέποντας κανεὶς αὐτὴν τὴν παράξενη σκηνὴ νόμιζε ὅτι ἔβλεπε νὰ χορεύῃ ἡ λύπη, νὰ γελάῃ ἡ ἀπελπισιὰ καὶ νὰ τραγουδάῃ ὁ πόνος. Κάνει ὅλα τὰ παράξενα ἡ μάνα ὅταν κάθεται στὸ πλευρὸ τῆς σαρμανίτσας τ' ἄρρωστου παιδιοῦ της !

Τραγούδαε ἡ πονεμένη κι' ἀπελπισμένη μάνα, ποῦ ἔβλεπε τὸ μονάκριβο παιδί της νὰ σβύεται σὰν λυχνάρι, ποῦ τοῦ σώνονταν τὸ λάδι, καὶ ὥμοιαζε τὸ σάλιαγκα ποῦ καίεται ψηλὰ στ' ἀναμμένα κάρβουνα καὶ φαίνεται πῶς τραγουδάει. Τί ἀφύσικο τραγοῦδι ἦταν ἐκεῖνο ποῦ ἔλεγε ἡ πικραμένη κι' ἀπελπισμένη μάνα, νανουρίζοντας τ' ἄρρωστο παιδί της. Τί δ κρυόπνιχτη μουσικὴ ἦταν ἐκείνη, ποῦ τὴν ἴδια στιγμὴ εὔφραινε καὶ μάτωνε τὴν καρδιά. Ἀχτίδα Παραδείσου καὶ σκοτάδι κόλασις στὸ ἴδιο μέρος.

Ὅλες οἱ μάνες εἶναι ποιῆτρες.

Καὶ τὸ πλειὸ ἄσκημο πλάσμα τοῦ κόσμου κέντησε τὴ μητρικὴ καρδιὰ νὰ τοῦ πλέξῃ τραγοῦδι ! Ποιὰ μάνα δὲν ἔφκιασε ἔμορφα τραγούδια, ὅταν κρατοῦσε μικρὸ παιδὶ στὴν ἀγκαλιά της ;

Ἀλαφρὰ-ἀλαφρὰ πήγαινε πέρα δῶθε ἡ πλουμισμένη σαρμανίτσα, ποὖχε τ' ἄρρωστο παιδὶ μέσα, καὶ γλυκὰ-γλυκὰ ἡ δύστυχη μάνα πότε τὸ νανούριζε μέ τραγούδια καὶ πότε ἔταζε τάμματα στὴν Παναγιά, ποῦ στέκονταν ψηλά στὸ εἰκονοστάσι, μπροστὰ στὴν ἀκοίμητη καντήλα πῶφεγγε θαμπερὰ-θαμπερά, σὰν καντήλα ποῦ φεύγει μέσα σὲ κουτὶ πεθαμμένου.

— «Νάνι τὸ παιδάκι μου,
Καὶ τὸ μικρουλάκι μου !
Νάνι ν' ἀξήσῃ γρήγορα
Νὰ περπατάῃ μονάχο του
Νὰ κάνῃ στράτες ἄμετρες
Μέσα σὲ κάμπους πράσινους,
Κι' ἐπάνω σ' ἄγρια βουνά !»

— Παναγιά μου κι' Ἁϊ-Σωτήρα μου, σῶσέ μου καὶ κάνε μου τὸ παιδάκι μου καλὰ καὶ νὰ σοῦ φέρω τὸ χρυσοκέντητο μαντύλι μου στὸ Μοναστῆρί σου, μ' ὅλη μου τὴ καρδιὰ καὶ νὰ σοῦ ἀποθέσω μπροστὰ στὴν εἰκόνα σου !

Νάνι τὸ παιδάκι μου,
Τὸ πρωτοσκολάκι μου !
Νάνι νὰ γένῃ ἑφτὰ χρονῶν
Νὰ πάρῃ πλάκα καὶ χαρτιά,
Πέννες, μελάνι, χάρακα
Καὶ καλαμάρι ἔμορφο,
Νὰ μοῦ πααίνῃ στὸ σκολειό,
Νὰ μάθῃ γράμματα πολλά,
Νὰ γένῃ κυρ-γραμματικός,
Γραμματικὸς καὶ δάσκαλος,
Νὰ περετεύῃ τὸν παπᾶ

SISMANOGLIO MEGARO

Νὰ ψέλνῃ, νὰ κανοναρχάῃ
Νὰ λέῃ καὶ τὸν Ἀπόστολο !»

— «Παναγιά μου, κι' Ἅϊ-Σωτήρα μου ! σῶσέ μου καὶ κάνε μου τὸ παιδάκι μου καλά, καὶ νὰ σοῦ φέρω τ' ὥμορφο χαχάλι μου στὸ Μοναστῆρί σου, μ' ὅλη μου τὴν καρδιά, καὶ νὰ σοῦ τὸ ἀποθέσω μπροστὰ στὴν εἰκόνα σου !

Ἀρχίζοντας πάλι νὰ δυναμώνῃ ἡ στενοχώρια τ' ἄρρωστου παιδιοῦ, ξανάρχιζε πάλι ἡ μάνα τὸ κούνημα καὶ τὸ νανούρισμα:

— «Νάνι τὸ παιδάκι μου,
Τὸ περιστεράκι μου !
Νάνι νὰ γένῃ πιστικὸς
Καὶ πιστικὸς καὶ τσέλιγκας
Νὰ βόσκῃ χίλια πρόβατα
Κι' ὅλα δικά του νἄναί τα·
Τὸ καλοκαῖρι, ἀ γυρνάῃ,
Ψηλὰ στὰ ὥμορφα βουνὰ
Πῶχουν τὰ κρύα τὰ νερὰ
Τ' ἄμετρα ξεκαλοκαιριά,
Τὰ πεῦκα καὶ τὰ ἔλατα,
Καὶ τὸν ἀγέρα τόν γλυκό,
Καὶ τὸ χειμῶνα νἄναί τος
Στὰ ὥμορφα ξεχειμαδιά,
Πῶχουν τὴ ζέστη τὴ γλυκὴ,
Καὶ τὰ χορτάρια τὰ πολλὰ,
Νὰ τρέχῃ πάντα σἂν πουλὶ
Ραχοῦλες καὶ βουνόπλαγα
Καὶ στὸ φλογερολάληλα,
Νὰ εἶναι πρῶτον ὁλωνῶν,
Νὰ τραγουδάῃ καὶ ν' ἀντηχοῦν
Λόγγα βουνὰ καὶ ρεματιὲς
Κι' ἀπὸ τὴ ζήλεια τὴ πολλὴ
Νὰ σκάζουνε οἱ Ξωτικές.

— Παναγιά μου, κι' Ἅϊ-Σωτήρα μου ! σῶσέ μου καὶ κάνε μου καλὰ τὸ παιδάκι μου, καὶ νὰ σοῦ φέρω στὸ Μοναστῆρί σου μ' ὅλην μου τὴ καρδιὰ τὴ νυφιάτικη τὴ σκούφια μου, μὲ τὰ χρυσᾶ γαϊτάνια καὶ τὰ χρυσᾶ τέλλια καὶ νὰ σοῦ τὴν ἀποθέσω, μπροστὰ στὴν εἰκόνα σου.

— Νάνι τὸ παιδάκι μου,
Καὶ τὸ ἀνδρουλάκι μου,
Νάνι νὰ γένῃ δυνατὸς,
Πρῶτος ζευγίτης στὸ χωριὸ,

Νὰ ζεύτῃ βώδια ἄγρια,
Γερὰ καὶ μακροκέρατα,
Ν' ἀνοίγῃ λόγγα καὶ βουνὰ,
Καὶ νὰ τὰ κάνῃ ἀργώματα,
Νὰ σπέρνῃ κάθε του χρονιὰ,
Ταγάρια χίλια κι' ἑκατὸ,
Στάρι, κριθάρι, καὶ κουκιὰ.
Καὶ βρύζα, κι' ἀραπόσιτο !

— Παναγιά μου κι' Ἅϊ-Σωτήρα ! σῶσέ μου καὶ κάνε μου τὸ παιδάκι μου καλὰ, καὶ νὰ σοῦ φέρω στὸ Μοναστῆρί σου μ' ὅλη μου τὴν καρδιὰ, τὴ φλωροφορτωμένη τραχηλιά μου καὶ νὰ σοῦ τὴν ἀποθέσω μπροστὰ στὴν εἰκόνα σου !

Νάνι τὸ παιδάκι μου,
Καὶ τὸ μοναχάκι μου !
Νάνι νὰ γένῃ κυνηγὸς,
Νὰ φέρῃ ἀλάφια καὶ λαγοὺς
Περδίκια κι' ἀγριογούρουνα !

— Παναγιά μου, κι' Ἅϊ-Σωτήρα μου, σῶσέ μου καὶ κάνε μου καλὰ τὸ παιδάκι μου καὶ νὰ σοῦ φέρω στὸ Μοναστῆρι σου μ' ὅλη μου τὴν καρδιὰ, τὲς φλωροκαπνισμένες τοκάδες μου καὶ νὰ σοῦ τὲς ἀποθέσω μπροστὰ στὴν εἰκόνα σου !

Νάνι τὸ παιδάκι μου,
Τ' ὥμορφο ἀγοράκι μου,
Νάνι νὰ πάῃ στὴν ξενητειὰ,
Νὰ κάτσῃ χρόνια τέσσαρα,
Κι' ἀπὲ νὰ μ' ὥρθῃ ὁλόχαρο,
Καβάλλα σ' ἄτι γλήγωρο,
Περήφανο καὶ ἄγριο,
Γεμᾶτος γρόσια καὶ φλωριὰ !

— Παναγιά μου κι' Ἅϊ-Σωτήρα μου ! σῶσέ μου καὶ κάνε μου τὸ παιδάκι μου καλὰ κι' νὰ σοῦ φέρω στὸ Μοναστῆρί σου μ' ὅλη μου τὴν καρδιὰ τὰ χρυσαφένια σκουλαρίκια μου καὶ νὰ σοῦ τὰ ἀποθέσω μπροστὰ στὴν εἰκόνα σου !

— Νάνι τὸ παιδάκι μου.
Καὶ τὸ ἀηδονάκι μου !
Νάνι νὰ πάῃ στὴ χαρὰ
Τοῦ βλάμη του, τοῦ ὠμορφονιοῦ,
Μὲ τὰ καλά του τὰ σκουτιὰ,
Μὲ τ' ἀσημένια του ἅρματα,

SISMANOGLIO MEGARO

Τὸ μπαϊράκι νὰ κρατάῃ
Κι' ὅλος ὁ κόσμος νὰ τηράῃ,
Τὸν μπαϊρακτάρη τὸν καλὸ,
Ποῦ ξεπερνάει στὴ λεβεντιὰ
Ὅλο τὸ ψίκι τοῦ γαμπροῦ,
Νὰ λὲν χαρὰ στὴ μάνα του
Στὴ μάνα ποῦ τὸν γέννησε,
Κι' ὅπου τὸν ἐκουνάρισε,
Νὰ λὲν : χαρὰ στὴ 'μορφονιὰ,
Ποῦ θὰ τὸ κάνῃ ἀϊταῖρι της !

— Παναγιά μου κι' Ἅϊ-Σωτήρα σῶσέ μου καὶ κάνε μου τὸ παιδάκι μου καλὰ, καὶ νὰ σοῦ φέρω στὸ Μοναστῆρί σου, μ' ὅλη μου τὴν καρδιὰ τὰ χρυσοκούμπια μου, καὶ νὰ σοῦ τ' ἀποθέσω μπροστὰ στὴν εἰκόνα σου.

Νάνι τὸ παιδάκι μου,
Καὶ τὸ γαμπρουλάκι μου !
Νάνι νὰ μοῦ γενῇ γαμπρὸς,
Νὰ πάρῃ νύφη ὥμορφη,
Ὥμορφη χιλοιζήλευτη,
Κοράσιο Ρήγα, ἢ βασιλειᾶ,
Ποῦ νἄχῃ ἥλιο πρόσωπο,
Καὶ τὸ φεγγάρι ἀστήθι της
Καὶ τὸ λαμπρὸν αὐγερινὸ
Μὲς τὰ ματάκια της τὰ δυὸ,
Νὰ ἔχῃ γοίκους τὰ προικειᾶ
Φορτώματα ἐξῆντα-δυὸ,
Καὶ τὰ στολίδια ἀμέτρητα !»

— Παναγιά μου, κι' Ἅϊ-Σωτήρα μου, σῶσέ μου καὶ κάνε μου τὸ παιδάκι μου καλὰ, καὶ νὰ σοῦ φέρω τ' ἀργυρόχρυσο κεμέρι μου στὸ μοναστήρι σου καὶ νὰ σοῦ τ' ἀποθέσω μ' ὅλη τὴν καρδιά μου μπροστὰ στὴν εἰκόνα σου !

— Νάνι τὸ παιδάκι μου,
Τὸ παλληκαράκι μου !
Νάνι, νὰ γένῃ ἁρματωλὸς
Μὲ παλληκάρια ἑκατὸ
Στὸν Πίντο καὶ στὸν Ὄλυμπο
Νἄχῃ ἀσημένια ἅρματα,
Νὰ εἶναι πρῶτος στὸ σπαθὶ,
Πάντα ἀκουσμένος, δοξαστὸς,
Καὶ νὰ τὸν τρέμῃ ἡ Κλεφτουριά !

— «Παναγιά μου κι' Ἅϊ-Σωτήρα μου, σῶσέ μου καὶ κάνε μου καλὰ τὸ παιδάκι μου καὶ νὰ σοῦ φέρω μ' ὅλη μου τὴν καρδιὰ στὸ μοναστήρι σου τὴν ἀγαπημένη μου κι' ἀκριβή μου ἀραβῶνα, ποῦ τὴν ἀγαπάω καὶ τὴ λαχταράω σἂν τὸν ξενητεμένο μου τὸν ἄντρα ποῦ βρίσκεται στὴ Ξενητειὰ ἐδῶ κι' ἕνα χρόνο τώρα, καὶ νὰ σοῦ τὴν ἀποθέσω μπροστὰ στὴν εἰκόνα σου !

Κι' ἔτσι ἡ φιλόστοργη μάνα ἔταξε ὅλη τὴν ἁρματωσιά της καὶ ὅλα τὰ στολίδια της στὴν Παναγιὰ, γιὰ νὰ γείνῃ τὸ παιδάκι της καλά. Καϋμένη μάνα !

— Νάνι τὸ παιδάκι μου,
Τὸ χελιδονάκι μου !
Νάνι νὰ γένῃ βόϊβοντας
Σ' Ἀνατολὴ καὶ Ρούμελη
Νὰ τρέχουν χῶρες καὶ χωριὰ,
Νὰ πέφτουν νὰ τὸν προσκυνοῦν !

— «Παναγιά μου, κι' Ἅϊ-Σωτήρα μου ! σῶσέ μου καὶ κάνε μου καλὰ τὸ παιδάκι μου καὶ νὰ σοῦ φέρω τὸ δεκαπετάγουστο μ' ὅλη μου τὴν καρδιὰ καὶ ξυπόλυτη στὸ μοναστήρι σου ὅλα τὰ τάμματα ποῦ σὄκανα καὶ νὰ σοῦ τ' ἀποθέσω ὅλα δεμένα μέσα στὸ χρυσοκέντητο καὶ νυφιάτικο μαντήλι μου, μπροστὰ στὴν εἰκόνα σου !»

Τὸ καντήλι τῆς Παναγιᾶς, πῶφεγγε θαμπὰ-θαμπὰ, μέσα στὴ σκαλοφρύδα τοῦ εἰκονοστασιοῦ φραφράλιζε δυνατώτερα, τὰ πετεινια τοῦ χωριοῦ ἄρχισαν νὰ λαλοῦν, τὰ σκοτάδια τοῦ Μεσονυχτιοῦ. πῶπλεαν ἀπάνω στὴ γῆς, ἄριαναν καὶ κόβονταν, τὰ διαβολικὰ λάκκισαν γιὰ τὰ κατακλείδια τῆς γῆς, αὐγερινὸς ἔκρουσε στὸ κορφοβοῦνι, τ' ἀηδόνι ξύπνησε κι' ἄρχισε νὰ κελαϊδάῃ γλυκὰ-γλυκά, τὰ πουλάκια ἀφίνοντας τὶς γραμμένες τους φωλιές, ξεπετοῦσαν στὸν ἀγέρα γοργὰ-γοργὰ γιὰ νὰ πᾶν στὴ βοσκή τους, βουβάθηκαν καὶ κρύφτηκαν μέσα στὰ σκοτάδια τῶν σπηλιῶν καὶ μέσα στὰ κούφαλα καί στὰ χαλάσματα ἡ Κουκουβάγια κι' ὁ Γκιώνης, τρυπῶσαν οἱ Νεράϊδες κι' οἱ Ξωτικιὲς στὰ σπήλια τῶν βουνῶν καὶ τῶν ποταμιῶν, μούλωσε ἡ Ἀμαρτία στὸ καύκαλό της, τρόμαξε ὁ δολοφόνος σἂν εἶδε τὰ σκουτιά του ματωμένα, γύρισε στὴ βρώμια κοίτη της ἡ κλέφτρα τῆς τιμῆς τ' ἀντρός της, καὶ τὴν τρώει τὸ σαράκι τῆς ἀτιμίας, ξαλάφρωσε ὁ νοῦς κι' ἡ καρδιὰ ἀπὸ ἄγριο φόβο, γύρισε ὁ κυνηγὸς γιὰ τὸ σπίτι του, πῆρε ὁ λύκος δίπλα τὰ βουνὰ χορτασμένος, τὸ σκυλὶ ποῦ γουρλιώντανε καὶ ποομάντευε θανατικὸ καὶ καταστροφὴ ἄφησε τὴ ράχη καὶ

SISMANOGLIO MEGARO

μπῆκε στὸ λόγγο, ἡ μάγισσα ἔφυγε ἀπὸ τὸ βύραγκα καὶ πῆρε τὸν ἀνήφορο, τρύπωσε ὁ σκορπιὸς στὴν τρύπα του, ὁ κλέφτης παράτησε τὸ ἄτιμο ἔργο του, τ' ἄρρωστο παιδὶ κοιμήθηκε ἥσυχο-ἥσυχο, χωρὶς νὰ κλαίῃ, χωρὶς νὰ μουρμουρίζῃ, χωρὶς νὰ βογγάῃ καὶ χωρὶς νὰ πονάῃ πλειό, ἔχοντας τὸ κεφαλάκι του δροσερούτσικο καὶ τὴν ἀνάσα του τακτική, κι' ἡ τυραγνισμένη μάνα, ἀκουμπῶντας τὸ παραδαρμένο καὶ παραλογισμένο κεφάλι της στὸν οὐρανὸ τῆς σαρμανίτσας, ἀποκοιμήθηκε κι' αὐτὴ βαθειὰ κι' ὠνειρεύονταν τὸ μοναχό της καὶ τὸ ἀκριβό της, νὰ περβατάῃ καὶ νὰ κάνῃ στράτες, νὰ πααίνῃ στὸ σκολειό, νὰ μαθαίνῃ γράμματα, νὰ βόσκῃ πότε στὰ ξεκαλοκαιριὰ, καὶ πότε στὰ ξεχειμωνιὰ χιλιάδες πρόβατα, δικά του ὅλα, σὰν τσιέλλεγγας, σὰν σκουτέρης καὶ σὰν ἄξιος πιστικὸς, νὰ κάνῃ χωράφια μ' ἄγρια βώδια, ν' ἀνοίγῃ λόγγους καὶ βουνὰ, καὶ νὰ σπέρνῃ ὅλους τοὺς σπόρους, νὰ κυνηγάῃ λαγοὺς ἀλάφια, περδίκια, κι' ἀγριογούρουνα μέσα σ' ἄβατα λόγγα, νὰ κρατάῃ τὸ μπαϊράκι στὸ γάμο τοῦ βλάμη του, νὰ γένηται γαμπρὸς καὶ νὰ πέρνῃ χιλιοζήλευτη ρηγοπούλα μὲ ἑξῆντα δυὸ φορτώματα προικειά, νᾶναι ἁρματωλὸς στὸν Πίντο καὶ στὸν Ὄλυμπο καὶ ξακουσμένος βόϊνβοντας. Ὠνειρεύονταν καὶ τὴ νυφική της ἁρματωσιὰ χαλάλι, σκούφια, τραχηλιὰ, τοκάδες, σκλαρήκια, χρυσοκούμπια, κεμέρι κι' ἀρραβῶνα, δεμένα μέσα στὸ χρυσοκέντητο νυφιάτικο μαντῆλι της, κι' ἀποθεμένα μπροστὰ στὴν εἰκόνα τῆς Παναγιᾶς τῆς Παλιωρῆς. Τί γλυκὸ ὄνειρο ὕσιερ' ἀπὸ τόση τυράγνια καὶ τόση πίκρα ἐφτὰ μερῶν κι' ἐφτὰ νυχτιῶν! Μὲ πόσα φαρμάκια εἶναι ζυγιασμένα τὰ εὐτυχισμένα ὀνείρατα τῆς Μάνας!

Τὴν μέρα πῶφεξε τ' ἄρρωστο παιδὶ ἦταν καλά. Γελοῦσε, γουγούλιζε κι' ἔπινε γαλατάκι στ' ἀστήθια τῆς μάνας του, κι' ἡ μάνα του ἦταν ἡ πλειὸ εὐτυχισμένη τοῦ κόσμου, βλέποντας τὸ παιδάκι της καλὰ κι' ὕστερα ἀπὸ κάμποσες μέρες, μιὰ πωρνὴ ποῦ ξημέρωνε ἡ Πασκαλιὰ τοῦ Δεκαπενταύγουστου, ἔμασε ὅλη της τὴν ταμένη ἁρματωσιὰ στὸ χρυσοκέντητο μαντήλι της, ἔβαλε σὲ μιὰ κάτασπρη φλοκωτὴ μιὰ ὡμορφοζυμωμένη κοντρολίσια προσφορὰ καὶ τάρριξε καὶ τὰ δύο μαντῆλι καὶ φλοκωτὴ σ' ἕνα καινούργιο καὶ πλουμισμένο σακκοῦλι, ἔβγαλε τὰ τσαρούχια της καὶ τὰ τσερέπια της ἀπὸ τὰ ποδάρια της, ζαλώθηκε τὴ σαρμανίτσα ποὖχε μέσα τὸ ξαρωστημένο παιδάκι της, ποῦ κοιμῶνταν γλυκὰ-γλυκὰ σὰν χελιδονάκι, στὴ φωλίτσα του, καὶ κρατῶντας μὲ τὤνα χέρι τρεῖς λαμπάδες καὶ μὲ τ' ἄλλο ἕνα ροῖ γεμᾶτο λάδι, ξεκίνησε γυμνοπόδαρη, ξετσαρούχωτη καὶ ξετσερέπωτη καὶ πατῶντας ἀλύπητα ψηλὰ σ' ἀγκάθια καὶ σὲ στερνάρια γιὰ τὴν ἀγάπη τῆς ἔσπλαχνης Παναγιᾶς πῆρε τὸ δρόμο τοῦ Μοναστηριοῦ τῆς Παλιωρῆς. Ἔφτασε ἐκεῖ γρήγορα, πρὶν ν' ἀρχίσῃ ἡ λειτουργιὰ, κι' ἀφοῦ προσκύνησε, λειτουργήθηκε καὶ κοινώνησε αὐτὴ καὶ τὸ παιδάκι της, ἀπόθεσε μπροστὰ στὴν εἰκόνα τῆς Μάνας τοῦ Θεοῦ μ' ὅλη τὴν καρδιά της, ὅλα τὰ τάμματα, πῶκαμε ἐκείνη τὴν νύχτα ποῦ χαροπάλευε τὸ μοναχοπαίδι της, κι' ὕστερα γύρισε πάλι στὸ σπιτάκι της τρισευτυχισμένη.

Λάρισσα 26 Θερτιοῦ 1896.

Χ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ

ΚΑΙΣΑΡ

Ἔριγυρῶ σου σωριάστηκαν καὶ σ' ἔχουν ζώσει
—Πικρὸ χιλιόσωμο οἱ συνομῶτες φεῖδι—
Καὶ μέσ' τὰ στήθη σου ζητοῦν μὲ τὸ λεπίδι
Κάτι ποῦ χορτασμὸ στὸ μῖσος τους θὰ δώσῃ.

Τὴν πορφυρὴ χλαμύδα σου ἔχεις ἁπλώσει,
Μὰ τώρα κι' ἄλλη σ' ἔντυσαν, τίμιο στολίδι,
Μ' αἷμα ὑφασμένη. Σὲ χτυποῦν καὶ φεύγουν τόσοι,
Βαθὺ ἀγκομάχημα τὸ στῆθος σου ἀναδίδει.

Κι' ἡ λεύκα ἀγκομαχᾷ στὸ ἐπίβουλο πελέκι,
Ἡ ματιά σου τί δὲν κλείστηκε ἡ δυστυχισμένη,
Τώρα στερνὸς φονηᾶς μπροστά σου ὁ Βροῦτος στέκει.

Δές τον, γυρνάει τὸ πρόσωπο μαχαῖρι σκόνει,
Κι' ἀπὸ τὴ νέα πληγὴ ἔννοιωσες νὰ ματόνῃ
Πολὺ πικρότερα μιὰ ἰδέα πλανεμένη.

Κων]πολις, Ἀπρίλιος τοῦ 1896.

ΝΙΝΟΣ ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ

SISMANOGLIO MEGARO

ΜΑΝΙΑ ΚΑΤΑΔΙΩΞΕΩΣ

—

ΣΠΑΝΙΩΣ τὸν ἔβλεπε κανεὶς νὰ κάθεται. Ἔτρεχε πάντοτε, ἐξημμένος, ἱδρωμένος, πάντοτε μὲ νέφη φροντίδων ἐπὶ τοῦ μετώπου.

— Μὰ γιατί τρέχεις ἔτσι αἰωνίως; τοῦ εἶπα μίαν ἡμέραν. Ἐσένα θὰ σὲ ἀφανίζουν οἱ παπουτσῆδες.

— Τί θέλεις νὰ κάνω; μοῦ εἶπεν ἀσθμαίνων. Εἶμαι δυστυχὴς ἄνθρωπος. Ἔχω εἰκοσιοκτὼ δίκαις.

— Εἰκοσιοκτὼ δίκαις! Τί λές, βρὲ ἀδερφέ; ἀστειεύεσαι;

— Εἰκοσιοκτὼ σωσταίς. Δὲν πᾶς νὰ δῇς τὰ πινάκια τῶν δικαστηρίων; Δίκαις ἐδῶ, δίκαις εἰς τὰς Πάτρας, 'στὸ Ναύπλιον, 'στὴ Σπάρτη, παντοῦ. Κύταξ' ἐδῶ!

Καὶ μοῦ ἔδειξεν ὑπερμεγέθη δέσμην χαρτοσήμων εἰς τὸ θυλάκιον τοῦ ἐπανωφορίου του. Ἐγὼ δὲ καταληφθεὶς ὑπὸ φρίκης τοῦ εἶπα:

— Μὰ τέλος πάντων πῶς κατώρθωσες νὰ πέσῃς σὲ τόσαις μπλεξιαίς;

— Πῶς κατώρθωσα! μοῦ ἀπήντησε μὲ θλιβερὸν μειδίαμα. Πῶς κατώρθωσαν νὰ μὲ μπλέξουν νὰ μοῦ λές.

Καὶ μὲ ἔξαψιν καὶ ταχυγλωσσίαν καταπληκτικὴν ἤρχισε νὰ μοῦ διηγῆται καταπατήσεις οἰκοπέδων, χρηματικὰς διενέξεις, ἀγρῶν ἀμφισβητήσεις, διαφορὰς μὲ τὸν δῆμον, δίκας μὲ τὸ δημόσιον, διενέξεις μὲ τοὺς γείτονας, μὲ ὅλον τὸν κόσμον, παντοῖα ἀδικήματα, εἰς τὰ ὁποῖα αὐτὸς ἦτο τὸ θῦμα, τὸ ἀξιοθρήνητον θῦμα. Καὶ ἐκραύγαζεν ὅτι δὲν ὑπάρχει δικαιοσύνη εἰς αὐτὸν τὸν τόπον, ὅτι ἡ Ἀθήνα κατήντησε λημέρι, ὅτι ὁ μόνος του πόθος ἦτο νὰ ξεκαθαρίσῃ ὅπως ὅπως τὰς δουλειαῖς του, νὰ ξεπουλήσῃ καὶ νὰ φύγῃ, νὰ ρίξῃ πέτρα πίσω του.

Ἐνῷ δὲ μοῦ ὡμίλει, μοῦ ἔκαμνεν ἰδιαιτέραν ἐντύπωσιν ἡ ἀκινησία καὶ ἀπάθεια τῆς ἰσχνῆς καὶ ἐπιμήκους μορφῆς του, μὲ τὰ μισόψαρα γένεια, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ζέσιν τῆς φωνῆς του καὶ τὴν μεγάλην ζωηρότητα τῶν μικρῶν ὀφθαλμῶν του, οἵτινες δὲν εὕρισκον ἡσυχίαν εἰς τὰ βαθειά των κουφώματα. Καὶ ὡμίλει ὡς δικηγόρος τέλειος, παραγεμίζων τὰ παράπονά του μὲ δικονομικοὺς ὅρους, ἐνῷ οὔτε νομικὰ εἶχε σπουδάσει οὔτε μόρφωσιν μεγάλην εἶχε.

— Δὲν μπορεῖ κανεὶς ἐδῶ νὰ ἔχῃ περιουσίαν, ἐξηκολούθησε, δὲν μπορεῖ νὰ κάμῃ καλό, δὲν μπορεῖ νὰ εἶνε καλῆς πίστεως. Εἶσαι εὐτυχὴς ἐσὺ ποῦ δὲν βρῆκες τίποτε, ποῦ κυτάζεις νὰ ζήσῃς μὲ τὸν κόπο σου μόνον. Μὰ γιατί δὲν γράφετε, βρὲ ἀδελφέ, γιατί δὲν γράφετε κατ' αὐτῶν τῶν ἀχρείων δικαστῶν; Δὲν τὴς βλέπει ὁ τύπος τὴς ἀδικίαις ποῦ γίνονται, δὲν βλέπει τὴ βρῶμα καὶ τὴ δυσωδία ποῦ εἶνε στὰ δικαστήρια ὅλα ἀπὸ τοῦ εἰρηνοδικείου μέχρι τοῦ Ἀρείου Πάγου; Ἐγὼ θὰ βγάλω ἐφημερίδα μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ πῶ μερικὰ πράγματα. Μέπνιξαν, ἀδελφέ. Ἔχω τώρα ἱστορίαις καὶ μὲ τὴ γυναῖκα μου. Μὴν τὰ 'ρωτᾷς!

Καὶ πρὶν λάβω καιρὸν νὰ τὸν ἐρωτήσω, ἔφυγε τρέχων πρός τινα νεαρὸν δικηγόρον, ὃν εἶδε διερχόμενον.

— Ἄλλου εἴδους μανία πάλι αὐτή! μοῦ εἶπε κάποιος, ὁ ὁποῖος, φαίνεται, τὸν ἐγνώριζε κάλλιον ἐμοῦ. Μανία μὲ δίκαις· δὲν λείπει μέρα ἀπὸ τὰ δικαστήρια, ἀφῆκε τὴ δουλειά του καὶ θὰ τοῦ φᾶν οἱ δικηγόροι τὴν ὀλίγη περιουσία ποῦ ἔχει. Κίχ! νὰ τοῦ κάμῃς σὲ καταγγέλλει, κάνει ἀγωγάς, ζητεῖ ἀποζημιώσεις. Τοῦ φταῖν τὰ ροῦχα του. Καὶ ἀφοῦ τὰ ἔβαλε μὲ ὅλον τὸν κόσμον, τώρα ζητεῖ διαζύγιον ἀπὸ τὴ γυναῖκά του, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ προσθέσῃ μίαν δίκην ἀκόμη εἰς τὰ πινάκια. Ἀλλ' ἀντὶ μιᾶς προέκυψαν καὶ ἄλλαι, διότι τὸν ἔδειρεν ὁ γυναικάδελφός του· μὴ ἀρκεσθεὶς δὲ νὰ καταγγείλῃ τοῦτον, κατεμήνυσεν ὅλον τὸ συγγενολόγιον, τοὺς μὲν ὡς συνεργούς, τοὺς δὲ ὡς ἀπειλήσαντας τὴν

SISMANOGLIO MEGARO

ζωήν του, καὶ αὐτὸν τὸν παραλυτικὸν πενθερόν του ὡς ἠθικὸν αὐτουργόν.

Μετά τινας ἡμέρας λαμβάνω μίαν ἐφημερίδα νεοφανῆ, μὲ τὸν τίτλον «Ὁ Πέλεκυς» καὶ μὲ τὸ ὄνομα τοῦ δικομανοῦς ὡς διευθυντοῦ καὶ συντάκτου. Καὶ ἦτον ὅλη γεμάτη, πλάκα ἀπὸ τὰ παράπονα καὶ τοὺς γογγυσμούς του κατὰ τῶν δικαστῶν καὶ τῶν ἀντιδίκων του.

Ἔπειτα ἀπουσίασα ἀπὸ τὰς Ἀθήνας ἐπὶ ἓξ ἢ ἑπτὰ ἔτη. Ἐπανελθὼν δὲ τὸν συνήντησα μίαν ἡμέραν εἰς τὴν ὁδὸν Σταδίου καὶ ἐδυσκολεύθηκα νὰ τὸν γνωρίσω. Κακοντυμένος, κουρελιασμένος σχεδόν, παλιωμένος κατά τε τὰ ἐνδύματα καὶ τὸ σῶμα, ἐλεεινός. Μόνον τὰ βαθουλά του μάτια διετήρουν τὴν νευρικὴν λάμψιν καὶ ἀνησυχίαν ποῦ εἶχαν ἄλλοτε.

— Βλέπεις πῶς μὲ καμαν οἱ δικηγόροι καὶ τὰ δικαστήρια; μοῦ εἶπε μὲ τόνον θρηνητικόν. Δὲν μ' ἄφησαν παρὰ τὸ σάλιο 'στὸ στόμα.

Ἐπάνω εἰς αὐτὰ διέβη μία ἅμαξα εἰς τὴν ὁποίαν ἐγαυρία ἕνας καλοθρεμμένος καὶ καλοντυμένος, τὸν ὁποῖον μοῦ ἔδειξε.

— Νά, αὐτός, ὁ δικηγόρος μου, φορεῖ τώρα ψηλὸ καπέλο κ' ἐγώ...

— Καὶ σὺ θέλεις καπελιαίς, βλᾶκα! τοῦ εἶπα.

Τὴν ἐπιούσαν ἐπέδιδεν ἐναντίον μου καταγγελίαν ἐπὶ ἐξυβρίσει.

Ι. Κονδυλακης

ΣΚΟΡΠΙΑ ΦΥΛΛΑ

Ὁ πρῶτος ὅρος τῆς εὐτυχίας εἶνε νὰ νομίζῃ τις ἑαυτὸν ἀπαραίτητον εἰς τὴν εὐτυχίαν τοῦ ἄλλου.

Ὁ ἀπαισιόδοξος, μελετῶν τὰ φαντασιώδη κακά, χάνει τὸν καιρόν, τὸν ὁποῖον ἔπρεπε νὰ χρησιμοποιήσῃ πρὸς ἀπόκρουσιν τῶν πραγματικῶν.

Η ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

Μιὰν φαντάσου τὴν ἀφράτη Ἑβραία
μὲ δυὸ μεγάλα μάτια καστανά,
μὲ μαλλιὰ πλῆθος, μακρυνὰ κι' ὡραῖα,
μὲ κοραλένια χείλη ἐρωτικά.

Ὅλοι σὰν θαῦμα καλλονῆς 'θωροῦσαν
τὴν ἀνθηρή, τὴ νειὰ Μαγδαληνή.
Τὰ κάλλη της καρδιαὶς πολλαὶς 'νικοῦσαν,
ἀλλ' ἦτο κολασμένη ἁμαρτωλή.

Τὸ στῆθος εἶχε ἀπὸ πληγαὶς φθαρμένο,
'ς τὰ πάθη μαραμμένη τὴν καρδιά,
'ς τὰ κρίματα τὸ σῶμα μολυσμένο,
ὅμως πάντα λαμπρὴ τὴν ὠμορφιά.

Τέλος ἦλθε καιρὸς νὰ μετανοιώσῃ
καὶ νὰ αἰσθανθῇ βαθυὰ τὴν ἐντροπή·
καὶ ἡ πίκρα της μεμιᾶς ἐστάθη τόση,
ποῦ γιὰ λίγο δὲν ἔμεινε νεκρή.

Εἰς κοπετούς, ἀπελπισιὰ κι' ὀδύνη
ἡ καϋμένη 'περνοῦσε τὸν καιρό·
κ' οἱ στεναγμοί, τὸ κλάμα της, οἱ θρῆνοι
ἐφθάσανε 'ψηλὰ 'ς τὸν οὐρανό,

SISMANOGLIO MEGARO

Κ' έσθανότουν ὀλίγο ἐλαφρωμένη,
ἀπ' τὴν θερμὴ μετάνοια, τὴν ψυχή·
ὅμως 'πονοῦσε, γιατ' εἶχε κρυμμένη
'ς τὰ σπλάγχνα της ἀρρώστια φοβερή.

Τὴν 'λυπήθη ὁ Χριστός, καὶ μ' ἕνα νεῦμα
τὴν 'γιάτρεψε ἀπὸ κάθε της κακό·
τῆς ἐχάρισε κιόλας τ' Ἅγιο Πνεῦμα,
τὸν πλειὸ πολύτιμό της θησαυρό.

Κι' ἄλειψε αὐτὴ τὰ πόδια του τὰ θεῖα
μὲ μύρα ποὖχαν ἔξοχη εὐωδιά,
τ' ἀσπάσθηκε μ' ὁλόψυχη λατρεία,
τὰ 'σφόγγισε μὲ τ' ἄφθονα μαλλιά.

Καὶ σὰν μαθήτρια ἔμεινε μαζί του
'ς τὰ θαύματα, 'ς τὰ πάθη, 'ς τὸν Σταυρό·
ἐγονάτισ' ἐμπρὸς εἰς τὴν ταφή του
κ' αἰσθάνθηκε ὑπεράνθρωπον καῦμό.

Ἐγύρισε 'ς τὸ μνῆμα γιὰ ν' ἀλείψῃ
μὲ μύρα τὸ κορμί του τὸ ἱερό,
κ' ἐκόντεψε νὰ πέσῃ ἀπὸ τὴν θλίψη
ὅταν εἶδε τὸ μνῆμά του ἀδειανό.

Δὲν ἔνοιωθε ἡ φτωχὴ τὸ πῶς ἐχάθη,
κ' ἐγύρευε τριγύρω νὰ τὸν βρῇ·
καὶ πρώτη ἐκείνη εὐτύχησε νὰ μάθῃ
ὅτ' εἶχεν ὁ Χριστὸς ἀναστηθῇ.

Πρῶτα 'ς ἐκείνη ἐφάνη ἀφοῦ ἀναστήθη,
κ' ἐκείνη ἀμέσως τοὔπεσεν ἐμπρὸς
γονατιστή... Ὦ πῶς εὐχαριστήθη
σὰν εἶδε τῆς Ἀνάστασις τὸ φῶς !

Γιὰ πάντα τώρα τὸν Χριστό της βλέπει
καὶ μ' ὅλους τοὺς ἀγγέλους τὸν ὑμνεῖ·
καὶ χαίρεται τὴν δόξα ποῦ τῆς πρέπει,
γιατὶ 'ς τὸν κόσμον ἔκλαψε πολύ.

Γ. Μαρτινελης

Διάρκεια παπουτσιῶν

Ἐν τῷ στρατῶνι. Ὁ λοχαγὸς κατὰ τὴν ἐπιθεώρησιν :

— Βρέ, πόσον καιρὸν φορεῖς αὐτὰ τὰ παπούτσια, ποῦ τἄλυωσες κι' ὅλα ;

— Τρεῖς μῆνες, κύριε λοχαγέ.

— Βρέ, γάϊδαρε, ἡ ἀγελάδα φοροῦσε τὸ πετσὶ αὐτὸ ὡς ποῦ πέθανε, καὶ σὺ τὸ χάλασες σὲ τρεῖς μῆνες ;

SISMANOGLIO MEGARO

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΣ

[Γενικὸς Στρατιωτικὸς Διοικητὴς τοῦ Κυβερνείου τῆς Μόσχας]

Μεταξὺ τῶν εὐκλεῶν τέκνων τῆς μητρὸς Ἑλλάδος, τὰ ὁποῖα ἐτίμησαν καὶ τιμῶσιν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα, εἶνε καὶ ὁ ἐξ Ἠπείρου ἕλκων τὴν καταγωγὴν περιφανὴς ἐν Ρωσσίᾳ Ἕλλην Ἀπόστολος Κωνσταντᾶς, Γενικὸς Στρατιωτικὸς Διοικητὴς τοῦ Κυβερνείου τῆς Μόσχας, ἀληθὲς σέμνωμα καὶ ἐγκαύχημα τοῦ ἐν τῇ ρωσσικῇ ἐπικρατείᾳ ἑλληνισμοῦ. Τὸν βίον αὐτοῦ περικοσμοῦσι πλεῖστα ὅσα μεγαλουργὰ κατορθώματα, δι' ὧν κατέκτησε δικαίως τὴν περίβλεπτον ἔν τε τῷ στρατῷ καὶ τῷ ἀριστοκρατικῷ κόσμῳ τῆς Ρωσσίας θέσιν του. Τὸν διακρίνει εὐρυτάτη ἐπιστημονικὴ στρατιωτικὴ μόρφωσις, ἀκεραιότης χαρακτῆρος, σθένος ψυχικὸν ἔξοχον, καὶ παραδειγματικὴ πίστις καὶ ἀφοσίωσις πρὸς τὴν Αὐτοκρατορικὴν Οἰκογένειαν, παρ' ἧ ἀπολαύει ἀμερίστου ἀγάπης καὶ ὑπολήψεως. Τὸ παρελθὸν ἔτος ἑώρτασε τὸ ἰωβιλαῖον τῆς ἐξηκονταετοῦς αὐτοῦ ἐν τῷ ρωσσικῷ στρατῷ ὑπηρεσίας, ἥτις εἶνε πλήρης ἐνδόξων καὶ ἐπιφθόνων σελίδων. Τόμον ὁλόκληρον ἠδύνατο νὰ ἐνασχολήσῃ ἡ λεπτομερὴς ἀφήγησις τοῦ βίου καὶ τῶν ἔργων τοῦ διασήμου ἀνδρός, ὅστις ἐπὶ τοῦ στήθους φέρει σεμνυνόμενος δεκαπέντε μεγαλοσταύρους καὶ ἵσταται παρὰ τῇ Ὑψηλῇ Κοινωνίᾳ τῆς Ρωσσίας ἐν τῇ πρώτῃ γραμμῇ μετὰ τὴν Αὐτοκρατορικὴν Οἰκογένειαν, εἶνε δὲ ὁ τελευταῖος Ἕλλην ἢ κἂν ἐκ τῶν τελευταίων ἐνδόξων στρατηγῶν παρὰ τῷ ὁμοδόξῳ Ρωσσικῷ Κράτει.

Λογιζόμεθα εὐτυχεῖς γνωρίζοντες εἰς τοὺς ἀναγνώστας τοῦ Ἡμερολογίου διὰ τῆς ἔναντι παρατιθεμένης εἰκόνος τὴν σεβασμίαν καὶ συμπαθεστάτην φυσιογνωμίαν τοῦ εὐκλεοῦς τούτου Ἕλληνος.

ΕΙΣ ΔΕΛΦΟΥΣ

['Οδοιπορικὸν Σημείωμα]

Περιηγούμενος ἐν Ἑλλάδι ἀνὰ πᾶν σχεδὸν βῆμα πατεῖ ἐπὶ ἀρχαίων μνημείων, τὰ πλεῖστα τῶν ὁποίων ὁ νεκροθάπτης χρόνος κατέχωσε καὶ ἐνεταφίασεν ὑπὸ σωροὺς χωμάτων· πανταχοῦ παρακολουθοῦσιν αὐτὸν ἡρωϊκαὶ καὶ ποιητικαὶ ἀναμνήσεις. Ὁ βυθὸς τῆς θαλάσσης γέμει συντριμμάτων ἐχθρικῶν στόλων οἱ ὅρμοι καὶ οἱ λιμένες καὶ τὰ ἀκρωτήρια ἀναπολοῦσιν ἀνὰ μίαν σελίδα τῆς ἐνδόξου Ἑλληνικῆς ἱστορίας· οἱ βράχοι, αἱ κορυφαὶ τῶν λόφων, οἱ πρόποδες τῶν ὀρέων, αἱ χαράδραι καὶ οἱ ποταμοὶ διατηροῦσιν ἴχνη ἀρχαίου μεγαλείου. Πανταχοῦ παρουσιάζεται ἡ φύσις ἡδελφωμένη μετὰ τῆς τέχνης, τὸ κάλλος μετὰ τῆς φαντασίας.

Οὐδεμιᾶς τῳόντι ἄλλης χώρας ἡ γῆ εἶναι κατεσπαρμένη μὲ τοσαῦτα μνημεῖα μαρτυροῦντα τῶν κατοίκων τὴν ὀξύτητα τοῦ πνεύματος καὶ τὴν ἡμερότητα τῶν ἠθῶν, ἀλλὰ καὶ οὐδαμοῦ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος παρέσχεν ἡ φύσις τοσαύτας τέρψεις, τοσαύτας θωπείας εἰς τοὺς περὶ τὰ κάλλη αὐτῆς ἐντρυφῶντας κατοίκους. Καλλιτεχνικώτατα πονοράματα ἐκτυλίσσονσαι πανταχόθεν. Ἔνθεν μὲν παρουσιάζεται διαγελῶσα ἡ θάλασσα διὰ μέσου ἰοβαφῶν ὀρέων, ἐκεῖθεν προβάλλει μυροβόλος δαφνοστεφὴς χαράδρα, πέραν ἀπορρῶγες πέτραι φέρουσιν ἐπ' ὤμων ὀδοντωτὰ τείχη ἀκροπόλεως καὶ ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου χαιρετᾷ τοὺς προσπλέοντας ἡ παρθένος Ἀθηνᾶ ἀπὸ τοῦ μονήρους αὐτῆς ναοῦ· ἡ δὲ κυπάρισσος καὶ ἡ ἱερὰ βάτος, ὁ κισσὸς καὶ ὁ πλάτανος, ἡ ἄμπελος καὶ ἡ συκῆ προσφέρουσι γλυκεῖς καρποὺς καὶ σκιὰν εἰς τὸν διαβάτην, ἐνῶ νάματα κρυσταλλώδη ἐκεῖ που πλησίον φλοισβίζοντα διαχέουσι δρόσον καὶ χαρὰν εἰς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. Ἅπαντα δὲ ταῦτα καλλύνει διὰ τοῦ χρωστῆρος ὁ μέγας τῆς Ἑλλάδος ζωγράφος, ὁ μάγος ἥλιος, διανέμων μετὰ θαυμασίας ἁρμονίας τὰ γλυκύτατα καὶ καταθαμβοῦννα τοὺς ὀφθαλμοὺς ποικίλα ἐκεῖνα χρώματα καὶ ἐναλλάσσων αὐτὰ τεχνηέντως κατὰ τὰς μεταβολὰς τῶν ὡρῶν τοῦ ἔτους καὶ κατὰ τὰς ἀτμοσφαιρικὰς ἐπηρείας.

SISMANOGLIO MEGARO

Τοιαύτας ἐντυπώσεις ζωηροτάτου θαυμασμοῦ ἀπεκόμισα πολλαχόθεν τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὰς ἐαρινὰς ἐκδρομάς μου· τοιαῦτα δὲ κατὰ φρένα ἔχων καὶ πάλιν ἀπεχαιρέτησα τὴν ἑσπέραν τῆς 23 Μαΐου τὸν ἡμικοιμώμενον ἤδη Πειραιᾶ, ἐπιβιβασθεὶς ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος ἑνὸς τῶν ἀτμοπλοίων τοῦ Γουδῆ.

Πρώτη φροντὶς τοῦ ταξειδεύοντος εἶναι ἡ ἐγκατάστασις καὶ τοποθέτησις· ὅθεν ἀφοῦ ἐγνώρισα τὸν στιβαρὸν καὶ ἀκάματον πλοίαρχον κ. Χαράλαμπον Κυριακόν, ἀνθηρὸν φέροντα τὸ γῆρας, ἐξηρεύνησα τὰ ἄδυτα τοῦ κοιτωνίσκου, ἔνθα ὁ θαλαμηπόλος κατέθεσε τὰ ὁδοιπορικά μου σκεύη ἐπὶ ἑνὸς τῶν δύο κλινιδίων. Τὴν τέχνην τοῦ οἰκονομεῖν τὸν χῶρον ἐτελειοποίησεν ἡ ναυπηγικὴ τοσοῦτον, ὥστε τοποθετεῖ ἐντὸς ἐμβαδοῦ δύο τετραγωνικῶν μέτρων, ὅσα ἐπὶ τῆς ξηρᾶς ὁ ἐπιτηδειότατος ξε οδόγος ἐντὸς δεκαπλασίας ἐκτάσεως. Δὲν ἐπικροτῶ ὅμως ἐγὼ διὰ τὸ κατόρθωμα πικρὰν λαβὼν πεῖραν εὐθὺς ἀπὸ τῆς πρώτης δοκιμῆς. Εἰς τὴν ἀναρρίχησιν ἐπὶ τοῦ κλινιδίου εὐδοκιμεῖ ἰδίᾳ ὁ ἔχων δίπλωμα γυμναστικῆς, διότι ἀπαιτεῖται μυώνων ἰσχὺς καὶ ἐλαστικότης, σώματος δ' εὐλυγισία μεγάλη, ὥστε νὰ συσπειρωθῇ ὁ ὕπνου ἐπιθυμῶν ἐντὸς τοῦ στενοῦ ἐκείνου κιβωτίου, χωρὶς κινδύνου κατάξεως σκελῶν ἢ συρράξεως κρανίου.

Τέλος πάντων κατώρθωσα ν' ἀνέλθω ἀβλαβῶς εἰς τὴν κοίτην μου, ἀναμένων τὴν πρὸ τοῦ πορθμοῦ τῆς Κορίνθου εἰς Ἰσθμίαν ἄφιξιν τῆς Ἑλλάδος, διὰ νὰ παρασταθῶ κατὰ τὴν διάβασιν αὐτῆς διὰ τῆς διώρυγος, τοῦθ' ὅπερ ἐγένετο περὶ μέσας νύκτας. Τὰ διόδια ἀπὸ τὰς ἀτμοπλοϊκὰς ἑταιρίας πληρόνονται κατὰ μῆνα διὰ γραμματίων, ὑπολογιζόμενα πρὸς ἓν μὲν φράγκον χρυσὸν κατ' ἐπιβάτην, ἥμισυ δὲ κατὰ τόνον ἐκτοπίσεως τοῦ πλοίου, ὥστε θὰ εἶχον οὐκ' εὐκαταφρόνητον μέρισμα οἱ μέτοχοι, ἐὰν διήρχοντο ἐκεῖθεν πολλὰ ἀτμόπλοια. Φαίνεται ὅμως ὅτι καὶ ἐκεῖνα ἀκόμη τὰ πλοῖα τὰ ἐκ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης προερχόμενα, τὰ μόνα συντομεύοντα τὸν πλοῦν διὰ τῆς διώρυγος ἀποστέργουσιν αὐτήν, προτιμῶντα τὸν περίπλουν, λόγῳ ὅτι οὐ μόνον ἐπικίνδυνος ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο ἀδύνατος ἀποβαίνει ἡ διάβασις ἕνεκα τῆς στενότητος εἰς πλοῖα ὁπωσοῦν μεγάλα. Ὥστε αἱ πρόσοδοι τῆς ἑταιρίας εἶναι ἐλάχισται καὶ δυσανάλογοι πρὸς τὸ δαπανηθὲν κεφάλαιον καὶ τὰ ἔξοδα τῆς συντηρήσεως· οὐχ' ἧττον οἱ μέτοχοι καὶ τῆς πρώτης ἑταιρίας καὶ τῆς νῦν δευτέρας ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ καυχῶνται ὅτι τὰ χρήματα αὐτῶν ἐκυκλοφόρησαν καὶ συνετέλεσαν ἔργον, ὅπερ οὐδ' αὐτὸς ὁ Νέρων κατώρθωσε. Τὸ μόνον δυσάρεστον εἶναι ὅτι δὲν ἐξετελέσθη κατὰ τοὺς κανόνας τῆς τέχνης, διότι καὶ στενὴ εἶναι ἡ διώρυξ καὶ τὰ ἑκατέρωθεν τοιχώματα δὲν ἔχουσι τὴν πρέπουσαν κλίσιν πρὸς ἀποφυγὴν καταπτώσεως τῶν χωμάτων. Ἀλλὰ καὶ ὁ φωτισμὸς ἐν καιρῷ νυκτὸς εἶναι ἀνεπαρκής, ὥστε μεγάλη ἀπαιτεῖται προσοχὴ παρὰ τοῦ πλοιάρχου καὶ δεξιότης περὶ τὸν χειρισμὸν τοῦ πηδαλίου.

Τὴν πρωΐαν προσηγγίσαμεν εἰς τὴν πετρώδη Ἀντίκυραν, ἧς ὁ ἑλλέβορος ἦν ἄλλοτε περιζήτητος, καὶ περὶ τὴν 8ην ἠγκυροβολήσαμεν ἐν τῷ λιμένι τῆς Ἰτέας. Ἄλλοτε πρὸς δυσμὰς τοῦ λιμένος καὶ εἰς τὸν μυχὸν τῆς προεκτάσεως αὐτοῦ, τὰ νῦν Ἀγκάλη καλουμένης, ὑπῆρχε μικρὰ πολίχνη, ἥτις κατεστράφη ἐκ θεμελίων κατὰ τοὺς φοβεροὺς σεισμοὺς τοῦ 1870. Ὅπου δὲ ἡ σημερινὴ πόλις, δὲν ὑπῆρχε πρὸ τριακονταετίας ἄλλη οἰκοδομὴ πλὴν τινων τελωνιακῶν παραπηγμάτων καὶ καλυβῶν, καὶ φρέαρ ὀνομαστὸν ὑπὸ μεγάλης ἰτέας σκιαζόμενον, ἐξ ἧς ἔλαβε καὶ τὸ ὄνομα ἡ νέα πόλις, ἀριθμοῦσα νῦν ὑπὲρ τοὺς χιλίους πεντακοσίους κατοίκους. Ἔτι δὲ καὶ νῦν σώζονται ἐπὶ τῆς παραλίας ἱκανὰ τῶν δένδρων τούτων προσεπιμαρτυροῦντα τὸ ἀκριβὲς τῆς ἐτυμολογίας. Ἡ Ἰτέα εἶναι τὸ ἐπίνειον τῆς Ἀμφίσσης, κοινῶς Σάλωνα καλουμένης, περιέχει δὲ σημεῖα προαγωγῆς ἡ φιλοπονία τῶν κατοίκων καὶ ἡ πολλαχῶς τερπνὴ καὶ ἐμπορικὴ αὐτῆς θέσις. Ἄλλοτε εἰς ἀρχαιοτάτους χρόνους τὸ ἐπίνειον τῆς Ἀμφίσσης καὶ τῶν Δελφῶν ἔκειτο δύο χιλιόμετρα πέραν τῆς Ἰτέας πρὸς ἀνατολὰς παρὰ τὸ ὄρος Κίρφις, ἐκεῖ ὅπου νῦν κεῖται τὸ χωρίον Ἅγιος Νικόλαος ἢ Ξηροπήγαδον. Τωόντι τὸ χωρίον τοῦτο ἐκ διακοσίων περίπου οἰκογενειῶν ἀπαρτιζόμενον ἐκτίσθη ἐπὶ τῆς καλυφθείσης ὑπὸ τῶν ἐπιχώσεων ἀρχαίας Κίρρας, ἧς ἐρείπια φαίνονται ἡ προκυμαία ἀμέσως ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης καὶ πρὸ αὐτῆς ἀριστερόθεν μέγα ἐξάμετρον τετράγωνον ἐξ ὀγκολίθων κτίσμα, ὅπερ ἢ ὡς σκοπιὰ ἐχρησίμευεν ἢ ὡς βάσις μεγάλου ἀγάλματος. Πεντακόσια δὲ μέτρα παραιτέρω κατὰ τὰς ὑπωρείας τοῦ ὄρους, ὅπου καὶ ναΐσκος τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου, ἀναβρύουσι κατὰ σειρὰν ἄφθονα ὕδατα σχηματίζοντα ὁλόκληρον ποταμὸν ἐκβάλλοντα εἰς τὸν παρακείμενον αἰγιαλόν. Τινὰ τούτων τεχνικῶς περιορισθέντα κινοῦσι παρακείμενον ὑδρόμυλον, τὰ δ' ἐπίλοιπα σταθμεύοντα σχηματίζουσι δυσώδη καὶ νοσοποιὰ ἕλη.

Ὁ ποταμὸς οὗτος βεβαίως εἶναι ὁ ἀρχαιόθεν μνημονευόμενος Πλεῖστος, πιθανὸν δὲ ὅτι ἀπολέσας τὴν ἀρχικὴν κοίτην, λόγῳ σεισμικῶν ἀλλοιώσεων, ἀναβρύει ὑπὸ τὸ ὄρος ἐκ πλείστων μερῶν ἐξ οὗ ἴσως καὶ τὸ ὄνομα ἔλαβε.

Εἰς τὸ πρὸ τῆς Κίρρας ἀλίπεδον ὑπῆρχε κατὰ τοὺς εὐκλεεῖς χρόνους ἱππόδρομος καὶ ἐκεῖ κατὰ τὰ Πύθια ἐτελοῦντο καὶ οἱ ἱππικοὶ ἀγῶνες, παρείχετο δὲ εἰς θέαν ναὸς Ἀπόλλωνος καὶ Ἀρτέμιδος

SISMANOGLIO MEGARO

καὶ Λητοῦς καὶ ἀγάλματα τούτων μεγάλα, ἔργα Ἀθηναίων γλυπτῶν.

Ἡ εἰς Ἄμφισσαν ἄγουσα ὁδὸς διέρχεται διὰ τοῦ πεφημισμένου ἐλαιῶνος, τοῦ ὁποίου ἐφάμιλλος οὐδαμοῦ, καθόσον γνωρίζω, ὑπάρχει ὡς πρὸς τὴν ἀνθηρότητα τῶν δένδρων καὶ τὸ μέγεθος τοῦ καρποῦ. Αἱ ἐλαῖαι τῶν Σαλώνων εἶναι περιζήτητοι καὶ οὐδέποτε λησμονεῖ αὐτὰς ὁ γευθείς, διὰ τοῦτο καὶ οἱ Ἀμφισσεῖς τὰς περιποιοῦνται περισσότερον ἴσως καὶ τῶν θυγατέρων. Ὅτε διῆλθον ἐκεῖθεν ὅλος ὁ ἐλαιὼν ἦτο κατάφορτος ἀνθέων, ἐξ οὗ προεμηνύετο ἄφθονος καὶ ἐκλεκτὴ συγκομιδή. Μετὰ μιᾶς ὥρας καὶ τέταρτον ἀμαξηλασίαν ἐφθάσαμεν εἰς Ἄμφισσαν τὴν πάλαι ὀνομαστοτάτην καὶ μεγίστην πόλιν τῶν Λοκρῶν· καὶ νῦν ὡς καὶ ἀπὸ Τουρκοκρατίας, ἐκτίσθη ὡς ἔτυχεν ἐπὶ τῆς κλιτύος λόφου φέροντας ἐπὶ κορυφῆς τὴν ἀκρόπολιν. Καὶ πρὸς ἀνατολὰς μὲν αὐτῆς ὑψοῦται ὁ Παρνασσός, πρὸς δυσμὰς δὲ ὁ Κόραξ, ὄρη ἐκ τῶν ὑψηλοτάτων τῆς Ἑλλάδος· τοῦ Κόρακος μάλιστα (κοινῶς Γκιώνα) τὸ ὕψος, 2510 μέτρων, ὑπερβαίνει τὸ τοῦ Παρνασσοῦ κατὰ πεντήκοντα περίπου μέτρα, ἀμφότερα δὲ ἦσαν πεφορτωμένα χιόνων καὶ ὁμίχλης. Ἐν μέσῳ τῆς ἐπὶ τὴν ἀκρόπολιν ἀγούσης κεῖται μεγάλη δεξαμενὴ δεχομένη τὰ κατάψυχρα ὕδατα τῆς πηγῆς τοῦ παρακειμένου ὄρους καὶ ἀπὸ ἓξ κρουνῶν, παρατεταγμένων εἰς τὰς δύο αὐτῆς πλευράς, ἐκχέουσα αὐτὰ ἄφθονα καὶ διαυγῆ εἰς τὰς πρὸς ὕδρευσιν καὶ πλύσιν προσερχομένας κόρας. Ἡ ἀκρόπολις ἦ κάστρον κοινῶς κεῖται ἐπὶ ὀξυτάτου καὶ ἀποκρήμνου βράχου, ἐφ' οὗ σώζονται ἴχνη τειχῶν, Ἑλληνικῆς, Φραγκικῆς καὶ μουσουλμανικῆς τέχνης. Ἡ πύλη τοῦ φρουρίου διατηρεῖται ἀκεραία χάρις εἰς τοὺς κυκλωπείους αὐτῆς παραστάτας, καὶ φαίνονται ἀκόμη αἱ ὀπαί, ἐν αἷς οἱ στρόφιγγες τῶν θυρῶν καὶ οἱ μοχλοὶ καθηλοῦντο· τοῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς, τοῦ ὑπὸ τοῦ Παυσανίου μνημονευομένου, οὔτε ἡ θέσις κἂν διακρίνεται. Ὁ χρόνος μετέβαλε τὰ πάντα εἰς σωροὺς ἐρειπίων ἀνὰ μέσον τῶν ὁποίων δαψιλῶς ἡ χλόη καὶ αἱ ἄκανθαι φύονται. Ἔξω τῆς πύλης ἐπὶ ἐπιπέδου χαμηλοτέρου κατὰ δύο ἢ τρία μέτρα ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα ἐρείπια προμαχώνων καὶ οἰκοδομῶν. Ἴσως ἐκεῖ κατῴκουν οἱ φρουροί. Ὁ χρόνος, βοηθοὺς ἔχων τὸ πῦρ καὶ τὸν σίδηρον, τὰ πάντα ἔφθειρε διὰ μέσου τοσούτων αἰώνων· ἀλλεπάλληλοι δὲ σεισμοὶ κατέρριψαν καὶ κατασυνέτριψαν ὅσα τυχὸν διεσώθησαν ἀπὸ τῆς φθορᾶς τῶν βαρβάρων ἐπιδρομέων. Σήμερον αἶγες βόσκουσιν ἐκεῖ ἀνέτως καί που περίεργός τις περιηγητής, μετὰ κόπου ἀναρριχώμενος ἐπὶ τοῦ ἀποκρήμνου ἐκείνου βράχου, ἔρχεται νὰ ρεμβάσῃ ἀναπολῶν παρελθουσῶν γενεῶν ἐπεισόδια καὶ νὰ θαυμάσῃ τὸ ἐξαίσιον πα-

νόραμα τὸ πρὸ ὀφθαλμῶν ἐκτυλισσόμενον· ἐκεῖθεν ἡ πόλις, χάριν τῆς ἀποστάσεως ἀποκρύπτουσα τὰς ἀσχημίας, παρουσιάζει εἰκόνα συμπλέγματος φαιδρῶν οἰκίσκων ἀναμέσον θαλερῶν κατα-πρασίνων δένδρων· ἐγγυτέρω δὲ τῶν ἄλλων ἐξέχει ἡ νεόδμητος εἰρκτή, ἥτις ὅμως, ὡς ἤκουσα, δὲν θεωρεῖται πολὺ στερεὰ καὶ ἀσφαλής.

Ἐν Ἀμφίσσῃ ἐπικρατεῖ μεγάλη ἀκαθαρσία, ἐνθυμίζουσα ὅτι καὶ οἱ πρῶτοι αὐτῆς κάτοικοι ἐπωνομάσθησαν διὰ τοῦτο καὶ Ὀζόλαι δηλαδὴ δυσώδεις. Καὶ ἐκείνων μὲν τὸ ἐπώνυμον προῆλθε, λέγει ὁ Παυσανίας, ἐκ τῆς ἀποφορᾶς τῶν ἀδεψήτων δερμάτων, ἅτινα μετεχειρίζοντο ἀντὶ ἐσθῆτος, οἱ σημερινοὶ ὅμως κάτοικοι εἰσὶ κοσμίως καὶ εὐπρεπῶς ἐνδεδυμένοι, ὄζουσιν ὅμως κυριολεκτικῶς αἱ ὁδοὶ καὶ αἱ στενωποὶ αὐτῶν, ὥστε διερχόμενος ἐκεῖθεν ἀναγκάζομαι νὰ φράττω τῆς ὀσφρήσεως τὸ ὄργανον. Τοιοῦτον βρωμερώτατον ἀέρα ἀναπνέοντες οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, κατατήκονται ὑπὸ μελαγχολίας καὶ ἀσθενειῶν παντοδαπῶν καὶ δὲν ἐννοοῦσιν ὅτι εἶναι εὔκολον νὰ ἐπανέλθῃ ἡ ὑγίεια καὶ ἡ εὐθυμία εἰς τὴν πόλιν των, ἐὰν ἕκαστος κατασκευάσῃ εἰς τὸν οἰκόν του βόθρον καὶ σφραγίσῃ τὴν ὀπὴν αὐτοῦ δι' ἁπλουστάτης σιφωνοειδοῦς λεκάνης. Τῆς καθαριότητος καὶ τοῦ ἀνθρωπισμοῦ κήρυκες ἔπρεπε νὰ ἦναι εἰς τὰς τόσον ἀκαθάρτους πόλεις καὶ τὰ χωρία οἱ δήμαρχοι καί, ἐν ἐλλείψει τοιούτων πολιτισμένων δημάρχων, οἱ νομάρχαι καὶ οἱ ἐπίλοιποι ὑπάλληλοι. Νομίζω δὲ ὅτι καιρὸς εἶναι νὰ ἐπιβλέπῃ ἡ ἀστυνομία τὰ τῆς καθαριότητος, ὄχι μόνον ἐπὶ τῶν ἀψύχων ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἐμψύχων ἐκείνων ὄντων, τά ὁποῖα οὐδέποτε λούονται, οὐδέποτε ἀλλάζουν ὑποκάμισον, ἀλλ' ἐνασμενίζονται εἰς τὴν ρυπαρότητα καὶ εἰς τὴν δυσωδίαν. Οἱ οὕτω διαιτώμενοι ἄνθρωποι εἶναι κινητὰ φυτώρια φθειρῶν καὶ μάζαι φθοροποιῶν μολυσμάτων ἐκ πάσης ἀκαθαρσίας, προξενοῦντες ἀηδίαν εἰς τοὺς πλησιάζοντας καὶ αἶσχος εἰς τὴν πολιτείαν. Ἀλλ' ἐπανέρχομαι εἰς τὴν Ἄμφισσαν. Ἐγγὺς τοῦ καταστήματος τῶν δικαστηρίων ὑπάρχει εἶδός τι ἀμόρφου, ἀνωμάλου καὶ ἀκαθάρτου πλατείας καὶ ἐν μέσῳ αὐτῆς, πρᾶγμα ἀπροσδόκητον, κρήνη καὶ πήδαξ, ὅλως ἀνάρμοστος πρὸς τὴν κυκλοῦσαν αὐτὸν ἀκοσμίαν. Τὸ μόνον καθάριον καὶ εὐπρεπὲς μέρος τῆς Ἀμφίσσης, εἶδός τι ὁάσεως, εἶναι ὁ στρατὼν καὶ τὸ πρὸ αὐτοῦ κομψότατον κηπάριον. Ἔμαθον ὅμως εὐχαρίστως ὅτι ὁ νέος Δήμαρχος ὑπόσχεται νὰ καθαρίσῃ καὶ εὐπρεπίσῃ τὴν πόλιν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι πολὺ δύσκολον, ἀφοῦ εἶναι ἐκτισμένη ἐπὶ τοῦ πρανοῦς τοῦ λόφου καὶ μὲ ἐλαχίστην δαπάνην δύναται νὰ κατασκευασθῇ μικρὰ ὑπόνομος πρὸς διοχέτευσιν τῶν ἀκαθαρσιῶν εἴς τι ἀπόκεντρον μέρος τῆς κοιλάδος.

SISMANOGLIO MEGARO

Τῇ ἐπαύριον κυριακῇ ἐκινήσαμεν ἐφ' ἁμάξης πρὸς τοὺς Δελφοὺς (Καστρὶ) κατὰ τὴν 6 πρωϊνὴν ὥραν καὶ μετὰ δίωρον ἀνάβασιν δι' ἐλιγμῶν ἐφθάσαμεν εἰς τὴν κωμόπολιν Χρισσό, τὴν ἀρχαῖαν Κρίσσαν, ἣν τρὶς περιεδράμομεν ἀνερχόμενοι, ἑωσοῦ εἰσελάσαντες ἐσταθμεύσαμεν πρὸ τῆς μεγάλης κρήνης, ὅθεν ψυχρὸν καὶ κρυσταλλῶδες ὕδωρ ἀφθόνως δροσίζει τὰς ὑδρευομένας Χρισηΐδας. Τὸ Χρισσὸ κατεστράφη ἐκ θεμελίων μετὰ μεγίστου μέρους τῆς ἐπαρχίας ὑπὸ τῶν φοβερῶν σεισμῶν τῶν συγκλονισάντων ἐκ θεμελίων ὅλα ἐκεῖνα τὰ σεισμογενῆ ὄρη καὶ τὰς κοιλάδας ἐν ἔτει 1870. Δὲν ἀφῆκε λίθον ἐπὶ λίθον ὁ σεισμὸς ἐκεῖνος, ὃν μετὰ φρίκης ἐνθυμοῦνται οἱ πρεσβύτεροι τῶν κατοίκων οὐ μόνον δὲ τὰς κατοικίας ἀνέτρεψε καὶ ἐνεταφίασεν ὑπὸ τὰ ἐρείπια αὐτῶν πάμπολλα ἀνθρώπινα πλάσματα, ἀλλὰ καὶ τὰ ὄρη συνεκλόνισε καὶ ἀπὸ τὰς πλευρὰς αὐτῶν παμμεγίστους βράχους ἀπέσπασε καὶ εἰς μεγάλην ἀπόστασιν κατεκύλισε.

Ἀπὸ τοῦ Χρισσοῦ διὰ ζητοειδοῦς ὁδοῦ μετὰ μιᾶς καὶ ἡμισείας ὥρας ἄνοδον ἐφθάσαμεν εἰς τὸ τέρμα τῆς ὁδοιπορίας, εἰς τὸ περιλάλητον ἐν Δελφοῖς μαντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος. Ἀπερίγραπτος εἶναι ἡ ἐντύπωσις ἡ ἐκ τῆς θέας τῶν εὐθυτενῶν ἐκείνων βράχων τῶν ἀπορρώγων καὶ ἐρυθροχρόων, τείχη, λέγεις, χειροποίητα, κατασκευασθέντα ὡς περίβολος τῶν ἱερῶν ναῶν καὶ τῶν ἄλλων οἰκοδομημάτων. Ὁ ταῦτα ἐπισκοπῶν καὶ τὴν κύκλῳ μυστηριώδη φύσιν, θὰ ὁμολογήσῃ ὅτι θέσιν μᾶλλον ἐπιβάλλουσαν καὶ καταπλήττουσαν τὴν φαντασίαν δὲν ἦτο εὐκολον νὰ εὕρωσιν ἀλλαχοῦ οἱ ἱδρύσαντες τὸ μαντεῖον. Δελφοὶ ὠνομάσθη τὸ μέρος ἀπὸ τοῦ Δελφοῦ υἱοῦ τῆς νύμφης Κελαινοῦς καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος, ἄλλου Δὸν Ζουὰν τῶν χρόνων ἐκείνων· ἔφερεν ὅμως καὶ τὸ ὄνομα Πυθὼ ἡ πόλις ἀπὸ Πύθιν τὸν τοῦ Δελφοῦ υἱὸν καὶ διάδοχον τῆς βασιλείας. Τὴν πόλιν μετὰ τοῦ σύνεγγυς ἱεροῦ χώρου ᾠκοδόμησαν οἱ Δελφοὶ ἐπὶ ὑψώματος κάτωθι τῶν ἀποκρήμνων καὶ ὀρθίων βράχων, ὥστε διὰ τῆς ἱερᾶς ὁδοῦ ἀνέρχεσαι ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸν ἕτερον ναὸν ἢ τὰς στοὰς μέχρι τῆς ὑψίστης κορυφῆς ὅπου κεῖται τὸ Στάδιον.

Τὸ στάδιον τοῦτο εἶχε κατ' ἀρχὰς κτισθῆ ἐκ τῆς ἐγχωρίου πέτρας, ἄχρις οὗ ὁ τῶν χρόνων ἐκείνων μεγαλόδωρος εὐεργέτης Ἡρώδης ὁ Ἀττικὸς ἀνῳκοδόμησεν αὐτὸ ὁλόκληρον ἐκ Πεντελησίου λίθου, ὡς νῦν παρ' ἡμῖν τὸ Παναθηναϊκὸν ὁ φιλόπατρις Ἀβέρωφ.

Κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους τοσαύτη ἦτο ἡ εὐλάβεια καὶ ἡ πρὸς τὰ μαντεῖα πίστις, ὥστε οὐδὲν ἐπεχειρεῖτο ἄνευ τῆς συμβουλῆς τοῦ χρηστηρίου, τοῦ ὁποίου, εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, οἱ χρησμοὶ ἦσαν πάντοτε λοξοὶ καὶ διαφορούμενοι. Οἱ ἀποστελλόμενοι ἵνα ζητήσωσι τὴν γνώμην τοῦ θεοῦ ἐκαλοῦντο θεωροί. Θεωροὺς λοι-

πὸν ἔπεμπον πολλάκις διὰ ψύλλου πήδημα. Ταῦρος φέρ' εἰπεῖν ἐν Κερκύρᾳ ἀπομακρυνόμενος τῆς λοιπῆς ἀγέλης κατήρχετο καθ' ἑκάστην παρὰ τὸν αἰγιαλὸν καὶ ἐμυκᾶτο προσβλέπων τὴν θάλασσαν. Τοῦτο παρατηρήσας τελευταῖον ὁ βουκόλος παρηκολούθησεν αὐτὸν καὶ ἰδὼν πλῆθος ἄμετρον ἰχθύων ἐκ τοῦ γένους τῶν θύννων, ἔδραμεν εἰς τὴν πόλιν καὶ ἀνήγγειλε τὸ θαῦμα εἰς τοὺς Κερκυραίους, οἵτινες ἀμέσως ἔσπευσαν νὰ συλλάβωσι τοὺς θύννους· παραδόξως ὅμως ἀπετύγχανον ὅλα αὐτῶν τὰ τεχνάσματα, ἑωσοῦ ἀπεφάσισαν νὰ στείλωσιν εἰς Δελφοὺς θεωροὺς διὰ νὰ ἐρωτήσωσι τὸ αἴτιον. Ἡ Πυθία ἀπήντησεν ὅτι ἀνάγκη νὰ θυσιάσωσι τὸν ταῦρον εἰς τὸν Ποσειδῶνα, τούτου δὲ γενομένου οἱ θύννοι ἠλιεύθησαν εὐχερέστατα. Τοιαῦτα θαύματα ἐκοινολογοῦντο καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα καὶ ἔτι περαιτέρω, ὡς παρ' ἡμῖν σήμερον τὰ ἐν τοῖς συναξαρίοις ἱστορούμενα καὶ κατά τινας πανηγύρεις κατ' ἔτος τελούμενα. Ἀπὸ εὐλαβείας δὲ καὶ εὐγνωμοσύνης κινούμενοι οἱ ἄνθρωποι ἐκόμιζον πλούσια ἀφιερώματα πανταχόθεν τῆς οἰκουμένης εἰς τὰ μαντεῖα, ὧν προῆλθε τὸ ἐν Δελφοῖς. Ἐκεῖ λοιπὸν συνεσωρεύθη τοσαύτη πληθὺς χρυσοῦ καὶ πολυτίμων ἔργων τέχνης, ὥστε δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μὴ διεγερθῇ τὸ ἁρπακτικὸν ὁρμέμφυτον διαβοήτων λῃστῶν καὶ ἄλλων δυναστῶν. Ἅπαντες οἱ κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἐπελθόντες βάρβαροι ἐξέδραμον χάριν λεηλασίας καὶ μέχρι τῶν Δελφῶν, καὶ μοῖρα τῆς στρατιᾶς τοῦ Ξέρξου καὶ οἱ Γαλάται ὕστερον ὑπὸ τὸν Βρέννον. Οἱ Φωκεῖς δέκα ἔτη κατεῖχον καὶ ἐνέμοντο τὰς προσόδους τοῦ χρυσοφόρου μαντείου, ἀλλὰ καὶ ὁ θηριόψυχος Νέρων ἥρπασεν ἐκεῖθεν καὶ μετεκόμισεν εἰς Ρώμην πεντακόσια χάλκινα ἀγάλματα.

Τοσάκις ἐσυλήθη τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τοσαύτας ἔπαθε καταστροφὰς ἀπὸ ἐπιδρομὰς καὶ δῃώσεις, ὥστε ἤδη ἐπὶ Παυσανίου ὁ εἰσερχόμενος εἰς τὴν πόλιν συνεχομένην πρὸς τὸ ἱερόν, ἔβλεπε ναοὺς ἠρειπωμένους καὶ γυμνοὺς ἀναθημάτων καὶ ἀγαλμάτων. Οὐχ' ἧττον ἐσώζοντο ἀκόμη τότε πλεῖστα καὶ κάλλιστα ἐκ μαρμάρου καὶ χαλκοῦ, καί τινα μάλιστα ἐπίχρυσα, ἐν οἷς ἡ περικαλὴς Φρύνη, τὸ θαυμάσιον ἔργον τοῦ Πραξιτέλους, καὶ ἄλλα ἄλλων διασήμων καλλιτεχνῶν προϊόντα. Ἐν δὲ τῇ Λέσχῃ εἶδεν ὁ ἀκριβῶς τὰ πάντα ἐξετάσας περιηγητὴς πολλὰς εἰκόνας τοῦ Πολυγνώτου καὶ περιέγραψεν αὐτὰς μετὰ πάσης λεπτολογίας. Ἐφυλάττοντο ἐκεῖ ἐν τῷ ἱερῷ χώρῳ καὶ πολύτιμα κειμήλια, φέρ' εἰπεῖν ὁ λίθος τὸν ὁποῖον ἀντὶ τοῦ παιδὸς προσέφερεν εἰς τὸν παιδοφάγον Κρόνον ἡ σύζυγός του Ρέα καὶ οὕτω ἐσώθη ὁ τῶν θεῶν πατὴρ Ζεὺς ἀπὸ τῶν πατρικῶν ὀδόντων, καὶ ὁ ὀμφαλὸς τῆς γῆς, ἄλλη πέτρα λευκὴ στηθεῖσα ἀκριβῶς κατὰ τὰς τότε ἀστρονομι-

SISMANOGLIO MEGARO

κὰς δοξασίας τῶν Δελφῶν, τὰς καὶ ὑπὸ Πινδάρου ἐξυμνηθείσας, ἐπὶ τοῦ σημείου, ὅπου τὸ κέντρον τῆς γῆς, καὶ ὁ σιδηροῦς θρόνος, ὅπου αὐτὸς ὁ Πίνδαρος καθεζόμενος ἔψαλλε τὰ εἰς τὸν Ἀπόλλωνα ᾄσματα.

Ἐκεῖ που ἐσώζετο καὶ πέτρα ἀπὸ τῆς γῆς ἐξέχουσαι καὶ ἐπὶ ταύτης, κατὰ τὴν ἐπιχώριον παράδοσιν, ἀνήρχετο τὸ πάλαι ἡ πρόμαντις Ἡροφίλη ἡ ἐπικληθεῖσα Σιβύλλα καὶ ἀνήγγελλε τοὺς χρησμούς. Ἐν δὲ τῷ προνάῳ ἀνέκειντο τὰ πολυθρύλητα ἐπιγράμματα τῶν ἑπτὰ σοφῶν Γ ν ῶ θ ι σ' α ὐ τ ὸ ν κ α ὶ Μ η δ ὲ ν ἄ γ α ν.

Ἀλλὰ τῶν ἐπιδρομέων αἱ διαρπαγαὶ ἀπεγύμνωσαν τοὺς Δελφοὺς τῶν πανταχόθεν τῆς ὑφηλίου προσκομιζομένων ἀφιερωμάτων, καταστρεπτικοὶ δὲ σεισμοὶ ἀπετελείωσαν τὸ ἔργον τῶν λυσσαλέων καὶ φονικῶν πολέμων καὶ καταρρίψαντες ἐκ θεμελίων τὰ περικαλλῆ οἰκοδομήματα, τὰ ὁποῖα ἀνήγειραν διαπρεπεῖς ἀρχιτέκτονες, ἐν οἷς καὶ Σπίνθαρος ὁ Κορίνθιος ὁ οἰκοδομήσας τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος, καὶ ἀπαράμιλλοι γλύπται καὶ ζωγράφοι κατεκόσμησαν, μετέβαλον εἰς ἄμορφον σωρὸν ἐρειπίων, ἄνωθεν δὲ τούτων μετὰ παρέλευσιν χρόνων οἱ νεώτεροι κάτοικοι τῶν Δελφῶν, ποιμένες καὶ ἀγρόται, ἔκτισαν τὰς πτωχικάς των καλύβας, οὐδὲ κἂν ὑποπτεύσαντες ὅτι ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτῶν ἔκειντο ἐνταφιασμένα ἔνδοξα λείψανα παρῳχημένου μεγαλείου. Μόλις μετὰ αἰῶνων παρέλευσιν διήγειρε τὴν περιέργειαν τῶν ἀρχαιολογούντων ὁ λησμονηθεὶς ἐκεῖνος χῶρος καὶ τελευταῖον πρὸ διετίας ἡ ἐν Ἀθήναις Γαλλικὴ Σχολὴ πρωτοβουλίᾳ τοῦ Διευθυντοῦ αὐτῆς κ. Ὡμόλ, ἀνέλαβε πάνυ φιλοτίμως νὰ ἐκθάψῃ τοὺς μεταξὺ ἐρειπίων καὶ χωμάτων κεκρυμμένους θησαυρούς, καὶ νὰ ἐξιχνιάσῃ ἓν ἔτι μυστήριον ἐκ τῶν ἀποκρύφων τῶν παναρχαίων θρησκευμάτων.

Ἔμπλεως λοιπὸν περιεργείας καὶ σεβασμοῦ ἐπεσκέφθην πρῶτον τὸ μουσεῖον ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ πεπειραμένου καὶ φιλόφρονος κ. Κοντολέοντος. Τοσαῦτα εἶχον γραφῆ ἐγκώμια περὶ τοῦ ἀρτίως ἀνευρεθέντος ἀγάλματος τοῦ δῆθεν παριστῶντος τὸν τύραννον Ἱέρωνα, ὥστε ἀμέσως ἐκεῖ ἐστράφη ἡ προσοχὴ ἡμῶν τῶν ἐπισκεπτῶν. Ὅτι ἀληθῶς τὸ εὕρημα εἶναι πολύτιμον οὐδεὶς λόγος, ἀφοῦ τοιούτων διαστάσεων καὶ τοιαύτης ἀρχαιολογικῆς ἀξίας οὐδαμοῦ ὑπάρχει· νομίζω ὅμως ὅτι ἐξωγκώθη ἄγαν ἡ καλλιτεχνικὴ αὐτοῦ ποιότης. Ὡραῖον τὸ ἄγαλμα δὲν εἶναι, οὔτε καλλίστης τέχνης ἔργον· ὁμοιάζει μᾶλλον πρὸς τὰ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως Ἀθηνῶν ἀρχαϊκά· ἔχει δὲ προσθέτους ὀφθαλμοὺς ἐξ ἑτέρας ὕλης. τεχνικώτατον ἀπομίμημα τῶν φυσικῶν, καὶ τὸ παραδοξώτερον οὔτε ὁ χρόνος οὔτε τοῦ χώματος ἡ ἐπίδρασις ἠλλοίωσαν τὸ χρῶμα ἢ τὴν στιλπνότητα τῶν ψευδῶν ἐκείνων ὀφθαλμῶν. Τὸ ἄγαλμα εἰ-

κονίζει ἄνδρα ὄρθιον ἱστάμενον ἐπὶ ἅρματος φέροντα ποδήρη ἐσθῆτα, γυναικὶ μᾶλλον ἁρμόζουσαν, πολύπτυχον, καὶ διὰ τῆς ἑτέρας τῶν χειρῶν κρατοῦντα τεμάχια τῶν ἡνίων τῶν ἵππων, εἶναι δὲ ἀσκεπὴς καὶ γυμνόπους. Οὐδὲν τὸ ἡγεμονικὸν ὑπάρχει ἐν τῷ ὁμοιώματι ἐκείνῳ, οὔτε διακριτικόν τι σύμβολον, ἀλλ' οὔτε κἂν ἀνδρικόν τι, ὥστε ὁπωσοῦν ἀπίθανος φαίνεται ἡ ὑπόθεσις, ὅτι τὸ ἄγαλμα εἰκονίζει τὸν τύραννον Ἱέρωνα, ἀφοῦ μάλιστα γνωστὸν ἐστὶν ὅτι τοῦ Ἱέρωνος τὰ χαλκᾶ ἀφιερώματα, προσκομισθέντα ὑπὸ τοῦ υἱοῦ, κατέκειντο ἐν Ὀλυμπίᾳ.

Ἐν τῷ μουσείῳ ἄξια προσοχῆς εἶναι καὶ ἄλλα μικρὰ χάλκινα ἀγαλμάτια, κεφαλὴ βοός, χεὶρ κρατοῦσα λαβὴν ἢ πιθανώτερον τόξον ἢ μέρος τι τοῦ ἅρματος ἐν ᾧ ὁ ὑποτιθέμενος Ἱέρων. Καλλίστης δὲ τέχνης σῶμα γυμνὸν ἀθλητοῦ καὶ παῖς ἐπιχαρίτως μειδιῶν, ἀμφότερα μαρμάρινα. Τὸ ἔργον τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς εἶναι οὕτως μέγα καὶ πολλὰ ἔφερεν εἰς φῶς πολύτιμα καὶ περίεργα. Ὑπολείπονται ὅμως ἀκόμη ἀνεξερεύνητα πλεῖστα ὅσα, ἀλλ' ἆρά γε θὰ παρέξῃ τὴν πρὸς τοῦτο ἀπαιτουμένην χρηματικὴν χορηγίαν ἡ Γαλλικὴ κυβέρνησις, πρὸς ἀποπεράτωσιν τῶν ἀνασκαφῶν; Εὔχονται τοῦτο θερμῶς οἱ φιλάρχαιοι, προτρέπουσι δ' ἐνταυτῷ καὶ τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν νὰ οἰκοδομήσῃ ἐν καταλλήλῳ χώρῳ εὐπρεπὲς μουσεῖον, ὡς ἐκεῖνο τὸ ἐν Ὀλυμπίᾳ, ἐκτὸς ἐὰν εὑρεθῇ γενναιόφρων χορηγός, ζηλῶν τὴν δόξαν τοῦ ἐκ Χίου χρηματιστοῦ, ὅστις πορισάμενος μεγάλα κέρδη ἐκ τῶν δανείων, ὑπὸ τὸ βάρος τῶν ὁποίων κατέπεσε τὸ ἔθνος, δαπανᾷ τοὐλάχιστον μέρος αὐτῶν εἰς ἔργα φιλάνθρωπα καὶ ἐθνωφελῆ. Ἡ ἀνέγερσις μουσείου ἐπείγει, διότι τὸ ὑπάρχον εἶναι πρόσκαιρος ἀποθήκη, ἔνθα φύρδην μίγδην καὶ ὡς ἔτυχε συνεσωρεύθησαν τὰ εὑρήματα ὥστε οὔτε πρὸς μελέτην ἢ καὶ ἁπλῆν θέαν εἶναι εὔχρηστα, δυσχερὴς δ' ἀποβαίνει ἡ φύλαξις καὶ ἡ συνεχὴς ἐξέλεγξις.

Ἀπὸ τοῦ μουσείου διὰ τῆς Ἱ ε ρ ᾶ ς ὁ δ ο ῦ ἡ συνοδεία ἡμῶν ἀπερχομένη ἐπεσκέψατο κατὰ σειρὰν τ' ἀποκαλυφθέντα ἐρείπια τῶν θησαυρῶν καὶ τῶν στοῶν. Ἐκ τοῦ μεγάλου ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος μόνα τὰ θεμέλια καὶ τὸ δάπεδον διασώζονται· ποῦ ὁ τρίπους, ἐφ' οὗ ἀνερχομένη ἡ Πυθία ἀπήγγελλε τοὺς χρησμούς, ἔξαλλος γενομένη ὑπὸ τῶν ὑπογείων ἀναθυμιάσεων καὶ τοῦ ὕδατος τῆς Κασταλλίας: ποῦ ἡ κύκλῳ μεγαλοπρέπεια τῶν μνημείων καὶ τῶν τελετῶν ἡ λαμπρότης; Ὁ χρόνος ἐρείπια καὶ μόνον ἐρείπια ἐκληροδότησεν εἰς ἡμᾶς. Ἀπὸ τοῦ θεάτρου καλλίστη ἡ ἀντικρὺ ἐκτυλισσομένη εἰκών· ἀπότομοι καὶ οὐρανομήκεις βράχοι ἄνωθεν δενδροφύτων χαραδρῶν, πέραν χιονοστεφὴς ὁ Παρ-

SISMANOGLIO MEGARO

νασσὸς καὶ ἐπὶ τῆς ὀφρύος τοῦ ἀπέναντι βουνοῦ ἡ κωμόπολις Ἀράχωβα. Ἐγευματίσαμεν ὑπὸ τὸν παχύσκιον πλάτανον, οὗ μακρὰν τῆς ἱερᾶς πηγῆς Κασταλλίας, ἄνωθεν τῆς ὁποίας ἐσχηματίσθη ἐντὸς μικρᾶς κοιλότητος τοῦ βράχου μικροσκοπικὸς καὶ πενιχρότατος ναΐσκος τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου, ἐφορεύοντος τὸ ἁγίασμα. Ἡ πηγὴ ἀναθρώσκει κάτωθεν ἐρυθροειδῶν βράχων παρατεταγμένων στοιχηδὸν καὶ διχαζομένων περὶ τὸ καταλῆγον εἰς γωνίαν τέρμα, ὅπου καὶ ἴχνη βαθμίδων λελαξευμένων ἐπὶ τῆς μιᾶς πλευρᾶς. Τὸ ὕδωρ τῆς πηγῆς, διαυγὲς καὶ κατάψυχρον, εὗρεν ἔξοδον ὀλίγον περαιτέρω ὑπό τινα ἐξέχοντα βράχον, καταχωσθείσης ὑπὸ τοῦ χρόνου τῆς λελαξευμένης δεξαμενῆς, ὅπου τὸ πρῶτον ἐχύνετο.

Δὲν περιγράφεται μετὰ πόσης ἡδονῆς καταβροχθίσαντες ὡς πεινα λέοι προσκυνηταὶ τὸ παραταθὲν πρόγευμα, ἐπίομεν τὸ ἀθάνατον ὕδωρ τῆς Κασταλλίας, μετὰ τῆς ἐλπίδος ὅτι θὰ ἐπενεργήσῃ καὶ ἐφ' ἡμᾶς ἡ προφητικὴ αὐτοῦ δύναμις. Φαίνεται ὅμως ὅτι διὰ τοῦ χρόνου ἔχασε καὶ αὐτὸ τὴν παλαιὰν ἐκείνην ἰδιότητα τοῦ οἰστρηλατεῖν τοὺς πίνοντας. Εἰς μάτην προσεπάθησα ν' ἀνασύρω μικρὰν πτυχὴν τοῦ πέπλου τοῦ ἀποκρύπτοντος τὸ μέλλον καὶ νὰ ἀκούσω ἐν μέσῳ τῆς μυστηριώδους ἐκείνης φύσεως μίαν λέξιν παρήγορον ὑπὲρ τῆς πολυπαθοῦς καὶ ἡρωϊκῆς νήσου, πρὸς ἣν ἀτενίζει τὴν ὥραν ταύτην μετὰ παλμῶν καρδίας σύμπασα ἡ Ἑλλάς. Ἠρώτησα τοὺς βράχους, ἐπεκαλέσθην τὸν Ἀπόλλωνα, πλὴν οὐδεμία φωνὴ ἀποκρίσεως ἠκούσθη.

Τότε ἐνθυμηθεὶς πρὸς παρηγορίαν τὸ γαλλικὸν ἐκεῖνο λόγιον «pas de nouvelles, bonnes nouvelles» ἀπεχαιρέτισα τὴν θαυμασίαν ἐκείνην ὀπτασίαν καὶ ἔλαβον τὴν εἰς Ἰτέαν ἄγουσαν.

Τῇ 3 Ἰουνίου 1896.

Θ. Ν. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΥΣ

Ἡ τελευταία μου σκέψις.

Ὅταν βρίσκουμαι στὴν ὑστερνὴ τοῦ χάρου ἀγωνία,
καὶ λίγοι παραστέκουνται στὴ νεκρική μου κλίνη,
ἡ τελευταία σκέψις μου θὰ ἦσαι σύ, Μαρία,
σὺ ἡ κρυφὴ ἀγάπη μου! . . . Καὶ τὴ στιγμὴ ἐκείνη
ἐμπρός μου θἄχω τὴ γλυκειὰ εἰκόνα σου . . . τὰ λόγια
θὲ νὰ θυμοῦμαι τὰ γλυκά, ποῦ σὺ θὰ λησμονήσῃς! . .
Μὰ θὰ πεθάνω εὐτυχὴς ἂν δίχως μοιρολόγια
ἔλθῃς μ' ἕνα σου φίλημα τὰ μάτια νὰ μοῦ κλείσῃς.

Μιτυλήνη

ΑΡΙΣΤ. ΜΑΝΔΡΑΣ

ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑΙ ΕΚ ΤΟΥ ΕΞΩ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΡΓΥΡΙΑΔΗΣ

Βουλευτὴς τῆς ἐν Βουλγαρίᾳ Ἑλληνικῆς Ἐπαρχίας Καβακλῆ. Ἡ συμπαθεστέρα ἑλληνικὴ φυσιογνωμία καθ' ἅπασαν τὴν Βουλγαρίαν. Ἐγεννήθη ἐν Φιλιππουπόλει τῷ 1849, ὅπου καὶ διήνυσε τὰς ἐγκυκλίους σπουδάς, ἐτελειοποιήθη δ' εἶτα ἐν Βιέννῃ. Ἐπανακάμψας εἰς τὴν πατρῴαν ἐπεδόθη εἰς τὸ ἐμπόριον, καίτοι δὲ νεώτατος διεδραμάτισε σπουδαῖον πρόσωπον εἰς τὸ ἑλληνοβουλγαρικὸν ζήτημα καὶ διετέλεσε Πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος Φιλιππουπόλεως. Διὰ τοῦ ἐπιβάλλοντος χαρακτῆρος καὶ τῆς εὐρείας του ἱκανότητος σχετισθεὶς μετὰ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν Μεγάλων Δυνάμεων καθ' ἣν ἐποχὴν ἡ ὑπὸ τοῦ Βερολινείου Συνεδρίου συστᾶσα Εὐρωπαϊκὴ Ἐπιτροπὴ συνεδρίαζεν ἐν Φιλιππουπόλει περὶ τοῦ ὀργανικοῦ νόμου τῆς Ἀνατολικῆς Ῥωμυλίας, διεφώτισεν αὐτοὺς εἰς πολλὰ μέρη ὑπὲρ τοῦ Ἑλληνικοῦ στοιχείου, οὗ ἡ ἀναγώρισις ἐν ἴσῃ μοίρᾳ πρὸς τὸ βουλγαρικὸν καὶ τουρκικὸν ὡς καὶ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ὡς ἐπισήμου, ὀφείλεται εἰς τὰς ἐξόχους ἐνεργείας τοῦ κ. Ἀργυριάδου. Ἐξελέγη τρὶς Βουλευτὴς τῆς Ἀνατολικῆς Ῥωμυλίας τὸ δὲ πρόγραμμά του ἦτο: «ὑπεράσπισις τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων καὶ περιστολὴ τῶν κατὰ τῶν

SISMANOGLIO MEGARO

Ἑλλήνων ἀδικιῶν καὶ καταθλίψεων». Εὐνόητον ὅτι οὕτως ἐπέσυρε τὴν καταδίωξιν τῆς Κυβερνήσεως Σταμπούλωφ, κατὰ δὲ τὰς ἐκλογὰς τοῦ 1886, ἃς διεξήγαγεν ἡ λόγχη καὶ ἡ αὐθαίρετος βία, ἀπέτυχε, συμβουλεύσας ὁ ἴδιος τοὺς συμπολίτας του ν' ἀπόσχωσι τῆς ψηφοφορίας πρὸς ἀποφυγὴν αἱματοχυσιῶν. Διὸ κατὰ τὸ διάστημα τῆς Σταμπουλωφείου δικτατορίας ἀπέσχε τῆς ἐνεργοῦ πολιτικῆς. Ἀπολαύων ὅμως τῆς ἰδιαιτέρας εὐνοίας τοῦ νῦν Ἡγεμόνος, διεφώτισεν αὐτὸν περὶ τῆς τυραννικῆς πολιτικῆς τοῦ Σταμπούλωφ, μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ ὁποίου, συνδεόμενος διὰ στενῆς προσωπικῆς φιλίας μετὰ τοῦ συμπατριώτου του καὶ δεξιωτάτου πολιτικοῦ, τοῦ νῦν εὐκλεῶς ἰθύνοντος τὸ πολιτικὸν τῆς Βουλγαρίας σκάφος κ. Στοϊλώφ, ὡς καὶ τῶν πλείστων ὑπουργῶν, ὁμωμυλιωτῶν ὄντων, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ἐνεργὸν πολιτικήν, διατελῶν ἀπὸ διετίας βουλευτὴς καὶ Πρόεδρος ἅμα τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος Φιλιππουπόλεως.

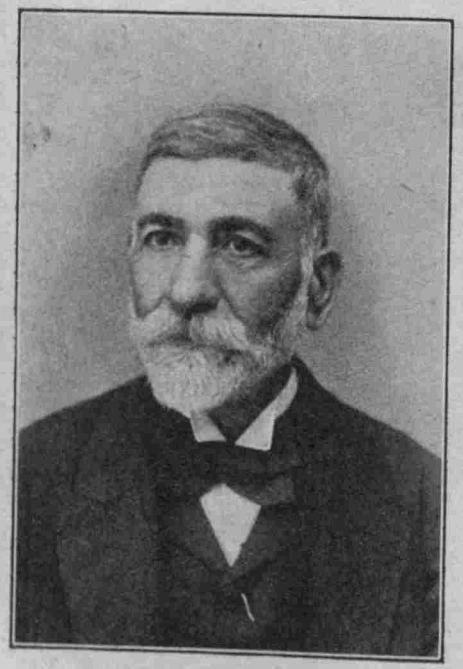

Ὁ κ. Ἀργυριάδης εἶνε τὸ στήριγμα παντὸς ἐν Βουλγαρίᾳ Ἕλληνος, συνενῶν σπάνια χαρίσματα πνεύματος καὶ ψυχῆς καὶ χαρακτῆροςεὐγένειαν,μορφώσεως ἐπιζήλου, γλωσσομαθής, ἅτε κατέχων φιλολογικῶς, πλὴν τῆς ἑλληνικῆς, καὶ τὴν τουρκικήν, βουλγαρικήν, γερμανικὴν καὶ γαλλικὴν γλῶσσαν.

ΛΑΜ. Χ. ΓΡΟΥΤΑΣ

Ὁ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Πρόεδρος τῆς Κεντρικῆς ἐπιτροπείας τῆς ἐν Αἰγύπτῳ Κυπριακῆς Ἀδελφότητος. Ἐγεννήθη ἐν Λεμησσῷ τῆς Κύπρου τῷ 1833 καὶ νεώτατος μετέβη εἰς Αἴγυπτον. Ἡ ἱστορία του εἶνε ἡ αὐτὴ σχεδὸν ὅλων τῶν αὐτόθι ἐγκαθισταμένων Κυπρίων,οἵτινες ἐκ τοῦ μηδενός, διὰ τῆς φιλεργίας των, τῆς φειδοῦς, τῆς τιμιότητος καὶ τῆς εὐφυΐας των, κατώρθωσαν νὰ αὐτοδημιουργηθοῦν εἰς σημαίνοντας ἐμπόρους καὶ μεγαλοκτηματίας. Τοιοῦτος

καὶ ὁ κ. Λαμπριανὸς Γρούτας. Ἀνὴρ τοῦ καθήκοντος, δραστήριος, ὡς μόνα κεφάλαια ἔχων τὴν πίστιν πρὸς τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν τιμιότητα, ἠδυνήθη νὰ διαπρέψῃ εἰς τὸ ἐμπορικὸν στάδιον καὶ νὰ καταλάβῃ ἐξέχουσαν κοινωνικὴν θέσιν.

Ἐμπνέεται ἐξ ἀκραιφνῶν πρὸς τὴν πατρίδα αἰσθημάτων. Οἱ ἐν Αἰγύπτῳ Κύπριοι, ἐκτιμῶντες τὰς ἀρετὰς καὶ τὴν ἀξίαν τοῦ ἀνδρός, ἐξέλεξαν αὐτὸν πρὸ ὀκταετίας πρόεδρον τῆς Κυπριακῆς Ἀδελφότητος, ἥτις εἶνε ἓν τῶν σπουδαιοτέρων ἐν Ἀλεξανδρείᾳ σωματείων, μὲ βλέψεις καὶ ἐνεργείας ἀληθῶς φιλανθρώπους καὶ πατριωτικάς· ἀρκεῖ νὰ εἴπωμεν ὅτι διέθεσε μέχρι τοῦδε ὑπὲρ τὰς ὀκτακισχιλίας λίρας εἰς ἀγαθοεργοὺς καὶ φιλομούσους σκοπούς, διατηρεῖ τέσσαρα δημοτικὰ σχολεῖα ἐν Κύπρῳ, προικοδοτεῖ κατ' ἔτος τὸ ἐν Λευκωσίᾳ Παγκύπρειον Γυμνάσιον, παρέχει ἄρτον, νοσηλείαν, ἰατρούς, φάρμακα καὶ πᾶσαν περίθαλψιν εἰς τοὺς αὐτόθι ἐνδεεῖς Κυπρίους, ἐκπαιδεύει ἀπόρους μαθητάς, ἐν γένει δὲ πρωτοστατεῖ εἰς πᾶσαν εὐγενῆ καὶ γενναίαν ἐνέργειαν καὶ ὑπὲρ γενικωτέρων πατριωτικῶν σκοπῶν.

Τοιούτου σωματείου ἐπαξίως προΐσταται ὁ κ. Γρούτας, ὅστις, κατὰ τὸ ὀκταετὲς διάστημα τῆς προεδρείας αὐτοῦ, τῇ συμπράξει καὶ τοῦ ἐπίσης ἐκλεκτοῦ Συμβουλίου, κατώρθωσε νὰ αὐξήσῃ τὰ κεφάλαια αὐτοῦ εἰς 11,000 αἰγ. λίρας,ἐφ' ᾧ καὶ δικαίως κατὰ τὴν γενικὴν τοῦ 1896 συνέλευσιν ἀνεκηρύχθη Μέγας τῆς Κυπριακῆς Ἀδελφότητος Εὐεργέτης.

ΝΙΚ. ΓΡΥΠΑΡΗΣ

Εἷς ἐκ τῶν κορυφαίων ἐμπόρων Σεβαστουπόλεως Μία ἀπὸ τὰς πλέον ἀγαπητὰς φυσιογνωμίας τοῦ ἐν Ῥωσσίᾳ Ἑλληνισμοῦ. Κατάγεται ἐκ τοῦ ἐν Μυκόνῳ διαπρεποῦς οἴκου. Ἀνὴρ ἀρτίας μορφώσεως καὶ πατριωτικωτάτων αἰσθημάτων. Ὁ πρῶτος δοὺς ἀξιοσημείωτον ὦθησιν εἰς τὸ ἐμπόριον τῆς Σεβαστουπόλεως τῷ 1871. Ἀπὸ δεκαπενταετίας διατελεῖ Πρόξενος τῆς Ἑλ-

SISMANOGLIO MEGARO

λάδος, τιμῶν ἀληθῶς τὸ ὄνομα καὶ τὴν κυβέρνησιν αὐτῆς. Τυγχάνει ἐπίσης Πρόεδρος τῆς αὐτόθι Ἑλληνικῆς Κοινότητος, πρὸς δὲ καὶ ὑποπρόξενος Σουηδίας, Νορβηγίας, Δανιμαρκίας καὶ Ἰταλίας. Εἶνε ἀκόμη καὶ δημοτικὸς Σύμβουλος. Ὁ Ἑλληνισμὸς δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐπιτύχῃ ἐκεῖ καλλίτερον ἀντιπρόσωπον. Ὅλοι τὸν λατρεύουν καὶ τὸν περιβάλλουν δι' ἀπείρου ἐμπιστοσύνης καὶ ὑπολήψεως. Εἰς τὰς ἀτρύτους ἐνεργείας του ὀφείλεται ἡ αὐτόθι ἀνέγερσις Ἑλληνικοῦ Ὀρθοδόξου Ναοῦ καὶ Ἑλληνικοῦ Σχολείου, ὅπερ ἀνέλαβεν ὑπὸ τὴν προστασίαν Αὐτῆς ἡ Α. Μ. ἡ Βασίλισσα Ὄλγα. Ἔχει ἀνοικτὴν τὴν καρδίαν καὶ τὸ βαλάντιον εἰς τοὺς πάσχοντας, εἰς πᾶσαν πρᾶξιν κοινωφελῆ καὶ ἀγαθήν. Εἰς οὐδένα ἀρνεῖται τὴν συνδρομήν του, τὰς συμβουλάς του, πᾶσαν δυνατὴν προστασίαν, περίθαλψιν, ὑποστήριξιν. Οἱ ἐκεῖ Ἕλληνες τὸν θεωροῦν ἀληθὲς σέμνωμα. Εἰς αὐτὸν καταφεύγουν καὶ τὴν κρίσιν αὐτοῦ ἐπικαλοῦνται, ὁσάκις πρόκειται νὰ λύσωσι τὰς μεταξύ των διαφοράς. Καὶ εἶνε πάντοτε δίκαιος, ἀληθὴς καὶ εὐθύτατος ὁ κ. Γρυπάρης, συμφιλιῶν, ἀπονέμων τὸ δίκαιον, κατευνάζων πάθη καὶ παράπονα. Ἀγαπᾷ μετὰ τρυφερᾶς στοργῆς τὴν ἰδιαιτέραν του πατρίδα Μύκονον, ὑπὲρ ἧς καὶ μακρόθεν ἐκθύμως μεριμνᾷ. Τύπος δὲ οἰκογενειάρχου καὶ πατρός, μορφῶν καὶ ἐκπαιδεύων ἑλληνοπρεπέστατα τὰ τέκνα αὐτοῦ. Τυγχάνει ἀδελφὸς τῶν ἐπίσης πατριωτικωτάτων καὶ συμπαθῶν κ. κ. Δημοσθένους Γρυπάρη, ἐν Θεοδωσίᾳ, καὶ τοῦ ἐν Πολωνίᾳ κ. Περικλέους Γρυπάρη, τοῦ ἐπ' ἀδελφῇ γαμβροῦ τοῦ κ Ἀλ. Σκουζέ.

Τοιοῦτος ἐν γενικαῖς γραμμαῖς ὁ κ. Νικόλαος Γρυπάρης, οἵους θὰ ηὐχόμεθα νὰ εἴχομεν πολλοὺς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἐνθουσιώδεις καὶ ἀκραιφνεῖς πατριώτας.

I. ΚΑΡΤΑΛΗΣ

Ἐγεννήθη ἐν Τσαγκαράδᾳ τοῦ Πηλίου τῷ 1842. Μεταβὰς νεώτατος εἰς Αἴγυπτον καὶ ἐπιδοθεὶς εἰς τὸ ἐμπόριον ἐσχημάτισε σημαντικὴν περιουσίαν. Ἀνὴρ μὲ φλογερὰ πάντοτε αἰσθήματα ὑπὲρ τῆς πατρίδος. Τῷ 1866 καταρτίσας μικρὸν σῶμα ἐθελοντῶν καὶ ἐξ ἰδίων συντηρῶν αὐτό, μετέβη εἰς Κρήτην καὶ ταχθεὶς ὑπὸ τὸν Πετροπουλάκην ἠγωνίσθη μέχρι τέλους τῆς ἐπαναστάσεως, δαπανήσας ὅλην σχεδὸν τὴν περιουσίαν του. Μεθ' ὃ μετέβη καὶ πάλιν εἰς Αἴγυπτον, ἔνθα μετὰ δεκαετεῖς μόχθους ἀπέκτησε νέαν οὐκ εὐκαταφρόνητον. Ἀλλὰ κατὰ τὴν ἔκρηξιν τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ ἐπα-

ναστάσεως τοῦ 1878, ἐγκαταλιπὼν τὴν Αἴγυπτον, ἔσπευσε νὰ ἀγωνισθῇ καὶ πάλιν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀριστείδου, μεθ' οὗ σχηματίσας ἐν Ἀθήναις σῶμα ἐθελοντῶν ἐξ 100 καὶ πλέον ἀνδρῶν μετέβη εἰς τὸ Πήλιον, συμμετασχὼν καὶ τῆς δευτέρας μάχης τοῦ Σαρακηνοῦ. Ἐπανακάμψας εἰς Αἴγυπτον, μετὰ τὸ γνωστὸν τέλος τοῦ Θεσσαλικοῦ κινήματος, ἐπεδόθη εἰς τὴν ἐξακολούθησιν τῶν ἐμπορικῶν του ἐργασιῶν, μέχρι τῆς προσαρτήσεως τῆς Θεσσαλίας εἰς τὴν Ἑλλάδα. Φιλοδοξῶν νὰ ἐργασθῇ ἀποτελεσματικώτερον ὑπὲρ τῆς ἰδίας του πατρίδος ἐξελέγη βουλευτὴς κατ' ἐπανάληψιν. Ἀλλ' ἀπογοητευθεὶς ἐκ τῶν κομματικῶν μικροαντιζηλιῶν καὶ ῥαδιουργιῶν παρῃτήθη τῆς πολιτικῆς καὶ ἐπανῆλθεν εἰς Αἴγυπτον ὅπου καὶ διαμένει ἔκτοτε. Ἐν Πηλίῳ ἀπολαύει μεγάλης δημοτικότητος. Ἂν καὶ λευκόθριξ ἤδη, εἶνε ἀκμαῖος τὸ σῶμα ὅσον καὶ τὸ φρόνημα. Ἐνθουσιώδης εἰς πᾶσαν φιλάνθρωπον καὶ πατριωτικὴν ἰδέαν. Ὅταν ἔμαθε τὴν δολοφονίαν τοῦ ὁπλαρχηγοῦ Κρητὸς Λιάπη ἔσπευσε νὰ προσφέρῃ ἰσόβιον συνδρομὴν ἐξ 150 δραχμῶν κατὰ μῆνα εἰς τὴν μητέρα του, καὶ δρ. 10,000 ὡς προῖκα εἰς τὴν ἀδελφήν του. Τελευταῖον εἰς τὴν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἐπιτροπὴν πρὸς συλλογὴν ἐράνων ὑπὲρ τῆς Κρήτης, προσήνεγκεν ἐκ τῶν πρώτων 100 ἀγγλικὰς λίρας.

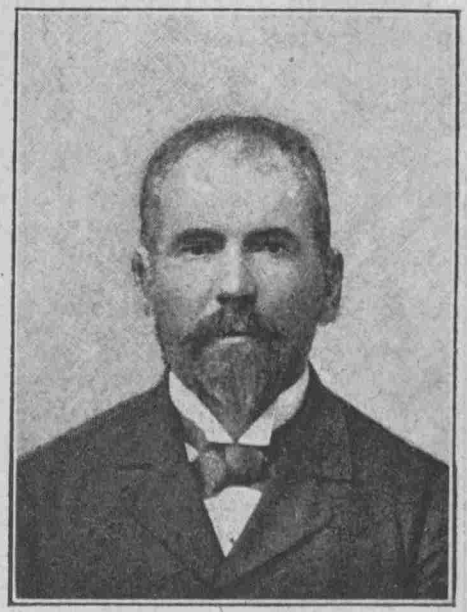

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΠΑΝΤΟΛΕΩΝ

Διευθυντὴς καὶ ἰδιοκτήτης τῆς ἐν Σμύρνῃ ὁμωνύμου ἀτμοπλοΐας. Ἐγεννήθη εἰς Ζάτουναν τῷ 1841. Παῖς ἔτι μετέβη εἰς Σμύρνην, ὅπου δι' ἀνενδότου ἐπιμονῆς καὶ δραστηριότητος, ἐν μέσῳ στερήσεων καὶ ταλαιπωριῶν παντοίων, κατώρθωσε νὰ σχηματίσῃ

SISMANOGLIO MEGARO

μικρόν τι κεφάλαιον, ὅπερ ἀπησχόλησεν εἰς τὸ ἐμπόριον. Προσελήφθη εἶτα εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ τραπεζιτικοῦ οἴκου τοῦ Δημ. Καστρίτση, κατέκτησε τὴν ἐμπιστοσύνην αὐτοῦ ὡς καὶ τῆς πολυαρίθμου πελατείας του, μετὰ τὸν θάνατον δὲ αὐτοῦ, μετῆλθε τὸν ἀργυραμοιβὸν μὲ κεφάλαιον μόνον 50 λιρῶν, προϊὸν τῶν οἰκονομιῶν του. Ἐνσκηψάσης τῷ 1865 τῆς χολέρας ἐν Σμύρνῃ ὁ νέος Παντολέων, ἀψηφῶν πάντα κίνδυνον καὶ ἐξ ἐπιχειρηματικοῦ διακαιόμενος πόθου, εἰργάσθη δραστηρίως, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δὲ ταύτης ἄρχεται ἡ τραπεζιτικὴ αὐτοῦ δρᾶσις. Βαθμηδὸν ὁ κύκλος τῶν ἐργασιῶν του ηὐρύνθη. Οἱ ἐπιφανεῖς αὐτόθι κεφαλαιοῦχοι καὶ ἔμποροι ἤνοιξαν αὐτῷ μεγάλας πιστώσεις, στηριζόμενοι εἰς μόνην τὴν παραδειγματικὴν τιμιότητα, τὴν ἔκτακτον ἐνεργητικότητα καὶ τὴν μετὰ θαυμαστῆς συνέσεως πορείαν εἰς πάσας αὐτοῦ τὰς ἐπιχειρήσεις. Αἱ πρόοδοι ὑπῆρξαν ταχεῖαι καὶ καταπληκτικαί. Δύναταί τις εἰπεῖν ὅτι ἐξεβίαζεν ὑπὲρ ἑαυτοῦ πᾶσαν εὐνοϊκὴν περίστασιν, ἣν διέβλεπεν ὁ ἐκτάκτως πρακτικὸς καὶ γόνιμος αὐτοῦ νοῦς.

Νυμφευθεὶς τὴν θυγατέρα τοῦ ἄλλοτε προϊσταμένου του Καστρίτση, ἐγένετο εὐτυχὴς οἰκογενειάρχης. Σήμερον εἷς τῶν υἱῶν του διευθύνει τὸ ὑπὸ τὴν ἰδίαν ἐπωνυμίαν τραπεζιτικὸν κατάστημα, ὁ δὲ πρεσβύτερος τὴν φερώνυμον Ἀνατολικὴν Ἀτμοπλοΐαν, ἀριθμοῦσαν ἤδη ἓξ ἀτμόπλοια, περιάγοντα ὑπερηφάνως τὴν Ἑλληνικὴν σημαίαν ἀνὰ τὴν Μεσόγειον καὶ παρέχοντα ἔντιμον ἄρτον εἰς πολλοὺς Ἕλληνας καὶ οὐκ ὀλίγας ὑπηρεσίας εἰς τὸ ἐμπόριον. Ἤδη ὡς ἀντάξιον συνεργάτην ἔχει τὸν ἐπίσης δραστήριον καὶ νοήμονα υἱόν του Δημοσθένην, ὅστις εἶνε ὁ δεξιὸς τοῦ πατρός του βραχίων.

Τοιοῦτος ἐν συνόψει ὁ κ. Πανταλέων, ἐκ τῶν ὀλίγων ἐν Σμύρνῃ ὁμογενῶν, ὅστις ὀφείλει τὴν ἐκ τοῦ μηδενὸς κοινωνικήν του περιωπὴν εἰς μόνην τὴν εὐφυΐαν καὶ ἀκούραστον δραστηριότητά του.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ι. ΠΙΕΡΙΔΗΣ

Διευθυντὴς τῆς ἐν Βηρυτῷ Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορικῆς Τραπέζης. Ἐγεννήθη ἐν Λάρνακι τῷ 1849 ἐξ ἐγκρίτων καὶ εὐγενῶν γονέων. Εἰς τὰς ἐγκυκλίους σπουδάς του διέπρεψεν, ἐπιδοθεὶς εἶτα εἰς τὸ ἐμπόριον. Τῷ 1878, ὅταν ὁ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ διαπρεπὴς ὁμογενὴς κ. Γ. Γούσιος διωρίσθη Διευθυντὴς τῆς ἐν Κύπρῳ Ἀγγλοαιγυπτιακῆς τραπέζης, ἐκτιμήσας τὰ μοναδικὰ προσόντα τοῦ Πιερίδου, προσέλαβεν αὐτὸν ὡς ὑπάλληλον κατ' ἀρχὰς εἶτα δὲ ὡς ὑποδιευθυντήν. Τοσαύτην δὲ ἐπεδείξατο δραστηριότητα ὥστε, κληθέντος τοῦ κ. Γουσίου εἰς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ καταστήματος τῆς ἰδίας τραπέζης, ἐγένετο οὗτος Γενικὸς Διευθυντὴς αὐτῆς ἐν Κύπρῳ. Ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν του τὰ συμφέροντα τῆς Τραπέζης προήχθησαν, εὐκολίαι εἰς τὸ ἐμπόριον παρεσχέθησαν καὶ ἐν γένει κατεδείχθη ἡ εὐεργετικὴ διὰ τὴν ἰδίαν του πατρίδα καὶ τοὺς συμπολίτας δρᾶσις του. Οὐδεὶς Κύπριος θὰ λησμονήσῃ τὰς ὑπὲρ τοῦ τόπου εὐγενεῖς του προσπαθείας. Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, ἀμείβουσα τὰς σπανίας ἀρετὰς τοῦ ἀνδρός, ἀπένειμεν αὐτῷ τὸ παράσημον τοῦ Σωτῆρος. Διαλυθέντος τοῦ ἐν Κύπρῳ Καταστήματος τῆς Ἀγγλοαιγυπτιακῆς Τραπέζης προὐτάθη αὐτῷ ἡ διεύθυνσις τοῦ ἐν Καΐρῳ. Ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ἡ ἐν Κύπρῳ Ὀθωμανικὴ Τράπεζα διεξεδίκει ὑπὲρ ἑαυτῆς τοιοῦτον ῥέκτην ὑπάλληλον καὶ ἐπρότεινεν αὐτῷ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐν Λάρνακι ὑποκαταστήματος, ἣν ὁ κ. Περίδης ἀπεδέχθη ὅπως μὴ ἀπομακρυνθῇ τῆς προσφιλοῦς γεννετείρας. Ἀλλ' ὁ κύκλος ἦτο στενὸς διὰ τιαύτην ἱκανότητα, διὸ ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Διευθυντὴς Βίνσετ προσεκάλεσε τὸν κ. Περίδην νὰ διευθύνῃ τὸ ἐν Πέραν Κεντρικὸν Κατάστημα. Ἀλλὰ χάριν τῆς μητρός του, ἣν τρυφερώτατα ἐλάτρευε καὶ ἧς δὲν ἤθελε νὰ ἀπο-

μακρυνθῇ, ἀπεποιήθη τὴν σπουδαίαν ταύτην θέσιν, δεχθεὶς εἶτα τὴν ἐν Βηρυττῷ διεύθυνσιν, ἔνθα καὶ μέχρι σήμερον διαμένει τιμῶν πράγματι τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα καὶ τὴν ἐκθρέψασαν αὐτὸν ἰδιαιτέραν πατρίδα.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΙΣΤΗΣ

Εἷς ἐκ τῶν δημοφιλεστέρων ἑλλήνων ἰατρῶν τοῦ Καΐρου. Τὸ ὄνομά του εἶνε γνωστὸν ἄλλως τε καὶ εἰς τοὺς ἀναγινώσκοντας τὸν «Γαληνόν», ὡς ἑνὸς τῶν ἀκαταπονήτων αὐτοῦ συνεργατῶν.

Ἂν καὶ ὁ κύκλος τῆς ἐπιστημονικῆς του δράσεως φαίνεται μικρὸς ἐν Καΐρῳ, ὅπου ἡ ἐπιστήμη θεωρεῖται καὶ ἐξασκεῖται ὡς καθαρῶς βιοποριστικὸν ἐπάγγελμα, ἐν τούτοις δὲν ὤκνησε νὰ καταστήσῃ γνωστὰς πολλὰς ἑκάστοτε ἰδίας παρατηρήσεις καὶ εἰς τὸν γαλλικὸν ἰατρικὸν τύπον.

Ὁ βίος τοῦ κ Ν. Πίστη εἶνε ἡ αὐτὴ ἐπανάληψις τῆς ἱστορίας ὅλων τῶν αὐτοδημιουργουμένων ἱκανοτήτων, ὅσαι, παλαίουσαι κατὰ δυσμενοῦς καὶ ἐχθρικῆς τύχης, κατορθώνουν νὰ τὴν νικήσουν καὶ νὰ ἐπιβληθῶσι διὰ τῆς ἐπιμονῆς, τῆς θελήσεως, τοῦ σταθεροῦ χαρακτῆρος καὶ τοῦ πρὸς τὴν πρόοδον ἀσβέστου ἔρωτος. Γεννηθεὶς ἐν Ἄνδρῳ τῷ 1853 ἔμεινεν ὀρφανὸς πατρός, ἀπολέσαντος τρία ἀλληλοδιαδόχως ἰδιόκτητα ἐμπορικὰ πλοῖα, ἐν παντελεῖ ἐνδείᾳ μετὰ τῆς μητρὸς καὶ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν του. Ἀλλὰ διὰ μυρίων στερήσεων καὶ αὐταπαρνήσεως αὐτοῦ καὶ τῆς μητρός του, ἥτις, ἐνεργητικοῦ καὶ ἐκτάκτου χαρακτῆρος, διεφλέγετο νὰ σπουδάσῃ τὸν προσφιλῆ της Νικόλαον, ἠδυνήθη δι' ἀνεκδιηγήτων στερήσεων καὶ κακουχιῶν, οὐ μόνον νὰ περαιώσῃ τὰς ἰατρικάς του

σπουδάς, ἀλλὰ καὶ νὰ συμπληρώσῃ αὐτὰς ἐπὶ τετραετίαν ἐν Παρισίοις, χρησιμοποιήσας πρὸς τοῦτο τὰς πρώτας ἐκ τῆς ἐξασκήσεως τοῦ ἰατρικοῦ ἐπαγγέλματος οἰκονομίας του, πρὸς δὲ καὶ νὰ φανῇ αὐτόχρημα προστάτης καὶ εὐεργέτης τῆς λοιπῆς οἰκογενείας.

Καὶ ἤδη, κάτοχος ἀρίστης ἐπιστημονικῆς μορφώσεως, πεπροικισμένος διὰ σπανίας εὐφυΐας καὶ κρίσεως, φιλόπονος, ἐγκυκλοπαιδικώτατος, ἐγκρατὴς τῆς γαλλικῆς φιλολογίας, ὅσον ὀλίγοι τῶν συναδέλφων του, διαπνεόμενος ἐκ τῶν εὐγενεστέρων αἰσθημάτων, δικαίως ἐφείλκυσε τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ὑπόληψιν τῆς αὐτόθι Ἑλληνικῆς κοινότητος, ὅπου ὁ οἶκος του κατέστη τὸ ἐντευκτήριον πάντων τῶν ἐξ Ἑλλάδος ἐπισκεπτομένων τὸ Κάϊρον λογίων καὶ φιλομούσων καὶ ἐπιστημόνων. Γλυκὺς τοὺς τρόπους καὶ προσηνὴς τὸ ἦθος ἀσκεῖ τὸ ἰατρικόν του ἔργον ἐξ ἀγνοῦ φιλανθρωπικοῦ αἰσθήματος, πρόθυμος πάντοτε εἰς τὸ καθῆκον, ὡς στρατιώτης ἐν ὥρᾳ μάχης, εἰς οὐδένα ἀρνούμενος τὴν πολύτιμον αὐτοῦ ἰατρικὴν συνδρομήν. Ἐφ' ᾧ καὶ δικαίως ἀποτελεῖ ἀγαπητὸν μέλος τῆς ἐν Καΐρῳ πολυαρίθμου Ἑλληνικῆς Κοινότητος.

ΑΛΕΞ. Α. ΡΑΛΛΗΣ

Πρόεδρος τῆς ἐν Μανσούρᾳ τῆς Αἰγύπτου Ἑλληνικῆς Κοινότητος. Καταγόμενος ἐξ ἐγκρίτου οἰκογενείας, ἐγεννήθη ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῷ 1851, δωδεκαέτης δὲ ἀπεστάλη εἰς Μασσαλίαν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Λιβερπούλην πρὸς μόρφωσιν καὶ ἐκπαίδευσιν. Τῷ 1874 ἐπανακάμψας εἰς Αἴγυπτον ἐγκατέστη ἐν Μανσούρᾳ, ἔνθα καὶ διαμένει ἔκτοτε. Ὡς ἔμπορος φημίζεται ὡς εἷς τῶν νοημονεστέρων καὶ δραστηριωτέρων, ἡ δὲ κοινωνική του θέσις εἶνε ἀνταξία τῆς τοῦ ἀοιδίμου πατρός του Ἀντωνίου Ράλλη, ὃν καὶ διεδέχθη θανόντα ἐν τῇ ἐξακολουθήσει καὶ τῶν ἐμπορικῶν ἐργασιῶν καὶ τῆς κοινωνικῆς ἐκείνου περιωπῆς. Ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς αὐτόθι Ἑλληνικῆς Κοι-

SISMANOGLIO MEGARO

νότητος ἐργάζεται μετὰ παραδειγματικοῦ ζήλου καὶ αἰσθήματος ἀκραιφνοῦς, ἐφ' ᾧ καὶ ἐτιμήθη πρὸ ὀκταετίας ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως διὰ τοῦ Σταυροῦ τοῦ Σωτῆρος. Συνενοῖ σπανίας ἀρετὰς αἰσθημάτων καὶ χαρακτῆρος. Λεπτὸς τοὺς τρόπους, ἀληθὴς ντσέντελμαν εἰς πάσας τὰς σχέσεις αὐτοῦ, ἄμεμπτος εἰς τὰς ἐμπορικάς του συναλλαγάς, μὲ αἰσθήματα γενναῖα καὶ ἐλευθέρια, τυγχάνει εἷς τῶν προεχόντων καὶ δημοφιλῶν τύπων τῆς ἐν Μανσούρᾳ πολυπληθοῦς καὶ ἐμπορικωτάτης ἑλληνικῆς παροικίας.

ΠΕΤΡΟΣ ΣΚΑΣΗΣ

Πρωτος Γραμματεὺς τοῦ Πολιτικοῦ ἐν Αἰγύπτῳ Πρακτορείου. Νεώτατος ἔτι, μόλις τριακοντούτης, γεννηθεὶς ἐν Ἑρμουπόλει ἤρξατο τοῦ διπλωματικοῦ του σταδίου κατὰ τὸ 1891. Νέος ἀρίστης μορφώσεως καὶ ἀγωγῆς εὐμοιρῶν, λεπτὸς τοὺς τρόπους, εὐγενὴς τὰ αἰσθήματα, διαφλεγόμενος ἐκ ζήλου πρὸς τὸ καθῆκον, πεπροικισμένος δὲ δι' ὅλων τῶν ἐπιστημονικῶν καὶ ἠθικῶν κεφαλαίων, θεωρεῖται σήμερον ὡς εἷς τῶν διακεκριμένων ὑπαλλήλων τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως. Ἐὰν ἀναλογισθῇ τις οἵαν ὑψηλὴν ἀποστολὴν κέκληται νὰ ἐκπληρώσῃ ὁ προξενικὸς ἡμῶν κλάδος ἐν τῷ ἔξω Ἑλληνισμῷ, καὶ πόσον σπάνιοι εἰσὶν οἱ ἀγαθοὶ αὐτοῦ ἐργάται, θὰ εὐχηθῇ ὅπως ἐγκλείῃ εἰς τοὺς κόλπους του τοιούτους νοήμονας, φιλοπάτριδας καὶ δραστηρίους ἄνδρας, οἷος ὁ κ. Σκάσης. Ἐν Αἰγύπτῳ ἐξετιμήθη δεόντως ἡ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ ἱκανότης του, ἡ πιστὴ τοῦ καθήκοντος ἐκπλήρωσις καὶ ἡ ἐν παντὶ τῷ ἀφορῶντι εἰς ἐθνικοὺς σκοποὺς ἐπιτυχὴς δρᾶσις του. Ἀφωσιωμένος ὁλοψύχως εἰς τὴν ἀνατεθειμένην αὐτῷ ὑπηρεσίαν, διατελεῖ

πάντῃ ξένος τῶν κομματικῶν, διὸ ἀπολαύει γενικῶν συμπαθειῶν καὶ ἀμερίστου ὑπολήψεως τιμῶν οὕτω καὶ τὸ ἔθνος, ὑπὲρ οὗ ἐργάζεται, καὶ τὴν Κυβέρνησιν, ἣν μετὰ ζήλου ὑπηρετεῖ.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ

Γνωστὸς καὶ συμπαθὴς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ μεγαλέμπορος, κατορθώσας διὰ τῆς ἐξιδιασμένης δραστηριότητος, τοῦ ἐπιχειρηματικοῦ πνεύματος καὶ τοῦ ἀγαστοῦ ἤθους, ὅπερ τὸν χαρακτηρίζει, νὰ δημιουργήσῃ σημαντικὴν περιουσίαν. Ἐγεννήθη ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐξ οἴκου ἐγκρίτου καὶ ἐγκατέστη πρὸ ὀκταετίας ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Εἶνε ἀνὴρ μὲ ἀγαθὰ φρονήματα, μὲ βαθὺ τὸ κοινωνικὸν αἴσθημα, πρὸ πάντων δὲ θερμὸς καὶ ἀκραιφνὴς πατριώτης, πρόθυμος καὶ δαψιλὴς εἰς πᾶσαν φιλάνθρωπον ἐπίκλησιν, εἰς πᾶσαν κοινωνικὴν ἢ ἐθνικὴν ἀνάγκην. Ὑπὲρ τῆς ἀνοικοδομήσεως τοῦ Παναθηναϊκοῦ Σταδίου κατὰ τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας τοῦ 1896 ἔσπευσεν ἐκ τῶν πρώτων νὰ ἀποστείλῃ πρὸς τὸν Γραμματέα τῆς Ἐπιτροπῆς κ. Φιλήμονα διακόσια εἰκοσάφραγκα. Οὐδέποτε ἐλησμόνησε τοὺς ἐκ τῶν ἐν Ἑλλάδι σεισμῶν παθόντας, ὑπὲρ ὧν σπουδαῖα ποσὰ ἐκάστοτε συνεισέφερεν. Χορηγεῖ κατ' ἔτος ἀξιοσημειώτους συνδρομὰς ὑπὲρ τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Σχολείων τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος καὶ ὑπὲρ τῶν εὐαγῶν καὶ φιλανθρωπικῶν αὐτῆς καταστημάτων. Τελευταῖον κατέβαλε πεντακισχίλια φράγκα χρυσᾶ ὑπὲρ τῶν Κρητῶν καὶ πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ ἀγῶνος τῆς ἡρωϊκῆς νήσου. Ἐν γένει δὲ εἶνε ἐκ τῶν ἀγαθῶν καὶ εὐγενῶν τέκνων τῆς

SISMANOGLIO MEGARO

Ἑλλάδος, ἐφ' οἷς ἡ πατρὶς δικαίως σεμνύνεται καὶ προσδοκᾷ αἰσιώτερον μέλλον.

ΝΕΣΤΩΡ ΤΣΑΝΑΚΛΗΣ

Ὁ γνωστὸς ἐν Καΐρῳ μεγαλέμπορος καπνῶν. Ἐγεννήθη ἐν Γκιμουλτσίνῃ τῆς Θράκης τῷ 1846. Ἀποκατασταθεὶς πρὸ ἐτῶν πολλῶν ἐν Αἰγύπτῳ ἠδυνήθη διὰ τῆς ἰδίας φιλοπονίας, τῆς σπανίας ἐνεργητικότητος, τῆς εὐφυΐας καὶ τοῦ εἰλικρινοῦς χαρακτῆρος του νὰ καταλάβῃ διακεκριμένην θέσιν ἔν τε τῷ ἐμπορίῳ καὶ τῇ αὐτόθι ἑλληνικῇ παροικίᾳ, ἧς ἀποτελεῖ μέλος ἀγαπητὸν καὶ πολύτιμον. Καὶ οὗτος δημιούργημα τῆς προσωπικῆς του ἐργασίας. Εἶνε ὁ πρῶτος ὅστις ἀνήγαγεν εἰς τελειότητα τὴν βιομηχανίαν τῶν αἰγυπτιακῶν σιγαρέτων. Τὰ προερχόμενα ἐκ τοῦ μεγάλου ἐργοστασίου του ἀπὸ πολλοῦ ἀπολαύουσι παγκοσμίου φήμης, πρὸς εὐρυτέραν δὲ διάδοσιν αὐτῶν ἵδρυσε πολλαχοῦ ὑποκαταστήματα. Ἂν καὶ ἀπέκτησε μεγάλην περιουσίαν, ἐν τούτοις παραμένει ἀείποτε ὁ αὐτός, ἀπέριττος, μετριόφρων, γλυκὺς τὸ ἦθος, ἀγαθὸς τὴν ψυχήν, ἔμπλεως γενναίων αἰσθημάτων πρός τε τὴν κοινωνίαν καὶ τὴν πατρίδα του. Ὑπὲρ τῆς ἐν Καΐρῳ Ἑλληνικῆς Κοινότητος μοχθεῖ μετὰ ζήλου. Εἰς τὴν γενέθλιον αὐτοῦ πατρίδα ἀποστέλλει κατ' ἔτος 200 λίρας ἀγγλικὰς πρὸς συντήρησιν νηπιαγωγείου, πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ ὁποίου ἐδωρήσατο καὶ τὸ οἰκόπεδον ἀξίας 500 λιρῶν, ἐσχάτως δὲ ἀπέστειλεν ἑτέρας 900 πρὸς ἵδρυσιν ἑλληνικοῦ Σχολείου, ἐφ' ᾧ καὶ ἐκηρύχθη ὑπὸ τῆς ἐκεῖ εὐγνωμονούσης Κοινότητος Μέγας Εὐεργέτης. Ἐν γένει δὲ ὁ κ. Τσανακλῆς εἶνε ἓν τῶν

πολυτίμων τέκνων τῆς Ἑλλάδος, τὰ ὁποῖα τιμῶσι τὴν ἑλληνικὴν εὐφυΐαν καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἔθνους ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ, ἐφ' ᾧ καὶ δικαίως ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἐτίμησε αὐτὸν διὰ τοῦ ἀργυροῦ Σταυροῦ τοῦ Σωτῆρος.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΤΖΗΙΩΑΝΝΟΥ

Ἡ ἐν Ζαγαζικίῳ τῆς Αἰγύπτου πολυπληθὴς καὶ ἐμπορικωτάτη Ἑλληνικὴ Κοινότης ἔχει βεβαίως νὰ ἐπιδείξῃ πολλὰ ἔγκριτα καὶ ἐξέχοντα μέλη. Δημοσιεύομεν τὴν εἰκόνα ἑνὸς ἐξ αὐτῶν, ἐπιφυλασσόμενοι προσεχῶς νὰ συμπεριλάβωμεν καὶ ἄλλων, ἐπίσης ἀξιοτίμων καὶ εὐϋπολήπτων ἀνδρῶν. Ὁ κ. Χατζηϊωάννου, πρὸ τριακονταετίας ἀπελθὼν εἰς Αἴγυπτον, καὶ συνεταιρισθεὶς μετὰ τοῦ συγγενοῦς του Περικλέους Ταμπακοπούλου, ἐγένετο εἷς τῶν ὀνομαστῶν ἐμπόρων τοῦ βάμβακος ἀπολαύων γενικῆς ὑπολήψεως καὶ πίστεως ἐν Αἰγύπτῳ. Κατάγεται ἐκ τῆς νήσου Τήνου, ἣν ἰδιαζόντως ἀγαπᾷ καὶ ὑπὲρ ἧς δὲν παύει μοχθῶν καὶ θυσιάζων. Πλείστους ὅσους τηνίους μετεκαλέσατο ἐν Ζαγαζικίῳ, παρασχὼν αὐτοῖς στάδιον ἐργασίας καὶ ἀποκαταστάσεως. Ὡς μέλος τῆς ἐπιτροπῆς τῆς Ἑλληνικῆς ἐν Ζαγαζικίῳ Κοινότητος, παρ' ἧς ἐκλέγεται παμψηφεί, καὶ ἧς προεδρεύει ὁ ἐξίσου ῥέκτης καὶ φιλοπρόοδος κ. Φοινικόπουλος, ἐργάζεται δραστηρίως καὶ κοινωφελῶς. Εἰς τὰς ἀόκνους καὶ φιλοτίμους ἐνεργείας τούτου καὶ τῶν λοιπῶν ἐγκρίτων μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς ὀφείλεται ἡ ἵδρυσις Σχολείων, Ἐκκλησίας, Νεκροταφείου. κλπ. Οὕτως ὁ κ. Χατζηϊωάννου, γλυκὺς τὸ ἦθος, προσηνής, εἰλικρινὴς τὸν χαρακτῆρα, ἐλευθέριος, ἀρωγὸς πάσης εὐγενοῦς καὶ πατριωτικῆς ἰδέας, ἐκ τῶν πρώτων χορηγῶν εἰς πᾶσαν ἐθνικὴν ἀνάγκην,

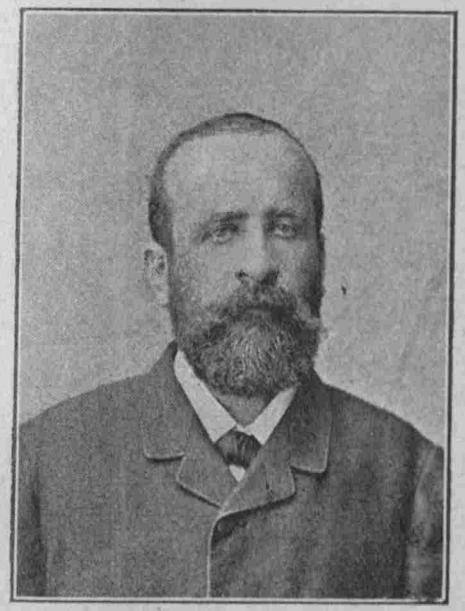

SISMANOGLIO MEGARO

δικαίως τιμᾶται καὶ ἀγαπᾶται ὑπὸ πάντων Λαβὼν σύζυγο, ἐκ τῆς ἐγκρίτου οἰκογενείας τοῦ μακαρίτου Γεωργίου Δημοπούλου, ἀνατρέφει ἑλληνοπρεπῶς τὰ τέκνα του καὶ εἶνε πρότυπον ἐναρέτου καὶ ζηλευτοῦ οἰκογενειάρχου.

ΕΛΕΦΑΣ ΚΑΙ ΑΡΝΙΟΝ

Ἔλεφας βλέπει πλανηθὲν ἀρνάκι νὰ βελάζῃ,
τὸ σταματᾷ καὶ τό ρωτᾷ ποῦ τρέχει, τί τρομάζει.
—«Γιὰ τὸ Θεό, φωνάζει αὐτό, ὅ,τι ἠμπορέσῃς κάνε,
γιατί, σὰν μείνω μοναχό, οἱ λύκοι θὰ μὲ φᾶνε».

Κι' ἐκεῖνος εἶπε:—«Μή, πτωχό, μὴ κλαὶς καὶ ἔχ' ἐλπίδα
ς αὐτὴν ἐδῶ τὴν ἰσχυράν, ποῦ βλέπεις, προβοσκίδα».
Καὶ τ' ἀνασήκωσε 'ψηλά, πλὴν τοῦσφιξε τὸ σῶμα
τόσον πολύ, ποὺ τὸ πτωχὸ κατέπεσ' ἄπνουν πτῶμα.

Ἂς ἐνθυμοῦνται μερικοὶ ὅτι πολλάκις φέρει
μέγα κακὸν ἀντὶ καλοῦ ἀδέξιο φίλου χέρι.

ΒΛΑΔΙΜΗΡΟΣ Α. ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΙΠΠΟΔΡΟΜΙΟΥ

Ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ.

Πάνινον παραπέτασμα εἰς τὴν εἴσοδον· ἐντός, ὀξὺ καὶ ἀναπάλλον φῶς ἀεριόφωτος· εἰς τὸ μέσον κυκλοτερὴς ἅλως μαυρίζουσα· ὑπεράνω αἰωρουμένη ὀροφὴ ἐκ καραβοπάνου, διανοιγομένη καὶ διαφαίνουσα τὸ στερέωμα τοῦ οὐρανοῦ. Ἐπὶ τῶν ξυλίνων ἀνακλίντρων ποικίλα καὶ φαεινὰ χρώματα θερινῶν ἀμφιεσμῶν διαστιζόμενα ὑπὸ μαύρων στολῶν.

Θορυβώδης ὀρχήστρα, μὲ δαιμονιῶντα οἶστρον, ἀνακρούει ἀσθματικὰ ἐμβατήρια. Τὸ θέαμα ἄρχεται.

Δὲν θὰ ὑπολογίσω μέχρι μιᾶς τὰς στροφὰς τῶν καλπαζόντων ἵππων, δὲν θ' ἀπαριθμήσω μετ' ἀκριβολογίας Ὁμήρου ἀπαριθμοῦντος τὰς ναῦς τῶν Ἀχαιῶν τοὺς μορφασμοὺς ἢ τὰ κυβιστήματα τῶν γελωτοποιῶν, δὲν θὰ περιγράψω ἐνδιατρίβων, τὴν πλαστικότητα τῶν κνημῶν τῶν ἱππευτριῶν, οὐδὲ θὰ ζυγίσω καὶ ἐκτιμήσω, μὲ βλέμμα ἐμπειρογνώμονος, τὴν ὑπὸ τὴν κολλητὴν ροδόχρουν ἀναζυρίδα γυναικείαν σάρκα.

Θὰ προσπαθήσω νὰ σημειώσω, ἁπλῶς καὶ ἀπερίττως τὰς ἰδέας, τὰς ὁποίας ἐξήγειρεν ἐν ἐμοί, ἀκουσίως, ἐν ἀορίστῳ καὶ λεληθότι συνειρμῷ, τὸ θέαμα τοῦ ἱπποδρομίου.

* * *

Ὅταν ρίπτωμεν πέτραν εἰς τὴν γαληνιῶσαν θάλασσαν, ἐπὶ τῆς λείας ἐπιφανείας της σχηματίζονται ὁμόκεντροι ὑγροὶ κύκλοι εὐ-

* ΣΗΜ.—Λυπούμεθα ὅτι πλὴν τοῦ ὡραίου ὑπ' ὄψιν ἀρθριδίου δὲν δυνάμεθα, ἐλλείψει χώρου, νὰ καταχωρήσωμεν καὶ ἑτέραν περισπούδαστον καὶ ἐνδιαφέρουσαν μελέτην ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ Σωκράτης ὡς σύζυγος», ἣν λίαν βραδέως ἀπέστειλεν ἡμῖν ὁ διακεκριμένος φίλος συνεργάτης κ. Ἀριστοτέλης Κουρτίδης, τοῦ ὁποίου ὁ ψυχολογικὸς ὅσῳ καὶ καλλιτεχνικὸς κάλαμος κέκτηται τὴν σπανίαν δύναμιν νὰ σαγηνεύῃ καὶ νὰ κατακτᾷ. Τὴν μελέτην ταύτην ἂς ἐπιφυλαχθῶσιν οἱ ἀναγνῶσται τοῦ Ἡ μ ε ρ ο λ ο γ ί ο υ νὰ ἀπολαύσωσιν εἰς τὸν προσεχῆ τόμον τοῦ 1898.

SISMANOGLIO MEGARO

ρυνόμενοι ὁλονέν, ἀνεξαρτήτως πλέον τῆς πληξάσης τὸ ὕδωρ πέτρας, ἥτις ἐβυθίσθη· ὁμοίως εἰς τὴν ψυχήν μας γεννῶνται ἰδέαι, αἵτινες ἐξακολουθοῦν τὴν φοράν των, τὴν πλοκὴν καὶ τοὺς συνδυασμούς των, ἀσχέτως πλέον πρὸς τὸν ἔξωθεν ε ρ ε θ ι σ μ ό ν, ὅπως τὸν ἀποκαλοῦμεν εἰς τὴν ψυχολογίαν, ἀσχέτως πρὸς τὴν πρώτην ὤθησιν.

Ἡ θέα τῶν γελωτοποιῶν τοῦ ἱπποδρομίου ἀντὶ νὰ μὲ κινήσῃ εἰς γέλωτα μ' ἐνέβαλεν εἰς μελαγχολίαν. Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι οἵ διασκεδάζοντες τὸ κοινὸν μὲ τὴν φυσικὴν ἀθλιότητα ἣν ἐπιτηδεύουσι, μὲ τὸ οἰκτρὸν θέαμα τῆς γελοιότητός των, αὐτὸς μὲ τὸν ἐκ ρακῶν ὕβον του, ὁ ἄλλος μὲ τὴν ἐκ κηρωτοῦ φαλάκραν του, ὁ ἄλλος μὲ τὴν ἀπομεμωραμένην του ἔκπληξιν, ἀνακινοῦσι τὴν ὑποστάθμην τοῦ ζωώδους, τὸ ὁποῖον εὑρίσκεται ἐν ἡμῖν. Αἱ βεβιασμέναι ἐκεῖναι ὡς νευροσπάστων πτώσεις των, τὰ ἡλίθιά των κυβιστήματα σύρουσιν εἰς τὴν κόνιν, ἐφ' ἧς κυλίονται, τὴν ἀνθρωπίνην ἀξιοπρέπειαν· διότι εἶνε ἄνθρωποι τὰ ὄντα αὐτὰ τὰ παραδέρνοντα ἐντὸς τῶν ἀλλοπροσάλλων, ποικιλοχρώμων καὶ ποικιλοστίκτων καὶ φαντασιωδῶν στολῶν· αἴσθημα οἴκτου βαθέος καὶ ἀηδίας πληροῦσι τὴν ψυχήν· μετὰ τοιοῦτο θέαμα ἡ ψυχὴ ἔχει ἀνάγκην καθαρισμοῦ.

* * *

Ὁ ἄγγλος φιλόσοφος Γεώργιος Λούις, ὁ διάσημος διὰ τὴν κατὰ τῆς εἰδικῆς ἐνεργείας τῶν νεύρων θεωρίαν του, ὁ ἄνευ γάμου σύζυγος καὶ συνεργάτης τῆς μεγάλης Γεωργίας Ἔλιοτ, εἰς τὴν «Φυσιολογίαν τοῦ καθ' ἡμέραν βίου» τονίζει μετὰ λυρικῆς ἐξάρσεως ὕμνον εἰς τὴν Πεῖναν, ἥτις ἔρριψε βράχους καὶ ἔταμεν ὁδούς, ἥτις ἔζευξε τοὺς κρημνοὺς διὰ γεφυρῶν, ἥτις ἔστρεψε τὴν πρῷραν τῶν πλοίων πρὸς ἀγνώστους λιμένας, ὤθησε τὸν ἄνθρωπον εἰς ξένας ἀκτάς.

Ὤ, βεβαίως δὲν ἦτο αὐτὴ ἡ ἰδεώδης πεῖνα ἡ συσπῶσα εἰς μορφασμὸν τοὺς μῦς τῶν προσώπων τῶν γελωτοποιῶν ἐκείνων!.. Ἦτο ἄλλη τις, ζωώδης πεῖνα, σκοτεινὸν ὁρμέμφυτον, μὴ ἐξετάζον, ἂν ὁ ἄρτος ὁ ριπτόμενος εἰς τὸν οἰσοφάγον ἀπόζῃ ἐκ τοῦ τρόπου, δι' οὗ ἀπεκτήθη, μὴ φροντίζον, ἂν ἀξίζῃ νὰ σύρῃ τις τὴν κοιλίαν του κατὰ γῆς μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ τὴν γεμίσῃ.

Ὤ Πεῖνα, ὅπως εἰς λαούς τινας ἀγρίους τὸ αὐτὸ ξύλινον εἴδωλον ἂν μὲν εἶνε πρὸς τὰ δεξιὰ εἶνε Πνεῦμα ἀγαθότητος, ἂν δὲ πρὸς τ' ἀριστερὰ Πνεῦμα ὀλέθρου, καὶ σύ, τὸ αὐτὸ ὁρμέμφυτον, εἶσαι μὲν εἰς τὰ πρόσω ἐλαύνουσα καὶ πρὸς ἀγῶνα καὶ πρόοδον ἐξοτρύνουσα δύναμις, ἀλλὰ καὶ σιδηροῦς δεσμὸς συσφίγγων τὴν τάλαι-

ναν ἀνθρωπότητα, ἥτις, ἀπὸ τῆς δημιουργίας, καταπίπτει ἑκάστην ἑσπέραν βαρέως εἰς τὴν κλίνην της, ἐξηντλημένη ἐκ τῆς πάλης τῆς ἡμέρας πρὸς κατάκτησιν τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου. Πόσην πνευματικὴν δύναμιν καταναλίσκεις ματαίως καθ' ἑκάστην, πόσας καλλιτεχνικὰς ψυχὰς ἔσβυσας καὶ σβύνεις, εἰς πόσους ὀφθαλμοὺς ἔκαμες ν' ἀστράψῃ ἡ ἀπόφασις τοῦ ἐγκλήματος, πόσας ὑπάρξεις ὡδήγησες «σὰν ἀρνιὰ νοιασμένα» εἰς τὴν σκοτεινὴν ὁδὸν τῆς ἁμαρτίας! Τὸ εἴδωλόν σου ἵσταται καὶ ἐξ ἀριστερῶν, ὦ Πεῖνα!

* * *

Ὁ ἵππος, εὔσωμος, ὑπερήφανος καὶ θυμοειδὴς ταλαντεύεται ἐπιχαρίτως, ἀκκίζεται καὶ χορεύει, τιθασσευμένος ἀπὸ τὸ ἰσχυρὸν βλέμμα τῆς δαμαστρίας καὶ τὴν ἐρρύθμως παρὰ τὴν κεφαλήν του πλαταγοῦσαν μάστιγά της. Ἀκουσίως ἔρχονται εἰς τὴν μνήμην μου οἱ περίφημοι στίχοι τοῦ Μυσσέ, εἰς τὸν Ρολλά, περὶ τῆς ἀδαμάστου φορβάδος. Καὶ ὁ ἵππος αὐτός, ὁμοίως, ἐπλάσθη νὰ χρεμετίζῃ ἀτιθάσσως, νὰ διασχίζῃ ὡς θύελλα, μὲ κυματίζουσαν χαίτην, τὸ ἐλεύθερον, τὸ ἀναπεπταμένον διάστημα!... Ἐν τούτοις, ἐνίοτε ἐξεγείρεται καὶ ἐν αὐτῷ ἡ δυσήνιός του φύσις, ἐπανέρχονται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τὰ ὑπολειπόμενα ἴχνη τῆς ἀδαμάστου ἀξιοπρεπείας του, καὶ τὸ βλέμμα του ἀστράπτει, καὶ τὸ κάτω χεῖλος του φρίσσει, καὶ οἱ πόδες του κροαίνουν ὑπερηφάνως ἀντὶ νὰ τεθοῦν δουλικῶς ἐπὶ τοῦ πρὸ αὐτοῦ σκαμνίου· ἀλλὰ πλαταγεῖ ἡ μάστιξ, ἐπιτακτικῶς, ἀπειλητικῶς καὶ ἐξαφανίζεται διὰ μιᾶς ἡ ὑψαύχην διαμαρτύρησις καὶ πτήσσει ὁ ἵππος καὶ ἀκκίζεται, καὶ χορεύει! . . . Καὶ εἶνε θλιβερόν! . . .

Πόσοι ὁμοιάζουσι πρὸς τὸν ἵππον τοῦτον! . . . εἶνε ὑπερήφανος ἡ ψυχή των, εἶνε ἀδάμαστον τὸ ἦθος των, ἀλλ' ὁ βίος, ὁ ἀμείλικτος δαμαστής, κροτεῖ παρὰ τὸ οὖς των τὴν μάστιγα καὶ κύπτουσι πειθήνιοι καὶ τιθασσοί, διότι π ρ έ π ε ι, διότι εἶνε καθῆκον. Καὶ εἶνε ὁμοίως θλιβερόν! . . .

* * *

Ἡ νεαρὰ ἱππεύτρια παρελαύνει τολμηρῶς, ἱσταμένη ἐπὶ τοῦ ἑνὸς ποδός, πηδῶσα, κρημνιζομένη ἐκ τοῦ ἵππου, ἀναρριχωμένη εἰς τὸν τράχηλόν του, εἰσορμῶσα μὲ τὴν κεφαλὴν ἐμπρὸς εἰς τὴν πρὸ αὐτῆς στεφάνην, ἱπταμένη εἰς τὸ κενὸν μὲ τὴν φαιδρὰν κίνησιν τῶν πτερύγων πτηνοῦ ἀνερχομένου εἰς τὸν ἀέρα, οὐδέποτε ἀφίνουσα νὰ ὑπεκφύγῃ τοὺς πόδας της τὸ ἀσταθὲς ἔδαφος: τὸ ἀεικίνητον σῶμα τοῦ ὁρμητικῶς καλπάζοντος ἵππου.

Εἰς τὰς στιγμὰς τῶν τολμηρῶν, τῶν παρατόλμων ἁλμάτων, τῶν κινδυνωδῶν ἐκκλίσεων ἢ πτώσεων τὸ πλῆθος ἐπευφημεῖ ἐνθουσιω-

SISMANOGLIO MEGARO

δῶς, ὡς εἷς ἄνθρωπος, αἱ χεῖρες κρούονται φρενητιωδῶς. Τότε τὸ βλέμμα τῆς νεαρᾶς κόρης ἐξαστράπτει, ἔκφρασις θριάμβου ἀκτινολεῖ εἰς τὴν ροδόχρουν ἐκ τοῦ ἀγῶνος μορφήν της, οἱ μυκτῆρές της φριχιῶσιν ἐκ συγκινήσεως. Εἶνε προφανὲς ὅτι αἱ φωναὶ ἐκεῖναι τοῦ θαυμασμοῦ τὴν μεθύσκουν.

Ὦ! ἔχει δίκαιον!.. Ὑπάρχει τι ὡραιότερον τοῦ θριάμβου, μετὰ κατανικηθεῖσαν δυσχέρειαν, μετὰ τὴν ἀνάβασιν ἐκεῖ ὅπου δὲν δύναται ν' ἀναβῇ ὁ τυχών; Ὑπάρχει τι θελκτικώτερον, μᾶλλον ζείδωρον τοῦ ἀέρος, τὸν ὁποῖον ἀναπνέει τις, ὅταν τὸν πληροῖ ἡ πολύφωνος καὶ βοῶσα συμπάθεια, ὅταν τὸν δονοῦν αἱ κραυγαὶ τοῦ θαυμασμοῦ; καὶ ὑπάρχει τι εὐγενέστερον τῆς ὀνειροπολήσεως τοιαύτης ἀνυψώσεως ἐν τῇ γνώμῃ τῶν ἄλλων; Εἰπέτε το σεῖς οἱ πολιτικοί, οἵτινες ἠκούσατε τὰς τοιαύτας κραυγάς, σεῖς οἱ δραματικοί, οἵτινες ἠκούσατε τὰ τοιαῦτα χειροκροτήματα!..

ΑΡΙΣΤΟΤ. Π. ΚΟΥΡΤΙΔΗΣ.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΝΕΟΝ ΕΤΟΣ

I

Εἶναι πουλὶ ὅπου πετᾷ αἰώνια 'στὰ νέφη
καὶ τῶν θνητῶν τὸ δάκρυο καὶ ἡ ἐλπὶς τὸ τρέφει·
μὲ μαῦρα καὶ λευκὰ φτερά, π' ἀλλάζει κάθε χρόνο·
τἄσπρα του φέρουν τὴν χαρά, τὰ μαῦρά του τὸν πόνο.

II

Χαρὰ 'σ ἐκεῖνον τὰ λευκὰ ποῦ βρῇ 'σ τὴν γῆ ριχμένα,
Μ' ἄχ! εἶναι πάντοτε μαζῆ τὰ μαῦρα σκορπισμένα·
Γι' αὐτὸ ὁ πόνος κ' ἡ χαρὰ ἀχώριστοι συζοῦνε,
Σ' τὸν Οὐρανὸ χωρίζονται 'σ τὴν γῆ νὰ ἑνωθοῦνε.

Σμύρνη, 31 Ἰουλίου 1894

ΜΙΛΤ. Δ. ΣΕΙΖΑΝΗΣ

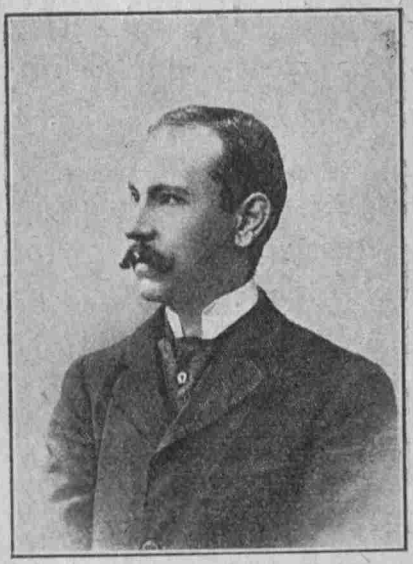

ΦΕΥΓΕΤΕ!

Φεύγετε, χελιδονάκια, λατρεμένα μου πουλιά,
Γιατὶ βλέπετ' ἀπ' ἐπάνω οὐρανὸ συννεφιασμένο
Καὶ τ' ἀγιόκλημα νὰ γέρνῃ εἰς τὴ γῆ κιτρινισμένο
Ποῦ τὸ εἶχε γιὰ στολίδι ἡ ζεστὴ σας ἡ φωλιά.

ΣΗΜ. Δ. Η. — Ὁ ἐν Σμύρνῃ εὐπαίδευτος καὶ φιλόμουσος νέος κ. Γεώργιος Ζερμπίνης, γνωστὸς καὶ ἐξ ἄλλων προγενεστέρων ἐν τῷ Ἡμερολογίῳ τρυφερῶν ποιημάτιων του, τυγχάνει ἓν τῶν ἀγαπητοτέρων μελῶν τῆς αὐτόθι ἑλληνικῆς παροικίας, μετ' ἀκραιφνοῦς ἔρωτος παρακολουθῶν καὶ καταγινόμενος περὶ τὴν νεοελληνικὴν φιλολογίαν. Ἐφ' ᾧ καὶ κατὰ τὴν καθιερωθεῖσαν ἤδη ἀρχήν, παρατιθέμεθα τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, γνωρίζοντες τοῖς ἡμετέροις ἀναγνώσταις τὴν συμπαθῆ φυσιογνωμίαν καλλίστου φίλου καὶ συνεργάτου τοῦ Ἡμερολογίου.

SISMANOGLIO MEGARO

Ἄχ! τὴν ἄνοιξη 'σὰν εἶδα—τί ἐνθύμησι γλυκειά,—
Κάτω ἀπ' τὸ παράθυρό μου νὰ πετᾶτε εὐτυχισμένα,
Σὲ μικρὴ φωλιὰ χτισμένη ἀπὸ χρόνια περασμένα,
Ἐννοιωθα μέσα στὸ στῆθος μιὰ λαχτάρα μυστική.

Τώρα . . . φεύγετε καὶ πᾶτε 'ς ἄλλο τόπο μακρυνό,
Πατ' ἐκεῖ ποῦ μυρωμένο, δροσερὸ φυσᾷ τ' ἀγέρι,
Καταπράσινα λειβάδια νὰ περνᾶτε ταῖρι, ταῖρι,
Καὶ γαλάζιο νὰ θωρῆτε ἀπ' ἐπάνω οὐρανό.

Ὥρα σας καλὴ 'ς τὰ ξένα, ζηλεμμένα μου πουλιὰ,
Ἀπὸ τῆς καρδιᾶς τὰ βάθη ἡ εὐχαῖς γιὰ σᾶς πετοῦνε,
Ἡ χαρὰ κ' ἡ εὐτυχία σύντροφοί σας νὰ γεροῦνε,
Καὶ τὸν κόσμο νὰ μαγεύῃ ἡ γλυκειά σας ἡ λαλιά.

Μὰ ἐγὼ ποῦ θὰ κυττάζω μέσ' ἀπ' τὰ ξερὰ κλαδιά
Τὴ φωλιά σας 'σὰν θὰ βρέχῃ κι' ὁλοένα θὰ χιονίζῃ,
Ἄ! κρυφὸ θὰ νοιώθω πόνο, γιατ' αὐτὴ θὰ μοῦ θυμίζῃ
Πῶς φωλιὰ λησμονημένη 'μοιάζει μ' ἔρημη καρδιά . . .

Σμύρνη

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΖΕΡΜΠΙΝΗΣ

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ

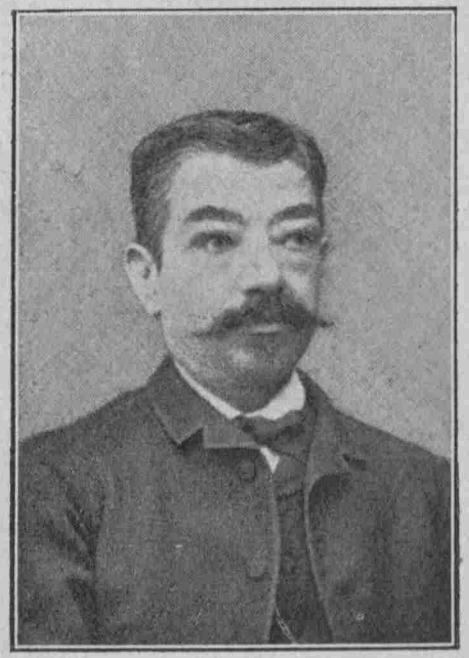

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΟΚΚΙΔΗΣ

Ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις κατ' Ὀκτώβριον τοῦ 1841 καὶ διήνυσε τὰς γυμνασιακὰς σπουδὰς ὑπὸ τὸν ἀείμνηστον Χορτάκην. Διακριθεὶς ἐν ἐπὶ τούτῳ τεθέντι διαγωνίσματι ἀπεστάλη ὡς ὑπότροφος τοῦ Βαρώνου Σ. Σίνα εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Βερολίνου, ἔνθα ἐνωρὶς ἐξετιμήθη ὑπὸ τῶν καθηγητῶν καὶ ἰδιαιτέρως ὑπὸ τοῦ μεγάλου ἀστρονόμου καὶ Διευθυντοῦ τοῦ αὐτόθι Ἀστεροσκοπείου Ἔγκε, δημοσιεύσας διαφόρους καὶ πολλοῦ λόγου ἀξίας ἐπιστημονικὰς παρατηρήσεις ἐν τῇ ἀστρονομικῇ ἐφημερίδι τοῦ Βερολίνου. Μετ' ἐνδελεχεῖς σπουδὰς ἐγένετο διδάκτωρ τῆς Φιλοσοφίας, ἐπεδόθη δ' εἶτα συστηματικώτερον εἰς τὴν ἀστρονομίαν ἐπὶ ἓν ἔτος, ἐργασθεὶς ἐν τῷ αὐτόθι ἀστεροσκοπείῳ καὶ εἶτα

SISMANOGLIO MEGARO

ἐν Παρισίοις. Ἐπανελθὼν εἰς Ἀθήνας διωρίσθη ἀστρονόμος ὑπὸ τὸν μακαρίτην Σμὶθ, ἐδίδασκε δὲ καὶ ὡς ὑφηγητὴς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ καὶ ὡς καθηγητὴς τῆς μηχανικῆς ἐν τῇ Στρατιωτικῇ Σχολῇ τῶν Εὐελπίδων. Τῷ 1871 ἐγένετο καθηγητὴς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σμὶθ ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀστεροσκοπείου, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀμοιβῆς οὐδὲ τῆς ἐλαχίστης ὑποστηρίξεως ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεωι, ἀλλ' ἐξ ἀκραιφνοῦς ἐπιστημονικοῦ ζήλου, ἱδρύσας τοὺς διαφόρους μετεωρολογικοὺς σταθμοὺς τοῦ Κράτους καὶ συνδέσας σχέσεις μετὰ τῶν ἀστεροσκοπείων Ἰταλίας καὶ Ρωσσίας. Ἐξέδωκε περισπούδαστον σύγγραμα μηχανικῆς καὶ ἕτερον περὶ θεωρητικῆς ἀστρονομίας, οὗ ἀτυχῶς δύο μόνον τόμοι ἐξεδόθησαν. Ἐν τῷ ἀστεροσκοπείῳ κατέγραψεν ὑπὲρ τὰς τρισχιλίας φωτομετρικὰς παρατηρήσεις, ἑτοίμους ἤδη πρὸς μελέτην καὶ σπουδήν. Ἀλλὰ πλὴν τῆς ἐπιστημονικῆς του μορφώσεως καὶ δράσεως, ὁ ἀείμνηστος Κοκκίδης ἦτο κάτοχος εὐρείας ἐγκυκλοπαιδείας καὶ μνήμης τόσον ἰσχυρᾶς, ὥστε κατέπληττε τοὺς μετ' αὐτοῦ διαλεγομένους διὰ τὴν ἐνημερότητα, ἣν εἶχεν ἐπὶ παντὸς θέματος ἐπιστημονικοῦ, φιλολογικοῦ, ἱστορικοῦ μέχρι τῶν ἐλαχίστων λεπτομερειῶν.

Ὑπῆρξεν ὑπόδειγμα ἀγαθοῦ συζύγου, μετριόφρων, προσηνής, μὲ αἰσθήματα γενναῖα καὶ φιλάνθρωπα, δαψιλῶς προστατεύων πάντα ἐπικαλούμενον τὴν ἀντίληψίν του, ἐν γένει δὲ μέλος ἔγκριτον καὶ ἀγαπητὸν παρὰ τῇ ἀθηναϊκῇ κοινωνίᾳ, ἥτις εἰλικρινῶς ἐπένθησε τὴν ἀπώλειαν τοιούτου πολυτίμου ἀνδρός. Ὁ ἐν Βερολίνῳ μυστικοσύμβουλος καὶ διευθυντὴς τῶν τοπογραφικῶν ἐργασιῶν ἐν τῷ αὐτόθι ἐπιτελείῳ, συλλυπούμενος τὸν ἀδελφόν του κ. Ἰφ. Κοκκίδην, γράφει πρὸς αὐτὸν ἀναμολογῶν ὅτι «ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Δ. Κοκκίδη ἡ Γερμανικὴ Ἐπιστήμη ἀπώλεσε τὸν ἐν Ἀθήναις ἀντιπρόσωπόν της». Ἡ Ἑλλ. Κυβέρνησις τὸν ἐτίμησε διὰ τοῦ Σταυροῦ τοῦ Σωτῆρος, ἡ Πρωσικὴ διὰ τοῦ Ἐρυθροῦ Ἀετοῦ καὶ ἡ Ἱσπανικὴ διὰ τοῦ τῆς Ναυτικῆς Ἀξίας, τοῦ ἀπονεμομένου εἰς ἐξόχους ἐπιστήμονας.

ΟΙ ΛΟΥΤΡΟΙ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ*

Ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἀπουσίαζον τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ὅταν μὲ ἠρώτων διὰ τοὺς ὀνομαστοὺς λουτρούς της μὲ ἤρεσκε ν' ἀναπολῶ τὰς παιδικάς μου ἀναμνήσεις καὶ τὰς διασκεδάσεις τοῦ λουτροῦ, τὰς ὁποίας διοργανοῦσιν αἱ γυναῖκες τῆς Πόλεως. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι καθ' ὅλην τὴν ἀναπόλησίν μου διαφεύγει πᾶσα λεπτομέρεια καὶ πᾶς λεπτὸς χρωματισμὸς τῆς περιγραφῆς των, ἀλλὰ καὶ μ' ὅλα ταῦτα μοὶ εἶνε ἀείποτε θελκτικὴ καὶ πάντοτε γλυκεῖα. Δὲν εἶνε ἰδικόν μου σφάλμα. Γνωρίζετε πόσον εἶνε ζηλότυποι αἱ γυναῖκες. Σᾶς μεθύουν διὰ μόνου τοῦ ἀρώματος καὶ σᾶς παρέλκουν εἰς τὸ ἰδεῶδες των ὅλως ἀπροσψαύστως. Τὸ δόλωμα τῆς ἡδονῆς σᾶς διαφεύγει ἢ ἀργὰ ἢ ἐνωρὶς καὶ κατὰ

*ΣΗΜ.—Τὸ ὄνομα τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐγκρίτου ἰατροῦ καὶ λογογράφου ἐκ τῶν διακεκριμένων κ. Ν. Βασιλειάδου δὲν εἶνε ἄγνωστον εἰς τοὺς ἀναγνώστας τοῦ Ἡμερολογίου, ἐν τῷ ὁποίῳ πολλαὶ μέχρι τοῦδε ἀξιόλογοι διατριβαὶ αὐτοῦ ἐφιλοξενήθησαν, διακρινόμεναι διὰ τὴν χάριν, τὴν εὐφυΐαν καὶ τὸ αἴσθημα. Ἤδη, παρὰ τὴν ἐπίμονον ἄρνησιν καὶ τὴν μετριοφροσύνην τοῦ καλοῦ ἡμῶν συνεργάτου καὶ φίλου, παρατιθέμεθα τὴν προσωπογραφίαν αὐτοῦ, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἄλλης βεβαίως ἀξιώσεως ἢ ἁπλῶς ἐκ τῆς καθιερωθείσης ἄχρι τοῦδε ἀρχῆς τῆς εἰκονογραφήσεως τῶν ἡμετέρων δοκίμων συνεργατῶν.

SISMANOGLIO MEGARO

τὰς δύο περιπτώσεις θὰ εἶσθε ἀκατάλληλοι. Ὦ, ἐνθυμοῦμαι τὸ ὕστατον ὁπότε διεκόπη τῶν λουτρικῶν μου ἀναμνήσεων τὸ νῆμα. Ἤμην μόλις ἐτῶν ἐννέα καὶ συνώδευα μὲ ἄλλας της φίλας τὴν μαμά μου. Ὁ λουτρὸς ἦτο κατάμεστος. Ἐγυμνώθημεν, περιεβλήθην τὸ σινδόνι κάτασπρο, μὲ τὰ πλεκτὰ τὰ κρόσια, εἰσέρχομαι, ὁπότε κάποια παρετήρησεν ὅτι δὲν ἁρμόζει εἰς ἐννέα ἐτῶν ἄνθρωπον, ἄνδρα πλέον, νὰ λούεται μεταξὺ γυναικῶν καὶ κορασίων. Ἡ παρατήρησις μὲ κατέστρεψεν. Ἀλλὰ ἀπὸ τὸ μυσαρὸ τὸ βλέμμα μου νομίζω πῶς τὴν βλέπω ἔτι· ὑψηλήν, ὀλόξανθην καὶ ἐξαπλωτὴν παρὰ τὴν γοῦρνα της νὰ ἔχῃ ἀκολάστως τὸ ἕνα πόδι εἰς τὴν ἀγκάλην ὀδαλίσκης, ἥτις μὲ τὸν ὀλόσγουρόν της τρίπτην διελεύκαινε τὸ ἀγαλματῶδες σῶμα, ὀλόθερμο καὶ περιλουσμένο ἀπὸ σαπωνάδα καὶ τὸν ἀγκῶνα ἀκουμβιστὸν ἐπὶ τῆς μαρμαρίνης γάστρας ὡς νὰ ζηλεύῃ ἡ ἰδία τὸ κάλλος καὶ τὴν πλαστικότητά της. Διατί ἡ παρατήρησις; Γυναικεία ἰδιοτροπία. Ὄπισθέν της εἰς τὴν γοῦρνα μὲ βίαν οἱ κρουνοὶ χύνουν τὸ θερμὸ καὶ ψυχρὸ νερόν των ἀδιάκοπα καὶ τὸ ἀργυρὸ τὸ τάσι πλαταγίζει καὶ κυλίει ἁπαλὸ νερὸ εἰς τὰ χρυσᾶ μαλλιὰ καὶ τὸ ἀφροπλασμένο σῶμα. Ἀλλ' ἡ παρατήρησις ἐκείνη κάτι μ' ἀπεσκέπασεν. Ἐκηρύχθησαν ἐχθραί μου ὅλαι αἱ συντρόφισσαι, μὴ ἐξαιρουμένης οὔτε τῆς μαμᾶς μου. Μὲ ἐδίωξαν... Ἀλλ' ἐγὼ δὲν ἐλησμόνησα ποτὲ τὴς σαπωνόφουσκαις καὶ τὰ τασάκια καὶ πόσον μὲ ἤρεσκε νὰ χαϊδεύωμαι εἰς τὰς ζεστὰς ζεστὰς ἀγκάλας, πλήρεις πρός με κολακείας· πέτε ἐξ ἐναντίκτου, πέτε διὰ τὴν μαμά μου. Καὶ τώρα ὅταν βλέπω γυναῖκας καὶ παιδιά, ὅλα ἀτημέλητα καὶ μὲ πετάσους, νὰ πηγαίνουν σιγηλὰ καὶ ἐμπρὸς τὸν λοῦστρο μὲ τὴν καλαθοῦνα—χίλια δῶρο διὰ τὸ γεῦμα—μὲ τὰ ροῦχα εἰς τὴν ράχιν, μιὰ γοργὴ μὰ καὶ γλυκεῖα ἀνατριχίλα πάντοτε μὲ περιχύνει διὰ πολλὰ περιστατικά, τὰ ὁποῖα ἀνειλίσσοντο ὅταν δὲν τὰ ἐνόουν καὶ μὲ ἀπεκόπησαν μόλις ἤρχισα νὰ ἐννοῶ. Ἄ, εἶνε ζηλότυποι τόσον αἱ γυναῖκες, τόσον...

Καὶ ὕστερα ἀπὸ τόσα ἔτη ἠθέλησα νὰ ἐπισκεφθῶ τὸν αὐτὸν λουτρὸν τῆς πόλεως. Ἀπ' ἔξω εἶνε χαμηλὸν τὸ κτίριον μὲ θόλους ὑψηλοὺς διατρήτους ἀπὸ παραθυράκια στρογγύλα τὸ ἓν πλησίον τοῦ ἄλλου. Μόλις εἰσέλθῃς προβάλλει ἡ μαρ-

μάρινος αὐλὴ καὶ εἰς τὸ μέσον ἡ δεξαμενὴ μὲ μεγάλον πήδακα, νερό, νὰ ἀναβλύζῃ καὶ κύκλῳ ἡ πρώτη στοὰ ὀλίγον ὑψηλά, ἐστρωμένη ἀπὸ ψιάθας, τουρκικὰ μιντάρια καὶ κρεββάτια κινητά. Πολύχρωμα σινδόνια, κυρίως πράσινα, κρέμανται ἄνωθεν καὶ γύρω ἀπὸ ράβδους σιδηρᾶς, αἵτινες διασταυροῦν καὶ παραλληλίζουν τοὺς τοίχους τῆς αὐλῆς. Τρὰκ-τράκ, τρὰκ-τρὰκ κροτοῦν τὰ τσόκαρα τῶν περιπατητῶν καὶ δύο-τρία καναρίνια ἀκατάπαυστα ξελαρυγγίζονται ἀπὸ τοὺς κλωβούς των. Ὁ καθεὶς ὁμιλεῖ καὶ ἡ φωνή του, ὡς νὰ εἶνε ἐγγαστρίμυθος, ἀντηχεῖ ἰσχυρὰ καὶ μὲ βραχνάδα ἀληθῶς πρωτότυπον. Οἱ τοίχοι ἀμφίβολοι εἰς τὴν καθαριότητα εἶνε ζωγραφητοὶ μὲ ρυθμὸν τουρκικὸν καὶ ἀραβικὸν ἀπὸ διαγράμματα σύμπλεκτα καὶ μισοσβυσμένα, κατὰ τύπον ἱερογλυφικόν, ἐνῷ ἐκ τῶν πλαγίων οἱ ξύλινοι στῦλοι, ἄλλοι ἄτλαντες ἀλλ' ἄνοστοι, βαστάζουν τὴν ἄνω στοάν, τὴν ἐπισημοτέραν.

Γυμνοῦμαι εἰς τὴν ἐπίσημον στοάν, ἐντὸς μικροῦ δωματίου τοῦ αὐτοῦ ρυθμοῦ καὶ κατέρχομαι εἰς τὴν αὐλὴν περιτυλιγμένος τὸ σινδόνι μου καὶ κρατούμενος ἀπὸ τρεῖς ἡμιγύμνους ὑπηρέτας. Τὰ τσόκαρα κατὰ ζεύγη εἶνε εἰς γραμμήν, ἀλλ' εἷς ἐμὲ δίδουν τὰ ἐπίσημα, ἐνδυμένα δηλαδὴ μὲ τσόχα κόκκινη καὶ κτυπητὰ ὁλόγυρα μὲ τὰ χρυσᾶ καρφάκια καὶ εἰς τὸ ὕψος κάπως ὑψηλότερα. Ἀλλά, δὲν ἐξεύρω πῶς, ἠσθάνθην περισσότερον τὴν στιγμὴν αὐτὴν τὸν ὁμιχλώδη θερμὸν ἀτμὸν καὶ τὴν ὑγρὰν ἀτμόσφαιραν. Οὕτωσὶ συνωδευμένος εἰσῆλθον εἰς τὸν πρόλουτρον. Μία ξυλίνη θύρα μὲ σιδηρᾶν ὄπισθεν μπάλα, διὰ νὰ κλείῃ, ἤνοιξε καὶ ἔκλεισεν μὲ δοῦπον. Ἐδῶ εἶνε μικροτέρα ἡ αὐλὴ καὶ μεγαλήτεραι αἱ μαρμάριναι τράπεζαι, θερμαὶ ἀλλ' ὄχι κι' ἀνυπόφοροι. Εἰς αὐτὰς κάθηνται καὶ τρώγουν αἱ γυναῖκες. Λουκούλλεια γεύματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ποτὲ δὲν λείπουν οἱ ντολμάδες μὲ τὸ λάδι, οἱ γελαντζοὶ ντολμάδες. Καὶ ἂν κάπου 'ζὲ καμμιὰ γωνιὰ δύο-τρεῖς κρυφομιλοῦν, μὴ τὰς πλησιάσατε. Κάποιαν θὰ προξενεύουν. Ἐδῶ εἶνε τὰ rendez—vous τῶν γυναικῶν. Γεύματα καὶ ὀρεκτικὰ τουρσιά, λεμονάδες καὶ καφέδες ἐπὶ ὥρας ὁλοκλήρους περνοῦν ἀπὸ χέρι 'ζὲ χέρι. Ἡ πολίτισσα δὲν ἔχει περιπάτους, δὲν ἔχει θέατρα πολλά, ἀλλ' ὡς περί-

SISMANOGLIO MEGARO

πατον καὶ θέατρον ἔχει κατὰ μῆνα τὸν λουτρόν της. Καὶ ἂν περάσῃ ἔστω μία ἡμέρα πά! τῆς κυρὰ Ἐλεγκάκης τὸ κορμὶ ἐμούχλιασε καὶ πάει! Ἀλλὰ καὶ δὲν εἶνε ἐντελῶς παράξενον νὰ ἰδῆτε πῶς τὰ τσόκαρα κατακέφαλα πετοῦν καὶ μὲ τὴν αὐτὴν φορὰν πῶς ἐπιστρέφουν, ἂν κανεὶς γυναικοκαυγᾶς ἐρεθίσῃ τὰς ἀρῃῖφίλους ἀμαζόνας μας. Ὅλα αὐτὰ σκεπτόμενος τὰ παιδικά μου ἐρρέμβασα ἐδῶ περισσότερον τῆς ἡμισείας ὥρας.

Ἡ δευτέρα ξυλίνη θύρα μὲ τὴν αὐτὴν ὀγκώδη μπάλα καὶ μὲ βαρηχήεντα γδοῦπον μὲ ὑποδέχεται εἰς τὸν θερμὸν λουτρόν. Ἤδη εἷς μόνος ὑπηρέτης μὲ εἶχεν ἀπομείνει, ἀλλ' οἱ ἀτμοὶ καὶ ἡ πνικτικὴ ζέστη παρ' ὀλίγον νὰ μ' ἀπέπνιγον. Αἱ γυναῖκες κάθηνται ἀπὸ πρωΐας μέχρι τῆς ἑσπέρας καὶ ἐγὼ δὲν εἰμπορῶ οὔτ' ἐπὶ λεπτὰ ν' ἀνθέξω. Ὅταν ἐνίφθην μὲ ψυχρὸ νερὸ διέκρινα τὴν μαρμάρινη γάστρα εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν ὅπου ἡ μάγος ἐκείνη τῆς ἀναπολήσεώς μου Κίρκη μὲ διέταξε νὰ μὴ λουσθῶ εἰς τὸ ἑξῆς μαζῆ μὲ γυναῖκας. Ἐκ πείσματος ἀνοήτου ἐζήτησα ἐκεῖ νὰ ὑπάγω καὶ ὁ ὑπηρέτης ἀρχίζει νὰ μὲ τρίβῃ. Μὲ ἐξήπλωσεν εἰς τὸ θερμὸν μαρμαρωτόν, μοῦ μαλάσσει τὰς χεῖρας, τὸ στῆθος καὶ τὴν ῥάχιν, ὅλους τοὺς θωρακικούς, δελτοειδεῖς, ραχίτας καὶ μηρικοὺς μυῶνας, μὲ στρέφει δεξιᾷ, ἀναποδογυρίζει τοὔμπαλιν, κτυπᾷ, τραβᾷ, πατεῖ ἐπὶ τῆς ὀσφύος καὶ πλέξας ὄπισθεν τὰς χεῖρας μου πιέζει δι' ὅλου τοῦ σώματός του τὰς πλευράς μου—καὶ ὁ χειρομαλλακτὴς εἶνε μόλις ἐτῶν δέκα ἐννέα—ἐνῷ ἐγὼ ἐγόγγυζα ὁ δυστυχὴς πότε θὰ τελειώσῃ τὸ μαρτύριόν μου. Αἴφνης κτυπᾷ τὰς χεῖρας καὶ μοὶ λέγει «σήκω»! Ἐκάθησα κάθιδρως καὶ κατακουρασμένος. Ὀλίγον νερὸ κρύο προλαμβάνει τὴν λιποθυμίαν μου.

— Θὰ πάρετε λεμονάδα;

— Ὅ,τι θέλεις, ἀλλὰ κάμε γρήγορα καὶ θὰ λιποθυμήσω.

Ὁ θερμὸς ἀτμὸς περισσεύει. Μὲ τὸ ξυνὸν συνέρχομαι ὀλίγον. Μὲ λούει ἅπαξ, δίς, τρὶς καὶ κτυπᾷ ἐλαφρὰ καὶ μὲ τέχνην τὸ χαλκινόν του τάσι· εἰς ὅλον τὸν θόρυβον ἐκεῖνον τῶν τῇδε κἀκεῖσε λουομένων τε καὶ τριβομένων ἡ μυριόστομος ἠχὼ πλαταγοῦσα πολλαπλασιάζει τὰ κτυπήματα καὶ τοῦ νεροῦ τὸ χύσιμο. Ἀλλ' ἐγὼ ζητῶ νὰ ἐξέλθω, πλὴν μοὶ λέγει!

— Δὲν σ' ἀφίνω· πρέπει νὰ σὲ σαπωνίσω.

Καὶ ὁ εὐσταλὴς νεανίας πετᾷ εἰς τὸ νερὸν ἓν ἄλλο μεγάλο τάσι. Ἐστάθη ἐκεῖνο ἐπὶ τοῦ νεροῦ ὡσὰν νὰ ἐζύγιζε ἀκόμη τὸ «εὗρον εὗρον» τοῦ προβλήματος τοῦ Ἀρχιμήδους. Μία μεγάλη βύρσα παχυτάτη καὶ μακρόμαλλος μὲ περιλούει ἀπὸ πυκνὴν καὶ ἀφράτην σαπωνάδα. Ἐνθυμήθην πάλιν τὴν μάγισσαν ἐκείνην καὶ ἐξαπλόνω τὸ χέρι, τεντόνω τὸ πόδι καὶ χύνει ἐκεῖνος τὸ ὁλόθερμο νερό του. Νερό, νερό!

Δὲν εἶμαι πλέον εἰς τὸν ἑαυτόν μου· μὲ ὑποβαστάζουν δύο τρεῖς καὶ μὲ ἑτοιμάζουν νὰ ἐξέλθω. Μακρόθεν μόλις διακρίνω τὸ μικρὸν μαρμάρινον καμαρίνι, ὅπου ἐλούοντο αἱ νύμφαι καὶ εἰς τοὺς παλαιοὺς τοὺς χρόνους ἡ πενθερὰ ἐβεβαιοῦτο διὰ τὸ ἀσημάδευτον τοῦ σώματος τῆς νύμφης της. Ζητῶ νὰ τὸ ἰδῶ καλλίτερον, ζητῶ ἀλλ' ἀδυνατῶ ἀπὸ τὸν ἴλιγγον. Μὲ ὁδηγοῦν τώρα χωρὶς νὰ θέλω, ποῦ; δὲν ἠξεύρω. Ὅταν ἐξύπνησα εὑρέθην ἐπὶ κλίνης χαμηλῆς, τυλιγμένος εἰς σινδόνας, ἐνῷ τὸ σῶμά μου ὑπόψυχρος ἰδρὼς εἶχε περιχύσει πλήρης γλυκυτάτης ἐκνευρίσεως

Μετὰ ἡμίσειαν ὥραν εὔχαρις καὶ ἐλαφρὸς ἤρχισα νὰ ἐνδύωμαι. Κατῆλθον τῆς στοᾶς, ἤμην εἰς τὴν ἐξώθυραν καὶ ἠρώτησα ἐμαυτὸν ἂν ἔμεινα εὐχαριστημένος. Ἔμεινα, ἀλλὰ καὶ δὲν εἶδα ὅσα ἤθελα νὰ ἴδω.

Φανάριον Κων/πόλεως, 1896.

Ν. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΜΩΣΑΙΚΟΝ

* Διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ τοῦ χρόνου τὸ φύλλον τῆς μωρέας μεταβάλλεται εἰς ἀτλάζινον ἔνδυμα.

* Εἰς τὸν ὠκεανὸν τῆς ζωῆς ὁ νοῦς εἶνε ἡ πυξίς, τὰ δὲ πάθη οἱ ἀντίπρωροι ἄνεμοι.

* Εἰς τὸ θέατρον τοῦ κόσμου αἱ πρῶται θέσεις εἶνε πάντοτε κατειλημμέναι.

SISMANOGLIO MEGARO

ΕΡΩΣ ΔΡΟΣΙΖΟΜΕΝΟΣ

ΔΡΑΜΑ ΚΩΜΙΚΟΤΡΑΓΙΚΟΝ

εἰς ἓξ σκηνάς . . . . . γελοιογραφικάς.

ΠΡΟΣΩΠΑ

Μία νταντὰ — Ἕνας ἐρωτευμένος

Ἕνα μωρὸ — Ἕνας κουβᾶς μὲ νερό.

ΣΚΗΝΗ Α'.

— Ἔλα μου 'δῶ, χρυσό μου, νὰ φύγουμε γιατί,
ὅπου νἆνε, θὰ πλακώσῃ πάλι ἐκεῖνος ὁ ζευζέκης. . . .

ΣΚΗΝΗ Β'.

— Νά τος ! Ἄ ! μὰ δὲν ὑποφέρεται πλειά . . .
— Πᾶμε νὰ φύγωμε . . . . τὸν φοβᾶμαι αὐτόν ! . .

ΣΚΗΝΗ Γ'.

— Πῶς εἶσθε, κυρά μου ; Καλά ;
— Νὰ μ' ἀφήσετε ἥσυχη, παρακαλῶ.

SISMANOGLIO MEGARO

ΣΚΗΝΗ Δ'.

— Ἄχ ! νὰ ἤξευρες τί φλόγα μοῦ ἄναψες καὶ μὲ καίει . . .
— Πίσω μου σ' ἔχω, Σατανᾶ. . . Ἂς φύγω νὰ μή . . .

ΣΚΗΝΗ Ε'.

— Ὦ ! δυστυχία, ἔπεσε μέσ' 'στὸ μαστέλλο !
— Ἄ ! βλέπεις τί τραβῶ ἐξ αἰτίας σου ;

ΣΚΗΝΗ ΣΤ'.

— Καλλίτερα ! νὰ δροσισθῇ καὶ ἡ φλόγα ποῦ σοῦ ἄναψα.
— Σκληρή ! Βόηθα τοὐλάχιστον νὰ βγάλω αὐτὸ τὸ διάβολο ποῦ 'σφηνώθηκε 'πίσω μου.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

ΕΙΣ ΦΘΟΝΕΡΟΝ

Δεν σ' ὠφελοῦν τὰ γιατρικά, ἡ κοῦρες κ' ἡ κινίνη,
καὶ βγάλε το ἀπὸ τὸ νοῦ σου. . .
Σὲ ἀχαμναίνει, σὰν κερὶ σὲ λυόνει καί σε σβύννει
τὸ πάχος τοῦ ἀντικρυνοῦ σου.

Σατανας

SISMANOGLIO MEGARO

Η ΜΑΥΡΗ

Ο Νισάν-τάς, εἶνε ἡ ἀριστοκρατικὴ συνοικία τῶν Ὀθωμανῶν. Παραδόξως ἔχει ὁδοὺς καθαρὰς καὶ εὐρείας τὰ δὲ καλλιμάρμαρα μέγαρα, τὰ μυρώνει τὸ ἄρωμα τῶν ἀνθέων τῶν μεγαλοπρεπῶν κήπων καὶ τὰ δροσίζει ἡ αὔρα τοῦ Βοσπόρου.

Μέσα ἀπὸ πυκνὸν δικτυωτόν, λευκάζει ἡ ὡραία Τζεμιλέ, ἡ ὁποία ρίπτει τὰ ἀφηρημένα βλέμματά της ἐπὶ τῆς μαγευτικῆς σκηνογραφίας τοῦ Βοσπόρου. Τὰ στήθη της, τὰ ὁποῖα ποτὲ δὲν ἐπίεσαν αἱ βιωτικαὶ λύπαι ἢ ὁ στηθόδεσμος, τὰ σχίζει τώρα διὰ πρώτην φορὰν στεναγμὸς βαθύς, ὁ ὁποῖος εὑρίσκει ἠχὼ εἰς τὴν καρδίαν τῆς ἀφωσιωμένης μαύρης της.

Ἡ μαύρη, νομίζει ὅτι δὲν εἶνε δυνατὸν ἡ ὡραία Τζεμιλὲ νὰ ἔχῃ λύπας. Ὁ ὑπέργηρως κύριός της τὴν λατρεύει καὶ ἡ μέταξα καὶ οἱ πολύτιμοι λίθοι τὴν περιτριγυρίζουν. Ἔχει, ὅσα θὰ ἔφθανον διὰ νὰ ἐκπλήξουν καὶ τὴν πλέον εὐφάνταστον Χανοὺμ τουρκικοῦ σεραγίου.

Καὶ ἔπειτα ὁ Κύριος τὴν προτιμᾶ φανερὰ ἀπὸ τὰς ἄλλας συζύγους του καὶ τὰ ἰδικά της δωμάτια, τὰ ἐστόλισεν ἡ ἰδική της φαντασία καὶ ὁ τελευταῖος ἐκείνου ἔρως.

Καὶ ὅμως ἡ μαύρη ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς της μὲ ἔκπληξιν καὶ ἐφάνη ὅλον τὸ λεύκωμα τῶν ὀφθαλμῶν της, τὸ ὁποῖον τόσῳ ἀντετίθετο μὲ τὸ λεῖον μαῦρον δέρμα της. Ἦσαν δάκρυα οἱ κυλιόμενοι ἐπὶ τῶν παρειῶν τῆς Τζεμιλὲ μαργαρίται!! Ἡ δούλη ἔκλινε τὴν κεφαλὴν καὶ μὲ φωνὴν ἐσβεσμένην, ἠρώτησε δεικνύουσα τοὺς λευκοὺς ὀδόντας της:

— Μήπως τὸ καινούργιο φουστάνι καλὸ δὲν γένηκε; Μήπως ἡ κυρία μου, ἡ ὁποία τόσῳ μοιάζει μὲ τριαντάφυλλο, ζήλεψε τὸ βραχιόλι τῆς Μελὲκ Χανούμ; Μήπως ὁ κύριος εἶπε βαρειὰ λέξι;

Ἡ Τζεμιλὲ ὕψωσε τοὺς ὤμους καὶ δὲν εἶπε τίποτε. Μόνον ἔρριψεν ἓν βλέμμα ἐπὶ τῆς μαύρης, ὡς νὰ ἐμακάριζε τὸ πτωχὸν πνεῦμα της καὶ τὴν ἔλλειψιν διορατικότητος.

Ἡ μαύρη ὡς πιστὸς κύων, θέλουσα μὲ κάθε τρόπον νὰ πραΰνῃ τὴν λύπην τῆς κυρίας της, ἤρχισε νὰ τραγωδῇ παθητικὸν ἀμανὲ καὶ ἡ Τζεμιλὲ ἔκλαιε τώρα ἐλευθέρως, ἐνῷ ἡ λευκὴ μέταξα ἐταράσσετο ἀπὸ τοὺς σπαραγμοὺς τοῦ στήθους της.

Ἂχ! πόσα ὅμοια τραύματα ἔκρυπτον τὰ μεγαλοπρεπῆ σεράγια, τὰ ὁποῖα ἐκεῖ κατωπτοίζοντο, ἐπὶ τῆς γαλανῆς τοῦ Βοσπόρου ἐπιφανείας.

Ἤξευρεν ἡ δούλη ν' ἀγαπᾷ καὶ ν' ἀνοίγῃ τὴν καρδίαν τῆς κυρίας της. Δὲν ἐρωτᾷ πλέον ἡ μικρὰ μαύρη, ὅταν βλέπῃ ἀτμόπλοια νὰ σχίζουν τὴν Προποντίδα ἢ τὸν Βόσπορον, ἂν τῆς φέρουν γράμμα ἀπὸ τὴν πατρίδα της, ἡ ὁποία οὔτε γνωρίζει εἰς ποῖον σημεῖον τοῦ ὁρίζοντος εὑρίσκεται. Δὲν κλαίει πλέον ὅταν ἐνθυμηθῇ τοὺς μαύρους γονεῖς της καὶ κάτω ἀπὸ τὸ μετάξινον τσαρτσάφ, δὲν στηρίζει τοὺς ὀφθαλμούς της μὲ τὴν ἰδίαν ἀγωνίαν ἐπὶ τῶν διαβατῶν, μήπως ἀναγνωρίσῃ κανὲν προσφιλὲς τῆς οἰκογενείας της πρόσωπον.

Ὁ ἔρως τῆς οἰκογενείας, τῆς πατρίδος, ὅλα ὑπέκυψαν εἰς τὴν λατρείαν, ἡ ὁποία ἀνεπτύχθη διὰ τὴν νέαν κυρίαν της, τὴν ἀπάτριδα καὶ ξένην ὡς ἐκείνην.

*
* *

Καὶ τώρα κλαίει ἡ Τζεμιλέ!! ἡ ἁρμονία τῆς φωνῆς της, δὲν διασκεδάζει τὴν λύπην της, ὅπως ἄλλοτε ἐξήραινε τὰ δάκρυα τοῦ πείσματος καὶ τῆς ματαιότητος. Ἂχ κλαίει..... τί πόνοι διὰ τὴν μαύρην!! Κλαίει καὶ δὲν ἐξομολογεῖται· τί μαρτύριον διὰ τὴν ἀφωσιωμένην καρδίαν της.

Να φονευθῇ διὰ τὴν Τζεμιλέ, θὰ τὸ ἔκαμνεν... ἀλλὰ νὰ τὴν ἐρωτήσῃ καὶ πάλιν..... ἄ....ὄχι! Εἶχε καὶ ἡ ἀφοσίωσις αὐτὴ ἡ ἀπεριόριστος, τὴν ἀξιοπρέπειάν της.

Νὰ τῆς ἁρπάσῃ τὸ μυστικόν, τὸ ὁποῖον ἔπρεπεν ἐκείνη πρώτη νὰ τῆς τὸ μεταδώσῃ!!

Ἡ Τζεμιλὲ ἐνόησε τὸ σφάλμα της, ἢ ἡ λύπη ἦτο μεγαλειτέρα τῶν δυνάμεών της; Ἤνοιξε τὰ χείλη της καὶ μὲ λυγμούς, μὲ στεναγμούς, μὲ παράπονα, ἐξῆλθε μὲ πόνον τὸ μυστικόν της.

Ἡ Μαύρη δὲν ἤξευρεν, ἂν ἡ Τζεμιλὲ εἶχε δίκαιον. Δὲν εἶχε τὴν ἰδέαν τοῦ δικαίου σαφῆ καὶ διευκρινισμένην· ἓν καὶ μόνον ἐγνώριζεν, ἓν καὶ μόνον ἔβλεπεν, ὅτι τὸ αἴτιον αὐτό, ἔκαμνε δυστυχῆ τὴν Τζεμιλέ.

Μία ἀπόφασις τραχεῖα ἐζωγραφίσθη ἐπὶ τοῦ προσώπου της καὶ ὅπως ἦτο μαύρη, ὡμοίαζε δαίμονα πρὸ ὀλίγου ἐκ τῆς κολάσεως δραπετεύσαντα.

SISMANOGLIO MEGARO

Ἀπὸ τὸ πλησίον δωμάτιον ἠκούετο ἡ ἔρρυθμος φωνὴ τῆς μεγάλης Χανούμ, ἡ ὁποία ἀνεγίνωσκε τὸ Κοράνιον καὶ ἀπὸ τὸ κιόσκι τοῦ κήπου ἠκούετο ὁ ἀργυρόηχος γέλως τῆς Μελὲκ Χανούμ, ἡ ὁποία ἦτο τώρα εὔθυμος καὶ διεσκέδαζε μὲ φίλας της· ἐνῷ αἱ δοῦλαι σκεπασμέναι μὲ λευκὰ λεπτὰ ὑφάσματα, ἐπήγαινον καὶ ἤρχοντο, μὲ δίσκους πλήρεις γλυκυσμάτων.

Ἡ μαύρη Τάραντα, ἔδειξε τὴν πυγμήν της καὶ ἐγέλασε ἕνα γέλωτα τῆς κολάσεως, ὁ ὁποῖος ἀντήχησεν ἀπαίσιος εἰς τὰς τέσσαρας γωνίας τοῦ μεγάλου ψιαθοστρώτου δωματίου.

Ἡ Τζεμιλὲ ἔπαυσε κλαίουσα καὶ μέσα εἰς τοὺς λυγμούς της ἀπεκοιμήθη, ὅπως συμβαίνει εἰς τὰς ἀδυνάτους φύσεις, τὰς ὁποίας λικνίζει ἡ ὀδύνη καὶ ἀποκοιμίζει ἡ συμφορά.

Ἡ δούλη ὅμως δὲν ἐκοιμᾶτο· ἐκείνη ἠγρύπνει.

Ἡ φωνὴ τῆς μεγάλης Χανούμ ἐσβέσθη· ἡ Μελὲκ Χανοὺμ δὲν ἐγέλα πλέον, ὅτε ὁ γέρων πασᾶς εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον, αὐστηρός, ὠχρός, μὲ τὴν κεφαλὴν τόσῳ πρὸς τὸ στῆθος κλίνουσαν, ὥστε τὸ ἐκάλυπτεν ὅλον ἡ μακρὰ ἀργυρόθριξ γενειάς του.

Ἡ Τζεμιλέ, ἀνεπήδησε καὶ μὲ τὴν τέχνην Χανούμ, ἡ ὁποία ἐσπούδασεν ἐξ ὅλου τοῦ μυστηρίου τῆς ζωῆς μόνον τὴν φιλαρέσκειαν, ἔκρυψε τὴν ὀδύνην της καὶ ἤρχισε νὰ φλυαρῇ, ὅπως ἐφλυάρει τὸ χρυσοῦν καναράκι της καὶ νὰ φλυαροῦν ἀκόμη περισσότερον οἱ θαλασσόχροες ὀφθαλμοί της.

Ὁ γηραιὸς πασᾶς ἐθώπευσε τὴν ξανθὴν μακρὰν κόμην της καὶ ἡ σκυθρωπότης του διελύθη.

Ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ποτὲ δὲν ἐχαρίζετο εἰς κανένα καὶ ἦτο ὁ φόβος καὶ ὁ τρόμος τῶν πασάδων τῆς γηραιᾶς Σταμπούλ, εἰς τὸ κατώφλιον τῆς θύρας τῆς Τζεμιλὲ ἐλησμόνει τὰ πάντα καὶ ἐκυλίετο εἰς τοὺς πόδας της, ἥρεμος ὡς ἀμνὸς καὶ γλυκὺς ὡς παιδίον.

Ἡ Τζεμιλὲ ἠγάπα τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν ἢ ἐφοβεῖτο μήπως χάσῃ τὴν ἐπιρροήν της; Εἶναι αἴνιγμα, τὸ ὁποῖον ἴσως καὶ ἡ ἰδία δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ λύσῃ· ἀλλ' ὑπέφερε πολὺ καὶ ἐπειδὴ ἡ ἰδία τὸ ἐξωμολογήθη εἰς τὴν μαύρην, τὸ γράφω καὶ ἐγὼ τὸ μυστικόν, τὸ ὁποῖον μὲ τόσην τέχνην ἀπὸ τὸν γέροντα ἀπέκρυπτεν. Ἡ Μελέκ, ἡ δευτέρα σύζυγος τοῦ Ὁμὲρ πασᾶ, θὰ ἐγίνετο μήτηρ.

Ἐγνώριζε τὸν πασᾶν καὶ ἐγνώριζεν ὅλην τὴν ἀξίαν, τὴν ὁποίαν θὰ εἶχεν ἡ Μελέκ, ὡς μήτηρ τοῦ μονογενοῦς τέκνου τοῦ πασᾶ, ἐνῷ ἦτο δι' αὐτὸν μόνον ἀντικείμενον παντελοῦς ἀδιαφορίας, ὡς σύζυγος.

*

* *

Ἡ Μελὲκ ἀπέκτησεν υἱὸν καὶ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον μὲ τὸ γυναικεῖον ἔνστικτόν της ἐμάντευσεν ἡ Τζεμιλέ, ἐπηλήθευσεν.

Ὁ γέρων ἔγεινε πατήρ!! Ἡ λευκὴ γενειάς, ἤγγιζε τὸ ροδαλὸν πρόσωπον τοῦ νεογεννήτου. Ποῖα χαρίσματα καὶ ποῖαι τιμαὶ ἦσαν ἀρκεταὶ διὰ τὴν Μελέκ, τὴν μητέρα τοῦ μόνου τέκνου του!!

Ἡ Τζεμιλὲ συνείθισε σχεδὸν εἰς τὴν ὀδύνην τῆς ἐγκαταλείψεως, τὴν ὁποίαν πᾶσα φρόνιμος Χανοὺμ πρέπει νὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψιν καὶ ἐνῷ τόσα ἔχυσε δάκρυα διὰ τὴν ἐπερχομένην συμφοράν, ἦτο τώρα γαληνιαία καὶ διεσκέδαζεν ἄλλοτε βλέπουσα τὸν Βόσπορον καὶ τὰς νήσους καὶ ἄλλοτε παρατηροῦσα μὲ περιέργειαν τοὺς ἀραιοὺς περιπατητάς, οἱ ὁποῖοι ἤρχοντο νὰ ἀναπνεύσωσιν ἀέρα εἰς τὸ Νισὰν-τάς.

Αὐτὰ ἔλεγεν ἐνίοτε ἡ προσβληθεῖσα φιλοτιμία της:

— Ἄ....ὁ πασᾶς εἶναι γέρων! ἐγὼ νέα καὶ ὡραία θὰ τὸν ἀγαπῶ μὲ ἔρωτα· τὸν ἀγαπῶ σὰν παιδί του ἢ καλλίτερα δὲν τὸν ἀγαπῶ... ἀγαπῶ τὰ διαμαντικὰ καὶ τὰ μεταξωτὰ ποῦ μοῦ φέρει.

Αὐτὰ ἐλεγεν, ἀλλ' ὠχρίασαν τὰ ρόδα τοῦ προσώπου της καὶ ἡ Τάραντα, διὰ τὴν ὁποίαν ἡ Τζεμιλὲ ἦτο πατρὶς καὶ οἰκογένεια, ἔγεινεν ἀκόμη στρυφνοτέρα καὶ ἐμελέτα τὸ χεῖλος της τὸ μελανόν, κάτι ἀπαίσιον καὶ ἐζήτει συνένοχον.

Κατ' ἀρχὰς ἐσκέφθη τὴν μαῖαν.

Ἡ Ἑλληνὶς μαῖα (διότι αἱ μαῖαι ἐπωφελούμεναι τῆς χαρᾶς τῆς πατρότητος τῶν πασάδων, ἔπαιξαν πάντοτε σπουδαιότατον πρόσωπον ὑπὲρ τῶν χριστιανῶν, σπουδαιότερον πολὺ τῶν κατὰ καιροὺς Ἑλλήνων πρεσβευτῶν) κατώρθωσε τὴν ἀπελευθέρωσιν ἀθώου φυλακισμένου, ἀπὸ τὸν ἀδυσώπητον πασᾶν.

Ἡ Τάραντα, ἐγνώριζεν ὅτι ἡ γυνὴ αὐτή, δὲν εἶναι ἐκείνη ἡ ὁποία θὰ ἐξυπηρέτει τοὺς σκοπούς της τοὺς μαύρους ὡς τὸ πρόσωπόν της.

*

* *

Ἡ Τζεμιλὲ μόνη βλέπει τὴν σελήνην κατοπτριζομένην εἰς τὴν Προποντίδα καὶ φωτίζουσαν τὸ Χρυσοῦν Κέρας.

Ὁ ὕπνος τὴν ἀποφεύγει. Ὠχρίασεν ἀκόμη περισσότερον. Ἡ Τάραντα ὠλίσθησεν ὡς σκιὰ καὶ ἀφοῦ τὴν παρετήρησεν ἐπὶ μακρόν, ἀνεχώρησε.

Μετὰ δέκα λεπτὰ ἐπανῆλθε.

Τὸ πρόσωπόν της τὸ ἐφώτιζε σκέψις σατανική. Τὰ χείλη της τὰ μελανὰ ἐλευκάνθησαν καὶ τὸ πρόσωπόν της ἔλαβε τὴν χροιὰν χώματος.

Ἡ φωνὴ τῆς μεγάλης Χανούμ, ἠκούετο ἀναγινώσκουσα ῥητὰ τοῦ Κορανίου, ἀπὸ τοῦ πλησίον δωματίου.

Ἡ Τάραντα ἐρρίφθη εἰς τοὺς πόδας τῆς Τζεμιλὲ καὶ ἤρχισε νὰ καταφιλῇ τὴν μεταξίνην ἐσθῆτα της καὶ εἶπε:

SISMANOGLIO MEGARO

— Θὰ ἦτο εὐτυχὴς ἡ ὡραία κυρία μου, ἂν τὸ παιδίον ἐκεῖνο δὲν ὑπῆρχε ;

Ἤστραψαν οἱ θαλασσόχροες ὀφθαλμοὶ τῆς Κιρκασίας.

Ἡ Τάραντα, ὁμοία μὲ ἄγριον θηρίον, ὠρθώθη ὡς μαῦρος δαίμων καὶ εἶπε:

— Τὸ παιδὶ δὲν ὑπάρχει.

Φρίκης ῥῖγος διέτρεξε τὸ σῶμα τῆς Τζεμιλέ.

— Τὸ παιδί, τὸ ἔπνιξα· εἶπεν ἡ Τάραντα.

Ἡ Τζεμιλὲ ὠχρίασε καὶ ἤρχισε νὰ κλαίῃ.

Ἡ Τάραντα τὴν ἔβλεπεν ἔκπληκτος.

Ἡ Τζεμιλὲ ὠρθώθη καὶ τὴν ἥρπασεν ἀπὸ τοῦ ὤμου.

— Πές....πῶς λὲς ψεύματα, νὰ μὴ σὲ σκοτώσω...εἶπε..

— Ὄχι ! εἶπα τὴν ἀλήθειαν· ὁ Ἀλλὰχ τὸ γνωρίζει.

— Ἄ...θὰ σὲ προδώσω· θὰ τρέξω τώρα στὸν πασᾶ, νὰ τὸ πῶ.

— Ἐμένα τί μὲ μέλλει ; Ὁ πασᾶς θὰ μὲ σκοτώσῃ· δὲν εἶναι μεγάλο πρᾶγμα· μὰ τὸ παιδὶ ποῦ ἐζήλευες, ποῦ ἐχλώμιασες γιὰ ’κεῖνο τὸ παιδί, μπορεῖ ὁ πασᾶς νὰ τ’ ἀναστήσῃ...χὰ χὰ χά, ὄχι ! !

Ἡ Τζεμιλὲ ἔρριπτε βλέμματα παράφρονος. Ἤρχισε νὰ φοβῆται τὸν μαῦρον δαίμονα, ὁ ὁποῖος ἔπνιξε τὸ μικρὸ παιδάκι καὶ μὲ φρίκην, μὲ τρόμον, μὲ ἀποστροφὴν ἐψιθύρισε:

— Φύγε...σὲ φοβοῦμαι.

Ἡ Τάραντα ἀνέγνωσε τὴν ἀποστροφὴν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς της.

Τότε μετὰ τὸ ἔγκλημά της, ἤρχισε νὰ κλαίῃ. Αὐτὴ τὴν ἐμίσει, τὴν ἐφοβεῖτο ! ! Αὐτή, ἡ ὁποία ἔπραξεν ἔγκλημα πρὸς χάριν της. Ὁ πόνος αὐτὸς τὴν ἐκέντησε τόσῳ δυνατά, ὥστε ἤρχισε νὰ τρέχῃ.

*
* *

Ὅταν ὁ ἥλιος ἐφώτισε τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἡ Τζεμιλέ, ἡ ὁποία ἤκουσε τὰς ἀπελπιστικὰς κραυγὰς τῆς Μελέκ, ἐπλησίασε τὸ παράθυρον, διὰ νὰ μὴ τὰς ἀκούῃ. Ἐνόμιζεν ὅτι ἡ ἰδία εἶναι ἔνοχος τοῦ ἀποκροπαίου φόνου καὶ μετενόει καὶ ἐλυπεῖτο καὶ κατηγόρει ἑαυτήν ! Πῶς νὰ μὴ δυνηθῇ νὰ ἀναγνώσῃ τὸ φοβερὸν τῆς μαύρης μυστικόν

Ὅταν ἐπλησίασε τὸ παράθυρον, ἀπεσύρθη μὲ φρίκην καὶ κλονισθεῖσα δὶς ἢ τρὶς ἔπεσε λιπόθυμος.

Ἡ Μαύρη, μὲ τὴν μεταξίνην ζώνην της, ἐκρεμάσθη εἰς τοὺς κλάδους γειτονος δένδρου.

*
* *

Οὐδεὶς ὑπώπτευσε τὸ ἐκτυλιχθὲν δρᾶμα· ἡ Μελὲκ κλαίει ἀκόμη τὸ τέκνον της, τὸ ὁποῖον ἀπέθανεν ἀπὸ δύσπνοιαν ὅπως εἶπεν ὁ περίφημος Ἀρμένιος ἰατρὸς τοῦ πασᾶ. Ἡ Τζεμιλὲ ἐνῷ τῆς ἐπανῆλθεν ὁ σύζυγός της, εἶναι πάντοτε δυστυχής. Καὶ ἡ μαύρη ; Μία μαύρη ὀλιγώτερον.

Διατί φέρει ἄραγε αὐτὸ τὸ αἰώνιον πένθος, τὸ ὁποῖον τὴν κατατρώγει καὶ τὴν μαραίνει ; Πενθεῖ τὸν ἄγγελον ἢ τὸν δαίμονα ; Τὸν δαίμονα ἴσως, διότι δὶς δὲν ἐπανευρίσκει κανεὶς τοιαύτην ἀφοσίωσιν εἰς ἀνθρωπίνην καρδίαν.

Τὸ δένδρον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἀπηγχονίσθη ἡ Τάραντα, ἐκόπη καὶ ἡ ξυλεία του ἐδόθη εἰς τοὺς πτωχούς. Ἡ Τζεμιλέ, καθ’ ἑκάστην ῥίπτει ἕνα μικρὸν ἄρτον εἰς τοὺς μαύρους κύνας, διὰ τὴν ψυχὴν τῆς δούλης.

Κ/πολις, 1896

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Σ’ ΕΝΑ ΝΕΚΡΟ

Ἐσύ ποῦ τόσους ἔστειλες ’ς τὸ χῶμα,
Γέροντες, νιοὺς μὲ τὸ φρικτό σου χέρι,
Ποῦ τὰ κορμιὰ θωροῦσες μέσ’ ’ς τὸ στρῶμα
Νὰ σπαράζουν ’ς τὸ μαῦρο σου μαχαῖρι,

Πλειὰ δὲ θ’ ἀνοίξῃς ’ς τὴ χαρὰ τὸ στόμα
Κι’ οὔτε τὸ χέρι νὰ πληγώσῃ ξέρει,
’Στὴ γῆ κοιμᾶται τὸ μιαρό σου σῶμα
Ποῦ ποθοῦσα νὰ βλέπω νὰ ὑποφέρῃ.

’Αλλ’ ὁ Θεὸς ποῦ ἀφ’ τὸν αἰθέρα βρέχει
’Στὴν ἀρετὴ, ’ς τὴν ἀτιμιὰ τὸ φῶς του,
Γιὰ μὲ ἀμοιβή, γιὰ σὲ φωτιὰ δὲν ἔχει.

Ἂς ζῇ φτωχὸς μισῶντας τὴ ζωή σου,
Καὶ σὺ νεκρὸς καὶ ἀμέριμνος ἐμπρός του
Τὸν ἄτιμο τὸν ὕπνο σου κοιμήσου.

Ζάκυνθος, 1896

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ

SISMANOGLIO MEGARO

ΕΙΣ ΤΗΝ ΗΡΩΪΔΑ ΤΗΣ ΜΑΚΡΥΝΙΤΣΗΣ

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΝ Π. ΜΠΑΣΔΕΚΗ*

[ἀγωνισθεῖσαν ἐπὶ τοῦ Σαρακηνοῦ
κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1878].

Ἡ γραφή μου ἀδυνατεῖ νὰ πλέξῃ τὸ ἐγκώμιόν σου, ὦ χαρίεσσα νύμφη τοῦ Σαρακηνοῦ, ἡ δὲ καρδία μου τρέμουσα ἐξ ἀγνῆς συγκινήσεως καταθέτει πρὸ τῶν αἰθερίων ποδῶν σου τὴν ταπεινὴν λατρείαν της.

*

Πῶς δέν σ' ἐζήλευσεν ὁ Φοῖβος, ὅταν μὲ τὴν κόμην λυτὴν περιήρχεσο τοὺς προμαχῶνας τῶν Ἑλλήνων ; Ὅταν μὲ γυμνὸν ξίφος ἐδίωκες τοὺς Τούρκους, πῶς δέν σ' ἐφθόνησεν ἡ Ἑκάτη ;

Διὰ τὴν ἀγάπην τῶν ἀγγέλων, προσέξατε καλῶς, ὦ γενναῖοι πολεμισταί ! Διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, προσέξατε τὴν Μαργαρίταν ! Μία σταγὼν τοῦ αἵματός της εἶναι ἀδάμας πολύτιμος.

*ΣΗΜ. Αἰσθανόμεθα εἰλικρινῆ χαρὰν ἅμα καὶ ὑπερηφάνειαν διασώζοντες ἀπὸ τῆς λήθης τὴν γλυκεῖαν φυσιογνωμίαν τῆς περικλεοῦς Μαργαρίτας, τῆς γνωστῆς ἡρωίδος τοῦ Πηλίου, δημοσιεύοντες τὴν ἔναντι εἰκόνα εἰλημμένην ἀντὶ πολλῶν μόχθων ἐκ παλαιᾶς δυσευρέτου φωτογραφίας, οἵαν παρίστα αὐτὴν τότε, πρὸ εἰκοσαετίας, ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς νεότητος, τοῦ κάλλους καὶ τοῦ πολεμικοῦ της μένους. Ἡ ἔνδοξος Μαργαρίτα, ἡ σχεδὸν λησμονηθεῖσα, ἡ καὶ ἑαυτὴν ἴσως λησμονήσασα ἤδη, ζῇ εἰσέτι ἐν Μακρυνίτσῃ τὸν ἥσυχον καὶ ἀθῶον ποιμενικὸν βίον, ἐν τῇ σκιᾷ τῆς ἀφανείας καὶ τῆς μετριοφροσύνης, ἀγνοοῦσα ἴσως καὶ αὐτὴ ἡ ἰδία μὲ ποῖον ἀκτινωτὸν ἀθάνατον περιβάλλει ἡ ἱστορία τὸ ἐπίφθονον ὄνομά της.

Ὁ Ῥετζὲπ ὁδηγεῖ χιλιάδας κατὰ τῆς Μακρυνίτσης. Τί λοιπόν ; Θὰ δειλιάσωσιν οἱ ἐπαναστάται ; Θὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν γαλανὴν σημαίαν, ἣν ἔπηξεν ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων τοῦ Σαρακηνοῦ ἡ Μαργαρίτα ;

Ἐν τῷ βρασμῷ τῆς μάχης ἡ γελόεσσα μορφή της περιβάλλεται ὑπὸ θείας αἴγλης· ἡ δὲ φουστανέλλα αἰδήμων φιλεῖ τὰ τρυφερὰ μέλη της ἀποκρούουσα τὰς σφαίρας τῶν ἐχθρῶν. Στρατιῶται ! Οἱ Τοῦρκοι θὰ αἰχμαλωτίσουν τὴν Μαργαρίταν ! . . .

*

Ζιάν ντ' Ἄρκ τῆς Ἑλλάδος, εὐγνωμόνως ἀτενίζει πρὸς σὲ ἡ χορεία τῶν ὁμοφύλων σου, μετ' εὐχαριστήσεως σοὶ προσμειδιῶσιν αἱ ψυχαὶ τῆς Δέσπως καὶ τῆς Σκαρλατίνας Μπουμπουλίνας. Χαῖρε, ὦ νεαρὰ ποιμενίς !

Κατέπνιξας τὸν κοινὸν ἔρωτα εἰς τὸ αἴσθημα τῆς φιλοπατρίας καὶ προέταξας ὑπὲρ τῆς πατρίδος τὰ σφριγῶντα στήθη σου· διὰ τὴν ἀγάπην αὐτῆς περιεπτύχθης τὸν τραχὺν Ἄρην, διὰ τὴν ἐλευθερίαν της ἠρνήθης τὰς γλυκυτάτας θωπείας τῆς Ἀφροδίτης ! Ὡς κάλυξ ῥόδου εὐφραίνεις τὴν ἀτμόσφαιραν διὰ τῆς μορφῆς σου, ὡς πλάνον ὄνειρον ἁφαρπάζεις τὸν νοῦν τῶν συμπολεμιστῶν σου. Καὶ τὰ ἀρνία σου ποῦ βόσκουν ἄνευ σοῦ ;

*

Εὐώδης ζέφυρος, συγκομίζων ἐκ τοῦ Σαρακηνοῦ τὰ ἀρώματα τοῦ ἐλελιφάσκου καὶ τοῦ ὀριγάνου, περιλούει τὸ πρόσωπόν μου· καὶ εἰς τὰς τρομώδεις ἀναπάλσεις του διακρίνω τὴν φωνὴν τῆς Μαργαρίτας :—Βαρεῖτε, παιδιά!

Μετὰ δέους ἀτενίζω, ὦ πάνοπλε κόρη, πρὸς τὸ ἀπαλὸν στῆθός σου, ὅπερ ὡσεὶ διὰ ταινίας Μεγαλοσταύρου κοσμεῖ ὁ ψυχρὸς ἀορτὴρ τῆς σπάθης σου, καὶ ἔκθαμβος ἀναπολῶ παρελθούσας ἐποχὰς τοῦ ἑλληνικοῦ μεγαλείου. Τὸ βλέμμα μου ἡδέως περιλείχει τὸ ῥαδινόν σου ἀνάστη-

SISMANOGLIO MEGARO

μα. τὴν εὔκαμπτον ὀσφύν, τὰ εὔτορνα μέλη σου, καὶ μόνον τὰ σιδηρᾶ ὅπλα σου μοὶ προξενοῦσι ῥῖγος καὶ φρίκην. Δικαίως σὲ ἐφοβήθησαν οἱ Τοῦρκοι.

Καὶ ὅτε ὑπερηφάνως κατέθετες τὴν διάτρητον ἐκ τῶν ἐχθρικῶν σφαιρῶν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος, ἐφαίνεσο μᾶλλον ὡς ὄν τι ὑπερφυσικόν, ὡς νηρηὶς ἢ ἀμαζὼν τοῦ ἀρχαίου καιροῦ, ὡς προσωποποίησις τῆς καλῆς Θεσσαλίας !

*

Ὁ πλάνος ὁδοιπόρος θὰ συναντήσῃ νῦν, ἐπὶ τῶν γυμνῶν ῥάχεων τοῦ Σαρακηνοῦ, ἐν μέσῳ κωδωνιζόντων προβάτων, τεσσαρακοντούτιδα ποιμενίδα, μὲ ἀφελῆ καὶ ἀρρενωπὴν ὄψιν, μὲ ἀτημέλητον τὴν περιβολήν. Εἶναι αὐτή !

Μετὰ τὴν τρικυμίαν ἡ γαλήνη. Μετὰ τὴν προσάρτησιν τῆς Θεσσαλίας, ἡ Μαργαρίτα κατέθεσε τὰ ὅπλα καὶ ἐπανέλαβε τὴν προτέραν ζωήν της, ζωὴν ἤρεμον καὶ ἀγγελικήν, ῥεμβώδη καὶ ποιητικήν, τὴν ζωὴν τῶν θύμων καὶ τῶν βουνῶν.

Ἡ παρθενικὴ ζωηρότης τῆς παλαιᾶς ἡρωΐδος διαφαίνεται εἰσέτι εἰς τὰς κινήσεις της· συρίζουσα καλεῖ τοὺς ποιμένας της· αὐστηρὰ κανονίζει τὰ ἔργα των· μειδιῶσα ὑπηρετεῖ τὸν πατέρα της ἢ συμβουλεύει τοὺς νεωτέρους ἀδελφούς της. Ὁ δὲ πτωχικὸς οἶκός της ἐν Μακρυνίτσῃ σπανίως δέχεται ἐπίσκεψιν ἀγαθῶν τινων γειτόνων, ἐνῷ ἔπρεπε νὰ εἶναι τὸ προσκυνητήριον πάσης εὐγενοῦς ψυχῆς. Γνωρίζει αὐτὴ τὴν ἐξ ὁπλαρχηγῶν καταγωγήν της καὶ δι' ἀποτόμου κινήσεως τῆς κεφαλῆς ἐκδηλοῖ τὴν περιφρόνησίν της πρὸς τοιαύτας τιμάς.

Καιρὸν εἶχε νὰ γεννήσῃ ἡ γῆ μας τοιαύτην ὕπαρξιν.

*

Βόσκε τὰ πρόβατά σου, ἀφελεστάτη ψυχή, καὶ πήγνυε ἀμερίμνως τὸ γάλα των, ὦ καύχημα τοῦ Πηλίου ! Μὴ

ζητήσῃς δὲ νὰ μάθῃς ποτὲ τὴν ἀξίαν σου, μηδ' ἐρώτα διὰ τί τιμᾶσαι, ὦ σέμνωμα τῆς Θεσσαλίας ! Ἡ γνῶσις τούτων οὐδὲν θὰ προσθέσῃ εἰς τὴν εὐτυχίαν σου. Ὢ ἁγιωτάτη ἄγνοια !

Ὡς σὺ αὐτὴ λέγεις, δὲν ἔπραξας σπουδαῖόν τι . . . . Ὢ ! Τὸ ν' ἁρπάσῃ μία κόρη τὸ καρυοφύλλιον καὶ τὴν σπάθην, ν' ἀνταλλάξῃ τὸ φουστάνιον διὰ τῆς φουστανέλλας καὶ νὰ παρουσιασθῇ ἀτρόμητος ἐπὶ τοῦ πυροβολουμένου Σαρακηνοῦ, ἐν τῷ μέσῳ τῶν διασταυρουμένων σφαιρῶν, εἶναι μέγα ;

*

Ἡ Μαργαρίτα δὲν ἔπραξε σπουδαῖόν τι ! Ἁπλῶς ἐξετέλεσε τὸ καθῆκόν της ! . . Οἱ συγγενεῖς της, τὰ σταυραδέλφια της, ἡ πατρίς της ἐκινδύνευον καὶ ἔσπευσεν εἰς βοήθειάν των ἀψηφοῦσα τὸν θάνατον· δὲν ἔπραξε σπουδαῖόν τι ἡ Μαργαρίτα. Καὶ ὅμως !

Κατὰ τὴν συμπλοκὴν τῆς 16ης Φεβρουαρίου τοῦ 1878 ἡ παρουσία τῆς ἀγωνιζομένης παρθένου τοιαῦτά τινα ἐνέπνεεν εἰς τοὺς Ἕλληνας πολεμιστάς : — Πολεμεῖτε, ὦ γενναῖοι, διότι, ἂν νικηθῆτε, θὰ αἰσχυνθῇ μὲν ἡ πατρίς σας, ἡ δὲ Μαργαρίτα, τὸ ἀγγελόμορφον τοῦτο πλάσμα, θὰ περιπέσῃ εἰς τὰς μιαρὰς χεῖρας τῶν ἀπίστων ! Πρὸς Θεοῦ ! Φυλάξατε τὸ ἱερὸν Παλλάδιον !

Καὶ τὸ Παλλάδιον ἐφυλάχθη· ἡ δὲ θεία Ἐλευθερία, ἀναγνωρίζουσα τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰς θυσίας λαοῦ εὐγενοῦς καὶ φιλελευθέρου, ἐξήπλωσε τὰς πτέρυγάς της καὶ θεῖον ἐπέχυσε φῶς ἐκεῖ ἔνθα πρὸ ὀλίγου ἐβασίλευε τὸ σκιόφως τῆς ἡμισελήνου.

Χαῖρε, ὦ ἀφελὴς νύμφη τοῦ Σαρακηνοῦ !

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΔΡΑΚΤΑΣ

SISMANOGLIO MEGARO

ΗΡΩΔΙΑΣ

ΤΡΑΓΙΚΟΣ ΜΟΝΟΛΟΓΟΣ

[Δάσος ἄγριον.—Ἐξ ἀπόψεως ὄρη βραχώδη ὄπισθεν τῶν ὁποίων ἄρχεται δύων ὁ ἥλιος]

ΗΡΩΔΙΑΣ

(Εἰσέρχεται στηριζομένη ἐπὶ βάκτρου σιδηροῦ καὶ κρατοῦσα εἰς τὴν ἑτέραν χρυσοῦν σκῆπτρον. Ἡ μορφή της εἶνε σκελετώδης, ἡ κόμη της περικεχυμένη ἄτακτος ἐπὶ τῶν ὤμων της καὶ λευκή. — Προχωρεῖ βραδέως καὶ κάθεται ἐπὶ λίθου ἐξηντλημένη. Μετὰ μακρὸν στεναγμὸν ἀνακουφίσεως).

Τὴν ἄνθη ποῦ ἀνοίξαν 'στοὺς ἀγρούς, καὶ εὐωδιαῖς σκορπίσανε
μεθυστικαῖς, σ' τὸν ἥσυχον ἀέρα τοῦ 'Απρίλη,
τή βοσκοπούλα τή μικρή 'ς τὸν ὄχθο ἀποκοιμήσανε
μὲ τὸ γλυκὸ χαμόγελο τῆς παρθενιᾶς 'ς τὰ χείλη.

Τὸ τρυφερὸ τὸ στῆθος της 'ς τὴν ἐλαφρὰ πνοή της
μεσο' 'ς τὸ ἁπλό της φόρεμα γοργὰ-γοργὰ πετάει,
κ' εἶν' εὐτυχὴς ὅπου κρατεῖ 'ς τὴν ἀγκαλιά τ' ἀρνί της
τ' ἀρνί της, ποῦ περισσότερο ἀπ' τἄλλα ἀγαπάει.
Χορὸ δὲν ἔμαθε ποτέ, κεφάλια δὲν ἐγύρεψε
γιὰ δῶρο νὰ τῆς φέρουνε κομμάτια 'ς τὸ πινάκι της,
καὶ κλαίει ἀπαρηγόρητα, καὶ κλαίει σὰν νὰ χήρεψε,
ὅταν τῆς πάρουν τὸ μικρὸ κι' ἀγαπημένο ἀρνάκι της! ...
Δὲν εἶν' αὐτὴ βασίλισσα· δὲν εἶν' αὐτὴ ἡ μάγισσα
ἐκείν' ἡ χρυσοστόλιστη μὲ τὰ περίσσια κάλλη·
δὲν εἶν' αὐτὴ βασίλισσα, καθὼς ἐγώ, ποῦ σφράγισα
τὸ θρόνο τοῦ πατέρα μου μ' ἀνθρωπινὸ κεφάλι.
—Ἄ, βοσκοπούλα! δόσε μου τὸ ἐλαφρὸ ραβδί σου
καὶ κράτει σὺ τὸ σκῆπτρο μου ποῦ εἶνε χρυσὸ καὶ ἀτίμητο·
καὶ ἀπ' τὴ γαλήνη δόσε μου ποῦ ἔχεις 'ς τὴν ψυχή σου
νὰ κλείσω μιὰ φορὰ κ' ἐγὼ τὸ μάτι μου τὸ ἀκοίμητο!

[ἀνακοπτομένη καὶ πρὸς ἑαυτήν].

—Καταραμένη! τί ζητῶ κ' ἐδῶ νὰ κλέψω ἀκόμα; ...
—Ὄχι, κοιμήσου ἥσυχα 'ς τὸ στρῶμα τὸ ἐλαφρό σου,
'ς τὸ δροσερό, σ' τὸ εὔοσμο, 'ς τὸ ἀνθισμένο στρῶμα,
καὶ πρόσεξε εἰς τὸ ἀγνὸ καὶ ἄδολ' ὄνειρό σου,
μήπως ἰδῇς ποῦ βρίσκεται ἐκεῖνο τὸ κεφάλι
καὶ ποῦ εἶν' ἐκεῖνο τὸ κορμὶ νὰ τὰ κολλήσω πάλι! ...

[Κλαίει μετὰ λυγμῶν καὶ καλύπτουσα τὸ πρόσωπον διὰ τῶν χειρῶν. Μετὰ μικρὰν παῦσιν:]

Ποῦ εἶν' ἡ κόρη ἡ ζηλευτή, μὲ τὰ χρυσὰ ποδήματα
τὰ στολισμένα πλούσια μὲ πόρπαις διαμαντένιαις,
ποῦ εἶχε τὰ μαῦρά της μαλλιά, χυτά, 'σὰν μαῦρα κύματα.
σὲ ὤμους ἀλαβάστρινους, σὲ πλάταις μαρμαρένιαις; !
Γιατί τὰ πόδια τὰ μικρά, τὰ χιλιόζηλεμένα,
ποῦ χόρευαν τόσο λαμπρὰ τῆς νύχταις 'ς τὰ παλάτια,
κτυποῦν 'ς τοὺς βράχους σήμερα καὶ γίνονται κομμάτια,
καὶ σέρνονται ἐδῶ κ' ἐκεῖ γυμνὰ κ' αἱματωμένα; ...

SISMANOGLIO MEGARO

[Ἀναπηδῶσα καὶ μετ' ἀγρίας φωνῆς]

Στάσου ! τοῦ σκότους γέννημα καί τοῦ θανάτου χήρα !
δὲν ἐγεννήθης σὺ νὰ ζῇς 'ς τὰ δάση, 'ς τὰ λαγκάδια·
εἶχες γιὰ πρῶτο σπάργανο βασιλικὴ πορφύρα
καὶ μὲ γλυκὰ σ' ἐκοίμησαν φιλήματα καὶ χάδια...
Στάσου !... ποῦ τρέχεις ἔρημη μέσα στὰ δάση ;... Στάσου !...
ἤσουνα κόρη μιὰ φορὰ ἀγαπημένη.... Σήμερα
γιατί ἔχεις γίνῃ φόβητρο, καὶ φεύγουνε μπροστά σου
τὰ φείδια καὶ ἡ ὄχεντραις καὶ τὰ θηριὰ τ' ἀνήμερα ; !...
Δὲν εἶσαι πειὰ Ἡρωδιάς· ἐκείνη εἶνε ἄλλη
ποῦ τὴν Αὐλή της οἱ σοφοὶ κ' οἱ μάγοι ἐσχημάτιζαν,
κ' ἐσύντριβε 'ς τὰ πόδια της αὐτοὺς ποῦ δὲν γονάτιζαν,
νὰ τῆς φιλήσουν τό μικρὸ καὶ κεντητὸ σανδάλι !....

[Κινοῦσα τὴν κεφαλὴν περίλυπος]

Πῆγα καὶ στάθηκα ἐκεῖ ποῦ ἦσαν τὰ παλάτια μου·
ἔρημα· δὲν ἐφύτρωσε οὔτε καὶ χλόη λίγη !
ἕνα πικρό μου δάκρυο κυλίσθηκε ἀπ' τὰ μάτια μου
κ' ἕνας βαθύς μου στεναγμὸς 'ς τὸ λάρυγγά μου ἐπνίγη·
Ποιὸς τό 'λεγε, ὅτι ἐγὼ ἡ τρυφερή, θὰ ζήσω
καὶ ἀπὸ τὸ παλάτι μου καιροὺς καὶ χρόνια πλειότερα,
καὶ ὅτι εἰς τὸν τόπο του, ποῦ θὰ περάσω ἀργότερα,
οὔτε μιὰ πέτρα δὲν θὰ 'ὁρῶ ἀκόμα νὰ καθίσω .....
Ὦ ἁμαρτία ! τρομερή, αἰώνια καὶ ἀθάνατη !
ὅπως σκληραίνεις τὴν ψυχὴ σκληραίνεις καὶ τὸ σῶμα,
καὶ ὅσοι ἀπὸ τὴν κόλασι ἂν μαζευθοῦνε θάνατοι,
τοὺς διώχνεις τοὺς ἀνίκητους, καὶ τοὺς νικᾷς ἀκόμα !
Ἔτσι ἐπλάσθηκε ἡ καρδιά· μὲ τὴ μικρότερη πνοή
ἀνάφτει, ἀπ' τῆς καταστροφῆς τὴ σπίθα, ποῦ τὴν καίει,
ρίχνει 'ς τὸν κόσμο τὴ φωτιὰ καὶ ὕστερα μετανοεῖ
καὶ ρίχνεται 'ς τὸ θῦμά της καὶ σὰν τὴ φώκια κλαίει ! ...

[Δίδεται εἰς σαρκαστικὸν γέλωτα]

Ὦ ! τὸ κακὸ τί εὔκολα, τι εὔκολα ποῦ γίνεται
καὶ ὕστερα τί δύσκολα 'ς τὸν κόσμο διορθώνεται·

ξανακολλάει τὸ γιαλί, μὰ τὸ νερὸ ποῦ χύνεται
εὐθὺς τὸ καταπίν' ἡ γῆ καὶ δὲν ξαναμαζώνεται ! ....
Βασιλοπούλα, ἀρχόντισσα, ἔκαμα καλωσύναις
'ς ἀμέτρητους ἀνθρώπους μου—μὰ ἄδικα τῆς ἔχασα·
ἡ χάραις ὅλαις χάθηκαν ἀπὸ τὸ νοῦ μου ἐκείναις,
κ' ἕνα κακὸ ποῦ ἔκανα ἀκόμα δὲν τὸ ξέχασα !
Ναί, τὸ κακὸ εἶνε κρυφὸ καὶ ἄγνωστο μυστήριο·
κόκκος μικρὸς καὶ ἀόρατος ποῦ εἰς τὴν καρδιά μας κρύβεται,
μὰ σὰν ξεσπάσῃ μιὰ φορὰ ξεχύνει δηλητήριο
ποῦ κ' ἕνας κόσμος ἀπ' αὐτὸν χαλιέται· καὶ συντρίβεται ! .,.
Κ' ἐγὼ τὸν χάλασα, κ' ἐγώ !.... μὰ μέσα 'ς τὰ χαλάσματα
μέρα καὶ νύχτα ἀδιάκοπα σὰν νυχτερίδα σέρνομαι...
ἀπ' τὸ βορειὰ καὶ τὴ νοτιὰ αἰώνια παραδέρνομαι....
μοῦ στέλνει νέφη ὁ οὐρανός κ' ἡ κόλασι φαντάσματα....

[Πρὸς τὰ ἔναντι ὄρη]

Σήκωσε, βράχε τὴν πυκνή, ποῦ σὲ σκεπάζει καταχνιά,
κ' ἔτσι μοῦ δείχνεις πάντοτε τὴ σκυθρωπή σου εἰκόνα,
νὰ ἰδῶ τὴ φύσι μιὰ φορά, ποῦ πάλι εὔμορφη καὶ νειὰ
τὸν παγωμένο ἐπέταξε μανδύα τοῦ χειμῶνα.
Ἡ πικραμένη μου ψυχή, 'ς τὰ στήθεια μου σφιγμένη,
θέλει 'ς τὸν κόσμο ν' ἁπλωθῇ, θέλει νὰ πάρῃ ἀνασασμό,
μὰ δὲν μπορεῖ, καὶ τρίζουνε τὰ κοκκαλά μου ἀπ' τὸ σεισμό,
ὅπου μοῦ φέρνει ἡ ἄγρια αὐτὴ φυλακισμένη....
'Στοῦ ποταμοῦ τοῦ ἄγνωστου τὸν ὄχθο τὸν ἀπάτητο,
πῶχει τῆς λήθης τὸ γλυκὸ νερὸ τὸ ζηλεμένο,
χίλιαις φοραὶς σκορπίσθηκε τὸ πνεῦμα μου ἀκράτητο
μὰ δὲν ἐγύρισε ποτὲ 'ς ἐκεῖνο βαφτισμένο·
γιατὶ ὅταν νοιώσῃ τὸ νερὸ πῶς ἔρχεται σιμά του
κ' ἔφυγε ἀπ' τὸ κεφάλι μου, τὸ σκοτισμένο σπίτι του,
αὐτὸ τὸ βράχο ποῦ ξεσπᾷ κρατεῖ τὰ ρεύματά του
καὶ ἀφίνει 'ς τὴ στιγμὴ ξερὴ καὶ ἔρημη τὴν κοίτη του...

[περιπίπτουσα εἰς φαντασμαγορίαν καὶ γονυπετοῦσα]

Διαλύσου, μαῦρο ὄνειρο ! ὅπου σὲ βλέπω ξυπνητή

SISMANOGLIO MEGARO

καὶ ὅλο καινούργιο φαίνεσαι, καὶ ὅλο περιπλέκεσαι·
τόσον καιρὸ μὲ κυνηγᾷς, γιατὶ δὲν χόρτασες, γιατί,
ὦ ματωμένο φάντασμα, ποῦ πάντα μπρός μου στέκεσαι;
Ὦ Ἰωάννη! ἔλεος!... τοῦ Ἰορδάνη τὰ νερὰ
ποῦ ἄλλοτε ἁγιάσανε ἀπὸ τὸ βάφτισμά σου,
μοῦστειλαν φείδια πίσω μου, κύματα μαῦρα καὶ σκληρά,
ὅταν ἐπέρασα ἀπὸ 'κεῖ ζητῶντας τὴ σκιά σου·
καὶ ὅταν σιμά τους 'στάθηκα καὶ ὅταν τοὺς ὡμίλησα
ἐδόγγησαν κ' αἰώνια νὰ περπατῶ μ' εὐχήθηκαν!...
ἀπαρνηθήκανε καὶ αὐτὰ τὴν πρώτη τους βασίλισσα,
καὶ μανιωμένα ἐφούσκωσαν καὶ νὰ τὴν πνίξουν χύθηκαν!...
Ὦ Ἰωάννη! ἔλεος!... λυπήσου με!... προσπάθησε
νὰ συγχωρήσῃς, ὁ σοφός. μιὰ κούφη σὰν ἐμένα·
τὸ κρῖμα μου συγχώρησε... 'ς τὸν πόνο μου συμπάθησε....
ἔγινα φάντασμα κ' ἐγώ, καὶ ἴσκιος σὰν ἐσένα!...

[Ἀναπηδᾷ ἀποτόμως καὶ πιέζει τὴν κεφαλὴν διὰ τῶν χειρῶν]

Μὰ τ' εἶνε τοῦτο ποῦ κρατεῖ σφιχτὰ τὸ λογισμό μου;
τσιμπίδα ἀπὸ σίδερο, τσιμπίδα διαμαντένια,
ποῦ ἔχωσε βαθειὰ-βαθειὰ τὰ δόντια 'ς τὸ μυαλό μου
καὶ ματωμένη μοῦ γεννᾷ κάθε καλή μου ἔννοια...
Ὦ φαντασία! χάρισε 'ς τὸν κόσμο λίγη χάρι
ποῦ τόσο μαῦρος καὶ ἄχαρις μπροστά μου φανερώνεται·
ζωντάνεψέ μου τὸν ἀνθό, ποῦ γέρνει καὶ νεκρώνεται,
τὴν εὐωδιά του μιὰ στιγμὴ τὸ στῆθός μου νὰ πάρῃ...
Ὦ φαντασία! ἐγέρασες καὶ ἀκόμα δὲν ἐγέρασα,
οὔτε τὸν κόσμο ἀπόστασαν νὰ βλέπουνε τὰ μάτια μου...
ὦ φαντασία! φέρε με καὶ πάλι 'ς τὰ παλάτια μου,
ποῦ μοναχὰ γιὰ μιὰ στιγμὴ ἐλάμπρυνα κ' ἐπέρασα,
'σὰν τὸ ἀστέρι, 'ποῦ περνᾷ 'ς τὸν οὐρανὸ καὶ σβύνεται...
'σὰν τὸ λουλοῦδι, 'ποῦ χλωμὸ ἀπὸ τὸν πάγο γέρνει...
'σὰν τὴ δροσιά, ποῦ ξεκυλᾷ 'ς τὴ γῆ καὶ καταπίνεται...
'σὰν κῦμα, ὅπου φεύγοντας ἀφροὺς 'ς τὸ βράχο σπέρνει...
'σὰν τοὺς σπασμένους χαλινοὺς τοῦ μαύρου λογισμοῦ μου...

σὰν τὸ νερό... σὰν τὶς φωτιαίς... ποῦ 'ζώσανε τὸ νοῦ μου!..

[Καταπίπτει εἰς τὰ γόνατα ἐγγὺς λίθου, ἐξαντλουμένη βαθμηδόν]

Φθάνει, ὦ φθάνει, οὐρανέ!... ἀνάπαυσέ με τώρα...
τὰ βάσανά μου εἶν' ἄπειρα, καθὼς ἐσύ... δὲν λέγονται...
Φθάνει, ὦ, φθάνει... στεῖλέ μου τὸν ὕπνο γιὰ μιὰ ὥρα,
νὰ χύσῃ πειὰ 'λίγη δροσιὰ 'ς τὰ στήθεια μου ποῦ καίγονται...

[τείνουσα τὰς χεῖρας πρὸς τὸν ὁρίζοντα]

Φουσκωμένη θάλασσα, κῦμα ἀγριεμένο,
σάρωσε τοὺς πόνους μου, πάρε τους νὰ φύγουν·
σβύσε μὲ τὴν ἄρμη σου τὶς πληγαὶς ποῦ ἀνοίγουν,
δὲν τὶς ὑπομένω πειά, δὲν τὶς ὑπομένω!...
— Φύσηξε, ἄγριε βοριά, παγωμένε ἀέρα,
δρόσισε τὰ στήθεια μου, παῦσε τοὺς παλμούς μου·
'ς τὸ σκληρό σου τὸ φτερὸ πάρ' τοὺς στεναγμούς μου,
ρίψε τους 'ς τὴ θάλασσα, σύρε τους πειὸ πέρα...
— Μαυροσκότεινη νοτιά, τῆς βροχῆς μητέρα,
φέρε μπόρα δυνατὴ μὲ νερὸ καὶ λαύρα·
ξέπλυνε τὰ δάκρυα, 'ποῦ ἁρμυρὰ καὶ μαῦρα
'ς τὰ χλωμά μου μάγουλα τρέχουν νύκτα-μέρα..
—Μανιωμένε σίφουνα, μαύρη ἀνεμοζάλη,
πάψετε κ' εἰπέτε μου πότε θὰ 'μπορέσω
γιὰ νὰ 'δρῶ τοῦ μάρτυρα τ' ὀρφανὸ κεφάλι
νὰ συρθῶ στὰ γόνατα καὶ νεκρὴ νὰ πέσω...

[Καταπίπτει νεκρά.—Ὁ ἥλιος δύει ὄπισθεν τῶν ὀρέων ἐντελῶς καὶ ἐπέρχεται ἡ νύξ].

1896. Πωλυβιος Τ. Δημητρακοπουλος

ΕΔΩ Κ' ΕΚΕΙ

— Περισσότερον φοβοῦμαι τὸν φθόνον ὅταν σιωπᾷ παρὰ ὅταν ὁμιλῇ.
— Ὁ πολὺ συχνὰ ἐπιδεικνύων τὴν γυναῖκα καὶ τὸ θυλάκιόν του κινδυνεύει νὰ τὰ χάσῃ ἀμφότερα.

SISMANOGLIO MEGARO

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΠΤΑ ΣΟΦΩΝ

ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΑΠΟ τῆς βρεφικῆς ἡλικίας πάντες οἱ διδασκόμενοι τὴν ἀρχαίαν ἱστορίαν ἐνωτίζονται ὅτι ὑπῆρχον τὸ πάλαι ἑπτὰ σοφοὶ ἐν Ἑλλάδι, ἀλλὰ τίνες οὗτοι καὶ πρὸ πάντων διατί κατ' ἐξαίρεσιν ἐκλήθησαν οὗτοι μόνον σοφοί, δὲν εἶναι γνωστὸν ἢ τοὐλάχιστον ἐξηκριβωμένον.

Ἡ Ἑλλὰς ἆρα δὲν εἶχεν ἢ ἑπτὰ μόνον σοφούς, ἢ μεταξὺ τοῦ πλήθους τῶν πεπαιδευμένων καὶ ἀγαθῶν ἀνδρῶν, οἵτινες πασιγνώστως ἐκόσμουν τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα, ἦσαν ἑπτὰ τοσοῦτον ὑπέρτεροι, ὥστε ἐθεωρήθη πρέπον νὰ συναγάγωσιν αὐτοὺς ἐπὶ ταὐτὸ καὶ νὰ συστήσωσιν ἰδίως εἰς τοῦ κόσμου τὸν θαυμασμόν;

Κατὰ τοὺς ἐνδόξους χρόνους τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος προεβάλλετο ἤδη τὸ ζήτημα τοῦτο, ἀλλ' οὐδεμία ἐδίδετο σαφὴς καὶ ἀνενδοίαστος λύσις εἰς αὐτό. Ἡ ἔννοια τῆς παραδόσεως, ἥτις ἐθρύλει τὴν ὕπαρξιν ἑπτὰ σοφῶν, ἦν αἴνιγμα καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ἀρχαιότητα.

Ἐν πρώτοις ἠμφισβητεῖτο ἡ σημασία τῆς λέξεως σοφός. Ἐσήμαινεν ἆρα ἡ λέξις σοφοὶ ἄνδρας ὑπερόχου ἀρετῆς; Ἀλλ' ὁ Περίανδρος, εἷς τῶν ἑπτά, ἦν τύραννος, ὡμὸς καὶ σκληροκάρδιος ἀνὴρ καὶ παντάπασι κακοήθης. Ὁ δὲ Δάμων ἐκ Κυρήνης, ὅστις συνέγραψεν ἱστορίαν τῶν φιλοσόφων, δὲν ἀποδίδωσι μὲν ὠμότητας εἰς τοὺς ἓξ ἄλλους, ἀλλὰ καὶ δὲν ἀναφέρει αὐτοὺς ὡς πρότυπα χρηστοήθους βίου. Ὁ Μιλήσιος φιλόσοφος Ἀναξιμένης ἰσχυρίζεται ὅτι οἱ ἑπτὰ οὗτοι σοφοὶ ἦσαν μᾶλλον ποιηταί. Τὰ σωζόμενα

ἀποφθέγματα αὐτῶν ἦσαν ἀποσπάσματα ποιημάτων αὐτῶν, ὅπερ ἐξηγεῖ ἴσως διατί τὸ πλεῖστον αὐτῶν φαίνονται ἀκαλλώπιστα καὶ ἀδοστρύχιστα, ὡς ἀμοιροῦντα ἐκ τῆς ἀποσπάσεως τοῦ ῥυθμοῦ αὐτῶν καὶ τοῦ ἀρχικοῦ αὐτῶν κάλλους. Ὁ δὲ Δικαίαρχος διατείνεται ὅτι οἱ ἑπτὰ σοφοὶ οὔτε λόγιοι ἐξ ἐπαγγέλματος ἦσαν, περὶ τὰ γράμματα εἰδικῶς καταγινόμενοι, οὔτε φιλόσοφοι, περὶ φιλοσοφικὰς μελέτας ἀσχολούμενοι, ἀλλ' ἁπλῶς ἄνδρες νουνεχεῖς, διαπρέψαντες ἐπὶ νομοθετικῇ δεξιότητι καὶ πρακτικῇ σοφίᾳ. Ἀναφέρει δ' ὁ Δικαίαρχος ἐν πρώτοις τέσσαρας παγκοσμίως ἀνεγνωρισμένους ὡς σοφούς: τοὺς Θαλῆν, Βίαν, Πιττακὸν καὶ Σόλωνα· ἀκολούθως δὲ κατονομάζει καὶ ἑτέρους ἓξ ὡς περιῳδομένους σοφούς, τοὺς Ἀριστομένη, Πάμφιλον, Χείλωνα τὸν ἐκ Λακεδαίμονος, Κλεόβουλον, Ἀνάχαρσιν καὶ Περίανδρον, ὧν μεταξὺ αἱρετέοι τρεῖς εἰς συμπλήρωσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἑπτά. Ὁ δ' Ἕρμιππος, ὅστις, ὡς γνωστόν, ἔγραψεν ὁλόκληρον πραγματείαν περὶ τοῦ βίου τῶν ἐπισήμων τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος φιλοσόφων, διατείνεται ὅτι ἠριθμοῦντο εἰς δεκαεπτὰ οἱ παλαιοὶ σοφοί, ἐξ ὧν ἕκαστος ἐξέλεγεν ἑπτά, τοὺς κατ' αὐτὸν προέχοντας, εἰς ἀπάρτισιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἑπτὰ σοφῶν τῆς Ἑλλάδος, εἰσὶ δ' οὗτοι (οἱ δεκαεπτὰ) κατ' αὐτὸν οἱ ἑξῆς: Σόλων, Θαλῆς, Πιττακός, Βίας, Χείλων, Κλεόβουλος, Περίανδρος, Ἀνάχαρσις, Ἀκουσίλαος ἢ Ἀκουσίλεως, Ἐπιμενίδης, Λεώφαντος, Φερεκύδης, Ἀριστόδημος, Πυθαγόρας, Λᾶσος, Ἑρμίων καὶ Ἀναξαγόρας. Ὁ Ἱππόβοτος προβάλλει ἄλλον τινὰ ἀριθμὸν τῶν σοφῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος καὶ τάσσει κατ' ἄλλην τάξιν, ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ Ὀρφέως καὶ τοῦ Λίνου.

Ὁ δ' ἐκ συστήματος βιογραφήσας τοὺς ἐν φιλοσοφίᾳ εὐδοκιμήσαντας Διογένης ὁ Λαέρτιος, ἐκτιθεὶς πάσας τὰς ἀνωτέρω παραλλαγάς, οὐδεμίαν ἐκφράζει ἀτομικὴν γνώμην· «Στασιάζεται δὲ (λέγει) καὶ περὶ τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν. Λεάνδριος μὲν γὰρ ἀντὶ Κλεοβούλου καὶ Μύσωνος Λεώφαντον Γορσιάδα, Λεβέδιον ἢ Ἐφέσιον, ἐγκρίνει καὶ Ἐπιμενίδην τὸν Κρῆτα. Πλάτων δ' ἐν Πρωταγόρᾳ Μύσωνα ἀντὶ Περιάνδρου. Εὔφορος δὲ ἀντὶ Μύσωνος Ἀνάχαρσιν. Οἱ δὲ καὶ Πυθαγόραν προσγράφουσι. Δικαίαρχος δὲ τέσσαρας ὁμολο-

SISMANOGLIO MUSEUM

γημένους ἡμῖν παραδίδωσι, Θαλῆν, Βίαντα, Πιττακόν, Σόλωνα. Ἄλλους δὲ ὀνομάζει ἐξ, ὧν ἐκλέξασθαι τρεῖς, Ἀριστόδημον, Πάμφιλον, Χείλωνα Λακεδαιμόνιον, Κλεόβουλον, Ἀνάχαρσιν, Περίανδρον. Ἔνιοι προστιθέασιν Ἀκουσίλαον, Κάβα ἢ Σκάβρα, Ἀργεῖον κτλ.»

Κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθέντα, οὐχὶ μόνον ὑπάρχει ἀβεβαιότης περὶ τῆς αἰτίας τῆς ὑπὸ τῶν ὁμοχρόνων ἀποδόσεως τοῦ ὀνόματος σοφοῦ εἰς ἑπτὰ καὶ μόνον ἄνδρας καὶ περὶ τῆς ἀκριβοῦς ἐννοίας ἑπομένως αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν προσώπων, εἰς ἃ ἀπενέμετο ἡ ἔξοχος αὕτη προσηγορία. Ἔνιοι τῶν νεωτέρων φιλολόγων ἐγνωμάτευσαν ὅτι, τοῦ ἀριθμοῦ ἑπτὰ θεωρουμένου παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν ἱεροῦ (ὡς καὶ παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις καὶ τοῖς Χριστιανοῖς), ἡ τῶν πολλῶν δόξα ἀπένειμεν οἱονεὶ θρησκευτικὴν ἢ μυστηριώδη ἔννοιαν εἰς τὴν σύνοδον καὶ συνδιάσκεψιν περὶ παντοίων φιλοσοφικῶν καὶ πολιτικῶν θεμάτων ἑπτὰ ἐπὶ διανοητικῇ ἀναπτύξει καὶ παιδείᾳ διακρινομένων ἀνδρῶν. Ἐὰν δὲ θεωρηθῇ βέβαιον ὅτι ὄντως οἱ ἑπτὰ λεγόμενοι σοφοὶ συνήρχοντο εἰς κοινόν τι μέρος, βουλευόμενοι περὶ τῶν διαφόρων ἀναφυομένων τότε πολιτικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν ζητημάτων, ἀναμφίβολον ὅτι ἡ γνώμη αὕτη ἔχεται πολλῆς σπουδαιότητος. Ἀλλ' εἶναι τάχα τοῦτο βέβαιον; Ὁ Λαέρτιος, οὗ παρεθέμεθα ἀνωτέρω περικοπὴν περὶ τῶν ἑπτὰ σοφῶν, ἀναφέρει προσέτι 1) ὅτι ὁ Συρακούσιος Ἀρχέτιμος κατήρτισεν ἔκθεσιν τῆς συνεντεύξεως τῶν σοφῶν μετὰ τοῦ Κυψέλου, διατελέσας αὐτὸς οὗτος αὐτήκοος μάρτυς· 2) ὅτι ὁ Εὔφορος διηγεῖται ὅτι, πλὴν τοῦ Θαλοῦ, πάντες οἱ λοιποὶ συνηντήθησαν παρὰ τῷ Κροίσῳ· 3) ὅτι κατ' ἄλλας αὐθεντικὰς μαρτυρίας συνηθροίσθησαν ἐν Πανιωνίῳ, ἐν Κορίνθῳ καὶ ἐν Δελφοῖς. Κακῇ μοίρᾳ οὔτε τοῦ Ἀρχετίμου συλλογή τις ἢ ἔκθεσις, οὔτε τοῦ Εὐφόρου οἱαδήποτε πραγματεία διασώζεται νῦν, ἀλλ' οὔτε μνημονεύεται ὑπὸ ἄλλων συγγραφέων. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ Λαέρτιος, καίπερ εἰς πολλὰ ἱστορικὰ καὶ βιογραφικὰ ζητήματα πολὺ φῶς ἐπιχέας διὰ τῆς διηγήσεως γεγονότων, ἃ διὰ τὴν ἐξαφάνισιν ἄλλων ἑλληνικῶν χειρογράφων ἤθελον μείνει ἄγνωστα, ἐλέγχεται ὅμως ἔστιν ὅτε στηριζόμενος εἰς σφαλερὰς πληροφορίας, δὲν εἶναι δὲ δυνα-

τὸς ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὁ διὰ συμπαραβολῆς διαφόρων ἱστορικῶν κειμένων καταρτισμὸς ἀσφαλοῦς ἱστορικῆς εἰκασίας, πολλοὶ ἐνδοιασμοὶ ὑπολείπονται περὶ τοῦ ἀναμφισβητήτου τῶν ὑπὸ τοῦ Λαερτίου περὶ συνόδων τῶν ἑπτὰ σοφῶν ἀναφερομένων. Ὁπωσδήποτε κατὰ τὴν κοινοτέραν καὶ πιθανωτέραν ἐν ταὐτῷ γνώμην οἱ ἑπτὰ τῆς ἀρχαιότητος πολυθρύλητοι σοφοὶ εἶναι οἱ Θαλῆς, Σόλων, Χίλων, Βίας, Πιττακός, Κλεόβουλος καὶ Περίανδρος.

Σημειωτέον ὅτι πολλὰ τῶν ἀποφθεγμάτων καὶ κατ' αὐτὴν τοῦ Λαερτίου τὴν ἔκτοτε διαβεβαίωσιν ἀναφέρονται ὑπὸ ἄλλων μὲν συγγραφέων εἰς ἕνα τῶν ἑπτὰ σοφῶν καὶ ὑπὸ ἄλλων εἰς ἕτερον, πολλὰ δὲ καὶ εἰς ἑτέρους ποιητὰς καὶ συγγραφεῖς. Ἡ κατὰ τὸ μέγιστον μέρος καταστροφὴ τῶν πρωτοτύπων συγγραφῶν τῶν ἑπτὰ σοφῶν, συνισταμένων κατὰ τὸν Ἀναξιμένη εἰς ποιήματα κατὰ τὸ πλεῖστον, δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἐξακρίβωσιν καὶ τούτου. Ὁπωσδήποτε ἀναμφισβήτητον εἶναι ὅτι πολλαὶ γνωματεύσεις φερόμεναι ἐπ' ὀνόματι τῶν ἑπτὰ σοφῶν, εἶναι οὐχὶ τοσοῦτον ἐπὶ καλλιλογίᾳ διαπρέπουσαι, ὅσον ἀληθῶς σοφαί· ἄλλαι δὲ τοὐναντίον ἀμοιροῦσαι πρακτικῆς ἀξίας, προέχουσιν ἐπὶ εὐφυολογίᾳ καὶ ἰδιοτυπίᾳ, λυσιτελῶς μὲν ἴσως εἰς ἄσκησιν τῆς εὐφυΐας τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ παντάπασιν ἀνεπιτήδειαι εἰς βελτίωσιν τοῦ λόγου καὶ τοῦ ἔθους αὐτῶν.

Θ. Ν. ΦΛΟΓΑΪΤΗΣ.

Ἄωτον ἀφαιρέσεως

Διέρχετοι μία κηδεία. Κυρία τις ἐρωτᾷ ἕνα τῶν συνοδευόντων αὐτήν, ὅστις φημίζεται ὡς ἀφῃρημένος πρώτης τάξεως:

— Δὲν μοῦ λέγετε, σᾶς παρακαλῶ, ποῖος εἶνε ὁ νεκρός;

Καὶ ὁ ἐρωτηθεὶς εἰς στιγμὴν κλασικῆς ἀφαιρέσεως:

— Μά, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, ὑποθέτω νὰ ἦνε ἐκεῖνος ἐκεῖ μέσα εἰς τὸ φέρετρον!...

SISMANOGLIO MEGARO

ΝΙΚ. Ι. ΛΑΣΚΑΡΗ ΚΑΙ Μ. ΟΙΚΟΝΟΜΑΚΗ

ΤΟ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟ ΣΠΙΤΙ

ΚΩΜΩΔΙΑ ΕΙΣ ΠΡΑΞΙΝ ΜΙΑΝ

Παρασταθεῖσα τὸ πρῶτον ἐν Ἀθήναις τὴν 1 Ἰουνίου 1896.

ΠΡΟΣΩΠΑ

Παρασκευας Χατζηχαρμπης	Αγγελος Φυτηλης, ἀνεψιὸς τοῦ Χατζηχαρμπῆ
Αναστασια, σύζυγός του	
Σταυρος, υἱός των	Βασιλακης Παντιερας
Πολυξενη θυγάτηρ των	Μαριγουλα Κουρελα, μοδίστα

Ζαφειρω, ὑπηρέτρια τοῦ Χατζηχαρμπῆ

Ἡ σκηνὴ σύγχρονος ἐν Ἀθήναις

[Ἡ σκηνὴ παριστᾷ δωμάτιον τῆς οἰκίας Χατζηχαρμπῆ, ἐπέχον θέσιν σάλας καὶ ἁπλούστατα ἠὐτρεπισμένον. Δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ θῦραι φέρουσαι εἰς ἕτερα τῆς οἰκίας δωμάτια. Εἰς τὸ βάθος μεγάλη θύρα ἑκατέρωθεν τῆς ὁποίας εὕρηνται δύω κονσόλαι μετὰ διαφόρων ἀνθοδοχείων. Καθίσματα, τραπέζια κ.λ.π.]

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ, ΠΟΛΥΞΕΝΗ καὶ ΣΤΑΥΡΟΣ.

[Αἱρομένης τῆς αὐλαίας φαίνονται οἱ ῥηθέντες τρεῖς καθήμενοι περί τινα τράπεζαν καὶ ἐξακολουθοῦντες συνομιλίαν πρὸ πολλοῦ ἀρξαμένην.]

ΣΤΑΥΡΟΣ. (Κτυπῶν τὴν χεῖρά του ἐπὶ τῆς τραπέζης). Αὐτὸ ποῦ σᾶς λέω 'γώ! ... Τὴν τραπεζαρία θὰ τὴν κάνωμε 'ς τὴ μεσιανὴ κάμαρα, γιατί τὴν ἀκρινὴ θὰ τὴν κάνω ἐγὼ γραφεῖο!...

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. (Μορφάζουσα). Καλέ, τί μᾶς λές!... θὰ μᾶς πάρῃς ἐσὺ τὴν καλλίτερη κάμαρη!

ΣΤΑΥΡΟΣ. Ὄχι, θὰ τὴν πάρῃ ἡ μούρη σου!..

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. Μὴ μαλλώνετε καὶ δὲν θὰ τὴν πάρῃ κανένας σας... ἡ κάμαρα αὐτὴ μοῦ χρειάζεται 'μένα γιὰ τὰ κουκκούλια μου, γιατί εἶναι προσηλιακή

ΣΤΑΥΡΟΣ. Οὔφ καὶ σύ!.. μᾶς 'σκότισες μὲ τὰ βρωμοκουκκούλια σου!.... Ἂν θὲς νὰ μελετάω, πρέπει νὰ τὴν πάρω 'γώ.

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. Ὄχι, θὰ τὴν πάρω 'γὼ γιατί εἶμαι καὶ πειὸ μεγάλη.

ΣΤΑΥΡΟΣ. (Μορφάζων). Τώρα μοῦ εἶσαι ἡ πειὸ μεγάλη!.. Ὅταν παρουσιάζεται κανένας γαμπρός, μοῦ εἶσαι ἡ πειὸ μικρὴ!..

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. Νὰ μοῦ κάνῃς τὴ χάρι νὰ μὴ μὲ σκοτίζῃς!..

ΣΤΑΥΡΟΣ. (Ἐγειρόμενος). Αὐτὸ ποῦ σοῦ λέω 'γώ! Κι' ἂν θὲς νὰ εἶσαι πάντα ἡ πειὸ μικρή, πρέπει νὰ πάρω ἐγὼ τὴν κάμαρα.... Καὶ θὰ τὴν πάρω!..

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. (Ἐγειρομένη ἀποτόμως). Κ' ἐγὼ λέω, πῶς δὲν θὰ τὴν πάρῃς!..

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. Σᾶς εἶπα πῶς δὲν θὰ τὴν πάρῃ κανένας σας καὶ νὰ 'συχᾶστε... Τὴν ἔχω γιὰ τὸν ἑαυτό μου.

ΣΤΑΥΡΟΣ, Αὐτὰ δὲν τ' ἀκούω 'γώ!..

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. Ναί, γιατί νομίζεις πῶς τ' ἀκούω 'γώ!

ΣΤΑΥΡΟΣ. Βρέ, θὰ τ' ἀκούσῃς καὶ θὰ πῇς κ' ἕνα τραγοῦδι!

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. Ἔλα, μὴ φωνάζετε κ' ἔχουμε καὶ μουσαφίρη μέσα...

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. Δὲν πᾷ νἄναι!.. Ἂν θέλετε μάλιστα τὸν 'ρωτᾶμε καὶ βλέπετε τί θὰ εἰπῇ κι' αὐτός!..

ΣΤΑΥΡΟΣ. Εἶναι περιττόν.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. Δὲν πειράζει, παιδί μου, 'ξάδελφός σας εἶναι ὥστε μποροῦμε νὰ τὸν 'ρωτήσωμε.

ΣΤΑΥΡΟΣ. Καλλίτερα θὰ κάνετε ν' ἀφίσετε τὸν ἄνθρωπο σ' τὴν ἡσυχία του κ' εἶναι κουρασμένος ἀπ' τὸ ταξεῖδι.... ἄλλως τε ἐγὼ εἶπα καὶ ἐλάλησα, μιὰ φορὰ καὶ παίρνωμε 'δικό μας σπίτι, θὰ πάρω ὅποια κάμαρη θέλω 'γώ... Καὶ τὸ κάτω-κάτω, 'ς τὴ μελέτη μου χρειάζεται ἡσυχία...

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. Μάτια μου!.. Δὲν λὲς πῶς θὲς νὰ εἶσαι ἀπέναντι 'ς τὴν Μαριγούλα, μόνον....

ΣΤΑΥΡΟΣ. Κάνε μου τὴ χάρι καὶ κλεῖσ' τὸ στόμα σου, πρὶν 'ς τὸ κλείσω 'γὼ μὲ καμμιὰ γροθιά... ἆ!..

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. (Ἐγειρομένη). Αἴ, αἴ, γιὰ νὰ σᾶς πῶ... τὸ παραξυλώσατε... ἆ!..

SISMANOGLIO MEGARO

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

Οἱ ἀνωτέρω καὶ ΦΥΤΗΛΗΣ.

ΦΥΤΗΛΗΣ. (Εἰσερχόμενος ἐκ τῆς πρὸς τ' ἀριστερὰ θύρας). Ὦ ! ὦ ! ἡ συζήτησις βλέπω ἔχει πάρει δρόμο...

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. Θὰ σοῦ χαλάσαμε τὴν ἡσυχία μὲ τῆς φωναῖς.

ΦΥΤΗΛΗΣ. Ἄ ! μπᾶ ! δὲν κάνετε δουλειά σας, εἶμαι συνηθεισμένος ἀπ' τὸ σπίτι μας....

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. Ἄ ! καλὰ ποῦ εἶπες «σπίτι»... Ἔλα, καϋμένε Ἄγγελε, καὶ 'πέ μας 'ς τὸν Θεό σου....

ΣΤΑΥΡΟΣ. Εἶναι περιττὸν ν' ἀνακατέψῃς τὸν ἄνθρωπο...

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. Δὲν εἶναι δὰ καὶ σπουδαῖο πρᾶμμα....Γι' ἄκουσε, παιδί μου.... 'ξέρεις δὰ τὸ σπίτι ποῦ παίρνωμε σήμερα 'ς τὴ δημοπρασία... δηλαδὴ τῶχουμε πάρει....

ΦΥΤΗΛΗΣ. Ἄ ! ναί, 'ξέρω... ὅλη τὴ νύχτα μοῦ 'μιλοῦσε γιὰ αὐτὸ ὁ Σταῦρος.

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. Αἴ, εἶδες τί ἔμμορφο ποῦ εἶναι !

ΦΥΤΗΛΗΣ. Δηλαδὴ δὲν τὸ εἶδα... ἀλλὰ τ' ἄκουσα...ὕστερα μοῦ φαίνεται καὶ πῶς τὸ 'ξέρω.

ΣΤΑΥΡΟΣ. Καλέ, ἐκεῖνο ποῦ εἶναι 'ς τὴν ὁδὸν Ἀγχέσμου.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. Δίπλα 'ς τοῦ κουτσοῦ τὸ μανάβικο.

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. Μὲ τὴν μεγάλη σιδερένια πόρτα.

ΣΤΑΥΡΟΣ. Μὲ μιὰ μάνδρα χαμηλή.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. Μὲ μιὰ μουριὰ 'ς τὴ μέση.

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. Ναί, μὰ τὴν μουριά, 'ξέρεις, θὰ τὴν κόψουμε...

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. Τί ἔκανε, λέει !..Τὴ μουριὰ νὰ κόψουμε !.. Ἄμ ! ἴσα-ἴσα ἡ μουριὰ εἶναι ποῦ μ' ἔκανε νὰ 'πῶ τὸ ναί.... θὰ τρέφω μ' αὐτὴν τὰ κουκκούλια μου μιὰ χαρά !..

ΣΤΑΥΡΟΣ. Ὕστερα ἔχει καὶ κάτι μοῦρα... extra !..

ΦΥΤΗΛΗΣ. Μὰ ἔξω ἀπὸ τὴν μάνδρα εἶναι ἡ μουριά;

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. Καλέ, ὄχι !

ΦΥΤΗΛΗΣ. (Τῷ Σταύρῳ). Τότε, φιλαράκο μου, δέν εἶναι extra.... εἶναι intra muros !... Νὰ πᾷς νὰ μάθῃς λατινικά !...

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. Χώρια ἀπ' ὅλ' αὐτά, τὸ σπίτι μας ἔχει καὶ δύω πατώματα ἐξαίσια !..

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ, Τὸ ἕνα ἀπάνω καὶ τ' ἄλλο κάτω.

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. (Ἐκ πνεύματος ἀντιλογίας ὁρμωμένη). Ὄχι ! τὸ ἕνα κάτω καὶ τὸ ἄλλο ἀπάνω !

ΣΤΑΥΡΟΣ. (Διὰ νὰ δώσῃ καὶ αὐτὸς κάποιαν πληροφορίαν). Δὲν νοιώθετε τί λέτε !.. Τὸ ἕνα εἶναι ἀπάνω 'ς τὸ ἄλλο !..

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ Καὶ τὸ ἀπὸ κάτω τῶχωμε γιὰ νοίκιασμα !

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. Μὲ χωριστὴ εἴσοδο !

ΣΤΑΥΡΟΣ. Μὲ κουδοῦνι 'ς τὴν πόρτα !

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. Μὲ νερό !

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. Μὲ μπαλκόνι 'ς τὸ δρόμο !

ΣΤΑΥΡΟΣ. Μὲ δυὼ ταράτσαις !

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. Μὲ πλυσταρειό !

ΦΥΤΗΛΗΣ. Καλό...πολὺ καλό !... (Ἀφοῦ σκεφθῇ ἐπ' ὀλίγον). Μ' ὅλ' αὐτὰ θὰ πληρώνετε ἀπάνω—κάτω ἐννενῆντα δραχμὰς φόρον οἰκοδομῶν.

ΣΤΑΥΡΟΣ. Ὄχι δά, ἐγὼ ἔκαμα λογαριασμὸν καὶ ἠὗρα πῶς θὰ πληρώνουμε...στάσου νὰ ἰδῇς ...(Ἐξάγει ἐκ τοῦ θυλακίου του σημείωσίν τινα). Θὰ πληρώνουμε ὀγδοῆντα δύω δραχμάς...

ΦΥΤΗΛΗΣ. (Ἐπιμένων). Ἐννενῆντα σωστάϊς !

ΣΤΑΥΡΟΣ. (Μετὰ πείσματος). Μὰ τώρα δὲν 'ξέρω 'γὼ ποῦ 'κάθησα καὶ τὸ 'λογάριασα ὅλη νύχτα...

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. (Εὐχαριστημένη ἐκ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ υἱοῦ της). Ἐμ ! ἀφοῦ σοῦ λέῃ πῶς τὸ 'λογάριασε τὸ παιδί !

ΦΥΤΗΛΗΣ. Αὐτὸ ποῦ σᾶς λέω 'γώ!..οὔτε μιὰ δεκάρα 'λιγώτερο.

ΣΤΑΥΡΟΣ. Μὰ χριστιανέ μου, ἀφοῦ σοῦ λέω πῶς ἔκαμα λογαριασμό !..

ΦΥΤΗΛΗΣ. Ἄμ ! ἐμένα, θαρρεῖς, πῶς γιὰ τὰ μαῦρα μάτια μὲ εἶχαν ἕνα χρόνο 'ς τὴν Χαλκίδα ἐπὶ τοῦ φόρου τῶν οἰκοδομῶν !...

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. (Δῆθεν πεισθεῖσα ἐκ τοῦ ἐπιχειρήματος τοῦ Φυτήλη). Τότε ἔχει δίκαιον ὁ Ἄγγελος.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. (Μὲ ποιάν τινα ἔκπληξιν). Μ' ἀφοῦ σοῦ λέει τὸ παιδὶ πῶς ἔκανε λογαριασμό !..

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. (Δεικνύουσα τὸν Φυτήλην). Κι' ἀπὸ 'δῶ ποῦ ἦταν ὑπάλληλος 'ς αὐταῖς τῆς δουλειαῖς !...

ΣΤΑΥΡΟΣ. (Τῇ Πολυξένῃ). Ἐσὺ νὰ μὴν ἀνακατεύεσαι καὶ δὲν νοιώθεις ἀπ' αὐτά !.. Ὁρίστε μας !.. Θαρρεῖς πῶς σπουδάζω ἐγὼ τὰ νομικὰ 'ς τὸν βρόντο !..

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. (Τῇ Πολυξένῃ· εὐχαριστημένη ἐκ τῆς ἀπαντήσεως τοῦ υἱοῦ της). Καλά σοῦ λέει !..

ΦΥΤΗΛΗΣ. Δὲν ἔχεις δίκαιον, θειά μου...γιὰ νὰ 'πῶ ἐγὼ ἐννενῆντα, θὰ 'πῇ πῶς τόσω εἶναι.

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. Ἐννοεῖται !.

ΣΤΑΥΡΟΣ. Μὰ σὺ 'μπορεῖς νὰ 'πῇς καὶ ἑκατό, θὰ σὲ πιστέψουμε 'μεῖς !

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. (Τῷ Φυτήλῃ). Ἔτσι εἶναι, παιδί μου.

ΦΥΤΗΛΗΣ. Ἐννενῆντα εἶναι σωσταῖς καὶ λέτε ὅ,τι θέλετε !

ΣΤΑΥΡΟΣ. (Πείσμων). Ὀγδοῆντα δύω !

SISMANOGLIO MEGARO

ΦΥΤΗΛΗΣ. Ἐννενῆντα !.. Λογάριασε κκὶ θὰ ἰδῇς !..Βάλ' τὸ εἰσόδημα...βάλε εἴκοσι τοῖς ἑκατὸ πρόσθετα τέλη, βάλε τὴν ὁδοποιΐαν...

ΣΤΑΥΡΟΣ. Ὄχι νὰ μὴ βάλω καὶ τὴν ρυμοτομίαν !..

ΦΥΤΗΛΗΣ. Αἴ, μὰ τόσα ξέρεις, τόσα λές !

ΣΤΑΥΡΟΣ. Ὄχι, ξέρεις ἐσύ !

ΦΥΤΗΛΗΣ. (Μὲ θυμόν). Αὐτὸ ποῦ σοῦ λέω 'γώ !..

ΣΤΑΥΡΟΣ. Αὐτὸ ποῦ σοῦ λέω κ' ἐγώ !..

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. Αἴ, θὰ μαλώσετε τώρα...ὅσαις εἶναι ἐπὶ τέλους θὰ τὴς πληρώνουμε !

ΣΤΑΥΡΟΣ. Ὄχι, ἀλλὰ θέλει νὰ μᾶς κάνῃ τὸν ἔξυπνο !

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. (Τῷ Σταύρῳ). Ἔλα σύ, ποῦ τὰ ξέρεις ὅλα !

ΣΤΑΥΡΟΣ. Ἐσὺ νὰ λουφάξῃς καὶ τὴν κάμαρα δὲν τὴν παίρνεις !..

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

Οἱ ἀνωτέρω καὶ ΜΑΡΙΓΟΥΛΑ.

ΜΑΡΙΓΟΥΛΑ. (Εἰσερχομένη διὰ τῆς θύρας τοῦ βάθους). Πολυξένη μου, καλ' ἡμέρα. (Ἀλληλοασπάζονται).

ΣΤΑΥΡΟΣ. Καλῶς τὴν Μαριγοῦλα !

ΜΑΡΙΓΟΥΛΑ. (Πρὸς ἅπαντας). Καλ' ἡμέρα σας !

ΣΤΑΥΡΟΣ. (Ἰδιαιτέρως πρὸς τὸν Φυτήλην). Ἡ μοδιστροῦλα ποῦ σοὔλεγα τὸ βράδυ !..

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. Καλῶς τὴν Μαριγοῦλα. . . Ἔλα, πάρε καρέκλα, κάθησε.

ΜΑΡΙΓΟΥΛΑ. Ὄχι, εὐχαριστῶ, βιάζομαι...

ΣΤΑΥΡΟΣ. Μὰ τί, ἔτσι 'ς τὸ πόδι ;

ΜΑΡΙΓΟΥΛΑ. Εἶμαι βιαστική...Ξέρετε, ἦρθα γιὰ τὸ σπίτι...

ΣΤΑΥΡΟΣ. (Ἐνθουσιωδῶς). Ἄ ! γιὰ τὸ σπίτι !... (Τῷ Φυτήλῃ ἰδιαιτέρως). Πράγματι, γιὰ σπίτωμα εἶναι !..

ΜΑΡΙΓΟΥΛΑ. Ἔρχομαι, ποῦ λέτε, νὰ προλάβω μὴν τὸ πιάσῃ κἀνένας ἄλλος.

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. Μὰ πειὸ σπίτι ;

ΜΑΡΙΓΟΥΛΑ. Καλέ, τὸ 'δικό σας... Δὲν τῶχετε γιὰ 'νοίκιασμα τὸ κάτω πάτωμα ;

ΣΤΑΥΡΟΣ. Ἐννοεῖται !.

ΜΑΡΙΓΟΥΛΑ. Αἴ, ἔρχομαι νὰ τὸ πιάσω 'γώ, γιατί ἀπεφάσισα ν' ἀνοίξω 'δικό μου κατάστημα.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. (Θαυμάζουσα). Δικό σου κατάστημα !..

ΜΑΡΙΓΟΥΛΑ. Βέβαια ! Πελατεία ἔχω ἀρκετὴ καὶ πιστεύω νὰ πάω ἐμπρός...Ἔπειτα τὸ μέρος εἶναι πολὺ ὡραῖο...

ΣΤΑΥΡΟΣ. Ὡραῖο, λέει !..Περίφημο !..

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. Ὁ δρόμος περαστικός !

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. Τὸ σπίτι προσηλιακό !

ΦΥΤΗΛΗΣ. Μὲ μπαλκόνι 'ς τὸν δρόμο !

ΣΤΑΥΡΟΣ. Μὲ ἰδιαιτέρα εἴσοδο !

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. Μὲ αὐλὴ εὐρύχωρη !

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. Μὲ μιὰ μουριὰ 'ς τὴ μέση !

ΦΥΤΗΛΗΣ. Μὲ δύω ταράτσαις !

ΣΤΑΥΡΟΣ. Μὲ κουδοῦνι 'ς τὴν πόρτα !

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. Μὲ πλεισταρεϊό !

ΜΑΡΙΓΟΥΛΑ. Τόσῳ καλλίτερα...Γιὰ ὅλα αὐτὰ λοιπόν, πιστεύω νὰ προτιμήσετε ἐμένα, χωρὶς ἄλλο !..

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. Τώρα μάλιστα ποῦ θὰ κάνωμε καὶ καινούργιους μπερτέδες, θὰ χρειασθῇς νὰ μᾶς βοηθήσῃς...

ΜΑΡΙΓΟΥΛΑ. Ὅ,τι θέλετε.

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. Καλέ, τοὺς μπερτέδες θὰ τοὺς πάρωμε ἕτοιμους... ἐγὼ τοὺς ἔχω συμφωνήσει... Τώρα μάλιστα ὅπου κι' ἂν εἶναι θὰ μᾶς φέρουνε καὶ τὸ δεῖγμα...

ΣΤΑΥΡΟΣ. Εἶναι περιττόν...Θὰ μᾶς τοὺς ράψῃ ἡ Μαριγοῦλα...

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. Ἔτσι νομίζω κ' ἐγὼ καλλίτερα.

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. Ὄχι, πειὸ καλοὶ εἶναι οἱ ἕτοιμοι...περιμένετε νὰ 'δῆτε καὶ τὸ δεῖγμα ποῦ θὰ μᾶς φέρουν...

ΦΥΤΗΛΗΣ. Κ' ἐγώ, νομίζω, πῶς καλλίτερα εἶναι νὰ τοὺς ράψῃ ἡ κυρία Μαριγοῦλα...

ΣΤΑΥΡΟΣ. (Εὐχαριστημένος). Εὖγε, Ἄγγελε !

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. (Τῇ Μαριγούλᾳ). Καὶ δὲν μοῦ λές,πόσαις πῆχες χρειάζονται ;

ΜΑΡΙΓΟΥΛΑ. Πόσα παράθυρα εἶναι ;

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. Στάσου νὰ ἰδῇς... (Μετρᾷ). Ἕνα... δύω... τρία... τέσσαρα... πέντε... ἕξ... (Τῇ Μαριγούλᾳ). Ἕξ !

ΣΤΑΥΡΟΣ. Καλέ, τί ἕξ !..Ὀκτώ !

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. Ὄχι νὰ μὴν εἶναι δώδεκα...Ἑπτὰ εἶναι !

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. Ἕξ μοναχά !

ΣΤΑΥΡΟΣ. Τῆς κάμαρας ποῦ θὰ πάρω 'γώ, τῶβαλες ;

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. Καὶ αὐτὸ μαζύ.

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. Τὰ τρία τῆς σάλας ;

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. Κι' αὐτά.

ΣΤΑΥΡΟΣ Τότε, θὰ 'ξέχασες τῆς τραπεζαρίας.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. Ὄχι, ὅλα τἄβαλα.

ΣΤΑΥΡΟΣ. Τότε εἶναι ὀκτώ.

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. Ἑπτά !

SISMANOGLIO MEGARO

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. Ἔξ !

ΦΥΤΗΛΗΣ. Κάντε γιὰ ἑπτὰ παράθυρα καὶ πάλιν βλέπετε.

ΣΤΑΥΡΟΣ. Μὰ γιατί νὰ κάνωμε γιὰ ἑπτά, ἀφοῦ εἶναι ὀκτώ !..

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. (Τῇ Μαριγούλᾳ). Ἄκουσε μένα, Μαριγοῦλα. κ' ἔννοια σου...Γιὰ ἓξ παράθυρα νὰ λογαριάσῃς...

ΜΑΡΙΓΟΥΛΑ. Ἂς εἶναι...κάνω ἐγὼ τὸν λογαριασμὸ καὶ σᾶς τὸν στέλνω...ἀλλὰ τὸ σπίτι θὰ εἶναι δικό μου, αἴ ;

ΣΤΑΥΡΟΣ. Βεβαιότατα !..

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. (Ἰδιᾳ). Ἡ μούρη του, τὴν θέλει πειὸ κοντὰ γιὰ νὰ τὰ ψήσῃ περισσότερο !..

ΜΑΡΙΓΟΥΛΑ. Καὶ γιὰ τὴν πληρωμὴ δὲν θὰ μαλώσωμε...

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. Ἐννοεῖται !..

ΜΑΡΙΓΟΥΛΑ. Αἴ, ἐγὼ σᾶς ἀφίνω...Χαίρετε !

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. Στὸ καλό...καὶ φρόντισε γιὰ τοὺς μπεροντέδες !...

ΣΤΑΥΡΟΣ. Γιὰ ὀκτὼ παράθυρα !..

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. Γιὰ ἑπτά !... (Ἰδιᾳ). Ἂν καὶ θὰ πάρωμε τοὺς ἕτοιμους !. .

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. Μὴν ἀκοῦς !..Κύτταξε γιὰ ἓξ καὶ βλέπουμε !

ΜΑΡΙΓΟΥΛΑ. Καλά, καλά... (Ἐξερχομένη). Χαίρετε.

ΣΤΑΥΡΟΣ. (Προπέμπων αὐτήν). Ὀρεβουάρ ! (Τῇ στέλλει φίλημα διὰ τῆς χειρός).

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

Οἱ ἀνωτέρω, πλὴν τῆς ΜΑΡΙΓΟΥΛΑΣ· κατόπιν ΖΑΦΕΙΡΩ.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. Νά, νοικάρισα μιὰ φορά !..

ΣΤΑΥΡΟΣ. (Ἀπὸ τῆς θύρας τοῦ βάθους). Ὅπως τὴν θέλαμε !..

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. (Μετὰ κακεντρεχείας). Δηλαδή, ὅπως τὴν ἤθελες !..

ΣΤΑΥΡΟΣ. (Κατερχόμενος τὴν σκηνήν). Δὲν τὸ ξέραμε νὰ νοικιάσωμε τὸ σπίτι μας σὲ κανένα λιμοκοντόρο !..

ΦΥΤΗΛΗΣ. (Τῇ Ἀναστασίᾳ). Μὰ τὴν ἀλήθεια, θειά μου, εἶναι πολὺ νόστιμη αὐτὴ ἡ μικρούλα...

ΣΤΑΥΡΟΣ. (Ἐνθουσιασμένος). Πές τα ντέ, καϋμένε Ἀλέκο !..

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. (Μὴ λησμονοῦσα τὸ φθόνον της). Μικρούλα !..Ἀπὸ ποῦ κι' ὡς ποῦ, δὲν μοῦ λές !.. Νά δὰ ἡ ὥρα νἄναι μικρούλα κ' ἡ Μαριγοῦλα...ἀφοῦ ἕνά 'μισυ χρόνο μὲ περνᾷ ἐμένα !..

ΣΤΑΥΡΟΣ Συχάστε παρακαλοῦμε !. . Ἄρχισες νὰ μικραίνῃς, βλέπω, πάλι !..Μὴ μιλᾷς, γιατί ἀρχίζω νὰ ζητάω πάλι τὴν κάμαρα καὶ θ' αὐξήσουν τά χρόνια σου !..

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. Οὔφ ! ἄνοστος ποῦ εἶσαι !..

(Εἰσέρχεται ἡ Ζαφείρω).

ΖΑΦΕΙΡΩ. (Τῇ Ἀναστασίᾳ). Κυρία, σᾶς ζητοῦν ἔξω...

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. Μήπως φέρανε κανένα μπερντέ ;

ΖΑΦΕΙΡΩ. Ὄχι, ὁ κὺρ Λευτέρης εἶναι....

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. Καλά· ἔφτασα, πές του. (Ἡ Ζαφείρω ἀποσύρεται). Ἐγὼ πηγαίνω μιὰ στιγμὴ καὶ σᾶς παρακαλῶ νὰ παύσουν αὐταῖς ἡ συζητήσεις περὶ ἡλικίας...Σὲ σένα τὰ λέω, Σταῦρο, αὐτά...

ΣΤΑΥΡΟΣ. Καλλίτερα θὰ κάνῃς νὰ τὰ 'πῇς 'ς τὴν κόρη σου !

(Ἡ Ἀναστασία ἐξέρχεται διὰ τῆς θύρας τοῦ βάθους).

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

ΠΟΛΥΞΕΝΗ, ΣΤΑΥΡΟΣ καὶ ΦΥΤΗΛΗΣ.

ΦΥΤΗΛΗΣ. Ἡ ἀλήθεια εἶναι πῶς κάνετε 'νοικάρισσα νοστιμούτσικη !..

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. Ἐγὼ νὰ σοῦ 'πῶ, μετενόησα ποῦ ἔδωσα τὸν λόγο μου...

ΣΤΑΥΡΟΣ. Ναί, γιατί βλέπεις, σὲ παίρνουμε σὲ ῥώτημα !..

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. Ὄχι, θὰ ῥωτήσωμε τὴ μούρη σου !..

ΦΥΤΗΛΗΣ. Δὲν ἔχεις δίκαιο, Πολυξένη, ἡ Μαριγοῦλα φαίνεται καλὸ κορίτσι.

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. Προκομμένο !..Θέλει νὰ πιάσῃ τὸ σπίτι μας γιὰ τὴν ἀφεντειά του ἀπὸ 'δῶ. (Δεικνύει τὸν Σταῦρον).

ΣΤΑΥΡΟΣ. Ἔτσι μ' ἀρέσει μένα ! Καὶ τώρα μάλιστα θὰ καθίσω 'ς τὴν κάτω κάμαρα !..

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. Ὄχι, θὰ καθίσῃς 'ς τὴν ἀπάνω ποῦ 'γύρευες.

ΣΤΑΥΡΟΣ. Τώρα πειὰ δὲν μ' ἀρέσει..Ἡ μελέτη θέλει ἡσυχία καὶ δὲν κάνει νἄχω παράθυρο 'ς τὸν δρόμο !

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. Γιατί σ' ἀρέσει νἄχῃς 'ς τὴν αὐλή !. . Ὄχι, δὲν σοῦ γίνεται ἡ χάρι !..

ΣΤΑΥΡΟΣ. Θὰ μοῦ γίνῃ, καὶ θὰ σὲ βάλω νὰ μοῦ πῇς κ' ἕνα τραγοῦδι !..

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. Κανένα μυρολόγι, ἂν θέλῃς !.

ΦΥΤΗΛΗΣ. Σωπᾶτε, γιατί κάποιος ἔρχεται...

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ

Οἱ αὐτοὶ καὶ ΠΑΝΤΙΕΡΑΣ.

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. (Σπεύδουσα πρὸς τὴν θύραν τοῦ βάθους). Ἄ ! ὁ κύριος Βασιλάκης εἶναι..

ΠΑΝΤΙΕΡΑΣ. (Εἰσερχόμενος χαιρετῶν). Καλ' ἡμέρα σας !

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. (Πλήρης χαρᾶς, ἐνῷ ὁ Παντιέρας ὑποκλίνεται πρὸ τοῦ Ἀγγέλου). Νὰ σᾶς συστήσω... Ὁ κύριος Βασιλάκης Παντιέρας, φίλος μας...

SISMANOGLIO MEGARO

ὁ κύριος Ἄγγελος Φυτήλης ἐξάδελφός μας. . . ἦλθε χθὲς τὸ βράδυ ἀπὸ ταξεῖδι...

ΦΥΤΗΛΗΣ. (Ὑποκλινόμενος). Ἔχω εὐχαρίστησιν !

ΠΑΝΤΙΕΡΑΣ. Χαίρω πολύ !.. (Τῷ Σταύρῳ). Τί γίνεσαι, Σταῦρο,

ΣΤΑΥΡΟΣ. (Ψυχρῶς). Τί νὰ γίνω...Γιὰ ἐξετάσεις ἑτοιμάζομαι....

ΠΑΝΤΙΕΡΑΣ. Ἄ ! ἔτσι ; Ἡ ὥρα ἡ καλή !

ΦΥΤΗΛΗΣ. (Ἰδίᾳ παρατηρῶν προσεκτικῶς τὸν Παντιέραν). Κἄπου τἄχω ἰδεῖ ἐγὼ αὐτὰ τὰ μοῦτρα !

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. (Προσφέρουσα κάθισμα εἰς τὸν Παντιέραν). Κάθησε λοιπόν, κὺρ Βασιλάκη...Νὰ φωνάξω καὶ τὴν μαμᾶ... (Καλοῦσα). Μαμᾶ !.. Μαμᾶ !..

ΣΤΑΥΡΟΣ. (Τῷ Παντιέρᾳ). Καὶ τί ἄλλα ;

ΠΟΛΥΞΕΝΗ Ἡ Φρόσω τί γίνεται ; Καιρὸ ἔχει νὰ μᾶς ἔλθῃ...

ΠΑΝΤΙΕΡΑΣ. (Παρατηρῶν τὸν Φυτήλην). Τὸ ἀπόγευμα θὰ σᾶς τὴν φέρω, χωρὶς ἄλλο... (Ἰδίᾳ). Ποῦ τὸν ἔχω ἰδεῖ αὐτόν, δὲν μπορῶ νὰ καταλάβω !...

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. Νὰ μᾶς τὴν φέρῃς, βέβαια. . . Ἔχω νὰ τῆς εἰπῶ πολλά . .

ΦΥΤΗΛΗΣ. (Ἰδίᾳ) Ποῦ 'ς τὸν διάβολο τὸν ἔχω ἰδεῖ δὲν μπορῶ νὰ θυμηθῶ !..

ΣΚΗΝΗ ΕΒΔΟΜΗ

Οἱ ἀνωτέρω καὶ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. (Εἰσερχομένη περιχαρής). Ὦ ! καλῶς τὸν κὺρ Βασιλάκη...Τί κάνεις, παιδί μου ; Τί κάνει ἡ μητέρα σου, ὁ πατέρας σου ;

ΠΑΝΤΙΕΡΑΣ. Καλά, καλά...Σᾶς χαιρετοῦν ..

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. Ἡ Φρόσω ;

ΠΑΝΤΙΕΡΑΣ. Κ' ἐκείνη...

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. Μοῦ ὑπεσχέθη πῶς θὰ μᾶς τὴν φέρῃ τὸ ἀπόγευμα.

ΠΑΝΤΙΕΡΑΣ. Χωρὶς ἄλλο....Καὶ ὁ κύριος Παρασκευᾶς; Ἐβγῆκε;

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. Ναί, εἶναι μιὰ 'μισυ ὥρα ποῦ 'βγῆκε 'στὴν δημοπρασία...

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. (Διορθοῦσα). 'Σ τὸ Δημοπρατήριον. . . .Γιὰ τὸ σπίτι ποῦ σᾶς ἔλεγα...

ΠΑΝΤΙΕΡΑΣ. Ἄ ! ποῦ τὸ πωλεῖ ἡ Τράπεζα...

ΣΤΑΥΡΟΣ. Ναί. . .τὸ 'πήραμε. . .Ξέρεις, 'ς τὴν ὁδὸν Ἀγχέσμου. . .

ΠΑΝΤΙΕΡΑΣ 'Στὴν ὁδὸν Ἀγχέσμου ; Οὔμ ! Κεντρικό μέρος...

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. Κεντρικό, λέει !..Ἔκτακτο !..

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. Καὶ τὸ σπίτι πολὺ ὡραῖο !..

ΣΤΑΥΡΟΣ. Μὲ σιδερένια πόρτα !..

ΦΥΤΗΛΗΣ. Μὲ μιὰ μάνδρα χαμηλή !..

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. Μὲ μιὰ μουριὰ 'ς τὴ μέση !..

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. Μὲ μπαλκόνι 'ς τὸν δρόμο !..

ΣΤΑΥΡΟΣ. Μὲ δυὼ ταράτσαις !..

ΦΥΤΗΛΗΣ. Μὲ κουδοῦνι 'ς τὴν πόρτα!..

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. Μὲ δυὼ πατώματα...Τὸ ἕνα γιὰ 'νοίκιασμα...

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. Καθένα μὲ χωριστὴ εἴσοδο !..

ΣΤΑΥΡΟΣ. Μὲ νερὸ μπόλικο !..

ΦΥΤΗΛΗΣ. Μὲ πλυσταρειὸ !..

ΣΤΑΥΡΟΣ. Μὲ μικρὸν φόρον οἰκοδομῶν..ὀγδοῆντα δύω δραχμὰς τὸν χρόνο...

ΦΥΤΗΛΗΣ. Ἐννενῆντα !

ΣΤΑΥΡΟΣ. Ὀγδοῆντα δύω σωσταῖς !..

ΦΥΤΗΛΗΣ. Ἐννενῆντα, χριστιανέ μου !. . .Κ' ἐγὼ δὲν ἤμουν 'ς τὴν Χαλκίδα γιὰ τὰ μαῦρα 'μάτια !..

ΠΑΝΤΙΕΡΑΣ. (Ἰδίᾳ) Χαλκίδα, εἶπε !. . Ὦ ! τώρα τὸν θυμήθηκα ! .

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. Τέλος πάντων, ὅσα κι' ἂν εἶναι θὰ τὰ πληρώνωμε...δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ τσακώνεσθε.

ΣΤΑΥΡΟΣ. Μὰ θέλει, βλέπεις, νὰ μᾶς κάνῃ τὸν ἔξυπνο !..

ΠΑΝΤΙΕΡΑΣ Ὁπωσδήποτε τὸ σπίτι σας εἶναι λαμπρό, ὅσον φόρον καὶ ἂν πληρώνετε...Καὶ νὰ ἰδῆτε πῶς ἦλθαν τὰ πράγματα... Ξέρετε, ἐμεῖς φεύγωμε ἀπὸ ἐκεῖ ποῦ καθόμαστε...καὶ καθὼς ἔχετε σεῖς τὸ κάτω πάτωμα γιὰ 'νοίκιασμα... (Ταχέως). Ἀλήθεια ! Σπίτι σᾶν τὸ 'δικό σας καὶ νὰ τὸ ζητᾷ κάνεις δὲν τὸ 'βρίσκει εὔκολα...

ΣΤΑΥΡΟΣ. Ἐννοεῖται !

ΠΑΝΤΙΕΡΑΣ. Πῶς τὸ λέτε καὶ σεῖς ; Αὐτὴ ἡ εὐκαιρία μοῦ φαίνεται μοναδικὴ γιὰ μᾶς. Δὲν πιστεύω νὰ ἔχετε καμμίαν δυσκολίαν νὰ μᾶς 'νοικιάσετε τὸ κάτω πάτωμα...

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. (Ἀναπηδῶσα ἐνθουσιωδῶς). Νὰ σᾶς τὸ 'νοικιάσωμε ; Μὰ τί ζητοῦμε κ' ἐμεῖς !..

ΦΥΤΗΛΗΣ. (Ἰδίᾳ). Ἄ ! μὰ τώρα τὸν θυμήθηκα !..Τοῦ 'λόγου του εἶναι λοιπόν ! .

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. (Τῷ Παντιέρᾳ). Ἄ ! κρῖμα !..Ποῦ νὰ τὸ ξέραμε... 'δώσαμε τὸ λόγο μας ἀλλοῦ...

ΣΤΑΥΡΟΣ. Βέβαια...τὸ 'νοικιάσαμε 'ς τὴν Μαριγοῦλα τὴν μοδίστρα...

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. Καλέ, ποιὰ Μαριγοῦλα !.. Τώρα ἦρθε ἔξω ὁ κὺρ

SISMANOGLIO MEGARO

Λευτέρης ποῦ μοῦ δείχνει νὰ βγάζω τὰ κουκούλια καὶ τοῦ τὸ ὑπεσχέθηκα...

ΣΤΑΥΡΟΣ Τί ἔκανε, λέει !..Τώρα ἔχουμε δώσει τὸν λόγον μας 'ς τὴν Μαριγοῦλα...

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. Δὲν πειράζει τὸν παίρνουμε 'πίσω...

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. Βεβαίως τὸν πέρνουμε 'πίσω...

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. (Τῷ Σταύρῳ). Τ' ἀκοῦς ;

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. Καὶ θὰ δώσωμε τὸ σπίτι 'ς τὸν κὺρ Βασιλάκη. .

ΣΤΑΥΡΟΣ. Τώρα πειὰ 'νοικιάστηκε...

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. Ἐννοεῖται, ἀφοῦ τῶδωσα 'ς τὸν κὺρ Λευτέρη, ποῦ θὰ μὲ βοηθάῃ 'ς τὰ κουκούλια μου...

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. Οὔφ ! καὶ σὺ μὲ τὰ κουκούλια σου, μᾶς 'σκότισες !

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. Τέτοια εὐκαιρία δὲν τὴν χάνω 'γώ !..Τώρα μάλιστα ποῦ μοὔτυχε καὶ ἡ μουριά !.,

ΣΤΑΥΡΟΣ. Αὐτὰ νὰ τὰ λὲς ἄλλοῦ !. . .Τὸ σπίτι θὰ τὸ πάρῃ ἡ Μαριγοῦλα !

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. Θὰ τὸ πάρῃ ὁ Βασιλάκης !

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. Θὰ τὸ πάρῃ ὁ κὺρ Λευτέρης !

ΦΥΤΗΛΗΣ. Γιὰ νὰ μὴ μαλλώνετε, τὸ σπίτι θὰ τὸ πιάσω ἐγώ !..

ΣΤΑΥΡΟΣ, Δὲν ἀκούω τίποτα....ἢ ἡ Μαριγοῦλα ἢ φεύγω ἀπὸ τὸ σπίτι !..

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. Ἢ ὁ Βασιλάκης...ἢ γίνομαι καλογρηά !.,

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. Ἀπὸ φοβέραις δὲν ἰδρώνει τ' αὐτί μου..Τὸ σπίτι θὰ τὸ πάρῃ καὶ τὸ 'πῆρε μάλιστα ὁ κὺρ Λευτέρης !

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. Μοῦτρα καὶ ὁ ἕνας καὶ ἡ ἄλλη !.. Νομίζετε πῶς εἶνε εὔκολον νὰ πληρώνουνε τὸ 'νοῖκι κάθε μῆνα...Ἐνῷ ὁ κύριος Βασιλάκης...

ΦΥΤΗΛΗΣ. (Ὅστις περιέμενε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ξεσπάσῃ κατὰ τοῦ Παντιέρα). Οὔμ ! Πετύχατε !..

ΠΑΝΤΙΕΡΑΣ. Πῶς εἴπατε ; !..

ΦΥΤΗΛΗΣ. Τίποτα !..Λέγω πῶς πέτυχαν τὸν καλοπληρωτή !..

ΠΑΝΤΙΕΡΑΣ. (Ἐγειρόμενος ἀποτόμως). Κύριε !...

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. (Βαίνουσα πρὸς τὸν Φυτήλην). Ἄγγελε, δὲν εἶναι τρόπος αὐτός !..

ΦΥΤΗΛΗΣ. Ὄχι, εἶναι τοῦ κυρίου ἀπὸ 'κεῖ ποῦ μπαίνει 'ς τὰ ξένα σπίτια καὶ δὲν πληρώνει....

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. (Συμβιβαστική). Ἀφῆστέ τα αὐτὰ τώρα...

ΠΑΝΤΙΕΡΑΣ. (Ἀπειλητικῶς πρὸς τὸν Φυτήλην). Θὰ μοῦ δώσῃς λόγον !..

ΦΥΤΗΛΗΣ. Λόγον ἐγὼ σοῦ δίδω, ἀλλὰ σὺ νὰ κυττάξῃς νὰ δώσῃς τὰ 'νοίκια ποῦ ἔφαγες τοῦ θείου μου εἰς τὴν Χαλκίδα !...

ΠΑΝΤΙΕΡΑΣ. (Ἰδίᾳ). Μὲ θυμήθηκε ὁ διάβολος !.. (Ὑψηλοφώνως).

Δὲν ξεσυνερίζομαι γιατί, χωρὶς ἄλλο, μὲ περνᾶς γιὰ ἄλλον...

ΦΥΤΗΛΗΣ. Ὄχι, λάθος ἔχεις· σὲ πεονῶ γιὰ 'κεῖνον ποῦ εἶσαι !.

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. (Δυσανασχετοῦσα). Καλὲ Σταῦρο, δὲν τοῦ 'μιλᾶς !..

ΦΥΤΗΛΗΣ. (Τῇ Ἀναστασίᾳ). Ἂν θέλετε, θειά μου, νὰ παίρνετε 'νοῖκι, τὸ καλὸ ποῦ σᾶς θέλω, μὴ τοῦ δώσετε τὸ σπίτι σας...

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. Καλέ, δὲν εἶναι λόγος τώρα αὐτός . . . Ἐμεῖς τὸ σπίτι μας τὸ 'νοικιάσαμε.

ΣΤΑΥΡΟΣ. Βεβαίως, τὸ 'νοικιάσαμε 'ς τὴν Μαριγοῦλα !

ΠΑΝΤΙΕΡΑΣ, (Τῷ Φυτήλῃ). Κ' ἐμεῖς, κύριε, θὰ λογαριαστοῦμε !..

ΦΥΤΗΛΗΣ. Ὅποτε θέλεις !..Ἀλλὰ 'γὼ ἐνόμιζα πὼς δὲν θὰ εἶχες μοῦτρα νὰ 'μιλήσῃς !..

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. Ἄγγελε, δὲν εἶναι τρόπος αὐτός.... Σταῦρο, 'μίλησέ του...

ΦΥΤΗΛΗΣ. Τί νὰ μοῦ 'μιλήσῃ καὶ νὰ μοῦ ξεμιλήσῃ. . .Ἐγὼ πονῶ τὸ σπίτι σας καὶ δὲν θ' ἀφήσω ἕνα κανονιέρη νὰ τὸ γκρεμίσῃ μὲ τὶς κανονιαῖς του !..

ΠΑΝΤΙΕΡΑΣ. (Ἐκτὸς ἑαυτοῦ). Κύτταξε νὰ μὴν γκρεμίσω 'σένα ἔξω ἀπ' τὸ παράθυρο !..

ΦΥΤΗΛΗΣ. (Ἀπειλητικῶς). Γιὰ πάρ' τὰ μοῦτρα σου....χαμάλη !..

ΠΑΝΤΙΕΡΑΣ. (Ἁρπάζων κάθισμα). Δὲν παίρνω τὰ μοῦτρα μου, ἀλλὰ παίρνω τὴν καρέκλα...

ΣΤΑΥΡΟΣ. (Παρεμβαίνων). Αἴ, αἴ, τὸ παραξιλώσατε !..

ΦΥΤΗΛΗΣ. Σὺ παίρνεις τὴν καρέκλα, ἀλλὰ 'γὼ σοῦ τὴν καθίζω 'ς τὸ κεφάλι, μπαγαπόντε !..

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. (Ἀναχαιτίζουσα τὸν Φυτήλην). Ἀλέκο !..

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. Αἴ, αἴ, παιδιά, 'ντροπή !..,

ΠΑΝΤΙΕΡΑΣ. Ἀφῆστέ τον, τὸν τενεκέ !.,

ΦΥΤΗΛΗΣ. (Ἀπωθῶν τὴν Πολυξένην). Ἄφινέ με ἀπὸ 'κεῖ !..

(Ὁ Φυτήλης ὁρμᾷ κατὰ τοῦ Παντιέρα· ἡ Πολυξένη λιποθυμεῖ).

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. (Πίπτουσα ἐπί τινος καθίσματος). Ἄ !..

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. (Ἀναστασία σπεύδουσα πρὸς τὴν Πολυξένην). Μπᾶ ! Χριστὸς καὶ Παναγία !..

(Ὁ Σταῦρος προσπαθεῖ νὰ διαχωρίσῃ τοὺς συμπλακέντας Φυτήλην καὶ Παντιέραν ἐν ᾧ εἰσέρχεται ὁ Χατζηχαρμπῆς).

ΣΚΗΝΗ ΟΓΔΟΗ

Οἱ ἀνωτέρω καὶ ΧΑΤΖΗΧΑΡΜΠΗΣ.

ΧΑΤΖΗΧΑΡΜΠΗΣ. (Κατάπληκτος). Βρέ, τί τρέχει ἐδῶ μέσα ; Τί συμβαίνει ; !...

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. Τρέξε, Χατζῆ μου καὶ σκοτώνονται ! .Τρέξε !..

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. (Συνερχομένη). Μπαμπᾶ μου !..

SISMANOGLIO MEGARO

ΧΑΤΖΗΧΑΡΜΠ. (Ἐν τῷ μέσῳ τῶν διαπληκτιζομένων). Μὰ τί συμβαίνει ἐπὶ τέλους !..Σταῦρο !..Βασιλάκη !...

ΦΥΤΗΛΗΣ. Νὰ σοῦ πῶ, θεῖε μου...Ἄκουσέ με...Μὴ γελασθῇς καὶ ἐνοικιάσῃς τὸ σπίτι σου σ' αὐτὸν τὸν κανονιέρη !..

ΠΑΝΤΙΕΡΑΣ. Ἂν τὸν λυπᾶσαι αὐτὸν τὸν παληάνθρωπον (δεικνύει τὸν Φυτήλην) κὺρ Παρασκευᾶ, βγάλ' τον ἀπὸ 'δῶ, γιατὶ δὲν ξέρω κ' ἐγὼ τί ἔχει νὰ γείνῃ ἐδῶ μέσα !..

ΦΥΤΗΛΗΣ. (Τῷ Χατζηχαρμπῇ). Αὐτὸ ποῦ σοῦ λέω ἐγώ.. Φύλαξε τὸ σπίτι σου ἀπὸ τὰ κανόνια ! .

ΧΑΤΖΗΧΑΡΜΠ. (Κιχηνώ;). Μωρέ, πειὸ σπίτι !. . Τί σπιτολογᾶτε αὐτοῦ !..

ΦΥΤΗΛΗΣ. (Τῷ Χατζηχαρμπῇ). Πρόσεξε καλά, γιατὶ θὰ πληρώνῃς τὴς ἐννενῆντα τὸν χρόνο χωρὶς νὰ παίρνῃς πεντάρα !.,

ΣΤΑΥΡ. (Γαλβανισθείς). Ὀγδοῆντα δύω μόνον !..

ΦΥΤΗΛ. (Ἀποτόμως). Ἐννενῆντα ! Μιὰ φορὰ σοῦ τὸ εἶπανε !..

ΧΑΤΖΗΧΑΡΜΠ. (Τῇ συζύγῳ). Βρὲ χριστιανή μου, δὲν μοῦ λὲς τί σπιτολογᾶνε αὐτοὶ 'δῶ πέρα ;

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. Γιὰ τὸ σπίτι μας, καλέ. .τὸ 'δικό μας...

ΧΑΤΖΗΧΑΡΜΠ. Μὰ πειὸ σπίτι !..

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. Καλὲ αὐτὸ ποῦ ἐπουλήθη σήμερα 'ς τὴ Δημοπρασία...ποῦ εἶπες νὰ τ' ἀγοράσῃς...

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. } συγχρόνως Μὲ τὰ δυὼ πατώματα !
ΣΤΑΥΡΟΣ. }
ΦΥΤΗΛΗΣ. } συγχρόνως Μὲ τὴ σιδερένια πόρτα !
ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. }

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. } συγχρόνως Μὲ τὴν χαμηλὴ τὴν μάνδρα !
ΣΤΑΥΡΟΣ. }
ΦΥΤΗΛΗΣ. } συγχρόνως Μὲ τὸ μπαλκονι 'ς τὸν δρόμο !
ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. } Μὲ τὴς δυὼ ταράτσες !
Μὲ τὸ κουδοῦνι 'ς τὴν μπόρτα !
Μὲ τὸ μπόλικο νερό !

ΧΑΤΖΗΧΑΡΜΠ. (Κινῶν μὲ οἶκτον τὴν κεφαλήν). Ἄμ ! δὲν μ' ἐρωτᾶτε κιόλας ἂν τ' ἀγόρασα ..

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. Πῶς ! Δέν τ' ἀγόρασες ; !

ΧΑΤΖΗΧΑΡΜΠ. Ἄμ ! πῶς νὰ τ' ἀγοράσω, ποῦ τ' ἀνέβασαν σὲ δέκα πέντε χιλιάδες.. ἐνῷ ἐγὼ ἔδωνα μονάχα ὀχτώ !..

ΠΑΝΤΙΕΡΑΣ. (Ἰδίᾳ). Καιρὸς μοῦ φαίνεται εἶναι νὰ τὸ κόψω λάσπη !. .

(Ἐξέρχεται λάθρα).

ΠΟΛΥΞΕΝΗ. Πῶ ! πῶ ! 'ντροπή !..

ΣΤΑΥΡ. Ἀντίο, Μαριγοῦλα !..

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ. (Ἐν ἀπογοητεύσει). Κρῖμα 'ς τὴ μουρλά !..

ΣΚΗΝΗ ΕΝΝΑΤΗ

Οἱ ἀνωτέρω καὶ ΖΑΦΕΙΡΩ.

ΖΑΦΕΙΡΩ. (Εἰσέρχεται κρατοῦσα κλινουργὲς παραπέτασμα). Ἐφέρανε, κυρία, ἀπ' τοῦ Γκιώρα αὐτὸν τὸν μπερντέ....

ΦΥΤΗΛΗΣ. Φέρ 'τον ἐδῶ...Αὐτὸς μόνον μᾶς ἔλειπε γιὰ νὰ γίνουμε σωστοί...καραγκιοὺζ μπερντέδες !...

(Πάντες μένουν μὲ τὸ στόμα ἀνοικτόν).

Ὁ ἀστυφύλακας

Μέρα νύκτα γυρνῶ 'ς τὴν Ἀθήνα,
γειτονιὰ δὲν ἀφίνω μισή,
κι' ὅταν τύχω βαρβάτη κουζίνα :
Ἄλτ ! φωνάζω, 'ς τόπον.. τίς εἶ ;
'Σ τὴν ἀρχὴ μὲ θυμόνει, μὲ σκάνει,
μὰ τῆς πέφτω ἐγὼ 'ς τὰ γερά,
ξαδελφάκι τῆς πρῶτο μὲ κάνει
καὶ περνοῦμε κ' οἱ δυὸ μιὰ χαρά.

[Ἐκ τῶν τοῦ Γ. Σουρη].

SISMANOGLIO MEGARO

Η ΧΗΡΑ

ΚΩΜΙΚΟΣ ΜΟΝΟΛΟΓΟΣ

[Ἡ Σκηνὴ παριστᾷ δωμάτιον πλουσίως διεσκευασμένον. Εἰς τὸ βάθος θύρα· ἀριστερᾷ παράθυρον καὶ παρ' αὐτῷ κάτοπτρον καὶ εἴδη γυναικείου καλλωπισμοῦ. Ἐπὶ σκηνῆς καθίσματα. Εἰς τὸ μέσον τράπεζα μετὰ βιβλίων].

ΛΟΥΚΙΑ μελανειμονοῦσα

Ἄχ! ἄχ μον-σιέρ Μενέλαε, ποῦ εἶσαι μακαρίτη
Νὰ ἴδῃς τὴν ταλαίπωρον Λουκίαν σου πῶς φρίττει,
Καὶ κλαίει καὶ ὀδύρεται καὶ κόπτεται καὶ στένει,
Καὶ πῶς γοργῷ τῷ βήματι εἰς μαῦρον μνῆμα βαίνει.
Τρεῖς μῆνας χήρα ἔρημος τὸν κόσμον ἐστερήθην,
Τὸ πᾶν, τὸ πᾶν ἐμίσησα, παρ' ὅλων ἐμισήθην,
Καὶ ἤδη φεῦ! δὲν σκέπτομαι εἰμὴ μόνον καὶ μόνον
Ἵνα διέλθω κλαίουσα τοῦ βίου μου τὸν χρόνον.

(κλαίει)

Πῶς νὰ ξεχάσω, λέγετε, πῶς τὸν Μενέλαόν μου;
Ζολί μου τὸν ὠνόμαζον καὶ μ' ἔλεγε-Μινιόν μου.
Μὲ ἔτρεφεν ὁ ἔρως του κ' ἐγὼ τὸν ἔρωτά μου
Θερμῶς ἐξωτερίκευον μὲ τὰ φιλήματά μου.
-Λουκία, ἄχ!—τί ἔπαθες λοιπόν, Μενέλαέ μου;
-Ριέν-ντί-τοὺ ἀγάπη μου!-Μὰ κάτι ἔχεις... πέ μου·
Ἂν ἀσθενῆς ἰδοὺ κ' ἐγὼ μαζύ σου θ' ἀσθενήσω,
Ἂν ἀποθάνῃς καὶ ἐγὼ μὲ σὲ θὰ τελευτήσω.
Καὶ ἂν ἀκόμη ἔτι ζῶ θά με ἐλέγξῃ ποῖος!
Καὶ μετὰ τόσα βάσανα εἶναι γλυκὺς ὁ βίος!
Μοὶ ἔλεγε :-Σὲ ἀγαπῶ! ὁ ἔρως σου μοῦ φέρει
Εἰς τὴν καρδίαν σπαραγμούς!—Ἄχ πόσον ὑποφέρει

Ὁ ἀγαπῶν! .. Λοιπὸν ἰδοὺ ἐκ τούτου οἱ παλμοί μου,
Οἱ πόνοι τῆς καρδίας μου, οἱ μαῦροι στεναγμοί μου.
Καὶ τότ' ἐγὼ τῷ ἔλεγον μὲ δάκρυ εἰς τὸ ὄμμα :
Ὀρκίζομαι νὰ σ' ἀγαπῶ κ' ὑπὸ τὴν γῆν ἀκόμα.
Καὶ μήπως δὲν ἐτήρησα τὸν λόγον μου φρονεῖτε ;
Τί μειδιᾶτε, κύριοι, καὶ τί παρατηρεῖτε
Εἰρωνικῶς τὴν οὕτω πως σκληρῶς δοκιμασθεῖσαν
Κ' εἰς ἡλικίαν νεαρὰν τὰ μαῦρα ἐνδυθεῖσαν ;
Τὰ μαῦρα, ναί, ποῦ δι' αὐτὰ πολλοὶ μὲ σχολιάζουν
Καὶ λέγουν πῶς τα ἔβαλα γιατὶ πολὺ μοῦ 'μοιάζουν.

(μετὰ μικρὸν)

Μὰ γιὰ νὰ ἰδῶ μοῦ μοιάζουνε ὅπως μοῦ λὲν ς' τ' ἀλήθεια ;

(ἐγειρομένη καὶ παρατηροῦσα εἰς τὸν καθρέπτην)

Μπᾶ! Δὲν βαρυέσθε, ἀδελφέ, ποῦ μοιάζουν.. κολοκύθια!
Εἶναι πολλάκι τάχα αὐτὸ ς' τὸ ἰδικόν μου σῶμα,
Ἀφοῦ Λουκίαι ἑκατὸν χωροῦνε μέσα ἀκόμα ;
Ἄ! ποῦ να ὄψεσαι Ὠβραί, δὲν εἶχες διόλου γοῦστο
Ὅταν τὰ μέτρα ἔπερνες καὶ ἔκοπτες τὸν μποῦστο·
Γιά 'δέτε φοῦσκα μανικιοῦ σὰν ἀλευριοῦ τσουβάλι,
Γιὰ δὲς λαιμοῦ ξεχείλωμα, γιὰ 'δέτε πλάτης χάλι!
Ἀμ' καὶ ἡ φούστα, ἔννοια σου, δὲν πάει παρὰ πίσω!
Ἄ! πάει πλέον ς' τὴν Ὠβραὶ δὲν θὰ ξαναπατήσω.
Ἀλλὰ κι' αὐτὴ ἡ Καρδινὰλ τὸ ἔχει ρόλο κάνει
Μὲ τοὺς χονδροκορσέδες της ποῦ ἔμαθε νὰ φτειάνῃ.
Ὁρίστε! εἶναι αὐτὸς κορσὲς γιὰ τὴ δική μου μέση,
Ἀφοῦ μπορεῖ κι' ὁ Μοσιοῦ-Τζώρτζ ἀκόμη νὰ χωρέσῃ ;
Θὰ τὴν ἀλλάξω καὶ αὐτήν . . . Ἂς εἶναι ὅμως τώρα :
Τί ἔλεγα πρωτήτερα μὲ πόνον τόση ὥρα ; . . .

(σκέπτεται ἐπὶ μικρὸν)

Ἄ! ναί, γιὰ τὸν Μενέλαον. Τρεῖς ἔχω τώρα μῆνας
Ποῦ εἶμαι ξένη παντελῶς δι' ὅλης τὰς Ἀθήνας.
Τὸ Φάληρον μὲ ἔχασε, τὸ θέατρον ἐπίσης·
Ἂν ἦσαι χήρα δὲν μπορεῖς 'στὸ δρόμο νὰ πατήσῃς·
Ὁ ἕνας λέγει τὸ κοντὸ κι' ὁ ἄλλος τὸ μακρύ του,
Εἰς βάρος ὅλα πάντοτε συζύγου μακαρίτου.

Πηγαίνεις εἰς τὰ Μέθανα τὸν βίον σου ν' ἀλλάξῃς·
Ἀπ' τοὺς νταντήδες γύρω σου ἀκοῦς τὰ ἐξ ἀμάξης.
Πηγαίνεις εἰς τὸ Φάληρον, σοῦ ψάλλουν πάλι τόσα
Ποῦ οὔτε χήρας δὲν μπορεῖ νὰ τὰ προφέρῃ γλῶσσα.
Καὶ δι' αὐτὸ οὔτε λουτρὰ δὲν ἔκαμα ἀκόμα
Καὶ ζῇ ἀλλὰ μαραίνεται τὸ τρυφερόν μου σῶμα.

(μετὰ μικρὸν)

Τί ; ζῶ ἐγώ, ἐνῷ αὐτὸν ἡ γῆ καλύπτει κρύα ;
Νὰ ζῇ κανεὶς ἢ νὰ μὴ ζῇ ; Ἰδοὺ ἡ ἀπορία !
Ἄ ! ὄχι· προτιμώτερον κ' ἐγὼ νὰ τελευτήσω
Παρὰ ὡς χήρα ἔρημος τὸν βίον μου νὰ ζήσω.

(ἀποφασιστικῶς)

Θὰ ἀποθάνω, ναί, ἐμπρός...

(λαμβάνουσα φιάλην ψιμμυθίου)

Ἐσὺ ψιμμύθιόν μου,
Ὅπερ συχνὰ ἐλάμπρυνες τ' ὡραῖον πρόσωπόν μου,
Σὺ δός μου καὶ τὸν θάνατον. Πρὸς χάριν του καὶ μόνον
Ἰδού, ζητῶ ἀνάπαυσιν καὶ βάλσαμον τῶν πόνων.
(δοκιμάζει νὰ πίῃ τὸ δηλητήριον ἀλλ' ἀναχαιτίζεται)
Μὰ ὄχι, ὄχι· ἂς σκεφθῶ καλὰ καλὰ τί κάνω
Καὶ ἔχω ἔπειτα καιρὸν καὶ τρόπον ν' ἀποθάνω.

(σκέπτεται)

Ν' αὐτοκτονήσω ; Κ' ἔπειτα ; Ἀλλοίμονον, Λουκία,
Τί θὰ σοῦ ψάλῃ ἡ καλὴ δημοσιογραφία.
Ἐδῶ ὅπως οἱ ρέπορτερ τὸ ἔχουν καταντήσει
Δὲν εἶνε κύριος κανεὶς καὶ νὰ αὐτοκτονήσῃ !
Σκοτώνεσαι ὡς ὑποστὰς χρηματικὴν ζημίαν,
Αὐτοκτονεῖς ὡς ἀσθενῶν ἀσθένειαν βαρεῖαν,
Αὐτόχειρ πίπτεις ἐκζητῶν ἀνάπαυσιν τῶν πόνων,
Εἶσαι παιδίον, ἔφηβος ἢ ἐννενῆντα χρόνων,
Οἱ ρέπορτερ τὰ πράγματα πολὺ δὲν βασανίζουν
Καὶ ἐν χορῷ οἱ φίλτατοι εὐθὺς σὲ ξεφουρνίζουν :

(ὡσεὶ ἀναγινώσκουσα)

« — Ἡ δεῖνα (καὶ ἡ δεῖνα αὐτὴ εἶν' ἑβδομῆντα χρόνων)
» Μὴ δυναμένη ν' ἀντιστῇ 'ς τοῦ ἔρωτος τὸν πόνον

» Τὸν βίον της κατέστρεψε δηλητηριασθεῖσα
» Ἡ ἀπὸ βράχου τῆς ἀκτῆς εἰς κύματα ριφθεῖσα ».

(φυσικῶς)

Καὶ ἔπειτα νὰ ὑποστῶ φρικώδη νεκροψίαν
Ὡς ὅτου τοῦ θανάτου μου ἀνεύρουν τὴν αἰτίαν,
Νὰ μὲ διαμελίσωσιν οἱ ἰατροί . . . τί φρίκη !
Ὤ ! εἶναι μετὰ θάνατον φρικώδης καταδίκη.
Καὶ νὰ σκεφθῶ ὅτι τ' ἀβρὰ τοῦ σώματός μου μέρη
Εἰς τὸ Χημεῖον ἰατρὸς ἀνάλγητος θὰ φέρῃ
Καὶ πρὸ τοσούτων φοιτητῶν μετ' ἄκρας ψυχραιμίας
Θὰ κάμῃ σάλτσαν φανικοῦ ὀξέως καὶ Λουκίας . . .
Ἄ ! ὄχι, δὲν αὐτοκτονῶ . . . ἐμπρός, ψιμμύθιόν μου,
Μὴ φαρμακώσῃς τὴν ζωὴν ἀλλὰ . . . τὸ πρόσωπόν μου.

(ἔρχεται πρὸ τοῦ καθρέπτου καὶ ψιμμυθιοῦται ἐξακολουθοῦσα:)

Πῶς κατεβλήθην ! Ὢ Θεέ . . . Εἰς νέαν ἡλικίαν
Τὰ πάντα νὰ μοὶ κάμνωσι κακὸν καὶ ἀηδίαν.
Ἐμίσησα καλλωπισμοὺς καὶ κάλλη κ' ἐπιδείξεις,
Καὶ ἂν πρὸς τοῦτο, κύριοι, ζητεῖτε ἀποδείξεις,
Σ' τοῦ Μενελάου τὴν ψυχὴν καὶ εἰς τὴν ἰδικήν μου
Ὀμνύω ὅτι εἰς κάτοπτρον δὲν βλέπω τὴν μορφήν μου.

(ἀποσύρεται τοῦ κατόπτρου καὶ πλησιάζει εἰς τὸ παράθυρον)

Ἀπ' τὸ παράθυρον αὐτὸ καθ' ὅλους τοὺς τρεῖς μῆνας
Μίαν φορὰν ἠτένισα καὶ μόνον τὰς Ἀθήνας.
Ἄ ! ὄχι, ἄλλη μιὰ φορά, καὶ ἄλλη μία πάλι
Ποῦ πῆγα ς' τὴ μοδίστα μου τὸν μποῦστο νὰ προβάλῃ·
Κι' ἀκόμη ἄλλη μιὰ φορὰ εἰς τῆς μαμῆς τὸ σπῆτι,
Καὶ μιὰ 'ς τοῦ δικηγόρου μου καὶ μία 'ς τοῦ Σπουργίτη
Καὶ μία εἰς τοῦ Λεύκοβιτς ποῦ πῆγα νὰ μοῦ βάλῃ
Τὸ δόντι ποῦ μοῦ ἔπεσε . . . Κι' ἀκόμα μία ἄλλη
Ποῦ πῆγα εἰς τοῦ θείου μου, καὶ μία ς' τὴν Μαλβίνα
Καὶ μία ς' τὴν Ἀρτέμιδα καὶ μία ς' τὴν Κατίνα,
Καὶ μία ς' τοῦ ἐμπόρου μου καὶ μία ς' τοῦ γαμβροῦ μου,
Καὶ μία ς' τοῦ τσαγγάρη μου καὶ μιὰ ς' τοῦ πεθεροῦ μου,
Καὶ μία εἰς τὸ Ζάππειον καὶ μία ς' τὸ Θησεῖον
Καὶ ἄλλη μιὰ μοῦ φαίνεται εἰς τὸ νεκροταφεῖον,

SISMANOGLIO MEGARO

Ποῦ ἔκαμα μνημόσυνον, θαρρῶ, τοῦ μακαρίτη
Τὴς ἄλλαις 'μέραις βῆμα νά, δὲν ἔκαμ' ἀπ' τὸ σπῆτι.
(ἀνοίγει τὸ παράθυρον)
Ἐδῶ εἰς τὸ παράθυρον περνῶ τὰς ὥρας μόνον
Καὶ κλαίω τὸν Μενέλαον μὲ θλίψιν καὶ μὲ πόνον
(ἀπομάσσει ἓν δάκρυ καὶ λαμβάνει βιβλίον)
Ἰδοὺ αἱ δέκα ἐντολαί, αὐτὰς ἂς μελετήσω
Καὶ ἴσως τὴν ἀνίαν μου στιγμὴν διασκορπίσω.
(ἀναγινώσκει)
«Ἀγάπα τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν» ὡραῖα !
Τί εὔμορφη ἀληθινὰ θρησκευτικὴ ἰδέα !
(βλέπουσα ἔξω)
Πάλιν αὐτὸς. . . τί διάβολο ! . . . Καὶ ὅλο μὲ κυττάζει·
Ἄ, τὸν καυμένον· θὰ πονῇ καὶ δι' αὐτὸ στενάζει.
Ἄ, τὸν πτωχὸν Σθενέλαον Ἀλμέτην. . . τ' ὄνομά του
Τυχαίως τὸ ἐγνώρισα καὶ τὸ ἐπάγγελμα του.
Λέγω τ υ χ α ί ω ς καὶ μ' αὐτὸ καθεὶς ἂς ἐννοήσῃ
Ὅτι ποτὲ γιὰ τὸν γιατρὸ δὲν ἔχω ἐρωτήσῃ.
(μετὰ μικρὸν)
Μὰ πῶς με βλέπει . . Ἀρά γε μὲ ἀγαπᾶ ; Λουκία,
Ὅτ' εἶσαι χήρα ἐνθυμοῦ καὶ ἄφησε τ' ἀστεῖα.
(μετ' ὀλίγον)
Ναί, εἶμαι χήρα, κύριοι, πλὴν τοῦτο τί σημαίνει ;
Ἡ χήρα ἀπαγορεύεται νὰ εἶν' ἐρωτευμένη ;
. . . . . .
Μὰ πάλι ἂν δὲν μ' ἀγαπᾶ τί θέλει νύχτα μέρα
Ἀπὸ τὸν δρόμον νὰ περνᾷ, νὰ βλέπῃ ἐδῶ πέρα ;
Ἀφ' ὅτου ἔθαψα νεκρὸν τὸν πρῶτον μακαρίτη
Δέκα φοραὶς εἰς τὸ λεπτὸ περνᾷ ἀπὸ τὸ σπῆτι
(βλέπουσα ἔξω)
Μὰ νά τος πάλιν πῶς κυττᾷ . . . καὶ τί ὡραῖος εἶναι !
Φύγε, Λουκία, ἀπ' ἐδῶ . . . . Ὄχι, Λουκία, μεῖνε.
«Ἀγάπα τὸν πλησίον σου» δὲν λέγει τὸ βιβλίον ;
Λοιπὸν ἐγὼ πῶς θ' ἀρνηθῶ ἀγάπην τοῦ πλησίον ;
. . . . . .

Μὰ τί λοιπόν, τὸν ἀγαπῶ ; Ἄ ! ὄχι, δὲν πιστεύω,
Ἂν καὶ ἀρχίζω δι' αὐτὸ πολὺ νὰ ὑποπτεύω,
Γιατὶ ὁ νοῦς μου πάντοτε χωρὶς νὰ τὸ θελήσῃ
Ἀπ' τὸν Ἀλμέτην δὲν 'μπορεῖ στιγμὴν νὰ ξεκολλήσῃ.
(μετὰ μικρὸν)
Μὰ πῶς ; τὸν πρῶτον σύζυγον μπορῶ νὰ λησμονήσω
Καὶ μετὰ μῆνας μόνον τρεῖς καινούργιον ν' ἀγαπήσω ;
Ὄχι, καλέ. Ἔτσι θαρρεῖς ἀνάβουνε τὰ στήθεια ;
Τ' εἶν' ἡ καρδιά . . . . κολοκυθιὰ νὰ κάνῃ κολοκύθια
(βλέπουσα ἔξω)
Ἀλλὰ ἰδέτε τον· γελᾶ καὶ μὲ κυττᾷ συγχρόνως·
Στενάζει τώρα . . . Ἄχ πικρὸς τὸν βασανίζει πόνος.
Καλέ, αὐτὸς μὲ ἀγαπᾷ· νά, ὁ πτωχὸς δακρύζει . . . .
Ἄχ ! ἡ πολλὴ σκληρότης μου φρικτὰ τὸν βασανίζει
(Σκεπτομένη)
Ἐὰν τοῦ ἔλεγον ; . . . Μὰ πῶς ; . . . . Ἄ ! ὄχι, δὲν συμφέρει
Ἀλλ' ὁ πτωχὸς μὲ ἀγαπᾷ καὶ πάσχει κ' ὑποφέρει.
Ἰδοὺ ἀρχίζω καὶ ἐγὼ νὰ συγκινοῦμαι τώρα . . .
Ἀλλὰ λοιπὸν τί ἔπαθες, Λουκία ; . . . Νά, ἡ ὥρα
Νὰ ἦσαι μὲ τὸν ἰατρὸν τρελλὰ ἐρωτευμένη·
(μετὰ μικρὸν)
Αἴ, καὶ ἂν ἦμαι, κύριοι, τί τάχα, τί σημαίνει ;
Νὰ ὑποκύψω ; . . . . ν' ἀντιστῶ ; Πόσον ὡραῖος εἶναι !
Θὰ φύγῃ. . . . ἑτοιμάζεται . . Νὰ τὸν φωνάξω (φωνάζει) Μεῖνε.
Μὲ ἤκουσε. . . . παρατηρεῖ. . . Θεέ, βοήθησόν με
Καὶ σὺ βιβλίον ἅγιον ἐλθὲ καὶ φώτισόν με.
(ἀνοίγει τὸ βιβλίον καὶ ἀναγινώσκει)
«Ἀγάπα τὸν πλησιον σου»
(ρίπτουσα τὸ βιβλίον) Καὶ τίς εἶν' ὁ πλησίον
Παρὰ αὐτὸς ποῦ κάθεται ἐκεῖ ς' τὸ καφφενεῖον
Ἀπέναντι ς' τὸ σπῆτι μου ; Θά τον φωνάξω (φωνάζει)
(μετανοοῦσα)
Λουκία, ἄχ ! τί ἔκαμες ; Λουκία, εἶναι τρέλλα . .

SISMANOGLIO MEGARO

Καὶ ὁ Ἀλμέτης ἔρχεται... τὸ βῆμα του ἀκούω..

(μετ' ἀποφασιστικότητος)

Δὲν εἶπε ὁ Πλάστης ν' ἀγαπῶ; Κ' ἐγὼ τὸν ὑπακούω.
Ἂς ἔλθῃ τὴν ἀγάπην μου εὐθὺς νὰ τοῦ γνωρίσω·
Καλλίτερον νὰ νυμφευθῶ παρὰ ν' αὐτοκτονήσω!

(Φαίνεται ὁ Ἀλμέτης εἰς τὸ βάθος)

Ἡ κόρη τοῦ Κριτόπουλου καὶ χήρα Μενελάου
Ἐπιθυμεῖτε νὰ γενῇ κυρία Σθενελάου;

(Ὁ Σθενέλαος Ἀλμέτης ἀνοίγει τὰς ἀγκάλας του, εἰς ἃς ρίπτεται ἡ Λουκία ἐνῷ πίπτει τὸ κατάβλημα).

ΝΙΚΟΛ. Α. ΚΟΤΣΕΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

Δύο κυρίως εἴδη γυναικὸς ὑπάρχουσιν εἰς τὸν κόσμον: ἡ μία κάθεται καὶ κλαίει διὰ τὰ σφάλματά της· ἡ ἄλλη, σηκόνει τὸν κόσμον ὅλον διὰ τὰ προτερήματά της.

—

Οἱ ἄνδρες δημιουργοῦσι τὸ μέλλον των· αἱ γυναῖκες τὸ ἀναμένουσι.

—

Ἐὰν γυνὴ ἄσχημος ἐμπνεύσῃ ἔρωτα, βεβαίως ὁ ἔρως αὐτὸς θὰ εἶνε μανιώδης· διότι θὰ προέρχεται εἴτε ἀξ ἀδυναμίας παραδόξου τοῦ ἐρῶντος αὐτήν, εἴτε ἐκ θελγήτρων ἀφανῶν ἀλλ' ἰσχυροτέρων καὶ αὐτῆς τῆς καλλονῆς.

Σοφάδες Θεσσαλίας, 30 Ἰουνίου 1896.

Ἀγαπητὲ Σκόκε,

Μοῦ ζήτησες τὸ pendant τῆς ἐπαρχιακῆς εἰκόνος «πρὸς καταδίωξιν τῶν ληστῶν» ποῦ σοῦ ἔστειλα γιὰ τὸ ἡμερολόγιον τοῦ 96, κ' ἐγὼ—πῶς νὰ σοῦ χαλάσω τὸ χατῆρι;— σοῦ στέλνω τὴν «πρὸς καταμέτρησιν τῆς ξυλείας» εἰκόνα· κ' ἡ πρώτη καθὼς κ' ἡ σημερινὴ εἶνε εἰκόνες ἐκ τοῦ φυσικοῦ· ἡ φαντασία δὲν ἐδούλεψε καθόλου· ἡ πέννα μου ἐχρησίμευσε ὡς φωτογραφικὴ μηχανὴ καὶ τίποτε παραπάνω· εἶσ' εὐχαριστημένος; Αὐτὸ τὸ ξέρεις πειὰ σὺ κ' οἱ ἀναγνῶσται σου! Ἐγὼ ἕνα μοναχὰ ξέρω καὶ σοῦ τὸ λέω, πῶς εἶμαι δηλ. ὑπερευχαριστημένος μαζῆ σου γιατὶ μὲ ἐξαναγκάζεις—μ' ἐκβιάζεις, τὸ σωστότερον—μιὰ φορὰ τὸ χρόνο ν' ἀφήνω τὴν παθολογία μου καὶ νὰ θυμοῦμαι τὰ παληά μας.

Σὲ φιλῶ
Δ. Π. Τ.

ΠΡΟΣ ΚΑΤΑΜΕΤΡΗΣΙΝ ΤΗΣ ΞΥΛΕΙΑΣ

ΕΠΑΡΧΙΑΚΗ ΕΙΚΩΝ

Τ' ἀνάθεμά το γιὰ κοκορέτσι! Εἶχε γεμίσει τὸ ξενοδοχεῖον τοῦ Τσίβου ἀπ' τὴ μυρωδιά του· τὰ σάλια μας πέφτανε καὶ τὰ μάτια μας ἦσαν μὲ πόθο ἐρωτικὸ καρφωμένα στὸ χέρι τοῦ λυγδιάρη Βούλγαρη ποῦ τὸ 'κρατοῦσε μὲ ἐπίδειξι· τοῦ κάκου ὁ Μπαρμπανικόλας ὁ κοκορετσᾶς, ὁ μοναδικὸς ἀντεροβιομήχανος τοῦ χωριοῦ μας, ἔκοφτε βόλταις μέσ' στὸ ξενοδοχεῖον διαλαλῶν κομπαστικῶς μὲ φωνὴν βαρυτόνου τὸ συνώνυμον ἐμπόρευμά του:

— Νὰ τὸ φᾷς ἀγραφιώτικο!
— Ἔχω πράμμα καλὸ
Καὶ δὲν περικαλῶ!
— Ἄλλο στὸν τόπο
γέροντας δὲν ἔχει κόπο!

καὶ ἀνταλλάσσων μὲ τὸν Θωμᾶ τὸν ξενοδόχο ἕνα κομμάτι κο-

κορέτσι μ' ένα ποτῆρι τσίπουρο! τοῦ κάκου διὰ τῶν ἀνέ-
τέρω αὐτοσχεδίων στίχων καὶ δι' ἄλλων τετριμμένων ἀστεί-
του μᾶς παρακινοῦσε νὰ τὸν ἀπαλλάξωμεν ἀπὸ τὸ κρύο κι
μπχγιάτικο μεζέ του! τὰ μάτια μας δὲν ξεκολνοῦσαν ἀπὸ τὸ μυρωδάτο κοκορέτσι τοῦ Βούλγαρη· καὶ νὰ ἦτο μόνον αὐτό, ὑπομονή! ἀλλὰ ποῦ εἴμαστε ἀκόμα; ποῦ νὰ φαντασθοῦμε τί μᾶς περίμενε; ἡ λαιμαργία μας ἔφθασε στὸ κατακόρυφον σᾶν πρόβαλε στὴν πόρτα ἄλλος Βούλγαρος κρατῶντας στὸ ζερβί του χέρι τὴν ἄκρη μιᾶς σούβλας τῆς ὁποίας τὴν ἄλλη ἄκρη κρατοῦσε ἄλλος συμπατριώτης του· καὶ στὴ σούβλα αὐτὴ τί ἦτανε, παναγία μου; Ἕνα ἀρνί, ὡς δέκα ὀκάδες, τετράπαχο καὶ καλοψημένο! Τὴν σούβλα 'πῆγαν καὶ τὴν ἔστησαν μ' εὐλάβειαν στὸν τοῖχο, ἀπέναντί μας· ὁ Χριστάκης δὲν βάσταξε καὶ λέει στὸν μάγερα:

Ὁ κ. κοκορετσᾶς

— Βασίλειε! τί κάθεσαι καὶ δὲν γίνεσαι βουλγαροκτόνος;

Κ' ἔπειτα στὸν Βούλγαρο ποῦ κρατοῦσε τὸ κοκορέτσι:

— Γιὰ ποιόνα τόση ἑτοιμασία, πατριώτη;

— Γιὰ τοὺν κὺρ ἔμφορα καὶ τοὺ δασάρχη· τοὺς κάν' τάβλα τ' ἀφεντικὸ γιατ' ἦρθαν κὶ καταμέτρσαν τὰ ξύλα ποὖχουμ' κατβάσει κάτ' στοὺ σταθμό...

Ὁ κ. Μαστρονικόλας

— Δίκῃο ἔχει! τόσο κόπο κάνανε οἱ ἄνθρωποι!

Ἐδικαιώσαμεν καὶ 'μεῖς ἐνδομύχως τοὺς ἀνθρώπους, γιὰ νὰ μὴ δυσαρεστήσωμεν τὸν φίλο μας, καὶ ἀρχίσαμεν νὰ καταβροχθίζωμε τὰ ἄνευλοβίων κουκία τὰ ὁποῖα μᾶς σερβίρισε ὁ αὐτοσχέδιος μάγειρος κὺρ Βασίλης, ἐνῷ ὁ Θω-

μᾶς κατεγίνετο νὰ στρώσῃ στὴ μέση τὸ τραπέζι γιὰ τὸν κὺρ ἔφορο καὶ τὸν δασάρχη ποῦ θἀρχόντουσαν κουρασμένοι· καὶ σὲ λίγο νἄσου κι' αὐτοί!...

Καὶ μηγαρὶς ἦσαν ἕνας ἢ δύο; Σωστὴ ἐπιδρομὴ Βεγγαζίων! 'μπροστὰ ἤρχετο ὁ ἔφορος, πενηντάρης, ψηλὸς καὶ κοιλαρᾶς· κατόπιν του ὁ δασάρχης, ὑπομοίραρχος μὲ ψαρὰ γένεια καὶ μὲ φυσιογνωμία ποῦ δὲν ἔλεγε τίποτε· τρίτος ἕνας λοχαγὸς ἀστυνόμος, ἀνοικτόκαρδος καὶ χωρατατζῆς ἄνθρωπος, ποῦ ἤλθε ἐπικουρία γιὰ τὴν καταβρόχθισι τοῦ ἀρνιοῦ δὲν ἠξεύρω ἀπὸ πειὰ γειτονικὴ ἀστυνομία· ἔπειτα ὁ ἀστυνόμος μας, ποζᾶτος καὶ ψηλόχονδρος ἀνθυπασπιστὴς τοῦ ἱππικοῦ μ' ἕνα βούρδουλα πλεγμένο μὲ σύρματα στὸ χέρι, τὸ σύμβολον δηλ. τοῦ ἀξιώματός του· ἀπ' αὐτὸν ἕνας ἐνωμοτάρχης κοντὸς καὶ ξουρισμένος ποὖχε τὸ μοῦτρό του σφιγμένο καὶ κατακόκκινο καὶ τὰ χείλια σουφρωμένα, σᾶν νἄπασχε ἀπὸ χρονίαν δυσκοιλιότητα ὁ ἄνθρωπος· τὸν ἀκολουθοῦσε ἕνας χωροφύλακας δασικὸς ἀπ' τοὺς παληοὺς ποῦ σ' ἔπιανε τρομάρα νὰ τὸν ἔβλεπες καὶ τελευταῖον ἦρχετο τὸ θῦμα, τ' ἀφεντικὸ ὁ Μαστρονικόλας ποὖχε τὰ ξύλα στὸ σταθμό, μακεδόνας χωρικὸς ὁ ἄμοιρος, μὲ φέσι καὶ τσαρούχια καὶ βλαχόκαλτσες, φορτωμένος μὲ ὅλα τὰ ἐργαλεῖα τῆς καταμετρήσεως, σᾶν ὁ Χριστὸς τὸν σταυρό του, μὲ διαβήταις καὶ πῆχες καὶ τὰ ρέστα.

Ὁ κ. Εἰρηνοδίκης

Μὲ φόρα καὶ μὲ γέλοια μπῆκαν μέσα· ἴσια καὶ στὸ τραπέζι· κάθησαν.

— Φέρε μας τὸ κοκορέτσι, βρέ!

— Φέρε μας τσίπουρο!

— Κάνε γρήγορα!... κουνήσου λίγο!...

— Ἀμέσως!!!

— Ἔχεις βάλει τὸ κρασὶ στὸ πηγάδι νὰ κρυώνῃ;

— Πετάξου σύ, ρὲ χαλντούπη, κεῖ στὸ Μπαρμπαθόδωρο καὶ πάρε μας ντομάτες!... δός του μιὰ δραχμή, Θωμᾶ, νὰ πάρῃ καμμιὰ ὀκᾶ!...

SISMANOGLIO MEGARO

— Ἀμέσως !!!

Ὁ Βούλγαρης τοὺς ἔφερε τὸ κοκορέτσι κομμένο σὲ δυὸ πιάτα, ὁ Μαστρονικόλας τοὺς σερβίρισε μόνος του τὸ τσίπουρο καὶ ὁ λοχαγὸς ὁ χωρατατζῆς ἐπεδόθη εἰς τὸν ἐπιστημονικὸν διαμελισμὸν τοῦ ἀρνιοῦ.

Ὁ κ. Ἔφορος

Κάθησαν, ἔφαγαν σᾶν λύκοι, ἤπιαν σᾶν νεροφεῖδες· γελοῦσαν, φώναζαν, ἔλεγαν σοβαρά, ἔλεγαν ἀστεῖα, μιλοῦσαν γιὰ τὴν Κρήτη, γιὰ τὸν συμβιβασμό, τί ἔκαναν στὴ ζωή τους, πόσους ζωοκλέπτας ἔπιασε ὁ ἀστυνόμος μας, πόσα λαθραῖα κατέσχεσε ὁ δασάρχης, πόσας μεταθέσεις ἔφαγε ὁ ἔφορος γιατὶ ἐξεπλήρωνε πιστῶς τὸ καθῆκόν του ! κι' ὁ δύστυχος ὁ Μαστρονικόλας, τὸ θῦμά τους, σὲ μιὰ γωνιὰ τοῦ τραπεζιοῦ ζαρωμένος μόλις ἄγγιζε τὰ φαγητὰ κ' ἐγελοῦσε βλακωδῶς εἴτε σοβαρὰ εἴτε ἀστεῖα ἔλεγαν οἱ δήμιοί του· 'νόμιζε ὁ ἔρημος πῶς τοὺς εὐχαριστοῦσε μὲ τὸ ἀδιάκοπο γέλοιο του !...

Ξεπαστρέφτηκαν ὅλα ἀπ' τὸ τραπέζι· κοκαλάκι δὲν ἔμεινε... Φοβερὸς αὐτὸς ὁ κὺρ ἔφορος καὶ ἡ παρέα του· δέκα ὀκάδες κρέας καὶ μιὰ ὀκᾶ ντομάτες μὲ τὶς ἀνάλογες σαρδέλλαις καὶ τὸ τυρὶ πέντε ἄνθρωποι !...

Ὁ κ. Ἐνωμοτάρχης

κ. Ἀστυνόμος

— Μωρ' αὐτὸς ἔφαγε καὶ τὴ φούντα τοῦ φεσιοῦ τοῦ Μακεδόνα !... μᾶς εἶπε σιγαλὰ ὁ Ἀλέκος καὶ δὲν εἶχε ἄδικο γιατὶ ἡ φούντα τοῦ Μαστρονικόλα ἔλειπε.

Στὰ φροῦτα — εἶχαν καὶ φροῦτα, βερύκκοκα μιὰ καὶ σαράντα ἡ ὀκᾶ ! — ὁ κὺρ ἔφορος σκέφθηκε πῶς ἔπρεπε νὰ κάμῃ καὶ μία πρόποσι στὸν Ἀμφιτρύωνα· καὶ χωρὶς νὰ σηκωθῇ ἐπάνω, ἔτσι ἀπ' τὴ θέσι του, τοῦ λέει κατακόκκινος ἀπ' τὴ πολυφαγία κι' ἀπ' τὸ κρασί :

— Σᾶς ξέρω 'γὼ τί παληανθρώποι εἴσαστε σεῖς ! δηλό-

νετε γιὰ χίλια κομμάτια ξῦλα καὶ κατεβάζετε χίλια διακόσια καὶ δύο χιλιάδες... μὰ δὲν μᾶς γελᾶτε 'μᾶς ! τὰ τερτίπια σας τὰ ξέρουμε, χαμαλαριά !... νά, τοῦ λόγου σου, σοῦ κόψαμε πρωτόκολλο γιὰ τρακόσια κομμάτια !... κἄνα δυὸ χιλιαδοῦλες πρόστιμο, ἂν ἀγαπᾷς...

Ὁ κ. χωροφύλαξ μετὰ τὸ γλέντι.

Ὁ ἄμοιρος ὁ Μαστρονικόλας σκέφθηκε πῶς πρέπει νὰ γελάσῃ κι' αὐτὴ τὴ φορὰ βλακωδῶς γιὰ τὸ χωρατὸ τοῦ κὺρ ἔφορα, καὶ 'μεῖς σκεφθήκαμε πῶς πρέπει νὰ πεταχθοῦμε ἔξω γιὰ νὰ γελάσωμεν ἀνετώτερα μὲ τὴν ἀκεραιότητα τοῦ δημοσίου λειτουργοῦ ποῦ ξέρει καὶ τ' ἀρνιὰ νὰ τρώγῃ καὶ πρωτόκολλα νὰ κόβῃ πρὸς ὄφελος τοῦ Δημοσίου !..

. . . . . .

Τὸ γεῦμα ἐτελείωσε, μὰ τὰ βάσανα τοῦ Μαστρονικόλα δὲν 'τελείωσαν· ἡ καταμέτρησις τῆς ξυλείας βάσταξε πέντε 'μέραις ἀκόμη κατὰ τὰς ὁποίας τακτικώτατα παρετίθετο τὸ ψητὸ ἀρνὶ καὶ ἡ ντοματοσαλάτα στοὺς δημοσίους λειτουργοὺς· ὅταν δὲ πειὰ τελείωσε ἡ καταμέτρησις ἐπείσθηκα πῶς εἶχε δίκαιον ὁ φίλος μας ὁ Ἀλέκος διότι ὄχι μόνον τὴν φούντα τοῦ φεσιοῦ τοῦ Μαστρονικόλα εἶχαν φάει ἀλλὰ καὶ τοὺς πάτους τῶν τσαρουχιῶν του.

Ὁ κ. Μαστρονικόλας

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Εἰς χαρτοπαίκτην

ΔΕΝ τοὔμεινε πιὸ ἄλλη καταντιά,
μονάχα ἡ γυναῖκα του τοῦ μένει·
Ἀλλὰ καὶ πρὶν τὴ χάσῃ 'ς τὰ χαρτιά,
τὴν ἔχει ὁ κακόμοιρος, χαμένη.

[Ἐκ τῶν τοῦ Γ Σουρῆ].

SISMANOGLIO MEGARO

ΤΟ ΕΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ ΛΥΚΕΙΟΝ

ΤΟΥ κ. ΘΕΟΔ. Φ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

Ἓν τῶν ἀρίστων ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ Ἐκπαιδευτηρίων, τῶν ὑπηρετούντων τὰ ἑλληνικὰ γράμματα καὶ τὰς ἐθνικὰς παραδόσεις, εἶνε καὶ τὸ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Λύκειον τοῦ κ. Θεοδούλου Φ. Κωνσταντινίδου, σέμνωμα ἀληθῶς ἐπίφθονον τῆς αὐτόθι ἑλληνικῆς παροικίας. Ἱδρυθὲν καὶ λειτουργοῦν ἀπὸ δεκαπενταετίας, ὑπὸ τὴν στιβαρὰν καὶ πεφωτισμένην διεύθυνσιν τοῦ ἰδίου, μὲ κανονισμὸν ἱκανοποιοῦντα ὅλους τοὺς ὅρους τῆς παιδαγωγικῆς ἐπιστήμης, μὲ προσωπικὸν καὶ σύστημα διδασκαλίας νεωτεριστικὸν καὶ πλούσιον, μὲ ἐπίβλεψιν ἄγρυπνον καὶ πατρικήν, πολλοὺς ἀπεκόμισε καὶ ἀγλαοὺς ἄχρι τοῦδε τοὺς καρπούς. Ἐν αὐτῷ πλὴν τῆς Ἑλληνικῆς διδάσκεται εὐμεθόδως ἡ Γαλλική, Ἀγγλικὴ καὶ Ἀραβικὴ γλῶσσα, ἄνευ τῶν ὁποίων ἡ ἐν τῷ πρακτικῷ βίῳ ἐπίδοσις ἀποβαίνει δυσχερὴς καὶ ἀτελεσφόρητος. Διὰ

τοῦτο ἡ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἑλληνικὴ κοινότης περιβάλλει με ἰδιαιτέρας στοργῆς καὶ ἐμπιστοσύνης τὸ ἐξαίρετον Λύκειο Δὲν ὑπάρχει ἀριστοκρατικὴ οἰκογένεια ἥτις νὰ μὴ ἐνεπιστεύθη τῶν τέκνων της τὴν ἐκπαίδευσιν εἰς τὸν ῥέκτην κα εὐσυνείδητον καὶ φιλοπρόοδον διευθυντήν του. Εἰς δισχιλίους καὶ πλείονας συμποσοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκ τοῦ Λυκείου ἀποφοιτήσαντες, ἐξ ὧν πλεῖστοι μὲν μετέβησαν εἰς Ἀθήνας καὶ ὑπέστησαν ἐπιτυχῶς τὴν ἀπολυτήριον δοκιμασίαν, ἄλλοι δὲ εἰς Εὐρώπην, ἔνθα, εὑρεθέντες οὐτωσὶ καλῶς ἠσκημένοι ἐν τῇ Γαλλικῇ, ἐπεδόθησαν ἀκόπως εἰς ἐπιστημονικὰς σπουδάς, πολλοὶ δέ, ἐγκυκλοπαιδικώτατα κατηρτισμένοι, ἐτράπησαν ἐπὶ ἄλλα πρακτικὰ ἐπαγγέλματα. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον χαρακτηρίζει τὸ Λύκειον τοῦτο, εἶνε ἡ προσωπικότης τοῦ διευθυντοῦ, παρέχοντος ἑαυτὸν ὑπόδειγμα τοῖς μαθηταῖς ἀκατα πονήτου δραστηριότητος καὶ χαρακτῆρος εὐγενοῦς καὶ αἰσθη μάτων ἀγαθῶν καὶ βίου ἀμέμπτου.

Διὰ νὰ ἐννοηθῇ ὑπὸ ποίας ἀσφαλεῖς ἐγγυήσεις λειτουργεῖ τὸ ἐθνικὸν ἵδρυμα τοῦ κ. Κωνσταντινίδου, ἀρκεῖ νὰ προσθέσωμεν καὶ τὰς ἑξῆς βραχείας σημειώσεις περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν ἔργων τοῦ διευθυντοῦ, παρατιθέμενοι ἅμα καὶ τὴν συμπαθῆ καὶ νοήμονα φυσιογνωμίαν αὐτοῦ. Ὁ κ. Κωνσταντινίδης, νεώτατος περατώσας τὰς σπουδὰς αὐτοῦ, διετέλεσε κατ' ἀρχὰς ἐπὶ ἑξαετίαν διευθυντὴς τῆς Σχολῆς Λάρνακος τῆς Κύπρου, τῆς ἰδιαιτέρας αὐτοῦ πατρίδος, μεθ' ὃ ἐκλήθη ὡς τοιοῦτος ἐν τοῖς σχολείοις Καΐρου, ἐκδίδων ἅμα καὶ περιοδικὸν σύγγραμμα, τὸν «Κέκροπα» κατ' ἀρχὰς καὶ εἶτα τὴν «Εὐτέρπην», πρὸς δὲ καὶ ἐφημερίδα γαλλο-ελληνικὴν τῇ συμπράξει τῶν κ.κ. Κολφοβροῦ καὶ Ἀλ Τσίντσου. Τῷ 1878 ἐπελθούσης ἐν Κύπρῳ τῆς Ἀγγλικῆς κατοχῆς, μετέβη ἐκεῖσε, προτροπῇ τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Κυπρίων, ἱδρύσας πλούσιον τυπογραφεῖον καὶ ἐπιδοθεὶς εἰς τὸ δημοσιογραφικὸν στάδιον, ἐκδοὺς δὲ τὴν πρώτην ἑλληνόφωνον ἐφημερίδα «Τὸ Νέον Κίτιον» μετὰ ζήλου καὶ θάρρους κινδυνώδους ὑπηρετῶν τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος. Τὰ ἐν αὐτῷ φλογερὰ ἄρθρα τὰ διερμηνεύοντα τὸ φρόνημα τοῦ Κυπραϊκοῦ λαοῦ, ἐγένοντο ἀφορμὴ σφοδρῶν πολλάκις συζητήσεων ἐν τῷ ἀγγλικῷ κοινοβουλίῳ περὶ τῆς ἐν Κύπρῳ ἀγγλικῆς διοικήσεως, πολλοὶ δὲ φιλε-

SISMANOGLIO MEGARO

λεύθεροι, ἐν οἷς ὁ Γλάδστων, ὁ Ἀρδιγκτων, ὁ Βράϊ, ὁ Δίλκε, δὲν ἀπηξίουν νὰ ἀρύωνται, ἐκ τῆς τακτικῆς μετὰ τοῦ κ. Κωνσταντινίδου ἀλληλογραφίας, τὰς σπουδαιοτέρας πληροφορίας τὰς ἀφορώσας εἰς τὰ ἐν Κύπρῳ διαδραματιζόμενα. Αὐτὸς ὁ ἀείμνηστος Τρικούπης, γινώσκων ὅτι τὸ ἐν Κύπρῳ τόσον ἐπωφελῶς ἐξυπηρετοῦν τὰ ἐθνικὰ συμφέροντα δημοσιογραφικὸν ὄργανον, τὸ μετ' εὐφραδείας καὶ τόλμης ἀγωνιζόμενον, ἀνεγινώσκετο ἐνδιαφερόντως ὑπὸ τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ φιλελευθέρων, ἔσπευδε νὰ τιμᾷ πολλάκις διὰ νευρωδῶν ἄρθρων τὸ «Νέον Κίτιον» ἐπὶ τῶν ἑκάστοτε ζητημάτων, τῶν ἀφορώντων εἰς τὴν ἐν Κύπρῳ κατάστασιν.

Τοιοῦτος ἐν σκιαγραφίᾳ ὁ κ. Κωνσταντινίδης ἀνὴρ εὐγενῶν φρονημάτων καὶ χαρακτῆρος σθεναροῦ, μορφώσεως ἀρτίας καὶ πείρας πολυτίμου. Ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ ἐπόμενον ἦτο νὰ διαπρέψῃ καὶ τὸ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Λύκειόν του καὶ νὰ καταστῇ προσφιλὲς φυτώριον μαθήσεως ἅμα καὶ παιδαγωγίας τῆς αὐτόθι ἑλληνίδος νεότητος.

Οἱ μασκαράδες καὶ τὰ παράσημα.

— Ποτὲ δὲν ἐπίστευα, Κυρία μου, πῶς ὁ Ὑπουργὸς θὰ μοῦ ἠρνεῖτο τὸ παράσημον τοῦ Σωτῆρος. Εἶμαι νὰ σκάσω !

— Ἀλήθεια, ἔχει ἄδικον ὁ Ὑπουργός. Σὲ τόσους μασκαράδες τὸ ἔδωσε, γιατί σὲ σένα τάχα νὰ τὸ ἀρνηθῇ ;

ΑΙΩΝΙΟΝ ΑΙΝΙΓΜΑ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Γεωργίῳ Π. Ἀξιώτῃ

Αἱ λέξεις: «σᾶς ἀγαπῶ», ἐκστομισθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Παύλου, προύξένησαν εἰς τὴν κ. Τριάλη καὶ εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον κατάπληξιν παρεμφερῆ πρὸς τὴν ἀπροσδόκητον καὶ ἰσχυρὰν ἔκρηξιν κεραυνοῦ. Καὶ παρατηρήσας αὐθωρεὶ νεφύδριον θλιβερᾶς ἐκπλήξεως ἐπισκιάσαν τὸ πρόσωπον τῆς νεαρᾶς γυναικός, συνησθάνθη ἅπασαν τὴν ἀφροσύνην τῆς πράξεώς του.

Μόλις πρὸ μιᾶς ἑβδομάδος ἀφίκετο ὁ Παῦλος εἰς τὴν ἐξοχὴν τῆς κ. Τριάλη καὶ ἠσθάνθη ἐκ νέου τὴν αὐτὴν συμπάθειαν, ἥτις τὸν εἵλκυε πρὸς αὐτὴν ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἀκόμη χειμῶνος. Ἐνταῦθα, μακρὰν τῆς τύρβης τῆς πρωτευούσης, εἰς κύκλον ὀλιγώτερον ἀνήσυχον, μὴ ἐμποδίζοντα τὰς μακρὰς καὶ τὰς κατὰ μόνας συνδιαλέξεις, ἡ πνευματικὴ γειτνίασις αὐτῶν καθίστατο στενοτέρα. Μεταξὺ των ἐγεννήθη φιλία, πλήρης ἰδιάζοντος θελγήτρου, ἀποκλείουσα πάντα πόθον, πᾶσαν ταραχήν, ὑπολογισμὸν ἢ φόβον, —φιλία, ὑπὸ τὴν ὁποίαν μόλις θὰ ἠδύνατό τις νὰ παρατηρήσῃ τι— καὶ τοῦτο, μόνον ὅταν ἐκεῖνος ἐπεδείκνυε πλειοτέραν εὐγένειαν, αὐτὴ δὲ κἄπως πλειοτέραν ἀφελῆ φιλαρέσκειαν,—δυνάμενον νὰ ἐκληφθῇ ὡς αἴσθημα τρυφερώτερον της φιλίας.

Ἀλλ' ἐκείνην τὴν πρωΐαν, κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἐφίππου ἐκδρομῆς, ἴσως ἐκ τῆς ἐρεθιστικῆς ἐρημίας τοῦ δάσους, ὑπὸ τὴν ἰδιάζουσαν ἁρμονίαν τῶν ἀφώνων θάμνων καὶ τῆς γλιαρᾶς ἀναπνοῆς καὶ ὀσμῆς τῆς πόας, ἴσως εἰς τὴν ὠχρὰν ἀνταύγειαν τῶν φύλλων, μέσον τῶν ὁποίων δειλὴ τοῦ ἡλίου ἀκτὶς ἐχρύσου τὰ ἐπὶ τοῦ αὐχένος της ἀκτινοβολοῦντα κύματα τῆς κόμης της,—ἡ καλλονὴ τῆς νεαρᾶς γυναικὸς τοῦ ἐφάνη τόσον ἐξαισία, ὥστε ἡ ὑπολανθάνουσα τρυφερότης, ἡ βραδέως ἀποκαλυφθεῖσα ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ Παύλου, μετετράπη ἐν ἀκαρεῖ εἰς ἔρωτα καὶ ἀπροσδοκήτως ἀπέσπασεν ἐν αὐτῷ κραυγὴν πάθους.

SISMANOGLIO MEGARO

Χωρὶς οὐδὲ λέξιν νὰ προφέρῃ ἡ κ. Τριάλη διὰ θυμώδους κινήσεως ἀφῆκεν αὐτὸν ὀπίσω, διευθύνασα τὸν ἵππον της ἐν καλπασμῷ διὰ τῆς ἀτραποῦ. Ἐκεῖνος τὴν ἠκολούθησεν κύπτων τὴν κεφαλήν. Ὁ ποδοβολητὸς τοῦ ἵππου κατεπνίγετο ἐν τῇ χλόῃ· ἠκούετο μόνον ἡ ἔρρυθμος καὶ βραδεῖα ἀναπνοή των, ὁ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν κρότος τῆς ἁλύσου τοῦ ἐπιστομίου των ἢ τὸ ἐλαφρὸν τρίξιμον τοῦ ἐφιππίου. Ἡ σιγὴ αὕτη καθίστατο φρικαλέα. Ὁ Παῦλος θὰ ἦτο ἕτοιμος νὰ ριφθῇ εἰς τοὺς πόδας της, καὶ μὲ δειλὰς παρακλήσεις νὰ ζητήσῃ παρ' αὐτῆς συγγνώμην, ἐνῷ ἡ ταχύτης τοῦ καλπασμοῦ τούτου, ἥτις θὰ ἠνάγκαζεν αὐτὸν νὰ ὑψώσῃ τὴν φωνήν του, νὰ ἀφήσῃ εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἀνέμου τὰς ἐκ τοῦ βάθους τῆς καρδίας του ἐκσπαθείσας λέξεις, τὸν ἔφερεν εἰς ἀπόγνωσιν. Εἶνε δυνατὸν νὰ ἐξακολουθήσῃ τρέχουσα κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον μέχρι τοῦ μεγάρου καὶ νὰ μὴ τὸν ἀκούσῃ; Τότε τὸ πᾶν τετέλεσται: δὲν θὰ ἐτόλμα οὔτε κἂν νὰ ἐμφανισθῇ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν της. Καὶ ὅμως παρὰ τὴν ἐσχατιὰν τοῦ δάσους, ὅτε ἡ ὁδὸς κατέστη κονιορτώδης, ἡ κ. Τριάλη συνεκράτησε τὸν ἵππον της καὶ τὸν ἠνάγκασε νὰ ἀργοπορήσῃ.

— Σᾶς παρακαλῶ νὰ μὲ συγχωρήσητε—ἐψέλλισεν ὁ Παῦλος, πλησιάζων πρὸς αὐτήν,—ἤμην τρελλός.

Ἀνατείνας τὸ σῶμα, ἔκυψε τὸν κεφαλὴν μὲ ὕφος ἱκευτικόν.

Ἐκείνη δὲν ἀπήντησεν ἀμέσως, ἐνῷ αἱ γραμμαὶ τοῦ προσώπου της, φαινομένου ἐν κατατομῇ, ἔμενον σχεδὸν ἀκίνητοι, καὶ οἱ ὀφθαλμοί της δὲν ἀπεσπῶντο ἀπὸ τὸν ὁρίζοντα· ἐφαίνετο ὅτι ἤθελε πρῶτον νὰ κατευνάσῃ τὸν θυελλώδη χείμαρρον τῶν σκέψεών της.

— Ἂν ἐγνωρίζατε, εἶπεν ἐπὶ τέλους,—πόσον εἶνε ἀνιαρὸν νὰ ἀκούῃ τις πάντοτε τὰ αὐτά, πόσον εἶνε βαρὺ νὰ μὴ δύναται κανεὶς νὰ ὁμιλήσῃ, νὰ γελάσῃ ἐλευθέρως, νὰ μὴ εἶνε εἰς θέσιν νὰ ἐπωφεληθῇ τῶν ἀθωοτέρων ἡδονῶν ἢ νὰ προστρέξῃ εἰς τὴν ἀθωοτέραν φιλαρέσκειαν, χωρὶς νὰ παρατηρήσῃ ὅτι πλησίον του γεννῶνται βέβηλοι σκέψεις καὶ νὰ αἰσθάνεται αἰωνίως κρεμάμενον ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς του αὐτὸ τὸ παντοτεινὸν «σᾶς ἀγαπῶ.»

Ἀποστροφή, παρ' ὀλίγον μῖσος, ἐξεδηλώθη εἰς τὰς πτυχὰς τοῦ στόματός της.

— « Σᾶς ἀγαπῶ ! » — ἀνεφώνησε, μὲ βλέμμα πλῆρες ἀπελπισίας. — Θεέ μου, ἀγαπᾶτε μας τοὐλάχιστον τόσον, ὅσον διὰ νὰ μὴ μᾶς τὸ λέγετε αὐτό.

— Συγχωρήσατε, — ἐπανέλαβεν ἠρέμα ὁ Παῦλος. — Σᾶς ὀμνύω, ὅτι τοῦτο οὐδέποτε θὰ ἐπαναληφθῇ !

Ἐσιώπησαν, βυθισθέντες εἰς τὰς σκέψεις των. Τὸ νεαρὸν ζεῦγος ἐφαίνετο ὅτι συνεφιλιώθη. Τὸ δάσος δὲν κατέθλιβεν αὐτοὺς

πλέον, δὲν τοὺς περιεστοίχιζε διὰ τοῦ μυστηρίου του. Αἱ ὑπάρξεις των ἐκ νέου ἠθριάσαν ἐν ταῖς ἀγκάλαις τῆς ὑπὸ τοῦ ἡλίου καταυγαζομένης πρωΐας καὶ ἐν μέσῳ τοῦ ἐνώπιόν των ἐκτεινομένου ἐξοχικοῦ τοπείου.

Β'.

Ὁ πρότερος βίος ἐπανελήφθη καὶ πάντα τὰ ἐν τῷ δάσει συμβάντα, ἐφαίνετο, ὅτι εἶχον λησμονηθῇ. Καὶ ὅμως ἡ λήθη αὕτη ἦτο μόνον φαινομενική. Ἡ κ. Τριάλη ἐπὶ μακρὸν δὲν ἠδύνατο ν' ἀπαλλαγῇ τοῦ αἰσθήματος τῆς σκοτεινῆς δυσπιστίας. Ὁ Παῦλος προδήλως ὑπεκρίνετο καὶ ἐκείνη ἐφοβεῖτο μήπως πράγματι συμβαίνῃ τοιοῦτό τι, καὶ ὁ φόβος της οὗτος, ὁ κωλύων αὐτὴν νὰ ἐκφράσῃ ἐλευθέρως τὰς σκέψεις της, ἐπαγίου ἐν αὐτοῖς τὴν ἀποστροφὴν πρὸς τὴν ἀνάμνησιν ἐκείνην.

Παρῆλθον ἡμέραι τινές. Ἡ νεαρὰ γυνὴ ἤρχισε πλέον νὰ θαυμάζῃ τὸν ἡρωϊσμὸν τοῦ Παύλου. Βαθμηδὸν κατέστη ἥσυχος, ἐξῆλθε τῆς ἐπιφυλακτικότητός της, ἀνέκτησε τὴν προτέραν ἐλευθερίαν της καὶ τὴν ἐκκεντρικήν πως φαιδρότητά της. Ὡς ἐκ τῆς μικρᾶς ἀπομεινάσης δυσπιστίας, ἐπιθυμοῦσα νὰ βεβαιωθῇ, ὅτι παρῆλθε πᾶς κίνδυνος, ἴσως δὲ καὶ ἐξ αἰσθήματός τινος φιλαυτίας ὁρμωμένη, ἤρξατο μάλιστα ἐπιδιώκουσα δι' αὐτὸν νέαν πτῶσιν: προσεπάθει νὰ μένῃ μετ' αὐτοῦ ἐπὶ μακρὸν κατὰ μόνας, ἐπέτρεπεν εἰς ἑαυτὴν νὰ ἐπερείδηται βαρέως ἐπὶ τῆς χειρός του, νὰ προσποιῆται τὴν φιλάρεσκον. Ἀλλ' ὁ Παῦλος δὲν ἐλησμονεῖτο οὔτε κατὰ τὴν ὥραν τῆς πρωϊνῆς ἱππευτικῆς ἐκδρομῆς, οὔτε κατὰ τὴν ἠρεμίαν τῆς ἑσπέρας, ὅταν ἐκάθητο μετ' αὐτῆς ἐπὶ τοῦ ἐξώστου.

Τὸ βλέμμα του οὐδέποτε ἐσταμάτησε πέραν τοῦ δέοντος ἐπὶ κομψοῦ τινος ἀντικειμένου τοῦ στολισμοῦ της ἢ τῆς κομψότητος τῆς στάσεώς της.

Ἡ κ. Τριάλη διὰ πάντα ταῦτα ἔχαιρεν εἰλικρινῶς. Ὅλαι οἱ ἀνησυχίαι της τὴν ἐγκατέλιπον. Ἡ ἤρεμος καὶ ἀψευδὴς πρὸς ἀλλήλους ἀφοσίωσις ἤρξατο καὶ πάλιν αὐξάνουσα, κατόπιν τοῦ σάλου ἐκείνου, τοῦ ἀπομακρυνθέντος ἤδη. Ταχέως ὅμως ἡ χαρὰ αὕτη ἤρχισε νὰ σχηματίζῃ ἐν αὐτῇ χάος τι. Τὴν ἐνόμιζεν ἀπατηλήν, μᾶλλον ἐπιθυμητὴν ἢ πράγματι αἰσθητήν. Ὤφειλε νὰ ὁμολογήσῃ, ὅτι, καί τοι ἐστερεῖτο πάντῃ ρωμαντικότητος καὶ ἦτο ξένη πρὸς τὰ πάθη, ἐν τούτοις ἀνέμενεν, ἢ ἀκριβέστερον ἐπεθύμει παρὰ τοῦ Παύλου ἐνδείξεις ἀδυναμίας. Ἡ πλεονάζουσα ἀρετὴ τοῦ ἀνθρώπου τούτου τὴν ἔφερεν εἰς ἀπορίαν. Μετὰ πόσης εὐχαριστήσεως ἐφαντάζετο ἐνίοτε ὅτι θὰ ἦτο πρόθυμος καὶ θὰ κατέβαλλε πᾶσαν προσπάθειαν ὅπως βοηθήσῃ τὴν θεραπείαν του, ἐπουλοῦσα

SISMANOGLIO MEGARO

μετὰ προσοχῆς τὸ τραῦμα τὸ ὑπὸ τοῦ κάλλους της κατενεχθέν. Ἴσως συνησθάνετο τὴν ὑπαγόρευσιν νὰ διαδραματίσῃ πρόσωπον ἀδελφῆς τοῦ ἐλέους; . . .

Τότε ἤρχισε νὰ βασανίζῃ αὐτὴν ζοφεράι τις σκέψις, καθισταμένη ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἐναργεστέρα. « Ὅλον τὸ πάθος του, τὸ τόσον ἀπροσδοκήτως ἀναφλεχθὲν καὶ τόσον ταχέως σβεσθέν, — μήπως ἦτο ἁπλῆ τις παροδικὴ ἰδιοτροπία; » διηρώτα ἑαυτὴν ἡ νεαρὰ γυνή. Ἀνησύχει. Ὁτὲ μὲν ἠσθάνετο αὔξοντα φόβον πρὸς τὸν σιγηλόν, ὑπόκωφον τοῦτον ἔρωτα, ὡς ἐνώπιον κρυπτομένου ἐχθροῦ, ὁτὲ δὲ ἡ πεποίθησις εἰς τὴν τελείαν θεραπείαν τοῦ Παύλου προὐκάλει τῶν βλεφαρίδων της δάκρυα ἀγανακτήσεως, σχεδὸν ὕβρεως διὰ τὴν ταπείνωσιν.

Ἡ προσγενομένη αὐτῇ ὕβρις, ὡς τὴν ἐνόμιζε, διὰ τῆς ἐρωτικῆς ἐκείνου ἐκδηλώσεως, ἤρχιζε δι' αὐτὴν κατ' οὐσίαν τώρα μόνον, ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς εὐκολίας μεθ' ἧς ὑπεχώρησε καὶ τῆς πρὸς αὐτὴν ἐλευθεριότητος τῶν τρόπων του.

Ὀλίγον κατ' ὀλίγον, χωρὶς καὶ αὐτὴ ἡ ἰδία νὰ τὸ παρατηρήσῃ, ἤρχισε νὰ ἐπιθυμῇ νὰ ἀκούσῃ τὰς αὐτὰς ἐκείνας λέξεις, τὰς ὁποίας ἄλλοτε ἐφοβεῖτο, ἀκολούθως δὲ ἀνέμενε, ἑτοιμάζουσα ἐκ τῶν προτέρων τὴν εἰς αὐτὰς ἀπάντησιν, καὶ πάντα ταῦτα διὰ νὰ ἀποδείξῃ εἰς ἑαυτήν, ὅτι τὸ ἐμπνευσθὲν αὐτῇ αἴσθημα ἦτο πράγματι τρυφερὸν καὶ βαθύ. Μὴ ἀκούουσα τὰς λέξεις ταύτας πλέον, ἐξηρεθίζετο σχεδόν. Αὐταὶ ἀπησχόλουν διηνεκῶς τὸν νοῦν της: ἐφέροντο παρ' αὐτῇ ὑπὸ τῆς αὔρας, εἰς τὸν ψίθυρον τῶν φύλλων, εἰς τὴν φαιδρὰν ἐξέγερσιν τῆς πρωΐας καὶ εἰς τὴν εἰρηνικὴν γαλήνην τοῦ ἑσπερινοῦ λυκαυγοῦς .. Ὁ διακαὴς πόθος ν' ἀκούσῃ τὰς λέξεις ταύτας, ἐδέσποζεν αὐτῆς καὶ καθίστατο ἀκατανίκητος.

Ὅλη αὐτὴ ἡ ἀπροσδιόριστος ταραχή, ἡ ἀστασία τῆς ψυχικῆς ἰσορροπίας, προυκάλουν ἐν αὐτῇ ποιάν τινα ἄσκοπον ἀνάγκην δράσεως, ἀδικαιολόγητον ἐρεθισμόν, ἀνεξήγητον ἀγανάκτησιν.

Ὁ Παῦλος οὐχ ἧττον ἐπεδείκνυε τοσαύτην μᾶλλον ἐπιφυλακτικότητα, ὅσῳ βαθύτερον ἐκείνη τὸν συνετάρασσε, ὡς νὰ ἐφοβεῖτο μὴ στερηθῇ διὰ παντός, ἕνεκα νέας, ἀνεπανορθώτου πλέον ἀπροσεξίας, τὴν εὐχαρίστησιν τοῦ νὰ μένῃ πλησίον της, ἢ ὡς νὰ ὑπώπτευε παγίδα, δοκιμήν, εἰς ἣν ἤθελε νὰ ὑποβάλῃ τὴν ἀντοχήν του· παρατηροῦσα πάντα ταῦτα καὶ ἱσταμένη ἐπὶ τῆς αὐτῆς βάσεως ἐφ' ἧς ἠσθάνετο ἑαυτὴν ἀνυψωμένην, ἤρχισε νὰ δοκιμάζῃ αἴσθημα παρεμφερὲς πρὸς λύπην περὶ τοῦ μεγαλείου της, ἄλγος ἐξορίας, θλῖψιν ἐγκαταλείψεως. Ἐτρόμαζε. Μήπως ἠγάπα τώρα αὐτή; Τῆς ἐφαίνετο ὅτι ἤρχιζε νὰ διέρχηται βραδέως τὸ σῶμα της δηλητήριον. Ἐν ἀπογνώσει ἀπεδίωκε τὰς περὶ τῆς καρδίας της

σκέψεις καὶ ταχέως μάλιστα μετὰ φρίκης δὲν εἶχε τὸ θάρρος νὰ ἐρωτήσῃ τὸν ἑαυτόν της, τί θὰ ἀπεκρίνετο, ἂν ὁ Παῦλος τῇ ὡμολόγει ἐκ νέου τὸν ἔρωτά του.

Ἀλλ' ἀπάσας τὰς ζοφερὰς ταύτας συγκινήσεις συνεκράτει ἐν ἑαυτῇ ἡ ὑπερηφάνειά της, ἥτις ἐδέσποζε τοῦ πάθους της μόλις τοῦτο ἐξηγείρετο, ἀπεδίωκε μακρὰν τὴν ψυχικὴν κατάστασιν, ἣν ἐνέπνεεν ἡ ἀγροτικὴ θέα, κατευνάζουσα τὸν θόρυβον τῶν αἰσθημάτων της, ὡς προσωπὶς μὲ ἀπαθῆ ἢ ἀγέρωχον ἔκφρασιν μορφῆς· καὶ ὅμως ἐν στιγμαῖς ψυχικῆς ταραχῆς, διετέλει εἰς πλήρη ἀπόγνωσιν, ἀπέφευγε νὰ βλέπῃ τὸν Παῦλον ὁτὲ μὲν πραϋνομένη, ὁτὲ δὲ ἐξαντλουμένη ἐν τῇ φυγῇ της ἀπὸ τὸν ἐπαπειλοῦντα ἀλλ' εἰσέτι ἀπομεμακρυσμένον κίνδυνον, ὅστις δὲν ἐπῆλθε κατ' αὐτῆς, καὶ ἀναμφιβόλως δὲν θὰ ἐπήρχετο.

Γ'.

Τὴν ἐπαύριον ὁ Παῦλος ἐπρόκειτο ν' ἀναχωρήσῃ. Ἡ κ. Τριάλη ἐσκέφθη, ὅτι ὁ τελευταῖος αὐτῶν περίπατος θὰ ἐγίνετο εἰς τὸ δάσος. Τοῦτο συνέβη κατὰ τὸ φθινόπωρον, μὲ τὴν ὠχρὰν λάμψιν τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων, διολισθαινουσῶν διὰ μέσου τῶν κλάδων τῶν δένδρων καὶ μαρμαιρουσῶν ἐπὶ τῆς γῆς, μεταξὺ τῶν μαλακῶν ἠδη γραμμῶν τῶν σκιῶν των. Καὶ αὐτὸ τὸ δάσος, ἐφαίνετο, ἤρχιζε νὰ καταλαμβάνηται ὑπὸ τῆς θλίψεως τοῦ μαρασμοῦ, ὑπὸ τοῦ ἄλγους τοῦ ἀποχωρισμοῦ.

— Ἐνθυμεῖσθε; —ἠρώτησεν ἡ κ. Τριάλη, δίδουσα ἔκτακτον εἰς τὴν φωνήν της τρυφερότητα.

Ὁ Παῦλος ὅλα τὰ ἐνθυμεῖτο. Ἀνεγνώρισε τὴν τοποθεσίαν, τὴν πρό τινος ἀκόμη κοχλάζουσαν ἐκ τῆς σφριγώσης ζωῆς τοῦ θέρους· καὶ τώρα, ὡς ἀπονεκρωθεῖσαν· εἶδε τὴν ἀτραπὸν τὴν ἄγουσαν πρὸς γωνίαν κυανοῦ οὐρανοῦ, ἐφ' ἧς οὗτος ἐκάλπαζε κατόπιν τῆς νεαρᾶς γυναικός. Ἔκλινε τὴν κεφαλὴν καὶ ἐψιθύρισεν ἐν ταραχῇ:

— Εἶσθε σκληρά!

Κινήσασα βραδέως τὴν κεφαλήν της καὶ προσηλώσασα τὸ βλέμμα εἰς τὸ ἄπειρον, ἀπεκρίθη μὲ ὕφος ρεμβῶδες:

— Ὦ, ἐγὼ δὲν εἶμαι θυμωμένη μαζύ σας!

Ὁ τόνος, μεθ' οὗ ἐλέχθησαν αἱ λέξεις αὐταί, ἔκαμε τὸν Παῦλον νὰ ριγήσῃ. Ἀντήχει τι ἐν αὐτῷ παρόμοιον πρὸς θλῖψιν, πρὸς ἀπήχησιν μεμακρυσμένου ἄλγους. Τὴν καρδίαν του κατέλαβεν ἀπροσδόκητος ταραχή, ἐν τῇ κεφαλῇ του ἐξήστραψεν αἰφνίδιον φῶς, ὅπερ ἐφώτισεν ὅλην τὴν ψυχικὴν κατάστασιν τῆς νεαρᾶς γυναικός. Καὶ ἐντός του, ἐκτὸς τῆς ἀπελπισίας ἐξηγέρθη καὶ λύσσα καθ'

ἑαυτοῦ διότι ἀφῆκε νὰ τῷ διαφύγῃ ἐκ τῶν χειρῶν του ἡ εὐτυχία, ἧς ἠδύνατο νὰ γίνῃ κάτοχος, καὶ ἡ καταβιβρώσκουσα φλὸξ τῆς ἐλπίδος, ὅτι ὑπάρχει ἔτι καιρὸς νὰ συλλάβῃ τὴν εὐτυχίαν ταύτην.

Ἐκείνη ἐν τούτοις κατώρθωσε νὰ συνέλθῃ· ἡ καταλαβοῦσα αὐτὴν ζοφερὰ πνοὴ ὑπῆρξε στιγμιαία, ἀλλ' ἤδη παρῆλθε καὶ ἀπέπτη εἰς τὸν ὁρίζοντα.

Καὶ καθ' ἣν ἔτι στιγμὴν ἐθεώρει ἐν ἀμφιβολίᾳ αὐτήν, μὲ ὀφθαλμοὺς πυρπολουμένους ἀπὸ φλόγας ἐπιθυμιῶν, ἐκείνη ἐμειδίασεν αὐτῷ μειδίαμα, τὸ ὁποῖον ἀφῆκεν εἰς τοῦτον τὴν ἐντύπωσιν τοῦ ψυχροῦ κύματος. Τὸ μειδίαμα τοῦτο μεμιγμένον μετὰ χολῆς, ἐφαίνετο ὅτι ἐξέφραζε τὴν μεταμέλειάν της διὰ τὸ παρελθόν, ἀλλὰ ταὐτοχρόνως κἄτι τι, παρεμφερὲς πρὸς μοχθηρὸν σκῶμμα, περιέθεε τὸ μειδίαμα τοῦτο, οἱονεὶ ἐπιθέτον σφραγίδα ἐπ' αὐτοῦ τούτου τοῦ παρελθόντος.

Ὁ Πόθος ἐννόησεν. Ἐταπείνωσε τὴν κεφαλὴν καὶ ἐκ τοῦ αἰσθήματος τῆς γενομένης αὐτῷ προσβολῆς, ἐλαφρὸν κῦμα αἵματος περιέλουσε τὰς παρειάς του.

Βραδυποροῦντες καὶ βαθεῖαν τηροῦντες σιγὴν ἐπέστρεψαν εἰς τὴν μελαγχολικὴν ἀγροτικὴν ὁδόν: ἐκεῖνος μὲν ἐξουθενωμένος ἐκ τοῦ αἰνίγματος τῆς γυναικείας καρδίας, αὐτὴ δέ, ἴσως ἐκ τῆς ἰδίας αὐτῆς σκοτεινότητος.

(Μετάφρασις)

ΑΓΑΘΟΚΛΗΣ Γ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΕΔΩ κ' ΕΚΕΙ

Ὅσῳ τις προχωρεῖ εἰς τὴν ἡλικίαν, ἀγαπᾷ περισσότερον τὸν ἑαυτόν του καὶ ὀλιγώτερον τοὺς ἄλλους. Ἡ νεότης προσφέρεται· τὸ γῆρας ἀπαιτεῖ.

—

Εὐκολώτερον συγχωροῦμεν τοὺς γελῶντας ὅταν σπουδαιολογοῦμεν, ἢ τοὺς μὴ γελῶντας ὅταν ἀστειευόμεθα.

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ

ΦΙΛΩΝ Ι. ΦΙΛΩΝΟΣ

—

Ὅλα ἦτο ἐλλιπὴς ἡ ἐφετεινὴ Βιογραφικὴ Πινακοθήκη τοῦ Ἡμερολογίου ἂν δὲν συμπεριελαμβάνετο ἐν αὐτῇ καὶ ἡ εἰκὼν τοῦ πέρυσιν ἀποβιώσαντος γηραιοῦ εὐπατρίδου τῆς Λεβαδείας καὶ ἐκ τῶν χρηστοτάτων πολιτευτῶν ἀειμνήστου Φίλωνος Ι. Φίλωνος.

Υἱὸς πρωτότοκος τοῦ Ἰωάννου Φίλωνος, τοῦ περιωνύμου προὔχοντος καὶ προεστῶτος τῆς Λεβαδείας, τοῦ πλείστας ὅσας ὑπηρεσίας προσενεγκόντος ὑπὲρ τοῦ ἔθνους, ἐκληρονόμησεν, πλὴν τοῦ ἐπιφανοῦς ὀνόματος, καὶ τὰς ἀρετὰς καὶ τὴν πατρῴαν εὐγένειαν τοῦ μεγαθύμου πατρός, τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀφοσίωσιν ὑπὲρ τοῦ ἑλληνικοῦ μεγαλείου. Βεβαίως ὁ βίος τοῦ ἀοιδίμου Φίλωνος δὲν ἐσημειώθη διὰ πράξεων ἐκλάμπρων ἢ κατορθωμάτων ἐξ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἐξαίρει ἡ φήμη ἢ ἐξυμνεῖ ἡ ποίησις. Ἀλλ' οὐχ ἧττον, καθ' ὃν χρόνον τὸ ἔθνος

SISMANOGLIO MEGARO

ἀνέκυπτεν ἐκ τῶν φλογῶν καὶ τῶν ἐρειπίων, ἡ δὲ σύνταξις τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας ἐπὶ τῶν βάσεων τῆς νομιμότητος καὶ τῆς εὐταξίας ἀπήτει νόας ὑπερόχους καὶ χεῖρας στιβαρὰς καὶ χαρακτῆρας σταθεροὺς καὶ αἰσθημάτων εὐγένειαν, ὁ Φίλων Φίλωνος ἀναντιρρήτως προσήνεγκεν ἀνεκτιμήτους ἐκδουλεύσεις, παρέχων ἀδιαλείπτως ἑαυτὸν ὑπόδειγμα σώφρονος καὶ φιλοδικαίου πολιτευτοῦ, ἀνδρὸς πατριωτικωτάτου, δι' ἔργων καὶ οὐχὶ διὰ λόγων κενῶν, διὰ τοῦ ἰδίου πρὸ πάντων παραδείγματος συντελῶν εἰς τὴν παγίωσιν ἀγαθῆς πολιτείας. Ἡ ἰδιαιτέρα αὐτοῦ πατρίς, τιμῶσα πάντοτε τὰ σπάνια ἠθικὰ καὶ διανοητικὰ χαρίσματα τοῦ ἀνδρός, ἐξέλεξεν αὐτὸν πολλάκις βουλευτήν. Ἀλλὰ τὸ ἀξίωμα τοῦτο, τὸ κοινὸν καὶ ἐπ' ἐσχάτων ἐπὶ τοσοῦτον ἐξευτελισθὲν ὑπὸ τὰς συνθήκας τῆς ἰδιοτελοῦς καὶ μαρασματώδους μικροπολιτικῆς, ἐγνώριζε νὰ τιμᾷ καὶ ἀνυψοῖ εἰς περιωπὴν ὁ ἀείμνηστος Φίλων, μηδέποτε διανοηθεὶς νὰ ἐκμεταλλευθῇ αὐτὸ ἐπ' οὐδεμιᾷ προφάσει, ἢ νὰ ἐξαγοράσῃ διὰ παροχῶν καὶ ὑπεσχέσεων, ὑποδουλῶν τὴν συνείδησιν καὶ τὸ ἠθικὸν ἐγὼ εἰς τὴν συναλλαγήν. Ἐξ ἐναντίας, ἐνόει καὶ ἠξίου τὸν ἐν τῇ Βουλῇ ἀντιπρόσωπον ἐλεύθερον πάσης κομματικῆς ἢ προσωπικῆς ἐπηρείας, δυνάμενον καὶ ὀφείλοντα ἐν πεφωτισμένῃ συνειδήσει νὰ ἐπιτελῇ τὸ μέγα αὐτοῦ καθῆκον. Καὶ διὰ τοῦτο, ὅταν, ἀπὸ δεκαπενταετίας ἰδίως καὶ ἐντεῦθεν, ὁ κομματισμὸς καὶ ἡ μικροπόνηρος πολιτική, ἡ πολιτικὴ τῆς συναλλαγῆς καὶ τῶν ῥουσφετίων, ἤρχισε βαθμηδὸν νὰ διαφθείρῃ τοὺς χαρακτῆρας καὶ τὰ πολιτικὰ ἤθη, ἐκτρεπομένη εἰς ἀγῶνας προσωπικοὺς πρὸς κορεσμὸν παθῶν καὶ συμφερόντων, ὁ ἀοίδιμος Φίλων, ἔμπλεως ἴσως πικρᾶς ἀπογοητεύσεως, διότι εἰς οὐτωσὶ ἄδοξον ἔδαφος περιέπιπτον τὰ πράγματα τῆς Πολιτείας, ἠναγκάσθη νὰ ἀπόσχῃ τῆς ἐνεργοῦ πολιτικῆς, οὐδ' ἦτο δυνατὸν οὔτε κατεδέχετο νὰ συγκρατήσῃ τὴν ἐν τῷ τόπῳ ἐπιρροήν του διὰ μέσων ἐκθέσμων καὶ ἀνοικείων πρός τε τὰς παραδόσεις τοῦ οἴκου καὶ τὴν εὐγένειαν, αὐτός, ὁ ἐνσαρκώσας ζῶσαν τὴν ἐν τῇ πολιτείᾳ ἀρετὴν καὶ σωφροσύνην.

Ὁ Φίλων ἀνεδείχθη πρόεδρος τῆς Βουλῆς πρὸ τοῦ 1862, διετέλεσε δὲ καὶ ὑπουργὸς τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως μετὰ τὴν Μεταπολίτευσιν. Μολονότι δὲ ὑπῆρξεν ἀπὸ πεποιθήσεως

ἔνθερμος φίλος καὶ θαυμαστὴς τοῦ Ὄθωνος, ἐν τούτοις, ἐπειδὴ ἐνεφορεῖτο ἀρχῶν ἀκραιφνῶν ὑπὲρ τῆς τάξεως καὶ τοῦ σεβασμοῦ πρὸς τὰ καθεστῶτα, ἐκηρύχθη πιστὸς ὑπήκοος τῆς νέας δυναστείας, διακαιόμενος ἐκ τοῦ ἱεροῦ πόθου νὰ ἴδῃ τὴν χώραν ἀπηλλαγμένην τῶν ἐσωτερικῶν σπαραγμῶν καὶ προαγομένην ἐν τῷ πολιτισμῷ. Οὕτω δέ, ἐνῷ μία τῶν εὐγενῶν θυγατέρων αὐτοῦ παρηκολούθει ὡς δεσποινὶς τῆς Τιμῆς τὴν ἔκπτωτον Βασίλισσαν τῆς Ἑλλάδος, αὐτὸς δὲ ἦτο ἐκ τῶν κεκηρυγμένων φίλων τῆς πεσούσης δυναστείας, ἐν τούτοις, μικρὸν μετὰ ταῦτα, ἐκαλεῖτο ὑπὸ τοῦ Βασιλέως ὡς Ὑπουργός, τοῦθ' ὅπερ πιστοποιεῖ ὁποίαν σπανίαν ἐμπιστοσύνην καὶ ὑπέροχον ὑπόληψιν ἐνέπνεεν ὁ ἄμεμπτος βίος καὶ τὸ εὐγενὲς φρόνημα τοῦ ἀνδρός.

Ἐν τῷ κοινωνικῷ καὶ τῷ κατ' οἶκον βίῳ ὁ ἀείμνηστος Φίλων ὑπῆρξεν ἀπαράμιλλον ὑπόδειγμα ἀρχοντικῆς πράγματι εὐγενείας καὶ ἀβρότητος, ἀπέριττος, εἰλικρινής, εὐχάριστος, μὲ τὴν γλυκεῖαν ἅμα καὶ σοβαρὰν καὶ ἐπιβάλλουσαν, ὡς Ἀρχαίου Συγκλητικοῦ, φυσιογνωμίαν του, μὲ τὸ πατριαρχικόν του παράστημα, γνωρίζων νὰ ἑλκύῃ πρὸς ἑαυτὸν τὰς συμπαθείας διὰ τῆς ἀμέμπτου τῶν τρόπων λεπτότητος, ἄψογος εἰς πάσας τὰς σχέσεις αὐτοῦ, καθιστῶν τὴν συναναστροφήν του ἔτι μᾶλλον θελκτικὴν διὰ τῆς χάριτος τῶν λόγων καὶ τῆς πολυμαθείας, ἣν ἀπεθησαύρισεν ἐν ἀδιαλείπτῳ μελέτῃ. Τοιοῦτος, ἐν γενικαῖς γραμμαῖς, ὢν ὁ διαπρεπὴς πρεσβύτης ἐπόμενον ἦτο νὰ μορφώσῃ καὶ ἀποδώσῃ εἰς τὴν κοινωνίαν χρηστὰ καὶ ἐνάρετα τέκνα, ἀντάξια τῶν προγονικῶν ἀρετῶν. Μία τῶν ἐκ τοῦ πρώτου γάμου θυγατέρων αὐτοῦ, κληθεῖσα ὑπὸ τῆς ἀειμνήστου βασιλίσσης Ἀμαλίας ἐν Βαυαρίᾳ μετὰ τὴν ἐξ Ἑλλάδος φυγήν της, εἵλκυσε διά τε τοῦ κάλλους καὶ τῆς εὐγενοῦς χάριτος τὸν ἔρωτα καὶ τὸν θαυμασμὸν τοῦ βαρώνου Λουδοβίκου Βυρτσβούργ, νῦν ἰσοβίου Γερουσιαστοῦ, ἐκ τῶν πρώτων εὐπατριδικῶν οἴκων τῆς Βαυαρίας, ἐγένετο δὲ σύζυγος αὐτοῦ καὶ μήτηρ τέκνων ζηλευτῶν.

Τοιοῦτος ἐν συνόψει ὁ βίος τοῦ ἀοιδίμου Φίλωνος Ι. Φίλωνος, οὗ ὁ θάνατος ἐπισυμβὰς τῇ 10 Σεπτεμβρίου τοῦ 1895 ἀπεστέρησε τὴν ἀθηναϊκὴν κοινωνίαν, τὴν πολιτείαν

SISMANOGLIO MEGARO

καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ μέλους ἐγκρίτου καὶ ἀγαπητοῦ, ἐξ ἐκείνων, ὧν ἡ μνήμη παραμένει ἀνεξίτηλος καὶ ἱερὰ ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν ἐπιζώντων.

Κ. Φ. Σ.

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ

ΠΡΟΣ ΤΟ ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΝ

Μετὰ τοῦ θέρους τὴν μονοτονίαν
καὶ τὸν ἀνέφελον τὸν οὐρανόν,
μετὰ τὸν τοῦ φωτὸς ὠκεανὸν
καὶ τὴν φαιδρότητα τὴν αἰωνίαν,

Μ' εὐφρόσυνον ἀσπάζομαι καρδίαν
τὸ πρῶτον νέφος φθινοπωρινόν,
τὸν ἦχον τῆς βροντῆς τὸν μακρυνὸν
καὶ τῆς βροχῆς τὴν δρόσον τὴν ἁγίαν.

Οὕτω ἐπλάσθημεν! ὁ σταθερὸς
τῆς εὐτυχίας ἥλιος κουράζει
τὸ σθένος τῆς ψυχῆς μας παραλύων·

Ὁ πόνος μᾶς ἐγείρει ὁ σφοδρός,
ὅστις μὲ νέφη τὴν ψυχὴν σκιάζει
καὶ τὴν κρατύν' εἰς βάπτισμα δακρύων.

ΑΡΙΣΤΟΜ. ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΣ

Η ΓΛΩΣΣΑ ΤΩΝ ΟΦΘΑΛΜΩΝ

Πρώτην φορὰν τὴν ἐγνώρισεν εἰς τὸ φιλικὸν γεῦμα τῆς ἑσπέρας ἐκείνης. Ἅπαξ μόνον συνηντήθησαν οἱ ὀφθαλμοί των, ἅπαξ μόνον ἐχαιρετήθησαν εὑρεθέντες ἐν τῇ τραπέζῃ ὁ εἷς ἀπέναντι τοῦ ἄλλου, ἅπαξ μόνον... Ἀλλὰ χρειάζεται περισσότερον διὰ νὰ ἐννοηθῶσι δύο καρδίαι προωρισμέναι ὅπως συνδεθῶσιν ἀδιαρρήκτως;

Ὁ Βασιλάκης εἶχεν ἀγαπήσει καὶ ἄλλοτε...πολλὰς φοράς. Ἀλλὰ τὴν μίαν φορὰν παρεξήγησε μόνος ἁπλῆν συμπάθειάν του πρὸς ὃν ἀνάξιον συμπαθείας· τὴν ἄλλην ἠρκέσθη νὰ τὴν περιφρονήσῃ διὰ τὴν ἐλαφρότητά της—ἐγέλασε γὰρ αὕτη ὅταν τῇ ἐξέφρασε τὸν ἔρωτά του—καὶ τὴν ἄλλην ἐμίσησε, διότι τὸν ἐπρόδωκε μὲ τρεῖς ἄλλους, ὧν οἱ δύο κατώτεροι ἀξιωματικοί, μὰ πολὺ κατώτεροι καὶ ὁ τρίτος γραφεύς, ἢ μᾶλλον ἀκόλουθος τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας, ὡς διέδιδεν ὁ ἴδιος.

Φαντασθῆτε ἂν εἶχε δίκαιον νὰ μὴ παρεξηγῇ, νὰ μὴ περιφρονῇ καὶ νὰ μὴ μισῇ, πρὸ πάντων νὰ μισῇ, ἄνθρωπος ὅστις εἶχεν ὑποστῇ τοιαύτας τρικυμίας. Τὸ αἴσθημα τοῦτο τὸν κατεῖχε καὶ διὰ τὴν οἰκοκυράν του, ἥτις ἦτο γυνή, καὶ ἥτις ἐνοοῦσε νὰ λαμβάνῃ τὸ ἐνοίκιόν της ἀκριβῶς τὴν 1ην τοῦ μηνός.

Γυνὴ τὸν ἠγάπησε, γυνὴ τὸν ἐπρόδωσε, γυνὴ τὸν ἐνέπαιξε, γυνὴ ἐλάμβανε τὸ ἐνοίκιον τῆς οἰκίας του. Ὁ Βασιλάκης ἐὰν ἔζη πρὸ τριάκοντα ἐτῶν θὰ ἐθεωρεῖτο κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν ἀπόγονος τοῦ Βύρωνος. Διότι ὡς ὁ Ἄγγλος ποιητὴς καὶ αὐτός:

εἶδε θαλασσῶν θυέλλας εἶδε γυναικῶν τοιαύτας,
κ' ἐλυπήθη πολὺ πλέον τοὺς ἐρῶντας ἢ τοὺς ναύτας»,

SISMANOGLIO MEGARO

Ἄ ! εἶχεν ὅλα τὰ δίκαια νὰ καταστῇ μισογύνης... Καὶ ἦτο.

Ἡ τελευταία ὅμως τὴν ὁποίαν ἐγνώρισεν εἰς τὸ φιλικὸν γεῦμα καὶ μετὰ τῆς ὁποίας ἅπαξ ἐχαιρετήθησαν καὶ ἅπαξ συνηντήθησαν οἱ ὀφθαλμοί του, τῷ ἐπροξένησε διάφορον ἐντύπωσιν. Δὲν ἐγέλασεν ὅταν οὗτος ἐν τῷ οἴστρῳ τῆς συμπαθείας του τὴν προσέβλεψεν ἐρωτικῶς, ἀλλ' οὔτε ἐφάνη ὀργισθεῖσα. Καὶ ἀμφότερα ἦσαν πολὺ καλὰ σημεῖα. Ἀπεναντίας μάλιστα τῷ ἐφάνη ὅτι τῷ ἀνταπέδωκε τὸ βλέμμα μετὰ πλείονος τρυφερότητος. Καὶ ὄχι μόνον τοῦτο, ἀλ' ἐξηκολούθει ἤδη νὰ τὸν παρατηρῇ ὑπομειδιῶσα καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ γεύματος.

Ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ τῇ ὁμιλήσῃ. Ὁ εἷς ἀπέναντι τοῦ ἄλλου ἐν τῇ τραπέζῃ, ὑποχρεωμένοι νὰ συνομιλῶσιν ἕκαστος μὲ τοὺς πλησίον των καθημένους, ἠρκοῦντο νὰ συνδιαλέγωνται διὰ τῆς γλώσσης τῶν ὀφθαλμῶν. Καὶ ἦτο τόσον ἐκφραστικὴ καὶ τόσον εἰλικρινὴς ἡ γλῶσσα ἐκείνη ! Προσηλῶν τοὺς ὀφθαλμούς του ἐν ἐρωτικῇ ἐκστάσει ἐφαίνετο λέγων πρὸς αὐτήν..

—Ὦ ἐὰν μὲ ἠγάπας, ἄγγελέ μου ! Ἐκείνη δὲ ἡμικλείουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐν ἐρωτικῇ μέθῃ— Καὶ δὲν σὲ ἀγαπῶ, ἀχάριστε ; ἐφαίνετο λέγουσα.— Νὰ σὲ πιστεύω ; —Καὶ τολμᾷς ν' ἀμφιβάλλῃς ; — Ποίαν ἀπόδειξιν μοῦ δίδεις ; — Ἐκείνην τὴν ὁποίαν γυνὴ ἀγαπῶσα δύναται νὰ δώσῃ πρὸς τὸν ἐραστήν της.

Αἱ τελευταῖαι ἐρωταποκρίσεις ἦσαν τόσον ἐκφραστικαὶ ὥστε ὁ Βασιλάκης ἐξ ἐνδιαφέροντος πρὸς τὴν ἐρωμένην του ἐστράφη καὶ παρετήρησε μήπως κανεὶς τῶν ὁμοτραπέζων του κατεσκόπευε τὰ βλέμματά των. Ὅλοι ἔκυπτον πρὸ τῶν πινακίων των.

Ἀλλ' αἴφνης ἀνεσκίρτησεν ἐκ ζηλοτυπίας. Ὀλίγον δεξιώτερον αὐτοῦ πελώριος ὑπολοχαγὸς τοῦ Πυροβολικοῦ, κρατῶν περισσοτέραν ὥραν τὸ ἄκρον τοῦ μύστακός του ἢ τὸ περοῦνι του, ἐφαίνετο παραδεδομένος εἰς ἄφωνον πρὸς αὐτὴν ἐρωτικὴν ἐξομολόγησιν.

Καὶ τί ἐξομολόγησιν, θεέ μου ! Φαίνεται ὅτι εἶχεν ἀρχίσει ὅπως καὶ ὁ Βασιλάκης. Ἀλλὰ τὸ δυσάρεστον εἶναι ὅτι τὴν

ἐξηκολούθησεν ἀπὸ τοῦ σημείου εἰς τὸ ὁποῖον τὴν εἶχε διακόψει ὁ Βασιλάκης.

Ὁ ἔρως τοῦτο ἔχει τὸ ἰδιάζον, ὅτι στερεῖται πρωτοτυπίας. Ὅλοι ἐν αὐτῷ ἀρχίζουν καὶ τελειόνουν κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον. Ἡ μόνη διαφορὰ μεταξὺ τῶν κ.κ. Βασιλάκηδων καὶ τῶν κ.κ. Ὑπολοχαγῶν τοῦ Πυροβολικοῦ εἶνε ὅτι μολονότι ἡ ὁδὸς εἶνε ἡ αὐτή, δὲν διατρέχουσι πάντες ὅλα αὐτῆς τὰ στάδια.

— Νὰ πάρ' ἡ ὀργή, ἐψιθύρισεν ὁ Βασιλάκης διὰ τῆς ἀληθινῆς του γλώσσης. Ἡ γλῶσσα τῶν ὀφθαλμῶν εἶνε πολὺ καλή. Ἀλλ' ἔχει ἓν ἐλάττωμα, ὅτι τὴν γνωρίζει ὅλος ὁ κόσμος.

Ἔπειτα διηύθυνε λαθραῖον βλέμμα πρὸς τὴν δέσποιναν τῆς καρδίας του.

Αὕτη ὡς νὰ ἠγνόει κἂν τὴν παρουσίαν τοῦ ὑπολοχαγοῦ δὲν ἀπέσπα τοὺς ὀφθαλμούς της ἀπὸ τοῦ Βασιλάκη.

— Τουλάχιστον ἔχει καλαισθησίαν, ἐσκέφθη ὁ νεαρὸς μισογύνης.

Ἐν τούτοις ὁ ὑπολοχαγὸς τοῦ Πυροβολικοῦ, στρέφων ὁλονὲν τὸν μύστακά του, μὴ ὁμιλῶν πρὸς κανένα καὶ διευθύνων πρὸς αὐτὴν καρδιοβόρα βλέμματα, ἐφαίνετο λέγων :

— Μὴ σὲ μέλλῃ διὰ κανένα. Εἶμαι ὑπολοχαγὸς μὲ σειρὰν λοχαγοῦ. Ξεύρω σπαθὶ καὶ πιστόλι. Ἔχω ὅλας τὰς ὥρας διαθεσίμους διὰ τὸν ἔρωτά σου. Εἰμπορῶ νὰ σὲ καταστήσω εὐτυχῆ περισσότερον ἀπ' αὐτοὺς ἐδῶ ποῦ φοβοῦντσι νὰ μὲ κυττάξουν. Ἐὰν μὲ ἀγαπήσῃς εἰλικρινῶς, πιθανὸν νὰ γίνῃς κυρία μέλλοντος ὑποστρατήγου.

Ἀλλ' ἡ νέα ἐκύτταζε πάντοτε τὸν Βασιλάκην. Οὗτος δὲ ἀντιλαμβανόμενος ταῦτα ἔλεγεν ἐξ ἄλλου πρὸς αὐτὴν, πάντοτε διὰ τοῦ βλέμματος !

— Εἶμαι δικηγόρος ὅστις γρήγορα θ' ἀποκτήσω πελατείαν. Εἶμαι ὑποψήφιος ὅστις γρήγορα θὰ γείνω βουλευτής. Ἔχω δύω πλουσίους θείους οἱ ὁποῖοι γρήγορα θ' ἀποθάνουν. Ἔχω πρὸ πάντων ἕνα φίλον καλούμενον Ὄθωνα Ἠλιόπουλον καθηγητὴν τῶν ὅπλων. Μετὰ τρεῖς μῆνας θὰ εἶμαι ἱκανὸς νὰ διορθώσω ὅλους τοὺς ὑπολοχαγοὺς ποῦ σὲ κυττάζουν στρήφοντες τὸ μουστάκι.

Αὕτη δέ :— Ποῖον ἄλλον ἀπὸ σὲ 'μπορῶ ν' ἀγαπήσω ; ἐφαίνετο λέγουσα.

SISMANOGLIO MEGARO

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἠγέρθησαν τῆς τραπέζης καὶ μετέβησαν εἰς τὴν αἴθουσαν. Ὁ ὑπολοχαγὸς ἔμεινεν εἰς τὸν διάδρομον συνδιαλεγόμενος μετὰ τοῦ οἰκοδεσπότου.

Ἔ! τέλος πάντων ὁ Βασιλάκης ἀνέπνευσε.

Πλήρης λοιπὸν χαρᾶς διηύθυνε λαμπρὸν βλέμμα πρὸς τὴν νεάνιδα, ὡς νὰ τῇ ἔλεγε;—Δόξα σοι ὁ Θεός! Ἐγλυτώσαμε! Ἀλλ' ἐκείνη, ὦ φρίκη, τὸν παρετήρει ἤδη ἀδιαφόρως, σχεδὸν ψυχρῶς!

Ὁ Βασιλάκης φιλύποπτος ἐκ φύσεως ὑπώπτευσε ῥᾳδιουργίας.

—Κἄτι θὰ τῆς εἶπαν γιὰ 'μένα! ἐσκέφθη.

Πλήρης λοιπὸν ἀγανακτήσεως ἀπεφάσισε νὰ προσποιηθῇ ψυχρότητα διὰ νὰ προκαλέσῃ ἐξηγήσεις. Ἀλλ' ἐνόμισε προτιμότερον νὰ μὴ καταφύγῃ ἀμέσως εἰς τόσον αὐστηρὰ μέτρα.

Ἤρχισε λοιπὸν νὰ τὴν ἐπιπλήττῃ διὰ τὴν ψυχρότητά της. Τὸ βλέμμα του τῇ ἔλεγε σαφῶς:

—Ἔτσι λοιπὸν πιστεύεις εἰς τὰς ῥαδιουργίας; Δὲν ἔχεις πεποίθησιν εἰς ἐμέ; Δὲν ἔχεις ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν ἔρωτά μου;

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην οἱ πτερνιστῆρες τοῦ ὑπολοχαγοῦ ἀντήχησαν πλησίον του. Ἀλλ' ὁ Βασιλάκης δὲν ἐστράφη κἂν νὰ τὸν ἴδῃ ἀναμένων ἀπάντησιν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν της.

Ἡ νεᾶνις συγκινηθεῖσα ἴσως ἐκ τῶν παραπόνων του τὸν προσέβλεψε μετ' ἐκτάκτου συμπαθείας, οἱ δὲ ὀφθαλμοί της ἔλαμψαν μὲ ἔκφρασιν λέγουσαν πρὸς αὐτόν: —Μόνον ἐσένα ἀγαπῶ... μόνον ἐσένα ἀγαπῶ....

Ἔπειτα, ἀποχωροῦσα ἠρέμα τῆς αἰθούσης, τῷ ἔνευσεν:

— Ἔλα ἔξω... θέλω νὰ σοῦ ὁμιλήσω.

Ὢ εὐτυχία! Ἔξω φρενῶν ὁ Βασιλάκης καὶ ἀσθμαίνων ἐκ συγκινήσεως ἐξῆλθεν ἀπαρατήρητος καὶ τὴν ἠκολούθησε μέχρι τοῦ ἄλλου ἄκρου τοῦ διαδρόμου ὅπου τὴν κατέφθασε λέγων πρὸς αὐτήν:

— Ὢ ἄγγελέ μου, πόσην ὥραν ἀνεμένομεν αὐτὴν τὴν εὐτυχίαν! Ὢ σὲ ἀγαπῶ! Σὲ ἀγαπῶ!

Ἡ νεᾶνις ἐστράφη ἔκπληκτος, ὡς ἂν πρώτην φορὰν ἔβλεπε τὸν Βασιλάκην, ὡς νὰ μὴ ἐπερίμενε τὸν Βασιλάκην. Ἔπειτα μὲ ὕφος ὑπερτάτης ψυχρότητος καὶ περιφρονήσεως, τῷ εἶπεν ὑπερηφάνως:

— Εἰς ἐμὲ ὁμιλεῖτε, κύριε;

Ὁ Βασιλάκης εἰς τὴν ἀπροσδόκητον ταύτην ὑποδοχὴν ἀπελιθώθη καθολοκληρίαν. Ἔπειτα παρατηρῶν αὐτὴν ἱκετευτικῶς, ἐψιθύρισε:

— Δὲν εἴπαμε τόσα πράγματα μέσα; Δὲν μοῦ εἴπατε νὰ ἔλθω ἔξω;..... Ἡ γλῶσσα τῶν ὀφθαλμῶν σας ἦτο τόσον εὔγλωττος....

— Πρώτην φορὰν σᾶς βλέπω, κύριε!

Ὁ Βασιλάκης τὴν προσέβλεψε σταθερῶς. Ἀλλ' ὠπισθοχώρησεν ἀπογοητευμένος. Οὐδὲ τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὸν ἔβλεπεν!

Ἡ δεσποινὶς ἦτον ἀλλοίθωρη!

Ἠκούσθη τότε ὁ κρότος τῶν πτερνιστήρων τοῦ ὑπολοχαγοῦ ἐρχομένου.

Τοῦ ὑπολοχαγοῦ, τὸν ὁποῖον δὲν εἶχε κυττάξει καθόλου! Τοῦ ὑπολοχαγοῦ εἰς τὸν ὁποῖον δὲν εἶχε νεύσει καθόλου!

Τί ἄλγος διὰ τὸν Βασιλάκην! Δὲν τὸν εἶχε ἴδει πρὶν ὅταν τὸν ἔβλεπε καὶ τὸν παρετήρει ἤδη ὅταν δὲν τὸν ἔβλεπεν!

Ἄ! Ἡ γλῶσσα τῶν ὀφθαλμῶν!...

Ὁ Βασιλάκης δὲν ἀνέτρεψε κανένα δίσκον μὲ καφφέδες ἐκ τῆς ταραχῆς του, διότι τοῦτο τοῦ ἔχει συμβῇ πολλάκις εἰς τὰς κωμῳδίας. Ἔλαβεν ὅμως τὸν πῖλον του καὶ ἀνεχώρησε μὲ τὴν ἀπόφασιν νὰ μὴ πιστεύσῃ πλέον εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν ὀφθαλμῶν, ἀλλ' οὔτε καὶ εἰς καμμίαν ἄλλην γλῶσσαν.

Ἰούλιος τοῦ 1896.

Δ. Οικ. Καλαποθακης

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Ὁ δειλὸς φοβεῖται πρὸ τοῦ κινδύνου· ὁ ἄνανδρος ἐπὶ τοῦ κινδύνου· ὁ ἀνδρεῖος μετὰ τὸν κίνδυνον.

*

Ποτὲ μὴ ἀναγγείλῃς ἀποτόμως τὴν εὐτυχίαν εἰς φίλους σου· θὰ τοὺς φανῇ ὡς κεραυνός!

SISMANOGLIO MEGARO

Η ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ

Αἱ πρῶται ἐντυπώσεις. — Ἰατρικαὶ συμβουλαί. — Ἐπανάστασις ἐν Ἀθήναις.—Ἀλεξανδριναὶ νύκτες.— Λοταρτζῆδες καὶ μικρέμποροι —Τὸ Ράμλι.

Φίλτατέ μου Σκόκε

ΟΤΑΝ ἔλαβα πρὸ ὀλίγου τὴν φιλόφρονα πρόσκλησίν σου νὰ συνεισφέρω καὶ ἐγὼ πάλιν, μετὰ τριετῆ ἀπουσίαν, τὸν πνευματικόν μου ὀβολὸν εἰς τὸ κοσμαγάπητον Ἡμερολόγιόν σου, δὲν εὑρέθην εἰς καμμίαν δυσκολίαν διὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ θέματος. Τριετὴς διαμονὴ ἐν Αἰγύπτῳ ἐπλήρωσε τὸ πορτοφόλι μου ἀπό. . . . σημειώσεις, καὶ εἰς αὐτὰς κατέφυγα μὲ τὴν ἰδιαιτέραν ἐκείνην συμπάθειαν τὴν ὁποίαν μοῦ ἐμπνέει ὅ,τι ἀφορᾷ τὸν φιλόξενον ἐκεῖνον τόπον εἰς τοὺς κόλπους τοῦ ὁποίου τόσας ὀφείλω εὐαρέστους ἀναμνήσεις. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι κανεὶς μεταβαίνων εἰς τὴν Αἴγυπτον δὲν πηγαίνει μὲ τὸν σκοπὸν νὰ πληρώσῃ τὸ πορτοφόλι του μόνον μὲ σημειώσεις, διὰ τὰ δύσκολα ὅμως χρόνια εἰς τὰ ὁποῖα ζῶμεν, εὐτυχὴς εἶναι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἔστω καὶ μόνον αὐτὰς θὰ κατορθώσῃ ν' ἀποφέρῃ.

* *
*

Ὅταν ὁ καμαρότος τοῦ ἀτμοπλοίου «Ταουφὶκ Ρεμπάνι» τὸ

ὁποῖον μὲ ἔφερεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἦλθε νὰ μ' ἐξυπνήσῃ τὴν πέμπτην ὥραν τῆς πρωΐας, ἀναγγέλλων μοι ὅτι πλησιάζομεν, συνεπλήρουν ὡραῖον ὄνειρον διὰ τὴν πόλιν ἐκείνην Τὴν εἶχα φαντασθῇ μεγάλην, ὡραίαν, μὲ μίαν μαρμαρίνην εὐρυτάτην προκυμαίαν—εἰς τὴν ὁποίαν μάλιστα θὰ ἐγίνετο καὶ περίπατος—στολισμένην μὲ ἀγάλματα καὶ πολύφωτα, μὲ ὄψιν εὔθυμον καὶ πολυάνθρωπον. Ὅ,τι εἶχα ἀποφέρῃ ἀπὸ τὰς ἀναγνώσεις μου περὶ μεγάλων Εὐρωπαϊκῶν πόλεων, ὅ,τι εἶχεν ἀπομείνῃ ἀπὸ προσωπικάς μου ἐντυπώσεις, συνεχέετο εἰς τὴν φαντασίαν μου καὶ παρῆγε μίαν Ἀλεξάνδρειαν πρωτοφανοῦς ὡραιότητος, μοναδικοῦ κάλλους.

Ὅταν ὅμως ἀνῆλθον εἰς τὸ κατάστρωμα τοῦ ἀτμοπλοίου βραδέως εἰσερχομένου εἰς τὸν ἀβαθῆ καὶ ἐπικίνδυνον ἐκεῖνον λιμένα, ὅλα μου τὰ ὄνειρα καὶ τῆς φαντασίας μου τὰ γεννήματα κατέρρευσαν διὰ μιᾶς.

Ἀριστερᾷ, εἰς τὴν ἄκραν τοῦ χαμηλοῦ λιμένος, ὑψοῦνται ὠχρά, ἀρρωστημένα, τὰ ἀνάκτορα τοῦ Ρὰς ἐλ-Τὶν ἡ θερινὴ διαμονὴ τοῦ Κεδίβου, ἀνάκτορα ἔχοντα ἐξωτερικὸν στρατῶνος ἢ τὸ πολὺ νοσοκομείου. Δεξιᾷ ἐκτείνεται ἐπὶ μακρὸν αὐχμηρὰ ἡ παραλία τοῦ Γκαμπάρυ, τῆς ὁποίας οἱ μῦλοι, μελανόπτεροι καὶ ἄσχημοι, γυρίζουν βραδέως, μὲ κάποιαν μελαγχολικὴν ὀκνηρίαν, τὰς πτέρυγάς των εἰς τὸ καυστικὸν φύσημα τοῦ πρωϊνοῦ ἀνέμου. Ἐν τῷ μεταξύ μακρὰ σειρὰ ἀποθηκῶν, σωροὶ ξύλων καὶ στίβοι οὐρανογείτονες ἀνθράκων, ποῦ καί που πελώριαι ἡμιειρειπωμέναι ὁ κ έ λ λ α ι — οἰκίαι δηλαδὴ μεγάλαι μὲ πέντε ἢ ἓξ ὀρόφους — καὶ αἱ πρῶται ἀρχαὶ τῶν ἀπαισίας θέας ἀραβικῶν συνοικιῶν· ἄνωθεν δὲ ὅλου αὐτοῦ τοῦ σωροῦ, ἥκιστα διαθέτοντος ὑπὲρ τῆς πόλεως τὸ ὑλέμμα, μόνον οἱ λευκοὶ ὑπερύψηλοι μιναρέδες τῶν τζαμίων, προδίδουσι χάριν τινὰ εἰς τὴν μελαγχολικὴν αὐτὴν σκηνογραφίαν. Προκυμαίαν μάτην θ' ἀναζητήσῃ ὁ ἐπισκέπτης, κίνησιν πρὸς τὸν λιμένα οὐδεμίαν θὰ εὕρῃ. Μόνον μακρὰν ἀόριστος βόμβος ἀνερχόμενος πρὸς τὰ ὕψη προαγγέλλει τὴν ὕπαρξιν πόλεως μεγάλης καὶ πολυανθρώπου.

Οἱ φίλοι οἵτινες ἔρχονται νὰ ὑποδεχθῶσιν ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου τὸν ξένον συμπληροῦσι τὴν δυσθυμίαν τὴν γεννηθεῖσαν εἰς τὴν ψυχήν του ἀπὸ τὴν πρώτην θέαν τοῦ λιμένος. Δωδεκὰς ἰατρικῶν συμβουλῶν καταπίπτει ραγδαίως ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του.

— Ὡραῖος ὁ τόπος μας ἀλλὰ νὰ φυλάγεσαι! . . .
— Νὰ μὴν πίνῃς πιστά! . . .
— Οὔτε νὰ καπνίζῃς. . . .
— Νὰ κάνῃς ψυχρολουσία . . . Σωτήριον!
— Νὰ μὴ βγαίνῃς τὴν νύχτα ἔξω.

SISMANOGLIO MEGARO

— Οὔτε τὸ βράδυ.

— Γιὰ νὰ εἶσαι ἀσφαλέστερος μὴ βγαίνῃς οὔτε τὴν ἡμέρα.

Πρὸς στιγμὴν ὑποθέτεις ὅτι ἐξέρχεσαι ἀπὸ νοσοκομεῖον καὶ ὑφίστασαι τὴν τελευταίαν ἔφοδον τῶν ἐσωτερικῶν ἰατρῶν. Τὸ εἶδος τοῦ ἀσκητικοῦ βίου τὸν ὁποῖον σοῦ συνιστοῦν σὲ τρομάζει καὶ ἐνῷ ἐκεῖνοι ἐξακολουθοῦν

— Ἡ ὑγρασία . . .

— Τὰ χαμψίνια . . .

— Τὸ σκότι . . .

— Ὁ κίτρινος πυρετός, δοκιμάζεις πολλὴν ὄρεξιν νὰ ἐπιστρέψῃς μὲ τὸ αὐτὸ βαπόρι εἰς τὰς Ἀθήνας. Εὐτυχῶς ὅμως πολυάνθρωπα στίφη λεμβούχων, ἀχθοφόρων, διερμηνέων ξενοδοχείων, ἐνσκήψαντα ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου σοῦ ἀφαιροῦν καὶ τὴν τελευταίαν αὐτὴν ἐλπίδα.

Αἰγύπτιοι μελαψοί, Σουδανοὶ ἐβενόχροες, εὐρωπαῖοι ξανθοκόκκινοι σὲ περιστοιχίζουν· αἱ κραυγαί των «Μουσιοῦ» «Κύριε» «Σινιόρε» «Γιαχαβάκα» πλημμυροῦν τὰ ὦτα σου, ἐνῷ αἱ ἀποσκευαί σου εὑρίσκονται διεσπαρμέναι εἰς δύο τρεῖς λέμβους καὶ σὺ ἀκατασχέτως ὠθούμενος φέρεσαι εἰς τὸ τελωνεῖον.

*
* *

Τὸ φοβερὸν αὐτὸ δι' ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου κατάστημα, δὲν ἔχει σχεδὸν τίποτε τὸ ἐνοχλητικὸν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Ὅλη ἡ προσοχὴ τῶν ὑπαλλήλων τείνει εἰς τὴν ἀνακάλυψιν χασίς, τοῦ ὁποίου ἡ εἰσαγωγὴ ἀπαγορεύεται αὐστηρότατα. Διὰ τοὺς ταξειδιώτας ὅμως τοὺς μὴ παρέχοντας ὑπονοίας λαθρεμπόρων ἡ ἐξέτασις περιορίζεται εἰς ἓν ἐπιπόλαιον βλέμμα ἐπὶ τῶν ἀποσκευῶν.

Φθάνων εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἔφερα μαζύ μου δύο κιβώτια πλήρη βιβλίων. Ὁ ὑπάλληλος μὲ παρετήρησεν ἔκπληκτος· ἄνθρωποι τοιαύτας φέροντες ἀποσκευὰς δὲν εἶναι συχνοὶ εἰς τὸ κατάστημα ἐκεῖνο.

— Ὅλα αὐτὰ βιβλία εἶναι; μὲ ἠρώτησε γαλλιστί. Ἄ, δάσκαλος θὰ εἶσαι.

Διεμαρτυρήθην. Εἶμαι δημοσιογράφος καὶ ἔρχομαι ἀπὸ τὰς Ἀθήνας. Εἰς τὸ ἄκουσμα τῆς ἰδιαιτέρας πατρίδος μου ἡ ἀπορία τοῦ ὑπαλλήλου ἐφάνη διαλυθεῖσα, ὡς νὰ ἦτο φυσικώτατον ἄνθρωπος ἐρχόμενος ἀπὸ τὸν φτωχότοπον αὐτὸν μόνον βιβλία νὰ φέρῃ, καὶ ἐμειδίασεν εἰρωνικῶς.

— Κατάλαβα, μοῦ εἶπε· φεύγεις καὶ σὺ τὰς σφαγάς;

— Τὰς σφαγάς; . . .

— Μὰ δὲν ἔγινε λοιπὸν ἐπανάστασις στὰς Ἀθήνας; Μοῦ εἶπαν

ὅτι ἕνας ὑπουργός σας ἤθελε νὰ ἐνεχυριάσῃ τὴν πόλιν γιὰ νὰ βρῇ δάνειον καὶ ἔγεινε ἐπανάστασις.

Τὸν ἐβεβαίωσα ὅτι τίποτε τοιοῦτον δὲν εἶχε συμβῇ· ἁπλούστατα μία συνήθης κυβερνητικὴ μεταβολή, ἡσυχωτάτη καὶ ἀναίμακτος, ὡς πάντοτε. Ἀργότερα Κερκυραῖος δικηγόρος μοῦ ἐζήτει περὶ τῶν Ἀθηνῶν πληροφορίας, τὰς ὁποίας μόνον περὶ Ἀβυσσηνίας ἠμποροῦσε κανεὶς νὰ ζητήσῃ· ἄλλοτε δὲ ἔγκριτος δημοσιογράφος, πολὺ ἐδυσκολεύετο νὰ πεισθῇ ὅτι αἱ Ἀθῆναι ἦσαν πράγματι μεταβεβλημέναι ἀπὸ τὸ 1856 ὅπου τὰς εἶχεν ἀφήσῃ.

* *
*

Ἡ σημερινὴ κατάστασις τῆς Ἀλεξανδρείας ὀφείλεται ἰδίως εἰς δύο ἄνδρας, τὸν Ἰσμαὴλ πασσᾶν, τὸν μυθικὸν αὐτὸν ἡγεμόνα ὁ ὁποῖος ἔκαιε τὰς συνοικίας τῶν Ἀραβικῶν πόλεων διὰ νὰ τὰς κάμῃ Εὐρωπαϊκάς, καὶ τὸν Ἀραβῆν ὁ ὁποῖος ἔγεινεν ἡ αἰτία νὰ βομβαρδισθῇ ἡ πόλις ἀπὸ τοὺς Ἄγγλους καὶ ν' ἀνακτισθῇ Εὐρωπαϊκή. Ἐκ τῶν δύο αὐτῶν ἀνδρῶν ὁ εἷς κοιμᾶται ἥσυχος εἰς τὸ τέμενος Ελ-Ριφάϊ τοῦ Καΐρου παρὰ τὸ πλευρὸν τῆς μεγάλης μητρός του, ὁ δὲ ἕτερος ζῇ ἐξόριστος εἰς τὴν Κεϋλάνην.

Εἰς περιγραφὴν τῆς πόλεως δὲν σκέπτομαι νὰ εἰσέλθω. Πόλις κατὰ τὸ ἥμισυ Ἀραβικὴ καὶ τὸ ἕτερον ἥμισυ Εὐρωπαϊκή, ὅπου ἡ ὡραία πλατεία τῶν προξένων μόλις ἀπέχει δύω λεπτὰ τῆς ὥρας ἀπὸ τὴν συνοικίαν τοῦ Λαμπὰν καὶ τῆς Γκινένας, δύω συνοικιῶν ἐντελῶς Ἀραβικῶν, περιέχει πληθυσμὸν ἐπίσης διάφορον, Συρίους, Αἰγυπτίους, Ἕλληνας, Εὐρωπαίους καὶ Ἑβραίους, ὅλους αὐτοὺς ζῶντας ἐν ὁμονοίᾳ καὶ μόνον κρυφὰ καὶ λεληθότως ἐργαζομένους πῶς ὁ εἷς νὰ καταφάγῃ τὸν ἄλλον ἐν τῷ ἀγῶνι τῆς ὑπάρξεως.

Μεθ' ὅλον ὅμως αὐτὸν τὸν πολυθόρυβον κόσμον ἡ Ἀλεξάνδρεια σχεδὸν δὲν ἔχει κάτι τὸ ἰδιαιτέρως χαρακτηρίζον αὐτήν· στερεῖται, ἠμπορεῖ νὰ εἴπῃ τις, τελείως **couleur locale**.

Τὸ βράδυ βράδυ ὅμως καὶ ἰδίως τὸ καλοκαῖρι, εἰς τὰς κεντρικὰς πλατείας καὶ τὰ καφενεῖα καὶ τὰ ζυθοπωλεῖα ἐκτυλίσσεται μία πραγματικῶς ὡραία κίνησις καὶ ζωή. Ἐκχύνονται ἐκεῖ κατὰ στίφη πολυάριθμοι λοταρτζῆδες πάσης προελεύσεως Ἕλληνες, Σαμλῆδες, Ἀράπηδες, φέροντες κάθε ἕνας ὑπὸ τὴν μασχάλην διάφορα ἀντικείμενα προκλητικά, ἄλλοι μαγαζάκια ὁλόκληρα πολυτελείας, μὲ μυρωδιαῖς, μανδηλάκια, μεταξωτὰ τῆς Κίνας, ἄλλοι σῦκα τοῦ Σίδι-Γκιάμπερ, ἄλλοι ὡρολόγια καὶ ἁλυσίδες, ἄλλοι πελωρίους ἀστακοὺς ἢ ψάρια φρεσκότατα καὶ ὅλοι αὐτοὶ μὲ μίαν ἀπαραίτητον σακκοῦλαν εἰς τὴν τσέπην περιέχουσαν στρυμμένα χαρτάκια μὲ τοὺς ἀριθμούς, καὶ πολιορκοῦν τὰ τρα-

SISMANOGLIO MEGARO

πεζάκια, καὶ ἐξυμνοῦν εἰς ὅλας τὰς γλώσσας τοῦ κόσμου τὰ πράγματά των. Μοῦ ἔτυχε καὶ τενεκέδες τοῦ ποτίσματος νὰ ἰδω καὶ ἄλλα οὐχὶ πολὺ εὔφημα ἀγγεῖα νὰ παίζωνται τοιουτοτρόπως εἰς τὴν λοταρίαν, ἀνθρώπους δὲ νὰ χάνωσι μέχρι δύω καὶ τριῶν ταλλήρων χωρὶς νὰ κατορθώσουν νὰ πάρουν τοῦ λοταρτζῆ ἓν ἀπὸ τὰ ἀγγεῖα αὐτὰ ἀξίας ἡμίσεως φράγκου. Οἱ λοταρτζῆδες αὐτοὶ εἶναι ὠργανωμένοι εἰς σῶμα ἰσχυρὸν καὶ ἐπικίνδυνον· ὁ γράφων τὰς γραμμὰς αὐτὰς κατόπιν ἐλαφρᾶς ἐντυπώσεώς του δημοσιευθείσης εἰς ἐγχωρίους ἐφημερίδας ἤνοιξε κάποτε λογαριασμοὺς μαζῆ των καὶ τῷ ἐδόθη ἡ δυσάρεστος εὐκαιρία νὰ γνωρίσῃ καὶ νὰ ἐκτιμήσῃ τὴν δύναμίν των.

Μαζῆ δὲ μὲ τοὺς λοταρτζήδες αὐτοὺς περιτριγυρίζουν τὰ τραπεζάκια ἰσάριθμα στίφη μικρεμπόρων πλανοδίων, οἱ ὁποῖοι φέρουν ἀνάλογα πράγματα μαζῆ των, κινεζάκια, ἐβαντάλιαις, μανδήλια, σκεύη καὶ ὑφάσματα Ἰαπωνικά, ὡς καὶ πανιὰ ἐγχώρια μὲ τὰ ὁποῖα ἰδίως ἐνθυμοῦμαι τυλυγμένον ἕνα γέροντα ἰθαγενῆ πατριαρχικῆς μορφῆς καὶ διερχόμενον ἀπὸ τραπεζάκι εἰς τραπεζάκι, περίλυπος διότι οὐδὲ ἕνα πῆχυν ὑφάσματος δὲν ἠμποροῦσε νὰ πωλήσῃ.

Ἐννοεῖται ὅτι τὸ εὔκολον αὐτὸ ἐμπόριον εἰς τὰς ὁδοὺς ἑλκύει πρὸ πάντων τοὺς ξένους, οἱ ὁποῖοι εὑρίσκοντες ἐκεῖ ἐνώπιόν των πράγματα διὰ τὴν ἐξεύρεσιν τῶν ὁποίων θὰ τοῖς ἐχρειάζετο εἰδικὴ ἐκστρατεία ἀνὰ τὰ καταστήματα τῆς πόλεως, ἀγοράζουν ὅ,τι τοῖς τύχῃ καὶ εἰς ὅσα τοῖς δοθῇ. Ἐνθυμοῦμαι μάλιστα ἰδιαιτέρως εὐγενῆ ἐκ Ζακύνθου δέσποιναν παρεπιδημοῦσαν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ μὲ πόσον ἐνθουσιασμὸν ἐφορτώνετο κάθε βράδυ κινέζους καὶ κινέζας, καὶ ὀμβρέλλας ἰαπωνικὰς καὶ σκεύη καὶ ἐταζέρας, καὶ πόσους ὑπολογισμοὺς ἔκαμνε περὶ τοῦ τί θὰ πληρώσῃ εἰς τὸ τελωνεῖον Πειραιῶς, ὅταν θὰ μετέφερεν εἰς τὴν Ζάκυνθον τὰς Σινοϊαπωνικάς της κατακτήσεις.

* *
*

Ἀξίζουν ἐδῶ ὀλίγας γραμμὰς αἱ νύκτες τοῦ χειμῶνος, αἱ γλυκύτατα αὐταὶ νύκτες, μὲ τὸν καθαρώτατον οὐρανὸν—σπανίως τὸν καλύπτουν σύννεφα — καὶ τὴν δροσερὰν ἀτμοσφαῖραν. Τὰς περισσοτέρας τῶν νυκτῶν αὐτῶν ἠμπορεῖ κανεὶς ν' ἀπολαύσῃ εἰς τὸ ὕπαιθρον, χωρὶς οὐδὲ τὰ ἐνδύματά του νὰ βαρύνῃ· ἠμποροῦν δὲ νὰ συγκριθοῦν μᾶλλον μὲ τὰς ὡραίας μας φθινοπωρινὰς νύκτας.

Εἰς τὰ σπήτια—καὶ ἐννοῶ τὰ ἰδικά μας τὰ Ἑλληνικὰ σπήτια —θελκτικὴ συντροφιὰ σχηματίζεται κάθε βράδυ καὶ ὁ ξένος ὁ ὁποῖος ἔρχεται ἀπὸ τὰς Ἀθήνας, εἰς τὴν θερμὴν φιλοξενίαν τῶν

Ἀλεξανδρινῶν εὑρίσκει τὴν ἀνακούφισιν ἀπὸ τὴν ἰδέαν ὅτι εἶναι μακρὰν τῆς πατρίδος του. Κοινωνία ἀνεπτυγμένη, εὐφυής, πολύγλωσσος, ἰδίως ὅμως περιποιητικὴ καὶ φιλόξενος, ἀποτελεῖ δευτέραν πατρίδα διὰ τὸν ξένον.

Αἱ δημόσιαι ὅμως διασκεδάσεις τοῦ χειμῶνος οὔτε ζωηραὶ οὔτε πολλαὶ εἶναι. Τὸν περασμένον χειμῶνα εἰς τὸ θέατρον Ζιζίνια μὲ ὅλην τὴν ἐκ δισχιλίων λιρῶν ἐπιχορήγησιν εἶχεν ἔλθῃ θίασος μελοδραματικός, τοῦ ὁποίου τὰ κυριώτερα πρόσωπα εἶχον εἰς διάφορα εὐρωπαϊκὰ θέατρα . . . συριχθῇ, μολονότι δὲ ὑπεσχέθη νὰ ἐκτελέσῃ ὅλα τὰ νεώτερα μελοδράματα περὶ τὰ ὁποῖα ἔγινε μέγας θόρυβος, ἤρχισε μὲ τὸν Ριγολέττον καὶ κατέληξε μὲ τὴν Τραβιάταν.

Ὑπάρχει δὲ καὶ φιλολογικὸς σύλλογος Ἀθήναιον συντηρούμενος πρὸ πάντων ἀπὸ τὸν θερμὸν ζῆλον ὀλίγων ἀνδρῶν τῆς διεθνοῦς κοινωνίας, ἐν οἷς οἱ ἡμέτεροι κ. Γούσιος, διευθυντὴς τῆς Ἀγγλοαιγυπτιακῆς τραπέζης, καὶ Παλαιολόγος Γεωργίου, γυμνασιάρχης. Εἰς ἓν ἀνάγνωσμα τοῦ συλλόγου τούτου παρέστην καὶ ἐγώ. Τὸ θέμα ἦτο λίαν ἐνδιαφέρον· ἡ μικρὰ ὅμως αἴθουσα εἶχεν ἀπομείνῃ κατὰ τὰ τρία τέταρτα κενὴ καὶ ἐκ τῶν παρισταμένων δὲ ὀλίγοι προσεῖχον εἰς τὸν ὁμιλοῦντα, ἐνῷ ἀκριβῶς ἀπέναντί μου μία δεσποινὶς φιλοτίμως κατεγίνετο νὰ ἐξυπνᾷ τὸν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἀποκοιμώμενον πατέρα της.

*
* *

Οἱ εὐτυχεῖς τῆς Ἀλεξανδρείας κάτοικοι, εὐθὺς μόλις τὸ θέρος προαγγελθῇ διὰ τῶν χαμψινίων, τῶν προσκυνητῶν, καὶ τῶν μέτρων κατὰ τῆς χολέρας, τρέπονται οἰκογενειακῶς πρὸς τὴν Εὐρώπην, κατάμεστα δὲ ἀναχωροῦσι καθ' ἑκάστην τὰ ἀτμόπλοια διὰ Πειραιᾶ, Κωνσταντινούπολιν καὶ Μασσαλίαν. Δυστυχῶς ὅμως ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς Ἀλεξανδρείας δὲν εἶναι εὐτυχεῖς, οἱ δὲ μὴ δυνάμενοι νὰ μεταναστεύσωσιν ἀναγκάζονται νὰ καταφύγουν εἰς τὴν ἐξοχὴν τῆς Ἀλεξανδρείας, τὸ περίφημον Ράμλι.

Τὸ Ράμλι εἶναι le point de depart τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ ἐγωϊσμοῦ. Θ' ἀκούσητε νὰ σᾶς τὸ παραβάλουν πρὸς κάποιαν ἐξοχὴν τῆς Βουδαπέστης πρὸς μίαν παραλίαν τῆς Βρεττάνης, πρὸς μίαν γωνίαν τοῦ κόλπου τῆς Νεαπόλεως, πρὸς τὸν γραφικώτατον τέλος ὅρμον τοῦ Φαλήρου. Ὁ γράφων τὰς γραμμὰς αὐτὰς δὲν ἔσχε τὸ εὐτύχημα νὰ ἴδῃ τὴν Βρεττάνην καὶ τὴν Βουδαπέστην, εἶναι ὅμως ἀπὸ τοὺς θαυμαστὰς τοῦ μοναδικοῦ μας Φαλήρου καὶ πολὺν ἐπὶ τριετίαν κατέβαλεν ἀγῶνα διὰ νὰ μὴ ἐκραγῇ ὁσάκις σύγκρισις τοιαύτη ἐγίνετο ἐνώπιόν του. Ἂς προσπαθήσωμεν ὅμως νὰ δώσωμεν μίαν ἰδέαν αὐτοῦ.

SISMANOGLIO MEGARO

Εἰς μίαν ἀκτὴν τοῦ Ραμλίου — τὴν τοῦ Ἁγίου Στεφάνου— οὔτε τὴν ὡραιοτέραν οὔτε τὴν γραφικωτέραν, ἐξελέγη γεωμετρικῶς τετράγωνος χῶρος τριακοσίων ἢ πεντακοσίων μέτρων. Ὁ χῶρος οὗτος περιεκλείσθη ὡς θηριοτροφεῖον ἀπὸ τῶν δύο μὲν μερῶν διὰ πανυψήλων τοίχων ἀποκλειόντων πᾶσαν θέαν καὶ ἀπὸ τοῦ τρίτου διὰ κιγκλίδων. Ἔμπρός, ἐκεῖ ὅπου τὸ κῦμα ἐκσπᾶται εἰς τὴν ἀκτήν, ἐκτίσθη ὑψηλὴ προκυμαία, ὡς νὰ ἔμελλον νὰ γίνωνται ἐκφορτώσεις ἐμπορευμάτων, οὕτω δὲ ὁ ἐπιθυμῶν νὰ πλησιάσῃ πρὸς τὴν θάλασσαν, νὰ πατήσῃ ὀλίγον τὴν ἄμμον, νὰ ἴδῃ τὸ κῦμα ἐκπνέον πρὸ τῶν ποδῶν του, δὲν δύναται δυστυχῶς νὰ πληρώσῃ τὸν πόθον του.

Εἰς τὸ μέσον τοῦ τετραγώνου τούτου κλωβίου ἐκτίσθη ἄκομψον κτίριον, βαρύτατον, μὲ παράθυρα μικρὰ ὡς τρύπες περιστερῶνος, τὸ κ α ζ ί ν ο ν τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, πρὸ αὐτοῦ δὲ γίνεται ὁ περίπατος. Οἱ περιπατηταὶ μὴ δυνάμενοι νὰ εὐχαριστηθῶσι διὰ τῆς θέας τοῦ οὐρανοῦ τὸν ὁποῖον ἐμποδίζουν ψιάθαι καὶ λινοσκεπάσματα, προφυλάσσοντα ἀπὸ τῆς ὑγρασίας, οὐδὲ ἀπὸ τὰ πέριξ τὰ ὁποῖα κρύπτουν οἱ τοῖχοι καὶ αἱ κιγκλίδες, καταγίνονται νὰ κυττάζουν ὁ εἷς τὸν ἄλλον καὶ αὐτὸ ἀποτελεῖ τὴν μοναδικὴν των διασκέδασιν.

*
* *

Ἡ εἰκὼν τὴν ὁποίαν ἐν σπουδῇ ἐσχεδίασα εἰς τὰς σελίδας αὐτὰς ἐλλειπεστάτη θὰ ἦτο ἂν ἔλειπαν ὀλίγαι λέξεις περὶ τοῦ ὡραίου φύλου τῆς διεθνοῦς πόλεως. Τῷ ὄντι σπανίως ἀντιπροσωπεύεται τοῦτο ὑπὸ τόσων καλλονῶν. Ἡ ὑγρασία τῆς ἀτμοσφαίρας ἀπαλύνει τὸ δέρμα καὶ ἡ θερμότης ἀναπτύσσει τὸν κορμόν· τοιουτοτρόπως δὲ αἱ γυναῖκες τῆς Ἀλεξανδρείας κατὰ τὸ πλεῖστον παρουσιάζουν σῶμα πραγματικῆς Καρυάτιδος καὶ δέρμα εὔχρουν καὶ λεῖον ὡς κηρίνης κούκλας.

Καὶ αἱ γυναῖκες τῶν ἰθαγενῶν διακρίνονται διὰ τὴν ἀγαλματώδη καλλονὴν τοῦ σώματος. Ὑψηλαί, εὔσωμοι, μελαχροιναὶ — ὄχι ὅμως καὶ μαῦραι ὡς ἐδῶ νομίζεται— ἔχουν πρὸ πάντων θαυμασίους κορμούς· ἡ παρέλασίς των δὲ τὸ βράδυ, ὅταν ἐπιστρέστρέφουν ἀπὸ τὰ σφαγεῖα φέρουσαι εἰς τὴν κεφαλὴν δύω καὶ τρία ἀρνία ἢ ἥμισυ βοῦν, ἀφίνει ἐκπλήκτους τοὺς Ἄγγλους, οἱ ὁποῖοι μὲ τὸ στόμα ὀρθάνοικτον θαυμάζουν τὰ ὡραῖα ἐκεῖνα στήθη καὶ τοὺς εὐρεῖς καὶ κανονικοὺς ὤμους.

Ἀλλὰ—εἰς αὐτὸ τὸ κεφάλαιον δὲν ἐπεθύμουν νὰ ὑπῆρχεν αὐτὸ τὸ ἀλλὰ—δυστυχῶς ὁ πολιτισμὸς ὁ κακῶς ἐνοούμενος πολιτισμὸς πρὸ πάντων ἐπὶ τῆς γυναικὸς ἔσχε φοβερὰν ἐπίδρασιν. Ἡ φυσικὴ

ἀφέλεια ὑπὸ τὴν φοβερὰν του ἐπιρροὴν ἀπέπτη καὶ σχολαστικοὶ κανόνες τοῦ τ ά κ τ περισφίγγουν τὸ πνεῦμα στενότερον ἢ ὅσον ὁ στηθόδεσμος τὸν κορμόν, τοιουτοτρόπως δὲ ἀπὸ τὴν γυναῖκα, τὴν ὡραίαν ἀναμφισβητήτως γυναῖκα, τὴν ὁμιλοῦσαν τρεῖς καὶ τέσσαρας γλώσσας καὶ κλειδοκυμβαλίζουσαν ὄχι πλέον διλετταντικῶς ἀλλὰ τεχνικώτατα, καὶ χορεύουσαν ὡς νύμφην, λείπει ἡ ἔμφυτος τοῦ φύλου της ἀφέλεια, ἡ χαρακτηρίζουσα τὴν γυναῖκα.

Διὰ τοῦτο ἂν ἔξαφνα ἐν μέσῳ ὅλης αὐτῆς τῆς καταθλιπτικῆς ἐθιμοτυπίας καὶ τῆς σχολαστικῶς βασανιζομένης καλλονῆς, ἀπαντήσετε καμμίαν πεταχτὴν γάριν, καμμίαν διαβολικὴν μικροεμμορφιάν, ἂν ἐν μέσῳ χειμάρρου ὁμιλίας εἰς γλώσσας κατ' εὐθεῖαν δανεισμένας ἀπὸ τὸ λεξικὸν τοῦ πύργου τῆς Βαβὲλ, πλήξῃ τὰ ὠτά σας γυναικεία ὁμιλία, πολὺ ἐλαφρά, πολὺ κοῦφος, ἐγκυκλοπαιδική, ὁμιλοῦσα μὲ τὴν αὐτὴν ἀσυνειδησίαν περὶ ὅλων, ὀλίγον ἐγωϊστική, πολὺ ὅμως εὐχάριστος, θὰ πληροφορηθῆτε ὅτι ἡ ὁμιλοῦσα εἶναι ξένη ἀκόμη, μὴ ἐγκλιματισθεῖσα, ἀδιαφοροῦσα διὰ τὰς ἀριστοκρατικάς της περγαμηνάς, καμμία χρυσαλλὶς, τῆς ὁποίας τὸν πατέρα ἢ τὸν σύζυγον εἵλκυσεν ἐκεῖ ἡ λάμψις τῆς Γῆς αὐτῆς τῆς Ἐπαγγελίας.

Ἐν τούτοις ὑποθέτω ὅτι κατάχρησιν ἤδη ἔκαμα τῆς φιλοξενίας, τὴν ὁποίαν μοὶ παρέχει τὸ Ἡμερολόγιον καὶ σπεύδω νὰ περατώσω τὰς ἐντυπώσεις μου, συνιστῶν αὐτὰς εἰς τὴν ἐπιείκειαν τῆς φιλοξένου καὶ εὐγενοῦς κοινωνίας, εἰς τοὺς κόλπους τῆς ὁποίας ἐπὶ τριετίαν ἔζησα, καὶ τοῦ ὡραίου της φύλου, τὰ προτερήματα τοῦ ὁποίου—ἔστω καὶ μὲ ἓν ἀ λ λ ὰ—τόσον μὲ κατέθελξαν.

Ἀθῆναι * Ἰούνιος 1896.

Γ. Β. Τσοκοπουλος

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἡ Κυρία εἶνε ἐπίτοκος. Καὶ ὁ σύζυγός της πρὸς τὸν μικρὸν Νῖκον :

— Ἡ μαμᾶ θὰ σοῦ κάμῃ μεθαύριον ἕνα δῶρον : ἕνα ἀδελφὸν ἢ μίαν ἀδελφήν, τί προτιμᾷς ;

— Καλλίτερα νά μου κάμῃ ἕνα γαϊδουράκι.

ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΑΠΟ ΙΚΟΝΙΟΥ ΕΙΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΝ

ΔΕΝ ἀναμένετε βεβαίως νὰ μάθητε παρ' ἐμοῦ ὅτι ἡ ἔκτασις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ὑπερβαίνει κατά τι τὴν τῆς Γαλλίας, ὅτι ἡ χερσόνησος αὕτη ἐξαπλοῦται μακαρίως πρὸς τὰ δυτικὰ τῆς μεγάλης Ἀσίας, ὅτι πρὸς βορρᾶν αὐτῆς διηνεκῶς συνθραύονται τὰ ἄγρια κύματα τοῦ Εὐξείνου, ὅτι πλαγιόθεν περιρρέεται ὑπὸ τῶν ἀεικινήτων ρευμάτων τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου, τῆς Προποντίδος καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου, ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου καὶ τῆς Μεσογείου, περιβεβλημένη λαμπρὸν ἐξ ὡραίων νήσων περιδέραιον, ἐν ᾧ σχεδὸν τιθασσὸς ὁ Τίγρις καὶ ὁ ὁμόρρους αὐτῷ Εὐφράτης λείχουσιν ἡδυπαθῶς τῆς ὡραίας δεσποίνης τοὺς πόδας. Ταῦτα πάντα ἐλέχθησαν ἀλλαχοῦ, ἐγράφησαν καὶ ἴσως καὶ ἀνεγνώσθησαν. Θὰ ἦτο ἀληθὴς ματαιοπονία νὰ ἀποπειραθῶ νὰ πλέξω ἐγὼ διὰ τῶν ἀδεξίων χειρῶν μου στέφανον, ἐν ᾧ ἀπὸ τοσούτων αἰώνων τιμαλφὲς στέμμα δόξης καὶ τιμῆς κοσμεῖ τῆς προσφιλοῦς μοι νύμφης τοὺς κροτάφους. Τί ἔχει ἄλλη τις οἵα δήποτε

ΣΗΜ. Ἀπηγγέλθη ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ τῇ 6 Μαρτίου 1894.

SISMANOGLIO
MEGARO

χώρα καὶ στερεῖται αὐτοῦ ἡ Μικρὰ Ἀσία; Οὐρανὸν αἴθριον, ἔδαφος γόνιμον, κλίμα γλυκύ, πεδιάδας ἀχανεῖς, ποταμοὺς πολυχεύμονας, φάραγγας γραφικούς, βουνοὺς χλοερούς, κοιλάδας λαμπράς, δάση ἀρχέγονα, θέρμας ἰαματικάς, μεταλλεῖα πλουσιώτατα, εὐφορίαν μυθώδη, ἐκτάσεις θαυμαστάς, ὄρη παμμέγιστα καὶ ὑπερύψηλα; Τὰ πάντα, τὰ πάντα ἐν τῇ εὐδαίμονι καὶ μακαριστῇ ταύτῃ χώρᾳ εἶναι τοσοῦτον ἄφθονα καὶ τοσοῦτον τέλεια, ὥστε ἀληθῶς οὐδένα ἔχει αὕτη δι' οὐδὲν νὰ φθονήσῃ. Τὰς σπανίας ἀρετὰς ταύτης τῆς χερσονήσου κατιδόντες ἐγκαίρως οἱ παλαιοὶ ἐξετίμησαν δεόντως καὶ ἐκ τῶν πρωτίστων μελημάτων αὐτῶν ἦτο ἡ ἀποστολὴ ἀποικιῶν καὶ ἡ ἐξελλήνισις αὐτῆς. Καὶ ἡ εὐφυὴς θυγάτηρ ὑπερέβαλε κατὰ πολλὰ τὴν μητρόπολιν, διότι εἰς πάντα κλάδον τῆς φιλολογίας προσήνεγκεν οὐχὶ ὀβολόν, ἀλλὰ τάλαντα ὅλα, γεννήσασα καὶ ἀναδείξασα ἄνδρας καὶ γυναῖκας ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἐξόχους.

Ἢ Σμυρναῖον ἢ Χῖον ἐκλάβῃ τις τὸν Ὅμηρον, ἐκ Μικρᾶς Ἀσίας πάντοτε εἶναι· ὁ Ἀλκαῖος καὶ ἡ Σαπφὼ ἐκ Μυτιλήνης, ὁ Ἀρίων ἐκ Μηθύμνης, ὁ Ἀλκμὰν ἐκ Σάρδεων, ὁ Ἀνακρέων ἐκ τῆς Τέω κτλ. κτλ.

Ἐκ τῶν ἑπτὰ σοφῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος οἱ τέσσαρες εἶναι ἐκ Μικρᾶς Ἀσίας: Θαλῆς, Κλεόβουλος, Πιττακός, Βίας: Ὁ Πυθαγόρας ἐκ Σάμου, ὁ Αἴσωπος Φρύξ, ὁ Ἀναξαγόρας Κλαζομένιος, ἡ Ἀσπασία ἐκ Μιλήτου, ὁ Ἱπποκράτης Κῷος, ὁ Ἀρεταῖος καὶ ὁ Στράβων Καππαδόκαι, ὁ πατὴρ τῆς Ἱστορίας Ἡρόδοτος καὶ ὁ κριτικὸς Διονύσιος Ἁλικαρνασσεύς, ὁ Γαληνὸς καὶ οἱ Ἄτταλοι ἐκ Περγάμου, ὁ Κλεάνθης ἐξ Ἄσσου, ὁ Διογένης Σινωπεύς, Διονύσιος ὁ Λογγῖνος καὶ ἡ Ζηνοβία ἐκ Παλμύρας, ὁ Ἀπολλώνιος Τυανεύς, ὁ Λουκιανὸς Σαμοσατεὺς καὶ ἄπειροι ἄλλοι.

Καὶ οὗτοι μὲν πρὸ τῆς εἰς τὸν πλανήτην ἡμῶν καθόδου τοῦ Μεσσίου. Ἀλλ' ἡ παραγωγὴ δὲν λήγει ἐνταῦθα. Δὲν ἐστείρευσε γηράσασα ἡ πολυτόκος Μικρὰ Ἀσία, ἀλλὰ πλὴν τοῦ **Σωτῆρος** τῆς ἀνθρωπότητος, ὃν καὶ αὐτὸν αὐτὴ ἔτεκεν, ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ εἶδον τὸ φῶς τῆς ἡμέρας καὶ οἱ πλεῖστοι καὶ ἐνδοξότατοι τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, οἱ Ἀπόστολοι ἤδη καὶ ὁ μέγας Παῦλος ἐκ Ταρσοῦ τῆς Κιλικίας, οἱ τρεῖς μέγιστοι Φωστῆρες καὶ οἰκουμενικὸς Διδάσκαλος ἐκ Καισαρείας, Ναζιανζοῦ καὶ Ἀντιοχείας, ὁ Ἀμφιλόχιος ἐξ Ἰκονίου, ἡ Θέκλα ἐκ Σύλλης ἔτι δὲ καὶ ὁ γενάρχης τῆς δυναστείας τῶν Ἰσαύρων Λέων ὁ Γ' ἐκ τῆς Ἰσαυρίας κτλ. κτλ. Τοσαύτη ὑπῆρξεν ἡ

γονιμότης τῆς εὐρείας ταύτης χερσονήσου πρὸ Χριστοῦ καὶ μετ' αὐτόν, ὥστε ἁπλῶς μόνον ἀναγράφων τις τὰ ὀνόματα τῶν ἐκ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας περιφανῶν ἀνδρῶν τῶν κλεϊσάντων τὴν ἑλληνικὴν φυλήν, δύναται νὰ πληρώσῃ μέγαν τόμον Λεξικοῦ κυρίων ὀνομάτων . . . . . .

Βεβαίως σήμερον ἐξέλιπον αἱ θαλεραὶ πόλεις, ἃς ἡ μεγάλη διάνοια τῶν παλαιῶν δαψιλῶς ᾠκοδόμησεν, ἃς ἡ μεγαλοφυΐα τοῦ περικλεοῦς υἱοῦ τοῦ Φιλίππου καὶ οἱ Διάδοχοι ἐκείνου ἐγκατέσπειραν ἐπὶ τῶν ἀχανῶν ἐκτάσεων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἡ δὲ φωτοβόλος ἑστία τῶν Ἀττάλων καὶ τῶν Σελεύκων ἀπεσβέσθη καὶ τὸ ἐν Βιθυνίᾳ των Προυσιῶν καὶ Νικομηδῶν βασίλειον ἀπεσκελετώθη ἐξ ὁλοκλήρου καὶ τὸ ἐν Πόντῳ τῶν Κομνηνῶν δὲν ὑπάρχει πλέον καὶ μόνον ἐν τῇ Ἱστορίᾳ διασῴζονται, ἀλλ' ἐν τούτοις πολλὰ καὶ τιμιώτατα λείψανα πόλεων καὶ μεγαλοπόλεων καὶ ἀποιχομένης ἐθνικῆς δόξης μνημεῖα ἁπανταχῇ ἀνὰ πᾶν βῆμα ὁ εὔμουσος περιηγητὴς καὶ μένει ἔκθαμβος πρὸ τῶν ἱερῶν ἐρειπίων τῆς ἀκμῆς τῶν τῇδε κἀκεῖσε μετὰ περισσῆς ἀφειδίας κατεσπαρμένων.

*
* *

Ἐν τῷ κέντρῳ περίπου τῆς μικρασιατικῆς χερσονήσου 500 χιλιόμετρα πρὸς ἀνατολὰς τῆς Σμύρνης ἐκτείνεται εὐρύ, ὁμαλὲς καὶ λεῖον ὥσπερ θάλαττα πεδίον, ἔχον ἐν τῷ μέσῳ τὸ **Ἰκόνιον**, πόλιν ἀρχαιοτάτην, ἀποτελοῦσαν ἐπὶ Ξενοφῶντος τῆς Φρυγίας πόλιν ἐσχάτην, ὠνομάζετο δέ, κατὰ τὰς περισωθείσας παραδόσεις, πρῶτον Δανάεια, ἐκ τῆς Δανάης, θυγατρὸς τοῦ Ἀκρισίου, μητρὸς δὲ τοῦ ἥρωος Περσέως· ἀλλ' ἐπειδὴ κατόπιν παρὰ τὰς πηγάς, ἀφ' ὧν ὑδρεύοντο οἱ τῆς πόλεως κάτοικοι, ἐνεφώλευσε δράκων καταβροχθίζων τὰ τέκνα, καὶ ἰδίᾳ τὰ κοράσια, τῶν πολιτῶν, ἡ πόλις ἐπλήσθη κοπετῶν καὶ θρήνου, καὶ τότε ἡ Δανάεια μετωνομάσθη **Θρῆνος**. Τὸ ὄνομα δὲ τοῦτο διετήρει ἐφ' ἱκανὸν χρόνον, ὅτε ὁ Περσεύς, υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Δανάης, ἐπιστρέφων νικητὴς τῶν Γοργόνων καὶ διερχόμενος καὶ διὰ τοῦ Θρήνου εὗρεν ἐκτεθειμένην ἐπὶ βράχου τὴν Ἀνδρομέδαν, κόρην τοῦ βασιλέως, λαχοῦσαν βορὰν τῷ τέρατι. Ὁ ἥρως διὰ τῆς κεφαλῆς τῆς Μεδούσης ἀπολιθοῖ καὶ φονεύει τὸ θηρίον, ἀπελευθεροῖ τὴν Ἀνδρομέδαν καὶ σῴζει τὴν πόλιν ἀπὸ τοῦ βδελυροῦ φόρου. Οἱ συμπολῖται τῆς σωθείσης παρθένου, ἐξ εὐγνωμοσύνης πρός τε τὸν Περσέα καὶ τὴν Ἀνδρομέδαν, κατεσκεύασαν μεγάλας **εἰκόνας**, ἃς ἔστησαν πρὸ τῶν τειχῶν τῆς πόλεως καὶ ἀπὸ τῶν εἰκόνων τούτων ὁ Θρῆνος ἐπεκλήθη ΕΙΚΟΝΙΟΝ διὰ τοῦ ΕΙ γραφομένης τῆς λέξεως, ὡς ΕΙΔΙΣΣΟΣ, ΕΙΣΟΚΡΑΤΗΣ κτλ., ἀλλὰ βραδύτερον, ἐκπεσόντος τοῦ Ε ἐγράφετο τὸ ΙΚΟΝΙΟΝ διὰ τοῦ Ι καὶ ταύτην τὴν γραφὴν διατηρεῖ ἔτι καὶ νῦν.

Τὸ Ἰκόνιον ὑπὸ τῶν Τούρκων καλεῖται Κόνια, ἀποτελεῖ δὲ τὴν πρωτεύουσαν μεγάλης ὁμωνύμου τοπαρχίας, τοῦ Κόνια Βηλαετῆ, ἐκ τῆς ἀρχαιότητος αὐτῆς ὀλίγα μόνον ἠκρωτηριασμένα τείχη διασῴσασα. Τὴν λέξιν Κόνια δὲν ὤκνησάν τινες νὰ περιβάλωσι δι' ἑλληνικοῦ ἐνδύματος, ἀποφηνάμενοι ὅτι αὕτη δὲν παρεφθάρη ἐκ τοῦ Ἰκόνιον, ἀλλ' εἶναι αὐτούσιος λέξις ἑλληνική, Κονία ἤτοι Κόνις, ἐπειδὴ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ ὁ κονιορτὸς εἶναι ἄφθονος, ἀφθονώτερος ἢ ἐν Ἀθήναις, ἡ δὲ πόλις μεταρσιοῦται ἐπὶ ὅλας ἡμέρας ἐν μέσῳ νεφῶν καὶ καθίσταται ἀόρατος.

Ἴδωμεν δὲ νῦν ἐν συντόμῳ πῶς αἱ τουρκικαὶ παραδόσεις ἑρμηνεύουσι τὸ Κόνια.

Δύο δερβίσαι ἐπέστρεφον ἀπὸ τὸ χατζηλῆκι, ὅτε δὲ ἔφθασαν ἐνῇ θέσει κεῖται σήμερον τὸ Ἰκόνιον, ἐκουράσθησαν, ὁ δὲ ἕτερος αὐτῶν ἠρώτησε τὸν σύντροφον αὐτοῦ :

— Κονα λίμι : (Νὰ καταλύσωμεν ;)

Κόνγια, (κατάλυσον), ἀπήντησεν ὁ ἐρωτηθεὶς καὶ ἐκ τῆς φράσεως ταύτης προῆλθε τὸ Κόνια.

*
* *

Το Ἰκόνιον ὑπῆρξε πρωτεύουσα καὶ τῶν Σελδζούκων καὶ πολλὰς λεηλασίας ἐν τῷ μεταξὺ ὑποστὰν τέλος προσηρτήθη εἰς τὸ τουρκικὸν Κράτος ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζὴτ τοῦ Α' τῷ 1392, οὕτω δὲ θεωρεῖται ὁ πρῶτος σταθμὸς τῆς εἰς τὴν Εὐρώπην ἐλεύσεως τῶν Τούρκων, ὑφ' ὧν καὶ ἐτιμήθη μεγάλως, διότι ἐπροικίσθη διὰ πολλῶν προνομίων καὶ λαμπρῶν οἰκοδομῶν, ἐν αἷς ἐξέχει τὸ μέγα καὶ πλουσιώτατον μαυσωλεῖον τῶν Μουλλᾶ Χιουγκιάρογλου, οὗ τὸ κεντρικὸν τζαμίον ἔχει τὴν μεγάλην θύραν κατεσκευασμένην ἐκ χρυσοῦ, καὶ ἐν γένει ὁ πλοῦτος ἐν τῷ οἰκοδομήματι τούτῳ εἶναι ἀμύθητος. Ἡ οἰκογένεια Μουλλᾶ Χιουγκιάρογλου, ὡς γνωστόν, κέκτηται καὶ τὸ μονοδικὸν προνόμιον τοῦ περιζωννύναι τὸ ξίφος τοῦ Σουλτάνου κατὰ τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνάρρησιν αὐτοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ἐκ τῆς Κόνιας πρῶτον οἱ Τοῦρκοι ἐξεκίνησαν εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ ἦλθον εἰς τὴν Ἤπειρον, Θεσσαλίαν καὶ Μακεδονίαν, δὲν ἐλέγοντο ὑπὸ τῶν αὐτόθι Ἑλλήνων Τοῦρκοι ἢ Ὀθωμανοί, ἀλλὰ Κονιάροι. Τίς δὲ ἀγνοεῖ τὸ ἐξάκουστον τῆς δημοτικῆς ἡμῶν ποιήσεως :

Ὁ Ὄλυμπος κι' ὁ Κίσσαβος, τὰ δυὸ βουνὰ μαλλόνουν,
γυρίζει τότ' ὁ Ὄλυμπος καὶ λέγει τοῦ Κισσάβου :

SISMANOGLIO MEGARO

Μή με μαλλόνεις, Κίσσαβε, κονιαροπατημένε!
Ἐγώ 'μ ὁ γερο-Ὄλυμπος, 'ς τὸν κόσμο 'ξακουσμένος!

*

* *

Ἐκ τῶν νεωτάτων οἰκοδομῶν ἀξία ὅλως ἰδίας μνείας εἶναι τὸ καλλιτεχνικώτατον τέμενος τοῦ Σουλτὰν Σελήμ, ἔργον τοῦ ἐκ Καισαρείας Ἕλληνος ἀρχιτέκτονος Πρόβου Μελίδου. Οἱ Τοῦρκοι τοῦ Ἰκονίου, κομπάζοντες, λέγουσιν ὅτι οὐδαμοῦ τοῦ κόσμου, πλὴν τῆς Αἰγύπτου, ὑπάρχουσι τοιοῦτοι μιναρέδες. Τοὐλάχιστον ἐν Κων/πόλει, εἶναι ἀληθές, δὲν ὑπάρχουσιν. Οἱ μιναρέδες τοῦ τεμένους τούτου δὲν ὀρθοῦνται ὀξεῖς μετὰ τῶν ἐξεχόντων ἐξωστῶν αὐτῶν, ἀλλὰ μακρόθεν ὁρώμενοι φαίνονται ἔχοντες ὁμοιότητά τινα πρὸς κομψοτάτους φάρους.

*

* *

Ἡ βιομηχανία ἐν Ἰκονίῳ περιστρέφεται περὶ τὴν ἐξεργασίαν ταπήτων καὶ δερμάτων, ἕνεκα τῆς λίαν εὐδοκιμούσης κτηνοτροφίας· κατασκευάζεται δὲ καὶ ὀλίγη πυρῖτις.

Τὸ κλίμα ἐνταῦθα εἶναι μὲν γλυκύ, ἀλλὰ θερμόν, θερμότερον τοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, διότι τὸ Ἰκόνιον κεῖται εἰς 38° πλάτος καὶ 50° μῆκος, ἤτοι εὑρίσκεται 6° περίπου νοτιώτερον ἐκείνης.

Ὁ πληθυσμὸς τοῦ Ἰκονίου ὑπολογίζεται 42—45 χιλιάδ. συγκροτούμενος ἐκ Τούρκων, Ἀρμενίων καὶ Ἑλλήνων. Οἱ Τοῦρκοι, εἶναι περιττὸν νὰ ῥηθῇ, ἀποτελοῦσι τὴν μεγάλην πλειονοψηφίαν· μετὰ τούτους ἔρχονται οἱ Ἀρμένιοι καὶ τελευταία εἶναι ἡ Ἑλληνικὴ κοινότης, συναγερθεῖσα ἐνταῦθα χάριν ἐμπορίου καὶ εὑρέσεως πόρων πρὸς τὸ ζῆν ἐκ τῶν περὶ τὸ Ἰκόνιον ἀπειροπληθῶν χριστιανικῶν κωμοπόλεων καὶ χωρίων.

*

* *

Εἰς ταῦτα τὰ ὀλίγα περὶ τοῦ Ἰκονίου περιοριζόμεθα ἐξ ἀνάγκης, διότι ἡ ἀπόστασις, ἣν μέλλομεν νὰ διανύσωμεν, εἶναι λίαν μακρὰ καὶ ὁ χρόνος, ὁ εὐμενῶς ἡμῖν ὧδε παραχωρούμενος, βραχύς.

Τῇ 10 Νοεμβρίου 1873, ἤτοι πρὸ εἰκοσαετίας, ἐνοικιάσαντες ἀγοραίαν ἅμαξαν κιρκασίου ἀγωγιάτου, ὁμοίαν πρὸς τὰς γνωστὰς ἐνταῦθα μουχατζὴρ ἁραμπασῆ, ἐξεκινήσαμεν ἐρχόμενοι εἰς Κων/πολιν. Δύο ἵπποι ἔσυρον τὴν ἅμαξαν, ἥτις εἶχεν ὑπεράνω αὐτῆς κηρωτὸν κάλυμμα, κωλῦον τήν τε βροχὴν καὶ τὸ ψῦχος καὶ προεφύλαττεν ἡμᾶς ὅπως δήποτε.

Τέσσαρας καὶ ἡμίσειαν ὥρας ὡδοιπορήσαμεν καὶ ἐφθάσαμεν εἴς τι οἴκημα εὐρύχωρον μονῆρες παλαιᾶς κατασκευῆς, ὅπερ οἱ περίοικοι Δερβὲντ καλοῦσιν. Τοιαῦτα Δερβὲντ ὑπάρχουσι πολλὰ

καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἐπὶ τῶν μεγάλων ὁδῶν τῶν ἀγουσῶν εἰς πρωτευούσας ἐπαρχιῶν πόλεις. Τὰ Δερβέντ, κεκτημένα σταύλους εὐρυχώρους καὶ ἵππους ῥωμαλέους καὶ ἑτοίμους πρὸς ὁδοιπορίαν, χρησιμεύουσιν ὡς σταθμοὶ χάριν τῆς ταχυδρομικῆς ὑπηρεσίας. Ὁ διευθυντὴς τοῦ Δερβὲντ καλεῖται Δερβέναγας, ὀφείλει δὲ νὰ ἔχῃ κατὰ πάντα ἑτοίμους, 'ς τὸ φτερό, ἵππους, πῦρ ἔντονον καὶ ὕδωρ θερμὸν εἰς τὸ καφέ ὁτζάγη κατὰ πάσας τὰς ὥρας τοῦ ἡμερονυκτίου διὰ τὸν χειμῶνα, καὶ τὰ ἀπαραίτητα σερμπέτια διὰ τὸ θέρος· ἐπειδὴ δὲ δὲν εἶναι γνωστὴ ἡ ὥρα τῆς διόδου τοῦ ταχυδρόμου, οἱ σταθμάρχαι εἶναι ἠναγκασμένοι νὰ ἀναμένωσι διηνεκῶς τὸν Τατάρ, ὅστις πολλάκις, εἴτε βραδύνας ἀλλαχοῦ, εἴτε καὶ μὴ ἀρεσκόμενος εἰς τὸν τόπον, δὲν σταματᾷ ἀλλὰ καταβαίνει ἀμέσως ἀπὸ τοῦ ἀσθμαίνοντος ἵππου αὐτοῦ καὶ ἀναρριχᾶται ἀστραπηδὸν εἰς τὸν πρὸ τοῦ Δερβὲντ ἕτοιμον καὶ καλπάζων γοργότατα ἀναπαύεται εἰς τὸν περαιτέρω σταθμόν. Ἡ ἐξουσία τοῦ Τατὰρ εἶναι μεγάλη καὶ πανταχοῦ, ὅθεν διέρχεται, ὀφείλουσιν αὐτῷ σεβασμὸν καὶ παροχὴν οἵας δήποτε ζητουμένης ἐπικουρίας. Ἰδέαν τινὰ τῆς καταπληκτικῆς ταχύτητος, μεθ' ἧς διατρέχει ἡ συνοδεία τοῦ Τατὰρ τὰς ἀπεράντους ἐκτάσεις ταύτας, δύναται νὰ λάβῃ ὁ ἀναγνοὺς τοῦ ἀθανάτου Βύρωνος τὸν Μαζέππαν.

Εἰς τὰ Δερβὲντ ταῦτα δύνανται καὶ οἱ ὁδοιπόροι, μετὰ τὴν διάβασιν τοῦ Τατάρ, νὰ διαμένωσιν εἴτε ὅπως προφυλαχθῶσιν ἀπὸ αἰφνιδίως ἐκραγείσης θυέλλης, εἴτε καὶ ὅπως διανυκτερεύωσιν, ἀφ' οὗ, ἐννοεῖται, καλῶς πληρώσωσι τὸν Δερβέναγαν.

Ἀνήλθομεν ἐπὶ τοῦ ὑπεράνω τοῦ Δερβὲντ λόφου· καὶ ἐκεῖθεν τὸ ὕστατον ἐβυθίσαμεν τὸ βλέμμα πρὸς τὸ σημεῖον τοῦ ὁρίζοντος, ἔνθα κατελίπομεν τὰ προσφιλῆ ἡμῖν ὄντα καὶ ἔπειτα ἀπὸ τῆς ὁράσεως ἡμῶν καὶ τὸ τελευταῖον ἴχνος τοῦ περιλαλήτου Ἰκονίου.

Καὶ ἤδη μακρὰ πρὸ ἡμῶν ἡ ἔρημος ἠπλώθη, ἐπῆλθεν ἡ ἑσπέρα καὶ μετ' ὀλίγον ἐπετάθη τὸ σκότος ψηλαφητόν, ἀλλ' ἦτο ἀδύνατον νὰ σταθῶμεν που, διότι οὐδαμοῦ εὑρίσκετο οἴκημά τι ἢ καλύβη καὶ μόλις περὶ τὰς μέσας νύκτας, ἀφ' οὗ ὑπέστημεν οὐκ ὀλίγα, εἰσήλθομεν εἰς τὸ Λαδίκ, ἔνθα, κατορθώσαντες νὰ εὕρωμεν κατάλυμά τι, διενυκτερεύσαμεν.

Ἡ κώμη αὕτη ἀποτελεῖται ἐξ οἰκιῶν χθαμαλῶν, μονορόφων καὶ λιθοδμήτων, κατοικεῖται δὲ ὑπὸ Τούρκων μόνον, ἀσχολουμένων εἰς γεωργικὰ καὶ κτηνοτροφικά τινα ἔργα.

Προδήλως τὸ Λαδίκ εἶναι ἡ ἀρχαία Λαοδίκεια ἡ Κεκαυμένη, ἡ ἐπὶ τὸν Λύκον ποταμόν, ἐν ᾗ συνεκροτήθησαν καὶ δύο τοπικαὶ σύνοδοι τῷ 372 καὶ τῷ 476, ἥτις εἶχεν ὀνομασθῇ

SISMANOGLIO MEGARO

οὕτως ἀπὸ τῆς Λαοδίκης, συζύγου Ἀντιόχου τοῦ Θεοῦ (τῷ 280 π.Χ.). Ἐκ τῆς ἀρχαιότητος αὐτῆς ἡ Λαοδίκεια περισώζει ἐν τῇ πεδιάδι μακρὰν τῶν νῦν οἰκιῶν πολλὰ μάρμαρα τῇδε κἀκεῖσε ἐσκορπισμένα, τίς οἶδε τίνος κολοσσιαίας οἰκοδομῆς γηραιὰ λείψανα! Τὸ μέγεθος καὶ τὸ δυσκίνητον τῶν λίθων τούτων διέσωσεν αὐτοὺς ἀπὸ βεβαίας καταστροφῆς. Πολλοὶ τῶν κατοίκων τοῦ Λαδίκ, ἐρωτηθέντες, εἶπον ἡμῖν ὅτι οὐκ ὀλίγοι ξένοι Εὐρωπαῖοι (Φρένκ) διέρχονται ἐκεῖθεν καὶ βλέποντες τοὺς λίθους τούτους γράφουσιν.

Τῇ 11 Νοεμβρίου λίαν πρωὶ ἀνεχωρήσαμεν ἀπὸ τοῦ Λαδίκ. διελθόντες διὰ τῆς πρὸ αὐτοῦ ἐκτεινομένης ὁμαλωτάτης καὶ εὐφορωτάτης πεδιάδος καὶ ἐσταθμεύσαμεν εἰς τὸ Ἰλγίν, πολίχνην πλουσίαν, ἀφθονοῦσαν εἰς ὕδατα καὶ τρόφιμα, κεκαλλωπισμένην δὲ διὰ λαμπρῶν τεμενῶν, οἵτινες ὡς γιγάντειοι δάκτυλοι ἀνορθούμενοι ἐκ τοῦ μέσου τῆς πεδιάδος δεικνύουσι τὸν οὐρανόν. Καὶ τὸ Ἰλγὶν κατοικεῖται ὑπὸ μόνον Τούρκων· ἔρχονται ὅμως καὶ ἀποκαθίστανται χάριν ἐμπορίας ἐπί τινας τοῦ ἔτους μῆνας Ἕλληνες ἔμποροι ἐξ Ἰκονίου, προαγοράζοντες κυρίως τὰ παρ' αὐτοῖς εὐδοκιμοῦντα προϊόντα τῆς γῆς, ἐξ ὧν οὐκ ὀλίγα κερδαίνουσιν. Ἐν τῷ Ἰλγὶν ἐφιλοξενήθημεν ὑπὸ γνωρίμου ὁμογενοῦς ἐξ Ἰκονίου καὶ τῇ ἐπαύριον, 12, ἐκκινήσαντες πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, ἐφθάσαμεν περὶ μεσημβρίαν εἰς τὸ Ἀρκὴτ χάν, ξενῶνα ἐκ τῶν συνήθων ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ, ἐκτισμένον ἐκ λίθων καὶ δοκῶν καὶ διηρημένον εἰς δύο τμήματα, ὧν τὸ μὲν χρησιμεύει διὰ τοὺς ὁδοιπόρους, τὸ δὲ διὰ τὰ ὑποζύγια αὐτῶν. Ἐν τοῖς χανίοις τούτοις παρέχονται ἀντὶ μικρᾶς ἀμοιβῆς πρόχειροί τινες περιποιήσεις, οἷον κατάλυμα τοῖς τε ἀνθρώποις καὶ τοῖς ζῴοις, καφὲς πικρός, πῦρ ἐν τῇ ἑστίᾳ, ἂν ἦναι χειμών, ἄσυλον κατὰ τῆς κακοκαιρίας, χόρτος, ἄχυρα καὶ κριθὴ διὰ τὰ κτήνη· διότι περὶ τροφίμων ἰδίων οἱ ταξειδιῶται τῆς Ἀνατολῆς φροντίζουσιν οἴκοθεν, ὑπολογίζοντες τὸ ποσὸν συμφώνως πρὸς τὸ μῆκος τῆς ὁδοῦ, ἣν πρόκειται να διανύσωσιν. Εἶναι δὲ σχεδὸν ἀδύνατον κατὰ τὴν ἄνοδον ἢ κάθοδον αὐτῶν οἱ ἀγωγιᾶται νὰ μὴ σταθμεύσωσιν εἰς τὰ παρὰ τὴν ὁδὸν αὐτῶν ταῦτα χάνια, ἐντεῦθεν δὲ προέκυψε καὶ ἡ γνωστὴ τουρκικὴ παροιμία «Πὲν χαντζῆ ἰκέν, πὲν γιολτζοὺ ἰκέν, χέλποττε πιρὶ πιριμιζὲ καβουσατζάγιζ» ἰσοδυναμοῦσα περίπου πρὸς τὴν παρ' ἡμῖν «Βουνὸ μὲ βουνὸ μόνο δὲν σμίγει.»

Μετ' ὀλίγων ὡρῶν ἀνάπαυλαν ἐν τῷ Ἀρκὴτ χὰν ἐκινήσαμεν καὶ ἤλθομεν εἰς τὸ Δεπέκιοϊ, χωρίον καθ' ὁλοκληρίαν τουρκικόν, καὶ κατελύσαμεν ἐν τῷ αὐτόθι Μουσαφὴρ χανὲ

ἢ Μουσαφὴρ Ὀδασῆ, ὅπερ εἶναι οἴκημα ἐπίτηδες πρὸς χρῆσιν τῶν ξένων ἐκτισμένον. Ὁ Τοῦρκος, καὶ μάλιστα ὁ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, εἶναι λίαν φιλόξενος. καὶ ἀμφιβάλλω ἂν καθ' ἅπασαν τὴν ἔκτασιν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας εὑρεθῇ καὶ ἓν μόνον χωρίον, ἀδιάφορον ἂν ὀλιγάνθρωπον ἢ πολυάνθρωπον, στερούμενον τοῦ Μουσαφὴρ Ὀδασῆ αὐτοῦ. Οἱ Τοῦρκοι, ἴσως ἀπὸ τῶν Ἀράβων παραλαβόντες, θεωροῦσιν, ἀνεξαρτήτως θρησκείας καὶ ἐθνισμοῦ, τὸν ξένον ἱερὸν καὶ οἱονεὶ θεόπεμπτον, ὅθεν προθύμως καὶ ἄνευ φιλοκερδείας ἢ ἰδιοτελείας πᾶν ὅ,τι ἡ εὐλογία τοῦ Ἀλλὰχ ἐπεδαψίλευσεν αὐτῷ. Ὥστε ὁ περιηγούμενος τὴν Ἑλάσσονα Ἀσίαν δύναται, μάλιστα ἂν γινώσκῃ καὶ τὴν τουρκικήν, νὰ διέλθῃ ὅλην τὴν χερσόνησον, μηδόλως μεριμνῶν περὶ τῆς διατροφῆς ἑαυτοῦ ἢ τοῦ ὑποζυγίου αὐτοῦ· διότι εὐθὺς ὅταν φθάσῃ εἰς οἱονδήποτε χωρίον ὁδηγεῖται ἢ διευθύνεται πρὸς τὸ Μουσαφὴρ Ὀδασῆ καὶ πάραυτα προσφέρονται οἱ παρόντες νεανίσκοι ἵνα περιποιηθῶσιν αὐτόν, τὸ δ' ἑσπέρας οἱ πρόκριτοι συνέρχονται εἰς τὸν Ὀδὰν καὶ συντρώγουσι μετὰ τοῦ ξένου κομίζοντες οἵαν δήποτε τροφὴν παρεσκεύαζε δι' ἑαυτὴν ἡ οἰκογένεια, οὕτω δὲ καταρτίζεται τράπεζα πολυποίκιλος καὶ συνδαιτυμόνες εὔθυμοι καὶ ἱλαροί. Μετὰ τὸ δεῖπνον ἀποσύρονται ἐπὶ τῶν ἑκατέρωθεν τῆς ἑστίας (Ὀτζάκ) διβανίων, πληροῦνται καπνοῦ αἱ μακραὶ καπνοσύριγγες καὶ ἀπὸ τῶν στομάτων πάντων ἀναθρώσκει ὡς ἀπὸ ζώντων ἡφαιστείων πυκνὸς καπνὸς πληρῶν τὸ δωμάτιον, καὶ ἄρχεται ἡ λεσχηνεία (τὸ σοχπέτι), τοῦ ξένου κατέχοντος τὴν τιμητικήν, τὴν παρὰ τῇ ἑστίᾳ θέσιν· περιστρέφεται δὲ ἡ συνδιάλεξις περὶ ποικίλα θέματα, ἰδίᾳ δὲ περὶ ζητήματα ἰατρικά, προθύμως δὲ ἀκούονται αἱ περὶ θεραπείας διαφόρων νόσων ἀφηγήσεις τῶν ξένων.

Τῇ ἐπιούσῃ, 13 Νοεμβρίου, ἀπὸ τοῦ φιλοξένου Δεπὲ-κιοϊ ἤλθομεν εἰς τὸ Ἄκ-Σεχέρ, τὸ παλαιὸν Τυρίαιον, Τυραῖον ἢ Τυριάκον, ἔνθα ὁ Κῦρος ἐπεθεώρησε τὸν στρατὸν αὐτοῦ (Ἀν. Α', β', 24). Τινὲς διϊσχυρίζονται ὅτι τὴν θέσιν, ἣν κατέχει τανῦν τὸ Ἄκ-Σεχέρ, κατεῖχεν ἄλλοτέ ποτε τὸ παλαιὸν Θύμβριον.

Ὅπως δήποτε, σήμερον τὸ Ἄκ-Σεχέρ κατοικεῖται ἀποκλειστικῶς ὑπὸ Τούρκων ἀσχολουμένων ὀλίγον εἰς τὴν γεωργίαν καὶ ἐλάχιστα εἰς τὴν κτηνοτροφίαν, διότι οἱ πλείονες αὐτῶν μεταβαίνουσιν εἰς τὸ Ἰκόνιον ἢ εἰς τὸ Ἀφιὸν Καρὰ-Χισσάρ, ἔνθα ἀνθ' ἡμερομισθίου ἐργάζονται εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ ὀπίου. Τὸ Ἄκ-Σεχὲρ κεῖται οὐ μακρὰν τοῦ Δεπὲ-κιοϊ ἐπὶ τῶν ἀνατολικῶν ὀρίων τῆς Φρυγίας, θεωρεῖται δὲ πατρὶς τοῦ διασήμου Νασρεδδὶν Χώτζα, οὗ καὶ τουλμπὲς μοναδικὸς καὶ

SISMANOGLIO MEGARO

πρωτότυπος ὑπάρχει ἐν τῷ νεκροταφείῳ τῆς πόλεως ταύτης. Οἱ συμπολῖται τοῦ Χώτζα μετ' ἀκορέστου ἡδονῆς ἀφηγοῦνται τὰ ἔργα τοῦ ἐνδόξου συμπολίτου αὐτῶν. δεικνύοντες εἰς τοὺς ἐκεῖθεν διαβαίνοντας τόν τε τουλμπὲν τοῦ Νασρεδδὶν Χώτζα καὶ ῥῆγμά τι ἐν τῷ ὑπερκειμένῳ τοῦ Ἀκ-Σεχὲρ βουνῷ. Δυσαρεστηθείς ποτε ὁ Χώτζας κατὰ τῶν συμπολιτῶν αὐτοῦ ἀνῆλθεν εἰς τὴν θέσιν ταύτην καὶ ἤπλωσε μικρὰν ψίαθον, δι' ἧς ἐκώλυε τοὺς ἀνέμους νὰ πνέωσιν εἰς τὴν πόλιν καὶ φέρωσιν ὑπὲρ αὐτὴν τὰ νέφη. Καὶ ἐπεκράτησεν αὐχμὸς ἐφ' ἱκανὸν χρόνον. Τέλος μετὰ πολλὰς παρακλήσεις ἤρθη ἡ ψίαθος ἐκ τοῦ ῥήγματος καὶ ἀποκατέστησαν αὖθις πάντα εἰς τὴν προτέραν αὐτῶν ἁρμονίαν. Τοῦ τουλμπὲ τὴν εἰκόνα βλέπουσιν οἱ βουλόμενοι ἐν ταῖς τουρκικαῖς ἐκδόσεσι τῶν Ἀστείων τοῦ Νασρεδδὶν Χώτζα. Τέσσαρες ξύλινοι στῦλοι ὑποβαστάζουσιν ὀ-οφὴν καλύπτουσαν τάφον, ἐν ᾧ διακρίνεται διὰ τὸ μέγεθος αὐτῆς ἡ κίδαρις τοῦ Χώτζα.

Αἱ τρεῖς πλευραὶ τοῦ τουλμπὲ εἶναι ἀκάλυπτοι, μόνη δὲ ἡ τετάρτη εἶναι κεκλεισμένη διὰ θύρας ξυλίνης διφύλλου, ἀφ' ἧς ἀναρτῶνται δύο ὡσαύτως ξύλιναι κλεῖδες, ὑπερμεγέθεις.

Διὰ τοῦ κεκλεισμένου τούτου τάφου, ὅστις ἐν τούτοις εἶναι παντὶ ἀνέμῳ ἀναπεπταμένος, ἐζήτησαν νὰ παραστήσωσι τὸν ἀστεῖον χαρακτῆρα τοῦ ἀνδρός, ὅστις καὶ νεκρὸς ἔτι διαχέει περὶ ἑαυτὸν τὴν θυμηδίαν καὶ ἀναβιβάζει ἐπὶ τῶν χειλέων τὸ μειδίαμα.

Καὶ παροιμία δὲ ὑπάρχει παρὰ τοῖς Ἀσιανοῖς «Νασρεδδὶν Χώτζα νὴν τουλμπεσινὲ πενζέρ», λεγομένη ἐπὶ τῶν πανταχόθεν μὲν εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ τυχόντος ἐκτεθειμένων πραγμάτων, μόνον δὲ κατ' ἐπίφασιν ἀσφαλῶς φυλασσομένων.

Δυστυχῶς ἕνεκα τῆς κακοκαιρίας, διαρκεσάσης ἀδιαλείπτως ὅλην τὴν ἡμέραν, δὲν ἠξιώθημεν ἰδίοις ὀφθαλμοῖς νὰ ἴδωμεν τὸν τουλμπὲν τοῦ περιλαλήτου Νασρεδδὶν Χώτζα, ὅθεν τὴν ἐπιοῦσαν, 14 Νοεμβρίου, κατελίπομεν τὴν πατρίδα τρῦ Ἀσιανοῦ Μυθολόγου καὶ περὶ μὲν μεσημβρίαν ἤλθομεν εἰς Σακλύ, χωρίον ὁλοτελῶς ὑπὸ Τούρκων κατοικούμενον καὶ πεσὶ τὴν ἑσπέραν εἰς τὸ Τσάϊ, κωμοπολιν ἱκανῶς μεγάλην, ὡσαύτως ὑπὸ μόνον Τούρκων οἰκούμενον καὶ ἔν τινι ἀθλίῳ καὶ ἀκαθάρτῳ ξενοδοχείῳ διενυκτερεύσαμεν.

Ἐπειδὴ δὲ μεγάλη ἀπόστασις ὑπάρχει μεταξὺ τοῦ Τσάϊ καὶ τῆς ἀμέσως ἑπομένης πόλεως, ἱδρύθη Δεβρέντ, εἰς ὃ ἐφθάσαμεν περὶ μεσημβρίαν καὶ προεγευματίσαμεν, τὴν ἑσπέραν δὲ περὶ δυσμὰς ἡλίου εἰς τὸ Ἀφιὸν Καρὰ-Χισσάρ. Ἡ πόλις αὕτη εἶναι ἀρχαία, ἐκαλεῖτο δὲ Σύνναδα καὶ ἐφημίζετο διὰ τὸ μάρμαρον, ὅπερ ἐξωρύσσετο ἐκ τῶν παρακειμένων αὐτῆ· ὀρέων.

Τὸ μάρμαρον τοῦτο ἐκάλουν «συννάδιον λίθον», ἦτο δὲ λευκὸν μετ' ἐρυθρῶν φλεβῶν. Σήμερον τὸ Ἀφιὸν Καρὰ-Χισσὰρ εἶναι ὀνομαστὸν διὰ τὸ ὄπιον, ὅπερ παράγεται ἐν μεγίστῃ ἀφθονίᾳ καὶ παρέχει ἱκανὸν πλοῦτον τοῖς κατοίκοις, ἐκ τούτου δὲ ἔλαβε καὶ τὸ ὄνομα Ἀφιὸν Καρὰ-Χισσὰρ (Μέλαν φρούριον τοῦ Ὀπίου). Εἶναι δὲ ἀρκούντως ὡραία πόλις ἔχουσα περὶ ἑαυτὴν ἐν κυκλωτερεῖ πλαισίῳ ἀμπελῶνας πλουσίους, ἀγροὺς γονίμους, ὕδατα ἄφθονα, λαμπρὰς ἐξοχὰς καὶ ἐκτεταμένας γαίας πρὸς καλλιέργειαν παντοειδῶν προϊόντων καὶ κατ' ἐξοχὴν τοῦ ὀπίου.

Καίτοι δὲ οἱ κάτοικοι προσπορίζονται οὐκ ὀλίγα κέρδη ἐκ τοῦ προϊόντος τούτου, δὲν εὐποροῦσιν ὅμως, ὡς θὰ ἐγίνετο ἀναμφιβόλως ἂν ἡ ἐκμετάλλευσις τοῦ πολυτίμου τούτου φαρμάκου ἦτο ἐν χερσὶν ἄλλων, ἀπ' ἐναντίας δὲ ἕνεκα τῆς σπατάλης οἱ καλλιεργηταὶ τοῦ ὀπίου εὑρίσκονται ἐν διαρκεῖ πενίᾳ. Ἅπαντες οἱ κάτοικοι τοῦ Καρὰ Χισσὰρ εἶναι Τοῦρκοι, πλήν τινων ἐμπόρων Ἀρμενίων.

Τῇ ἐπαύριον, 17 Νοεμβρίου, προυχωρήσαμεν πρὸς τὸ Δουέρ ὡσαύτως τουρκικὸν χωρίον, ἀφέντες ὄπισθι ἡμῶν τὴν ὡραίαν πόλιν Ἀφιὸν Καρὰ Χισσὰρ καὶ τὴν ἑσπέραν περὶ δυσμὰς ἡλίου κατελύσαμεν ἐν τῷ Δουὲρ καὶ τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν, 18, διηυθύνθημεν πρός τι τουρκικὸν ἐπ' ἴσης χωρίον, Σιγγὲρ καλούμενον καὶ ὑπὸ γεωργῶν οἰκούμενον, ἀνθρώπων φιλοξένων καὶ ἀγαθῶν, ὅπου διήλθομεν τὴν νύκτα ἐν πλήρει ἀναπαύσει, τὸ πρῶτον νῦν μετὰ τὴν ἐξ Ἰκονίου ἀναχώρησιν ἡμῶν.

Τῇ 19 Νοεμβρίου 1873 ἀναχωρήσαντες ἀπὸ τοῦ μικροῦ χωρίου Σιγγὲρ ἤλθομεν εἰς τὸ Κοτύαιον (Κιουτάχια), οὐ μακρὰν τοῦ πρώτου ἀφιστάμενον. Τὸ Κοτύαιον ἢ Κοτυάτιον ἦτο τὸ πάλαι πρωτεύουσα τῆς Φρυγίας, λέγεται δὲ ὅτι ὑπῆρξε πατρὶς τοῦ εὐφυεστάτου μυθοποιοῦ Αἰσώπου τοῦ Φρυγός. Νῦν τὸ Κοτύαιον κατοικεῖται ἀναμίξ ὑπό τε Τούρκων καὶ Ἑλλήνων, διοικεῖται δὲ ὑπὸ Πασσᾶ (βαλλῆ), ἀποτελοῦν τὴν ἕδραν τῆς ὁμωνύμου Νομαρχίας (Κιουτάχια βαλληλῆγή).

Ἡ πόλις εἶναι ὡραιοτάτη, ἐκτισμένη παρὰ τὰς ὑπωρείας μεγαλοπρεποῦς ὄρους, ὁμοιάζοντός πως πρὸς τὸ Παναχαϊκὸν τὸ ὑπὲρ τὰς Πάτρας ἁπλούμενον. Κέκτηται ἀφθονίαν ὀπωρῶν, καρπῶν δημητριακῶν καὶ ἄλλων, δάσος λαμπρὸν καὶ ἐξοχὰς βαθυσκίους καὶ περικαλλεῖς. Ἀλλ' ὅ,τι κυρίως προξενεῖ ἰδιαιτέρως ἀνέκφραστον εὐχαρίστησιν εἰς τὸν Ἕλληνα, τὸν διερχόμενον διὰ τοῦ Κοτυαίου, εἶναι τὸ λαμπρόν, μέγα καὶ φωτεινὸν σχολεῖον τῶν αὐτόθι ὁμογενῶν ἡμῶν. Τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα τοῦ Ἰκονίου εἶναι

SISMANOGLIO MEGARO

ἱκανῶς εὐρύχωρα, ἐν τούτοις τὰ ἐν Κοτυαίῳ μοὶ ἐφάνησαν πελώρια, μοὶ ἀφῆκε δὲ τοιαύτην ἐντύπωσιν ἡ ἐντὸς διασκευή, ἡ καθαριότης καὶ τὸ ἄπλετον φῶς τῆς εὐρείας αἰθούσης τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου καὶ ἡ ὅλη ἐν γένει ἀρχιτεκτονικὴ οἰκονομία τοῦ κτιρίου, ὥστε, ὅτε μετ' ὀλίγας ἡμέρας κατετάχθην εἰς τὸ τότε λεγόμενον Προκαταρκτικὸν Τμῆμα τῆς **Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς**, ἐνόμιζον ὅτι περιεκλείσθην εἰς κλωβὸν ἀσφυκτικόν. Φαίνεται ὅτι οἱ ἐν Κοτυαίῳ Ἕλληνες ὅλας ἑκατόμβας ἔθυον ταῖς φίλαις Μούσαις, ἀφ' οὗ καὶ σήμερον ἔτι ἀμφιβάλλω ἄν που τῆς Τουρκίας (ἐν ταῖς μικροτέραις, ἐννοεῖται, πόλεσιν) ὑπάρχῃ ὅμοιον Ἑλληνικὸν Ἐκπαιδευτήριον! Ἀφ' οὗ ἐπεσκέφθημεν τὸ ὡραῖον τοῦτο ἵδρυμα, ὅπερ ἀληθῶς διέθρυψε τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν φιλαυτίαν, ἀνεχωρήσαμεν τὴν αὐτὴν ἡμέραν καὶ ἤλθομεν εἰς τὸ Σεγὶτ κιοί, χωρίον τουρκικὸν καὶ τοῦτο, ὅπου καὶ διενυκτερεύσαμεν. Τὴν ἐπομένην ἡμέραν, 20 Νοεμβρίου, λίαν πρωὶ ἠρξάμεθα ἀνερχόμενοι μετὰ πολλοῦ κόπου καὶ πεζῇ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὸ παγετῶδες καὶ διάσημον ἐν τοῖς ὄρεσι τῆς Μικρᾶς Ἀσίας Γεσὴλ-δάγ, ἀφ' οὗ, ὡς ἀπὸ ὑψηλῆς σκοπιᾶς, κατωπτεύσαμεν τὴν ὡραίαν καὶ μεγαλοπρεπῆ πέριξ φύσιν, αἰσθανόμενοι τὴν ἀπερίγραπτον ἐκείνην ἡδονήν, ἣν παρέχει ἡ ἰδέα τῆς προσεγγίσεως τοῦ τέρματος ὁδοιπορίας τινὸς καὶ ὁ καθαρὸς καὶ ἀμόλυντος τῶν παρθένων βουνῶν ἀὴρ καὶ τὸ ἐπιβλητικὸν καὶ ἀπέριττον πέριξ μεγαλεῖον. Πρὸ ἡμῶν ὑψοῦτο μεγαλοπρεπὴς καὶ ὡς ἀπομεμονωμένος ὁ Ὄλυμπος τῆς Βιθυνίας, Ὄλυμπος Μυσὸς ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου προσωνυμούμενος καὶ νῦν Κεσὴλ-δάγ, μεθ' ὃ τὴν ἑσπέραν ἤλθομεν εἰς τὸ Δοδουργού, χωρίον τουρκικὸν πρωτότυπον, διότι αἱ οἰκίαι αὐτοῦ δὲν εἶναι κατεσκευασμέναι ὡς αἱ λοιπαὶ ἐν τῷ κόσμῳ γνωσταί, ἐκ μαρμάρων, λίθων, πλίνθων, σανίδων, ἀλλὰ μακραὶ δοκοί, ἀπὸ τοῦ ὑπερκειμένου βουνοῦ ἀποκοπτόμεναι, ἐπιτίθενται παραλλήλως τῷ ἐδάφει καὶ σχηματίζουσι τοὺς δύο ἀπέναντι ἐπιμήκεις τοίχους τῆς οἰκοδομῆς, κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον σχηματίζεται καὶ ὁ ὄπισθι τοῖχος· αἱ ἄκραι τῶν δοκῶν προσαρμόζονται διὰ χαραγῆς καὶ οὕτω ἐν τῷ μέσῳ σχηματίζεται κενόν τι μικρὸν ἢ μέγα, χρησιμεῦον αὐτοῖς πρὸς κατοικίαν.

Τῇ ἐπομένῃ ἡμέρᾳ, 21, ἀπὸ τοῦ Δοδουργοὺ ἤλθομεν εἰς Ἀλῆ-μπέη, μικρὸν καὶ πάνυ ὀλιγάνθρωπον τουρκικὸν χωρίον, ὕστερον δὲ κατελήξαμεν εἰς τὸ Μπαζαρτζήκ, κωμόπολιν ὡραίαν καὶ ἐργατικήν, ἐν ᾗ ὑπάρχει καί τι καφενεῖον χρησιμεῦον καὶ ἀντὶ ξενοδοχείου, ἐν ᾧ καὶ διενυκτερεύσαμεν. Τῇ ἐπιούσῃ, 22, ἀνεπαύθημεν μετὰ ἑξάωρον περίπου πορείαν ἔν τινι Δεβρέντ

ὅπως ἀναλάβωμεν δυνάμεις πρὸς ἀνάβασιν τοῦ Ἀκ-Δάγ, ἀνάβασιν ἱκανῶς κοπιώδη, μεθ' ἣν κατήλθομεν εἰς τὸ Κρουσουνοὺ καὶ εἶτα εἰς τὸ Ἐννὶ-Γκιόλ, πολίχνην ὡραίαν καὶ πλουσίαν, ἐν ᾗ καὶ διήλθομεν τὴν νύκτα. Ἀπὸ τοῦ Ἐννὶ-Γκιὸλ ἀναχωρήσαντες διήλθομεν διὰ τοῦ Ἀκ-Σού, χωριδίου τουρκικοῦ, καὶ εἶτα εἰσήλθομεν εἰς τὸν ἀπέραντον καστανεῶνα τῆς **Προύσσης**, ὅμοιον περίπου πρὸς τὸν λαμπρὸν καὶ ποιητικώτατον ἐλαιῶνα τῶν Ἀθηνῶν καὶ κατελήξαμεν τέλος εἰς τὸ κλεινὸν ἵδρυμα τῶν Προυσιῶν τῆς Βιθυνίας, οὗτινος εἶναι γνωστὴ ἡ καλλονὴ καὶ ὁ πλοῦτος τῶν τε φυσικῶν καὶ τεχνικῶν ἔργων, τὰ ὕδατα, τὰ ἀδιακόπως ῥέοντα, ἡ ὡραία πεδιάς, τὰ κτίρια, τὰ θερμὰ ἰαματικὰ λουτρά, ἡ κομψὴ Ἑλληνικὴ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ τὰ σχολεῖα τῆς ὁμογενοῦς κοινότητος, τὸ ἄμετρον πλῆθος τῶν τεμενῶν, ὅπερ ἀνήρχετό ποτε, ὡς λέγουσιν, εἰς τὸν κολοσσιαῖον ἀριθμὸν 360, ἀλλ' ἕνεκα τῶν ἐπισυμβάντων ἀλλεπαλλήλων σεισμῶν ἠλαττώθη εἰς βαθμὸν ἀπίστευτον.

Μετὰ τὴν Προῦσαν ὀλίγην ἀπόστασιν εἴχομεν νὰ διανύσωμεν ὅπως καταλήξωμεν εἰς τὸ τέρμα τῆς ὁδοιπορίας ἡμῶν καὶ ταύτην ἐσυντομεύσαμεν κατὰ τὸ δυνατόν, διότι ἐξεκινήσαμεν νύκτωρ, μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, ἀφ' οὗ τὴν ἐπομένην ἀνεχώρει ἀτμόπλοιον κατευθυνόμενον εἰς Κωνσταντινούπολιν. διήλθομεν τὴν ὁμαλὴν ὁδόν, ἥτις ἦτο παρεσκευασμένη καὶ προωρισμένη διὰ τὸν ἀπὸ Προύσης εἰς Μουδανία σιδηρόδρομον, καὶ ἤλθομεν ὑπὸ τὸ σέλας λαμπρᾶς σελήνης μετὰ 7 ὡρῶν ὁδοιπορίαν εἰς τὰ Μουδανία, τὴν ἀρχαίαν Μύρλειαν καὶ τὴν ἐπιοῦσαν, 25 Νοεμβρίου 1873, ἐπεβιβάσθημεν εἰς τὸ ἀτμόπλοιον καὶ μετά τινας ὥρας διεπεραιώθημεν εἰς τὴν περικλεᾶ τοῦ Βύζαντος πόλιν, πεντεκαίδεκα ὅλας ἡμέρας ὁδοιποροῦντες ἀπὸ τοῦ Ἰκονίου.

*
* *

Τὸ ὁδοιπορικὸν τοῦτο, βλέπετε, εἶναι ἁπλοῦν, διότι ἁπλῶς καὶ ἄνευ περιπετειῶν πρὸ εἰκοσαετίας διηνύσαμεν τὸν δρόμον τοῦτον. Σήμερον ὅμως καὶ μετ' ὀλίγον τὰς μακρὰς ταύτας ἐκτάσεις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας θὰ διασχίζῃ πυρίπνουν τὸ ἅρμα τοῦ Ἀτμοῦ, ὁπότε θὰ ἐκλίπῃ καθ' ὁλοκληρίαν καὶ πᾶς φόβος περὶ συναντήσεως λῃστῶν ἢ ἄλλων κακοποιῶν, ἀμερίμνως δὲ ὅλως θὰ μεταβαίνωσι ἀπὸ τῶν ἐνδοτέρων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας εἰς τὴν βασιλεύουσαν καὶ τἀνάπαλιν καὶ ἀλλαχοῦ οἱ Μικρασιᾶται καὶ εἴ τινες ἄλλοι ξένοι, ἀλλ' ἆρά γε ὁ διάτορος συριγμὸς τῆς ἀτμηλάτου ἁμάξης δὲν θὰ τρέψῃ εἰς φυγὴν καὶ ἀνεπιστρεπτεὶ πολλὰ καὶ ἀρχαῖκὰ καὶ ἀφελῆ ἤθη καὶ ἔθιμα τῶν πτωχῶν μέν, ἀλλ' ὅπως δήποτε

ποτε εὐδαιμόνων κατοίκων τῆς εὐκλεοῦς χερσονήσου ; Ἆρά γε θὰ κατορθώσῃ ἡ ἐπικειμένη συγκοινωνία, ἡ μέλλουσα σπουδαίως νὰ συντάμῃ τὰς πολυημέρους ἀποστάσεις, θὰ κατορθώσῃ σὺν τοῖς ὀθνείοις ἤθεσι καί τι, ἐλάχιστον ἔστω, μόριον εὐπραγίας νὰ διοχετεύσῃ παρὰ τοῖς Μικρασιάταις ἀντάλλαγμα τῆς ἀπερίττου ζωῆς, ἣν τέως μετ' ὀλιγαρκείας παραδειγματικῆς ἐβίουν ;

Ἐν Κωνσταντινουπόλει

ΙΩΑΚΕΙΜ ΒΑΛΑΒΑΝΗΣ

«ΑΙΩΝΩΝ ΒΑΘΗ»

Στὸν Ἑρμῆ τοῦ Πραξιτέλους.

ΟΤΑΝ στὸ μάρμαρο κυτῶ τὴ θεϊκὴ μορφή σου,
Θεέ μου, ποῦ ἐσκάλισε ἀμίμητα ὁ τεχνίτης,
νὰ γονατίσω μοὔρχεται, νὰ προσκυνήσω θέλω
τὰ πόδια ποῦ βαστάζουνε τέτοια 'μορφιὰ καὶ κάλλη.

Ἄχ ! καὶ νὰ ἤμουνα κ' ἐγὼ 'στὴν ἀγκαλιά σου μέσα
σὰν τὸν μικρὸ Διόνυσο—νὰ μὲ κρατᾷς κοντά σου·
νὰ καρτεροῦσα ἄπληστα ἀπ' τὸ κομμένο χέρι
τοῦ κάκου, τὸ μικρὸ κλωνὶ τοῦ σταφυλιοῦ πούκράτει.

Κομμένο ναὶ τὸ χέρι σου, ἀλήθεια εἶνε κομμένο·
κι' ὅμως, Ἑρμῆ μου, μὲ βαστᾷ 'μπροστά σου καρφωμένο
καὶ μ' ἀναγκάζει ἄθελα χαμαὶ νὰ γονατίσω,

Νὰ γονατίσω ! καὶ νὰ ποῦν τοῦ ἄπιστου τὰ χείλη
τὴν πρώτη τους τὴν προσευχή· —γιατὶ Θεό δὲν ἔχει·
θρησκεία ἔχει τὸ Καλό, Θεό του τὸ Ὡραῖο !

Μ Δ ΦΡΑΓΚΟΥΔΗΣ

"ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΧΩΡΙΣ ΣΚΟΠΟ,,

Ι. ΟΙ ΩΡΕΣ

ΜΙΑ μιὰ προβαίνουνε οἱ ξανθὲς τοῦ ξανθοῦ Ἥλιου κόρες,
οἱ Ὧρες. . .

Μύρια διαμάντια λάμπουνε τῆς πρωϊνῆς τῆς πάχνης
στὸ κρεμαστό, μεσόκλωνα, πλεμμάτι τῆς ἀράχνης·
κι' ὅπου δροσιὲς αὐγερινὲς καὶ φουντωμένοι ἀπόσκιοι
μαζὶ μὲ χίλια ὀνείρατα καὶ ἡ ψυχή μου βόσκει.

Μιὰ μιὰ προβαίνουνε οἱ ξανθὲς τοῦ ξανθοῦ Ἥλιου κόρες,
οἱ Ὧρες . . .

Καὶ τόρα πίσω ἀπ' τὸν σγουρὸν νὰ ξεπετάῃ τὸν τίλλιο
βλέπω, σὰ κόκκινο πουλί, τῆς ἄνοιξης τὸν ἥλιο,
ποὺ μέσ' ἀπ τὰ κλαδόφυλλα τὸ πρῶτο φῶς του ρίχτει
καὶ μὲ τὸν ἥσκιον, στὴ βαθιὰ τὸ χλόη πλέκει δίχτυ.

Μιὰ μιὰ προβαίνουνε οἱ ξανθὲς τοῦ ξανθοῦ Ἥλιου κόρες,
οἱ Ὧρες. . .

Μ' ἄλλες ψυχὲς μυριόχρωμες στὰ λούλουδα τριγύρω,
ποὺ τὴ σταχτὴ μοσκοβολιὰ ρουφοῦνε καὶ τὸ μῦρο,
—σμύρνα, βενζόη, ὁποπονάξ, κορύλοψις καὶ μόσκοι—
σὰν ὄνειρο μεσημερνὸ καὶ ἡ ψυχή μου βόσκει.

Μιὰ μιὰ προβαίνουνε οἱ ξανθὲς τοῦ ξανθοῦ Ἥλιου κόρες,
οἱ Ὧρες . . .

SISMANOGLIO MEGARO

Τῶν λουλουδιῶν τὰ πέταλα θαρρεῖς οἱ αὔρες παίρνουν
ἢ κάποια ἀπόκρυφα Στοιχειὰ τέτοια λουλούδια σπέρνουν,
—ἄσπρα, γαλάζια, κόκκινα—ὅσο οἱ ψυχὲς πετᾶνε,
στὸ δρόμο τῆς ἀγάπης των, ποὺ τὴν ἀνθοβολᾶνε.

Μιὰ μιὰ προβαίνουνε οἱ ξανθὲς τοῦ ξανθοῦ Ἥλιου κόρες,
οἱ Ὧρες . . .

Μὲς ἀπ τὰ φύλλα τὸ στερνὸ τὸ φῶς του ὁ ἥλιος ρίχτει
καὶ μὲ τὸν ἥσκιο στὴ βαθιὰ τὴ χλόη πλέκει δίχτυ
Κ' ἔτσι θαρρῶ—σὰν τῶν δενδρῶν τὰ φύλλα κουνηθοῦνε—
πῶς μές στοῦ Ἔρωτα, οἱ ψυχές, τὸ δίχτυ θὰ πιασφοῦνε,
Δορίνα, θὰ πιασθοῦνε!

Καὶ μιὰ μιὰ χάνουνται οἱ ξανθὲς τοῦ ξανθοῦ Ἥλιου κόρες
οἱ Ὧρες . . .

Κων)πολις, 1896

ΓΡΥΠΑΡΗΣ.

— Ἀλήθεια, ὁ σιδηρόδρομος εἶνε μία ἀπὸ τὰς λαμπροτέρας ἐφευρέσεις τοῦ κόσμου . . .
— Βεβαίως. Εἰς αὐτὸν ὀφείλει ὁ ἄνδρας μου τὴν περιουσίαν του.
— Πῶς! μήπως ἐχρημάτισε μηχανικὸς κανενὸς σιδηροδρόμου;
— Ἄ! μπᾶ! Ἀλλ' ὁ μακαρίτης ὁ θεῖός του ἦτο μὲ τὴν ἁμαξοστοιχία ἐκείνη ποῦ συνεκρούσθη τῆς προάλλαις. . .

SISMANOGLIO MEGARO

ΜΑΡΗΣ ΒΑΛΙΑΝΟΣ

ΜΑΡΗΣ ΒΑΛΛΙΑΝΟΣ

Ὁ ἀείμνηστος Μαρῆς Βαλλιάνος, ὁ ἱδρυτὴς τοῦ μεγάλου ἐμπορικοῦ οἴκου, τοῦ κρατοῦντος ἀπὸ πολλῶν ἤδη δεκαετηρίδων τὰ σκῆπτρα τοῦ παγκοσμίου ἐμπορίου τῶν σιτηρῶν, ὁ δωρήσας εἰς τὸ ἔθνος τὸ πολυτελὲς μέγαρον τῆς Ἐθν. Βιβλιοθήκης, ὑπῆρξεν ἡ ἐνσάρκωσις τῆς ἐμπορικῆς μεγαλοφυΐας τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς καὶ ἡ προσωποποίησις τῆς παροιμιώδους ἐργατικότητος τῶν Κεφαλλήνων. Ὁ βίος του ὅλος δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς μοναδικὸν ὑπόδειγμα περὶ τοῦ τί δύναται νὰ κατορθώσῃ ἡ ἀνένδοτος δραστηριότης καὶ ἡ πίστις πρὸς τὴν ἐργασίαν, ὅταν συνοδεύεται μὲ θέλησιν χαλυβδίνην καὶ πνεῦμα ἐπιχειρηματικόν.

Γεννηθεὶς ἐν τῷ χωρίῳ Κεραμιὲς τῆς Κεφαλληνίας, κατ' ἀρχὰς ἐβοήθει τὸν πατέρα του εἰς τὸν ἀγρόν, ἔφηβος δὲ γενόμενος εἰσῆλθεν ὡς ναύτης εἰς ἱστιοφόρον πλοῖον ὅπερ ἐναυάγησεν εἰς τὰς ἀκτὰς τοῦ Ταϊγανίου, ἔνθα διέμεινεν ἔκτοτε. Κατ' ἀρχάς, διῆλθε σκληρὰς ἡμέρας παλαίων τὸν περὶ ὑπάρξεως ἀγῶνα, ἄγνωστος, ἄνευ προστασίας καὶ μέσων, ἐν τῇ ξενητειᾷ. Βαθμηδόν, δι' ἄκρας φειδοῦς, ἐξοικονομήσας μικρόν τι ποσὸν ἐγένετο ἰδιοκτήτης μικρᾶς φορτηγίδος (λόρκας), ἥτις ὑπῆρξεν ἡ πρώτη πηγὴ τοῦ πλούτου του. Τὰ ἐξ αὐτῆς πρῶτα κέρδη ἔσπευσε νὰ ἀπασχολήσῃ εἰς τὸ ἐμπόριον τῶν σιτηρῶν. Ἡ πρώτη ἐμπορικὴ ἐπιτυχία ἀνάγεται εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς πολωνικῆς ἐπαναστάσεως, ὁπόταν ἐγένετο προμηθευτὴς τοῦ ῥωσσικοῦ στρατοῦ. Ταύτην ἐπηκολούθησε καὶ δευτέρα, κατὰ τὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον, καθ' ὃν ἡ ἔκτακτος καὶ θαυμασία ἀγχίνοιά του διέγνω καὶ εὗρε στάδιον ἐνεργείας εὐρύ. Τότε, ἐνῷ ὅλος ὁ ἐμπορικὸς κόσμος ἔμενεν ἀναποφάσιστος πρὸ τῆς ἀβεβαιότητος καὶ τῶν κινδύνων, μόνος ὁ Μαρῆς Βαλλιάνος, ἀπελθὼν εἰς Βλαχίαν ἠγόρασε μεγάλας ποσότητας σιτηρῶν, γουναρικῶν καὶ ἄλλων ἐφοδίων, δι' ὧν, μὲ κίνδυνον τῆς ἰδίας ζωῆς καὶ περιουσίας, ἐπρομήθευε τοὺς συμμαχικοὺς στρατούς, κινδυνεύοντας νὰ ἀπολεσθῶσιν ἐκ τοῦ ἀγρίου χειμῶνος ἔξωθεν τῆς Σεβαστουπόλεως. Ἐκ τῆς ἐπιχειρήσεως ταύτης ἐκέρδισε μυθώδη ποσά. Ἔκτοτε τὰ

SISMANOGLIO MEGARO

ἑκατομμύρια συνέρρεον καὶ ἐπολλαπλασιάζοντο εἰς τὰς χεῖράς του, οἱονεὶ ὑπείκοντα εἰς ἀκατανίκητον μαγικὴν δύναμιν. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἀνεδείχθη ὁ ὕπατος τῶν ἐμπόρων τῶν σιτηρῶν καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην, συστήσας ὑποκαταστήματα εἰς ὅλα τὰ ἐμπορικὰ αὐτῆς κέντρα. Οὕτως ἱδρύθη ὁ κολοσσιαῖος καὶ περιώνυμος οἶκος Βαλλιάνου. Τριακόσια καὶ τετρακόσια πλοῖα εὐκόλως ἐναυλοῦντο ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἀπεστέλλοντο εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου, ἐν ᾗ δὲ ἐποχῇ ἡ ἱστιοφόρος ἑλληνικὴ ναυτιλία ἔφθινεν ἀνταγωνιζομένη πρὸς τὸν ἀτμόν, ὁ Μαρῆς Βαλλιάνος κατώρθωσε νὰ ζωογονήσῃ αὐτὴν καὶ νὰ δώσῃ ἐργασίαν καὶ τροφὴν εἰς χιλιάδας Ἑλλήνων ναυτῶν. Εἰς πλείστους ὅσους συμπατριώτας του, καταφεύγοντας πρὸς αὐτόν, ἀπέβη εὐεργετικώτατος. Πλεῖσται μεγάλαι περιουσίαι ἐδημιουργήθησαν ἐκ τοῦ μηδενὸς διὰ τῆς ἁπλῆς εὐνοίας τοῦ Βαλλιάνου Εἶνε γνωστόν, μεταξὺ πολλῶν ἄλλων, τὸ ἀνέκδοτον ἐκεῖνο, καθ' ὃ, ἐπιθυμῶν νὰ συνδράμῃ πτωχὸν συμπατριώτην του, ἄξιον τῆς ἐκτιμήσεώς του, τὸν κατέστησε πλούσιον ἐν ἀστήματι μηνὸς μόνον, προαποστείλας αὐτὸν εἰς Ἰταλίαν μὲ φορτίον σίτου καὶ ἐπιβραδύνας ἐπίτηδες τὴν ἀποστολὴν ἄλλων, ὁπότε, ἐπελθούσης ζητήσεως, ἡ τιμὴ τοῦ εὐνοουμένου φορτίου ὑπερετιμήθη καταπληκτικῶς.

Ὁ Μαρῆς Βαλλιάνος ἦτο, δύναταί τις εἰπεῖν, τὸ ἰδεῶδες τῆς ἐνεργητικότητος, μέχρι βαθέως γήρατος. Ἠγείρετο πάντοτε τὴν πρωΐαν καὶ ἐπεδίδετο εἰς τὴν ἐργασίαν, πολὺ πρὸ τῶν ὑπαλλήλων του καὶ τῶν ὑπηρετῶν του ἀκόμη Εἶχε μνήμην ἀπέραντον, διαύγειαν πνεύματος καὶ παρατηρητικότητα θαυμασίαν, κρίσιν δὲ βαθυτάτην, χωροῦσαν μέχρι μαθηματικῆς ἀκριβείας. Ἂν καὶ ἐλάχιστα ἐγνώριζε γράμματα, ἐν τούτοις αὐτὸς ὁ ἴδιος διηύθυνε τὸν τεράστιον καὶ πολυδαίδαλον μηχανισμὸν τῶν ἐπιχειρήσεών του, οὐ μόνον κατὰ τὰς γενικὰς γραμμάς, ἀλλὰ μέχρι τῶν τελευταίων λεπτομερειῶν. Δύναταί τις εἰπεῖν ὅτι τὰ ἑκατομμύρια τοῦ σίτου, τὰ ὁποῖα ἐξαπέστελλε εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς γῆς, διήρχοντο τῆς παλάμης του πρῶτον. Συνεκέντρου τὰ πάντα εἰς ἑαυτὸν καὶ ἐξήλεγχε τὰ πάντα, μέχρι τῶν ἀσημάντων. Ὑπῆρξεν ἐποχή, καθ' ἣν τὸ παγκόσμιον ἐμπόριον τοῦ σίτου ἀνέμενε τὰ νεύματά του. Πολλάκις προέβαινεν εἰς κολοσσιαίας ἀγορὰς καὶ συνεκέντρου εἰς τὰς ἀποθήκας του ὁλόκληρον τὴν σιτοπαραγωγὴν τῆς Ρωσσίας.

Ὁ Μαρῆς Βαλλιάνος, ὁ δαπανήσας δύο ἑκατομμύρια διὰ τὴν Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην, ἠδύνατο μὲν νὰ ἀρνηθῇ ἴσως τὴν συνδρομὴν ἑνὸς ρουβλίου, ἀλλὰ δὲν ἦτο διὰ τοῦτο φιλάργυρος. Δι' αὐτὸν τὰ χρήματα ἦσαν ἀριθμοί, ἰδέα, ἐργασία. Ἐσπέραν τινά, ἐνῷ ἔπαιζεν οὐίστ, ἔμαθε τηλεγραφικῶς τὸ ναυάγιον τοῦ μεγαλειτέρου

τῶν ἀτμοπλοίων του «οἱ ἀδελφοὶ Βαλλιάνου» μετὰ τοῦ φορτίου του. Χωρὶς νὰ ταραχθῇ, νὰ συνοφρυωθῇ κἂν, ἐξηκολούθησε τὸ παιγνίδιον. Καὶ ὅμως ἡ τηλεγραφικὴ ἐκείνη εἴδησις ἐσήμαινε ζημίαν ἑνὸς ἑκατομμυρίου ρουβλίων, διότι οὔτε τὸ πλοῖον οὔτε τὸ φορτίον ἦσαν ἠσφαλισμένα.

Ἀλλ' ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ὑπῆρξε χαρακτηριστικὸν αὐτοῦ ἀξιοθαύμαστον, εἶνε ὅτι, μεθ' ὅλα τὰ ἀπέραντα πλούτη του, παρέμεινεν πάντοτε, ὁ ἁπλοῦς, ὁ ἀφελής, ὁ ἀπέριττος, ὁ εὐγενὴς Βαλλιάνος τῶν πρώτων ἡμερῶν τοῦ ἐμπορικοῦ του σταδίου. Τὰ ἑκατομμύρια δὲν τὸν ἐμέθυσαν οὔτε τοῦ ἠλλοίωσαν τὸ ἦθος καὶ τὸν χαρακτῆρα. Ὑπῆρξεν ὁ αὐτὸς ἀείποτε, τύπος ἐνεργητικότητος καὶ φιλοπονίας, μέχρι τοῦ ὀγδοηκοστοῦ ὀγδόου ἔτους τῆς ἡλικίας του, ὁπότε ἀπέθανεν τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1896. Ἀλλὰ πρωτίστως ἐθαυμάζετο ἡ μακροθυμία καὶ ἡ ἀμνησικακία του ἡ παραδειγματική, δι' ἧς καθίστατο ὄντως μέγας καὶ σεβαστός. Οὐδεμία ποτὲ λέξις πικρὰ ἢ ἐμπαθὴς ἐξῆλθε τῶν χειλέων του. Οὐδέποτε, ἂν καὶ ἠδύνατο, διενοήθη νὰ ἐκδικηθῇ ἐκείνους οἵτινες προσεπάθησαν νὰ τὸν καταστρέψωσιν ἐν τῇ συνειδήσει τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς κοινωνίας.

Ἀποθανὼν οὕτω ἐν θαλερᾷ καὶ νεανικῇ σχεδὸν ἀκμῇ καὶ γαλήνῃ ψυχῆς, ἐκληροδότησεν εἰς τοὺς υἱοὺς καὶ ἀπογόνους αὐτοῦ, πλὴν τῆς μυθώδους περιουσίας του, καὶ ὄνομα σεβαστὸν καὶ ἀξιόζηλον, τὸ ὁποῖον θὰ συμβολίζῃ εἰς τοὺς μεταγενεστέρους τὴν ἐμποροικὴν μεγαλοφυΐαν τοῦ Ἕλληνος, οἵαν ἀνέδειξεν ὁ ἀείμνηστος Βαλλιάνος, ὁ τὰ πάντα ὀφείλων εἰς ἑαυτὸν καὶ τὴν ἰδίαν του ἐργασίαν.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

εἰς ἕναν φίλον μου μυταρᾶν.

Μὴ φταρνιστῇς 'μπροστά μου, 'ς τὸ θεό σου,
γιατί ὀμπρέλα, βλέπεις, δὲν βαστῶ.
Χαρὰ θεοῦ ἡμέρα!—ποῦ νὰ φανταστῶ
πῶς θὰ συντύχαινα τὸ μῦτο τὸ δικό σου.

Μ. Α. ΖΩΡΑΣ

Η ΜΝΗΣΤΗ ΤΟΥ ΟΥΡΑΝΟΥ

ΕΝ ΤΩι ΜΑΡΓΑΡΙΤΗι ΤΟΥ ΔΟΥΝΑΒΕΩΣ

— Ἐὰν εἶναι δυνατόν, πέμψατέ μοι, παρακαλῶ, σελίδας τινὰς ἐκ τῶν ἐντυπώσεων τοῦ ταξειδίου σας διὰ τὸ Ἡμερολόγιόν μου, μοὶ εἴπατε, φίλε κ. Σκόκε, ὅτε διὰ Βιέννην ἀνεχώρουν.

— Ἴσως, ἀπήντησα, διότι ὀλίγην εἶχον πεποίθησιν, ὅτι, διαρκοῦντος τοῦ ταξειδίου μου, θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ εὕρω τὴν εὐκαιρίαν, ὅπως γράψω ἐντυπώσεις ἐντὸς δωματίου ξενοδοχείου.

Μόλις ὅμως εὑρέθην ἐν τῇ παρὰ τὴν Βουδαπέστην νήσῳ τῆς Μαργαρίτας καὶ ἔλαβον ἰδέαν τινὰ τοῦ παραδείσου,— χωρὶς νὰ ταξειδεύσω μέχρι τοῦ οὐρανοῦ διὰ πραπαρασκευῆς μου ἔν τινι μοναστηρίῳ,— ἀνεμνήσθην τῆς παρακλήσεώς σας, μοὶ ἐγεννήθη δὲ ἡ ἐπιθυμία νὰ διατηρήσω διὰ σκιαγραφίας τὰς ἐπὶ τῇ ὅλως ἐκτάκτῳ καλλονῇ τοῦ μαγευτικοῦ ἐκείνου τοπείου ἐντυπώσεις μου. Ποῦ δὲ ἄλλοθι ἢ ὑπὸ τὴν ἡδύπνουν καὶ ἥρεμον σκιὰν τῶν θελκτικῶν τοῦ νησυδρίου δένδρων, παρὰ τὸ νανούρισμα τῶν ὑδάτων τοῦ Δουνάβεως θὰ ἠδυνάμην νὰ πράξω τοῦτο; Βεβαίως οὐχὶ εἰς τὸ δικηγορικόν μου γραφεῖον ὑπὸ τὰς ἐμπνεύσεις τῶν Πανδεκτῶν, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον ἐντὸς τοῦ θυελλώδους βουλευτηρίου ἐν ἐποχῇ ἀγρυπνιῶν, αἵτινες πιθανῶς μὲ περιμένουσι....

Εἰς Κωνσταντινούπολιν διὰ Βελιγραδίου καὶ Σόφιας διευθυνόμενος, ἀνεχώρησα διὰ τῆς «Ἴριδος» ἐκ Βιέννης τῇ 26 Ἰουνίου 1896. Αὐθημερὸν μετὰ ποταμοπλοΐαν δωδεκάωρον, ἧς τὰ θέλγητρα δυσκόλως περιγράφονται, ἀφίχθην εἰς Βουδαπέστην, ἵνα ἐπισκεφθῶ τὴν ἐπὶ τῇ χιλιετηρίδι τοῦ Οὐγγρικοῦ Βασιλείου τελουμένην ἔκθεσιν. Ἐὰν ἡ ἐν Παρισίοις

ἔκθεσις ἐν ἔτει 1889 ἔδωκε τὴν διεθνῆ θαυμασίαν εἰκόνα τῆς ἀνθρωπίνης προόδου περὶ τὴν δύσιν τοῦ ΙΘ'. αἰῶνος, ἀδιστάκτως δύναταί τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ἡ ἑορτὴ τῶν Οὐγγρων ἀπεκρυστάλλωσε διὰ διαυγοῦς κρυστάλλου τὴν κατὰ τὸν νόμον τῆς ἐξελίξεως ἀνθρωπίνην πρόοδον καὶ κατέδειξε ζωηρῶς, τί δύναται νὰ πράξῃ λαὸς ἐν διαστήματι χιλίων ἐτῶν, αἰσθανόμενος ὡς οἱ Μαγυιάροι τῆς Ἀσίας ἐν ἑαυτῷ ζωτικότητα καὶ πεποίθησιν περὶ τοῦ μέλλοντός του....

Εἰσηρχόμεθα εἰς τὴν πόλιν, ὅτε κατὰ τὴν εἴσοδον αὐτῆς μοὶ ἐπεδείχθη ἡ νῆσος Μαργαρίτα, διαβρεχομένη ὑπὸ τοῦ Δουνάβεως καὶ ὁμοιάζουσα κολοσσαῖον πλοῖον, ἠγκυροβολημένον ἀσφαλῶς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ποταμοῦ, φορτωμένον δὲ ὑψικόρυφα δένδρα, εὐώδεις ἀνθῶνας καὶ πρασιὰς πολυποικίλτους.

Ἔχει πολλὰ καὶ λίαν ὡραῖα τοπεῖα ὁ μεγαλοπρεπής, μακρότατος καὶ γηραιός, ἀλλ' ἀείποτε μαγευτικὸς Δούναβις. Τὸ ἀριστοτέχνημα ὅμως ἐκεῖνο, τοποθετηθὲν τοσοῦτον καλῶς ὑπὸ τῆς φύσεως, ἐν τῇ εἰσόδῳ τῆς Πρωτευούσης τοῦ φιλοπροόδου Οὐγγρικοῦ βασιλείου,— μεταξὺ τῶν πρασίνων λόφων τῆς Βούδας, οἵτινες ὑπὸ ἀνακτόρων καὶ ἀγροκηπίων εἶνε κεντημένοι, καὶ τῆς ὄχθης τῆς Πέστης, κοσμουμένης διὰ μεγαλοπρεπῶν κτιρίων, ἐν οἷς διακρίνεται τὸ Κοινοβούλιον, ἀληθὲς ἀριστούργημα τῆς ἀρχιτεκτονικῆς,— λίαν ἐπιτυχῶς ἐκλήθη «**Ὁ μαργαρίτης τοῦ Δουνάβεως**».

Ἔσπευσα ἀμέσως τὴν πρωΐαν τῆς ἐπιούσης διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου,— ὑπάρχει δὲ τακτικωτάτη ἀνὰ ἡμίσειαν ὥραν συγκοινωνία,— ὅπως θαυμάσω τὴν φυσικὴν καλλονὴν τῆς Μαργαρίτας, ἐνδεδυμένης δὲ καὶ τοσοῦτον κομψοπρεπῶς τῇ βοηθείᾳ ἐντελεστάτης μοδίστας, — τῆς καλαισθήτου τέχνης. Ἀπὸ τῆς πρώτης ἐπισκέψεώς μου ὁμολογῶ, ὅτι ἐτρώθην ὑπὸ τῶν θελγήτρων της, ἔκτοτε δὲ δὲν παρῆλθεν ἡμέρα χωρὶς νὰ ἐκτελέσω τὸ πρωϊνόν μου προσκύνημα εἰς τὸν μαργαρίτην τῆς Μαργαρίτας.

Οὐδένα ἐγνώριζον ἐν Βουδαπέστῃ· ἀλλ' οὔτε ἠθέλησα νὰ γνωρίσω, εἰ καὶ εἶχον τὴν πρὸς τοῦτο εὐκαιρίαν. Ἀρκετὰς εὗρον γνωριμίας ἐν Βιέννῃ καὶ ἀσυγκρίτῳ πλείονες μὲ περιέμενον εἰς τὴν Ἀνατολήν. Ἠσθανόμην τὴν ἐπιθυμίαν νὰ δοκιμάσω καὶ τὴν εὐχαρίστησιν τῆς ἀπομονώσεως ἐντὸς με-

SISMANOGLIO MEGARO

γαλοπόλεως. Δὲν εἶμαι μὲν φύσει μισάνθρωπος, ἀλλ' ὁμολογῶ ὅτι, ἐὰν μελαγχολῇ τις ἡδέως, εὑρισκόμενος ἐν ξένῃ μεγαλοπόλει ὅλως ξένος, ἔχει ἀφ' ἑτέρου ὡς ἀντάλλαγμα τὴν εὐχαρίστησιν, ὅτι ζῇ ἐλεύθερος καὶ διευθύνει μὲ τὸν Baedeker ὑπὸ μάλης τὰ βήματά του καὶ τὰ διανοήματά του κατ' ἀρέσκειαν. Ἀλλὰ τὴν τοιαύτην ἡδονὴν πλειότερον δύναταί τις νὰ αἰσθανθῇ ἐν τῇ Μαργαρίτᾳ, διότι ἐὰν μὲν θέλῃ νὰ θαυμάσῃ τοὺς ὡραίους ὀφθαλμοὺς τῶν ὡραιοτέρων τῆς Εὐρώπης γυναικῶν, τὸ πρᾶγμα δὲν εἶνε διόλου δύσκολον, καθ' ὅσον τετράκις τῆς ἑβδομάδος αἱ στρατιωτικαὶ μουσικαὶ προσελκύουσιν ὑπὸ τὰ δροσερὰ ἐκ δένδρων κήπια τὸ ἄϊ-λάϊφ τῆς Βούδας καὶ τῆς Πέστης ἐν ταῖς δυσὶ τῆς νήσου ἀποβάθραις, ἃς ἑνώνει τροχιόδρομος ἀπὸ τῆς μιᾶς ἕως εἰς τὴν ἄλλην τῆς νήσου ἄκραν· ἀλλ' ἐὰν ἀρέσκηται, μετὰ θειοῦχον λουτρὸν ἐνδυναμωτικότατον, ὅπερ εὑρίσκει ἐκεῖ ἐν πάσει τελειότητι, εἰς μονήρεις περιπάτους καὶ εἰς θαυμασμὸν τῆς ἀψύχου φύσεως, δύναται νὰ προτιμήσῃ τὰς πρωϊνὰς ἐπισκέψεις.

Ἡ Μαργαρίτα καίπερ τοσοῦτον κομψὴ καὶ χαρίεσσα, ἔχει ἔκτασιν 70 ἑκταρίων, ἀντιστοιχούντων εἰς 700,000 □χμ. ἤτοι εἰς 700 στρέμματα. Ὅλη ἡ ἔκτασις αὕτη εἶνε εἷς συνεχὴς ἀπέραντος κῆπος, ἐν τῷ ὁποίῳ πρὸ παντὸς δὲν δύναται νὰ εἰσδύσῃ ὁ ἀπαίσιος τῶν Ἀθηναίων ἐχθρός,— ὁ καύσων, — καὶ ὁ πολὺ ἀποτροπαιότερος,— ὁ κονιορτός,— οὐ μόνον διότι ἡ Βουδαπέστη δὲν ἔχει τὸν Ἀθηναϊκὸν τοῦτον θησαυρόν, ἀλλὰ καὶ διότι τὰ ὕδατα τοῦ Δουνάβεως ἀσφαλῶς δύνανται νὰ ἐνταφιάσωσι οἱουδήποτε μεγέθους μόρια κονιορτοῦ, ἅτινα ἤθελον τολμήσει νὰ ἐπιχειρήσωσι τὸ μέχρι τῆς νήσου ταξείδιον. Οἱ ἡρωϊκότεροι ὅμως πρόμαχοι κατὰ τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου, αἵτινες δὲν δύνανται βεβαίως νὰ ὦσι διαπεραστικαὶ ὡς αἱ ἐκ τῆς φαλακρᾶς τοῦ Ὑμηττοῦ κεφαλῆς ἐκπεμπόμεναι, εἶναι τὰ ὑψικόρυφα δένδρα, ἅτινα, φυτευθέντα ἀκριβῶς κατὰ τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ, ἵστανται ὡς πράσινα τείχη ἢ οὐσάροι φύλακες, προασπίζοντες τὴν ἀγνότητα τῆς Μαργαρίτας κατὰ πάσης κακοβούλου ἐπιθέσεως οἱουδήποτε κονιορτώδους νεφυδρίου.

Ἡ νῆσος καλύπτεται ὑπὸ ποικίλων εὐρώστων δένδρων,

ἰδίως δὲ ὑπὸ φιλυρῶν, πλατάνων, καστανεῶν, πευκῶν, λευκῶν, πτελεῶν καὶ δρυῶν· ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ ἀνθῶνες καὶ θερμοκήπια κοσμοῦσι τὰ κενὰ διὰ τῶν ἐκλεκτοτέρων θάμνων καὶ ἀνθέων, ἐν οἷς καὶ περὶ τὰς δεκάκις μυρίας ροδάς, ἐξ ὧν ἀναδίδεται πανταχόθεν μεθυστικὸν ἄρωμα. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἡδυπαθοῦς ταύτης ἀτμοσφαίρας τὰ κελαδήματα τῶν ἀηδόνων καὶ ἄλλων πτηνῶν συμπληροῦσι τὴν φυσικὴν ταύτην μελῳδίαν.

Ἐκτὸς δύο ἐξοχικῶν οἴκων, δύο ξενοδοχείων, ἑνὸς κιοσκίου διὰ τὴν συναυλίαν τῶν Ἀθιγγανίδων καὶ ἑνὸς ἑστιατορίου, ὑπάρχει ἐπὶ τῆς νήσου καὶ ὑδροθεραπευτικὸν κατάστημα, ἄριστα κατηρτισμένον καὶ διατηρούμενον, διότι ὁ εὐφυὴς μηχανικὸς κ. Γουλιέλμος Τσιγμόνδης, ἔχων ὑπ' ὄψιν τὰς ἐν Βούδᾳ ὑπαρχούσας πηγὰς θειούχων ὑδάτων, ἀνεζήτησεν ἐν τῇ νήσῳ δι' ἀρτεσιανοῦ φρέατος καὶ ἐν τέλει ἀνεῦρεν αὐτὰς κατὰ τὸ ἔτος 1868 εἰς βάθος 372 ποδῶν.

Ὅλος ὁ θησαυρὸς οὗτος τῆς νήσου ἀνήκει εἰς τὸν εὐτυχῆ ἀρχιδοῦκα Ἰωσήφ, παρ' οὗ μάτην ζητεῖ ὁ δῆμος τῆς Βουδαπέστης νὰ τὸν ἀγοράσῃ, ἀλλ' ὅστις τοσοῦτον εἶνε ἐρωτευμένος μετὰ τῆς Μαργαρίτας του, καὶ δικαίως, ὥστε ἐδαπάνησε καὶ συνεχῶς δαπανᾷ μυθώδη ποσὰ πρὸς καλλωπισμὸν αὐτῆς χωρὶς νὰ ἔχῃ καὶ τὸν ἐγωϊσμόν ὅπως κρατῇ τὸν ἐπίγειον ἐκεῖνον παράδεισον εἰς τὴν ἀποκλειστικήν του χρῆσιν, ἀφοῦ ἡ ἐν πάσῃ ὥρᾳ εἴσοδος εἶνε τοῖς πᾶσιν ἐλευθέρα, ἀντιστρόφως πρὸς τὰ συμβαίνοντα εἰς ἐθνικοὺς κήπους, ὧν ἡ ἀπόλαυσις ἀπαγορεύεται εἰς τοὺς θνητοὺς κατοίκους τῶν ξηροπόλεων. Ὁ ἀλτρουϊστὴς ἰδιοκτήτης δαπανᾷ εὐχαρίστως πρὸς τέρψιν τοῦ κοινοῦ, ἔχει δὲ ἁπλουστάτην διὰ τὴν οἰκογένειάν του κατοικίαν· ἡ μεγάλη αὐτοῦ εὐχαρίστησις εἶνε ἡ εἰς τοὺς Πεσταίους καὶ τὰς ὡραίας Πεσταίας παροχὴ τοιαύτης ἐπὶ τῷ θεάματι τῆς ἐξοχῆς ἀγαλλιάσεως. Τελευταῖον γίνεται σκέψις νὰ συνδεθῇ ἡ νῆσος καὶ διὰ διακλαδώσεως μετὰ τῆς γειτνιαζούσης ὁμωνύμου γεφύρας, ἀλλ' ἐὰν ἠρωτᾶτο ἡ ἐμὴ γνώμη,— ἧς πιστεύω δὲν θὰ ληφθῇ ποτὲ ἀνάγκη,— τολμηρὸν θεωρῶ νὰ ταραχθῇ ἡ οὐρανία ἐκείνη γαλήνη τοῦ νησυδρίου μετὰ τοῦ καταπληκτικοῦ θορύβου τῆς κολοσσαίας ἐκείνης γεφύρας.

SISMANOGLIO MEGARO

Ἡ Μαργαρίτα δὲν εἶνε μόνον θελκτικὴ ἕνεκα τῶν ἀνωτέρω ἀτελῶς ἐκτεθέντων φυσικῶν καὶ ἐπικτήτων χαρισμάτων της. Ἔχει καὶ ἱστορικὰς ἀναμνήσεις, ὧν ἐρείπια σώζονται ἔτι, τὰ τῆς Παναγίας, σχετιζομένας πρὸς τὸν βίον παρθένου, ἥτις ἔδωκε τὸ ὄνομά της εἰς τὴν νῆσον καὶ ἥτις πρὶν ἢ γεννηθῇ εἶχεν ὑπὸ τοῦ πατρός της ὁρισθῇ ὡς «μνηστὴ τοῦ Οὐρανοῦ.»

Ἡ νῆσος κατὰ τὴν ρωμαϊκὴν ἐποχὴν εἶχεν ὁρισθῇ ὡς νεκρόπολις. Ἐπὶ τῶν πρώτων τῆς Οὐγγαρίας βασιλέων ἀνῆκεν εἰς τὴν δυναστείαν τοῦ Ἀρπάδου γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα (l' ile aux lièvres) Λαγόνησος. Βραδύτερον οἱ βασιλεῖς ὥρισαν αὐτὴν διὰ τὴν ἐαρινήν των διαμονήν, πολλαὶ δὲ ὀλίγον κατ' ὀλίγον οἰκοδομαὶ ἀνηγέρθησαν, ὡς μέγαρα, ναοὶ καὶ μοναί. Ἀλλ' ἐπεισόδιον ἀξιοπερίεργον ἐπὶ Βέλα τοῦ Δ'. εἶχε μεταμορφώσει τὴν ὄψιν καὶ τὸν προορισμὸν αὐτῆς.

Οἱ βασιλεῖς τῶν μαγυιάρων δὲν εὗρον ροδόσπαρτον τὸ Οὐγγρικὸν ἔδαφος, ὅταν ἀπεφάσισαν νὰ ἐγκαταστῶσιν ὁριστικῶς εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα, διότι εἰς πολλοὺς ἐξετέθησαν πολέμους μετὰ τῶν γειτόνων των ἢ ἄλλων ἐπιδρομέων καὶ τυχοδιωκτῶν. Μετὰ τὴν καταστρεπτικὴν μάχην, ἥτις ἔλαβε χώραν ἐν ἔτει 1241 παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Σάγιου ἐναντίον τῶν Ταρτάρων, ὁ βασιλεὺς Βέλας ὁ Δ', ἀπηνῶς καταδιωχθείς, μετὰ κόπου διεσώθη εἰς τὴν νῆσον Βέλιαν ἀπέναντι τῆς Φιούμε, ὅπου εἶχε μεταβῇ πρὸ αὐτοῦ καὶ ἡ οἰκογένειά του. Ἀλλ' ἡ καταδρομὴ τῆς τύχης καὶ ἐκεῖ δὲν ἀφῆκεν ἥσυχον τὸν ἀτυχῆ βασιλέα τῶν Οὔγγρων. Αἰφνιδία νόσος τῷ ἀφήρπασε ταὐτοχρόνως τὰς δύο ἀγγελομόρφους καὶ νεαρὰς θυγατέρας του,— τὴν Αἰκατερίνην καὶ τὴν Μαργαρίταν. Ἡ σύζυγός του ἦτο τότε ἐπίτοκος. Ὁ δὲ Βέλας ἐν τῇ συγκινήσει του καὶ ἐπὶ τοῦ φερέτρου τῶν ἀπολεσθέντων ἀγγέλων ὑπεσχέθη δι' ὅρκου, ὅτι ἐὰν τὸ ἀναμενόμενον τέκνον του ἦτο θῆλυ, ἤθελε προορισθῇ διὰ τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ. Ἡ βασίλισσα Μαρία μετ' ὀλίγον ἔφερεν εἰς τὴν ζωὴν θυγάτριον ὅπερ καὶ πρὸ τοῦ βαπτίσματός του ἐκλήθη Μαργαρίτα.

Μετὰ τὴν ἀπαμάκρυνσιν τῶν Ταρτάρων καὶ τὴν ἐπάνοδον τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας εἰς τὰ Ἀνάκτορα ὁ Βέλας ἀνεμνήσθη νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ὑπόσχεσίν του. Ἀμέσως διέταξε

τὴν ἐν τῇ νήσῳ κατασκευὴν ναοῦ — τῆς Παναγίας,— καὶ ἓν Μοναστήριον. Ἀμφότερα τὰ κτίρια ἀπεπερατώθησαν ἐν ἔτει 1251, ἡ δὲ βασιλόπαις Μαργαρίτα ἄγουσα τὸ ἔννατον ἔτος τῆς ἡλικίας της, εἰσήχθη εἰς τὴν μονὴν τῆς νήσου. Ἡ πριγκίπισσα, ἐθισθεῖσα ἀπὸ τῆς παιδικῆς της ἡλικίας νὰ θεωρῇ ἑαυτὴν «μνηστὴν τοῦ Οὐρανοῦ», κατέστη ὁ τύπος καὶ ὁ ὑπογραμμὸς ἐναρέτου νεάνιδος. Οἱ βιογράφοι αὐτῆς τῇ πλέκουσιν ἐγκώμια ἀρετῆς, καρτερίας καὶ θεοσεβείας. Ὅτε δὲ ἐπιδημία ἐμάστιζε τὴν νῆσον, ἡ Μαργαρίτα ἀνέπτυξε δραστηριότητα ἀκαταπόνητον ἐν τῇ ἐκπληρώσει τῶν καθηκόντων της καὶ παρὰ τὸ προσκεφάλαιον τῶν ἀσθενῶν.

Ἐν ἔτει 1262 ὁ Ὀττοκὰρ Β'. βασιλεὺς τῆς Βοημίας, ἐτόλμησε νὰ ζητήσῃ τὴν χεῖρα τῆς Μαργαρίτας, ἀλλ' ἡ μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ πρὸ τῆς γεννήσεώς της μνηστευθεῖσα ἀπέκρουσε τὴν πρότασιν ταύτην ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἀκριβῶς τὸ ἔτος ἐκεῖνο ἀπεφάσισε, πιστὴ ἐμμένουσα εἰς ἱερὰς ὑποχρεώσεις, νὰ γίνῃ μοναχή. Ἐπὶ ἐννέα ἔτη ἔμεινε τοιαύτη ἀπέθανε δὲ τὴν 15 Φεβρουαρίου 1271 καὶ ἐνεταφιάσθη κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν της, ἐκφρασθεῖσαν ἐν τελευταίᾳ θελήσει, εἰς ναΐδριον τῆς μονῆς. Ἐννοεῖται, ὅτι αἱ παραδόσεις βρίθουσι θαυμάτων, ἅτινα ἔλαβον χώραν κατὰ τὴν κηδείαν της· ὁ τάφος αὐτῆς ἔμεινεν ἀνοικτὸς ἐπὶ δώδεκα ἡμέρας, καθ' ἃς τὰ πιστὰ πλήθη, προσελκυσθέντα ἐκ τῆς ἁγιότητος τῆς ἀποβιωσάσης βασιλόπαιδος, προσήρχοντο ἐξ ἁπωτάτων μερῶν, ὅπως τὸν ἐπισκεφθῶσι. Πάντα ταῦτα συνετέλεσαν, ὅπως τὸ μέρος,— ἐν τῷ ὁποίῳ ἐβίωσε καὶ ἀπέθανεν ἡ ἐνάρετος Μαργαρίτα,— λάβῃ τὸ ὄνομά της, δι' οὗ καὶ μόνον ἔκτοτε καλεῖται: A Margits ziget, οὐγγριστί, Margaretheninsel, γερμανιστί.

Ἡ Μαργαρίτα ἀνεγνωρίσθη ἐπισήμως ὡς ἁγία ἐν ἔτει 1641. Ἀλλὰ πρὸ τούτου τὰ ὀστᾶ αὐτῆς ὑπέστησαν καταδιωγμὸν ὑπὸ τῶν Τούρκων, οἵτινες ἐν ἔτει 1626, εἰσβαλόντες εἰς τὴν νῆσον ἥρπασαν τὰ κειμήλια τῆς Μονῆς καὶ κατέστρεψαν τὰς οἰκοδομάς· εὐτυχῶς αἱ μοναχαὶ ἐπὶ τῇ εἰδήσει τῆς προσεγγίσεως τῶν ἀνθρωπομόρφων θηρίων, ἅτινα καὶ ἐπὶ 270 ἔτη οὐδόλως ἐξημερωθέντα διὰ τῆς αὐτῆς μεθόδου βασανίζουσιν ἤδη τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν Κρῆτας, παρέ-

SISMANOGLIO MEGARO

λαβον τὰ ὀστᾶ τῆς Ἁγίας Μαργαρίτας καὶ μετέφερον αὐτὰ κατ' ἀρχὰς μὲν εἰς Τυρνὼ βραδύτερον δὲ εἰς τὴν ἐν Πρεσβούργῃ μονήν.

Ἐὰν κρίνω ἐκ τοῦ τίτλου, ὀφείλω νὰ ὑποθέσω, ὅτι οὗτος παρέσυρε πλείονας ἀναγνωστρίας ἢ ἀναγνώστας, ὅπως περιέλθωσι μετ' ἐμοῦ νοερῶς τὴν μαγευτικὴν ταύτην νῆσον. Ἡ μνηστεία, ὁ οὐρανός, ὁ παράδεισος καὶ μάλιστα ὁ μαργαρίτης εἶνε θέματα, εἰσερχόμενα εὐκολώτερον εἰς τὴν ἁρμοδιότητα καὶ εἰς τὴν φαντασίαν τοῦ ὡραίου φύλου. Διὰ τοῦτο πρὸς ὑμᾶς, ὦ φίλταται ἀναγνώστριαι, ἰδιαιτέρως στρέφων τὸν λόγον, ἤδη ὅτε γινώσκετε περίπου τίς ἡ «Μνηστὴ τοῦ Οὐρανοῦ» καὶ ὁπόσον εἶνε ἐπαγωγὸς ὁ «Μαργαρίτης τοῦ Δουνάβεως», σᾶς ἀπευθύνω εὐχὴν ἐγκάρδιον, ἵνα ταχέως δοθῇ ὑμῖν ἡ εὐκαιρία, ὅπως ἐπισκεφθῆτε τὸν ἐπίγειον τοῦτον παράδεισον, ἐξ οὗ καὶ τὰς γραμμὰς ταύτας χαράσσω. Τοῦτο ἄλλως τε, ὅσον δυσχερὲς καὶ ἂν ὑποτεθῇ,— ἐν ἐποχῇ μάλιστα καθ ἣν τὸ χρυσοῦν εἰκοσόφραγκον ἔχει τὴν πρὸς τὰ ὕψη ὁρμητικὴν τάσιν,— εἶνε πάντοτε εὐκολώτερον τῆς ἐγκαταστάσεώς σας εἰς τὸν «οὐράνιον» παράδεισον, διότι πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται νὰ ἔχητε τοὐλάχιστον τὰ προσόντα τῆς ἁγιότητος τῆς θυγατρὸς Βέλα τοῦ Δ'. ὅπερ διὰ πολλοὺς εὐνοήτους λόγους δὲν μοὶ φαίνεται εὐχερές, ὡς καὶ σεῖς πιστεύω θέλετε παραδεχθῇ.

Ἔγραφον ἐν τῇ νήσῳ τῆς Μαργαρίτας (πλησίον τὴν Βουδαπέστην) τῇ 29 Ἰουνίου 1896

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ

ΠΟΘΟΣ

Τῇ δεσποινίδι Κ. Α.

Θέλα νἄμουν Ραφαήλ, παρθένα, νὰ γνωρίσω,
Ποῦ κρύβεται ἡ ἄφθαστη τῆς τέχνης του πηγή,
Νὰ πάρω χρώματα καὶ φῶς, γιὰ νὰ σὲ ζωγραφίσω,
Ἀγέραατα τὰ κάλλη σου νὰ μένουνε στὴ γῆ.

Ἤθελα νἄμουν Ἄϊνε, νὰ ἔχω γιὰ θρησκεία
Τὴν ποίησι, τὸν ἔρωτα νὰ ἔχω προσευχή,
Νὰ ἐξιστορῶ αἰώνια μὲ ἄλλη γλῶσσα, θεία,
Ταῖς χάραις σου ταῖς σπάνιαις ποῦ κρύβεις στὴ ψυχή.

Ἤθελα, κόρη, νἄμουνα, Φειδίας, γιὰ νὰ φθάσω
Τὴ θεία ὁμορφιὰ ἐκεῖ ψηλὰ στὸν οὐρανό,
Νὰ πάρω ἀχτῖνα καὶ πνοὴ σ' ἀλάβαστρο νὰ πλάσω
Τ' ὁλόχυτό σου τὸ κορμὶ γιὰ νὰ τὸ προσκυνῶ.

Ἤθελ' ἀκόμα νἄμουνα Μπετόβεν, νὰ ὁρίζω
Τοὺς ἤχους ὅπου ψάλλονται στὸ δῶμα τ'οὐρανοῦ,
Ἀπὸ τὰ χείλη Χερουβεὶμ εἰς ᾄσμα νὰ τονίζω
Τοῦ ἔρωτά μου τοὺς παλμούς, τὴν ἔμπνευσι τοῦ νοῦ.

Ἤθελα νἄμουν ὅλα αὐτὰ μαζί, γλυκειὰ παρθένα,
Εἰς κόσμους αἰθεροπλαστους μὲ σὲ πάντα νὰ ζῶ,
Γιὰ μᾶς τὰ δυὸ νὰ λάμπουνε τἄστρα τ' ἀσημωμένα,
Καὶ μόνο μου ἀντίζηλο νὰ ἔχω . . . τὸ Θεο !

Σέριφος, 1896.

Α. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΣ

SISMANOGLIO MEGARO

Η ΤΡΙΧΑ

ΚΩΜΙΚΟΣ ΜΟΝΟΛΟΓΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ [*σοβαρῶς*]

Τὸ ὡρολόγιον τῆς Μητροπόλεως Ἀθηνῶν θὰ ἐσήμαινε τὴν ἑνδεκάτην, ἐὰν δὲν ἦτο χαλασμένο. Ἡ σελήνη θὰ ἐφώτιζε τὰς ὁδούς, ἐὰν μεταξὺ αὐτῶν καὶ ἐκείνης δὲν παρενέβαινον μελανὰ νέφη. Οἱ φανοὶ τῆς πόλεως θὰ ἦσαν ἀνημμένοι, ἐὰν ὁ Καζαμίας δὲν ἔλεγε ψεύματα εἰς τὸν κύριον Δήμαρχον ὅτι θὰ ἔχωμεν σελήνην. Οὕτως θὰ ἐβασίλευεν σιγὴ νεκρικὴ καὶ σκότος βαθὺ θὰ ἐπεκάθητο τῶν Ἀθηνῶν, ἐὰν τὸ ὑπόκωφον βῆμα μυστηριώδους ἀνδρός, μελανὰ ἐνδεδυμένου, δὲν διεσκέδαζέ πως τὴν σιγὴν καὶ τὸ σιγάρον του τὸ σκότος. Ὁ ἄγνωστος οὗτος ἐβάδιζε ψηλαφητεὶ καὶ δειλῶς ὡσεὶ ὁδεύων πρὸς κρημνόν. Τὸ βῆμά του ἀσταθὲς καὶ ἀμφίβολον ὡμοίαζε τὸ βῆμα οἰνόφλυγος κινδυνεύοντος ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν νὰ κατασυντριβῇ. Καὶ ὅμως ὁ ἀνὴρ αὐτὸς οὔτε οἰνόφλυξ ἦτο οὔτε παραλυτικός, ἀλλ' Ἀθηναῖος φρόνιμος, λαβὼν τὰ προφυλακτικὰ ταῦτα μέτρα κατὰ τῶν ὁδῶν μας, διότι ἐγνώριζεν ὅτι πρὸ πολλοῦ παρῆλθον αἱ παραμοναὶ τῶν δημαρχικῶν ἐκλογῶν. — Ὁ μυστηριώδης αὐτὸς ἄνθρωπος, περιβεβλημένος τὸν σκοτεινὸν τῆς νυκτὸς μανδύαν, ἐπροχώρει ὁλονὲν διασχίζων τὴν πλατεῖαν τῆς Ἐλευθερίας. Ἐπροχώρει παρακολουθούμενος κατὰ βῆμα ὑπὸ σκιᾶς, ὁρατῆς μόνον κατὰ τὴν λάμψιν τοῦ σιγάρου του. Ποῖος ἦτο ὁ ἄγνωστος αὐτὸς καὶ τίς ἡ σκιὰ ἐκείνη; ! ! Ἀστυνομικός τις ὑπάλληλος; Βεβαίως ὄχι κατὰ τοιαύτην ὥραν. Ἀφεύκτως λοιπὸν ἦ κακοῦργός τις ἦ λωποδύτης ἦ ἥρως, ἀψηφῶν τοὺς δύο πρώτους, ὅστις ἐπροχώρει πάντοτε, τίς οἶδε πόσας σκέψεις ἀκολουθῶν καὶ ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῆς ἐπιμόνου ἐκείνης σκιᾶς. Τέλος φθάνει πρὸ πυργίσκου τινός, εὑρισκομένου ἐπὶ ἀνωνύμου στενωποῦ σκοτεινοτέρας τοῦ σκότους καὶ μυστηριωδεστέρας τῆς σιγῆς. Κροτεῖ τρὶς διὰ τῶν χειρῶν. Ἀκούεται τριγμὸς παραθύρου. Τὸ παράθυρον ἀνοίγεται, καὶ φωνὴ μόλις ἀκουομένη ἐρωτᾷ — Τίς; — Ἐγώ. — Γεώ-

γιε; — Ναί. — Ἀνάμεινον. Ἡ φωνὴ ἐσβέσθη. Τὸ παράθυρον ἐκλείσθη. Καὶ ὁ ἄγνωστος γονυπετήσας ηὐχαρίσησε τὸν Θεόν, διότι διῆλθε ὁλόκληρον Ἀθηναϊκὴν πλατείαν ὑγιὴς καὶ ἐνδεδυμένος . . . ἀφοῦ δὲν τὸν ἔγδυσαν. Μετ' ὀλίγον ἀνοίγεται ἡ θύρα πρὸς ἣν αὐτὸς βαίνει. Διαβαίνει τὸν οὐδόν της. Ἀναβαίνει μίαν κλίμακα καὶ ἐμβαίνει εἰς δωμάτιόν τι, ὅπου ἀνεμένετο. Εἰς δὲ τὸ φῶς τῆς λυχνίας ἐφάνη ἡ μορφὴ τοῦ ἀγνώστου. Ὁ ἄγνωστος ἐκεῖνος ἦτο . . . . ἡ ἀφεντιά μου. Καὶ ἡ σκιὰ ἐκείνη . . . . ἡ σκιά μου.

Μάλιστα, κύριοι, ἤμην ἐγώ, ὁ ἥρως τοῦ μυθιστορήματος, τὸ ὁποῖον θ' ἀκούσετε καὶ τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει παρὰ τέσσαρα πρόσωπα. Τὸ ἓν ἐξ αὐτῶν εἶμαι ἐγώ· μὲ βλέπετε καὶ εἶναι περιττὴ πᾶσα περιγραφή. Τὸ δεύτερον εἶναι ἡ πυργοδέσποινα, περὶ ἧς δὲν θὰ σᾶς εἴπω πολλὰ ἵνα μὴ τὴν ἐκθέσω, ὡς ἐχέμυθος σεβόμενος τῶν πατέρων μας τὴν συμβουλὴν «ὄνομα καὶ μὴ χωριό»· δι' αὐτὸ δὲν σᾶς λέγω τὸ χωριό της, ἀλλὰ μόνον τὸ ὄνομά της. Καλεῖται Ἀλκινόη Νεκταριάδου. Φαντασθῆτέ την ὡραίαν ὅσον δύνασθε, πάντοτε ὅμως μὲ μαῦρα μαλλιά. Τὸ τρίτον εἶναι ἡ σύζυγός μου, τὴν περιγραφὴν τῆς ὁποίας ἀφίνω εἰς τὸν πενθερόν μου, διδάσκαλον μὲ τὰ ὅλα του, ὁ ὁποῖος συνιστῶν αὐτὴν πρὸ τοῦ γάμου μας ἔλεξέ μοι τάδε: «Ἡ θυγάτηρ μου, ἀγαπητέ μοι, εἶναι γένους θηλυκοῦ...» εἶχε δίκαιον. «Ἀριθμοῦ ἑνὸς μόνου εἶναι κάτοχος, τοῦ λαχείου τῶν ἀρχαιοτήτων, τὸν προτιμᾷ δὲ ἀπὸ τὰ ἐθνικὰ λαχεῖα ἐκ προκαταλήψεως, διότι τὰ ἐθνικὰ καὶ τὰ σύνθετα ἐκ τοῦ τρίβω, μετρῶ κ.τ.λ. σχηματίζουσι τὴν κλητικὴν εἰς ᾶ, ὅπερ συνήθως εἶναι στερητικόν, δι' αὐτὸ μισεῖ καὶ τὸν κανόνα αὐτὸν πλὴν τοῦ πανιερωτάτου, τὸν ὁποῖον ἀγαπᾷ, διότι ὁ Δεσπότης ἔχει τὴν δύναμιν ἐκτὸς τῶν ἄλλων νὰ ἀναβιβάζῃ καὶ τὸν τόνον του (στενάζων) ὦ δέσποτα !! — πτώσεως; Ἆ! εἰς τὰς πτώσεις της εἶναι ἀνώμαλος, ἰδίως κατὰ τὰς πλαγίας, ἀπαντᾶται δὲ ἐν πάσει πτώσει, ἀλλὰ πολὺ ἐνδοτικῇ· καὶ κλίσεως... μίαν μόνην κλίσιν ἔχει, εἰς τὴν γραμματικήν, διακρίνεται δὲ εἰς τὴν ἑτοιμολογίαν. «Ἐάν, φίλε μου,» μοῦ λέγει «ἐξετασθῇ ὡς ῥῆμα εἶναι διαθέσεως παθητικῆς, καθ' ἣν τὸ ὑποκείμενον δέχεται τὴν ὑπὸ ἄλλου προσώπου προερχομένην ἐνέργειαν, ἤτοι πάσχει. Φωνῆς, λίαν ἐνεργητικῆς· χρόνου; Μὰ... εἶναι εἰκοσιπενταετὴς καὶ συζυγίας, τῆς πρώτης μετὰ τὸν γάμον σας, φρονεῖ δὲ ὅτι αἱ τρεῖς συζυγίαι εἶναι ὀλίγαι, αἱ ἐπιτρεπόμεναι ὑπὸ τοῦ νόμου, βασισθέντος ἐπὶ τῶν τριῶν συζυγιῶν τῆς γραμματικῆς. Αἱ προθέσεις της εἰσὶ

SISMANOGLIO MEGARO

καλαί. Ἀρέσκεται πολὺ εἰς τοὺς συνδέσμους, πρὸ πάντων τοὺς συμπλεκτικοὺς καὶ δι' αὐτὸ ἀγαπᾷ καὶ τὸν μὲν καὶ τὸν δέ. Ἐκ τῶν ὀνομάτων προτιμᾷ τὰ γένους ἀρσενικοῦ ὡς οὐσιαστικά, διότι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰ θηλυκὰ εἶναι ἀφῃρημένα». Βλέπετε ὅτι τὸ γοῦστο της εἶναι ἀντίθετον τοῦ ἰδικοῦ μου. Προσθέτει δὲ ὅτι «εἶναι ψιλὴ μὲ ὀξεῖαν ρῖνα. Ἔχει δασεῖαν κόμην καὶ βαρεῖαν τὴν χεῖρα» Δυστυχῶς λαμβάνω συχνότατα ἀποδείξεις τῆς ἀληθείας αὐτῆς. Ἐξακολουθεῖ ὅτι «ὀνομάζεται Γεωργία καὶ ὑπανδρευομένη σὲ τὸν Γεώργιον θὰ ἔχῃ τὸ α μακρὸν ὡς ἔχουσα τὸ ἀρσενικὸν δευτερόκλιτον. Γεώργιος — Γεωργία, Μάριος — Μαρία. Ἐκτὸς τούτου, φίλε μου, ὡς ψιλὸς θὰ ἀγαπηθῇς πολύ, διότι ἡ Γεωργία παροξύνεται.... ὅταν τῆς προτείνω κοντὸν σύζυγον καὶ μοῦ ἐδήλωσεν ὅτι ἅμα αὐτὴ ὡς μακρὰ εὑρεθῇ πρὸ βραχέος..... θὰ περισπᾶται..... περὶ τὴν εὕρεσιν ἄλλων ἀνδρῶν, ὅπερ ἄτοπον. Τέλος χαριτολογῶν διδασκαλικῶς ἐπιλέγει περὶ παραγωγῆς: Ἡ ρίζα πάντοτε τῆς οἰκογενείας εἶναι ἡ γυνή, τῆς ἰδικῆς σου θὰ ἦναι ἡ κόρη μου, σὺ δὲ ἡ κατάληξις, διότι βεβαίως ὁ σύζυγος εἶναι ἡ κατάληξις πάσης γυναικός. Λοιπὸν κατὰ τοὺς γραμματικοὺς κανόνας: Ὅταν τὸ πρόσωπον πράττει τὸ ὑπὸ τῆς ρίζης ποθούμενον σχηματίζονται τὰ παράγωγα, ἅτινα λέγονται τοῦ πράττοντος..... Ἤγουν θὰ ἦσαι τὸ ποιητικὸν αἴτιον τοῦ ὁποίου ἡ ἐνέργεια ἐπιφέρει ἀλλοίωσίν τινα.... τουτέστι τὸν ἀναδιπλασιασμόν. Ὃν ἀπαιτεῖ πάντοτε ὁ παρακείμενος..... σύζυγος· τὸν ἀναδιπλασιασμὸν τῆς συζύγου, ὅστις συντελεῖ εἰς τὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν μειλῶν τῆς οἰκογενείας..... δηλαδὴ ἐὰν συλλάβῃ..... τουτέστιν ὅταν γίνῃ συλλαβικὴ αὔξησις, ὅτε ἡ γυνὴ εἶναι δυϊκοῦ ἀριθμοῦ, θὰ ἔχῃ παράγωγα σημαίνοντα τὸ πρόσωπον. Ἐζήτησα εὐκρινέστερον τὸν τρόπον τῆς παραγωγῆς, ἀλλ' ἀπῆλθε γελῶν καὶ λέγων μοι ὅτι «τὰ εὐκόλως ἐννοούμενα παραλείπονται.»

Ἐγνωρίσατε λοιπὸν καὶ τὴν γραμματικοτραφῆ γυναῖκα μου. Εἶναι διδασκαλικωτέρα τοῦ πατρός της. Ἀγνοῶ δὲ διὰ τίνος λογικῆς καὶ αὐτὴ ἀναμιγνύει παραδόξως πως παντοῦ τὴν γραμματικήν. Δέχεται ἐπὶ παραδείγματι ὅτι δὲν ἔχει πνεῦμα, μόνον διότι ἄρχεται ἀπὸ συμφώνου τὸ ὄνομά της· ὅτι ἐπειδὴ ἔχει τὴν λήγουσάν της μακρὰν ἡ προπαραλήγουσά της δὲν τονίζεται, καὶ ἂν εὑρεθῇ μουσικός τις νὰ τὴν τονίσῃ, κατ' ἀνάγκην πρέπει κακὸν χρόνον νὰ ᾄσῃ... ἡ γυναῖκά μου. Τρώγει τόνους πα-

στοὺς συχνότατα ἵνα μὴ πάθῃ ἀτονίαν. Ἐκτὸς αὐτῶν εἶναι ἱκανὴ νὰ μοῦ τῆς βρέξῃ ἐὰν τῆς 'πῶ πῶς ἔχω φαγωμένα καὶ ὄχι πέφαγα ἢ ἐδήδοκα, ἢ ὅτι ἔχω πιεῖ καὶ ὄχι πέποκα. Τοιαύτην λοιπὸν σύζυγον φεύγων εὑρέθην εἰς τῆς Ἀλκινόης, ἥτις ἔχει καὶ μικρὸν δωδεκαετῆ ὑπηρέτην Ἄγγελον καλούμενον, ὅστις εἶναι τὸ τέταρτον πρόσωπον τῆς διηγήσεώς μου. Εἰσῆλθον, ὡς ἔλεγον ἐν τῷ δωματίῳ της. Ἡ θύρα ἐκλείσθη ὄπισθέν μου καί. . . . . Ἔφθασα καὶ ἐγὼ εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς διηγήσεως, τὸ ὁποῖον οἱ πλεῖστοι μυθιστοριογράφοι περιέγραψαν μὲ δύο σειρὰς ἀπὸ τελείας. ὁ δὲ Οὐγκὼ ἔθεσεν ἄγγελον πρὸ τῆς θύρας μειδιῶντα καὶ φέροντα τὸν δάκτυλον εἰς τὰ χείλη. Καὶ ἐγὼ λοιπὸν ἔθεσα τὸν Ἄγγελον ..... τὸν ὑπηρέτην της, ἔξωθεν τῆς θύρας, φέροντα τὸν δάκτυλον εἰς τὰ χείλη συχνότατα, διότι ἔτρωγε πάσα τέμπο καὶ κατέγινα μετὰ τῆς Ἀλκινόης εἰς τὴν συγγραφὴν τῶν τελειῶν, τὰς ὁποίας ἀφοῦ ἐθέσαμεν εἰς τὸ μέρος αὐτὸ τῆς ἱστορίας μας, ἐχωρίσθημεν. Μετὰ πέντε λεπτὰ ἤμην ἀπέναντι τῆς συζύγου μου. Ἐπὶ τῆς τραπέζης εἶδον ἕνα καλάμι ἰνδικὸν, ἀπὸ μπαστοῦνι θραυσθὲν ἐπὶ τῆς ράχεώς μου. Εφοβήθην.— Ποῦ ἤσουν, μοῦ λέγει τέτοια ὥρα. Εἶναι τρεῖς.—Ὄχι, τῆς ἀπαντῶ, εἶναι μία· λέγουσα ὅτι εἶναι τρεῖς κάμνεις χρονικὴν αὔξησιν.— Ἔστω ἀλλ' αὐτὸ τί εἶναι στὸ μάγουλό σου; Καὶ ἐγώ — Μά... μου... Α! εἶναι καλὲ ποῦ χτύπησα στὴν πόρτα χθὲς τὸ βράδυ καὶ.....— Στὴ πόρτα; Καλά, ἀλλ' αὐταῖς τῆς πούδραις, ποῦ κτύπησες καὶ τῆς 'κόλλησες στὸ ροῦχό σου;— Α! αὐταῖς εἶναι... νά, ποῦ... εἶναι ... ποῦ ..— Ποῦ;...—Νά, ἐπῆγα στὸν μπαρμπέρη, ἀδερφέ, καὶ θὰ μὲ λέρωσε, δὲν βλέπεις ποῦ εἶμαι φρεσκοξουρισμένος :!! Καὶ μ' ἐπλησίαζεν ὁλονέν, καὶ μὲ ἐξήταζεν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν. Ἤρχισα νὰ τρέμω, βλέπων τὸ καλάμι ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ διανοούμενος ὅτι ἠδύνατο νὰ εὕρῃ ἀποδεικτικόν τι τῆς ἐνοχῆς μου, ὅτε εὑρίσκει ἐπὶ τοῦ ὤμου μου μαύρην τρίχα. Ἡ σύζυγός μου εἶναι ξανθή. Ἐσκέφθην τὴν γραμματικήν, μήπως δι' αὐτῆς τῆς ἀποσπάσω τὴν προσοχὴν καὶ— Ἡ θρίξ, τῆς λέγω, εἶναι γένους θηλυκοῦ...— Τὴν βλέπω, μοῦ ἀπαντᾷ, διότι εἶναι μακρά, ἀλλὰ τίνος θηλυκοῦ εἶναι; εἰπέ μου ἀμέσως, ποῦ κάθεται; θέλω τὸν τοπικὸν προσδιορισμόν! Καὶ ἔβλεπε τὸ καλάμι ἀγρίως. Μὲ περιέχυσε ψυχρὸς ἱδρώς. Αὐτὴ δὲ ἀφρίζουσα ἐξ ὀργῆς ἐφώναζεν ὅτι αὐτὴ εἶναι ἀνώμαλος συζυγία, ἥτις γίνεται διὰ τῆς μεταθέσεώς μου εἰς ξένον ἔδαφος, τοῦ ὁποίου ἡ μετοχὴ εἶναι κατηγορηματικὴ καὶ γίνεται αἰτία νὰ πάσχῃ ἡ ἰδική της ἔκθλιψιν.... συζύγου καὶ ἡ χρᾶσίς της δὲν ἐπιτρέπει τοιαύτας ἀνωμαλίας. Τέλος τῇ ὑπέμνησα

SISMANOGLIO MEGARO

ὅτι τὸ ἀνδρόγυνον εἶναι σύνθετον ἐκ τοῦ ἀνὴρ καὶ γυνὴ καὶ ὅτι κατὰ τὸν κανόνα ἐνίοτε τὰ σύνθετα χωρίζονται εἰς τὰ συνθετικά των. Ἀλλ' αὐτὴ (σοβαρῶς) μετὰ τρεμούσης χειρὸς καὶ παλλούσης καρδίας λαμβάνει τὸν κάλαμον... ἀπὸ τὸ τραπέζι... ἵνα μοῦ ἐκφράσῃ..... τὴν πρὸς τὸν κανόνα αὐτὸν ἀποστροφήν της.

Τὸ ὡρολόγιον τῆς Πλατείας Ψυρρῆ ἐκτύπησε μίαν ὥραν καὶ ἡ γυναῖκά μου δύο μπαστουνιαῖς ἐπὶ τῆς ῥάχεώς μου, αἵτινες μὲ ἐδίδαξαν νὰ ἐκλέγω ἄλλοτε γυναῖκας μὲ μαλλιὰ χρώματος τῶν μαλλιῶν τῆς συζύγου μου.

Ι. Δελικατερινης

Σ' ΕΝΑ ΣΥΝΑΔΕΛΦΟ

Χορτασε ἄν θὲς τὸ μῖσος σου σ' ἐμένα,
Ρούφηξέ μου τὸ αἷμα 'ς τὴ στιγμή,
Ὅταν φραγμὸς ἐγίνηκε σ' ἐσένα
Μιὰ ταπεινὴ καὶ δύστυχη ζωή.
Δὲν κρύβουμαι ἀπὸ πίσω ἀφ' τὰ παιδιά μου,
Ἐμπρὸς 'ς τὸν ἥλιο ἐγὼ σὲ καρτερῶ,
Γένου λεοντάρι ἀνήμερο μπροστά μου
Μ' ἀνέκφραστη ἡσυχία θὰ σὲ θωρῶ.
Ἡ τρομερὴ τοῦ κόσμου ἀνεμοζάλη
Δὲ μοῦ γέρνει τὸ μέτωπο 'ς τὴ γῆ,
Οὔτε 'ς τὸν πλάστη κλίνω τὸ κεφάλι,
Μὰ μόνο 'ς τὸ φτωχό, 'ς τὴν ἀρετή.
Σπάραξέ μου τὸ δύστυχο τὸ σῶμα,
Κάμε νὰ χύσω δάκρυα θλιβερά,
Κράξε σιμά σου τὰ παιδιά μου ἀκόμα
Γιὰ νὰ αἰσθανθῇς περσότερη χαρά.
Κι' ὅταν θὰ βόσκῃς μεσ' 'ς τὰ σωθικά μου
Θὰ σηκώσω τὰ χέρια 'ς τὴ στιγμή,
Νὰ ξερριζώσω μόνος τὴν καρδιά μου
Νὰ 'ς τὴ ριξω 'ς τὸ πρόσωπο μ' ὁρμή.

Στεφανος Μαρτζωκης

ΣΟΦΟΚΛΗΣ Κ. ΒΟΥΡΝΑΖΟΣ

Ο ΜΕΓΑΣ ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ ΤΗΣ ΜΙΤΥΛΗΝΗΣ

Μιτυλήνη, Ἰούλιος τοῦ 1896

Φίλτατέ μοι κύριε Σκόκε

Ἀναντιρρήτως ὁ βίος τῶν εὐγενῶν ἀνδρῶν, ὅσοι ἀφιερώθησαν ὁλοψύχως καὶ εἰργάσθησαν ὑπὲρ τοῦ κοινωνικοῦ ἀγαθοῦ δέον νὰ ὑπόκηται εἰς ἀεὶ ὑπόδειγμα ἀμίλλης καὶ μιμήσεως τοῖς ἐπιγενεστέροις. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ὑμέτερον κάλλιστον ***Ἡμερολόγιον***, τὸ τόσῳ γνωστὸν καὶ προσφιλὲς ἀνὰ τὸ Πανελλήνιον, προτίθεται οὐ μόνον τὴν φιλολογικὴν φυσιογνωμίαν ἑκάστου ἔτους νὰ παρέχῃ εἰς ἡμᾶς τοὺς ἔξω Ἕλληνας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐργάτας τῆς κοινωνικῆς προόδου νὰ γνωρίζῃ ἑκάστοτε εἰς τὸ ἑλληνικὸν δημόσιον διὰ τῆς καταχωρήσεως τῶν εἰκόνων των, νομίζω ὅτι ἐν τῇ βιογραφικῇ πινακοθήκῃ τοῦ προσεχοῦς Ἡμερολογίου τοῦ 1897 ἐπαξίως δύναται νὰ καταλάβῃ θέσιν τινὰ καὶ ἡ συμπαθὴς καὶ ἀγαθὴ μορφὴ τοῦ ἀειμνήστου

SISMANOGLIO MEGARO

στου εὐεργέτου τῆς Μιτυλήνης Σοφοκλέους Κ. Βουρνάζου, (*) οὗ σύντομον βιογραφίαν παρατίθημι ὧδε.

Ὁ ἀοίδιμος Σ. Βουρνάζος, γόνος τῆς πλουσίας καὶ ἐπὶ ἀγαθοεργίᾳ διαπρεψάσης καθ' ἅπασαν τῆς Λέσβον γνωστῆς οἰκογενείας, ἐγεννήθη τὴν 24 Σεπτεμβρίου τοῦ 1853. Διανύσας ἐνταῦθα τὰς ἐγκυκλίους σπουδάς, πεπροικισμένος δὲ ἀπὸ φύσεως καὶ ἀγωγῆς δι' ἄκρας νοημοσύνης καὶ φιλομαθείας, μετέβη εἰς Ἀθήνας πρὸς ἐκμάθησιν τῆς Νομικῆς, ἣν διέκοψε μετὰ διετῆ φοίτησιν, ἀπελθὼν τῇ ἐπιμόνῳ παροτρύνσει τοῦ πατρός του εἰς Κωνσταντινούπολιν ὅπως ἐπιδοθῇ εἰς πρακτικώτερον στάδιον, εἶτα δὲ εἰς Ὀθησσόν, συνεργασθεὶς μετὰ τοῦ αὐτόθι ἐγκρίτου ὁμογενοῦς κ. Ἀλεξ. Λάτρη. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρός του ἐπανακάμψας ἐν Μιτυλήνῃ, ὅπως τακτοποιήσῃ τὴν μεγάλην περιουσίαν, τὴν κληρονομηθεῖσαν αὐτῷ καὶ τοῖς νεωτέροις αὐτοῦ ἀδελφοῖς, εἰργάσθη καὶ ἔδρασε κοινωφελῶς ὑπὲρ τοῦ τόπου, ὡς Ἔφορος τῶν Σχολείων, ὡς Δημογέρων, κλπ. Ἐφρόντισε παντὶ σθένει νὰ ἐκπαιδευθῶσιν ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ οἱ δύο νεώτεροι αὐτοῦ ἀδελφοί, οὓς ἐλάτρευε τρυφερώτατα. Συμπαθὴς τὸ ἦθος, ἀγαπητὸς τοὺς τρόπους, εἰλικρινὴς τὸν χαρακτῆρα, εἶχε πάντοτε ἀνοικτὴν τὴν καρδίαν καὶ τὸ βαλάντιον ὑπὲρ τῶν πασχόντων, πρὸς ἀγαθοεργίαν, πρὸς γενναίας πράξεις, πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος.

Ἀτυχῶς, ὕπουλος νόσος ὑπέσκαψε τὴν ὑγείαν τοῦ πεφιλημένου ἀνδρός, ὅστις ἦτο σέμνωμα ἀληθὲς τῆς κοινωνίας μας. Καίτοι συνειδὼς τὸ ἀνίατον αὐτῆς, ἀνέμενε μετὰ φιλοσοφικῆς ψυχραιμίας τὸ μοιραῖον τέλος, ὡς ἄνθρωπος, ὅστις ἐκπληρώσας ἐν τῷ κόσμῳ ὅ,τι τῷ ἐπέβαλλεν ἡ συνείδησις, ἔμελλεν ἡσυχος νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τοὺς κόλπους τῆς κοινῆς ἡμῶν μητρός. Ἐνθυμοῦμαι ὅταν πρὸ ἐτῶν τὸν συνήντησα ἐν Ἀθήναις ἐπιστρέφοντα ἐκ Καΐρου, ὅπου εἰς μάτην τῇ συμβουλῇ τῶν ἰατρῶν εἶχε μεταβῇ πρὸς ἀνάκτησιν τῆς ὑγείας τσυ, μὲ ποίαν φιλοσοφικὴν γαλήνην μοὶ ἔλεγεν ὅτι «εἶναι καταδικασμένος εἰς θάνατον καὶ ἐπιστρέφει εἰς τὴν πατρίδα του διὰ νὰ ταφῇ ἐκεῖ, πλησίον τοῦ πατρός του.» Καὶ πράγματι μετ' ὀλίγον χρόνον, τὴν 24 Σεπτεμβρίου τοῦ 1889, ἐπέτειον τῆς γεννήσεώς του, ἀπέθανε κληροδοτήσας ἅπασαν τὴν ἐξ εἰκοσαχισχιλίων λιρῶν τουρκικῶν περιουσίαν του ὑπὲρ τῶν κπαιδευτικῶν καταστημάτων Μιτυλήνης.

*) ΣΗΜ. Δ. Η.—Τῇ ἀληθείᾳ ὀφείλομεν χάριτας εἰς τὸν ἐν Μιτυλη κάλλιστον φίλον κ. Ἀριστείδην Μάνδραν, παρασχόντα ἡμῖν τὴν εὐκο ρίαν νὰ δημοσιεύσωμεν τὴν εἰκόνα καὶ σύντομον βιογραφίαν τοῦ ἀοιδίμο καὶ εὐκλεοῦς τέκνου τῆς Μιτυλήνης.

Σύμπασα ἡ πόλις ἐπένθησε τὴν στέρησίν του, ἡ δὲ Ἐφορεία τῶν Σχολείων, γεραίρουσα τὴν μνήμην τοῦ μεγαθύμου ἀνδρὸς καὶ διερμηνεύουσα τὴν ἐκχειλίζουσαν κοινὴν εὐγνωμοσύνην, ἀνεκήρυξεν Μέγαν Εὐεργέτην, ἀπεφάσισε δὲ καὶ τὴν ἀνέγερσιν ἀνδριάντος, ὃν καὶ φιλοτεχνηθέντα ὑπὸ τοῦ διακεκριμένου γλύπτου Μπονάνου ἔστησε πρὸ τοῦ περικαλλοῦς μεγάρου τοῦ Γυμνασίου, ὀλίγον ἀπωτέρω τῆς ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ Νοσοκομείου προτομῆς τοῦ ἀειμνήστου θείου του Σοφοκλέους Π. Βουρνάζου, εἰς ὃν, διαθέσαντα ἐπίσης ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ ἅπασαν τὴν περιουσίαν του, ὀφείλεται καὶ τὸ νοσοκομεῖον μετὰ τῶν προσαρτημάτων του.

Διὰ τοῦτο λίαν εὐλόγως ἡ ἑορτὴ τῶν ἀποκαλυπτηρίων τοῦ ἀνδριάντος τοῦ ἀοιδίμου ἀνδρὸς ἐγένετο πάνδημος καὶ μεγαλοπρεπὴς τὴν 30 Ἰανουαρίου 1896, εὐλογούσης ὅλης σχεδὸν τῆς νήσου τὴν ἱερὰν μνήμην καὶ τὸ ἀγαπητὸν ὄνομα τοῦ μεγάλου εὐεργέτου Σοφοκλέους Κ. Βουρνάζου.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΜΑΝΔΡΑΣ

ΠΟΙΚΙΛΑ

Εἰς τέσσαρα πράγματα μὴ δίδῃς πίστιν : εἰς γυναῖκα, ποῦ κλαίει· εἰς ἄνδρα ποῦ ὁρκίζεται· εἰς ἵππον ποῦ ἱδρώνει· καὶ εἰς σκύλον ποῦ ἀσθμαίνει.
[Ἰταλικὴ παροιμία]

*

Εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς εἷς εἶνε ὁ νικητὴς καὶ χίλιοι οἱ ἡττημένοι.
[Δελπὶ]

*

Δι' ἐκείνους, οἵτινες ἀγαπῶσι, τὸ ἥμισυ τῆς εὐτυχίας των εἶνε νὰ τοὺς λησμονῇ ὁ κόσμος. [ὁ ἴδιος]

*

Κάμε τοῦ λαγοῦ καλὸ νὰ σηκωθῇ νὰ φύγῃ.
[Δημώδης παροιμία]

SISMANOGLIO MEGARO

ΕΚ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΤΩΝ ΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ ΜΟΥ

Η ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΝΑΠΟΛΕΟΝΤΟΣ

ΜΙΑΝ φοράν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Βουλὴν βουλευτής τις ἀγορεύων ἀνέφερε πρὸς ἐπίρρωσιν τῆς γνώμης του καὶ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος, προσέθηκε δὲ ἀμέσως μὲ τὸν ἐμφαντικὸν τόνον τῆς φωνῆς του:

— Καὶ γνωρίζετε, κύριοι, τί ἦτο ὁ Μέγας Ναπολέων;

Ἡ Βουλὴ ἔμεινεν ἐμβρόντητος· δὲν συνίστατο βεβαίως ἀπὸ ἱστορικοὺς ὡσὰν τὸν Θιέρσον ἢ ὡσὰν τὸν Ράγκε, ἀλλὰ τέλος πάντων κἄτι ἐγνώριζον καὶ αὐτοὶ διὰ τὸν ἄνδρα, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα καὶ ἡ δόξα ἐπλήρωσαν ὁλόκληρον τὸν αἰῶνά μας. Καὶ ὅμως ἠρωτῶντο ἂν τὸν ἐγνώριζον! Τίς οἶδεν ὅμως; ἴσως ἦτο κανὲν ρητορικὸν σχῆμα καὶ ὁ ῥήτωρ τὸ μετεχειρίζετο διὰ νὰ ἐκφέρῃ ὁρισμόν τινα εὔστοχον καὶ πρωτότυπον, ἐξ ἐκείνων ὅπου ἀφίνουν ἐποχήν.

Καὶ ὁ ῥήτωρ ἀφοῦ ἐσιώπησεν ἐπὶ στιγμήν, ἀνανεύων ἔπειτα καὶ βλέπων τοὺς συναδέλους του διὰ μέσου τῶν στρογγύλων μαύρων διοπτρῶν του, μὲ ἦθος αὐτάρεσκον ὡς σοφὸς διδάσκαλος ἐναβρυνόμενος ἐπὶ τῇ ἀπορίᾳ τῶν μαθηταρίων του, κατήνεγκεν ἔπειτα σφοδρῶς τὴν πυγμὴν ἐπὶ τοῦ βήματος, ὡς συνείθιζε, καὶ ἀπήγγειλε μὲ στόμφον τοὺς ἐξῆς ἀξιομνημονεύτους λόγους:

— Ὁ Μέγας Ναπολέων, κύριοι, ἦτο . . . μέγας ἀνήρ!

Καὶ ὅμως τὸ ὁμολογῶ, ἀφοῦ ἀνέγνωσα περὶ τοῦ μεγάλου Κορσικανοῦ ὅ,τι ἠδυνήθην ν' ἀναγνώσω, τὸν Θιέρσον καὶ τὸν Βάλτερ Σκώτ, τοὺς στίχους τοῦ Οὐγκὼ καὶ τοῦ Ἄϊνε, τοῦ Βερανζέρου καὶ τοῦ Μαντζόνη, τοῦ Αὐγούστου Μπαρμπιὲ καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου Σούτσου, (ὅστις ἀπὸ πολὺν ἐνθουσιασμὸν τοῦ ἀπέδωκε καὶ ἑλληνικὴν ἰθαγένειαν) καὶ τ' Ἀπομνημονεύματα τῆς Ἁγίας Ἑλένης καὶ τὸ κατηγορητήριον τοῦ Λανφρὲ καὶ τὴν ἀνατομικὴν ἀνάλυσιν τοῦ Ταὶν καὶ τόσα ἄλλα παρεμπίπτοντα, ἅτινα δὲν ἀναφέρω, διὰ νὰ μὴ φανῶ ἐπιδεικνύων πολυμάθειαν, καὶ ἀφοῦ ἐκ τῆς ἀναγνώσεως ἐσχημάτισα γνώμην καὶ ἠθέλησα νὰ τὴν

διατυπώσω ἐν μιᾷ φράσει συνοπτικῇ καὶ εὐγλώττῳ, καθὼς ὁ ἁπλοϊκὸς ἐκεῖνος Μασσαλιώτης ὅστις, ἀφοῦ κατέγεινεν ἐπὶ πολὺν χρόνον ν' ἀναγραματίσῃ τὰς Cesar l' empereur δὲν εὗρεν ἄλλον ἀναγραμματισμὸν εἰμὴ τὸ l' empereur César, κατέληξα μετὰ πολλὰ εἰς τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ ἔκφρασις ἡ διερμηνεύσασα πιστότερον τὴν ἰδέαν μου ἦτο αὐτὴ ἐκείνη ἡ ἀφελὴς τοῦ ἕλληνος βουλευτοῦ:

— Ὁ Μέγας Ναπολέων ἦτο . . . μέγας ἀνήρ!

Ἀλλ' ἀποδῶμεν ἑκάστῳ τὸ οἰκεῖον. Διὰ τὴν ἐφεύρεσιν τῆς ἐξόχου ταύτης φράσεως δὲν δυνάμεθα νὰ καυχηθῶμεν οὐδ' ἐγώ, οὐδ ὁ ρηθεὶς βουλευτής. Ἡ δόξα ἀνήκει εἰς τὸν μέγαν Ἐξαρχόπουλον. Πολὺ πρὶν ἢ ἀπαγγελθῇ ἡ φράσις εἰς τὸ ἑλληνικὸν κοινοβούλιον, τὸ σέμνωμα αὐτὸ τῆς Ἀμοργοῦ εἶχε γράψει τὸν περιβόητον καὶ ἔμπλεων Ὀλυμπίου μεγαλείου στίχον:

Ναπολέω, Ναπολέω,
Εἶσαι μέγας! ἐγὼ σοῦ τὰ λέω!

* *
*

Ἀνδρὸς χαρακτὴρ ἐκ λόγων γνωρίζεται. Ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἐπιστολῶν ἔτι περισσότερον. Ἐν τῇ μονώσει, ἐν ᾗ γράφεται ἡ ἐπιστολὴ ὁ ψυχικὸς χαρακτὴρ μὴ δεσμευόμενος ἐξ ἀμέσων ἐντυπώσεων, περιβάλλεται καὶ αὐτὸς τρόπον τινὰ τὸν κοιτωνίτην του, ὅσον δὲ ἐπιτετηδευμένον καὶ ἂν ἦνε τὸ ὕφος, διαφαίνεται, ἐν μέρει τοὐλάχιστον, γυμνός.

Ὁ Ναπολέων ἔγραφε σπανίως κατὰ τὸ κυρίως αὐτοῦ ἐνεργὸν στάδιον· ἀνὴρ δράσεως κατ' ἐξοχήν, δὲν ἠρέσκετο νὰ κατατρίβῃ τὸν καιρόν του γράφων, εἰμὴ ὅτε καὶ διὰ τῆς γραφίδος ἐδημιούργει. Συγγραφεὺς ὑπῆρξε κατὰ τὴν πρώτην του νεότητα, γράψας πραγματείας καὶ διηγήματα, φέροντα τὴν σφραγῖδα τῆς ἐπιτετηδευμένης αἰσθηματικότητος τῆς ἐποχῆς του ὅτε οὐδὲν ἀκόμη προεμήνυε τὸ μεγαλεῖόν του. Ἀπέθηκε τὸν κάλαμον τοῦ ἐνδόξου του σταδίου, ὅτε κατὰ τὸν Οὐγκὼ

Dejà Napoléon perçait sous Bonaparte,

τὸν ἐπανέλαβε δὲ εἰς τὴν νησῖδα, ἥτις ἐχρησίμευσεν ὡς εἱρκτὴ καὶ τάφος του κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἐπιβεβλημένης ἀργίας του καὶ ἔγραψεν, ἰδιοχείρως ἢ ὑπαγορεύων, τὴν ἱστορίαν τῶν διαφόρων αὐτοῦ ἐκστρατειῶν. Ἐν τῷ μεταξὺ ὅ,τι συνεδέετο ἀμέσως μὲ τὴν δρᾶσίν του τὴν μεγαλοφυᾶ καὶ ἀπέραντον συνέτασσεν ὁ ἴδιος· τῆς τοιαύτης δ' ἐργασίας του μνημεῖον ὑπελείφθησαν εἰς τοὺς μεταγενεστέρους τὰ πολεμικά του δελτία καὶ αἱ ἐπιστολαί.

Τὰ πρῶτα παρέμεινον ὡς ὑπόδειγμα τοῦ ὅλως ἰδιαιτέρου αὐ-

SISMANOGLIO MEGARO

τοῦ εἴδους τῆς φιλολογίας. Ἐν αὐτοῖς μὲ ὕφος ἰδιόρρυθμον, ἀλλ' ἔντονον, βροντᾷ, ἀστράπτει, ξυγκυκᾷ τὴν Εὐρώπην, ὡς ὁ Περικλῆς ἄλλοτε τὴν Ἑλλάδα, ἀπειλεῖ ἢ βραβεύει, ἐγκωμιάζει ἢ κατακρίνει, διανέμει τὴν δόξαν κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῷ καὶ χαράσσει τὰ ὅρια ἐντὸς τῶν ὁποίων ἐπιθυμεῖ νὰ βαδίσῃ ἡ ἱστορία, τὴν ὁποίαν καὶ αὐτὴν ἤθελε νὰ σύρῃ δεσμίαν ἐξόπισθεν τοῦ ἅρματός του ὁ αὐταρχικώτατος δορυκτήτωρ. Ὡς καὶ αὐτὴν τὴν ὀνομασίαν τῶν μαχῶν ἐννοεῖ ν' ἀποδίδῃ ἐκεῖνος· οὕτως, ἐπὶ παραδείγματι, ἀνέγνωσα κάπου ὅτι ἡ στρατιὰ ἡ πολεμήσασα πεισματωδῶς παρὰ τὸν Δούναβιν κατὰ τῶν Αὐστριακῶν ἐν ἔτει 1809 ἔμαθεν ὅτι ἡ μάχη ἐκείνη τῆς 6 Ἰουλίου ἀπεκλήθη μάχη τοῦ Βάγραμ ἐκ τῆς παρισινῆς Ἐπισήμου Ἐφημερίδος. Καὶ ἡ μὲν ἐπίσημος ἱστορία ὑπέκυψε δορυάλωτος ἐνόσῳ ἐκεῖνος ἐκυριάρχει· ἀλλ' ἡ ἀληθὴς καὶ ἀνεξάρτητος ἐτήρησε τὴν ἀδέκαστον αὐτῆς εὐσυνειδησίαν· ὅτε ἦλθεν ἡ ὥρα νὰ λαλήσῃ, ἀνεστήλωσε τὴν ἀλήθειαν καὶ ἀπέδωκεν ἑκάστῳ τὸ πρέπον. Καὶ ἀναφέρω πρὸς πίστωσιν δύο μόνα παραδείγματα. Ὁ στέφανος τὸν ὁποῖον ὁ ἄπληστος δόξης στρατηλάτης ἐπεφύλαξε δι' ἑαυτὸν ἐπὶ τῇ περιφήμῳ νίκῃ τῆς Ἰένης, ἀπεδόθη κατόπιν ὑπὸ τῆς ἱστορίας εἰς τὸν ἐπιφανῆ στρατάρχην Δαβού, τὸν ἥρωα τοῦ Ἄουερσταδ, εἰς ὃν ἀνῆκεν. Ἡ δὲ προαναφερθεῖσα μάχη τοῦ Βάγραμ ἡ διαλαληθεῖσα ὡς νίκη ἐθεωρήθη κατόπιν ὑπὸ τῆς ἱστορίας μᾶλλον ὡς ἥττα, ὅπως δὲν θεωροῦνται νίκαι καὶ ἡ τοῦ Ἔσλιγκ καὶ ἡ τοῦ Ἀϋλώ (1).

Αἱ δὲ ἐπιστολαὶ ἦσαν πολυάριθμοι καὶ περισυλλεγεῖσαι ἀπήρτισαν ἀρκετοὺς τόμους. Πολλαὶ ἐκδόσεις αὐτῶν ἐγένοντο, ἀλλὰ πᾶσαι ἀτελεῖς. Ἡ σχετικῶς πληρεστέρα ἦτο ἡ γενομένη κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς Δευτέρας Αὐτοκρατορίας ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν ἐπιτροπῆς προεδρευομένης παρὰ τοῦ πρίγκιπος Ναπολέοντος, τοῦ περιφήμου Πλὸν-Πλόν. Ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ἐκδόσεως ταύτης διὰ λόγους εὐνοήτους ἐξωβελίσθησαν ἀρκεταὶ ἐπιστολαί, θεωρηθεῖσαι ἀσύμφοροι διὰ τὴν ναπολεοντικὴν παράδοσιν. Περὶ τούτων, δημοσιευθεισῶν πρό τινος, ὁ λόγος.

*
* *

Συμποσοῦνται εἰς πεντήκοντα περίπου καὶ περιλαμβάνουσιν

(1) Τὴν μάχην τοῦ Βάγραμ θεωρεῖ ὡς ἧτταν μᾶλλον καὶ αὐτὸς ὁ Lanfrey. Αἱχμάλωτοι κατ' αὐτὴν δὲν συνελήφθησαν· ἐκυριεύθησαν ἐχθρικὰ τηλεβόλα ἐννέα, ἀλλ' οἱ Αὐστριακοὶ ἐκυρίευσαν δεκαπέντε τοιαῦτα γαλλικά. Ὅτε ἀνεγγέλθη τὸ τοιοῦτο εἰς τὸν Αὐτοκράκτορα, ἀπήντησε ψυχρῶς καὶ ὡσεὶ ἀφῃρημένος: Δεκαπέντε, μεῖον ἐννέα, ὑπόλοιπον ἕξ.— καὶ οὐδὲν ἄλλο.

ὁλόκληρον τὸ χρονικὸν διάστημα τῆς πρώτης Αὐτοκρατορίας ἀπὸ τοῦ Θερμιδώρου τοῦ ΙΒ' ἔτους (Αὐγούστου τοῦ 1804), διότι ἴσχυεν ἀκόμη τότε ἡ ἐπαναστατικὴ χρονολογία, μέχρι τοῦ 1815. Ἀποτείνονται αἱ πλεῖσται πρὸς τὸν διάσημον Φασέ, τὸν ἐπὶ τῆς ἀστυνομίας ὑπουργόν του, πρὸς τὸν διάδοχον αὐτοῦ στρατηγὸν Σαβαρύ, πρὸς διαφόρους ἀνωτέρους λειτουργοὺς τοῦ Κράτους, πρὸς τὸν ἀντιβασιλέα Εὐγένιον, πρὸς τὸν Μυρὰ καὶ πρὸς τὴν αὐτοκράτειραν Μαρίαν Λουΐζαν. Εἶνε πᾶσαι ὀλιγόστιχοι καὶ ἀφορῶσιν εἰς παντοῖα θέματα, ἰδίᾳ δὲ εἰς ζητήματα τῆς ὑπηρεσίας.

Εὐθὺς ἀμέσως ἐμποιοῦσιν κατάπληξιν ἐν αὐτοῖς δύο τινά· ἐν πρώτοις τὸ ἔκτακτον σθένος τοῦ νοὸς τοῦ γράφοντος, ὅστις ἐγγὺς ἢ μακρὰν τῆς καθέδρας τοῦ βασιλείου του σκέπτεται περὶ πάντων, προνοεῖ περὶ πάντων, ἔχει γνῶσιν πάντων τῶν συμβαινόντων. Τίποτε δὲν τοῦ διαφεύγει ἐκ τῶν λαμβανόντων χώραν εἰς τὸ Κράτος αὐτοῦ τὸ ἀπέραντον, τὸ χαῶδες, εἰς τὸ ὁποῖον συνέπηξε μὲ δύναμιν κοσμογονικὴν λαοὺς καὶ φύλα καὶ γλώσσας καὶ ἤθη ἀνόμοια, τὸ πνεῦμά του δὲ τὸ ἰσχυρὸν πτερυγίζει ἀπὸ ἰδέας τινὸς μεγάλης, σχετιζομένης μὲ ὕψιστον πολιτικὸν συμφέρον, εἰς λεπτομέρειαν ὅλως δευτερευούσης σημασίας. Ἔπειτα προξενεῖ ζωηρὰν ἐντύπωσιν τὸ ὕφος του τὸ συνεπτυγμένον, τὸ τραχύ, τὸ ἀπότομον, τὸ ἀτημέλητον ἀλλὰ πάντοτε νευρῶδες. Ὅσον καὶ ἂν θέλῃ νὰ τορνεύσῃ τὴν φράσιν του, πάντοτε αὐτὴ ἔχει τὸν τόνον προσταγῆς βραχείας καὶ μὴ ἐπιδεχομένης ἀντίρρησιν, ἥτις ὑπενθυμίζει τὸ **concitato imperio** τῆς Ὠδῆς τοῦ Μαντζόνη.

Ἂς ἀναλύσωμεν τὸ περιεχόμενον μερικῶν ἐξ αὐτῶν· ἰδοὺ ἐπὶ παραδείγματι ἡ πρώτη αὐτῶν γραφεῖσα πρὸς τὸν Φουσὲ συνεπείᾳ φαίνεται παραπόνων καὶ ἐξηγοῦσα αὐτῷ ὅτι ὁ μανδύας τῆς στολῆς τῶν μελῶν τοῦ Νομοθετικοῦ Σώματος κατηργήθη ὡς λίαν πολυτελής. «Ἄλλως τε, προσθέτει εἰρωνικῶς, δὲν προεῖδα ὅτι εἰς τὸ πρᾶγμα τοῦτο θ' ἀποδίδετο σπουδαιότης.» Εἰς ἑτέραν ἐπιστολὴν ζητεῖ νὰ μάθῃ τίνες οἱ πράκτορες οἱ περιερχόμενοι τὸ διαμέρισμα τοῦ Μοντενότε καὶ κακολογοῦντες τὸν κώδικά του!

Ἀντιπολίτευσιν δὲν ἐννοεῖ κανενὸς εἴδους. Ἐκ Πούλτουσκ τῆς Πολωνίας ὑπὸ ἡμερομηνίαν 31 Δεκεμβρίου 1806 ἑξακοντίζει τὸν ἑξῆς κεραυνὸν ἐντὸς φακέλλου, κατὰ τὴν περίεργον φράσιν τοῦ μακαρίτου Ἀχιλλέως Παράσχου: «Κύριε Φουσέ, ἐὰν ὁ κ. Σενιὲ εἴπῃ τὸ ἐλάχιστον ἐναντίον μου, εἰδοποίησέ τον ὅτι θὰ διατάξω νὰ καθειρχθῇ εἰς τὰς νήσους τῆς Ἁγίας Μαργαρίτας. Ὁ καιρὸς τῶν ἀστειοτήτων παρῆλθεν· ἂς μένῃ ἥσυχος· αὐτὸ εἶνε τὸ μόνον δικαίωμα τὸ ὁποῖον ἔχει.» Πρόκειται περὶ τοῦ ποιητοῦ Μαρίου Ἰωσὴφ Σενιέ, τοῦ ἐκ μητρὸς ἔχοντος ἑλλη-

SISMANOGLIO MEGARO

νικὴν τὴν καταγωγὴν (1) καὶ ἀδελφοῦ τοῦ πολυκλαύστου ποιητοῦ Ἀνδρέου. Ὁ Μάριος Ἰωσὴφ ἐχρημάτισε πληρεξούσιος ἐν τῇ Συμβατικῇ συνελεύσει, ὑπῆρξε δὲ ὁ ἐπίσημος ὑμνῳδὸς τῆς Ἐπαναστάσεως. Προσεποιεῖτο τὸν ἄκρατον δημοκρατικὸν καὶ κατηγορήθη μάλιστα ὅτι διὰ νὰ ἐπιδείξῃ ρωμαϊκὴν ἀκαμψίαν, ἀφῆκε τὸν ἀδελφόν του Ἀνδρέαν νὰ καρατομηθῇ, ἀλλ' αἱ νεώτεραι ἱστορικαὶ ἔρευναι τὸν ἀπαλλάττουσι τοῦ τοιούτου ὀνείδους, πιστοποιοῦσαι ὅτι αἱ πρὸς διάσωσιν τοῦ ἀδελφοῦ ἀπόπειραί του ὑπῆρξαν ἀνίσχυροι. Μετὰ τὰ ἐπελθόντα πολιτικὰ συμβάντα καὶ τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνάβασιν τοῦ Ναπολέοντος, ὁ Σενιέ, ὡς πολλοὶ ἄλλοι συνάδελφοί του, ἔλαβε στάσιν ἠδικημένου καὶ δυσηρεστημένου ἀπέναντι τοῦ θριαμβευτοῦ. Ἀλλ' ὁ Βοναπάρτης, ὅστις δὲν ἐχώνευε τοὺς παλαιοὺς Ἰακωβίνους ἐκτὸς ἐκείνων οἵτινες ἔκαμψαν τὸν τράχηλον ἐνώπιόν του, οἷοι ἦσαν ὁ Φουσιέ, ὁ Καμβασερές, ὁ Ζὰν-Μπὸν, Σαὶντ-Ἀνδρέ, ὁ Μερλὲν καὶ ἄλλοι, δὲν ἔπαιζε μὲ τὰ τοιαῦτα πείσματα ὅπως τὸ λέγει καθαρά. Νὰ καθίσῃ ἥσυχος! αὐτὸ μόνον τὸ δικαίωμα ἔχει!... Μεγάλη ὄντως ἡ μακροθυμία τοῦ ἀνδρὸς τοῦ παρέχοντος τοιαῦτα δικαιώματα!

Ἀλλ' ἡ ἐπιστολὴ ἔχει καὶ ἐπίλογον τὸν ἑξῆς: «Μὴ ἀφίσῃς νὰ πλησιάσῃ εἰς Παρισίους ἐκείνη ἡ ἀχρεία (**cette coquine**) κυρία Στάελ. Γνωρίζω ὅτι εὑρίσκεται κάπου εἰς τὰ πέριξ.» Γνωστὴ εἶνε ἡ ἔχθρα ἡ ὑπάρχουσα μεταξὺ τοῦ Ναπολέοντος καὶ τῆς Στάελ, ὅπως εἶνε γνωστὸν καὶ τὸ ἀνέκδοτον, καθ' ὃ ὅτε ἡ τελευταία αὕτη τὸν ἠρώτησε φιλαρέσκως ποίαν ἐκ τῶν γυναικῶν προτιμᾷ, ἐκεῖνος ἀπήντησε: «τὴν ἔχουσαν τὰ περισσότερα τέκνα» καὶ ταυτοχρόνως ἔστρεψεν ἀποτόμως τὰ νῶτα. Ἀλλὰ πάλιν νὰ φθάσῃ ἡ ἐχθροπάθειά του μέχρι τόσης σκαιότητος ὥστε ν' ἀποκαλῇ ἀχρείαν τὴν συγγραφέα τῆς Κορίννης, δὲν τὸ ἐπερίμενε κανείς. Ὁ Αὐτοκράτωρ δὲν ἠγάπα πολὺ τὰς λογίας γυναῖκας καὶ ἰδιαιτέρως ἐξ αὐτῶν ἀπεστρέφετο ὅσας, ὅπως ἡ Σταὲλ, ἡ θυγάτηρ τοῦ Νέκερ, ἀνεμιγνύοντο εἰς τὴν πολιτικήν· ἀλλ' ἂν κρί-

(1) Τὸ ὄνομα τῆς μητρὸς τῶν Σενιὲ φέρεται εἰς τὰ γαλλικὰ κείμενα ("Ορα καὶ Andre Chénier par Paul Morillot, professeur à la Facultè des lettres de Grenoble, Paris, Lecêne, Ludin et Gie, 1894] Ἐλισάβετ Santi-Slomaka. ἀλλὰ πιθανώτατα εἶνε παρεφθαρμένον. Ἡ οἰκογένεια αὐτῆς ἐκ Κύπρου ἔλκουσα τὸ γένος εἶχεν ἀποκαταστῇ πρὸ πολλοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει. Μία τῶν ἀδελφῶν τῆς κυρίας Σενιὲ ἐνυμφεύθη ὡσαύτως Γάλλον, τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπίτροπον τῶν Μασσαλιωτῶν ἐμπόρων ὀνόματι Ἀμίκ, ἐγένετο δὲ ἐκ θυγατρὸς μάμμη τοῦ ἐνδόξου ἱστοριογράφου καὶ πρώτου προέδρου τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας Ἀδόλφου Θιέρσου.

νωμεν ἐκ τοῦ ὕφους τῶν ἀνωτέρω δύο ἐπιστολῶν, πρέπει νὰ συμπεράνωμεν ὅτι δὲν ἔτρεφε πολλὴν στοργὴν πρὸς τὴν φυλὴν ἐν γένει τῶν λογίων, ἐξαιρέσει ἴσως τοῦ Κορνηλίου, περὶ οὗ ἔλεγεν ὅτι ἂν ἔζη θὰ τὸν ἔκαμνε πρίγκιπα καὶ τοῦ καλοῦ κἀγαθοῦ Βερναρδίνη δὲ Σαὶν-Πιέρ, τοῦ συγγραφέως τῶν κατὰ Παῦλον καὶ Βιργινίαν. Περὶ τῆς φιλολογίας ὅμως ἐν γένει εἶχεν ὁ Ναπολέων ἰδέας περιεργοτάτας. Ἐν ἄλλῃ ἐπιστολῇ πρὸς τὸν Καμβασερές, γραφείσῃ κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν (12 Δεκεμβρίου 1808) καὶ δημοσιευθείσῃ ἐν ἑτέρᾳ, προγενεστέρᾳ συλλογῇ γράφει ἐπὶ λέξει: «Παράπονα γίνονται ὅτι δὲν ἔχομεν φιλολογίαν· πταίει εἰς τοῦτο ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν.» Καὶ ἡ μὲν ἔννοια τοῦ γράφοντος, καθ' ἃ ἐξάγεται ἐξ ἄλλων περιστατικῶν, ἦτο ὅτι ὤφειλεν ἡ κυβέρνησίς του διὰ παροχῶν καὶ ἐνθαρρύνσεων νὰ δημιουργήσῃ φιλολογίαν ἀφωσιωμένην εἰς τὴν δυναστείαν διότι ἐπίστευεν ἀδιστάκτως ὅτι καὶ φιλολογικὰ ἀριστουργήματα ἠδύναντο διὰ τῆς προσταγῆς του νὰ παραχθῶσιν. Ἀλλ' ὅπως ἀφελῶς διατυποῦται ἡ φράσις, ὑπενθυμίζει τοὺς περιέργους στίχους:

Je suis tombé par terre
C' est la faute à Voltaire ;
Le nez dans le raisseu,
C'est la faute à Rousseau.

Ἡ ὀργὴ ἐκδηλοῦται συνεχέστερον εἰς τὰς περὶ ὧν ὁ λόγος ἐπιστολάς· μερικαὶ φράσεις αὐτῶν ὁμοιάζουσι μὲ βρυχηθμὸν λέοντος ἢ μὲ τὸν κρότον λάβας ἐξακοντιζομένης ὑπὸ ἡφαιστείου. Ψέγει δριμέως τὸν ὑπουργὸν τῆς ἀστυνομίας, διότι προκειμένου περὶ τινος προξένου τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς συνεννοήθη μετὰ τῆς πρεσβείας αὐτῶν. «Ἡ ἀστυνομία μου δὲν γνωρίζει καμμίαν πρεσβείαν, γράφει. Εἶμαι κύριος εἰς τὸ Κράτος μου καὶ δύναμαι νὰ συλλάβω πάντα ὕποπτον. Καὶ αὐτὸν τὸν πρεσβευτὴν τῆς Αὐστρίας θὰ συνελάμβανα, ἐὰν ἀνεμιγνύετο εἰς πολεμικὰς μηχανορραφίας.» Διότι δὲ εἰς Καινιξβέργην ἐτόλμησάν τινες νὰ συρίξωσι δύο ἠθοποιοὺς ἐμφανισθέντας εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ θεάτρου ἐν τινι παραστάσει δράματος μὲ στολὴν γάλλων ἀξιωματικῶν, ἐγένετο ἔξαλλος καὶ ἀπήτησεν, ὡς γράφει, παρὰ τοῦ βασιλέως τῆς Πρωσσίας νὰ δοθῇ αὐτῷ ἄμεσος ἱκανοποίησις διὰ τοῦ τυφεκισμοῦ δύο ἐκ τῶν κυριωτέρων ἐνόχων τοῦ φοβεροῦ τούτου ἐγκλήματος! Καὶ ἡ σκληρὰ ἐπιθυμία του, ἡ προσταγὴ μᾶλλον, βεβαίως θὰ ἐξετελέσθη, ἀφοῦ καὶ κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος ὁ ἀτυχὴς βιβλιοπώλης Πάλμ ἐκ Νυρεμβέργης ὑπέστη τὸν διὰ τυφεκισμοῦ θάνατον παρὰ τὴν ἱκετευτικὴν παρέμβασιν τῶν κατοίκων τῆς πόλεως Βρανάου, ἔνθα

SISMANOGLIO MEGARO

ἐξετελέσθη ἡ ποινή του, διὰ μόνον τὸν λόγον ὅτι ἔπεμψε πρός τινα ἀνταποκριτήν του φυλλάδιον καθαπτόμενον τῆς ἐν Γερμανίᾳ πολικῆς τοῦ Ναπολέοντος. Ὀργίζεται διότι τοῦ ἐπαρουσίασαν κυρίαν τινὰ χωρὶς νὰ τοῦ τὸ προαναγγείλωσιν. Ὀργίζεται διότι εἰς τὰς δευτερευούσας πρεσβείας καὶ τὰ προξενεῖα γίνεται χρῆσις τῆς αὐτοκρατορικῆς του οἰκοστολῆς ἐνῷ αὐτὸς τὸ τοιοῦτο προνόμιον μόνον εἰς τοὺς **ambassadeurs** του τὸ ἐπιτρέπει· ὀργίζεται διότι ὁ ἐν Παρισίοις πρεσβευτὴς τοῦ βασιλείου τῆς Ἰταλίας, ὅπερ κυβερνᾷ ἀντ' αὐτοῦ ὁ πρόγονός του Εὐγένιος, διάγει βίον ἄσωτον. Ἐπιπλήττει σφοδρῶς τὸν γυναικαδελφόν του Μυρά, βασιλέα τῆς Νεαπόλεως, διότι κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ προστάτου τῆς πόλεως ἁγίου Ἰανουαρίου ἐπέδειξεν ὑπερβολικὴν εὐλάβειαν (**des singeries**, λέγει τὸ κείμενον), προστίθησι δὲ: «Ἡ ὑπερβολὴ περὶ τὰ τοιαῦτα οὐδένα πλανᾷ καὶ γίνεται πρόξενος κακοῦ.» Ἀγανακτεῖ διότι ἀνακινοῦνται εἰς τὰς ἐφημερίδας θεολογικὰ ζητήματα. «Τί σημαίνει, ἐπάγεται, ἐὰν οἱ ἱερεῖς εἶνε ἔγγαμοι ἢ ὄχι; Δὲν πρέπει νὰ ἐνοχλῆται τὸ Κράτος μὲ αὐτὰς τὰς ἀνοησίας.» Βίαιος καὶ αὐταρχικὸς προτάσσει τὸ ἐγώ του παντοῦ καὶ πάντοτε μὲ τὴν ἀποκλειστικότητα τοῦ ἑβραϊκοῦ μονοθεϊσμοῦ. Πρὸς τὸν Λαβαλέτ, διευθυντὴν τῶν ταχυδρομείων, γράφει ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ βλέπῃ πάσας τὰς ἐπιστολὰς τὰς προερχομένας ἐξ Ἱσπανίας, ἐκτὸς τῶν περιοριζομένων εἰς ὅλως ἰδιωτικὰς ὑποθέσεις. Μαθὼν ὅτι ὁ Πάπας κόπτει ἐν Ρώμῃ νομίσματα φέροντα τὴν εἰκόνα του, διατάσσει νὰ παύσῃ ἡ κατασκευή των, διότι εἰς τὸ ἑξῆς μόνον νομίσματα φέροντα τὴν ἰδικήν του προτομὴν ἐπιτρέπεται νὰ κόπτωνται. Πρὸς τὸν ὑπουργὸν δὲ τῆς ἀστυνομίας Σαβαρύ, προκειμένου περὶ τινων κατοίκων τῶν νομῶν τῆς Βελγικῆς καὶ τῶν Ὑπεραλπείων λέγει κατηγορηματικῶς: «Καταστήσατε γνωστὸν εἰς τοὺς ἔχοντας ἐξ αὐτῶν κόρας πρὸς ὑπανδρείαν ὅτι δὲν δύνανται νὰ τὰς ἀποκαταστήσωσιν ἄνευ τῆς συναινέσεώς μου, διότι προτίθεμαι νὰ τὰς νυμφεύσω μετὰ Γάλλων διακριθέντων εἰς τοὺς στρατούς μου.» Οὐδὲ σκιὰ ἐλευθεροτυπίας ὑπάρχει ὑπὸ τὸ σιδήρεον κράτος του. Διότι μία ἐφημερὶς τῆς Ὁλλανδίας ἔγραψεν ὅτι ὁ Πάπας δικαιοῦται ν' ἀφορίζῃ τοὺς ἡγεμόνας, ἡ ἐφημερὶς πρέπει νὰ παυθῇ καὶ οἱ συντάκται νὰ καταδιωχθῶσιν Διότι μία ἄλλη ἐφημερὶς τοῦ ἐξωτερικοῦ ἔγραψεν ὑπὲρ τῆς Ἀγγλίας, ὁ αὐτοκράτωρ παραπονεῖται πικρῶς πρὸς τὸν ὑπουργὸν τῶν ἐξωτερικῶν του ὅτι ἀκόμη δὲν ἐγένοντο παραστάσεις ὅπως παυθῇ ἡ ἐφημερὶς ἢ ἀντικατασταθῇ ἡ σύνταξίς της. Ἡ ἐξωτερική του πολιτικὴ διαφαίνεται πολλάκις μεταξὺ τῶν γραμμῶν του. Ἤδη ἀπὸ τῆς μάχης τοῦ Αὔστερλιτζ ἐπεδίωκεν ἐπιτηδείως τὴν μετὰ τῆς Ρωσσίας προσέγγισιν καὶ ἰδίᾳ τὴν μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλε-

ξάνδρου προσωπικὴν φιλίαν. Ἀπεναντίας πρὸς τὴν βασιλικὴν οἰκογένειαν τῆς Πρωσσίας διάκειται δυσμενέστατα. Ἀπόδειξις ἔστω ἡ ἑξῆς ἐπιστολή του, χρονολογουμένην ἐκ Βενετίας τὴν 6 Σεπτεμβρίου 1807, ἥτις ἀξίζει τὸν κόπον νὰ δημοσιευθῇ ὁλόκληρος:

«Ἔλαβα τὴν ἐπιστολήν σου, γράφει πρὸς τὸν στρατάρχην Βίκτωρα, δι' ἧς μοὶ καθιστᾷς γνωστὸν ὅτι ὁ πρίγκιψ Αὔγουστος τῆς Πρωσσίας συμπεριφέρεται κακῶς. Τὸ τοιοῦτο δὲν μ' ἐκπλήττει, διότι ὁ πρίγκιψ εἶνε ἠλίθιος. Διῆλθε τὸν καιρόν του ἐρωτοτροπῶν πρὸς τὴν κυρίαν Στάελ, ὥστε φυσικὸν ἦτο ν' ἀποκομίσῃ τοιαύτας ἀρχάς. Δὲν πρέπει νὰ τὸν ἀφίσωμεν. Ἀνακοίνωσέ του ὅτι ἐὰν καὶ πάλιν φωραθῇ καταλαλῶν θὰ συλληφθῇ καὶ θὰ καθειρχθῇ, θὰ τοῦ σταλῇ δὲ σύντροφος πρὸς παρηγορίαν του ἡ κυρία Στάελ. Εἶνε τόσον κουτοὶ ὅλοι αὐτοὶ οἱ πρίγκιπες τῆς Πρωσσίας!»

Τὰ μεγάλα ὅμως καὶ φιλόδοξα σχέδιά του δὲν τὸν ἀποπροφῶσιν ἐντελῶς ὥστε νὰ λησμονῇ τὰ ἥττονος σπουδαιότητος ζητήματα. Κάποιος φοιτητὴς τῆς ἰατρικῆς διέδιδε σπερμολογίας ἀναφερομένας εἰς τὸν θρύλον περὶ τοῦ πλαστοῦ δῆθεν θανάτου τοῦ νεαροῦ Λουδοβίκου τοῦ ΙΖ΄., ἃς εἶχεν ἀκούσει παρὰ τοῦ ἰατροῦ Πελλετάν, τοῦ ἐπισκεφθέντος τὸν ἀτυχῆ Δελφῖνα εἰς τὴν εἱρκτὴν τοῦ Τέμπλου κατὰ τὸν Ἰούνιον τοῦ 1795, ὅτε ἀπεβίωσε. Κατόπιν τὸ πρᾶγμα ἐγένετο κάπως σπουδαιότερον, διότι ἀνεφάνη ὁ ἀγύρτης Νάουνδορφ, ὅστις διετείνετο ὅτι αὐτὸς ἦτο ὁ ἐκ τῆς εἱρκτῆς δραπετεύσας Βουρβωνίδης. Ἐν τούτοις ὁ φιλύποπτος Κορσικανὸς ἔκτοτε ἤθελε νὰ καταπνίξῃ τὴν ἐνοχλητικὴν φήμην καὶ διέταξε τὴν ἐκ Παρισίων ἀπέλασιν τοῦ ἀκριτομύθου φοιτητοῦ.

Μία κάποτε κυρία Ρ.... (Ἡ κυρία Ρεκαμιὲ ἴσως:) τηρεῖ ἐν Παρισίοις διαγωγὴν ἀπρεπῆ καὶ τὸ **boudoir** αὐτῆς κατέστη σκανδαλωδέστατον, ὁ δὲ Ναπολέων ἐκ προνοίας μᾶλλον ὅπως μὴ ὑπάρχωσι κέντρα κακολόγου λεσχηνείας ἢ κηδόμενος τῶν δημοσίων ἠθῶν, διατάσσει τὸν Καμβασερὲς ν' ἀνακοινώσῃ τὰ συμβαίνοντα εἰς τὸν σύζυγον διὰ νὰ παρέμβῃ καὶ μεταβάλῃ τὴν διαγωγὴν τῆς συζύγου, εἰ δ' ἄλλως θὰ ἠναγκάζετο νὰ τὴν ἀποδοκιμάσῃ δημοσίᾳ. Ὡς καὶ αὐτὰ τὰ λεγόμενα ἐν τοῖς καπηλείοις, τὰ ὁποῖα ἐμάνθανε βεβαίως δι' ἰδιαιτέρων κατασκόπων, ἐτάρασσον τὰ νεῦρα του. «Ἐπληροφορήθην, γράφει πρὸς τὸν Σαβαρύ, ὅτι πολὺ ἀπρεπεῖς διαλέξεις γίνονται ἔν τινι οἰνοπωλείῳ τῆς ὁδοῦ Ἁγίου Ὀνωράτου, παρὰ τὴν γωνίαν τῆς ὁδοῦ Βιβλιοθήκης. Πρέπει νὰ ἐπιτηρῶνται τὰ τοιαῦτα οἰνοπωλεῖα.»

Καὶ ἐν τῷ μέσῳ ὅλων αὐτῶν τῶν φροντίδων, μικρῶν καὶ μεγάλων, ὁ ἀκαταπόνητος γίγας δὲν λησμονεῖ νὰ δίδῃ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν μαθήματα περὶ τῆς τέχνης τοῦ κυβερνᾶν εἰς τοὺς ὑφιστα-

SISMANOGLIO MEGARO

μένους του. Ὅπου δήποτε καὶ ἂν εὑρίσκηται, εἰς τὴν ἐξοχικήν του ἔπαυλιν ἢ εἰς τὸ στρατόπεδον, εἰς τὴν Γαλλίαν ἢ εἰς τὴν Γερμανίαν, εἴτε ἀπολαύων τῶν ἀγαθῶν τῆς βραχείας εἰρήνης, εἴτε προαλειφόμενος εἰς νέους κρατεροὺς ἀγῶνας, αὐτὸς εἶνε ὁ μέγας ρυθμιστὴς τοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ Κράτους του, ἢ κάλλιον αὐτὸς δύναται νὰ καυχηθῇ ὅτι εἶνε τὸ κράτος δικαιότερον ἢ ὁ Λουδοβῖκος ΙΔ'. Ἐκ Δρέσδης, ὅπου διατρίβει μετὰ τὰς ἀκάρπους νίκας τοῦ Λοῦτζεν καὶ τοῦ Βάουτζεν ἐν ἔτει 1813 καὶ κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς αὐτόθι συγκροτηθείσης φονικῆς μάχης, πέμπει μακρὰς ὁδηγίας πρὸς τὴν αὐτοκράτειρα καὶ τὸν ἀρχιγραμματέα τῆς ἐπικρατείας, ἀφορώσας εἰς ζητήματα ἡγεμονικῆς δράσεως, εὐπρεπείας καὶ ἐθιμοτυπίας. Κάποτε αἱ περὶ τούτου ἰδέαι του ἔχουσιν ἔμπνευσιν καὶ διατύπωσιν μακιαβελικήν. Ἀλλ' ἆρά γε οἱ ἐκ Τοσκάνης πρόγονοί του δὲν ἦσαν συμπολῖται τοῦ μεγάλου Φλωρεντινοῦ ἀρχιγραμματέως; Εἰς ἀταβισμὸν λοιπὸν ἀποδοτέον καὶ αὐτό, ὅπως παραδέχεται ὁ Ταὶν ὅτι ἀνέζη εἰς αὐτὸν τὸ φιλοπόλεμον μένος τῶν ἰταλῶν **Condottieri** τοῦ ΙΕ'. αἰῶνος. Ἡ ἀστυνομία τοῦ Κράτους του ἰδιαιτέρως τὸν ἀπασχολεῖ· αὐτὸς εἶνε πράγματι ὁ φυλάσσων τοὺς φύλακας. Αἱ περὶ αὐτῆς ὁδηγίαι του ἔχουσι πολλάκις τύπον ἀποφθέγματος. «Ἡ ἀστυνομία Κράτους μεγάλου, γράφει πρὸς τὸν Σαβαρύ, πρέπει νὰ εἶνε πολὺ περιεσκεμμένη, ἰδίως περὶ τοὺς λόγους» καὶ ἄλλοτε πάλιν: «Ἡ τέχνη τῆς ἀστυνομίας συνίσταται εἰς τὸ νὰ μὴ βλέπῃ ὅ,τι εἶνε ἀνωφελὲς νὰ βλέπῃ.» Τὸν αὐτὸν χαρακτῆρα φέρει ἐπιστολή του ὑπὸ ἡμερομηνίαν 17 Δεκεμβρίου 1811 ἥτις εἶνε ἀληθῶς περιεργοτάτη. Παραπονεῖται ἐν αὐτῇ διότι αἱ ἐφημερίδες τῆς Τοσκάνης ἀνέγραφον ἐν λεπτομερείᾳ τὰ τοῦ βίου καὶ τῆς διαίτης τῆς ἀδελφῆς του Ἐλίζας Βατσιόκην, Μεγάλης Δουκίσσης τῆς Τοσκάνης, ἐνῷ οὔτε καμμία ἀνάγκη ὑπάρχει οὔτε σημασίαν τινὰ ἔχουσιν αἱ πράξεις μιᾶς Μεγάλης Δουκίσσης. Περὶ τῶν ἡγεμόνων καὶ τῶν αὐτοκρατόρων ἀλλάζει. Περὶ αὐτῶν δογματίζει ὅτι πρέπει ὁ τύπος ν' ἀναφέρῃ τὰς καθημερινὰς ἀσχολίας των, διότι ὁσάκις σιγᾷ δίδει ἀφορμὴν εἰς τὸ φιλοπερίεργον πλῆθος νὰ ἐξετάζῃ καὶ νὰ ποιῇ αὐθαιρέτους εἰκασίας ἐπὶ βλάβῃ αὐτῶν. Ἐν γένει ὅμως ἐφρόντιζε νὰ τηρῆται πάντοτε ἡ δέουσα ἀπόστασις μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν ἀδελφῶν του, πρὸς οὓς δὲν ἠσθάνετο ὑπερβολικὴν στοργήν, μολονότι διένειμεν εἰς αὐτοὺς θρόνους καὶ σκῆπτρα ὡς ἀθύρματα. Πρὸς τὸν ἀδελφόν του Λουδοβῖκον, βασιλέα τῆς Ὁλλανδίας ἔγραφέ ποτε ἐν τῇ ἐωσφορικῇ ἐπάρσει: «Πασίγνωστον εἶνε ὅτι ἄνευ ἐμοῦ δὲν ὑπάρχει σωτηρία, ὅτι ἄνευ ἐμοῦ δὲν ὑπάρχει ὑπόληψις, ὅτι ἄνευ ἐμοῦ εἶσαι μηδέν . . .» Μόνον ἴσως πρὸς τὴν ἀδελφήν του Παυλίναν Βοργέζε, τὴν περικαλλεστάτην, ἥτις δὲν ἐδίστασε νὰ σταθῇ γυμνὴ ὡς ὑπόδειγμα πρὸ τοῦ ἐνθέου γλύπτου Κανόβα, ἔδειξεν ἰδιαιτέραν τινὰ ἀγάπην καὶ ἡ τοιαύτη προτίμησις παρέσχεν ἀφορμὴν εἰς σκανδαλώδεις διαδόσεις. Ἀλλὰ διὰ νὰ ἐκφράζηται ὅπως ἐν τῇ ἀνωτέρω ἐπιστολῇ πρέπει νὰ ἔτρεφεν ἄκραν περιφρόνησιν πρὸς τὴν ταλαίπωρον Ἐλίζαν Βατσιόκη, τὴν ἑτέραν ἀδελφήν του!

* * *

Ἡ τελευταία ἐπιστολὴ τῆς συλλογῆς φέρει χρονολογίαν 29 Μαΐου 1815. Ἡ βραχεῖα λάμψις τοῦ Ἑκατονθημέρου πλησιάζει νὰ δύσῃ. Ὁ Ναπολέων ὅμως οὐδὲν ἀπέμαθεν ἐκ τῶν πρώτων ἐξεών του· τὰ παθήματα δὲν τὸν κατέστησαν ἐπιεικέστερον καὶ μὲ τὴν συνήθη του αὐταρχίαν γράφει πρὸς τὸν Φουσέ, ἐπανελθόντα εἰς τὴν εὔνοιάν του καὶ ἀναλαβόντα τὸ ὑπουργεῖον τῆς Ἀστυνομίας περὶ τῆς ἀμέσου συλλήψεως προσώπων τινῶν ἐνεχομένων εἰς τὴν βανδεανὴν ἐξέγερσιν, προσθέτει δὲ ἐν τέλει: «Καιρὸς εἶνε ἐν τούτοις ἡ ἀστυνομία νὰ μὴ ἐπιτρέψῃ πλέον τὸ ἀτιμώρητον κήρυγμα τοῦ ἐμφυλίου πολέμου. Περιστοιχιζόμεθα πανταχόθεν ἀπὸ ἀνταρσίας, ἕνεκα τῆς ἀκατανοήτου ταύτης ἀδρανείας. Πρέπει αὐτὸ τὸ πρᾶμα νὰ τελειώσῃ!»

Ἡ τελευταία αὕτη φράσις εἵμαρτο νὰ ἐκπληρωθῇ ταχέως, ἀλλὰ κατὰ τρόπον ἄλλον ἀφ' ὅ,τι ἐννόει ἐκεῖνος. Μετὰ εἴκοσι ἀκριβῶς ἡμέρας τὰ τηλεβόλα τοῦ Βατερλὼ ἐσήμαινον τὴν λῆξιν τῆς παραδόξου καὶ μοναδικῆς ἐν τῇ Παγκοσμίῳ ἱστορίᾳ ἐποποιΐας καὶ τὸ πρᾶγμα ἔληγεν ἀφ' ἑαυτοῦ. Τοιαῦται μοιραῖαι συμπτώσεις ὑπάρχουσι πλείονες τῆς μιᾶς ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ναπολέοντος. Οὕτως εἰς χειρόγραφον τῶν μαθητικῶν του χρόνων, ἀνευρεθὲν καὶ δημοσιευθέν μετὰ τὸν θάνατόν του, περιείχετο πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ εἶδός τι λεξικοῦ γεωγραφικῶν ὀνομάτων παρ' αὐτοῦ καταστισθέν. Τελευταῖον δ' ἐν τῷ λεξικῷ τούτῳ ὄνομα ἐσημειοῦτο τὸ ἑξῆς: «Ἁγία Ἑλένη, μικρὰ νῆσος ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ, ἀνήκουσα εἰς τοὺς Ἄγγλους.»

Ἡ Ἄτη ἆρά γε ὡδήγει τὴν χεῖρα τοῦ ἀσήμου μαθητοῦ τῆς ἐν Βριέννῃ σχολῆς νὰ σημειώσῃ τελευταῖον τὸ ὄνομα τοῦ σκοπέλου ἔνθα ἔμελλε νὰ λήξῃ τὸ πολύκροτον στάδιόν του, τοῦ Καυκάσου αὐτοῦ τοῦ νεωτέρου Προμηθέως;

* * *

Τὸ εὖρος τῆς διανοίας, ἡ διαυγὴς καὶ φαεινὴ σύλληψις τῆς ἰδέας, ἡ ἀκοίμητος δρᾶσις τῆς ψυχῆς, τὸ σθένος τῆς θελήσεως, ἡ ἀγέρωχος καὶ ἀπεριόριστος πρὸς ἑαυτὸν πεποίθησις, ὅλα τὰ συ-

SISMANOGLIO MEGARO

στατικά, τά τε θαυμαστὰ καὶ τὰ ψεκτὰ τοῦ χαρακτῆρός του, τοῦ ὑψηλοῦ ἀλλὰ καὶ ἐκτρόπου, κατοπτρίζονται εἰς τὰ ψιχία αὗτα τῆς ἀλληλογραφίας του. Αἱ ὁρμαὶ τῆς ψυχῆς του τῆς ἀτιθάσσου ἀντηχοῦσιν ἐν αὐτοῖς ὡς ὁ ρυθμικὸς κρότος τῶν πετάλων τοῦ πολεμικοῦ του ἵππου καὶ διὰ μέσου τῶν γραμμῶν διαφαίνεται ὁ **Corse au cheveux plats**, ὅπως τὸν λέγει ὁ **Barbier**, μὲ τὸν πίλον τὸν ἱστορικὸν καὶ τὴν ἱστορικὴν φαιὰν ἐφεστρίδα, ὁτὲ μὲν ἱλαὸς καὶ θριαμβεύων, ὁτὲ δὲ σκυθρωπὸς καὶ περίφροντις, ὡς παρίσταται εἰς τοὺς δύο περιφήμους πίνακας τοῦ Μεσσονιέ.

Καὶ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἐπιστολῶν αὐτῶν, ὅπως καὶ παντὸς ἄλλου ἔργου ἐνδεικτικοῦ τοῦ χαρακτῆρός του, τὸ συμπέρασμα ἐπέρχεται ραγδαῖον εἰς τὰ χείλη, συνοψιζόμενον εἰς τὴν ἀναλλοίωτον φράσιν:

— Ὁ Μέγας Ναπολέων ἦτο . . . μέγας ἀνήρ!

Ἀλλὰ συγγνώμην! . . . τώρα μόλις συλλογίζομαι κἄτι. Αὐτὸ τὸ ἐπίθετον μέγας εἰς τὴν χώραν μας ἔχει τριβῆ τόσον ἐκ τῆς πολλῆς χρήσεως, ὥστε κατήντησε πολὺ λεπτόν. Ἡ νεωτέρα ἱστορία μας, ἥτις χαράσσεται μὲ τὴν ἄστατον καὶ ἐπιπόλαιον γραφῖδα τῆς καθημερινῆς δημοσιογραφίας, ἀπονέμει συνήθως μὲ τόσην ἀφειδίαν αὐτὸν τὸν χαρακτηρισμόν, ὥστε ἐνοθεύθη εἰς τὴν χώραν μας τὸ διεθνὲς μέτρον τῆς ἀκριβοῦς ἐκτιμήσεως τῆς ἀξίας τῶν προσώπων καὶ τῶν πραγμάτων. Καὶ καθὼς εἰς τὰ μυθολογικὰ ταξείδια τοῦ Γκύλλιβερ, οὕτω καὶ παρ' ἡμῖν συμβαίνει πολλάκις τὰ παρ' ἄλλοις μικρὰ νὰ θεωρῶνται μεγάλα καὶ τἀνάπαλιν.

Διὰ τοῦτο προκειμένου περὶ ἀνδρῶν τοιούτων προτιμότερον νὰ παραλίπωνται τὰ ἐπίθετα, ἅτινα ἄλλως οὐδὲν προσθέτουσιν εἰς τὴν δόξαν των, καὶ διὰ νὰ ὑπάρχῃ πάντως διαφορὰ μεταξὺ τοῦ δεσμώτου τῆς Ἁγίας Ἑλένης καὶ τοῦ τυχόντος μικροφιλοδόξου, εἰς ὃν τὸ ἐπίθετον μέγας προσκολλᾶται ὡς τενεκὲς εἰς τὴν οὐρὰν σκύλλου, ἡ τελευταία συμπερασματικὴ φράσις πρέπει νὰ τροποποιηθῇ ὡς ἑξῆς:

— Ὁ Ναπολέων ἦτο . . . Ναπολέων

ΧΑΡ. ΑΝΝΙΝΟΣ

ΕΙΣ ΤΟ ΛΕΥΚΩΜΑ

Κόρης εὐγενοῦς καὶ ὡραίας διερχομένης τὸν βίον ἐν ἀγροτικῇ ἐπαύλει.

Σὲ δάση Σ' εἶδα ἀνάμεσα
λιβάδια καὶ ρυάκια
Σὰν ρόδο ποῦ 'ς τὴν ἐρημιὰ
τὴν μοναξιὰ μυρόνει,
Κι' ἀπὸ τὰ χείλη μόνα τους
μοῦ 'φύγαν δυὸ λογάκια·
— Εὐλογημέν' ἡ ἐρημιὰ
ποῦ τὴν περικυκλώνει!—

* Σημ. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν ὀλίγων ὧδε στίχων τοῦ ἐν Ὀδησσῷ ἐγκρίτου φίλου, γνωστοῦ δὲ καὶ παρ' ἡμῖν λογίου καὶ λογογράφου δοκίμου κ. Θεμ. Σολωμοῦ, τοῦ ἐξίσου ἐπιτυχῶς θεραπεύοντος τόν τε Ἑρμῆν καὶ τὰς Μούσας, εὐχαρίστως καταχωρίζομεν κατὰ τὴν ἐν τῷ Ἡμερολογίῳ ...τοῦσαν ἀρχὴν καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ.

SISMANOGLIO MEGARO

Κ' ἐστάθηκα γιὰ μιὰ στιγμὴ
καὶ ξαναεῖδα πάλι . . .
Ἐσέ, τοὺς λόφους, τὴν σιωπὴ
τῶν λιβαδιῶν, τὰ δάση·
Καὶ μία σκέψη διάβηκε
ἀπὸ τὸν νοῦ μου ἄλλη·
— Ἔπρεπ' ἐδῶθε βασιλῆας
κανένας νὰ περάση!

=

Τὸ εἶπα, μὰ μετάνοιωσα
τὸν δρόμο μου σὰν πῆρα . . .
Μὴ 'ς τὰ παλάτια κρύβεται
ἡ εὐτυχία 'δῶ χάμου;
Πόσοι καὶ πόσαις ποῦ 'ς αὐτὰ
εὑρῆκαν μαύρη μοῖρα!
Θυμήθηκα . . . κ' ἐστέναξε
'ς τὰ στήθια ἡ καρδιά μου.

=

Ὄχι παλάτι πέτρινο
μὲ χρυσωμένο θρόνο,
Παλάτι τὴν πιστὴ καρδιὰ
συντρόφου π' ἀγαπάει
Κ' ἥσυχου βίου μιὰ γωνιά,
αὐτὸ Σ' εὔχομαι μόνο·
Τὴν εὐτυχία π' ὁ Χριστὸς
ἀπάνουθ' εὐλογάει.

Ὀδησσός, 1896.

ΘΕΜΙΣΤ. ΣΟΛΟΜΟΣ

Ὁ Σπουργίτης Μοντενέγρος-μποναμᾶς τοῦ γιοῦ του ἀλλιέγρος.

ΠΙΡΙΝ, γυιέ μου, ἀποξεκουτιαστῶ καὶ πρὶν τὰ κακαρώσω,
γιὰ μποναμᾶ σου σήμερα μιὰ εὐχή μου θὰ σοῦ δώσω.
Δῶρο γιὰ σένα πατρικὸ δὲ 'βρίσκω πειὸ μεγάλο,
κ' ἔχε τ' αὐτιά σου τέσσερα 'ς αὐτὰ ποῦ θὰ σοῦ ψάλω.
Ἡ εὐχή μου αὐτὴ-δάκρυ στοργῆς-'ς τὸ νοῦ σου πάντα ὑγρὴ
νὰ ζῇ ὅσο ζῇς, καὶ ἀπ' ὅσα 'πῶ νὰ μὴ σοῦ λείψῃ γρῦ.
'Στὴν Ἄρτα—μιὰ παρένθεσι πρὶν εἰς τὸ θέμα 'μποῦμε—
βρῆκα κ' ἐγὼ τὴν Εὔα μου, τὴ μάνα σου νὰ 'ποῦμε,
Πρεβεζιανῆς καταγωγῆς, μὲ τίτλους καὶ τιμὰς
τὴ φτώχεια καὶ τὴ 'ρήμωσι, παιδί μου, 'σὰν ἐμᾶς.
Μέμπρο σωστό, χωρὶς σ ἰ ν-σ ὰ ν καὶ γλύκα ξεμπουρίστρα·
φαντάσου πούχε χτενισιὰ τοῦ ἕνα τὴ χωρίστρα!

SISMANOGLIO MEGARO

'Στὸ νοῦ, 'στὰ λοῦσα, 'στὴ γενηά, 'στὴν καλλονὴ ποῦ ἐθώρηα,
ἡ ποιητική μου ἔξαψις δὲν εἶχα πλέον ὅρια.
Εἶδα 'στὰ πλούτη μου, στὸ σὶκ, στὸ πνεῦμα πῶς μοῦ 'μοιάζει
κ'εἶπα: Νά τέλος, σὸρ 'Αδάμ, πλευρὰ ποῦ σοῦ ταιριάζει!
Κ' ἔτσι, ποῦ λές, εἰς τὸ χορὸ τοῦ Ἡσαΐα ὡς 'μπῆκα,
γιὰ τὸ καλὸ σπολάϊτι μ' ὤφερ' ἐσὲ γιὰ προῖκα.

Τετέλεσται! ἀντίο μυαλὸ καὶ ἀντίο γλυκά μου νειάτα,
ἀντίο καντάδες, ραντεβοῦ, σουαρὲ καὶ ρεβελιά·
τώρα μαμμήδαις, ξαφνικὰ καὶ σπάργανα φουσάτα,
χορός μου ἐσὺ κ' ἡ μάννα σου κ' ἡ κλάψαις γιὰ βιολιά.

Τετέλεσται! ἀντίο σαντὰν καὶ κλοὺμπ καὶ θέατρά μου,
ἀντίο ζουρ-φὶξ κι' ἀπρὲ-μιντί, δόξαις, τιμαίς, σαλόνια·
γιὰ νὰ σωθῶ ἀπ' τὰ νύχια σας εὑρῆκα τὸν μπελᾶ μου,
κ' ἔχω τοῦ γυιοῦ μου τὰ κανκάν, τοῦ γυιοῦ μου τὰ βελιόνια..

Τετέλεσται! ὁ ἐραστὴς μὲ τοὺς 'ψηλοὺς κολλάρους,
ποῦ ἐδῶ μὲ ἀγγέλους 'πέταγε κ' ἐκεῖ ἐφιλοῦσε τ' ἄστρα,
νά τος .. 'στὰ χέρια κουβαλεῖ σέσκλα, ψωμὶ καὶ σπάρους,
καὶ τρέχει γι' ἀραρούτ. μαμμή, γιατρὸ καὶ ξεβασκάστρα!

Τετέλεσται! ὁ ποιητὴς ἀντὶ νὰ γράψῃ στίχους,
στρώνει προβιαὶς καὶ καουτσοὺκ καὶ τσῆ φατκαὶς διπλόνει·
γύρω του, ἀντὶ γιὰ ντὰμ ντ' ὀνέρ, ρεμβάζει μὲ τσῆ τοίχους
κ' εἰς τὸ στερνό... τὰ σπάργανα τοῦ γυιοῦ του σιδερόνει.

Τετέλεσται! Ὦ Μοῦσά μου, ὦ δόξαις καὶ ὦ τιμαίς μου.
ὦ ἐλπίδες μου κι' ὀνείρατα κι' ὦ νειότη μου χρυσῆ!

Ὦ γάμε, ποῦ ξεπλήρωσα μὲ σὲ τὴς ἁμαρτιαίς μου,
καὶ ὦ γυιέ, ποῦ ὁ βίος δὲ μ' ἄλλαξε καὶ μ' ἄλλαξες ἐσύ!
Μ' ἄλλαξες ναί, μὲ τύλιξες, μωρέ, 'στὰ σπάργανά σου,
κ' εἶμαι ντενιέντες. τίποτα, μηδενικὸ 'μπροστά σου.
Ῥώτα καὶ πρίν.. ποιὸς μ'ὤβγαινε στὴν ἀρχοντιά, στὰ λοῦσα;
ποιὸς 'στὴν κιτάρα; ποιὸς 'στὸ σὶκ καὶ πιός, μωρέ, 'στὴ Μοῦσα;
Κομψός, γλεντζές, τραγουδιστής, λεβέντης, ἀτζαρντόζος,
μ' ὤλειπε τίποτα; κ' ἰδές, 'ς οὐλα μωρὲ φαμόζος!
Μ'ἔβλεπες τώρα ἐδῶ πασᾶ... ἐκεῖ φαγιά, μπαγόρδα·
νοῦλλα γιὰ μὲ οἱ Κουμούτιδες κι' ὁ κόντε Λούντζης λιόρδα.
'Εδῶ «'Ανθῶνες» σάμπρ—μεμπλέ, κουαφὲρ καὶ «Σιὼν»τοῦ Λάτα,
Θέατρα, ἐμπόρια, ποίησες, οὐλα γιὰ μὲ σαλάτα!
Κ' εἰς ὅλα πρῶτος! φιόρο τους 'στὸ ὀνόρ, στὰ καρναβάλια·
ναί, μὰ δὲν εἶχα, μάτια μου, καὶ τὰ δικά σου χάλια.
Δὲν εἶχα ἐδῶ τοῦ λόγου τση καὶ τὴ δική σου ἔγνοια,
κ' ἡ γῆ γιὰ μὲ ἦτο μόμολα κ' οἱ κάτοικοί τση μπαίγνια.

Μὰ ὅσκε, λέει, νὰ πεντρεφτῶ... 'Ακοῦς, μωρέ, μυστήρια;...
Γλέντα καὶ τώρα; ναί, ἀπὸ κεῖ! σ' ἀφίνουν τὰ ντελίρια;
Κάμε καντάδες, χόρεψε, γενοῦ, σορ-πάρε, ἀλλέγρος,
ἄσ' τὰ θεριά σου... Μωρ' τ' ἀκοῦς, ποῦ εἶμαι Μοντενέγρος;
Τ' ἀκοῦς ποῦ ἰμπετσιλίρισα; τ' ἀκοῦς ποῦ θέλω ξύλο;
'Εγὼ μωρ' ἔτσι νὰ κλειστῶ καὶ νὰ μὴ βλέπω φίλο;
Ῥώτα, μωρέ, ὁ πατέρας σου πρῶτα τί πάρτες ἔκανε;
μὰ ἤμουν ἐλεύθερο πουλὶ κι' οὔλα, μωρέ, μοῦ ἐστέκανε.
Ῥώτα πῶς μὲ στημάρανε τ' ἀρχοντικὰ καὶ ἡ πιάτσα·
ἤμουνα λόρδος, βασιλιᾶς, κ' ἔγεινα τώρα στράτσα.
Τώρα ὁ κομψὸς τραγουδιστὴς κ' ἡ φοβερὴ καρκάλα
κάθεται καὶ σοῦ δέρνει αὐγὰ καὶ σοῦ ζεσταίνει γάλα.
'Εμπρὸς τὰ ξόρκια, ἡ γκρεμισιαίς, κλωτσιαίς, φωναίς, ἡφαίστια·
μὴ 'βγῇς, μὴ γράψῃς μώροστο, κούνιε τὸ γυιό σου, μπέστια!
Μωρ' μιὰ στιγμή, λίγο καπνό, ἕναν καφέ, θὰ σκάσω...—
Αὐτοῦ, κανάγια, κούνιε το, μιλιά, δὲν ἔχει πάσσο!
Αὐτοῦ, μυλόρδε, χόρευ' το, στρῶσ' του, νανούρισέ το,
δός του νὰ παίξῃ... Πρόσεχε, θὰ σπάσῃ τὸ τσουνέττο...
Τῶσπασε, πάει! 'Αντίο παρτό, λάμπα, ῥολόϊ μ' ἀντίο·
γκρέμισ' τα, σπάσ' τα, σύντριφ' τα, σπάσε κ' ἐμέ, περ-ντίο!
'Αβάντι καλορριζικαίς... Ποῦ νοῦς καὶ ποῦ κουράγιο!
Ὦ Μοῦσα! μωρὴ τῶρπιζες πῶς θὰ μὲ ἰδῇς καὶ βάγιο;
Τῶχω τὸ ἔστρο, γιαμὰ τί, 'μπορεῖς;... ἰντζένιο πέρσο·
ἄστα, σοῦ λέει, φασκέλωσ 'τα, μὴν κάμῃς ἕνα βέρσο!
Δὲν ἔχει ρίμαις, κατσ' ἐκεῖ τὸ γυιό σου νὰ ταίσῃς...
καὶ βάστα, κ' ἔχε ὑπομονή, καὶ μὴν αὐτοχτονήσῃς!
'Στὸ λέω· μῶρχοντσι στιγμαίς, μωρέ, γιὰ νὰ πνιγῶ·
τι θἄκανα ἂν δὲν σ' ἔκανα δὲν 'ξέρω οὔτε κ' ἐγώ.
Ὁ νοῦς μου αὐτὸς ποῦ χάνεται καὶ πάει, μωρέ, νὰ σβύσῃ,
μυδράλια, μπόμπαις θἄριχνε 'ς 'Ανατολὴ καὶ Δύσι.
Θἄβλεπες μάντσιες, ξαφνικά, προπόζιτα, ντοντρίναις
ἐδῶ νὰ ψαλιδίζω ποῦφ κ' ἐκεῖθε μπελεγρίναις.
Θἄχα μωρὲ τὸ ἀντζάρντο μου, θἄχα μυαλὸ καὶ στόμα,
θἄχα κουράγιο νὰ ἐκτεθῶ καὶ βουλευτὴς ἀκόμα.
Θἄμουνα φλόγα καὶ ἀστραπὴ τσῆ σημερναίς μαυρίλαις·
σεισμοί, μπουρλότα οἱ στίχοι μου κ' ἡ τρίχες μου τορπίλαις,
θὰ μ'εἶχαν Γιούδα οἱ νεοπλουτοι κι' οἱ ἀριστοκράταις μπόγια·
θἄβλεπες μπάνκαις, αὐλικοὺς καὶ βασιλῆὰ στὰ φόγια.
Μουρλο-Σαράντης τσῆ ἐποχῆς· θἄπερνα σβάρνα ὅλους·
σπιτάλια, ἐνκάντα κ' ἐκκλησιαίς, σεισμούς, καρπίαις καὶ μόλους.

SISMANOGLIO

μπαίγνια, μαριόλαις, μόμολους, μαϊμοῦδες, μαμουνέλους.
μπρόμπολα, μπλόνταις, τόμπολες, τουμπίτσαις, τουμπαρέλους,
τζόγαις, κονσόλους τσῆ ἐποχῆς κι' ἄλλα καινούργια φιόρα,
μπούφους, ταρτούφους, ρούφουλους, οὔλους μωρὲ 'στὸ φορα'
Σβάρνα ἀφ' τὸν πρῶτο ὡς τὸ στερνό Τσουνέους, Χασέους, Τσουλίδες.
Λουτζέους, Μπουρτσέους, Καρρέρηδες καὶ Ντάντους καὶ Ντιντῆδες.
Κολόρο τσῆ Λομπαρδιανούς, τσῆ Ρώμηδες κολόρο,
κι' ὄχι «σὸρ κόντε, προσκυνῶ!» καὶ «προσκυνῶ, ντετόρο!»
Θἄκανα μάντσιες φοβεραίς, ρίσκια, σπαβέντα χίλια,
μά... γιὰ τὴ μούρη σου φιλῶ ποδιαὶς καὶ πετραχήλια!
Θὰ σοῦ ξεσκέπαζα πολλά, μὰ γιὰ τὰ ὡραῖά σου μοῦτρα
βγαίνω τσῆ μόδας, μ π α ρ δ α λ ό ς, βάνω φτιασίδι, μποῦτρα!
Πάρτε κ'ἐγὼ *ντὰ κάπου ἀλλοῦ*. . κλωτσιαίς, φτυτιαίς, χολιάσματα,
καὶ ἄλλ' φίνε . . . μεγαλόσταυρους, τιμές, φιλιά, ἀγκαλιάσματα.
'Εμὲ ποῦ βλέπεις θἄκανα, μωρέ, σημεῖα καὶ τέρατα,
κ' ἱνσόμα λέω καὶ «προσκυνῶ!» σὲ κἄποια.. βρωμοτέρατα.
Ἔτσι τὸ φέρανε οἱ καιροί κ' οἱ βουλιασμένοι χρόνοι·
τῶνα μας χέρι «προσκυνῶ» καὶ τἄλλο φασκελώνει.
'Μωρ' τῶχεις 'λίγο ἕνα βρακᾶ νὰ βλέπῃς γιὰ Βαλῆ σου,
νὰ σοῦ ρουφᾷ τὸ αἷμά σου, νὰ γδέρνῃ τὸ πετσί σου,
καὶ νὰ τοῦ λὲς καὶ «προσκυνῶ!»; Ραγιᾶς μὲ τὸ ἔτσι θέλω,
καὶ βάρδα νὰ διαβῇ ὁ πασᾶς, καὶ φόρα τὸ καπέλλο,
καὶ δός του βίζιτες καὶ τοῦρ, καὶ κούτσομπα καὶ μπάμιαις...
'Ακοῦς ρεντίκολα μωρέ; ἀκοῦς ντροπαὶς καὶ ἰνφάμιαις;
Πῶς νὰ μὴ γένῃς Νέρωνας, σκυλί, φονιᾶς, 'Οθέλλος;
'Εδῶ πασσᾶς, ἐκεῖ ἀλκανᾶς, ὁ ἄλλος κορονέλλος,
κ' ἐγὼ σορντάδος, κουμουδί, ραγιᾶς!... 'Ακοῦς δουλειαῖς;
ἀκοῦς ποῦ κλειῶ τὸ στόμα μου, μὴ φάω καὶ παπαλιαῖς;
Μιλεῖς;... σὲ τρώει, ἐχάθηκες· «βουβάσο, ἱμπετσίλλε!»
σωπαίνεις; εἶσαι σάνσασας, σὲ λέει νιοράντε, βίλε.
Τί νὰ σοῦ κάμω, δὲν μπορῶ, κακόρκε, νὰ σφογάρω·
θὰ χάλαα κόσμο, μὰ γιὰ σὲ παίζω, γελῶ, σπασάρω.
Χίλιαις ζωαίς μου θἄβανα, μωρέ, εἰς τὴν πασέτα,
γιὰ μπιρμπαντιαὶς ὑπουργικαίς, φριχτὰ τσῆ αὐλῆς σεκρέτα,
πρέσβηδες, ποῦφ, παράσημα, σαλόνια καὶ ἀλουποῦδες,
εἰς εἶδος παρακράτησες ἀπὸ ζουλοῦ καὶ ἀρκοῦδες,
σβίντα, φαρμάκια καὶ πληγαίς, σπαθάτους, ἀρκελίνους,
μὰ ἐγὼ μιλιά!... γιὰ σὲ μωρὲ ντακόρντο πάω μ' ἐκείνους.
Ἄχνα, κ' εἰς ὅλους «προσκυνῶ!» καὶ ζήτω ἡ Ρωμηοσύνη!
Σόδομα, Γόμορα νὰ ἰδῶ δὲν δίνω ἕνα κατρίνι.

Μὰ γιὰ τὴ Ζάκυθο, μωρέ, γιὰ ἐμᾶς ἐδῶ 'σ τὸ λέω,
εἶμαι σκυλὶ κι' ἂς μὴ μιλῶ· μέσα μου βράζω, καίω!
Βρίσκομαι, γυιέ μου, στῆς ζωῆς τὸ δόλιο μεσημέρι
καὶ 'ξέρω, ποῦ νὰ ξεραθῶ, ὅτα κανεὶς δὲν ξέρει.
Τ' ἀκοῦς ποῦ δὲ μοῦ πάει φαΐ; Οὔλοι, μωρέ, παρμένοι·
μωρ' τῶχω ἀγκοῦρι μέσα μου πῶς μᾶς γελοῦν οἱ ξένοι.
Βλέπεις ντουμάναις ψεσιναίς, σαλεπιντζῆδες, γίδια,
νὰ μᾶς φορτώνουν τώρα ἐμᾶς τὰ πρῶτα τους στολίδια.
Βλέπεις τὸ γόνο τ' 'Αρκουδιοῦ μπροστά σου λιμοσόρδο,
ντοῦκα, 'Αρτανιὰν τὸ χαλβαντζῆ. τὸ γύφτο 'Ερνάνη, λορδο!
Καὶ δός του περιποίησες, πιάνα, σουαρὲ καὶ πράντσα,
κι' ἂς μὴ σκαμπάζῃ νότα ὁ νειὸς καὶ τί θὰ πῇ ρωμάντσα.
Καὶ δός του λόντς κι' ἀπρὲ-μιντὶ γιὰ νὰ σὲ πῇ γαλάντε,
καὶ τράβα μούντζες καὶ βρισιαίς, φιλόξενό μου Zante
Καὶ δός του νὰ τὸν ἔκανες καὶ Π ρ ε β ε δ ο ῦ ρ ο ἂν μπόριες,
καὶ δός του ὁ λόρδος φάσκελα, φτυσιαὶς καὶ κατηγόριαις...
Καὶ νά, καζίνα καὶ χοροὺς καὶ πούφια καὶ σαλόνια,
καὶ νά, καὶ σεῖς ποῦ πέρνετε τσῆ τζίτζικες γι' ἀηδόνια!
Δὲ λέω, 'βρίσκεις κι' ἀρχοντιαὶς καὶ ξένους μελιούνια
μ' ἀντουκατσιόνε καὶ τιμὴ μὰ καὶ πολλά... φαρτσούνια.
Μούραις ποῦ μ' ὅσο ἀνθρωπιστοῦν θ' ἀκοῦς τὸν ἀμανέ τους...
Μωρὲ τ' ἀκοῦς ποῦ ὅπου νὰ πᾷς μᾶς λένε Ριγολέτους;
Τ' ἀκοῦς ποῦ μᾶς συσταίνουνε γιὰ κλέφτες καὶ φονιάδες;
Τ' ἀκοῦς ποῦ ζοῦμε μοναχὰ γιὰ μπάλλους καὶ καντάδες;
Τ' ἀκοῦς ποῦ μὲ τὰ πιάνα μας γελοῦν ἡ καραμούντζαις;
Τ' ἀκοῦς ποῦ θέλουμε διπλαῖς ἀπ' ὅσαις τρῶμε μούντζαις;
Τ' ἀκοῦς ποῦ ὁ ξένος ἀψηφᾷ τῶνα μας κι' ἄλλο κόμμα;
Τ' ἀκοῦς ποῦ θέλω φάσκελα κ' ἐγὼ μωρὲ ἀκόμα;
Τ' ἀκοῦς ποῦ μ' ὅσα κι' ἂν μοῦ 'πῇς δὲ δίνω μιὰ καντάδα
κ' ἕνα μαντζέτο γιούλια μας γιὰ οὖλη τὴν Ἑλλάδα;
Τ' ἀκοῦς τὸ Τζάντε πούναι ἀνθὸς κι' ὅλος ὁ κόσμος νοῦλλα;
Τ' ἀκοῦς ποῦ γιὰ τὴ μαύρη σου τὰ κατακίνω οὖλα;
Τ' ἀκοῦς ποῦ θἄλεα συμφοραὶς νὰ φρίξῃς, νὰ στουπίρῃς;
Τ' ἀκοῦς ποῦ σὺ μ' ἐτάστισες, τ' ἀκοῦς ποῦ μ' ἀβελίρεις;
Τ' ἀκοῦς ποῦ θἄβανα 'ντροπὴ 'στὰ κλὰκ καὶ τσὴ φεσάτους;
Τ' ἀκοῦς ποῦ θὰ μ' ἐτρέμανε καὶ τρέμω ἐγὼ 'μπροστά τους;
Τ' ἀκοῦς ποῦ θἄλεα τσῆ πομπαὶς τοῦ κάθε μας κουβέρνου;
Μὰ ὅσκε, λέει, καὶ σὺ μ' ἐμᾶς κανάγια κωλοσέρνου!
Μὴ γράψῃς, κύττα, μασκαρᾶ, τὴ γδύμνια τοῦ σπιτιοῦ σου,
κύττ' ἀκαμάτη, μία ρονιὰ νὰ φτιάσῃς τοῦ παιδιοῦ σου,

SISMANOGLIO MEGARO

κύττα τὴ στραβωμάρα σου καὶ τὸ ὑποτελωνίκι
καὶ ξεκουμπίσου πλέρωσε τοῦ Τρίκαρδου τὸ νοῖκι.
Κύττα, ταρκάση, τσὴ ἔξυπνους, Βαλιάνους, τραπεζίταις,
φλαρέους, γουμένους, ντούκιδες. Συγγρούς, Μητροπολίταις,
Λαύρια, μουσεῖα κι' ἀνασκαφαίς, 'ντόπιους καὶ ξένους τόπους,
τὴ Ρωμηοσύνη, ὅλη τὴ γῆ, κύτταξε ζᾶ καὶ ἀνρθώπους,
κύττα ὁ παπᾶς, ὁ ὑπάλληλος, ὁ βασιλιᾶς καὶ ὁ Σάχης
π' ὅλοι σοῦ λένε· «δούλεψε νὰ φᾶς καὶ κλέψε νἄχῃς!»
Βουβάσου, πνίχ' τὴ βένα σου κ' ἡ πέναις κατὰ μέρος
κι' ἂς εἶσαι Μπάιρον, Πολδεκόκ, Ντάντες, Σαρδοῦ, Μολιέρος!
Βουβάσου· τὰ μικρόβια αὐτὰ—τῆς γῆς οἱ κύριοι—νάνε,
εἶναι λιοντάρια καὶ θεριά, βουβάσου μὴ σὲ φᾶνε!
Τρῶνε, φιλιοῦνται, σέρνονται, μουγκρίζουνε· βουβάσου
κι' ὡς Μοντενέγρος κύτταζε μονάχα τὰ θεριά σου,
Μαϊμοῦ καὶ σὺ καὶ μόμολος, κουτσοῦνι. μαριονέττα!....—
Τ' ἀκοῦς ποῦσαι χειρότερος ἀπ' ὅλους, σὸρ ποέτα;
Σήμερα γλόριαις καὶ χαραίς, μπάντες. βιολιά, καντάδες,
πρωτοχρονιᾶς τρεχάματα κ' εὐχαὶς καὶ μποναμάδες,
κι' ἀντὶ ταρκάση, νὰ εὐχηθῇς τοῦ γυιοῦ σου 'γειὰ καὶ γνῶσι,
ΠΙΣΤΗ καὶ ἀγάπη καὶ τιμὴ καὶ ὑπομονὴ ἄλλη τόση,
βογκᾶς, γκρινιάζεις, τσαμπουνᾶς κι' ἀνάμεσα εἰς οὖλα,
σωριάζεις γούρμους κι' ἄγουρους 'σὲ μιὰ παοενθεσοῦλα.
Βουβάσου!...—Ὦ Μοῦσα, ὦ βένα μου, καὶ ὦ νοῦ ποιητικέ μου.
«Νὰ ζῇ κανεὶς ἢ νὰ μὴ ζῇ;...» Ἐδῶ σὲ θέλω γυιέ μου!—
Βουβάσου μπέστια!..—Ἐμπρὸς λοιπὸν ἄσε τσὴ γκρίνιαις, Μοῦσα,
κ' εὐχήσου εἰς ὅλους πλούτη, 'γειά, δόξαις, τιμαὶς καὶ λοῦσα.
Καὶ ψάλλε ὡς μόνο μας ρητὸ 'στὸ ποιητικό μας πέσιμο·
ὅλαις τρελλαὶς γιὰ λύσιμο κι' ὅλοι τρελλοὶ γιὰ δέσιμο.
Κ' ἔχε, σόρ γυιέ μου, 'γειά, χαρά! Γκόνια μωρὲ νὰ πιάσῃς,
μά... καὶ μυαλό, κι' ὄχι ὡς ἐγώ, φούγας, ποέτας, Χάσης!

Ιω. Γ. Τσακασιανος

SISMANOGLIO MEGARO

ΔΙΑΤΙ Η ΤΡΙΤΗ
ΘΕΩΡΕΙΤΑΙ ΑΠΟΦΡΑΣ ΗΜΕΡΑ

Η παρατήρησις τῶν ἀποφράδων ἡμερῶν, τῶν ἀπράκτων καὶ μιαρῶν, τῶν πρὸς πᾶσαν πρᾶξιν ἀνεπιτηδείων, ὡς τὰς ἐχαρακτήριζον οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, εἶναι ἐκ τῶν δεισιδαιμονιῶν ἐκείνων, αἵτινες ἐν παντὶ τόπῳ καὶ ἐν παντὶ χρόνῳ ἐβασάνισαν καὶ βασανίζουσι τὸν ἄνθρωπον. Αἱ ἀποφράδες τῶν Ἑλλήνων, αἱ **nefasti dies** τῶν Ῥωμαίων ὑπὸ ποικιλώτατα ὀνόματα ἀνευρίσκονται ἀπανταχοῦ τοῦ κόσμου, παρὰ τοῖς προηγμένοις εἰς τὸν πολιτισμὸν καὶ παρὰ τοῖς κατὰ φύσιν λαοῖς, παρὰ τοῖς παλαιοτάτοις Αἰγυπτίοις[1]) καὶ τοῖς Μεξικανοῖς πρὸ τῆς Ἱσπανικῆς καταχτήσεως[2]) καθὼς καὶ παρὰ τοῖς Εὐρωπαίοις τοῦ λήγοντος ΙΘ' αἰῶνος. Ἡ μόνη διαφορὰ ἔγκειται εἰς τὸν ὁρισμὸν τῶν ἡμερῶν τούτων, διότι ἄλλοι ἄλλας ἡμέρας φοβοῦνται ὡς ἀποφράδας.

Καὶ ὁ καθ' ἡμᾶς λαός, ὡς εἰκός, πιστεύει ὅτι ἡμέραι τινὲς τῆς ἑβδομάδος εἶνε ἀποφράδες, καὶ κατὰ τὴν δοξασίαν ταύτην κανονίζει τὰς πράξεις του. Ἰδίως φοβεῖται τὴν Τρίτην καὶ νομίζει ὅτι καὶ πρὸς ἄλλας ἐπιχειρήσεις εἶναι ἡ ἡμέρα αὕτη ἀκατάλληλος, μάλιστα δὲ πρὸς ἔναρξιν ἔργου καὶ πρὸς ταξείδια. Ὅποιος πρωτοκινήσῃ Τρίτη δὲν γυρίζει πίσω, καὶ ὅποιος ἀρχίσῃ τὴν δουλειὰ Τρίτη δὲν τὴν τελειώνει, λέγουσιν. Ἡ πρόληψις αὕτη εἶναι ἀπανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος διαδεδομένη.[3]) Τινὲς προσθέτουσιν

1) Maspero, Histoire ancienne des peuples d' Oriant. 1895 τ. I. σ. 210 κέ.

2) Waitz, Anthropologie des Naturvölker τ. IV. σ. 164.

3) Ἐξ ἰδίων παρατηρήσεων γινώσκω ὅτι ἡ πρόληψις εἶναι κοινοτάτη ἐν Ἀττικῇ, ἐν Πελοποννήσῳ, ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ ἐν ταῖς Κυκλάσι. Παρὰ τοῦ κ. Πρωΐου ἐκ Λακκοβικίων τῆς Μακεδονίας πληροφοροῦμαι ὅτι καὶ ἐν τῷ χωρίῳ του ἐπικρατεῖ αὕτη· «Ἡ Τρίτη ἔχει μίαν ὥραν κακήν, διότι κατ' αὐτὴν ἐγένετο ἡ ἅλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων· διὰ τοῦτο τὴν Τρίτην δὲν ἀρχίζουσι κἀμμίαν ἐργασίαν, οὐδὲ

ὅτι ὄχι ὅλη ἡ ἡμέρα ἀλλὰ μία μόνον ὥρα αὐτῆς εἶνε ἀποφράς. «Ἡ Τρίτη ἔχει μία ὥρα κακή·» ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ὥρα αὕτη εἶνε ἄγνωστος, πρὸς μείζονα ἀσφάλειαν ἔχουσι τὴν πρόνοιαν νὰ προφυλάσσωνται πάσας τὰς ὥρας τῆς ἡμέρας.

Ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ οἱ γινώσκοντες τίς εἶναι ἡ κακὴ ἐκείνη ὥρα τῆς Τρίτης, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ἑπομένη ἀθηναϊκὴ διήγησις «Μιὰ μάννα καταριώταν μιὰ φορὰ τὸ παιδί της. Ἦτανε ἡμέρα Τρίτη. Τὴν ἄκουσε μιὰ κακὴ γειτόνισσα καὶ τῆς εἶπε· Ἂν θέλῃς νὰ καταραστῇς τὸ παιδί σου ἐγὼ νὰ σοῦ πῶ πότε θὰ πιάνῃ ἡ κατάρα. Καὶ ὕστερα ἀπὸ λίγη ὥρα τῆς ἐφώναξε· Γειτόνισσα τώρα νὰ τὸ καταραστῇς καὶ πιάνει. — Μπᾶ, ποῦ νὰ χυθοῦν τὰ μάτια σου καλύτερα, ὄχι γὼ θὰ καταραστῶ τὸ παιδί μου! εἶπεν ἡ μάννα. Καὶ ἡ κακὴ γειτόνισσα ἀμέσως ἐστραβώθηκε.» 1)

Ἀφ' οὗ δὲ πρὸς ἔναρξιν πάσης οἱασδήποτε ἐπιχειρήσεως καὶ παντὸς ταξειδίου εἶναι ἀνεπιτήδειος ἡ Τρίτη, πολλῷ μᾶλλον θεωρεῖται τοιαύτη προκειμένου περὶ τῆς γεννήσεως τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἀσύνετος, ὁ διαπράξας τὸ ἔγκλημα νὰ γεννηθῇ Τρίτην, θὰ καταληφθῇ ὑπὸ φρίκης μανθάνων ἐκ τῶν Ἰατροσοφίων τὰ ἐπικρεμάμενα αὐτῷ δεινά. Ἀποτρόπαιος περιγράφεται οὕτος τὸν χαρακτῆρα, καίπερ καλὸς τὸ εἶδος καὶ εὐπρεπής.

«Ἂν γεννηθῇ ἀνὴρ ἡμέραν Τρίτην εἶναι ἀκατάδεκτος, ἀψύς, αὐστηρός, ἀδιάντροπος, ἀπρόσωπος, καματάρις, στρατοκόπος, μαγκελλάρις, ἄσπλαχνος, ἀνελεήμων, τὸν θεὸν μὴ φοβούμενος, κλέπτης, ἄτακτος, ἄσωτος, χωριάτης, χολῆς γεμᾶτος· ὅμως ἔμπειρος εἰς μάθησιν· καὶ θέλει λάβῃ κατάραν ἀπὸ τοὺς γονεῖς του καὶ ἀπὸ ἀρχιερεῖς καὶ ἱερεῖς. Καὶ πολλὰ ὀλίγοι ἀλλάζουν ἀπὸ αὐτὰ τὰ ποιήματα, ἐὰν γεννηθοῦν εἰς τὴν κακὴν ὥραν.» 2)

πρωτοκινοῦσιν εἰς δρόμον.—Ἄλλαι μαρτυρίαι περὶ τῆς διαδόσεως τῆς προλήψεως εἶναι αἱ ἑξῆς: Λ. Καραγιάννη, Δεισιδαιμονίας δοκίμιον. Ἐν Σμύρνῃ, 1872 σ. 257 (Σμύρνη, ὅτι δὲν ἀρχίζουν ἔργον τὴν Τρίτην)— Georgeakis, Le Folk-lore de Lesbos. Par. 1894 σ.314. (Λέσβος— Ὅτι δὲν ταξειδεύουν τὴν Τρίτην).— Ζωγράφειος Ἀγών, Κ|πολις, 1891 τ. Α' σ. 14 (Ἤπειρος.— Ὅτι δὲν ταξειδεύουν, οὐδ' ἐπιχειροῦσιν ἔργον τι).

1) Τὴν διήγησιν ταύτην ἤκουσα παρὰ τῆς ἀοιδίμου κυρίας Μαριάννης Γρ. Καμπούρογλου.— Παραπλησίαν κορινθιακὴν διήγησιν ἐδημοσίευσα ἐν Δημ. μετεωρολ. μύθ. 1880 σ. 39. κατὰ ταύτην κακὴ εἶναι ἡ ὥρα καθ' ἣν διέρχεται σ υ ρ μ ό ς, ἤτοι ἀνεμοστρόβιλος, ἐν ᾧ φέρονται στοιχεῖα καὶ δαίμονες.

2) Χειρόγραφον Ἰατροσόφιον τοῦ τέλους τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ἀποκείμενον παρ' ἐμοί. φ. 4 β.

Καὶ ἀλλαχοῦ: 1)

«Τῆς Τρίτης καλύτερον ἦτον νὰ μὴ γεννηθοῦν. Περὶ σημείων ἀμφοτέρων ὁποῦ γεννηθοῦν τὴν τρίτην ὥραν τοῦ Ἄρεως. Αὐτὸς εἶναι ἄσπρος εἰς τὸ πρόσωπον καὶ ὀλίγον κόκκινος μὲ κἄποια σημεῖα· τρίχες κόκκιναις καὶ γένεια ἀραῖα, ὀμμάτια μικρά, ὀδόντια στραβά· εἰς τὸ εἶδος χαρούμενος· ἀνοικτὸς εἰς ταῖς πλάταις καὶ πολλὰ καλὰ συνθεμένος. Εἰς τὸ κακὸν πηγαίνουν.—Τ ῆ ς κ ό ρ ης. Ἡ γεννηθεῖσα κόρη ἐν ἡμέρᾳ Τρίτῃ εἰς τὴν ὥραν τὴν κακὴν γίνεται μεθύστρια, καταλαλήτρια, μονοφάγισσα, δολερὰ καὶ πονηρά, τραγουδιστίνα, ἄθεη, ἀνελεήμων, ἄσπλαχνη, ταβερνάρισσα, κλέφτρα, ψεύτρα, πολυφαγοῦσα, γγογγύστρια, ἀδιάντροπη, σουρεύτρα καὶ διὰ παντὸς κατηραμένη· καὶ ὀλίγαις βρίσκονται ἀπὸ αὐταῖς, ὅπου ἔχουν τὰ τοιαῦτα.»

Ἡ παράταξις τοσοῦτον πλουσίου θησαυροῦ κοσμητικῶν ἐπιθέτων, ἢν δὲν ἰσχύει νὰ κολάσῃ ἡ ἐν τέλει ἐπιφερομένη παρατήρησις, ἥκιστα ἐνθαρρυντικὴ εἶναι βεβαίως εἰς τὰς ἀτυχεῖς τριτογεννημένας. Ὁ ἀνὴρ ὅμως, οὗ τοὺς ἠθικοὺς χαρακτῆρας διαγράφει ἐν ἄλλῳ τόπῳ τὸ Ἰατροσόφιον, εὐκόλως θὰ παρηγορηθῇ βλέπων ὅτι ὁ χαρακτὴρ αὐτοῦ εἶναι ὁ διακρίνων τοὺς νικηφόρους στρατηγούς, τοὺς κατακτητὰς καὶ καθόλου τοὺς μεγαλοπράγμονας ἄνδρας.

«Ὁ Ἄρης ὁρίζει τὴν Τρίτη,» λέγει τὸ Ἰατροσόφιον2) «Ὁ γεννηθεὶς ἔσται μαυρειδερός, κόκκινος, αἱματώδης, θυμώδης, κιτρινωπός, πάντα κλίνει νὰ κάμῃ κακόν· νὰ χαλᾷ, νὰ λαβώνῃ, νὰ μὴ λυπᾶται διὰ τὸ (κα)κόν· καὶ φαρφαλιάρις· δὲν πιστεύει κανενοῦ, παρὰ τοῦ ἑαυτοῦ του· ὁ λόγος του θέλει νὰ γίνεται πάντα, νὰ γίνεται ἡ γνώμη του· καὶ αὐτὸ εἶναι δύσκολον· ἢ μετὰ νὰ γένῃ κλέπτης· εἶναι τολμηρὸς καὶ θέλει πάντα μὲ τὴν καρδίαν του· θέλει ἔσται καλορριζικος εἰς πόλεμον· πολὺ αἷμα θέλει χύσῃ καὶ θέλει λαβωθῇ ἀτός του· καὶ θέλει ὁρκώνεται εἰς τὸν θεὸν καὶ εἰς ἁγίους· οἱ ἀσθένειαίς του θερμασίαις ὀξείαις καὶ μεγάλαις καὶ θανάσιμαις ποδαλγίαις καὶ ἄλλαις ἀσθένειαις· καὶ ὁ θεὸς ἂς τὸν φυλάξῃ.»

Τοιαύτη λοιπὸν εἶναι, κατὰ τὰς δημώδεις προλήψεις, ἡ ἐπήρεια τῆς ἀποφράδος ἡμέρας. Ὅτι τὴν αὐτὴν πρόληψιν ἔχουσι καὶ οἱ Ἀλβανοί,3) εἶναι εὐνόητον, διότι εὔκολον ἦτο νὰ τὴν παραλάβωσι παρὰ τῶν Ἑλλήνων, ἕνεκα τῆς στενῆς πρὸς ἀλλήλους κοινωνίας. Περίεργον ὅμως φαίνεται ὅτι ἄλλοι Εὐρωπαϊκοὶ

1) αὐτ. φ. 38 α.
2) αὐτ. φ. 42 β.
3) Hahn, Alban. Studien I σ. 157.

SISMANOGLIO MEGARO

λαοὶ τἀντίθετα πρεσβεύουσι. Οὕτω παρὰ τοῖς Βοημοῖς καὶ τοῖς σοραβοῖς ἡ Τρίτη θεωρεῖται αἰσία πρὸς γάμους καὶ ὁδοιπορίας, παρὰ Σουηδοῖς δ' ἐπιτηδεία πρὸς πᾶσαν ἐπιχείρησιν ἡ καθαρὰ Τρίτη.1) Καὶ μόνον Γάλλος τις συγγραφεύς, ὁ Jehan Tibault, ἐν βιβλίῳ τυπωθέντι περὶ τὸ 1539 δεικνύει δυσπιστίαν τινὰ πρὸς τὴν Τρίτην. «Τὴν Τρίτην ἐγεννήθη ὁ Κάϊν, λέγει Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ μηδὲν ἐπιχείρει ὁ ἀσθενήσας κατ' αὐτὴν βαρεῖαν θὰ ἔχῃ τὴν νόσον, κατὰ μικρὸν ὅμως διὰ προσφόρου διαίτης ἀνακτᾷ τὴν ὑγείαν. Τὰ δ' ὄνειρα τῆς ἡμέρας ἢ τῆς νυκτὸς ταύτης οὐδεμίαν ἔχουσι πρόρρησιν τῶν μελλόντων· καὶ ὁ γεννηθεὶς ἐν ἡμέρᾳ Τρίτῃ ἔσται μακρόβιος »2)

Ὅθεν ἐκ τούτων συνάγεται ὅτι κατ' ἐξοχὴν Ἑλληνικὴ εἶναι ἡ πρόληψις περὶ τῆς Τρίτης ὡς ἀποφράδος ἡμέρας. Καὶ θεωρεῖ ὁ λαὸς ἀπαισίαν τὴν ἡμέραν, διότι κατ' αὐτὴν ἔπεσεν ἡ Κωνσταντινούπολις. Ὁ λογος ὅμως οὗτος ἐπλάσθη ὕστερον, ἡ δὲ πρόληψις ἦτο παλαιοτέρα, ἀφοῦ καὶ οἱ σύγχρονοι τῆς καταστροφῆς εἰς τὴν ὀλεθρίαν ἐπήρειαν τῆς ἡμέρας ἀπέδιδον τὴν συμφοράν. Ὁ ποιήτας μικρὸν μετὰ τὴν ἅλωσιν τὸν Θρῆνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως λέγει :

Εἰς τοῦ Μαΐου τοῦ μηνὸς 'ς τὰς εἴκοσι ἐννέα,
Τρίτην ἡμέραν δολερήν, ποῦ αὐθέντευεν ὁ Ἄρης.
Ἐκείνη ἡ ὥρα ἡ βαρεὰ ἡ στιγμὴ τοῦ πλανήτου,
ἡ φούσκωσις Ἀνατολῆς ἐπῆρασι τὴν Πόλιν.3)

Ἀλλαχοῦ δὲ καταρᾶται καὶ λοιδορεῖ πικρῶς τὴν ἡμέραν :

Ἐκείν' ἡ ἡμέρα (ἡ) σκοτεινή, (ἡ) ἀστραποκαϊμένη
τῆς Τρίτης τῆς ἀσβολερῆς, τῆς μαυρογελασμένης,
τῆς θεοκαρβουνόκαυτης, πουμπαρδοχαλασμένης.4)

καὶ παρακατιὼν ἀποδίδει τὴν καταστροφὴν εἰς τὴν ἐπήρειαν τοῦ πλανήτου Ἄρεως, τοῦ κυριαρχοῦντος τῆς Τρίτης, κατὰ τὰς ἀστρολογικὰς δοξασίας τῶν τότε.

Ἄρης ἐπερνοδιάβαινε τὴν Τρίτην βουρκωμένος
ἀπὸ τὸν ἅγιον Ῥωμανὸν ὅλος αἱματωμένος,
'ς τὸ αἷμα τῶν χριστιανῶν αἱματοκυλισμένος.5)

1) Grimm, Deutsch Mythologie σ. 1093 (σ. 954 δ' ἐκδ). Παρὰ τοῖς παλαιοῖς Μεξικανοῖς ἡ τρίτη τοῦ μηνὸς ἐνομίζετο αἰσία. (Waitz, Anthropologie τ. IV σ. 164).

2) P. L(acroix) Jacob, Curiosités des sciences occultes σ. 190.

3) στ.126—123. Ἐν Ellissen, Analekten τ.II σ.122. Ὁ τελευταῖος στίχος φαίνεται τεταραγμένος· γραπτέον ἴσως «οἱ φούσταις τῆς Ἀνατολῆς».

4) αὐτ. στ. 194—6 σ. 132.

5) αὐτ. στ. 420—2 σ. 164.

Καὶ ὁ ἱστορικὸς Λαόνικος Χαλκοκονδύλης 1) Ἄρεως ἡμέραν λέγει τὴν τῆς ἁλώσεως.

Ἑκατὸν δὲ καὶ πλέον πρὸ τῆς ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔτη, τῷ 1348, ἑτέρα ἐθνικὴ καταστροφὴ ἀπεδόθη εἰς τὴν ἐπήρειαν τῆς Τρίτης. Ὅτε οἱ ὑπὸ τοὺς Ψαρομηλίγγους Κρῆτες ἐπαναστάται παρεσκευάζοντο εἰς μάχην κατὰ τῶν Ἐνετῶν «ἦν ἡμέρα Τρίτη τῆς ἑβδομάδος τοῦ Ἰανουαρίου μηνός, ἡμέρα κατὰ τὴν κοινὴν πρόληψιν ἀπαισία.... Ἕνεκα δὲ τῆς ἀπαισίας ἡμέρας οἱ φρονιμώτεροι τῶν ἀρχηγῶν συνεβούλευσαν τὴν ἀποχὴν τῆς ἐπιθέσεως καὶ πάσης πολεμικῆς ἐργασίας... Ἀλλ' οἱ Ψαρομήλιγγοι τοὺς Κάλχαντας ἐκείνους, ὥσπερ μάντεις κακῶν περφρονήσαντες ἐρωμενέστερον παρεκέλευσαν εἰς τὴν ἐπιδρομὴν τοὺς ὀπαδούς » Ἐπῆλθε δὲ πανωλεθρία τῶν Κρητῶν, φονευθέντων καὶ τῶν ἀρχηγῶν αὐτῶν

Ὁ ἱστορῶν ταῦτα Ζαμπέλιος2) οὐδεμίαν ἀναφέρει μαρτυρίαν· ἐπειδὴ δ' οὐχὶ σπανίως ἐλέγχεται παρεμβάλλων ἰδίας εἰκασίας εἰς τὰς ἱστορικὰς περιγραφάς, δὲν δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν ἀσφαλῶς ἐξηκριβωμένον τὸ γεγονός. Ἀλλ' ἀντὶ τούτου ἔχομεν ἄλλο γεγονὸς παλαιότερον καὶ ὑπὸ ἱστορικοῦ ἀξιοπίστου βεβαιούμενον.

Ἐν τῷ πρὸς τοὺς Οὔγκρους πολέμῳ ἐπὶ Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ, κατὰ τὴν 8 Ἰουλίου 1164 ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς διαβὰς τὸν Δούναβιν ἡτοιμάζετο εἰς ἐπίθεσιν κατὰ τῶν πολεμίων. Ὁ ἀνδρεῖος στρατηγὸς Ἀνδρόνικος ὁ Κοντοστέφανος εἶχεν ἤδη παρατάξῃ τὰς ὑπ' αὐτὸν φάλαγγας, ὅτε προσῆλθε πρὸς αὐτὸν ἀγγελιαφόρος κομίζων ἐκ τοῦ βασιλέως γράμματα, ἐπιτάσσοντα νὰ ἀναβάλῃ τὴν συμπλοκήν, διότι ἡ ἡμέρα ἐκείνη ἦτο ἀσύμφορος εἰς πολεμικὰ ἔργα. Ἀλλ' ὁ στρατηγὸς ἔθεσεν εἰς τὸν κόλπον του τὴν ἐπιστολήν, μήτε εἰς τὰ γραφόμενα δοὺς προσοχήν, μήτε εἰς τοὺς παρ' αὐτῷ υεγιστᾶνας φανερώσας τὰ προσταχθέντα. Συνάψας δὲ μάχην ἐνίκησε περιφανεστάτην νίκην, λαμπρῶς διαψεύσας τοὺς δεισιδαίμονας φόβους τοῦ βασιλέως.

Ἡ ἑορτὴ τοῦ ἁγίου Προκοπίου, ἐν ᾗ κατὰ τὸν βυζαντινὸν ἱστορικὸν Νικήταν Χωνιάτην ἐγένετο ἡ μάχη, συνέπεσε τὸ ἔτος ἐκεῖνο ἐν ἡμέρᾳ Τρίτῃ. Οὗτος λοιπὸν ἦτο φαίνεται ὁ λόγος, δι' ὃν ὁ αὐτοκράτωρ ἀπέτρεψε τὸν στρατηγόν του νὰ συνάψῃ μάχην. «Ἀπετρέπετο δὲ ὡς ἀποφὰς ἡ τότε ἡμέρα καὶ ὅλως ἀξυμφορος πρὸς τὴν κατ' Ἄρεα συμβολήν, ἐπεὶ καὶ ἦν τὰς πλείστας καὶ

1) σ. 394 Bonn.

2) Σπ.Ζαμπελίου Ἱστορικὰ σκηνογραφήματα ἐν Πανδώρᾳ τ.Γ' σ.577-8.

SISMANOGLIO MEGARO

μεγίστας τῶν πράξεων, καὶ παρὰ θεοῦ τὸ πέρας κατ' εὐδοκίαν εἴτε μὴ δεχομένας, ταῖς τῶν ἄστρων οὐκ οἶδ' ὅπως περιπλοκαῖς καὶ ταῖς τοιαῖσδε θέσεσι καὶ κινήσεσιν ἐπανατιθείς, καὶ τοῖς παρὰ τῶν ἀστρολεσχούντων λεγομένοις καθυπαγόμενος ἴσα ταῖς ἐκ θρανίδος τοῦ θεοῦ ἀποφάσεσιν.»1)

Ἐκ τῶν λόγων τοῦ στιχουργοῦ τοῦ Θρήνου καὶ ἐκ τῶν περικοπῶν τῶν ἰατροσοφίων, τὰς ὁποίας ἀνωτέρω παρεθέσαμεν, σαφῶς καταφαίνεται διατί ἡ Τρίτη θεωρεῖται ἀποφρὰς ἡμέρα.

Ἡ περὶ τῶν ἀποφράδων δεισιδαιμονία διττὴν ἔχει πηγήν. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες εἶχον θρησκευτικοὺς λόγους ὅπως θεωρῶσιν μιαρὰς ἡμέρας τινάς. Ἦσαν ἀποφράδες αἱ ἡμέραι τῶν Ἀνθεστηρίων, διότι ἐν αὐταῖς ἐπλανῶντο ἐπὶ τῆς γῆς αἱ ψυχαὶ τῶν τεθνεώτων· ὁμοίως ἡ τῶν Πλυντηρίων, διότι ἐν Ἀθήναις ἐκομίζετο τότε τὸ ξόανον τῆς Ἀθηνᾶς εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ὑπετίθετο ὅτι ἡ πολιοῦχος θεὰ κατέλειπε πρὸς ὥραν τὴν πόλιν. Ὁ ἐπιχειρῶν τι κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας οὐδεμίαν εἶχε ἐλπίδα ὅτι θὰ τύχῃ τῆς προστασίας τῶν θεῶν, καὶ διὰ τοῦτο ἐπιμελῶς ἀπέφευγον πᾶσαν πρᾶξιν. Ὅμοιος λόγος παρώρμησε καὶ τοὺς Ῥωμαίους πρὸς ὁρισμὸν τῶν ἀποφράδων, καὶ οἱ Αἰγύπτιοι ἐπίσης ἀποφράδας ἐνόμιζον τὰς ἡμέρας, καθ' ἃς ἦγον τὴν μνήμην πάθους τινὸς Θεοῦ.

Ὁ ἄλλος δὲ πλὴν τοῦ θρησκευτικοῦ λόγος τοῦ ὁρισμοῦ τῶν ἀποφράδων ἡμερῶν στηρίζεται εἰς ἀστρολογικὰς δοξασίας. Πιστεύοντες ὅτι αἱ τύχαι τῶν ἀνθρώπων συνδέονται πρὸς τὴν ὑποτιθεμένην ἐπήρειαν τῶν πλανητῶν ἢ ἄλλων τινῶν ἄστρων, ἐφοβοῦντο νὰ πράξωσί τι καθ' ἃς ὥρας ἐνόμιζον ὅτι ὀλεθρία θὰ ἦτο ἡ τοιαύτη ἐπήρεια.

Κυριεύων πλανήτης τὴν Τρίτην εἶναι ὁ Ἄρης, ἐξ οὗ καὶ ἡ ἡμέρα αὕτη ἔλαβε τὸ ὄνομα ἐν ταῖς πλείσταις τῶν εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν. Μιαν δ' ὥραν τῆς Τρίτης (τὴν κακὴν ὥραν τῆς Τρίτης κατὰ τὰς δημώδεις δοξασίας) ἐπίστευον ὅτι συνέπιπτε πρὸς τὴν τοῦ Ἄρεως καὶ ἡ τοῦ πλανήτου Κρόνου ἐπικράτησις, ἐξ οὗ ἐπικινδυνοτάτη καθίστατο ἡ ὥρα ἐκείνη. Χειρόγραφός τις Σολομωνικὴ μᾶς ἀποκαλύπτει ὅτι ἡ ἀπαισία ὥρα τῆς Τρίτης εἶναι ἡ δεκάτη τρίτη, ἄδηλον πῶς ὑπολογιζομένη, ἀπὸ τοῦ μεσονυκτίου, ἢ ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου ἢ ἀπο τῆς δύσεως αὐτοῦ κατὰ τὴν προτεραίαν. «Εἰς τὰς ιγ' (ὥρας κυριεύει) ὁ Κρόνος· πάντοτε φυλάσσου·» παραγγέλλει τὸ μαγικὸν βιβλίον. 2) Οἱ μὴ γινώσκοντες δὲ τίς ἡ ὥρα αὕτη ἠναγκάζοντο νὰ προφυλάτσωνται ὅλην τὴν ἡμέραν.

1) Νικήτ. Χωνιάτ. Ε' 2 σ. 200 Bonn.

2) Ὑγρομαντεία, τὸ κληδίον τῆς πάσης τέχνης τῆς ὑγρομαντείας. φύλλ. 241α (χειρόγραφον τοῦ ις' αἰῶνος τῆς ἐν Μονάχῳ βιβλιοθήκης ὑπ' ἀριθμὸν LXX).

Πᾶσαι ὅμως αἱ ἄλλαι ὧραι τῆς Τρίτης θεωροῦνται αἴσιαι καὶ πρὸς πᾶσαν πρᾶξιν ἐπιτήδειοι, κατὰ τὸ αὐτὸ βιβλίον. Καὶ οὗτος εἶναι ὁ λόγος, δι' ὃν ἄλλοι εὐρωπαϊκοὶ λαοὶ ὑπολαμβάνουσιν ὅτι εὐτυχῶς συντελοῦνται ὅσα τις ἤθελεν ἐπιχειρήσῃ τὴν Τρίτην.

Ὅθεν ἡ δεισιδαιμονία περὶ ἧς ἡμῖν ὁ λόγος εἶναι ὑπαγόρευσις ψευδεπιστήμης, παντελῶς σχεδὸν ληστμονηθείσης σήμερον, τῆς ἀστρολογίας. Ὁ δ' ἡμέτερος λαὸς ἀλλοῦ ζητῶν τὴν ἀρχὴν αὐτῆς δεικνύει τοῦτο μὲν ὅτι παντελῶς ξένα εἶναι εἰς αὐτὸν τὰ στρολογικὰ διδάγματα, τοῦτο δ' ὅτι ἀκμαῖον ἔχει τὸ ἐθνικὸν φρόνημα, στυγνὴν καὶ ἀπαισίαν θεωρῶν τὴν ἡμέραν καθ' ἣν συνετελέσθη ἡ μεγάλη ἐθνικὴ συμφορά.

Ν. Γ. Πολίτης

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

Εὐγνωμοσύνη ἀγρίου.

Πολιτισμένος ἄνθρωπος ἠρώτησε μιὰ 'μέρα
Καὶ εἶπεν εἰς Ἀφρικανόν: «Σκληρέ, ν' ἀποκριθῇς.
Γιατί σπαράζεις, γιατί τρῶς τὸν γέρω σου πατέρα;
Δὲν τὸν ἀφίνεις ἥσυχα ς' τὸ μνῆμα νὰ τὸν πᾶνε;»—
«Ἀχάριστε, ἀπήντησε ὁ ἄγριος εὐθύς,
Ἀφίνεις τὸν πατέρα σου σκουλίκια νὰ τὸν φᾶνε;»

Ἐπιτύμβιον κυνός.

Ἐνθᾶδε κεῖμαι ὁ Ἀζώρ, πιστὸς τῆς Λέλας φίλος.
Τίς εἶμαι τώρα ἔμαθες. Σύ, τίνος εἶσαι σκύλος;

Ἀθῆναι

Α. Κ. Παρδικίδης

SISMANOGLIO MEGARO

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ

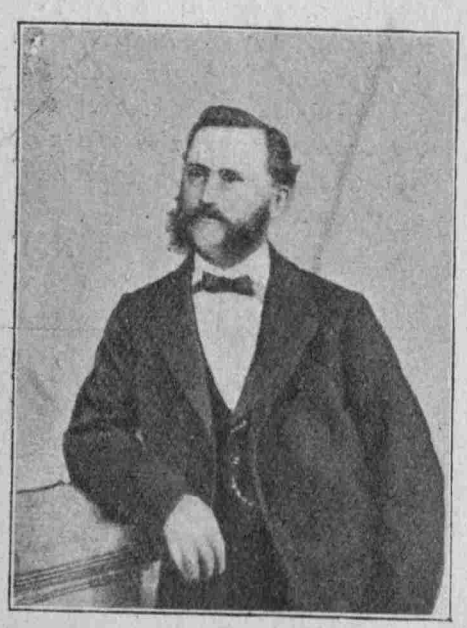

ΜΟΣΧΟΣ ΜΑΖΑΡΑΚΗΣ

Σκληρος καὶ ἀπηνὴς θάνατος ἀφήρπασε τὸ παρελθὸν ἔτος ἀπὸ τοὺς κόλπους τῆς Σμυρναϊκῆς κοινωνίας μίαν ἐξέχουσαν ἐν αὐτῇ φυσιογνωμίαν, τὸν κράτιστον ἐν Σμύρνῃ ἰατρὸν Μόσχον Μαζαράκην.

Ὁ μεταστὰς ἦτο ἐκ τῶν σπανίων ἐκείνων ἀνθρώπων, ὧν ἡ καρδία καὶ τὸ εὐρὺ πνεῦμα ὑφ' ἑνὸς μόνον πληροῦται καὶ διακαίεται πόθου, πῶς νὰ ἀφιερώσωσιν ἑαυτοὺς ὑπὲρ τοῦ πλησίον, ὑπὲρ τῆς κοινωνίας, ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος. Καταγόμενος ἐκ Κύθνου, ἐξ ἀρχοντικῆς οἰκογενείας, μετὰ τὴν ἐγκύκλιον καὶ ἐπιστημονικὴν του μόρφωσιν μετῆλθε τὸν ἰατρὸν κατ' ἀρχὰς ἐν Σύρῳ καὶ ἐν Ἀθήναις μετὰ ζήλου καὶ ἀφοσιώσεως ὑπερβαλλούσης, προσενεγκὼν οὐκ ὀλίγας ἐκδουλεύσεις, καὶ ἰδίως κατὰ τὴν βροτολοιγὸν χολέραν τοῦ 1854, ὁπόταν ἀποσταλεὶς ὑπὸ τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως εἰς Σύρον, ἐξεπλήρωσε μετ' αὐταπαρνήσεως καὶ ἐπὶ κινδύνῳ προφανεῖ τῆς ἰδίας ζωῆς τὸ καθῆκον αὐτοῦ ὡς ἰατρος, ἀντιμετωπίζων καὶ πολεμῶν ὡς ἀληθὴς στρατιώτης τὸν ἀπηνῆ ἐχθρόν. Ἐπὶ τούτῳ καὶ δι' ἄλλας ἐξίσου πολυτίμους ὑπηρεσίας, ἃς ἀπέτισεν εἶτα ἐν Τήνῳ, Ἄνδρῳ καὶ τελευταῖον ἐν Ἀθήναις, κατὰ τὴν ἀκμὴν τῆς φοβερᾶς ἐπιδημίας, ἐπανειλημμέναι τῷ ἐξεφράσθησαν εὐαρέσκειαι ἐκ μέρους τοῦ Βασιλέως, τῆς Κυβερνήσεως, τῶν Δήμων καὶ τῶν Δημοτ. Συμβουλίων, ἀπεστάλη δὲ κατόπιν ὡς ἐπαρχιακὸς ἰατρὸς εἰς Ἀκαρνανίαν, καταλιπὼν καὶ ἐκεῖ ἐπίσης ἀρίστας ἐντυπώσεις διὰ τὸν ἀφιλοκερδῆ ζῆλον, τὴν ἰατρικὴν ἱκανότητα καὶ τὸ ἀξιόλογον τοῦ ἤθους. Ἀλλὰ διψῶν εὐρυτέρας ἐπιστημονικῆς τελειοποιήσεως ἀπῆλθεν εἰς Παρισίους ὅπως παρακολουθήσῃ ἐγγύτερον τὰς προόδους τῆς Ἰατρικῆς καὶ συμπληρώσῃ τὰς ὁπωσοῦν ἀνεπαρκεῖς σπουδὰς τοῦ ἡμετέρου πανεστημίου, διὰ τῆς συντόνου ἀκροάσεως τῶν διασημοτέρων τῆς Γαλλίας κλινικῶν.

Ἐκεῖθεν, ἀποκομίζων ἐφόδια συστηματικωτέρας ἐπιστημονικῆς παρασκευῆς καὶ πείρας πρακτικῆς πολυτίμου, τὰ ὁποῖα καθίστα ἔτι μᾶλλον ἐπίφθονα ὁ ἄσβεστος ζῆλος πρὸς τὴν θείαν τοῦ Ἀσκληπιοῦ τέχνην καὶ ὁ εἰλικρινὴς καὶ ἀγαθὸς αὐτοῦ χαρακτήρ, κατῆλθε τῷ 1861 εἰς Σμύρνην, ἔνθα, συνδεθεὶς διὰ γάμου μετὰ κόρης ἀνταξίας καὶ ἐκ τῶν διακεκριμένων οἰκογενειῶν τῆς ἐν Σμύρνῃ ἑλληνικῆς κοινωνίας, ἀποκατέστη αὐτόθι ὁριστικῶς, κατακτήσας βαθμηδὸν περίβλεπτον θέσιν καὶ δικαιώματα ἐπὶ τῆς κοινῆς ὑπολήψεως καὶ εὐγνωμοσύνης. Μετριόφρων ὡς πᾶς ἀληθὴς ἐπιστήμων, ἀξιοπρεπής, φιλάνθρωπος καὶ εὐσυνείδητος καθ' ὅλην τὴν σημασίαν τῶν λέξεων, ἀνεπίληπτος καθ' ὅλας αὐτοῦ τὰς κοινωνικὰς καὶ κατ' ἰδίαν σχέσεις, ἀποφεύγων πᾶσαν ματαίαν ἐπίδειξιν καὶ σχολαστικότητα, προσφέρων πανταχοῦ καὶ πάντοτε μετ' ἀφοσιώσεως μοναδικῆς τὴν πολύτιμον αὐτοῦ ἰατρικὴν ἀρωγὴν ὑπὲρ τῶν πασχόντων, ἔμπλεως πάντοτε γενναίων καὶ πατριωτικῶν αἰσθημάτων, ἐργαζόμενος ὑπὲρ πάσης εὐγενοῦς καὶ ἱερᾶς ἰδέας μὲ πίστιν καὶ ἐνθουσιασμὸν νεανικόν, διέγραψε κατὰ τὸ τριακονταπενταετὲς διάστημα τῆς ἐν Σμύρνῃ διαβιώσεώς του στάδιον ἀπαραμίλλου ἐπιστομονικῆς δράσεως. Τύπος φιλοστόργου καὶ σπανίου οἰκογενειάρχου ἐμόχθησε πρὸς μόρφωσιν καὶ ἐκπαίδευσιν τῶν ἀγαπητῶν του τέκνων, οἷς, πλὴν τοῦ λαμπροῦ ὀνόματος, ἐκληροδότησε

SISMANOGLIO MEGARO

καὶ τὰς προσωπικὰς αὐτοῦ ἀρετάς. Διὰ τοῦτο λίαν δικαίως σύμπασα ἡ κοινωνία τῆς Σμύρνης εἰλικρινῶς ἐπένθησε καὶ ἔκλαυσε τὴν ἀπώλειαν τοῦ ἀνεκτιμήτου ἀνδρός, περὶ οὗ ὁ αὐτόθι συνάδελφός του ἰατρὸς κ. Μιλτιάδης Ἐμμανουήλ, διερμηνεύων τὴν κοινὴν γνώμην, κατὰ τὸν συγκινητικώτατον ἐπικήδειον λόγον του, ἀπεφάνθη ὅτι ὁ ἀείμνηστος καὶ ἀλησμόνητος Μόσχος Μαζαράκης ἦτο «τὸ ἰδεῶδες τῆς ἐξασκήσεως τοῦ ἰατρικοῦ ἐπαγγέλματος ὑπὸ τὴν καθαρὰν ἔποψιν τῆς φιλανθρωπίας καὶ εὐσυνειδησίας.»

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

Σὲ ζηλιάρη.

Ἀφοῦ ζηλιάρης εἶσαι, κὺρ-Γεωργάκη,
κοντὴ γυναῖκα ἔπρεπε νὰ πάρῃς,
γιατί εὔκολα ἕνα τέτοιο βαθρακάκι
θὰ ἠμποροῦσες νὰ τὸ κουμαντάρῃς·
κ' ἔγνοια δὲν θἄχες γιὰ ἄλλονε κανένα
μὴν περισέψῃ ἀφ' ὅ,τι εἶνε γιὰ σένα.

Γιὰ ἐρωτάρη γέρο.

Γέρος ποῦ γλυκοκυττάζει
τὰ κορίτσια, καὶ νὰ κάνῃ
ἔρωτα μ' αὐτὰ ζητεῖ,
μὲ κουτσὸ θαροεῖς πῶς μοιάζει,
ποῦ, ἐνῷ βαστᾷ δεκάνι,
ἂν σὲ μπάλο τύχῃ, κάνει
καὶ αὐτὸς τὸ χορευτή.

Σύρος, 1896

Μ. Α. ΖΩΡΑΣ

ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΑΙ ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΣΗΜ. Δ. Η.—Τὸ ὄνομα τοῦ Ἀριστείδου Ἀλεξανδρίδου, θανόντος ἐν νεαρᾷ ἡλικίᾳ τὸν Μάρτιον τοῦ παρελθόντος ἔτους, δὲν ἐπρόφθασε νὰ γίνῃ γνωστὸν ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς λογογραφίᾳ, διότι εἰς τὰ πρῶτα εἰσέτι εὐοίωνα βήματα τοῦ φιλολογικοῦ του σταδίου, εὗρεν αὐτὸν ἀπηνὴς καὶ σκληρὸς ὁ θάνατος. Οἱ ἀναγνῶσται τοῦ Ἡμερολογίου θὰ ἐνθυμοῦνται ἴσως εἰς τὸν τόμον τοῦ 1895 ἓν ὡραῖον διήγημα τοῦ ἀειμνήστου Ἀλεξανδρίδου ὑπὸ τὸν τίτλον ἡ «Ὡραία Παπαδιὰ» εἰς τὸ ὁποῖον, καίπερ γραφὲν ὡς δοκίμιον μᾶλλον καὶ ἄνευ ἀξιώσεως, διεφαίνετο οὐχ ἧττον ἡ διηγηματογραφικὴ κλίσις, ἡ χάρις τῆς περιγραφῆς, ἡ εὐφυΐα καὶ τὸ ἄβρὸν αἴσθημα τοῦ νεαροῦ συγγραφέως. Πνεῦμα γοργὸν καὶ εὐγενές, φαντασία γόνιμος, μόρφωσις ἐγκυκλοπαιδικὴ ἀρτία, φιλομάθεια καὶ ἀντίληψις ἔκτακτος, λεπτὴ αἴσθησις τοῦ καλοῦ, πρωτίστως δὲ χαρακτὴρ εἰλικρινής, εὐθὺς καὶ κραταιός, προσόντα ἅπερ συνήνου ἀφειδῶς ὁ ἀοίδιμος Ἀλεξανδρίδης, καὶ τὰ ὁποῖα δὲν ἔπαυε καλλιεργῶν δι' ἀνενδότου μελέτης ὑπὸ τὴν σκιὰν τῆς μετριόφρονος ἀφανείας, ἠγγυῶντο εὐρὺ καὶ εὔελπι τὸ μέλλον. Ἡμεῖς, εὐτυχήσαντες νὰ γνωρίσωμεν

ἐγγύτερον οἵους θησαυροὺς πνεύματος καὶ καρδίας ἐνέκλεισεν ὁ εὐγενὴς καὶ ἀλησμόνητος ἡμῶν φίλος, σπένδομεν εἰλικρινὲς δάκρυ πόνου ἐπὶ τῷ προώρῳ αὐτοῦ θανάτῳ, ἐπιτελοῦντες ἅμα ἐπιβαλλόμενον ᾠδὲ μνημόσυνον διὰ τῆς παραθέσεως τῆς νοήμονος καὶ συμπαθοῦς φυσιογνωμίας του. Χαρακτῆρος ἐνεργητικοῦ, ἠναγκασμένος ἀπὸ μικρᾶς ἔτι ἡλικίας νὰ παλαίῃ τὸν περὶ ὑπάρξεως εὐγενῆ ἀγῶνα, καί, θύων ἅμα ταῖς Μούσαις, νὰ ἐξαγοράζῃ τὴν ζωὴν δι' ἀκαταβλήτου ἐργασίας, διετέλεσε νεώτατος ἔτι, πρὸ τετραετίας, Γραμματεὺς τῆς ἐν Σάμῳ Βουλῆς, ἀμερίστου ἀπολαύων ἀγάπης καὶ ἐκτιμήσεως παρὰ τῶν συμπατριωτῶν αὐτοῦ Σαμίων διὰ τὴν πρὸς τὸ καθῆκον ἰδεώδη ἀφοσίωσιν· ἐπελθούσης δὲ τῆς τελευταίας ἀνωμαλίας τῶν Σαμιακῶν πραγμάτων, ἐπανέκαμψεν εἰς Βῶλον παρὰ τῇ πατρικῇ ἑστίᾳ, ἐγγὺς καλοκἀγάθου καὶ λατρευτοῦ ἀδελφοῦ, τοῦ αὐτόθι κ. Γεωργίου Ἀλεξανδρίδου, προσληφθεὶς ὡς ὑπάλληλος τῆς Τραπέζης Ἠπειροθεσσαλίας.

Μετὰ τὸν θάνατόν του ἀνευρέθησαν ἱκανὰ χειρόγραφα, ἐν οἷς καὶ ἐπαγωγὸν ὁδοιπορικὸν σημείωμα ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὀκταήμερος διαμονὴ ἐν Κωνσταντινουπόλει». Λυπούμεθα, ὅτι ἐλλείψει χώρου ἀδυνατοῦμεν νὰ παραθέσωμεν ὁλόκληρον τὴν διατριβήν, ἐξ ἧς περιοριζόμεθα νὰ στιχυολογήσωμεν τὰ κάτωθι ἀποσπάσματα.

Ἔχομεν ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν μας, δακρυόντων ἐκ συγκινήσεως, ἐν ᾧ ἡ καρδία ζητεῖ νὰ διαρρήξῃ τὸ σάρκινον αὐτῆς περίβλημα, τὸ Ἄστυ τοῦ Βύζαντος, τὴν πόλιν τοῦ Κωνσταντίνου, τὴν ἀντίζηλον τῆς ἀρχαίας Ρώμης, τὴν Τουρκικὴν μεγαλόπολιν Σταμπούλ, τὸ μῆλον τῆς ἔριδος τῶν συγχρόνων μεγάλων Κρατῶν τὴν μεγάλην ἰδέαν τέλος καὶ τὸ γλυκὺ ὄνειρον τοῦ Ἑλληνισμοῦ!

Ἰδοὺ ἄπειρον συμπλέγμα τεμενῶν, ναῶν, μιναρέδων, κωδωνοστασίων, δένδρων ὑψικορύφων καὶ παντοίων οἰκοδομῶν! Ἰδοὺ ἡ Ἁγία Σοφία ἐπιστεφομένη ὑπὸ μιναρέδων, καὶ τὰ Βυζαντινὰ ἀνάκτορα. Ἰδοὺ οἱ Ἅγιοι Ἀπόστολοι, ἰδοὺ τὰ τείχη τῆς ἀρχαίας πόλεως· δεξιὰ ὁ Βόσπορος καὶ ἡ Χρυσούπολις, ἀριστερὰ τὸ Σαράϊ Μπουρνοῦ, ἢ ἀκρωτήριον παλατίου. Ἰδοὺ ἡ ἀπέναντι αὐτοῦ πόλις ἡ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς τοῦ Κερατίου κόλπου ὄχθης, ἢ τὸ Πέραν. Οἷον θέαμα ἀπερίγραπτον καὶ μοναδικόν! Ἄνωθεν τῆς Χρυσουπόλεως ὁ ὁρίζων φαίνεται ὡς ἐξ ἀπέφθου χρυσοῦ ἐξειργασμένος, ἕνεκεν τῆς ἀναλαμπῆς τοῦ ἀνατέλλοντος ἡλίου, ὅστις ἐκτοξεύων τὰς λευκοχρύσους ἀκτίνας του ἐπὶ τῶν ὑέλων τῶν παραθύρων τῆς πόλεως, δίδει αὐτῇ ὄψιν κολοσσιαίας πυρκαϊᾶς καὶ παρέχει ζῶσαν ἀναπαράστασιν τῆς πυρπολουμένης Ρώμης, φλεγομένης κατὰ διαταγὴν τοῦ αἱμοχαροῦς καὶ πυρομανοῦς Νέρωνος.

. . . . . .

Ἐπισκεπτόμεθα, ἔξωθεν μόνον, ὡς διατελοῦντα κεκλεισμένα, τὰ ἀνάκτορα τοῦ Δολμᾶ Βαξὲ κείμενα ἐπὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς παραλίας καὶ ἔχοντα πρὸ αὐτῶν χαρίεντα καὶ γλοερὸν κῆπον μετὰ δρομίσκων. Ἐπιστρέψαντες ἐκεῖθεν διὰ τοῦ **tramvay** εἰσήλθομεν εἰς τὸ Χρηματιστήριον, μετρίαν οἰκοδομὴν μὲ αὐλὴν μεγάλην, κιγκλῖδας κυκλωτερεῖς καὶ σιδηρᾶς κλίμακας, ὧν τὰς βαθμῖδας ἀμέτρητα πλήθη ἀνθρώπων μαινομένων πάσης ἡλικίας καὶ φυλῆς, ἀνέρχονται συγχρόνως καὶ κατέρχονται. Ἀναβάντες εἰς τὴν κυρίαν αἴθουσαν τῶν συναλλαγῶν κατεπλάγημεν τῷ πνεύματι, ἐπὶ τῇ ἀπεριγράπτῳ σκηνῇ, ἥτις πρὸ ἡμῶν ἐξειλίσσετο! Σμήνη χρηματιστῶν καὶ μεσιτῶν ἀπὸ τοῦ τραπεζίτου τοῦ φέροντος μαύρην ῥεδιγκόταν καὶ πῖλον κυλινδρικόν, μέχρι τοῦ ῥακενδύτου καὶ ῥυπαροῦ Τούρκου ἢ Ἑβραίου, συστρέφονται διηνεκῶς ὡς μάζα σκωλήκων ἢ καμπῶν, κραυγάζοντες δὲ εἰς πάντας τοὺς τόνους τῆς μουσικῆς κλίμακος μὲ φωνὴν βραγχνὴν καὶ ἀπαισίαν, μὲ τὸ ὄμμα ἄγριον καὶ βλοσυρὸν καὶ χρῶμα νεκροῦ, κερδοσκοποῦσι ἐπὶ τῶν χαρτίνων ἀξιῶν πωλοῦντες καὶ ἀγοράζοντες ἀέρα! Οὐδέποτε εἶδον καὶ ἐφαντάσθην ἀπαισιώτερον τούτου θέαμα...

. . . . . .

Πρὸς τὴν ἑσπέραν διέβημεν τὴν μεγάλην γέφυραν τὴν ζευγνύουσαν τὰς δύο ὄχθας τοῦ Κερατίου κόλπου. Εἶναι ὅλη ἐκ σιδήρου καὶ ἐπεστρωμένη διὰ χονδρῶν σανίδων, ἀνοιγομένη δὲ τὴν νύκτα διὰ μηχανισμοῦ πρὸς διάβασιν τῶν πλοίων. Εἰς τὰς δύο αὐτῆς εἰσόδους ἱστάμενοι ἀνὰ τέσσαρες εἰσπράκτορες λευκοχίτωνες Ὀθωμανοὶ καὶ ἔχοντες μηχανικῶς πως ποιητεταμένας καὶ ἀνοικτὰς τὰς παλάμας εἰσκομίζουσι κατὰ ἑκατοστυας τὸ ὡρισμένον μεταλλικὸν κερμάτιον τῶν **10** παράδων, ἐξ οὗ τριακόσιαι (**300**) λίραι εἰσπράττονται ἡμερησίως, καθ' ἃ λέγεται. Ἡ δεξιὰ τῆς γεφύρας ἄκρα ἐκβάλλει ἔμπροσθεν τοῦ Γενὶ-Τζαμίου. Τὸ ἑσπέρας ἐκαθίσαμεν πρὸς ἀναψυχὴν ἐν τῷ ὡραίῳ κήπῳ τῶν Μνηματακίων, καταφύτῳ ἐξ ἀνθέων καὶ δένδρων ἀειθαλῶν. Ὑπάρχουσιν ἐντὸς αὐτοῦ λίμναι τεχνηταί, δεξαμεναί χειμερινὸν καφενεῖον, περίβολοι ἐκ χλόης, δρομίσκοι, γέφυραι καὶ πεντάφωτοι ἢ ἑπτάφωτοι λυχνίαι, φωτίζουσαι γραφικώτατα τὸν κῆπον, ὅταν δὲν καταυγάζηται ὑπὸ τοῦ σεληναίου φωτός. Ἐκλεκτὴ ἐξ ἐγχόρδων ὀργάνων οὐγγρικὴ μουσικὴ

SISMANOGLIO MEGARO

παιανίζει καθ' ἑκάστην καὶ κόσμος ἀριστοκρατικὸς πλημμυρίζει τὴν τερπνὴν ταύτην ὅασιν, τῆς εἰσόδου οὔσης ἐπὶ πληρωμῇ.

Περιειργάσθημεν τὰ μεγάλα καταστήματα πολυτελείας τοῦ Καράκιοϊ καὶ ἐκ τῆς ἐπὶ τῆς γεφύρας ἀποβάθρας, ἐπέβημεν ἀτμοπλοίου, ἵνα διαπεραιωθῶμεν εἰς Φανάριον πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν Πατριαρχείων.—Πλέομεν ἐν τῷ Κερατίῳ ἔχοντες ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῆς ὑγρᾶς ὁδοῦ «δάση ξηρά»· τοιαῦτα φαίνονται τ' ἀπειράριθμα πλήθη τῶν ἱστῶν τῶν ἐν γραμμῇ ἠγκυροβολημένων ἱστιοφόρων καὶ ἀτμοκινήτων σκαφῶν

Τὸ φέρον ἡμᾶς ταχύπλουν κλίνει αἴφνης τὴν κινητὴν αὐτοῦ καπνοδόχην ὁριζοντίως ὅπως διέλθῃ ὑπὸ τὴν μικρὰν γέφυραν, ὡς πράττει μεγαλόσχημος Ἀσκληπιάδης ἀφαιρῶν τὸν ὑψηλὸν κυλινδροειδῆ πῖλον του ἵνα εἰσέλθῃ διὰ στενῆς καὶ χαμηλῆς θύρας εἰς οἰκίσκον πάσχοντός τινος. Σταθμεύομεν δὶς καὶ ἀκολουθοῦντες τὸν πλοῦν, καθ' ὃν πανταχόθεν προβάλλουσιν ὀξεῖαι μιναρέδων κορυφαὶ καὶ τροῦλλοι Βυζαντινῶν Ἐκκλησιῶν καὶ δένδρα ὑψικόρυφα, διακρίνομεν μεγαλοπρεπὲς καὶ εἰς μέγα ὕψος αἰρόμενον ἐρυθρωπὸν οἰκοδόμημα, ἐπιστεφόμενον ὑπὸ τρούλλου ἐπιμήκους· εἶναι ἡ μεγάλη τοῦ Γένους Σχολή, ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἰωακεὶμ τοῦ Γ' ἐκ βάθρων ἀνεγερθεῖσα.

. . . . . .

Ἐπισκεπτόμεθα καὶ τὸ Μουσεῖον τῶν Γενιτσάρων. Ἐκ πρώτης ὄψεως κατάπληξις καὶ δέος καταλαμβάνει τὸν εἰσερχόμενον, ἕνεκεν τοῦ ἀγρίου ἤθους καὶ τῆς ἀπειλητικῆς στάσεως τῶν κατὰ μῆκος τῶν τοίχων παρατεταγμένων κηρίνων ἀνδρεικέλλων, φυσικοῦ μεγέθους, περιβεβλημένων τὰς πολυποικίλους καὶ ἀναριθμήτους στολὰς τῶν βαθμοφόρων ἢ ἁπλῶν Γενιτσάρων, τῶν Δημίων, τῶν Βεζυρῶν, τῶν Μουσιρῶν, τῶν πασσάδων, τῶν Μεγάλων Διερμηνέων, τῶν Ἡγεμόνων, ἢ Χατμάνων τῆς Μολδαυίας καὶ Βλαχίας, τῶν ἀρχιάτρων, τῶν προκρίτων, τῶν ραγιάδων, τῶν ἀρχιευνούχων, μαύρων τε καὶ λευκῶν, τῶν μποσταντζίδων, τῶν νάνων, τῶν νεαρῶν θαλαμηπόλων, καὶ ἐν γένει πᾶν εἶδος στολῆς οὗπερ ἐγένετο χρῆσις διαρκούσης τῆς μακρᾶς δεσποτείας τῶν Ὀθωμανῶν μέχρι τοῦ Σουλτάνου, ὅστις καταστρέψας τοὺς Γενιτσάρους καὶ εἰσαγαγὼν εὐρωπαϊκὰς στολάς, ἐξηφάνισε τὰς βαρβάρους μὲν ἀλλὰ καὶ γραφικωτάτας ἀμφιέσεις τῶν φοβερῶν πραιτωριανῶν τοῦ κράτους του καὶ τῶν ἑαυτοῦ ὑπαλλήλων ἐν γένει. Ἰδιαιτέραν ἐντύπωσιν ἐνεποίησαν εἰς τὸ πνεῦμά μου τέσσαρα ἀνδρείκελλα Γενιτσάρων φερόντων τὴν βαρεῖαν καὶ ἄτρωτον πανοπλίαν τῶν Μεσαιωνικῶν πολεμιστῶν, ἢ μᾶλλον τὴν πολεμικὴν στολὴν τῶν στρατιωτῶν καὶ μισθοφόρων τοῦ Βυζαντίου, ἀποτελουμένην ἐξ ἀλυσιδωτοῦ

θώρακος καθ' ἅπαν τὸ σῶμα, ἐκ κράνους ἀρχαϊκοῦ, ἀσπίδος καὶ δόρατος, ἐπικνημίδων καὶ ἐπιγονατίδων. Φαίνεται δ' ὅτι ὁ πορθητὴς πρὸς ἀνάμνησιν τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἡττηθέντων, ἐνέδυσε τάγμα τι στρατιωτικὸν διὰ τῆς Μεσαιωνικῆς ἐκείνης ἀμφιέσεως, ἥτις ἀντιτίθεται ἀλλοκότως πρὸς τὰς πολυχρώμους καὶ ποδήρεις καὶ μαλθακὰς ἐκ μαλλίου καὶ μετάξης ἐσθῆτας τῶν Ἀσιανῶν κατακτητῶν. Μίαν ὥραν καὶ ἡμίσειαν διήρκεσεν ἡ περιεργασία τοῦ πάντα Ἕλληνα ἐνδιαφέροντος ἱστορικοῦ τούτου μουσείου, ἐξ οὗ καταβάντες διηυθύνθημεν παλλούσῃ καρδίᾳ πρὸς τὸ Παλλάδιον τοῦ Χριστιανικοῦ Ἑλληνισμοῦ, τὴν Ἁγίαν Σοφίαν, ἧς αἱ πύλαι ἠνεῴχθησαν ἡμῖν διὰ τῆς χρυσῆς κλειδὸς, εἰς ἣν οὐδεμία θύρα ἀνθίσταται. Οἱ νωθροὶ καὶ κιδαροφόροι τοῦ ναοῦ ὑπηρέται, ἐφήρμοσαν εὐθέως ἐπὶ τῶν ὑποδημάτων μας μεγάλας συρτὰς ἐμβάδας ἵνα μὴ ὁ ποὺς ἡμῶν τῶν ἀπίστων βεβηλώσῃ τὸ ἔδαφος τοῦ ἱεροῦ τεμένους....

. . . . . .

Συγκεκινημένοι εἰσέβημεν ἐκ πλαγίας πύλης πρῶτον εἰς τὸ διαμέρισμα τῶν κατηχουμένων, εἶτα δὲ εἰς τὸν πρόναον μετὰ κόπου σύροντες τὰς κατηραμένας ἐμβάδας ἐπὶ τῶν ὀλισθηρῶν ψιάθων, δι' ὧν εἶναι ἐπεστρωμένον τὸ δάπεδον· προχωροῦντες διέβημεν ὑπὸ τὴν γιγάντειον χαλκίνην πύλην καὶ ἔστημεν ὡς εἰ ἀπολιθωμένοι, ὁπόταν στρέψαντες τὸ βλέμμα ἠτενίσαμεν τὸ καταπληκτικὸν ἐκεῖνο μεγαλεῖον καὶ τὸ ἄφατον κάλλος τοῦ κεντρικοῦ τρούλλου, τῶν ἡμιθολίων τῶν στοῶν στηριζομένων ἐπὶ λαμπρῶν καὶ γιγαντωδῶν κιόνων ἐκ μαρμάρου γρανίτου καὶ πορφυρίτου Ἰδίως κατάπληξιν ἐμποιεῖ τὸ ἔξοχον τῆς ἀρχιτεκτονικῆς ἐπινοίας, ἥτις ἔγνω νὰ στηρίξῃ τὸν παμμέγιστον τροῦλλον ἄνευ στηλῶν ἀλλ' ἐπὶ τῶν ἄκρων τῶν ἡμιθολίων καὶ νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν εἴσοδον τόσον ἁπλέτου φωτὸς διὰ πυκνῶν θυρίδων, ὥστε νὰ φαίνεται μετέωρος ὁ τροῦλλος ὡς ἄλλος οὐρανὸς μικροσκοπικός. Τὸ σύνολον τοῦ σχεδίου ἀπαρτίζει κανονικὸν Ἑλληνικὸν σταυρὸν ἔχοντα μῆκος καὶ πλάτος 140 βημάτων. Τοῦτο μόνον δύναμαι νὰ σημειώσω, διότι ἡ περιγραφὴ τοιούτου μοναδικοῦ ἀριστοτεχνήματος ὑπερβαίνει τὰς δυνάμεις οὐ μόνον ἐμοῦ ἀλλὰ καὶ πολλῶν ἱκανωτέρων μου, ἵνα μὴ εἴπω ὅτι εἶναι ἀπερίγραπτος.

Ὁ ἀχανὴς γυναικωνίτης δυνάμενος νὰ περιλάβῃ αὐτὸς μόνος πολλὰς ὁμοῦ συγχρόνους ἐκκλησίας ἔχει τρεῖς εἰσόδους ἀνερχομένας ἑλικοειδῶς, ὧν ἡ μία ἀμαξιτή, δι' ἧς ἀνήρχοντο ἐποχούμεναι αἱ κυρίαι τῶν ἀριστοκρατικῶν τάξεων. Ἅπαν τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ναοῦ εἶναι ψηφιδωτὸν χρυσοῦν καὶ χρωματιστὸν διάφορα σχηματίζον φαντασιώδη συμπλέγματα. Εἰκόνες ὅμως οὐδαμοῦ φαίνονται· μόνον ἐν τῇ γραμμῇ, ἥτις διήκει ἄνωθεν τῶν χιονοκράνων

καὶ κάτωθεν τῆς βάσεως τοῦ γυναικωνίτου, εἰσὶ τεθειμέναι κατ' ἴσας ἀποστάσεις ὑπερμεγέθεις στρογγύλαι πλάκες, φέρουσαι ἐπιγραφὰς ἐκ τοῦ Κορανίου, αἵτινες ὑποτίθεται ὅτι καλύπτουσιν εἰκόνας ψηφιδωτάς. Εἰς τὰ δύο τοῦ γυναικωνίτου ἄκρα ἄνωθεν τοῦ ἱεροῦ, αἱ δύο ἀντίστοιχοι στῦλαι ἔχουσιν ὁμοίαν ἀμφότεραι κλίσιν πρὸς ἀνατολάς, ἄγνωστον δὲ τυγχάνει ἂν ἀρχῆθεν ἐτέθησαν οὕτω σκοπίμως ἢ ἔκλιναν ἐκ καθιζήσεως τοῦ ἐδάφους. Δύο ὥρας ἐμείναμεν ἐν τῷ ἀθανάτῳ ἔργῳ Ἀνθίμου τοῦ Τραλλιανοῦ καὶ μόνον τὸ ἐπελθὸν σκότος τῆς νυκτὸς καὶ αἱ παρατηρήσεις τῶν ἐπειγομένων νεωκόρων ἠνάγκασαν ἡμᾶς νὰ καταλίπωμεν μὲ τὴν λύπην ἐν τῇ καρδίᾳ τὸν ἀπολεσθέντα θησαυρὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου, ὅστις τίς οἶδεν ἂν θὰ δυνηθῇ ποτὲ ν' ἀναστηλώσῃ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ τὸ πολυσήμαντον καὶ πανάγιον σύμβολον!

. . . . . .

ΑΡΙΣΤ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΗΣ

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

Ὁ ὕπνος εἶνε ὁ μόνος φίλος ὅστις δὲν ἔρχεται ὅταν τὸν προσκαλοῦμεν.

* * *

Ὁ εὔθυμος ἄνθρωπος, χωρὶς νὰ τὸ ἐπιδιώκῃ, γίνεται συχνότατα ἀγαθὸς εἰς τοὺς ἄλλους· τὰ μειδιάματα καὶ οἱ γέλωτες, ὧν γίνεται πρόξενος, εἶνε μικραὶ ἀγαθοεργίαι δι' αὐτούς.

Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΤΟΥ 1878

ΚΑΙ ΑΙ ΜΑΧΑΙ ΤΟΥ ΣΑΡΑΚΗΝΟΥ

ΟΣΑΚΙΣ ἀτενίζω ἀρχαϊκὸν μνημεῖον τῆς ἑλληνικῆς δόξης, ὁ νοῦς μου διὰ τῶν πτερῶν τῆς φαντασίας μεταφέρεται εἰς παρελθούσας ἐποχὰς καὶ ἐντρυφᾷ εἰς ὠκεανοὺς λάμψεως καὶ παραδείσους εὐτυχίας, λησμονῶν δὲ τὴν σύγχρονον νάρκην ζῷ σφριγῶν ἐν μέσῳ εὐκλεῶν ἀγώνων, ἀγώνων δόξης καὶ τιμῆς. Οὐδ' εἶναι ἀμυδρότερον τὸ αἴσθημά μου, ὅταν εὑρίσκωμαι ἐγγὺς τόπων, ἐν οἷς, ὡς ἐν ἁγίοις βωμοῖς, ἐχύθη αἷμα ἑλληνικὸν πρὸ αἰώνων ἢ προσφάτως, ὡς εὐπρόσδεκτος προσφορὰ καὶ ὕμνος τῷ Ὑψίστῳ χάριν τοῦ ὑπερτάτου τῶν θείων δώρων, τῆς ἱερᾶς ἐλευθερίας.

Μεταξὺ τῶν τόπων αὐτῶν δικαίως συγκαταλέγεται ἀπό τινων ἐτῶν καὶ ἡ Μακρυνίτσα μετὰ τῶν παρακειμένων αὐτῇ ῥάχεων τοῦ Σαρακηνοῦ διὰ τὰς ἐπ' αὐτῶν συγκροτηθείσας μάχας μεταξὺ εὐαρίθμων Ἑλλήνων ἐπαναστατῶν πρὸς τὸν τουρκικὸν στρατὸν κατὰ τὸ ἔτος 1878.

Ἐνδιατρίψας ἐπ' ἐσχάτων ἐν τῇ ὡραίᾳ ταύτῃ κωμοπόλει τοῦ Πηλίου εὗρον τὴν εὐκαιρίαν νὰ συλλέξω κατὰ τὸ ἐνὸν πᾶσαν σχετικὴν πληροφορίαν καὶ νὰ ἐπισκεφθῶ τὰ μέρη, ἐν οἷς διεδραματίσθησαν αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος μάχαι, νομίζων ὅτι μικρὰ σκιαγραφία αὐτῶν, ἔστω καὶ ἀτελής, δὲν θέλει εἶναι ἄτερπνον ἀνάγνωσμα διὰ τοὺς φίλους τοῦ παρόντος Ἡμερολογίου. Καὶ τοι δὲ ἀναγνωρίζω ὅτι τὸ ἔργον τοῦ ἱστορικοῦ, προκειμένου μάλιστα νὰ ἐκτεθῶσιν ἔπαινοι, ἴσως δὲ καὶ μομφαί, περὶ προσώπων ζώντων, ἀποβαίνει τὰ μάλα δυσχερές, ἐν τούτοις ὡπλισμένος διὰ τοῦ φωτὸς τῆς ἀληθείας θέλω προβῆ εἰς τὴν ἐξιστόρησιν τῶν συμβάντων, ἵνα μὴ ἀποσαρωθῇ ὑπὸ τοῦ παμφάγου χρόνου ἡ μνήμη πράξεων ἐπαινετῶν, μελλουσῶν ν' ἀναπτερώσι καὶ εἰς τὸ μέλλον τὸ φρόνημα τῶν ἐπιγιγνομένων.

SISMANOGLIO MEGARO

Ἤδη ἡ κυβέρνησις τοῦ ἀειμνήστου Κουμουνδούρου μυστικῶς εἶχε διοργανώσει τὰ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ ἡ ὑπὸ τὴν προστασίαν τούτου συστᾶσα ἐπιτροπὴ τῆς «Ἀμύνης» μετὰ τῆς «Ἐπαναστατικῆς Ἀδελφότητος» πρὸ πολλοῦ ἐνήργουν ἐράνους ὑπὲρ τοῦ μελετωμένου σχεδίου Τὸ γλυκὺ μυστικὸν ἐνωρὶς διεδόθη ἐν τοῖς χωρίοις τοῦ Πηλίου, οἱ δὲ κάτοικοι ἐν χαρᾷ καὶ ἀγαλλιάσει ἀπεδέχθησαν τὸ ἄκουσμα. Πανταχοῦ ἔβλεπέ τις παρασκευὰς ὡς εἰ ἤγγιζε τὸ Πάσχα. Μάχαιραι πρὸς θυσίαν τοῦ ἀμνοῦ ἠκονίζοντο· αἱ πιστόλαι καὶ τὰ ἐσκωριασμένα καρυοφύλλια ἐπεσκευάζοντο πρὸς χαιρετισμὸν τῆς ἀναστάσεως καὶ οἱ ἄνθρωποι ἠσκοῦντο εἰς τὴν σκοποβολήν· τὰ πολύτιμα σκεύη ἐκρύπτοντο ἐν τῇ γῇ καὶ ἐν τοῖς ὑπογείοις τῶν οἰκιῶν καὶ τὰ στρώματα μετὰ τῶν γυναικοπαίδων ἦσαν ἕτοιμα ὅπως μετακομισθῶσιν εἰς μέρη ἀπόκεντρα καὶ ἀσφαλῆ ἐντὸς σπηλαίων καὶ χαραδρῶν. Ἐν ἑκάστῳ χωρίῳ εἶχον διορισθῆ φύλακες ἵνα προσέχωσιν εἰς τὰ κινήματα τῶν μικρῶν τουρκικῶν ἀποσπασμάτων καὶ τὴν νύκτα πολῖται ἔνοπλοι ἐφύλαττον ἐκ περιτροπῆς μετ' αὐτῶν ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων μήπως ἐξ ἀπροόπτου εἰσβάλῃ τουρκικὸς στρατός.

Κατὰ τὸ ἔτος 1877 ἦλθεν ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Δράκιαν, ὡραίαν κωμόπολιν, κειμένην ἐντὸς μεγάλης φάραγγος ἐπὶ τῆς νοτιοδυτικῆς πλευρᾶς τοῦ Πηλίου, ὁ ἰατρὸς κ. Ν. Τσάμης, σταλεὶς ὑπὸ τῆς «Ἐπαναστατικῆς Ἀδελφότητος», ὑπὸ τὴν πρόφασιν μὲν τοῦ νὰ ἐξασκήσῃ τὸ ἐπάγγελμά του, πράγματι δὲ ἵνα προλειάνῃ τὴν ὁδὸν τῆς ἐπαναστάσεως. Οὗτος ἀνεκοίνωσε τὸν σκοπόν του εἰς τὸν διδάσκαλον κ. Π. Βογιατζῆν καὶ μετὰ τούτου συνέστησαν μικρὰς ἐπαναστατικὰς ἀδελφότητας —σταυραδέλφια— ἐν τοῖς χωρίοις καὶ ἐν Βόλῳ. Τὴν ἰδέαν τῆς ἐπαναστάσεως ἐκ τῶν πρώτων εἶχεν ἀσπασθῆ ὁ καὶ νῦν Σ. Μητροπολίτης Δημητριάδος κ. Γρηγόριος, ἔλαβε μάλιστα καὶ ἐνεργὸν μέρος οὗτος κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐν Ἀγυιᾷ, δι' ὃ καὶ ἐξωρίσθη τότε εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος ἐν Βόλῳ ἦτο ὁ μακαρίτης Ἰωάννης Τζιώτης ἐκ Καρύστου, ἀνὴρ ἱκανὸς καὶ δραστήριος, ὑπηρετῶν ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν καὶ πολλαχῶς ὑπερασπίζων τὰ συμφέροντα ὅλης τῆς ἐπαρχίας. Δι' αὐτοῦ ἐγίνετο πᾶσα ἐνέργεια τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως καὶ τῆς «Ἀμύνης» ἑνωθείσης μετὰ τῆς «Ἐπαναστατικῆς Ἀδελφότητος» καὶ πρὸς αὐτὸν ἐστάλη βραδύτερον ἐξ Ἀθηνῶν διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν σχεδίων ὁ κ. Ζ. Μπασδέκης, ταγματάρχης τότε, νῦν δὲ συνταγματάρχης τῆς χωροφυλακῆς, ἀπόγονος τοῦ περιφήμου ὁπλαρχηγοῦ Στεργίου Μπασδέκη, τοῦ ἐλευθερώσαντος πρὸ ἑκατὸν ἐτῶν τὸ Πήλιον ἔκ τινος ἐπιδρομῆς Ἀρβανιτῶν ὑπὸ τὸν ἀρχηγὸν Ντελῆν. Πρὸ τούτου κατῆλθον εἰς Θεσσαλίαν πολλοὶ φίλοι τῆς ἐλευθερίας, ὡς ὁ καπετὰν Ἔξαρχος ἐκ Χασίων, ὁ καπετὰν Τσέλιος, ὁ Λεωνίδας Βούλγαρης καὶ ὁ Θεόδωρος Τσελεπίτσαρης, φέροντες ἕκαστος καὶ μικρὸν σῶμα ἐξ ἐθελοντῶν, ἐν οἷς ὁ φοιτητὴς Στρατηγόπουλος ἐκ Λαγκαδίων, ὁ ἐκ Πειραιῶς ἔμπορος Γιαννακόπουλος, οἱ Ἰταλοὶ Λουΐζος καὶ Ζοβάνης καὶ ἄλλοι. Οὗτοι κατὰ πρῶτον ἀπεβιβάσθησαν εἰς Ἀγυιὰν μετὰ πολλῶν ὅπλων καὶ πολεμεφοδίων, σκοποῦντες ἐκεῖθεν ν' ἀρχίσωσι τὴν ἐπανάστασιν. Ἀλλὰ τότε ἐπισυνέβη ἡ ἐν Πλεύνᾳ γνωστὴ νίκη τῶν Τούρκων κατὰ τοῦ ρωσσικοῦ στρατοῦ (πρὸ τῆς ὁριστικῆς τῶν Ρώσσων νίκης) ἡ δὲ ὑπὸ τὸν ναύαρχον Κανάρην κυβέρνησις τῆς Ἑλλάδος, ἡ ἐπικληθεῖσα Οἰκουμενική, δειλιάσασα παρήγγειλεν εἰς τοὺς ἐπαναστάτας νὰ διαλυθῶσιν ἀναβάλλοντες τὴν ἐκτέλεσιν τῶν πόθων των εἰς καιρὸν καταλληλότερον· ἀλλ' οἱ ἐπαναστάται ὡς καὶ πολλοὶ ἐντόπιοι, ἅπαξ λαβόντες εἰς χεῖρας τὰ εὐλογημένα ὅπλα δὲν ἤθελον ν' ἀφήσωσιν αὐτά, πρὶν τὰ βάψωσιν εἰς τουρκικὸν αἷμα, ἐπειδὴ δὲ καὶ οἱ σκοποί των ἐνοήθησαν ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἀνεχώρησαν ἐξ Ἀγυιᾶς καὶ περιπλεύσαντες πάλιν τὸ Πήλιον ἀπεβιβάσθησαν εἰς Προμήριον, καλὴν κωμόπολιν ἐπὶ τοῦ ἀγκῶνος τῆς Μαγνησιακῆς χερσονήσου κειμένην, ἐκεῖ δὲ ἡνώθη μετ' αὐτῶν ὁ Ἀπόστολος Βαγιαντζῆς ἐξ ἁγίου Γεωργίου, ὅστις καὶ ὡς ὁδηγὸς ἐχρησίμευσεν αὐτοῖς. Ἐκ Προμηρίου διηυθύνθησαν εἰς Μηλέας, ἀλλ' ὁ καϊμακάμης Βόλου Φασλῆ μπέης, Ἀλβανὸς τὴν καταγωγήν, μαθὼν ταῦτα ἔστειλε στρατιώτας πρὸς σύλληψιν τῶν ἐπαναστατῶν, οἱ Τοῦρκοι ὅμως στρατιῶται, ὡς Τοῦρκοι, εἶχον μόνον τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνοικτούς, τὸ δὲ πνεῦμα κοιμισμένον, καὶ οἱ ἐπαναστάται διὰ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου καὶ τῆς Πορταριᾶς ἐπορεύθησαν εἰς τὸ Μοναστήριον τῆς Σουρβιᾶς, κείμενον περίπου τρεῖς ὥρας βορειοδυτικῶς τοῦ Βόλου

Τὰ κινήματα τῶν ἐπαναστατῶν μετὰ συγκινήσεως παρηκολούθουν οἱ κάτοικοι, ποθοῦντες νὰ κηρυχθῇ ἡ ἐπανάστασις, τὰς δὲ ἐλπίδας των περὶ τῆς ἐπιτυχίας ἀνέθετον εἰς τὸν Θεόν. Τῇ ἀληθείᾳ μετὰ τὴν γενομένην παρασκευὴν τῆς ἐπαναστάσεως ἦτο πικρὸν καὶ ἐν ταὐτῷ ἀδύνατον νὰ πνιγῇ τὸ ἀναφθὲν αἴσθημα καὶ νὰ σβεσθῇ ὁ πόθος τῆς ἀπελευθερώσεως. Ὅτε δὲ τὰ πάντα ἡτοιμάσθησαν, συνῆλθον ἐν Πορταριᾷ οἱ πρόκριτοι τῶν χωρίων τοῦ Πηλίου καὶ συνεσκέφθησαν μετὰ τοῦ κ. Μπασδέκη περὶ προσωρινῆς κυβερνήσεως, τοιαύτη δὲ ἐκλεχθεῖσα ἀπετελέσθη ἐκ τοῦ μακαρίτου Ἱερωνύμου Κασσαβέτη ὡς προέδρου καὶ τῶν κ. κ. Κ. Ζαμανούδη, Παππακώστα ἰατροῦ, Χατζῆ-Κιτιλῆ. Ε. Σταμούλου, Γ. Νικολάου, Ν. Μπαντῆ, τοῦ μακαρίτου Κ. Σακελλαρίδου, δημοσιογράφου, καὶ τοῦ κ. Ἰω. Λαναρᾶ χρησιμεύοντος ὡς

SISMANOGLIO MEGARO

γραμματέως καὶ ἐκτελοῦντος τὴν ἐπίσημον ἀλληλογραφίαν αὐτῆς.

Ταῦτα ἐγένοντο ἐν γνώσει τοῦ προξένου Τζιώτου, μετὰ τόσης δὲ ἐπιτηδειότητος ἐνήργει οὗτος, ὥστε καὶ ἐν ἀποτυχίᾳ τοῦ σχεδίου οὐδεὶς διέτρεχε τὸν κίνδυνον νὰ θεωρηθῇ ὡς ἔνοχος. Οὗτος μετὰ τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως διένειμαν ἀρκετὰ πολεμεφόδια, καραμπίνας, φυσίγγια, πυρίτιδα, ξίφη καὶ σασεπώ. Φιλελληνικώτατα ἐπολιτεύθη καὶ πρότερον μέν. ἰδίᾳ δ' ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ, καὶ ὁ ἐν Βόλῳ πρόξενος τῆς Ἰταλίας κ. Μπόραλ, δόσας ἀρίστας συμβουλάς, βραδύτερον δὲ αὐτός τε καὶ ἡ οἰκογένεια αὐτοῦ πολλάκις ἀπέστειλαν τροφὰς καὶ φάρμακα πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἐπαναστάτας.

Τουρκικὸς στρατὸς πολὺς δὲν ὑπῆρχεν ἐν Βόλῳ, ἡ δὲ Τουρκία ἀπησχολημένη ὑπὸ τοῦ ρωσσοτουρκικοῦ πολέμου, εἶχε παραμελήσει σχεδὸν τὴν διοίκησιν τῆς Θεσσαλίας καὶ μάλιστα τοῦ Πηλίου. ἡ ἄφιξις ὅμως τῶν ἐπαναστατῶν ἐνέβαλεν εἰς ὑποψίας τοὺς Τούρκους, καὶ ἐκτὸς τῶν εἰς Μηλέας σταλέντων στρατιωτῶν καὶ ὁ λοιπὸς τοῦ Βόλου στρατὸς ἐτέθη ἐπὶ τὰ ἴχνη των πρὸς ματαίωσιν πάσης ἀποπείρας· ἐκτὸς τούτου ἐζητήθησαν καὶ ἐκ Θεσσαλονίκης στρατεύματα καὶ ἐστάλησαν τοιαῦτα, καθόσον μετὰ τὴν συνθήκην τοῦ Ἁγίου Στεφάνου ἡ Τουρκία ἀνέπνεε πλέον ἐκ τοῦ ρωσσοτουρκικοῦ πολέμου, ταῦτα δὲ ἐλθόντα ἐτέθησαν ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ στρατάρχου Ρετζὲπ πασᾶ.

Ὅτε ὁ Ρετζὲπ πασᾶς ἔμαθε τὸ κρησφύγετον τῶν ἐπαναστατῶν, ἀμέσως ἐξέπεμψεν ἐναντίον αὐτῶν δύο μοίρας στρατοῦ συγκειμένας ἐκ 1200 Ἀλβανῶν καὶ Γκέκιδων, τὴν μὲν διὰ Μακρυνίτσης, τὴν δὲ διὰ Κάπουρνας, καὶ αὗται κατέλαβον αὐτοὺς ἐν τῷ Μοναστηρίῳ.

Ἐκεῖ συνήφθη ἡ πρώτη ἀψιμαχία περὶ τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ Ἰανουαρίου τοῦ 1878. Οἱ Ἕλληνες εἶχον ὑψωμένην τὴν ἑλληνικὴν σημαίαν, οἱ δὲ Τοῦρκοι ἐπυροβόλουν κατ' αὐτῆς καὶ τοῦ μοναστηρίου. Ἐκ τῶν ἐπαναστατῶν ὁ καπετὰν Τσέλιος ἔμεινε μὲ δώδεκα ἄνδρας πρὸς φύλαξιν τοῦ μοναστηρίου, οἱ δὲ λοιποί, περίπου 75, ἐξῆλθον ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν, οὓς καὶ ἀπεμάκρυναν εἰς ἀπόστασιν ἡμισείας ὥρας πρὸς τὴν θέσιν Λέστιανη Ἐν τῷ μεταξὺ ἐπῆλθε νύξ, οἱ δὲ Ἕλληνες ἐπέστρεψαν νικηταὶ πρὸς τοὺς συντρόφους των, καὶ τὴν νύκτα χαίροντες καὶ ψάλλοντες τὰ πατριωτικὰ ᾄσματα τοῦ 21 ἑώρτασαν τὸ πρῶτον βῆμα τῆς ἐπιτυχίας των, ἀπεφάσισαν δὲ νὰ μείνωσιν ἐκεῖ μέχρι τῆς ἑπομένης, ὁ δὲ καπετὰν Ἔξαρχος ἔκαυσε τὰς δύο παρακειμένας οἰκίας τοῦ μοναστηρίου, ἵνα μὴ τυχὸν καταληφθῶσιν ὑπὸ τῶν Τούρκων καὶ χρησιμεύσωσιν αὐτοῖς ὡς ὀχυρώματα. Περὶ τὴν χαραυγὴν ὅμως

οἱ Τοῦρκοι, λαβόντες ἐπικουρίας ἐκ Βόλου καὶ τινα πυροβόλα. περιεκύκλωσαν τὸ μοναστήριον, κατέλαβον τὸ φρέαρ αὐτοῦ καὶ πυροβολοῦντες ἐπλησίασαν μέχρι τῆς θύρας ἵνα θραύσωσιν αὐτὴν διὰ πελέκεων.

Οἱ Ἕλληνες δὲν ἔπαυσαν πυροβολοῦντες ἐκ τῶν παραθύρων καὶ τῶν ὀπῶν τοῦ νέου τούτου Χανίου τῆς Γραβιᾶς. ὁ δὲ γέρων μοναχὸς Ψαθᾶς, ἐκ Καναλίων, μὲ γυμνὸν τὸ στῆθος ἐνεθάρρυνε τοὺς πολεμιστάς, ἐνῷ ἐκόμιζεν αὐτοῖς πυρίτιδα καὶ φυσίγγια, ἵνα μὴ δειλιάσωσι καὶ καταισχύνωσι τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα. Οἱ Τοῦρκοι ὠχυροῦντο ὄπισθεν τῶν δένδρων καὶ ἡ μάχη διήκεσεν ὅλην τὴν ἡμέραν, ἐφονεύθησαν δὲ ἐκ μὲν τῶν Τούρκων περὶ τοὺς 100 καὶ πολλοὶ ἐπληγώθησαν, ἐκ δὲ τῶν Ἑλλήνων εἷς μὲν ἐφονεύθη, δύο δὲ ἢ τρεῖς ἐπληγώθησαν.

Τὴν νύκτα τὸ πῦρ ἔπαυσεν ἀμφοτέρωθεν, οἱ δὲ ἐπαναστάται, βλέποντες ὅτι ἡ θέσις των ἦτο δύσκολος, ἀπεφάσισαν νὰ ποιήσωσιν ἔξοδον· καὶ ὄντως μετὰ τὸ μεσονύκτιον, ὅτε οἱ Τοῦρκοι κεκμηκότες ἐκ τοῦ ἀγῶνος εἶχον παραδοθῇ εἰς τὸν ὕπνον, ἐξῆλθον πάντες ἀκροποδητὶ καὶ ἐτράπησαν πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ Πηλίου κεκαλυμμένην τότε ὑπ' ἀρκετῆς χιόνος. Τὴν δὲ πρωΐαν οἱ Τοῦρκοι ἐκμανέντες ἕνεκα τῆς διαπετεύσεως τῶν ἐκλείστων, ἔβαλον πῦρ καὶ ἔκαυσαν τὸ Μοναστήριον.

Ἡ πρώτη αὕτη συνάντησις τῶν ἐπαναστατῶν πρὸς τὸν τουρκικὸν στρατὸν ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς πολὺ θάρρος. Ἀναχωρήσαντες δὲ ἐκ Σουρβιᾶς διηυθύνθησαν ὁ μὲν καπετὰν Τσελεπίτσαρης μετὰ τοῦ Τσέλιου εἰς Ζαγορὰν καὶ ἀφοῦ διέδραμον πάντα τὰ ἀνατολικὰ χωρία, Κισσόν, Μούρεσι, Τσαγκαρόδαν καὶ λοιπά, διεγείροντες τοὺς κατοίκους, ὄντας ἤδη ἑτοίμους πρὸς ἐπανάστασιν, ἐπορεύθησαν πρὸς Ἀγυιὰν καὶ μετὰ δέκα ἡμέρας ἐπέστρεψαν εἰς Μακρυνίτσαν, ὁ δὲ καπετὰν Ἔξαρχος μετὰ τοῦ ἱατροῦ κ. Παππακώστα καὶ τοῦ φαρμακοποιοῦ κ. Ἀντ. Πάτρα καὶ τοῦ κ. Δ. Κατσούδα μετέβησαν καὶ ἐκήρυξαν τὴν ἐπανάστασιν εἰς τὰ χωρία Ἐρασιά, Κανάλια, Κεραμίδι καὶ λοιπά. Τότε ἦλθον εἰς τὴν Ἀγυιὰν καὶ ὁ καπετὰν Κ. Λώρης ἐκ Προμηρίου, ὁ ἀξιωματικὸς Ἀντ. Μήτσας καὶ ὁ φιλέλλην Ἄγγλος Κάρολος Ὄρλ, ἀνταποκριτὴς τοῦ «Χρόνου» τοῦ Λονδίνου.

Περὶ τὰ μέσα Φεβρουαρίου οἱ πλεῖστοι ἐπαναστάται συνεκεντρώθησαν ἐν Μακρυνίτσῃ, ὅπου ἦλθε καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῆς ὅλης ἐπαναστάσεως καπετὰν Μπασδέκης ἔχων ὡς ὑπαρχηγὸν τὸν νῦν δήμαρχον Μηλεῶν κ. Κ. Γαρέφην· ἐνταῦθα ἦλθε καὶ ὁ καπετὰν Ἀχτσελός, νῦν ταγματάρχης τοῦ πεζικοῦ, ὁ καπετὰν Καρβούνης

SISMANOGLIO MEGARO

ἐκ Ζαγορᾶς καὶ ὁ νῦν στρατιωτικὸς φαρμακοποιὸς κ. Α. Παππαγεωργόπουλος.

Ἡ Μακρυνίτσα εἶναι μικρὰ πόλις κειμένη ἐπὶ τῆς κλιτύος κατωφεροῦς λόφου, μεταξὺ τῆς ὡραιοτάτης καὶ δενδροφύτου Πορταριᾶς καὶ τῶν βραχωδῶν καὶ γυμνῶν ράχεων τοῦ Σαρακηνοῦ· ὑψοῦται 700—800 μέτρα ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης καὶ δεσπόζει τοῦ Βόλου καὶ τῆς μικρᾶς πεδιάδος αὐτοῦ, ἔχει δὲ μεγαλοπρεπῆ θέαν καὶ ἤκμαζεν ἄλλοτε διὰ τὰ βυρσοδεψεῖα, δι' ὃ καὶ πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας ἦτο, ἐνῷ ὁ Βόλος μέχρι τῆς ἐπαναστάσεως, μᾶλλον ναυτικὸς σταθμὸς παρὰ πόλις ἠδύνατο νὰ ὀνομασθῇ, καὶ μόλις κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἀνεπτύχθη καὶ ἐκαλλωπίσθη διὰ λαμπρῶν οἰκοδομῶν ἐπὶ τῶν δημαρχειῶν τῶν κ. κ. Γ. Καρτάλη καὶ Ἀλ. Τοπάλη.

Ἐν Μακρυνίτσῃ λοιπὸν ἐστήθη τὸ ἀρχηγεῖον τῆς ἐπαναστάσεως καὶ ἐνταῦθα συνέρρεον καθ' ἑκάστην ἐθελονταὶ ἐξ Ἀθηνῶν καὶ ἐκ τῶν πέριξ χωρίων, ἀλλ' ὁ ἀριθμὸς τούτων μόλις ἔφθανεν τοὺς πεντακοσίους, ἐνῷ ὁ ἀρχηγὸς τῶν Τούρκων Ρετζὲπ πασᾶς τὸ ἑσπέρας τῆς 15 Φεβρουαρίου ὡδήγει ἐναντίον αὐτῶν 5,000 στρατιωτῶν· τὸ σχέδιόν του ἦτο νὰ ἔλθῃ ἀπαρατήρητος ἐκ τῶν ὄπισθεν τοῦ Σαρακηνοῦ καὶ νὰ ἐπιπέσῃ ἐξαίφνης περὶ τὴν χαραυγὴν ἐναντίον τῶν ἐπαναστατῶν ἵνα κατασφάξῃ αὐτούς, τοῦθ' ὅπερ καὶ θὰ ἐπετύγχανεν ἴσως, ἐπειδὴ οὗτοι ἦσαν διεσπαρμένοι καὶ διενυκτέρευον εἰς διαφόρους οἰκίας, ποῦ μὲν δύο, ποῦ δὲ τρεῖς· ἀλλ' ἡ Θεία Πρόνοια δὲν τὸ ἠθέλησε, διότι ἀγωγεύς τις εἶδεν ἐγκαίρως τοὺς Τούρκους παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Σαρακηνοῦ ἀνερχομένους κατὰ τὴν θέσιν Κλῆμα καὶ σπεύσας τὸ ἀνήγγειλεν εἰς τοὺς ἐπαναστάτας.

Πάραυτα ἡ σάλπιγξ ἐσήμανε γενικὴν συνάθροισιν καὶ ἐν μιᾷ στιγμῇ πάντες εὑρέθησαν ἔνοπλοι ἐπὶ τῶν ράχεων τοῦ Σαρακηνοῦ, ἐκτὸς τοῦ κ. Ἀκτσελοῦ διαταχθέντος νὰ καταλάβῃ μετὰ πεντήκοντα ἀνδρῶν τὴν Ράχιν Μούρου εἰς τοὺς πρόποδας τῆς Μακρυνίτσης, ἔνθα καὶ ἠνδραγάθησεν ἀποκρούσας γενναιότατα ἐπανειλημμένας ἐφόδους τῶν Τούρκων. Οἱ ἄλλοι, ἐπὶ τοῦ Σαρακηνοῦ, κατεσκεύασαν ἐκ τοῦ προχείρου μικροὺς προμαχῶνας καὶ στήσαντες ἐπὶ κοντοῦ τὴν κυανόλευκον σημαίαν ἤρξαντο τοῦ ἀγῶνος, τὴν πρωΐαν τῆς 16 Φεβρουαρίου, μὴ ἐπιτρέποντες εἰς τοὺς Τούρκους τὴν προχώρησιν.

Ἐνταῦθα συνέβη τότε μία ἐκ τῶν σπανίων σκηνῶν, ἃς ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ἡ παγκόσμιος ἱστορία. Τοὺς ἀγωνιζομένους στρατιώτας —στρατιώτας τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Πατρίδος—βοηθοῦσιν ἐνθαρρύνουσαι αὐταὶ αἱ γυναῖκες, αἱ μητέρες, αἱ ἀδελφαί. Τὸν ἱερὸν λόχον τῶν ἀνδρῶν ἠκολούθησεν εἰς τὴν μάχην ὁ ἱερώτερος λόχος

τῶν γυναικῶν, ὡς ἐπίκουρος καὶ συναγωνιστής! Μία δὲ ἐξ αὐτῶν, ἡ ποιμενὶς Μαργαρίτα, ἡ Μπουμπουλίνα τῆς Μακρυνίτσης, μὲ τὴν ποδιὰν πλήρη φυσιγγίων καὶ μὲ τὸ καρυοφύλλιον εἰς χεῖρας, ἀτρόμητος, περιήρχετο ἀπὸ προμαχῶνος εἰς προμαχῶνα, περιθάλπουσα καὶ παρηγοροῦσα τοὺς τραυματιζομένους, ἐνθαρρύνουσα δὲ τοὺς δειλιῶντας πολεμιστάς. Ἀληθῶς γίνεται λέων ὁ στρατιώτης, ὅταν ἐν τῷ βρασμῷ τῆς μάχης βλέπῃ παρὰ τὸ πλευρὸν αὐτοῦ μίαν Μαργαρίταν ἀγωνιζομένην

γιὰ τοῦ Χριστοῦ τὴν πίστιν τὴν ἁγία,
γιὰ τῆς πατρίδος τὴν ἐλευθερία!

Ἀλλ' ὁ τουρκικὸς στρατὸς εἶναι πολὺς καὶ δὲν προχωρεῖ συσσωματωμένος, ἵνα διὰ μιᾶς ἐφόδου κατασφαγῇ ὑπὸ τῶν ἐπαναστατῶν, ἀλλ' ἀραιὸς καὶ καθ' ὅλον σχεδὸν τὸ πλάτος τῆς ράχεως, ἡ δὲ ἰδέα ὅτι ὁ στρατὸς οὗτος δυνατὸν νὰ ἔχῃ ὡς ἐπίκουρον καὶ ἄλλον κατόπιν, ἐνῷ αὐτοὶ οὐδὲν ἔχουσι νὰ ἐλπίζωσιν ἐκτὸς τῶν μεμετρημένων φυσιγγίων των, κλονίζει τὴν γνώμην πολλῶν, διὸ καὶ περὶ τὴν δείλην ἠναγκάσθησαν νὰ ὑποχωρήσωσι μετὰ τῆς σημαίας των πρὸς τὰ ἄνω, παρὰ τὸ Μοναστήριον τοῦ Προφήτου Ἠλία, ἀφοῦ ἀπώλεσαν περὶ τοὺς 15 συντρόφους, ἐφόνευσαν δὲ καὶ ἐπλήγωσαν ὑπὲρ τοὺς 100 Τούρκους. Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι διενυκτέρευσαν εἰς τὸ Μοναστήριον καὶ εἰς τὴν Μακρυνίτσαν, ὁ δὲ καπετὰν Μπασδέκης τὴν αὐτὴν νύκτα μετέβη διὰ Πορταριᾶς εἰς Δράκιαν καὶ ἐκεῖθεν διηυθύνθη εἰς Ζαγοράν.

Δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι πρὸς στιγμὴν οἱ ἐπαναστάται διεσπάρησαν, ἀφοῦ ἕκαστος ἀρχηγὸς προσεπάθησε νὰ ἀσφαλίσῃ ἑαυτὸν ὡς ἠδύνατο κάλλιον, ἔμειναν δὲ τὰ χωρία εἰς τὴν διάκρισιν τῶν τουρκικῶν ὁρδῶν, ὡς συνέβη τὴν ἐπαύριον τῆς μάχης ἐν Μακρυνίτσῃ, τῆς ὁποίας πολλαὶ οἰκίαι ἐλεηλατήθησαν ἢ ἐπυρπολήθησαν. Εὐτυχῶς ὅμως τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐπαρουσιάσθησαν πρὸ τοῦ Ρετζὲπ πασᾶ ὁ κ. Γ. Καρτάλης καὶ ὁ κ. Ν. Κοκωσλῆς, ὡς ἀντιπρόσωποι τῶν χωρίων μετὰ τοῦ κ. Μπόραλ, καὶ ἐσυνθήκολόγησαν μετ' αὐτοῦ ἐπὶ τῷ ὅρῳ νὰ παίσωσι μὲν οἱ Τοῦρκοι τὴν διαρπαγήν, ν' ἀποσυρθῶσι δὲ ὅτι ἐπαναστάται εἰς τὰ ἴδια καὶ τὰ χωρία νὰ εἰρηνεύσωσι.

Διὰ τῆς ἐνεργείας τούτων ἐσώθησαν ἀληθῶς τὰ χωρία ἀπὸ βεβαίας ἐρημώσεως, οἱ δὲ ἐπαναστάται ἀπεσύρθησαν, ἀλλ' οὐχὶ διὰ παντός.

* * *

Παρὰ τοῖς ὑψηλοτέροις κύκλοις ὅλη ἡ ἐπανάστασις τοῦ 1878 ἐθεωρεῖτο ὡς ἀναγκαία πρόφασις πρὸς ἕνωσιν τῆς Θεσσαλίας μετὰ

SISMANOGLIO MEGARO

τῆς μητρὸς Ἑλλάδος, καὶ ἂν ἐν τῇ πρώτῃ μάχῃ ἐνικᾶτο, ὡς ἔδει, ὁ τουρκικὸς στρατός, ἴσως αἱ ἐχθροπραξίαι θὰ κατέπαυον, ἐκ μέρους τῶν Ἑλλήνων τοὐλάχιστον, θ' ἀνεμένετο δὲ ἡ παράδοσις τῆς Θεσσαλίας· ἐπειδὴ ὅμως δὲν ἐπῆλθε τὸ ποθούμενον ἀποτέλεσμα, δὲν ἦτο δυνατὸν ν' ἀρκεσθῶσι μέχρις ἐδῶ οἱ διοργανωταὶ τῆς ἐπαναστάσεως· πολὺ δὲ μᾶλλον οἱ ἐξοργισθέντες κάτοικοι τῶν χωρίων, οἵτινες καὶ μετὰ τὴν συνθηκολόγησιν διέμειναν ἔνοπλοι καὶ ἐτήρησαν τὰς νυκτοφυλακάς· ἄλλως τε καλὸν ἐκρίθη νὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ ἐμπόλεμος αὕτη κατάστασις μέχρι τῆς ὁριστικῆς τῆς Εὐρώπης ἀποφάσεως.

Ἡ μετὰ τοῦ Ῥετζὲπ γενομένη συνθηκολόγησις ἦτο μᾶλλον ἀνακωχὴ τῶν βιαιοπραγιῶν ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν· καὶ οἱ μὲν ἐπαναστάται διέμειναν καὶ πάλιν τοιοῦτοι, μετ' ὀλίγας δὲ ἡμέρας ἐθεάθησαν πρὸ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ Πηλίου καταπλέοντα ἐκ Θεσσαλονίκης τρία τουρκικὰ πολεμικὰ πλοῖα ὑπὸ τὸν Ἄγγλον ναύαρχον Χόβαρτ πασᾶν. Τὰ πλοῖα ἔπλεον ἐγγὺς τῶν βραχωδῶν ἀκτῶν τῆς δενδροφύτου καὶ πλουσίας κωμοπόλεως Τσαγκαράδας, οἱ δὲ κάτοικοι ὑποπτεύσαντες ἀποβίβασιν στρατοῦ συνῆλθον ἐπί τινος λόφου καὶ ἐκεῖθεν ἤρχισαν νὰ πυροβολῶσι κατ' αὐτῶν. Τὸ πρᾶγμα ἦτο κατά τι κωμικόν, ἀλλ' ἐν τῇ στιγμῇ τοῦ κινδύνου δὲν χωρεῖ πολλὴ φιλοσοφία. Ἐν τῷ ἅμα δὲ σφαῖραι τηλεβόλου ἐρρίφθησαν εἰς ἀπάντησιν ἐκ τῆς τουρκικῆς ναυαρχίδος «Ἰτζεδίν»· ἡ μὲν ἔπεσεν ὑψηλὰ ἐπὶ βράχων, ἡ δὲ ἀπέκοψε τὴν κορυφὴν ὡραίας κυπαρίσσου — καὶ πάντες ἐλυπήθησαν τὴν ὡραίαν κυπάρισσον!

Ὁ μικρὸς στόλος μὴ δυνηθεὶς νὰ προσεγγίσῃ εἰς Τσαγκαράδαν ἕνεκα τρικυμίας κατηυθύνθη εἰς Βόλον· αἱ διαθέσεις τῶν Τούρκων καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἄγγλου ναυάρχου ἦσαν πολεμικαί, ἀλλ' ἐξ ἴσου πολεμικαὶ ἦσαν καὶ αἱ τῶν Ἑλλήνων. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον οἱ ἐπαναστάται συνεκεντρώθησαν πάλιν ἐν Ἁγιᾷ. ἦλθον δὲ καὶ ἕτεροι πολεμισταὶ μετὰ τοῦ ὁπλαρχηγοῦ Χαρ. Λελούδα ἐκ Καρπενησίου—καὶ ἀπεφάσισαν τὴν ἐξακολούθησιν τοῦ πολέμου, ἐκεῖθεν δὲ μετέβησαν εἰς Μακρυνίτσαν. Πανταχόθεν ἤρχοντο βοήθειαι. Αὐτὸς ὁ Τσελεπίτσαρης εἶχεν ἀρκετοὺς ἄνδρας. Οἱ ἐκ Τσαγκαράδας ἀδελφοὶ κ. κ. Ἰωάννης καὶ Ἀριστείδης Καρτάλαι ἔφερον περὶ τοὺς 15 πολεμιστάς, ἐκτὸς ἐκείνων, οὓς ἔφερον ἐκ Τσαγκαράδας οἱ ἐπαναστάται Ἀθ. Κοντογιάννης καὶ Κ. Ἀγγελογάλλος. Ὁ καπετὰν Θρασύβουλος Βελέντζας ἐκ Πλατάνου ἔφερε περὶ τοὺς 300, ἐν οἷς καὶ τινες Ἑπτανήσιοι. Ὁ καπετὰν Βασίλειος Ζούρκας περὶ τοὺς 100, ἰσαρίθμους δὲ ὁ Ἰωάννης Βογιαντζῆς ἐκ Μηλεῶν. Ὁ

μακαρίτης καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Νικολαΐδης ὡδήγει λόχον φοιτητῶν, ἐν οἷς ὁ νῦν δικηγόρος κ. Π. Πολίτης, καὶ ὁ ἐξ Ἀργαλαστῆς Ἀποστ. Παππαϊωάννου, ὅστις καὶ ἐφονεύθη βραδύτερον ἐν τῇ μάχῃ. Ὁ ἐκ Νεοχωρίου καπετὰν Γιαννάκης Γίδας ἔφερεν ἐξ Ἀθηνῶν περὶ τοὺς 100 Θεσσαλοὺς καὶ Πηλιορείτας σπουδαστάς, ἐν οἷς οἱ κ. κ. Γ. Κουτζαμάνης, Ν. Ἰωαννίδης, Κ. Οἰκονόμος, Γ. Ῥίζος καὶ ἄλλοι. Ἐκτὸς αὐτῶν ἔφθανον εἰς ἐπικουρίαν ὁ κ. Ἰωάννης Μπαντῆς, τέως δήμαρχος Νηλείας, ὁ κ. Γ. Σακελλαρίδης, νῦν δημοσιογράφος, ὁ Γαρέφης, ὁ Ῥίζος, ὁ ἰατρὸς Τσάμης, ὁ Γεώργιος Ἕλληνας καὶ λοιποί· ἦταν δὲ ἕτοιμοι πρὸς μάχην ὑπὸ τὸν κ. Ν. Ἀκτσελὸν καὶ περὶ τοὺς 50 ἐκ Μακρυνίτσης, ἐν οἷς ἐξεῖχε διὰ τὴν σκοπευτικὴν αὐτοῦ δεινότητα ὁ κ. Ἀντ. Πάτρας· ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν κατοίκων πολλοὶ μετὰ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν παιδίων εἶχον φύγῃ ἢ ἦσαν ἕτοιμοι νὰ φύγωσιν εἰς ἀπώτερα χωρία.

Ἐνῶ ἐγίνοντο ταῦτα, ἐπιπεσόντες πολλοὶ Γκέκιδες ὑπὸ τὸν Ἀμοὺς Ἀγᾶν εἰς τὸ μικρὸν χωρίον Βουργαρινή, κείμενον ἐπὶ ῥάχεως τοῦ Μαυροβουνίου, κατέσφαξαν ἢ ἔκαυσαν διὰ πετρελαίου ἐννέα, τοὺς προκρίτους τῶν χριστιανῶν κατοίκων του, καὶ οὕτως ἐκηρύχθη ἡ ἐπανάληψις τῶν ἐχθροπραξιῶν ὑπὸ τῶν Τούρκων.

* * *

Ἐν τῷ λιμένι τοῦ Βόλου, ἐκτὸς τῶν τουρκικῶν πλοίων, ἦσαν καί τινα γαλλικὰ καὶ ἰταλικά. Ὁ ἀείμνηστος ἄγγλος Ὄγλ, ἔνθους πλέον ὑπὲρ τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, γράψας εὐνοϊκώτατα ὑπὲρ αὐτῆς, μανιώδης δὲ κατὰ τῶν Τούρκων, ἔμαθεν ἐκ συντεύξεως μετὰ τοῦ Χόβαρτ, ὅτι ὁ τουρκόφρων ἄγγλος ναύαρχος ἐσκόπει νὰ βομβαρδίσῃ τὴν Μακρυνίτσαν πρὸς καταστροφὴν τῶν ἐν αὐτῇ ἐπαναστατῶν· μὴ δυνηθεὶς δὲ νὰ μεταπείσῃ αὐτόν, εἶπε τοὺς περιφήμους τούτους λόγους:

— Τότε λοιπὸν θὰ ὑπάγω καὶ ἐγὼ εἰς τὸ μέσον τῆς Μακρυνίτσης διὰ νὰ εἶμαι ἐν ἀσφαλείᾳ!

Καὶ τὴν ἐπαύριον ὁ φιλέλλην ἄγγλος εὑρέθη ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐπαναστατῶν, οὐχὶ πλέον ὡς δημοσιογράφος, ἀλλ' ὡς σύντροφος, ὡς πολεμιστής.

Οἱ ἐπαναστάται μαθόντες ταῦτά τε καὶ ὅτι ὁ Ῥασὶτ πασᾶς, ὁ νέος στρατάρχης τῶν Τούρκων, ἔχων 15.000 στρατιωτῶν ἐπλησίαζε πρὸς τὰς ὑπωρείας τοῦ Σαρακηνοῦ μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ μροσβάλῃ αὐτούς, διεχωρίσθησαν καὶ κατέλαβον διὰ δευτέραν φορὰν τοὺς ἐπισκευασθέντας προμαχῶνας. καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν

SISMANOGLIO MEGARO

τοῦ Σαρακηνοῦ, καίτοι ὁ καθηγητὴς Νικολαΐδης ἀπέτρεψεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ νὰ συνάψωσι μάχην πρὸς στρατὸν πολυάριθμον καὶ γεγυμνασμένον.

Ἡ διάτρητος ἐκ τῆς πρώτης μάχης ἑλληνικὴ σημαία ἀνεπετάσθη καὶ πάλιν εἰς τὴν κορυφὴν τῆς βραχώδους λοφοσειρᾶς· καὶ πάλιν κολπουμένη ἔστειλε διὰ τῆς αὔρας γλυκύτατα φιλήματα ἔνθεν μὲν πρὸς τὸ χαριέστατον Πήλιον, ἔνθεν δὲ πρὸς τὴν Ὄσσαν καὶ τὸν κλεινὸν Ὄλυμπον· κατωπτρίσθη καὶ πάλιν ὑπερηφάνως εἰς τὰ γλαυκὰ ὕδατα τοῦ Παγασητικοῦ καὶ τῆς Βοιβηίδος, καὶ μειδιῶσα πενθίμως προσητένισεν εἰς τὰ ἄκρα τοῦ ὁρίζοντος τὰς χιονοσκεπεῖς πλὴν ἐλευθέρας κορυφὰς τοῦ Παρνασσοῦ καὶ τοῦ Τυμφρηστοῦ.

Τὴν ἀρχηγίαν τῆς ἐπαναστάσεως καὶ τὴν διεύθυνσιν τῆς μάχης εἶχε ταυτὸν ὁ μακαρίτης Λώρης ἀντὶ τοῦ κ. Μπασδέκη παραιτηθέντος Τὴν δὲ πρωΐαν τῆς 17ης Μαρτίου ὁ τουρκικὸς στρατὸς ὥρμησεν ἀκάθεκτος πρὸς τὰ ἄνω, ἀψηφῶν τὰς ἀραιὰς σφαίρας καὶ τοὺς λιθοβολισμοὺς τῶν πρὸ αὐτοῦ ὀλίγων ἐπαναστατῶν.

Τινὲς μὲν κακίζουσι τὸ σχέδιον τῆς μάχης, διότι οἱ Ἕλληνες πολεμισταὶ ἦσαν διεσπαρμένοι καὶ δὲν ἠδύναντο νὰ λάβωσι μέρος ἅπαντες, ὑπάρχει ὅμως καὶ ἡ γνώμη ὅτι καλῶς ἔπραξεν ὁ Λώρης μὴ ἐκθέσας τοὺς πεντακοσίους ἢ χιλίους πολεμιστάς του ὅλους ἀπέναντι τῶν δέκα πέντε χιλιάδων τοῦ τακτικοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ, ἀφ' οὗ κυρίως σκοπὸς αὐτῆς, ὡς καὶ τῆς προτεραίας, ἦτο ἁπλῶς τὸ νὰ γείνῃ μάχη, τὸ δὲ ἀποτέλεσμα θὰ ἦτο, ὡς ἠλπίζετο, ἡ ἕνωσις τῆς Θεσσαλίας, οἱαδήποτε καὶ ἂν ἦτο ἡ ἔκβασις αὐτῆς. Τοὐλάχιστον ἡ ἀρχικὴ ἀπαίτησις τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως αὐτὴ ἦτο: νὰ ἐξεγερθῇ ὁ τόπος κατὰ τῆς Τουρκικῆς Ἀρχῆς, νὰ συμπλακῶσιν οἱ ἐπαναστάται ἅπαξ ἢ δὶς μετὰ τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ καὶ διὰ τὰ περαιτέρω θὰ ἐφρόντιζεν αὐτὴ διπλωματικῶς.

Βλέπων λοιπὸν ὁ Λώρης ὅτι, ἂν μὴ ἀδύνατον, ἦτο δυσκολώτατον νὰ κερδίσῃ νίκην τὴν ἡμέραν ἐκείνην, δὲν ἐπέτρεψεν εἰς πάντας τοὺς πολεμιστὰς νὰ τιμήσωσι τὰ ὅπλα των καὶ τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα διὰ τῆς πιθανῆς σφαγῆς των, ἀλλὰ μετὰ πεισματώδη συμπλοκὴν τῶν πρώτων ἀποσπασμάτων τοῦ Λελούδα καὶ Ἰωάν. Βογιαντζῆ κατὰ τὴν θέσιν Μαῦρα Λιθάρια, διέταξεν ὑποχώρησιν. Οὕτω δὲ ὑποχωροῦντες καὶ ἀκολουθούμενοι ἔφθασαν εἰς τὸν «Προφήτην Ἠλίαν» καὶ ἐκεῖθεν ἕκαστος ἐτράπη πρὸς ἰδίαν διεύθυνσιν. Οἱ Τοῦρκοι εἶδον τότε τοὺς γέροντας μετὰ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν παιδίων διευθυνομένους πρὸς τὴν Πορταριὰν καὶ ὥρμησαν πρὸς καταδίωξίν των, ἀλλ' ὁ καπετὰν Ἀξελός, κατέχων τὴν θέσιν

Κοῦκον μὲ 50 ἄνδρας, ἐπέπεσε κατ' αὐτῶν καὶ πολεμήσας μετὰ γενναιότητος τοὺς ἠνάγκασε νὰ στραφῶσι πρὸς τὰ ὀπίσω.

Καὶ μόνη αὕτη ἡ πρᾶξις τοῦ κ. Ἀξελοῦ ἀρκεῖ, νομίζω, ἵνα ἐξαγνίσῃ πρὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ αὐστηροῦ κριτοῦ τοὺς συναγωνιστάς του ἂν ὑποθέσωμεν ὅτι ἐκεῖνοι δὲν ἐξετέλεσαν πιστῶς τὸ καθῆκόν των, καίτοι ὑπὸ πάντων ὁμολογεῖται ὅτι οἱ Ἕλληνες, ἰδίᾳ δὲ ὁ Λώρης καὶ ὁ Γίδας, μετὰ τοῦ νῦν περιφρονουμένου Τσελεπίτσαρη, ἠνδραγάθησαν πολεμήσαντες γενναιότατα.

Κατ' ἀμφοτέρας τὰς μάχας ἐφονεύθησαν περίπου 50 Ἕλληνες, ὑπερεξαπλάσιοι δὲ Τοῦρκοι, τὴν δὲ δόξαν τῶν φονευθέντων Ἑλλήνων συνεμερίσθη ἡ εὐγενεστάτη ψυχὴ τοῦ Ὄγλ φονευθέντος δολίως ὑπὸ τῶν Τούρκων ἐπὶ τοῦ Σαρακηνοῦ.

Μετὰ τὰ συμβάντα ταῦτα οἱ ἐπαναστάται δὲν εἰρήνευσαν μὲν παντελῶς, ἐπέστρεψαν ὅμως εἰς τὰς ἑστίας των, καταστάσας λίαν ἐπιθυμητάς, ἕνεκα τῶν χιόνων καὶ τῶν κακουχιῶν. Ἓν δημῶδες ἆσμα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἤρχιζεν ἐκ τῶν στίχων:

Μπὰμ τουφέκια, μπὰμ κανόνια,
πήγαμε καὶ φάγαμε τὸν πάγο καὶ τὰ χιόνια,
καὶ πίσω ἐγυρίσαμε δίχως πανταλόνια.

Ἡ Ἑλληνικὴ σημαία ἐκρύφθη καὶ πάλιν ἐντροπαλή, ἵν' ἀναφανῇ ἐπισήμως καὶ μεγαλοπρεπῶς μετὰ τρία ἔτη, ὅτε κρατουμένη ὑπὸ τῆς ἡρωΐδος Μαργαρίτας, ἐν μέσῳ τῶν σταυραδέλφων της καὶ τοῦ ζητωκραυγάζοντος λαοῦ, κατετέθη ἐν Βόλῳ πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ βασιλέως Γεωργίου, ἀφοῦ προηγουμένως τὸ ἐν Βερολίνῳ συνέδριον τοῦ 1880 ὑπέγραψε τὴν ἕνωσιν τῆς Θεσσαλίας καὶ μέρους τῆς Ἠπείρου μετὰ τῆς μητρὸς Ἑλλάδος, ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ νῦν πρωθυπουργοῦ κ. Θ. Δηλιγιάννη ὡς ἀντιπροσώπου αὐτῆς.

Ἀσήμαντοι βεβαίως εἶνε αἱ μάχαι τοῦ Σαρακηνοῦ ἐν συγκρίσει πρὸς τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰς θυσίας τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους ὑπὲρ τῆς ἁγίας ἐλευθερίας, ἀλλ' ἐγὼ ὁσάκις ἀτενίζω πρὸς τὰς γυμνάς του κορυφάς, κατέχομαι ὑπὸ ἰδιαιτέρου συναισθήματος· ἐνθυμοῦμαι ὅτι οἱ σκληροὶ ἐκεῖνοι βράχοι πρὸ ὀλίγου ἐποτίσθησαν μὲ αἷμα συγγενικὸν χάριν τῆς σημερινῆς ἐλευθερίας μου, καὶ δάκρυα ἀναβλύζουσιν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου, δάκρυα εὐχαριστίας, δάκρυα δόξης καὶ τιμῆς.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΔΡΑΚΤΑΣ

SISMANOGLIO MEGARO

Ο ΤΡΑΠΕΖΙΤΗΣ

ΤΟΥ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ

[ἀπόσπασμα ἐκ τῆς ἀνεκδότου *Ἀφρειοῦ Κορίνθου*].

Ὁ ἀθάνατος νικητὴς τῆς Σαλαμῖνος ἦτο πλουσιώτατος. Πρὶν ἢ ἀναμιχθῇ εἰς τὴν πολιτικήν, οὐδὲ τριῶν ταλάντων περιουσίαν εἶχεν. 1) Ἀναμιχθεὶς ὅμως εἰς αὐτὴν καὶ δυνατὸς γενόμενος, ἀνεδείχθη ἔνθερμος χρηματιστής. Ἐφρόντιζε δὲ νὰ πλουτῇ πάντοτε καὶ διὰ παντὸς τρόπου. Αὐτὸς ὁ δίκαιος Ἀριστείδης εἶπε περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἦτο «σοφὸς ἀνήρ, τῆς δὲ χειρὸς οὐ κρατῶν», αἰνιττόμενος, ὅτι ἐνοσφίζετο τὰ δημόσια. 2) Καὶ κατά τινας μὲν ἠγάπα τὰ χρήματα χάριν ἐλευθεριότητος, διότι ἠρέσκετο νὰ τελῇ πολυδαπάνους θυσίας καὶ νὰ φαίνεται λαμπρός, ὅταν ἐδαπάνα χάριν ξένων. Κατ' ἄλλους δὲ κατηγορεῖτο, ὡς πολὺ γλίσχρος καὶ μικρολόγος καὶ τόσον, ὥστε νὰ πωλῇ καὶ τὰ πεμπόμενα πρὸς αὐτὸν τρόφιμα! Ὅτε δ' ἐζήτησε παρὰ τοῦ ἱπποτρόφου Φιλίδου πῶλον καὶ οὗτος τῷ ἠρνήθη, ἠπείλησε κατ' αὐτοῦ σκληρότατον διωγμόν. Ἀλλ' αἱ κατηγορίαι αὗται φαίνεται, ὅτι ἦσαν συκοφαντίαι τῶν ἐχθρῶν του, διότι ἀνομολογεῖται, ὅτι ἦτον εἰς ἄκρον φιλότιμος καὶ ἐπιδεικτικός. Μεταξὺ τῶν ἄλλων λαμπρῶν αὐτοῦ ἐπιδείξεων διηγοῦνται καὶ ὅτι μετέβη εἰς Ὀλυμπίαν χάριν τῶν ἐκεῖ τελουμένων ἀγώνων καὶ διημιλλᾶτο πρὸς τὸν πλουσιώτατον Κίμωνα περὶ τὴν πολυτέλειαν τῶν δείπνων καὶ τῶν σκηνῶν καὶ τὴν ἄλλην λαμπρότητα καὶ μεγαλοπρέπειαν τῆς αὐτόθι διατριβῆς του. 3) Τὰ αὐτὰ δ' ἐποιεῖτο καὶ εἰς τὸν Ἰσθμόν, ὅπου ἐπίσης μετέβαινε χάριν τῶν Ἰσθμίων ἀγώνων καὶ παρέθετε πολυτελῆ συμπόσια εἰς τοὺς πανηγυρίζοντας Ἕλληνας. Διὰ τοῦτο ὁ Πλούταρχος δριμύτατα στιγματίζει, ἀποκαλῶν ἀσελγῆ καὶ ἀναπεπταμένην βλασφημίαν, ὅσα ἔγραψε κατ' αὐτοῦ ὁ Ρόδιος κωμικὸς μελοποιὸς Τιμοκρέων, ὅτι δῆθεν ὁ Θεμιστοκλῆς ἦτον εἰς τὸν Ἰσθμὸν γελοῖος ξενοδόχος, παραθέτων ψυχρὰ κρέατα εἰς τοὺς ὑπ' αὐτοῦ ξενιζομένους καὶ ὅτι οὗτοι, τρώγοντες αὐτά, τὸν κατηρῶντο νὰ μὴ ζήσῃ τοῦ χρόνου:

. . . . . «Ἰσθμοῖ δ' ἐπανδόκευε γελοίως, ψυχρὰ κρέα παρέχων.
Οἱ δ' ἤσθιον κ'ηὔχοντο μὴ ὧραν Θεμιστοκλέους γενέσθαι». 4)

Μετὰ τοὺς μεγάλους καὶ περιδόξους Μηδικοὺς πολέμους ὁ Θεμιστοκλῆς κατέστη διαπρεπέστατος παρὰ τοῖς Ἕλλησι. Ζάπλουτος ἤδη ὤν, ἐπεσκέπτετο καὶ ἐγνώρισε τὴν Κόρινθον, φημιζομένην καὶ ἀκμάζουσαν ἐπὶ πλούτῳ καὶ εὐμαρείᾳ κατὰ τὴν πέμπτην π. Χ. ἑκατονταετηρίδα. Κατά τινα δὲ εἰς τὸν Ἰσμὸν ἐκδρομήν του ἐσχετίσθη μετὰ τοῦ Κορινθίου τραπεζίτου Φιλοστεφάνου. Ὁ Φιλοστέφανος ἦν διάσημος καὶ ἐπιφανέστατος τραπεζίτης, ὑπέροχος οὐ μόνον τῶν ἐν Κορίνθῳ, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀλλαχοῦ τραπεζιτῶν, καὶ ἐφημίζετο ἐπὶ πίστει καὶ τιμιότητι εἰς τὰς ἐργασίας του. Τοιοῦτος ὤν, ἐνέπνευσεν ἄκραν ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν Θεμιστοκλέα. Καὶ ἐγνωρίσθησαν καὶ συνεδέθησαν διὰ φιλίας.

Ὁ πολυτάλαντος Θεμιστοκλῆς, ἐκτιμῶν τὸν χαρακτῆρα καὶ φιλίαν του ἢ ἴσως μὴ θέλων νὰ ἔχῃ ὅλην τὴν περιουσίαν του ἐν Ἀθήναις, τὸν ἄστατον χαρακτῆρα τοῦ λαοῦ τῶν ὁποίων ἐγνώριζεν, εἶχε καταθέσει πρὸς φύλαξιν παρὰ τῷ τραπεζίτῃ Φιλοστεφάνῳ ἐν Κορίνθῳ ἑβδομήκοντα τάλαντα ἐπ' ἀνοικτῷ λογαριασμῷ, ἓν ἑκατομμύριον περίπου σημερινῶν δραχμῶν.

Αἱ δοσοληψίαι των φαίνεται ὅτι διεξήγοντο ὁμαλῶς καὶ πιστῶς, ἐν ὅσῳ ὁ Θεμιστοκλῆς ἦν μέγας καὶ πανίσχυρος ἐν Ἀθήναις. Αἱ τοιαῦται δὲ σχέσεις συνέδεσαν αὐτοὺς στενότερον καὶ φιλικώτερον. Διὰ τοῦτο ὁ Θεμιστοκλῆς ηὐνόει πολὺ τὸν Φιλοστέφανον καὶ τῷ παρεῖχε πάντοτε πλήρη τὴν συνδρομήν του καὶ πολλὰ εὐεργετήματα, κατέστησε δὲ αὐτὸν πλουσιώτερον. Ὅτε δὲ μετέβαινεν εἰς τὸν Ἰσθμόν, ἔβλεπε τὸν Φιλοστέφανον καὶ ἐθεώρουν ἑκάστοτε τοὺς λογαριασμούς των. Κατά τινα πανήγυριν τῶν Ἰσθμίων ἐλογαριάσθησαν μετὰ πλήρους ἀκριβείας. Ὁ τελευταῖος δὲ αὐτὸς λογαριασμὸς ἀπέδειξεν, ὅτι ὁ Φιλοστέφανος εἶχε τότε εἰς χεῖρας του ἐκ τῶν ἑβδομήκοντα τῆς ἀρχικῆς παρακαταθήκης, τεσσαράκοντα ὑπόλοιπα τάλαντα, ἀνήκοντα τῷ Θεμιστοκλεῖ.

1) Πλούταρχος. Θεμιστοκλῆς 25.
2) Πλούτ. Ἀριστείδης 5.
3) Πλουτ. Θεμ. 5.
4) Αὐτ. 21.

SISMANOGLIO MEGARO

Ἡ παρακαταθήκη αὐτὴ βεβαίως ἦτο μυστικὴ καὶ ἄγνωστος τοῖς Ἀθηναίοις. Ὅτε μετὰ ταῦτα ὁ Θεμιστοκλῆς ἐξωστρακίσθη, εἶτα δὲ κατηγορήθη ἐπὶ μηδισμῷ καὶ κατεδικάσθη ὡς προδότης τῆς πατρίδος, θὰ εἶχε περιουσίαν διακοσίων περίπου ταλάντων. Διότι σὺν τῇ καταδίκῃ ἐδημεύθη ἡ περιουσία του, ἀνερχομένη κατὰ τὸν ἱστορικὸν Θεόπομπον τὸν Χῖον εἰς ἑκατὸν τάλαντα, κατὰ δὲ τὸν Θεόφραστον εἰς ὀγδοήκοντα. Ἡ δημευθεῖσα ὅμως αὐτὴ περιουσία δὲν ἦτον ἡ ὅλη πραγματική, ἀλλ' ἡ φανερωθεῖσα μόνον καὶ συναχθεῖσα εἰς τὸ δημόσιον. Πλὴν αὐτῆς ὅμως οἱ φίλοι τοῦ Θεμιστοκλέους, προλαβόντες, εἶχον ἀποκρύψει καὶ ἀποστείλει πρὸς αὐτόν, ἐν Ἀσίᾳ ἤδη ἐξόριστον, μέγα μέρος χρημάτων του. Οὐδεὶς δ' ἐγένετο λόγος περὶ τῶν ἐν Κορίνθῳ παρὰ τῷ Φιλοστεφάνῳ κατατεθειμένων ταλάντων. 5) Τούτοις δὲ πᾶσι δέον νὰ συνυπολογισθῇ καὶ τὸ ἀξιόλογον μέρος τῆς περιουσίας, ὅπερ μετὰ τὸν ἐξοστρακισμόν του ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ εἰς Ἄργος, 6) καὶ τὸ ὁποῖον ἐχρησίμευεν αὐτῷ δι' ἔξοδα συντηρήσεως κλπ. κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἐξορίας του. Οὕτω δύναται νὰ προσδιορισθῇ ὁπωσοῦν ἡ ὅλη πραγματικὴ περιουσία τοῦ Θεμιστοκλέους.

Ὁ περίδοξος ἀνὴρ περὶ τὸ ἔτος 471 κατηγορηθεὶς ἐπὶ μηδισμῷ, καθηρέθη τὸ ἀξίωμα καὶ τὴν ὑπεροχὴν καὶ ἐξωρίσθη τῶν Ἀθηνῶν. Ἐκπεσὼν τῆς πόλεως, ἦλθεν εἰς Ἄργος, ἔνθα διέτριψε περὶ τὰ ἓξ ἔτη. Μαθὼν δὲ τότε, ὅτι κατηγορήθη ἐν Ἀθήναις ἐπὶ ἐσχάτῃ προδοσίᾳ καὶ ὅτι ἀπεστάλησαν ἐκεῖθεν ἄνδρες πρὸς σύλληψίν του, ἔφυγεν ἐξ Ἄργους εἰς Κέρκυραν. Ἐκεῖθεν ἀπῆλθεν εἰς Ἤπειρον πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Μολοσσῶν Ἄδμητον, εἶτα εἰς Πύδναν τῆς Μακεδονίας καὶ μετὰ κινδυνώδεις περιπλανήσεις ἀφίκετο εἰς Ἔφεσον τῆς μικρᾶς Ἀσίας. Τότε κατεδικάσθη ἐν Ἀθήναις ἐρήμην, ὡς προδότης τῆς πατρίδος καὶ ἐδημεύθη ἡ περιουσία του. 7) Τοῦτο δ' ἐγένετο περὶ τὸ 464 ἔτος, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν, ὅτι πλὴν τῶν ἓξ ἐτῶν, ἅτινα διῆλθεν ἐν Ἄργει, ὡς ἐξόριστος, θὰ ἐχρειάσθη βεβαίως ἓν ἀκόμη ἔτος διὰ τὰς περιπετειώδεις περιπλανήσεις του μέχρι τῆς εἰς Ἔφεσον ἐγκαταστάσεως.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην συνέβη μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἐν Κορίνθῳ τραπεζίτου του ἐπεισόδιον, ὅπερ ἀνησύχησε σφόδρα τὸν Θεμιστοκλέα περὶ τῆς ἀσφαλείας τῶν παρ' ἐκείνῳ κατατεθειμένων χρημάτων του.

Ὁ Θεμιστοκλῆς ἦν ἐν Ἐφέσῳ, πεπτωκὼς τῆς πρώην ἰσχύος

5) Αὐτ. 21.
6) Κ. Παπαρρηγ. Ἱστορ. Ἑλλ. Ἔθνους. Ἔκδ. 6. Α. 492.
7) Πλουτ. Θεμ. 22—25. Παπαρρ. αὐτ.

καὶ δόξης, κατάδικος καὶ φυγάς. Δὲν εἶχε δὲ προσέλθει ἔτι πρὸς τὸν μέγαν βασιλέα Ἀρταξέρξην, τὸν ἐπιλεγόμενον μακρόχειρα, ὅστις πρὸ μικροῦ εἶχε διαδεχθῇ εἰς τὸν θρόνον τῆς Περσίας τὸν τότε ἀποθανόντα πατέρα αὐτοῦ Ξέρξην καὶ ὁ ὁποῖος ὕστερον ἔδωκε δῶρα πολλὰ καὶ μεγαλοπρεπῆ εὐμάρειαν εἰς τὸν Ἀθηναῖον ἐξόριστον. 8)

Ἡ ἐν Ἀθήναις οἰκογένεια τοῦ Θεμιστοκλέους, περιελθοῦσα εἰς ἀνάγκην χρημάτων, ἔγραψεν αὐτῷ περὶ τούτου εἰς Ἔφεσον. Ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς, εἴτε διότι δὲν ηὐπόρει τότε, εἴτε διότι εἶχε πολλὰ καὶ πρόχειρα ἐν Κορίνθῳ χρήματα, ἔγραψε τοῖς ἐν Ἀθήναις φίλοις τῆς οἰκογενείας του Μείδωνι καὶ Παμφίλῳ νὰ ζητήσωσι παρὰ τοῦ Κορινθίου τραπεζίτου ἑβδομήκοντα μνᾶς ἀργυρίου ἐκ τῶν τεσσαράκοντα ταλάντων, ἅτινα εἶχε κατατεθειμένα παρ' αὐτῷ.

Οἱ φίλοι τοῦ Θεμιστοκλέους ἀπέστειλαν πρὸν τὸν σκοπὸν αὐτὸν εἰς Κόρινθον τὸν δοῦλον Τίβιον, κομίζοντα καὶ ἐπιστολὰς αὐτῶν τε καὶ τοῦ Θεμιστοκλέους.

Οὕτως ἐφωδιασμένος, ὁ Τίβιος ἀπῆλθεν εἰς Κόρινθον καὶ εἶδε τὸν τραπεζίτην. Ἐνεχείρισεν αὐτῷ τὰς ἐπιστολὰς καὶ ἐζήτησε τὰς ἑβδομήκοντα μνᾶς ἀργυρίου. Ἀλλ' ὁ Φιλοστέφανος ἠρνήθη νὰ τῷ δώσῃ τὰ ζητηθέντα χρήματα.

Κατὰ τὰς διαβεβαιώσεις τοῦ Τιβίου, ὁ πονηρὸς Φιλοστέφανος, ἀφοῦ ἀνέγνωσε τὰς ἐπιστολὰς καὶ ἐπληροφορήθη τὴν θέσιν τοῦ Θεμιστοκλέους καὶ τὴν ἀνάγκην, ὑφ' ἧς ἐπιέζετο, ἠρνήθη μετὰ πικρίας, ὅτι ἔχει εἰς χεῖρας του χρήματα αὐτοῦ· ἐν τούτοις προσέθηκεν ἠπίως καὶ ἐπιεικῶς, ὅτι ἕνεκα τῆς πρὸς τὸν Θεμιστοκλέα φιλίας του καὶ προηγουμένων ὑποχρεώσεων, εἶνε πρόθυμος νὰ δώσῃ τὸ ζητούμενον ἀργύριον δωρεὰν ἢ δάνειον!

Ὁ Τίβιος ἐπανῆλθεν εἰς Ἀθήνας μὲ τὰς χεῖρας κενὰς καὶ διηγήθη τὰ διατρέξαντα τοῖς φίλοις τοῦ Θεμιστοκλέους· οὗτοι δὲ ἀπέστειλαν αὐτὸν εἰς Ἔφεσον, ὅπου ἀνεκοίνωσε τῷ Θεμιστοκλεῖ τὰ πάντα λεπτομερῶς.

Ἀκούσας ταῦτα, ὁ Θεμιστοκλῆς ἐξεπλάγη καὶ ἠγανάκτησε κατὰ τοῦ δολίου καὶ σφετεριστοῦ τραπεζίτου του. Ἔγραψε δὲ πρὸς τὸν Φιλοστέφανον ἐπιστολὴν πικράν, ἔντονον καὶ ὑπερήφανον, ἐν ᾗ διαλάμπει ὁ χαρακτὴρ καὶ ὁ μέγας αὐτοῦ νοῦς. Ἐκφράζων ἐν ἀρχῇ τὴν βαθεῖαν λύπην του διὰ τὴν ἀχαριστίαν καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀδικίαν, ὑπέμνησεν αὐτῷ τὸ παρελθόν, τὰς σχέσεις των καὶ τὰς εὐεργεσίας, ὧν ἄλλοτε ὁ τραπεζίτης ἔτυχε παρ' αὐτοῦ καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην, ἣν εἶχε πρὸς αὐτόν. Εἶτα δὲ ἐκτίθησι πάσας

8) Παπαρρ. αὐτ. 493.

SISMANOGLIO MEGARO

τὰς περὶ τῆς ὑποθέσεως αὐτῆς πληροφορίας του, ἃς ἔλαβε παρὰ τοῦ Τιβίου καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς παρ' αὐτῷ παρακαταθήκης τῶν ταλάντων του καὶ τοῦ τελευταίου ἐν Ἰσθμίοις λογαριασμοῦ των. Κατόπιν τούτων τῷ παρατηρεῖ μετ' εἰρωνείας πικρᾶς, ὅτι ἡ ἠπία καὶ ἐπιεικὴς προσφορά του, ὅπως δώσῃ τὰς ζητηθείσας ἑβδομήκοντα μνᾶς ἀργυρίου δωρεὰν ἢ δανείας ἦτό τι ἐξαίρετον καὶ ἄξιον τῆς πρὸς αὐτὸν εὐνοίας του! Ὅτε ὅμως ἀγνωμόνως καὶ μοχθηρῶς, διὰ νὰ μὴ εἴπῃ ἀνοσίως, ἠρνεῖτο, ὅτι τῷ ὀφείλει τι, ἔπραττε κακόν, πολὺ μεῖζον τῶν ἀγαθῶν τῆς δωρεᾶς καὶ τοῦ δανείου. Καὶ προσέθετεν ἐν ζωηροτάτῃ καὶ ἀπαραμίλλῳ φράσει· «ἡ μὲν γὰρ χρηστότης σου ἑβδομήκοντα μνῶν ἐστὶν ἀξία, ἡ δὲ πονηρία τεσσαράκοντα ταλάντων». Τέλος ὁ Θεμιστοκλῆς, ὡς ἄνθρωπος, μὴ ἔχων καιρὸν νὰ χάνῃ εἰς παρατεταμένην ἀλληλογραφίαν, ἔταμε τὸ ζήτημα καὶ προεκάλεσεν ὑπερηφάνως καὶ ἀπειλητικῶς ἄμεσον λύσιν, διαβεβαιῶν αὐτόν, ὅτι δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ σφετερισθῇ τὰ χρήματά του καὶ ἐπιλέγων· «Περὶ τοῦ πιστοῦ ἄπιστος ἦσο καὶ περὶ τοῦ δικαίου ἄδικος. Ἀσεβῶν ὅμως, ὦ Φιλοστέφανε, δὲν θὰ διαλάθῃς τοὺς θεούς. Οὔτε θὰ σὲ ἀφήσω ἀτιμώρητον, ἀδικοῦντά με. Ἂν δὲ καὶ ἐμὲ καταφρονήσῃς καὶ διὰ τοὺς θεοὺς ἀδιαφορῇς, δὲν θὰ διαφύγῃς μολαταῦτα τοὺς Ἀθηναίους. Θὰ προτιμήσω ἐπὶ τέλους μᾶλλον ἀσμένως ν' ἀφαιρέσῃ ἡ πατρίς μου καὶ τὰ χρήματά μου ταῦτα, ὅπως ἐδήμευσε καὶ πᾶσαν τὴν ἄλλην περιουσίαν μου, παρὰ νὰ σφετερισθῇ αὐτὰ ὁ Κορίνθιος χρυσαμοιβὸς Φιλοστέφανος. Διὰ τοῦτο λοιπὸν γράφε μοι ἤδη καὶ ἀπάντησον εἰς τὴν ἐπιστολήν μου ταύτην, διὰ νὰ μάθω, ὁποῖος εἶσαι πρὸς ἐμὲ καὶ τί σκέπτεσαι νὰ πράξῃς. Τότε θὰ σκεφθῶ καὶ ἐγώ Καί, ἂν μὲν ἦσαι ἀκόμη καὶ τώρα ἐκεῖνος ὁ εἰλικρινὴς καὶ καλόκαρδος ἄλλοτε φίλος μου, νὰ διασώσω τὰ χρήματά μου εἰς ἐπανόρθωσιν τῆς δυστυχίας μου· εἰ δὲ μή, νὰ λάβω μέτρα πῶς καὶ ποῦ ν' ἀπολεσθῶσι, οὐχὶ ὅμως καθ' ὃν τρόπον δὲν θέλω».

Ἡ ἐπιστολὴ αὐτὴ τοῦ Θεμιστοκλέους ὑπῆρξε λίαν εὔστοχος. Ἐθορύβησεν εἰς ἄκρον τὸν πανοῦργον τραπεζίτην καὶ τὸν ἐπανήγαγεν εἰς τὴν θέσιν του. Ἂν ὁ Φιλοστέφανος ἦτον ἀχάριστος καὶ δόλιος χαρακτὴρ καὶ δὲν ἐφοβεῖτο τοὺς θεοὺς καὶ συνεπῶς οὐδεμίαν αἴσθησιν παρήγαγον αὐτῷ αἱ περὶ τούτων περικοπαὶ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Θεμιστοκλέους, ἐν τούτοις εὐλόγως ἔπρεπε νὰ φοβηθῇ τὴν μῆνιν καὶ ἐκδίκησιν τοῦ νῦν μὲν ἐξορίστου, τέως δὲ τρισενδόξου καὶ παντοδυνάμου μεγάλου Ἀθηναίου. Μετ' οὐ πολὺ ἐνδεχόμενον ν' ἀνεκαλεῖτο ἐκ τῆς ἐξορίας του ὁ Θεμιστοκλῆς καὶ τότε τίς οἶδε πόσον σκληρῶς θὰ κατεδιώκετο ὑπ' αὐτοῦ διὰ τὰ νοσφισθέντα τάλαντα. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους καὶ ἂν δὲν εἶχε τὸν φόβον τοῦτον, ἡ

ἐσχάτη ἀπειλὴ τοῦ Θεμιστοκλέους ἦτο φοβερὰ καὶ ἱκανὴ νὰ προξενήσῃ αὐτῷ φρίκην. Ὡς εἴρηται, ἡ περιουσία τοῦ Θεμιστοκλέους εἶχε δημευθῇ πᾶσα καὶ οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον τὸ δικαίωμα, ὅπου δήποτε ἤθελεν εὑρεθῇ τοιαύτη, νὰ τὴν καταλάβωσιν, ὡς ἀνήκουσαν τῷ Δημοσίῳ. Ἦσαν δὲ οἱ Ἀθηναῖοι κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους εἰς τὴν ὑψίστην ἀκμὴν τῆς δυνάμεως καὶ δόξης των. Ἂν λοιπὸν ὁ Θεμιστοκλῆς, ἀπελπιζόμενος ἐκ τῶν ἄλλων προσπαθειῶν του, προετίμα νὰ σφετερισθῇ ἡ πατρίς του, ἀντὶ τοῦ Φιλοστεφάνου, καὶ τὰ παρὰ τούτῳ κατατεθειμένα τεσσαράκοντα τάλαντα αὐτοῦ, ὡς ἠπείλησεν ἐν τῇ ἐπιστολῇ, ἀφεύκτως θὰ ἐστερεῖτο αὐτῶν ὁ Κορίνθιος τραπεζίτης. Ἦρκει μόνον ἀπευθείας ἢ διὰ τῶν ἐν Ἀθήναις φίλων του νὰ γνωρίσῃ τοῖς Ἀθηναίοις τὴν παρακαταθήκην καὶ οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον τὴν δύναμιν νὰ ζητήσωσι καὶ λάβωσι πάραυτα τὰ τεσσαράκοντα τάλαντα παρὰ τοῦ Φιλοστεφάνου, ὡς δεδημευμένην καὶ ἀνήκουσαν εἰς τὸ Ἀθηναϊκὸν δημόσιον περιουσίαν τοῦ Θεμιστοκλέους. Ὁ Φιλοστέφανος οὔτε δίκαιον οὔτε τὴν δύναμιν εἶχε νὰ δυστροπήσῃ εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῶν ταλάντων. Θὰ ἐξηναγκάζετο δὲ εἰς τοῦτο καὶ ὑπὸ τῆς πολιτείας τῆς Κορίνθου, ἥτις, ἂν ἐπροστάτευεν αὐτόν, θὰ περιεπλέκετο ἴσως εἰς πόλεμον πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ὅστις θ' ἀπέβαινε πολὺ ἐπιζήμιος δι' αὐτήν.

Οὕτω βεβαίως θὰ ἐσκέφθη ὁ Φιλοστέφανος, ὅστις, ἂν ἠθέλησε νὰ φανῇ ἄπιστος καὶ σφετεριστής, ἦτον ὅμως χρηματιστὴς νοημονέστατος. Διὰ τοῦτο, εὑρεθεὶς εἰς δυσχέρειαν ἀκατανίκητον, ἀνέκρουσε πρύμνην καὶ διέψευσε τὰ πάντα καὶ κυρίως τὰς πληροφορίας τοῦ δούλου Τιβίου. Ἔσπευσε δὲ ν' ἀπαντήσῃ τῷ Θεμιστοκλεῖ δι' ἐπιστολῆς, ἣν ἔπεμψεν αὐτῷ διὰ τοῦ Μενύλλου, Χαλκιδέως πλοιάρχου.

Ὁ Μένυλλος ἔφθασεν εἰς Ἔφεσον τῇ ἔνῃ καὶ νέᾳ τοῦ Ἀττικοῦ μηνὸς Βοηδρομιῶνος 9) καὶ παρέδωκε τῷ Θεμιστοκλεῖ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Φιλοστεφάνου.

Ἐν αὐτῇ ἔγραφεν ὁ Κορίνθιος τραπεζίτης, ὅτι δυσφορεῖ καὶ ἀσχάλλει μεγάλως διὰ τὰ λαβόντα χώραν. Ἠξίου, ὅτι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ὑποτιμηθῇ τόσον, ὥστε νὰ γίνῃ ἄπιστος καὶ ἀπεχθὴς πρὸς οὐδένα ποτὲ ἐν γένει ἄνθρωπον, πολλῷ δὲ μᾶλλον πρὸς τὸν Θεμιστοκλέα οὐδέποτε. Ἀνωμολόγει, ὅτι ἔχει εἰς χεῖρας του τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος χρήματα αὐτοῦ καὶ ὑπέσχετο ν' ἀποδώσῃ αὐτὰ ὁτεδήποτε

9) Ὁ Ἀττικὸς μὲν Βοηδρομιὼν ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸν καθ' ἡμᾶς Σεπτέμβριον· ἡ δὲ ἕνη καὶ νέα ἦν ἡ τελευταία τοῦ μηνὸς αὐτοῦ ἡμέρα. Ἀντιστοιχεῖ δὲ τῇ δεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ Π α ν έ μ ο υ, μηνὸς τοῦ Κορινθιακοῦ ἡμερολογίου.

SISMANOGLIO MEGARO

ποτε καὶ εἰς οἱονδήποτε ἤθελε προστάξει αὐτὸν ὁ Θεμιστοκλῆς. Ἀναιρῶν δὲ τὴν ἄρνησιν τῆς παρακαταθήκης, ἐπέρριψε τὰ συμβάντα εἰς βάρος τοῦ Τιβίου, ἀποκαλῶν αὐτὸν ἀγνώμονα, πανοῦργον καὶ ψεύστην.

Ἡ ἀπάντησις αὐτὴ ηὐχαρίστησε φυσικῷ τῷ λόγῳ τὸν Θεμιστοκλέα, ὅστις ἀνταπήντησε τῷ Φιλοστεφάνῳ δι' ἑτέρας ἐπιστολῆς, πλήρους εὐφυΐας καὶ λεπτότητος. Δι' αὐτῆς ἔγραφε σὺν ἄλλοις ὁ περινούστατος πολιτικὸς ἀνήρ, ὅτι συστέλλεται νὰ ὁμολογήσῃ, πόσον πολὺ χαίρει δι' ὅσα ἔμαθε παρ' αὐτοῦ καὶ διότι τὸν βλέπει τοιαῦτα ἔχοντα φρονήματα καὶ ὅτι αἰσθάνεται τόσην χαράν, ὄχι τόσον διὰ τὰ τεσσαράκοντα τάλαντα, ὅσον διότι δὲν διεψεύσθησαν αἱ περὶ αὐτοῦ πεποιθήσεις καὶ ἐλπίδες του. Καθόσον ἐθεώρει αὐτὸν ἄξιον ἐμπιστοσύνης οὐ μόνον τοσούτων ταλάντων, ἀλλ' ἑβδομήκοντα ἐν ὅλῳ, τοῦ πλείστου τῆς χρηματικῆς του περιουσίας, ἅτινα εἶχεν ἐμπιστευθῆ εἰς χεῖρας του. Ἐν τέλει δὲ ὁ Θεμιστοκλῆς ἐπέλεγε· «Καὶ ν' ἀγανακτήσω μὲν ἦν εὔκολον καὶ πρόχειρον, διὰ νὰ μὴ δυσπιστήσω ὅμως περὶ ἀνδρὸς φίλου, ἔπρεπε νὰ γίνω θῦμα διαβολῆς. Μ' ἐθορύβησε πολὺ δι' ὅσων μοὶ εἶπε περὶ σοῦ ὁ ἀχρεῖος Τίβιος, ἀτύχημά μου δὲ ἦτο νὰ τὸν πιστεύσω. Αὐτὸ μοὶ συνέβη. Ἐν τούτοις φύλαττε ἐπὶ τοῦ παρόντος τὰ χρήματά μου. Ὅταν δὲ τακτοποιήσω τὰ κατ' ἐμὲ καὶ σκεφθῶ περὶ τῶν συμφερόντων μας ἀσφαλέστερον, τότε θὰ σοὶ γράψω περὶ αὐτῶν».

Οὕτως ἔληξεν ἡ μεταξὺ τοῦ Θεμιστοκλέους καὶ τοῦ Κορινθίου τραπεζίτου αὐτοῦ ἀναφυεῖσα περιπλοκή, ἣν αὐτὸς ὁ Θεμιστοκλῆς, ἐξιστόρησεν ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς του. 10).

Ἐκ τῶν ἐπιστολῶν αὐτῶν ἐν τούτοις δὲν προκύπτει σαφῶς καὶ κατηγορηματικῶς ἡ ἐνοχὴ τοῦ Φιλοστεφάνου, διαμαρτυρομένου διὰ τὴν ἀθωότητά του, ἀλλὰ πᾶσα ἡ εὐθύνη ἐπιρρίπτεται εἰς τὸν ἐπίτριπτον δοῦλον Τίβιον καὶ μάλιστα ἀπὸ μέρους τοῦ τραπεζίτου. Καὶ ἐνδέχεται μὲν νὰ ἦτο πράγματι ἀθῶος ὁ Φιλοστέφανος. Τοῦτο ὅμως δὲν φαίνεται καὶ πιθανόν. Τοὐναντίον πάντα τὰ λογικὰ τεκμήρια στρέφονται κατ' αὐτοῦ. Ἐνῷ ἀφ' ἑνὸς ὁ Φιλοστέφανος δὲν ἐξηγήθη σαφῶς, διὰ τίνα λόγον δὲν ἔλαβε παρ' αὐτοῦ ὁ Τίβιος τὰς ἑβδομήκοντα μνᾶς, ἀφ' ἑτέρου ὁ ἄθλιος δοῦλος οὐδένα εἶχε λόγον νὰ μὴ λάβῃ τὰ χρήματα, ὡς μέρος τῆς παρακαταθήκης τοῦ κυρίου του, ἀφοῦ διὰ τοῦτο καὶ μόνον ἀπεστάλη εἰς Κόρινθον, οὔτε ἦτο δυνατὸν νὰ παίξῃ παιγνίδιον, ὅπερ ἴσως ἤθελε πληρώσει δι' αὐτῆς τῆς κεφαλῆς του. Συμπληροῖ δὲ τὰς σκέψεις ταύτας ἡ εὔλογος ὑπόνοια, ὅτι ὁ Φιλοστέφανος, ἠθέλησεν ἴσως νὰ ἐκμεταλλευθῇ τὴν

10) Ἐπιστολαὶ Θεμιστοκλέους 8 καὶ 10.

δυστυχίαν τοῦ Θεμιστοκλέους, πεπτωκότος, φυγάδος καὶ ἐξορίστου, μετεμελήθη δέ, ὅτε εὑρέθη ἐν ἀπειλῇ ἀκατανικήτου κινδύνου.

Καὶ ἤδη ἀπομένει ἄλλη τις ἀπορία, τί ἀπέγιναν ἐπὶ τέλους τὰ πολυθρύλητα αὐτὰ τάλαντα. Ἐκ τῆς ἱστορίας καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν Ἐπιστολῶν τοῦ Θεμιστοκλέους οὐδὲν περὶ τούτου γνωρίζομεν. Ὅθεν ἐξ ἀνάγκης μόνον εἰς εἰκασίας καὶ σκέψεις θὰ περιορισθῶμεν.

Ὡς εἴρηται, ὁ Θεμιστοκλῆς ἔγραψε τελευταῖον τῷ Φιλοστεφάνῳ νὰ φυλάξῃ παρ' ἑαυτῷ τὰ χρήματά του, μέχρις οὗ τακτοποιήσῃ τὰ κατ' αὐτὸν καὶ δυνηθῇ νὰ σκεφθῇ περὶ τῶν συμφερόντων του βεβαιότερον. Ἀφ' ἑτέρου γνωρίζομεν ἐκ τῆς ἱστορίας, ὅτι ὁ μέγας Ἀθηναῖος δὲν ἐπανῆλθε πλέον εἰς τὴν πατρίδα, ἀλλὰ διεβίωσεν ἐν Ἀσίᾳ ἐπὶ 15 περίπου ἔτη μέχρι τοῦ 449 π. Χ. ὅτε καὶ ἀπεβίωσεν ἐν Μαγνησίᾳ εἰς ἡλικίαν 65 ἐτῶν. 11) Ἐν τῇ ἐξορίᾳ δὲ αὐτῇ δὲν ἔζησεν ἐν δυστυχίᾳ καὶ ἀπορίᾳ. Ὁ Ἀρταξέρξης, δελεασθεὶς ὑπὸ τῆς μεγαλοφυΐας του, ἔδωκεν αὐτῷ Περσίδα γυναῖκα καὶ δῶρα πολλὰ καὶ τὴν ἀρχὴν τριῶν λίαν προσοδοφόρων πόλεων, τῆς Ἀσιανῆς Μαγνησίας, τῆς Λαμψάκου καὶ τοῦ Μυοῦντος, κατά τινας δὲ καὶ δύο ἔτι ἄλλων. Ἀποκατασταθεὶς δὲ οὕτως εὐμαρῶς, μετήνεγκε τὰ ἐν Ἀθήναις πολύτιμα αὐτοῦ πράγματα, ἤτοι τοὺς ἀργυροῦς καὶ χρυσοῦς κρατῆρας, σιδηροῦς θώρακας κλπ. ἔτι δὲ καὶ αὐτὴν τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ εἰς Μαγνησίαν. 12) Τότε λοιπὸν εἶνε πιθανώτατον, ὅτι ὁ Θεμιστοκλῆς, ἐγκατασταθεὶς ὁριστικῶς ἐν Ἀσίᾳ, θὰ ἔλαβε διὰ τῶν ἐν Ἀθήναις οἰκείων του καὶ τὰ παρὰ τῷ Κορινθίῳ τραπεζίτῃ κατατεθειμένα τεσσαράκοντα τάλαντα, ἅτινα ἡ οἰκογένειά του μετὰ τῆς λοιπῆς ἀποκρυβείσης περιουσίας του μετήνεγκεν εἰς Ἀσίαν.

Ἄργος, 1896.

Δ. Κ. Βαρδουνιώτης

11) Παπαρρηγ. αὐτ. 494. Λεξικὸν Larousse.

12) Πλουτ. Θεμ. 29—31. Ἐπιστολαὶ Θεμιστοκλέους 21. Παπαρρ. αὐτ. 493—494.

SISMANOGLIO MEGARO

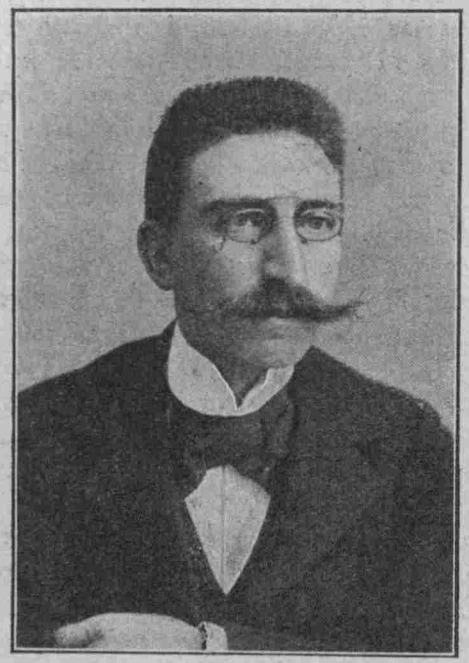

ΤΑ ΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΤΣΙΓΓΑΝΑΣ

Τῶχε διαβάσει τῶχε ἰδή
Καὶ στούρνιοῦ τ' ἀστέρια
καὶ στὰ δικά της τὰ τεφτέρια.

ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Μοῦ τἄσφιξε τὰ δάκτυλα μὲ λερωμένο χέρι,
ἐκύτταξε προσεκτικὴ βαθειὰ τὴν ἀπαλάμη
καὶ τὴ 'ματιά μου σταύρωσαν τὰ δυό της μαῦρα μάτια·
Ὁ ἥλιος ἐβασίλευε μὲ τόσο μεγαλεῖο!
ἐχρύσωνε ἀπ' τὴ μιὰ μεριὰ τὰ ξέπλεκα μαλλιά της
κι' ἀπὸ τὴ μιὰ τὸ πρόσωπο τῆς χλώμιανεν ἀκόμα.
'Ασήμωσα τὸ χέρι της γιὰ νὰ μοῦ 'πῇ τὴ μοῖρα,
τὴ μοῖρα ποῦ ὡς τὰ σήμερα μοῦ βρίσκουνταν κρυμμένη,
κι' αὐτὴ μὲ χείλια γελαστὰ ἀρχίνησε νὰ λέῃ...
κ' ἦταν σωστὰ κι' ὁλόσωστα τὰ λόγια τῆς Τσιγγάνας·
«Τοῦ ἔρωτα τὰ ὁλόχρυσα καὶ μαγικὰ φτερὰ
ἀκόμα δὲν ἀγγίξανε τὴν ἄμοιρη καρδιά σου·

δὲν ἄννοιωσες τὰ χάδια του, δὲν εἶδες τὴ χαρά,
καμμιὰ στὸ δρόμο τῆς ζωῆς δὲν σοῦπε ἀκόμα: Στάσου!
— Γιατί, γιατὶ δὲν ἄγγιξαν τὴν ἄμοιρη καρδιά σου
τοῦ ἔρωτα τὰ ὁλόχρυσα καὶ μαγικὰ φτερά.

—

Καμμιὰ δὲν ηὗρες νὰ σοῦ 'πῇ λογάκια τρυφερὰ
καὶ σὺ νὰ λυώνῃς καὶ νὰ 'σβῆς ἀπ' τὸ γλυκὸ τὸ πόνο,
ἐκείνην νἄχῃς καὶ τοῦ νοῦ καὶ τῆς καρδιᾶς κυρά,
μόνο γιὰ 'κείνηνε νὰ ζῇς καὶ σὺ γιὰ 'κείνην μόνο.
— Γιατί; γιατὶ δὲν ἔσβυσες ἀπ' τὸ κρυφὸ τὸ πόνο,
καὶ δὲν εὑρῆκες νὰ σοῦ πῦον λογάκια τρυφερά.
Μὰ ἐξύπνησεν ἡ ἄγνωστη ξανθοῦλα καὶ γλυκειὰ
γιὰ νὰ σὲ δέσῃ 'πίσω της καὶ τὴ καρδιά σου κλέψῃ,
καὶ θὰ σοῦ δείξῃ ἀλλοιώτικη φωνὴ καὶ μυστικὰ
αὐτὴ 'δικά της ποῦ θὰ ἰδῆ καρδιὰ καὶ νοῦ καὶ σκέψι·
καὶ εἶνε αὐτὴ ἡ ἄγνωστη ξανθοῦλα καὶ γλυκειὰ
ποῦ θὰ σὲ δεσῃ 'πίσω της καὶ τὴ καρδιὰ θὰ κλέψῃ.»

—

Καὶ ἡ πορφύρα ἡ θεϊκὴ τοῦ Βασιλῆ τοῦ ἥλιου
ποῦ κουρασμένος ἔγερνε στὸ δροσερὸ κρεββάτι
τὸ ἄπειρο ἐχρωμάτισε μὲ χρῶμα τοῦ αἱμάτου,
κ' ἡ μάντισσα ἐκοκκίνησε, τὰ 'μάτια της ἀστράψαν.
Μὰ ἐγὼ δὲν τὴν ἐσκιάχτηκα κ' ἐκεῖ 'μπροστὰ 'στὶς ἄλλες
ἐγέλασα στὰ λόγια της, 'σὰν ἔσβυσε ἡ φωνή της.
Μοῦ τἄφησε τὰ δάκτυλα, μοῦ γύρισε τὶς πλάτες
καὶ γλήγορα 'μουρμούρισε στὴ γλῶσσα τὴ 'δική της
λόγια ποῦ δὲν τ' ἀγροίκησα, λόγια ποῦ αὐτὴ τὰ ξέρει.
'Εστράφηκα μὲ συλλογὴ στὸ δρόμο τὸ μεγάλο
κι' ὁ οὐρανὸς ἐβάφουνταν μὲ χρῶμα τοῦ αἱμάτου.

—

Καιρὸς πολὺς ἐπέρασε. Τὴν εἶχα πειὰ ξεχάσει,
μὰ τώρα ποῦ μὲ 'σκλάβωσαν δυὸ ζαφειρένια 'μάτια,
βλέπω σωστὰ κι' ὁλόσωστα τὰ λόγια τῆς Τσιγγάνας.

«Ἀπὸ τὴν Ἀγάπη».

Γ. ΦΑΚΙΡΗΣ

SISMANOGLIO MEGARO

ΑΠΟ ΤΗΣ "ΝΥΧΤΕΣ,,

VII

'Ασπροντυμένη κοίτεται 'στὸ νεκρικὸ κρεββάτι,
χλωμή, μὲ 'μάτια βαθουλά, μὲ καλαμένια χέρια·
καὶ ἡ ζωὴ ποῦ σβύνεται τὴ δύναμι τῆς δίνει,
δίχως τοῦ νοῦ τὴ θέλησι, νὰ μουρμουρίσῃ λόγια!

—

Γύρω βαστοῦν τὰ κλάμματα, καὶ τ' ἄγρυπνο καντῆλι
στεφάνι ἁγίας ζωγραφεῖ στὸ μέτωπό της γύρω,
κι 'ὅμως 'στὴ τόση σιγαλιὰ ὁ θόρυβος τοῦ κόσμου
ἀξέγνοιαστος στὴ συμφορὰ ἴσα μ' ἐκεῖ ἀγροικιέται.

—

Ψεύτικε κόσμε, ποῦ πλανᾶς τοὺς ἄμοιρους διαβάτες
μ' ὀνείρατα ποῦ σβύνονται στὸ φῶς καὶ τὴν ἡμέρα!
Καὶ τότε ὁ νοῦς ποῦ πιὸ μακρυὰ ἀπὸ τὰ 'μάτια βλέπει,
κυττάζει πρᾶγμα τόνειρο 'ψηλὰ σὲ ξένους κόσμους,
σ' ἄφταστους κόσμους στὸ βαρύ, τὸ χωματένιο σῶμα....
'Αϋλοι μονάχα ζοῦν ἐκεῖ σ' ἀπόλυτη γαλήνη.

Σῦρος, 1896.

Γ. ΦΑΚΙΡΗΣ

Ἡ εἰλικρίνεια τῶν μικρῶν.

'Εν συναναστροφῇ:
'Η μικρὰ Λιλὴ πρὸς μίαν ἐκ τῶν προσκεκλημένων κυριῶν·
— "Ανοιξε τὸ στόμα σου.
— Γιατί, Λιλή μου;
— Γιατὶ θέλω νὰ ἰδῶ ἂν ἡ μαμὰ λέγῃ ἀλήθεια.
— Τί λέγει ἡ μαμά;
— Λέγει πῶς ἅμα ἀνοίξῃς τὸ στόμα σου θὰ πῇς καὶ μιὰ ἀνοησία.
— . . . ! ! ! . . .

SISMANOGLIO MEGARO

1907-1908

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ΔΥΟ ΛΕΞΕΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΔΡΑΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΙΣΧΥΛΟΥ

Δύο τινὰ μέλλομεν πετῶντι καλάμῳ νὰ ἐξετάσωμεν ὡς πρὸς τὰς τραγῳδίας τοῦ Αἰσχύλου· 1ον ὅτι ἡ ἑρμηνεία τῆς τραγικῆς καθάρσεως τῶν φιλολόγων καὶ αἰσθητικῶν, ἥτις ἄλλοτε τόσον ἤγειρε πάταγον, δύναται νὰ ἐλεγχθῇ ἡμαρτημένη· καὶ 2ον ὅτι οἱ ἥρωες δὲν πράττουσι καὶ πάσχουσι κατὰ τὸ δοκοῦν τῆς εἱμαρμένης, ὡς πλεῖστοι κράτιστοι τῶν γραμμάτων θεράποντες διϊσχυρίζονται.

'Επιτραπήτω ἡμῖν νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα τὰ ἐν τῇ Ποιητικῇ ὑπὸ τοῦ 'Αριστοτέλους λεγόμενα· «ἔστιν οὖν τραγῳδία μίμησις πράξεως σπουδαίας καὶ τελείας, μέγεθος ἐχούσης, ἡδυσμένῳ λόγῳ, χωρὶς ἑκάστου τῶν εἰδῶν ἐν τοῖς μορίοις, δρώντων καὶ οὐ δι' ἀπαγγελίας, δι' ἐλέου καὶ φόβου περαίνουσα τὴν τῶν τοιούτων παθημάτων κάθαρσιν».

'Εξοχοι Γερμανοὶ φιλόλογοι ὡς ὁ **Geyer**, ὁ **Lessing**, ὁ **Liepert** καὶ ἄλλοι ἑρμηνεύουσι τὸ χωρίον κατὰ τρόπον ἀντιβαίνοντα ἄντικρυς εἰς τὸν ὑπὸ τῶν δραμάτων τοῦ Αἰσχύλου ἐπιδιωκόμενον σκοπόν. Κατ' αὐτοὺς ὁ 'Αριστοτέλης ὁρίζει, ὅτι τὸ ἔργον τῆς τραγῳδίας ἐστὶ τοῦ ἐγεῖραι ἔλεον καὶ φόβον, καὶ πάλιν ἐλευθερῶσαι ἀπὸ τούτων τῶν δύο παθημάτων, ἢ καθαρεῦσαι ἐν ἡμῖν ταῦτα τὰ δύο παθήματα. 'Εν τοῖς δράμασιν ὅμως τοῦ Αἰσχύλου οὐδέτερος τῶν σκοπῶν τούτων ἐκφαίνεται. Οὔτε τὸν φόβον τοῦ θεατοῦ διεγείρουσιν, ἀλλ' οὔτε ἀποκαθαίρουσιν αὐτὸν ἀπὸ τούτου. Εἰς ἀπόδειξιν ἀναλύσωμεν ἐν κεφαλαίῳ τινὰ τῶν δραμάτων.

Ἐν τῷ δράματι τῷ ἐπιγραφομένῳ Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας φοβοῦνται οἱ θεαταὶ μὴ οἱ ἐρίζοντες ἀδελφοὶ ἀποκτείνωσιν ἀλλήλους. Τοῦτο τῷ ὄντι συμβαίνει, καὶ ὁ τῶν θεατῶν φόβος ἐπραγματοποιήθη. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο δὲν ἐκαθαρεύθησαν ἀπὸ τοῦ φόβου, διότι τῆς μὲν βουλῆς ἀπαγορευσάσης τὸν ἐνταφιασμὸν τοῦ Πολυνείκους, τῆς δὲ Ἀντιγόνης ἀντειπούσης, ἐκ νέου φοβοῦνται οἱ θεαταὶ μὴ ἡ Ἀντιγόνη πάσχῃ κακόν. Ἐπομένως τὸ τέλος τῆς τραγῳδίας δὲν ἀπελευθεροῖ τοῦ φόβου τοὺς θεατάς.

Ἐν τῷ Προμηθεῖ δεσμώτῃ φοβούμεθα μὴ πάθῃ ὁ Προμηθεὺς τὸ πάντων μέγιστόν τε καὶ ἔσχατον, σύναμα δὲ κατελεοῦμεν αὐτόν. Ὁ φόβος ἡμῶν τελεῖται διότι ὁ πολυτλήμων Προμηθεὺς βάλλεται εἰς τὸν Τάρταρον. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο δὲν καθαρευόμεθα τοῦ φόβου, τουτέστι δὲν ἀπελευθερούμεθα αὐτοῦ, ἐπειδὴ ἐκ νέου φοβούμεθα μὴ ὁ Προμηθεὺς ἔτι δεινότερα πάσχῃ ἐν τῷ Ταρτάρῳ. Οὔτε λοιπὸν ἡ τραγῳδία αὕτη καθαίρει ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ φόβου.

Ἐν τῷ Ἀγαμέμνονι μᾶλλον καὶ μᾶλλον φοβεῖται ὁ θεατής, μέχρις ὁ τοῦ Ἀγαμέμνονος φόνος συμβαίνει. Ἀλλ' ὁ φόβος του δὲν καθαίρεται διότι κατὰ τὸ τέλος τῆς τραγῳδίας δεσμοὺς καὶ πεῖναν ἀπειλεῖ ὁ Αἴγισθος τοῖς πολίταις, οὕτω δὲ νέος ἄρχεται φόβος.

Πόθεν λοιπὸν ὁρμώμενοι ἀποφαινόμεθα γνώμην, εὐνόητον καθίσταται. Ὑπάρχουσιν οὕτω συνυφασμένα τὰ πράγματα, ὥστε πάντες οἱ δόκιμοι κριτικοὶ ἀνενδοιάστως θὰ ταχθῶσιν ὑπὲρ τῆς γνώμης ἡμῶν. Παρερμηνεία τῶν Αἰσχυλέων δραμάτων δύναται νὰ κληθῇ ἡ παραδοχὴ τῆς δραματικῆς καθάρσεως. Καὶ ταῦτα μὲν ὡς πρὸς τὸν φόβον, ὡς πρὸς τὸν ἔλεον δέ, οὐδεμία ὑπάρχει αἰτία δι' ἣν ὁ θεατὴς ἔδει ἀπελευθερωθῆναι τούτου τοῦ παθήματος. Ὁ ἔλεος εἶνε φυσική, οὕτως εἰπεῖν, συνέπεια καὶ ὁ μᾶλλον ἄτεγκτος τὴν καρδίαν ὑφίσταται τὴν ἰσχυρὰν ἐπίδρασιν αὐτοῦ Αἱ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ θεατοῦ ἐξελισσόμεναι βιωτικαὶ περιπέτειαι, αἱ ἐν τῇ φαντασίᾳ του ἀναπαριστώμεναι δειναὶ συμφοραὶ τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ δρῶντος προσώπου προκαλοῦσι τὸν ἔλεον. Ἰδοὺ διατὶ κατελέησαν οἱ θεαταὶ τοὺς ἀδελφοὺς τῶν Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας, τὸν Προμηθέα, τὸν Ἀγαμέμνονα, οὐ μόνον διαρκοῦντος τοῦ δράματος, ἀλλὰ καὶ ὕστερον. Ἀλλ' ἐντεῦθεν δὲν ἕπεται, ὅτι ἡ τραγῳδία ἐργάζεται τὴν κάθαρσιν τοῦ ἐλέου καὶ τοῦ φόβου. Πόρρω ἀπέχουσι τῆς ἀληθείας οἱ ταῦτα εἰσηγούμενοι. Ἡμεῖς εἰκάζομεν ὅτι σφάλμα λανθάνει ἐν ταῖς λέξεσι τοῦ Ἀριστοτέλους «δι' ἐλέου καὶ φόβου περαίνουσα τὴν τῶν τοιούτων παθημάτων κάθαρσιν.» Τὸ δὲ σφάλμα εὑρίσκομεν ἐν τῇ λέξει τοιούτων, ἣν οἱ παλαιοὶ ἀπογράφοντες ἐξ ἀμελείας ἀντὶ τοῦ τοι ὄντων εἰσῆγον. Ἡμεῖς λοιπὸν ταύτην τὴν διόρθωσιν συμβουλεύομεν· «δι' ἐλέου καὶ φόβου περαίνουσα τὴν τῶν τοι ὄντων παθημάτων κάθαρσιν».

Κατὰ ταύτην τὴν διόρθωσιν ἡ τραγῳδία δὲν περαίνει τὴν τοῦ ἐλέου καὶ φόβου κάθαρσιν, ἀλλὰ δι' ἐλέου καὶ φόβου ἀποκαθαίρει τῶν ὑπαρχόντων παθημάτων, π.χ. τῆς ὀργῆς, μνησικακίας, ὑπερηφανίας, τοῦ φθόνου, μίσους, ἐγωϊσμοῦ κτέ.

Τὴν ὀρθότητα τῆς φράσεως «ὄντων παθημάτων» μαρτυρεῖ ὁ Πλατωνικὸς διάλογος Τιμαῖος (65 Β.) ὅπου ἀναγινώσκομεν τὰ ἑξῆς· «ἴδια ὄντα παθήματα περὶ τὴν γλῶτταν ἐμφανιστέον». Τὴν δὲ ὀρθότητα τῆς θέσεως τοῦ τοι μεταξὺ τοῦ ἄρθρου καὶ τῶν εἰς τοῦτο ἀνηκόντων ὀνομάτων δεικνύουσι τὰ ἑπόμενα τοῦ Αἰσχύλου καὶ Σοφοκλέους χωρία· «τῶν τοι ματαίων ἀνδράσι φρονημάτων ἡ γλῶσσ' ἀληθὴς γίγνεται κατήγορος.» (Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας 437—440). «Τοῖς τοι δικαίοις χῶ βραχὺς νικᾷ μέγαν. (Οἰδ. ἐπὶ Κολωνῷ 517—518). «Τό τοι σύνηθες ὀρθώσει μ' ἔθος», (Φιλοκτήτης 894).

Ὡς πρὸς τὸ ὅτι οἱ ἥρωες δὲν πράττουσι καὶ πάσχουσι κατὰ τὸ δοκοῦν τῆς εἱμαρμένης, ἀρκούμεθα ν' ἀναφέρωμεν δύο μόνον χωρία εἰλημμένα ἐκ τῶν δραμάτων τοῦ Αἰσχύλου.

Ἐν ταῖς Χοηφόροις λέγεται· «ἀντὶ ἐχθρᾶς γλώσσης αἰσχρὰ γλῶσσα ἀποδιδόσθω· οὕτω φωνάζει ἡ τὸ ὀφειλόμενον εἰσπράσσουσα δικαιοσύνη· καὶ ἵνα ὁ δράσας ἁμάρτημα παθῇ, τοῦτο φωνεῖ ὁ παλαίτατος μῦθος· (309—314).

Ὁ Ὀρέστης ἐν τούτῳ τῷ δράματι δὲν ἀποκτείνει τὴν μητέρα ἕνεκα τῆς εἱμαρμένης, ἀλλὰ διότι εὑρίσκεται ἐν συγκρούσει δύο καθηκόντων. Ὁ θρησκευτικὸς καὶ πολιτικὸς νόμος προστάττει αὐτῷ ἵνα ἐκδικῇ τὸν φόνον τοῦ πατρός, ἀλλὰ ποιήσας τοῦτο, θὰ γίνῃ μητροφόνος, καὶ οὕτω θὰ παραβῇ τὸν φυσικὸν νόμον. Αὐτὸς μετὰ πολὺν δισταγμὸν προτιμήσας τὸν θρησκευτικὸν καὶ πολιτικὸν νόμον γίνεται μητροφόνος. Ἂν δὲν ἀποκτείνῃ τὴν μητέρα, παραβαίνει τὸ πρὸς τὸν πατέρα καθῆκον. Ὡς μητροφόνος δὲ βλάπτει τὸν ἐν τῇ καρδίᾳ ἐνοικοῦντα ἠθικὸν νόμον. Ὅ,τι καὶ ἂν ποιῇ λοιπόν, πάντοτε θὰ γίνῃ ἔνοχος. Καὶ αὐτὸ τοῦτο ἐλέγχει τοὺς λέγοντας, ὅτι ὁ Ὀρέστης ἠναγκάζετο ἀπὸ τῆς εἱμαρμένης, ἵνα ἀποκτείνῃ τὴν μητέρα. Ἂν καὶ μὴ ἀπέκτεινεν αὐτήν, ὅμως θὰ ἔμεινε τραγικὸς ἥρως, διότι τότε ἡ παράβασις τοῦ θρησκευτικοῦ καὶ πολιτικοῦ νόμου παρεσκεύασε τὴν καταστροφήν του.

Ἐν τοῖς Πέρσαις λέγει ὁ Δαρεῖος (744—751) ὅτι ὁ υἱός

SISMANOGLIO MEGARO

του, Ξέρξης, νεανικῷ θράσει ἐδέσμευσε τὸν Ἑλλήσποντον, καὶ ἄνθρωπος ὢν ἤλπισεν ἐν τῇ ἀνοησίᾳ του ὅτι θὰ κρατήσῃ τῶν θεῶν.

Καὶ κατωτέρω (820—822) προστίθησιν ὁ αὐτὸς Δαρεῖος, μὴ μέγα φρονῇ ὁ ἄνθρωπος, διότι ἡ ὕβρις ἀξιοθρήνους φέρει καρπούς.

Ἐντεῦθεν ἕπεται, ὅτι τὸν Ξέρξην οὐχὶ ἡ εἱμαρμένη ἀναγκάζει πρὸς τὸν κατὰ τῶν Ἑλλήνων πόλεμον, ἀλλ' ἡ μνησικακία καὶ ὑπερηφανία του, ἥτις πρὸς ἀσέβειαν συνεπισπασθεῖσα αὐτὸν ἐφέλκει τὴν καταστροφήν του.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

Τῇ δεσποσύνῃ . . . . .

Ἄλλους ἂς θέλγῃ, ἂς κατακτᾷ τὸ ῥόδον δίχως μῦρον,
ἐμὲ ποσῶς δὲν συγκινεῖ ἡ εὔχρωμος μορφή του
εἶνε τὸ κάλλος του ψευδές, ἐφήμερον καὶ εἶρον
κ' εἶμαι βωβὸς πρὸ καλλονῆς βωβῆς καὶ ἀναισθήτου.

—

Ἐὰν ἐλκύῃ ἡ καλλονή, ἀλλ' αἴγλης χέει θείαν
ἂν τὴν φωτίζῃ ἀρετή, ἀγάπη, καλωσύνη,
ἂν προκαλῇ ὄχι σαρκὸς ἐξέγερσιν βραχεῖαν,
δίχως εἰς τὴν ψυχήν μου φῶς καὶ ἄρωμα νὰ χύνῃ.

—

Σέ! . . . ὄχι, ὄχι, δὲν τολμῶ πρὸς ἄνθος τῶν λειμώνων
νὰ παραβάλω ἄγγελον, οἷος ἐσύ, ὦ φίλη·
πετᾷ τὸ μῦρον, σβύννεται ἡ καλλονή, καὶ μόνον
ἄφθαρτος μένει τῆς ψυχῆς ἡ χάρις ἡ αἰμύλη.

Ἐν Βόλῳ. 1896.

Κ. Μ. ΠΑΠΑΙΩΑΝΝΟΥ

ΜΟΝΑΔΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ ΛΟΓΙΟΥ
ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Ἐπιποθῶ νὰ ἐπιχειρήσω τι, ὅπερ καὶ αὐτὸν ἴσως τὸν χαρακτηρογράφον Θεόφραστον ἢ τὸν συγγραφέα τῶν Ψυχώσεων θὰ ἐκράτει ἐπὶ ὥραν σκεπτόμενον, ἤτοι νὰ χαράξω εἰς ὀλίγας γραμμὰς τύπον μοναδικὸν εἰς τὸ εἶδος του, ἀνδρὸς γνωστοῦ ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ εἰκοσαετίας, γνωστοτέρου δ' ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Καλκούτᾳ, οὗ τὴν μὲν ἐθνικότητα διαφιλονεικοῦσι δύο μέχρι τοῦδε ἔθνη, ἡ Ἑλλὰς καὶ ἡ Ἰταλία, τὴν δὲ εἰδικότητα πάντες σχεδὸν οἱ κλάδοι τῆς καλλιτεχνίας καὶ τῶν γραμμάτων, τῆς κατ' οἶκον χειροτεχνίας καὶ ποικιλτικῆς καὶ συλλήβδην οἱ τῶν ἐπιστημῶν ἀπὸ τῆς γεωλογίας καὶ παλαιοντολογίας μέχρι τῆς σεισμολογίας.

Ἐκ πρώτης ὄψεως καὶ ἐκ τῶν κυριωτέρων ἀσχολιῶν ἐξεταζόμενος ὁ ἰδιόρρυθμος οὗτος τύπος εἰκονίζει βιβλιόφιλον ἢ βιβλιομανῆ, χειρογραφοσυλλέκτην ἢ χειρογραφομανῆ. Λέγει ὀλίγα ἀλλὰ συλλέγει πολλά· ὁ μικρός του οἶκος εἶνε ἀποθήκη δυσευρέτων βιβλίων καὶ τὰ θυλάκιά του πλήρη εὐρωτιώντων χειρογράφων δύο ἢ πλειόνων αἰώνων. Φαίνεται διερχόμενος τὰς ὁδοὺς ἀπὸ τῆς πέμπτης πρωϊνῆς ὥρας, φέρων εἰς χεῖρας ἢ κρύπτων μετὰ συστολῆς νέον τι βιβλίον ἢ χειρόγραφον· τρώγει ἀναγινώσκων· διέρχεται τὴν ἡμέραν ταξινομῶν πεπαλαιωμένους τόμους, ἀντιγράφων μουσικὸν τεμάχιον, ἢ εἰκόνα, ἢ σχέδιον χειροτεχνήματος, ἀλληλογραφῶν, κρατῶν σημειώσεις σεισμομετρικάς, ἢ πληρῶν τὰ περιθώρια τῶν βιβλίων μὲ ἰδίας σημειώσεις, ὁδηγῶν μετ' ἀγαστῆς μετριοφροσύνης τοὺς ἐπισκεπτομένους τὴν πόλιν, ἐν ᾗ κατοικεῖ, λογίους ξένους, δεικνύων μετὰ μὴ κρυπτομένης ἀγαλλιάσεως ὅ,τι ἀξιοθέατον ἔχει ἡ πόλις ὑπὸ ἱστορικὴν καὶ ἰδίως μεσαιωνολογικὴν ἔποψιν, παραδίδων μαθήματα ἑλληνικῆς, ἰταλικῆς, ζωγραφικῆς, συγχρόνως δὲ μετ' ἰδιαζούσης εὐχαριστήσεως καὶ προθυμίας συμπληρῶν—ἐκτὸς τοῦ προγράμματος—κέντημα τῆς μαθητρίας του ἢ καλλιτεχνικὴν διακόσμησιν αἰθούσης!

Δὲν θὰ σᾶς εἴπω ἔτι τὸ ὄνομά του· ἀλλὰ θὰ μεταχειρισθῶ ἐπ' ὀλίγον τὴν γλῶσσαν ἢ φρασεολογίαν τῶν αἰνιγμάτων, τὰς γραμμὰς καὶ τὰ ἀνώμαλα σημεῖα τῶν γρίφων. Εἶνε εἶδος κινουμένου ἀρχείου ἢ λαλούσης βιβλιοθήκης· ἔμψυχον εὑρετήριον χρονολογικῶν ἐκδόσεων βιβλίων, χειρογράφων, ἱστορικῶν εἰκόνων, γενεαλογικῶν δένδρων εὐγενείας καὶ τῶν λεγομένων οἰκοσήμων, ἅτινα ἔχουσι μεσαιωνολογικὴν πλέον σημασίαν.

Οἱ πόδες του καὶ αἱ χεῖρές του δὲν ἐκουράσθησαν ἀκόμη. Ὀκτάωρος ἐκδρομή του εἶνε περίπατος ἑκατὸν βημάτων δι' αὐτόν, τὰ δὲ ὑπὸ τῆς χειρός του γραφέντα ἢ ἀντιγραφέντα καὶ σκορπισθέντα εἰς ὅλα τὰ ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ εἰκοσαετίας ἐκδιδόμενα περιοδικὰ ἀποτελοῦσι σειρὰν τόμων. Εἶνε ὁ συνεργάτης οὐ μόνον τῶν γνωστῶν περιοδικῶν ἀλλὰ καί τινων ἐκλειψάντων μετὰ τὸ τρίτον φυλλάδιον· κάτοχος βιβλίων, ὧν ἓν μόνον σώζεται ἀντίτυπον· ἐκδότης εἰκοσάδος βιβλίων καὶ ἑκατὸν βιογραφιῶν καλλιτεχνῶν, λογίων καὶ τῆς ..... σταφίδος, ἧς μόνος αὐτὸς ἔγραψε τὴν ἱστορίαν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Νῶε, μέχρι τῆς τελευταίας σταφιδικῆς κρίσεως· σεισμολόγος ἢ σεισμογράφος διατηρῶν ἐνημέρους τοὺς ἐν Ἑλλάδι μετεωρολογικοὺς σταθμοὺς καὶ ἀστεροσκοπεῖα ἐν Ἀνατολῇ καὶ Ἰταλίᾳ, σημειῶν κατὰ κλάσματα δευτερολέπτων τοὺς ἐν τῇ νήσῳ, ἐν ᾗ μένει, σεισμούς· εἶδος βιβλικοῦ Σχλίεμαν ἀνασκάπτοντος, ἀνασκαλίζοντος ἀρχεῖα τεσσάρων καὶ πέντε αἰώνων, καλυφθέντων ὑπὸ ἀραχνῶν καὶ πολυειδῶν μικροβίων, καταφαγωθέντα δὲ ὑπὸ τοῦ εὐρῶτος ἢ τῶν μυῶν.

Τοῦ μοναδικοῦ τούτου τύπου τὸ ῥεκόρ εἰς τὴν μετριοφροσύνην, τὴν λιτότητα καὶ τὴν ὑπομονὴν δὲν θὰ φθάσῃ οὐδεὶς ἐν τῇ συγχρόνῳ Ἑλλάδι, ἔνθα ἄλλοι σὔτε τὸ ἑκατοστὸν τῆς ἀθορύβου ἐργασίας αὐτοῦ ἐπιδείξαντες ἐν φυλλαδίοις καλῶς τετυπωμένοις ἢ ἐν ὀλίγαις ἐμετικαῖς ψυχαρικαῖς σελίσι, ἀπέκτησαν θέσεις, τιμὰς καὶ φήμην εἰδικότητος! Ἀντίπους τῶν γνωστῶν Ἑλλήνων ῥεκλαμαδόρων ἀρκεῖται εἰς ὀλίγας παραδόσεις, εὐδαίμονα θεωρῶν ἑαυτὸν ἐὰν τῷ περισσεύσῃ τι ὅπως ἀποκτήσῃ νέον τι βιβλίον, αὐτὸς ὁ νυχθημερὸν εὑρισκόμενος ἐν μέσῳ χιλίων βιβλίων βιβλιοθήκης, ἣν αὐτὸς ἵδρυσεν, ἧς αὐτὸς εἶνε ἰσόβιος καὶ ἄμισθος ἔφορος, καὶ μόνος σχεδὸν ἀναγνώστης καὶ ἐπισκέπτης καὶ ἦν—ἔχω σπουδαίας ὑποψίας—σκουπίζει πιθανῶς ὁ ἴδιος!

* * *

Εἰς τὸν μοναδικὸν τοῦτον τύπον ὀφείλεται ἡ διάσωσις πλείστων ἐγγράφων καὶ ἱστορικῶν πληροφοριῶν. Κατήρτισε κατάλογον τῶν ἁγιογραφικῶν εἰκόνων, ἃς παρέλαβον ἐκ Πελοποννήσου οἱ Βενετοί,

βιογραφίας ἀγνώστων Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν, περιγραφὴν ἀγνώστων καλλιτεχνημάτων ἐν Ἑλλάδι καί μοι παρέσχε τὰ ἔντυπα καὶ χειρόγραφα μέσα, δι' ὧν θὰ δυνηθῶ νὰ γράψω κατάλογον «ἀγνώστων Ἐξαρχοπούλων» ἐν τῇ ἀναγεννηθείσῃ Ἑλλάδι. Εἰς αὐτὸν ὀφείλεται ἡ ὑπὸ τῶν ξένων ἀναγνώρισις τῆς ἑλληνικῆς ἐθνικότητος τοῦ Οὔγου Φωσκόλου. Ἡ Ἰταλία, ζητήσασα τὰ ὀστᾶ τοῦ ποιητοῦ ἐξ Ἀγγλίας, ἐτέλει ἐθνικὴν ἐπὶ τῇ μετακομιδῇ ἑορτήν, ἥτις ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸν Δαλματὸν Μήτροβιτς νὰ δημοσιεύσῃ ὅτι ὁ Φώσκολος ἦτο Δαλματός, ὡς γεννηθεὶς ἐν Σπαλάτῳ. Μετ' οὐ πολὺ ὁ μοναδικός μας τύπος, ὃν περιγράφομεν, ἀνασκαλίσας τὰ ἀρχεῖα τῆς ἑλληνικῆς νήσου, τῆς πατρίδος τοῦ Φωσκόλου, ἀνεκάλυπτε τὰ πρωτότυπα πιστοποιητικὰ τῆς γεννήσεως καὶ βαπτίσεως τοῦ Φωσκόλου· δημοσιεύονται ταῦτα ἐν Ἰταλίᾳ· καταπίπτουν δι' αὐτῶν αἱ ἰταλικαὶ ἀξιώσεις καὶ εἰς ἐπίμετρον ἀγγέλλεται ὅτι ἀνευρέθη καὶ τὸ ἐνοικιαστήριον ἔγγραφον, ἀποδεικνύον ὅτι ὁ Φώσκολος καὶ οἱ γονεῖς του κατῴκουν ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἥτις σώζεται ἔτι καὶ ἥτις σήμερον χρησιμεύει ὡς Φωσκολικὴ βιβλιοθήκη, ἧς εἶνε αὐτὸς ἔφορος!

Ἄλλο χωρὶς νὰ ἔχῃ τὰς ἐπιχορηγήσεις τῶν φημισθέντων μεσαιωνοδιφῶν μας, εἰργάσθη ἐπὶ πέντε ἔτη ἐν ὑγροῖς θαλάμοις καὶ ἑτοιμορρόποις δωματίοις εἰς τακτοποίησιν τοῦ ἀρχειοφυλακείου τῆς νήσου, ἐν ᾗ κατοικεῖ, συγκεντρῶν καθ' ὕλην χιλιάδας χειρογράφων, χωρίζων τὰ συμβολαιογραφικὰ ἀπὸ τῶν δικαστικῶν καὶ παραμερίζων τὰ ἔχοντα ἱστορικὴν ἀξίαν. Ἀντὶ δὲ νὰ λάβῃ τι εἰς ἀμοιβὴν τῶν πενταετῶν κόπων του, ἐπλήρωσε τὴν ἀξίαν τεσσάρων πέντε ἐνδυμασιῶν — εὐτυχῶς εὐθηνοτάτων ἐξ ἐγχωρίου ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὑφάσματος — ἃς κατέστρεψεν ἐν τῇ ὑπὸ τὴν κόνιν καὶ τὴν ὑγρασίαν κοπιωδεστάτῃ ἐργασίᾳ, ἧς τὴν μονοτονίαν, ἐπὶ δισχιλίας σχεδὸν ἡμέρας διετάρασσε μόνον ἡ δίοδος τῆς σαύρας ἢ τοῦ μυὸς ὧν παρηνώχλει τὴν ἡσυχίαν ὁ δυοπτροφόρος χειρογραφοδίφης!

Πολλοὶ θὰ ὑπολάβωσιν ὅτι τοσαῦται καὶ τοιαῦται ἐργασίαι μετέβαλον τὸν ἄνδρα εἰς πεζὸν ἐργάτην, μηχανικῶς ἀσχολούμενον εἰς τὴν ἀποτίναξιν τῆς κόνεως τῶν χειρογράφων. Πολλοῦ γε καὶ δεῖ. Ὁ πολυγράφος οὗτος εἶνε συγχρόνως μουσικός, ζωγράφος καὶ ἁγιογράφος. Εἶνε ὁ τελευταῖος μαθητὴς τοῦ Μαντζάρου, ἐκπνεύσαντος μετὰ τὸ τελευταῖον μάθημα, ὅπερ τῷ παρέδιδε, καὶ τὸ μόνον ἐν Ἑλλάδι ἐπίτιμον μέλος τῆς Βεγγαλικῆς Μουσικῆς Ἀκαδημίας τῆς ἑδρευούσης ἐν Καλκούττᾳ!

Δὲν γνωρίζω παρὰ τίνος ἐδιδάχθη ζωγραφικήν. Ἐργάζεται μὲ λινέλαιον· προτιμᾷ τὴν ἁγιογραφίαν, ἀλλ' ἐκδηλοῖ τὸ καλλιτεχνικόν του τάλαντον καὶ εἰς ἐργόχειρα, ὧν πολλὰ ἤθελον κινήσει τὸν

SISMANOGLIO MEGARO

φθόνον τῆς καλλιτέρας μαθητρίας ἢ καθηγητρίας χειροτεχνημάτων. Ἐργόχειρον δὲ αὐτοῦ εὑρίσκεται μεταξὺ τῶν ἀντικειμένων, ἅτινα ἐστάλησαν διὰ νὰ πωληθῶσιν εἰς τὸ διοργανωθὲν ὑπὲρ τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Διάκου **Bazar** !

*
* *

Δὲν ὑπολείπεται εἰμὴ τὸ ὄνομά του, ὅπερ ἤδη ἐμάντευσαν ἀπὸ τῶν πρώτων ἴσως γραμμῶν οἱ ὁπωσδήποτε παρακολουθοῦντες τὴν παρ' ἡμῖν πνευματικὴν κίνησιν.

Σπυρίδων Δε-Βιάζης.

Εἶνε ὁ Σπυρίδων Δε-Βιάζης, ὃν τὸ μὲν λεξικὸν τῶν συγχρόνων Ἰταλῶν συγγραφέων κατατάσσει εἰς τοὺς Ἰταλούς, λόγῳ ἴσως τοῦ ὀνόματος καὶ τῆς ἰταλογλωσσίας, τὸ δὲ τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων, τὸ ἐκδοθὲν γαλλιστὶ καὶ ἰταλιστὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας.

Εἶνε ἐν τούτοις Ἕλλην, κερκυραῖος, διαμένων ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἐν Ζακύνθῳ, οἰκογενείας ἀπὸ δύο περίπου αἰώνων ἐγκατασταθείσης ἐν Ἑπτανήσῳ. Τὸ ὄνομά του φαίνεται ζενίζον, ὡς πλεῖστα ἐν ταῖς Ἰονίοις νήσοις· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς καὶ οἱ γονεῖς του εἰσὶν Ἕλληνες, ὡς ἦσαν οἱ πάπποι των.

Τοιοῦτος ἐν ὀλίγαις γενικαῖς γραμμαῖς ὁ ἰδιόρρυθμος οὗτος **dilettante**, ὁ μετριοφρονέστατος καὶ λιτοδίαιτος, ὁ ἀκούραστος καὶ ἀφιλοκερδέστατος οὗτος ἐκδότης βιβλίων, συλλογεὺς χειρογράφων, διδάσκαλος, ἔφορος βιβλιοθήκης, στνεργάτης ὅλων τῶν περιοδικῶν καὶ ἡμερολογίων, ὁ πρόθυμος **cicerone** παντὸς λογίου καὶ φιλομούσου, ὁ ἐργοχειροτέχνης, ὁ ἁγιογράφος, ὁ τελευταῖος μαθητὴς τοῦ Μαντζάρου.

Ἡ φιλολογικὴ Ἑλλὰς τὸν ἐτίμησεν, ὀνομάσασα αὐτὸν ἑταῖρον παντὸς ἐκλείψαντος ἢ ὑφισταμένου φιλολογικοῦ ἢ καλλιτεχνικοῦ σωματείου· οἱ ξένοι λεξικογράφοι ἀνέγραψαν τὸ ὄνομά του ὡς συγγραφέως· ξέναι ἀκαδημίαι, ἡ **Academia Bellini**, ἡ **Academia Dante Aligheri**, ἡ **Academia Pittagorica** τῆς Νεαπόλεως, ἡ **Reale Academia Guanologica**, ἡ **Reale Societa Italiana**, ἡ Βεγγαλικὴ Ἀκαδημία τῆς Καλκούττης καὶ πλεῖσται ἄλλαι κατέταξαν αὐτὸν ἐν τοῖς ἐπιλέκτοις ἑταίροις. Ἐν Ἑλλάδι δὲ.... δὲν εὑρέθη μία δι' αὐτὸν ἔμμισθος θέσις, οὔτε ὑπὸ τοῦ Δήμου, οὔτε ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου, οὔτε τῷ ἐδόθη ὀβολὸς διὰ τὰς εἰκοσαετεῖς ποικίλας ἐκδουλεύσεις... Τῷ ἐξησφαλίσθη μόνον ἡ μουσικὴ τῆς κηδείας· διότι ἐπὶ τέλους τῷ ἐδόθη πρό τινος τὸ παράσημον τοῦ Σωτῆρος !

Αὔγουστος, τοῦ 1896.

Τιμ. Αμπελας

ΜΠΑΤΗΣ — ΛΙΒΑΣ

Γλυκειὰ Νεράϊδα τοῦ γιαλοῦ τὰ ἀφρισμένα κύματα
γοργὰ-γοργὰ καὶ ἁπαλὰ σὰν τὸ δελφίνι σχίζει,
κι' αὐτὰ μὲ χάδια καὶ φιλιὰ καὶ μὲ τρελλὰ σκιρτήματα
ἡδονικὰ τήνε φιλοῦν κ' ἐκείνη λαχταρίζει.

Βλέπει ὁ Μπάτης φθονερὰ ἐκεῖνα τὰ φιλήματα,
κ' ὁρμᾷ κι' αὐτὸς ὅλος δροσιὰ κ' ἕνα φιλὶ γυρεύει,
ἀλλὰ τὸν διώχνουν μακρυὰ ζηλότυπα τὰ κύματα
καὶ μόλις, τὰ μαλλάκια της ἐρωτικὰ χαϊδεύει.

Φυσάει ὅμως ἄλλη μιὰ καὶ μὲ ἀγάπη χύνεται
τ' ἀφροπλασμένα στήθη της μὲ πόθο νὰ φιλήσῃ
μὰ πάλι ἀπὸ τὰ κύματα σκληρὰ ἀπομακρύνεται
χωρὶς τὸν μέγα πόθο του νὰ δυνηθῇ νὰ σβύσῃ.

Ἀνάφτει τότε σὰν φωτιὰ καὶ 'στὴ Νεράϊδα χύνεται
νὰ τὴν ἁρπάξῃ στὰ φτερά, μ' αὐτὴ βουτᾷ καὶ φεύγει...
Ἀπ' τῆς ἀγάπης τὴ φωτιὰ ὁ Μπάτης Λίβας γίνεται
καὶ κατακαίει ἄσπλαχνα ὅ,-ι 'μπροστά του ἔβγει.

Γ. Α.

SISMANOGLIO MEGARO

ΤΟ ΑΝΑΓΚΑΙΟΝ*

Μὴ ἐρυθριᾷς, αἰδήμων ἀναγνώστριά μου, καὶ μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπον, αἰσχυντηλὲ ἀναγνῶστά μου, ἀναγιγνώσκων ἐν τῷ ἀνὰ χεῖρας Ἡμερολογίῳ καὶ ἐν τῷ μέσῳ τοσαύτης εὐόσμου καὶ ἐκλεκτῆς ὕλης, ἄρθρον ἐπιγραφόμενον δι' ὀνόματος τόσον κακοήχου, χυδαίου καὶ ποταπoῦ. Ἀλλ' εἰπατέ μοι, ποία ἄλλη λέξις δύναται κάλλιον νὰ ἐκφράσῃ τὸ ἀπαραίτητον τοῦτο οἰκιακόν μας διαμέρισμα, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ καὶ μόνον ὑποχρεούμεθα νὰ μεταβαίνωμεν ἐπιτακτικῶς μόνοι μας, ὅπως ἐκπληρώσωμεν λειτουργίαν, ἣν δὲν δυνάμεθα νὰ ἐπιτελέσωμεν δι' ἄλλου, ὅσους δήποτε καὶ ἂν διαθέτωμεν ὑπηρέτας; Θέλετε ἐννοήσει ἐκ τοῦ τίτλου τίποτε ἐὰν ἐπέγραφον τὰς ὀλίγας ταύτας γραμμὰς ἐπὶ τοῦ **οὐσιωδεστέρου** οἰκιακοῦ μας διαμερίσματος, διὰ τῆς λέξεως θησαυροφυλάκιον, ὅπως ἐνασμενίζεται νὰ τὸ ἀποκαλῇ δεινὸς Ἄγγλος οἰκονομολόγος, ἢ θὰ διέφερε κατ' **οὐσίαν** τὸ ἀντικείμενον, ὅπερ προτίθεμαι νὰ πραγματευθῶ, ἐὰν ἀντὶ τοῦ ἀνωτέρω τίτλου, ἔθετον μίαν τῶν συνωνύμων τοῦ ἀναγκαίου ἑλληνικῶν ἢ ξένων λέξεων;

Ἄλλως ἐκτὸς τοῦ ὅτι τὸ κακόηχον καὶ κακόφατον τῆς λέξεως οὐδεμίαν ἀποπνέει δυσοσμίαν καὶ οὐδὲν διαχέει δηλητηριώδες μικρόβιον, σᾶς διαβεβαιῶ ἐκ τῶν προτέρων ὅτι οὐδένα διατρέχετε κίνδυνον, ὅσῳ δήποτε καὶ ἂν ἔχητε ὀξεῖαν τὴν ὄσφρησιν, κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ἀναγκαίου μου, νὰ αἰσθανθῆτε δυσώδη τινὰ καὶ ἀποπνικτικὴν ὀσμήν, ἥ ν' ἀναπνεύσητε νοσογόνον τι μικρόβιον, ἐκ τῶν συνήθως ἐν τοῖς ἀφοδευτηρίοις σας ἐνδιαιτωμένων. Διατί τότε νὰ καταφύγω εἰς εὐφήμους λέξεις ἀφοῦ σήμερον ἡ θεὰ Ὑγεία εἶνε ἡ μόνη κυρίαρχος τοῦ κόσμου;

Μήπως αἱ μολύνσεις, τὰ μικρόβια, τὰ μιάσματα, τὰ νοσογόνα βακκύλια, αἱ ἐπιδημίαι, τὰ οἰκιακὰ σκύβαλα, τὰ ὑποχωρήματα, οἱ βόθροι, αἱ ὑπόνομοι καὶ ἐν γένει ἡ ἐξυγίανσις καὶ ἡ ἀπολύμανσις τῶν οἰκιῶν μας, τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ ἐδάφους δὲν ἀποτελοῦσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ σήμερον τὸ καθημερινὸν ἀντικείμενον τῆς ὁμιλίας μας; Μήπως αἱ κυρίαι καὶ αἱ δεσπινίδες μας ἀρχίσασαι νὰ κατανοῶσι τοὺς κινδύνους, εἰς οὓς διαρκῶς ἐκτίθεται ἡ ζωή των καὶ πρὸ πάντων ἡ καλλονή των — διότι περισσότερον φροντίζουτι περὶ αὐτῆς — δειλιῶσι πλέον ὁμιλοῦσαι περὶ ἐπιδημιῶν καὶ μικροβίων ἢ ἐρυθριῶσι συζητοῦσαι περὶ τῆς μολύνσεως τοῦ ὕδατος διὰ τῶν ὑποχωρημάτων τῶν τυφικῶν ἢ τῆς ἀτμοσφαίρας διὰ τῆς ἀπολεπίσεως τῶν εὐλογιώντων; Δὲν ὁμιλοῦσι περὶ αὐτῶν μετὰ τῆς αὐτῆς ἀφελείας, μεθ' ἧς ὁμιλοῦσι περὶ τῆς τσαλέτας των καὶ τῶν νεωτέρων παρισινῶν συρμῶν, καὶ δὲν συζητοῦσι περὶ δυσοσμιῶν καὶ δηλητηριωδῶν ἀναθυμιάσεων μετὰ τῆς αὐτῆς εὐκολίας, μεθ' ἧς ὁμιλοῦσι περὶ τῶν εὐοσμοτέρων ἀρωμάτων τοῦ **Pivet**, τοῦ **Pinaud** ἢ τοῦ **Guerlain**; Ἡ ἐλευθερία αὕτη τοῦ λόγου ἀποτελεῖ πραγματικῶς πρόοδον οὐ σμικράν, ἀποδεικνύει δ' ὅτι, ἐὰν δὲν ὡμιλοῦμεν ἄλλοτε περὶ ὑγιεινῆς καὶ τῶν ὑπ' αὐτῆς διεπομένων ἀντικειμένων, τὸ ἐπράττομεν, οὐχὶ τόσῳ ἐξ αἰδημοσύνης, ὅσῳ ἐξ ἐλλείψεως ἐπαρκοῦς γνώσεως τῶν σωτηρίων τῆς ὑγιεινῆς εὐεργετημάτων.

Ἐκ τῶν διαφόρων ἡμῶν οἰκιακῶν διαμερισμάτων, τὸ μᾶλλον ὑπὸ τῆς ὑγιεινῆς διεπόμενον εἶνε τὸ κακόηχον μὲν καὶ κακόφατον, ἀλλὰ ἐκφρασικὸν πρὸς τὸν προορισμόν του, **ἀναγκαῖον**. Ἐξ αὐτοῦ ἐξαστᾶται πρωτίστως ἡ ὑγιεινότης ἁπάσης τῆς οἰκίας καὶ ἐξ αὐτοῦ ἀπορρέουσιν οἱ μεγαλείτεροι διὰ τὴν ὑγείαν τῶν ἐνοικούντων κίνδυνοι.

Οἱ περισσότεροι τῶν κυρίων συναδέλφων μου εἰς τὴν οἰκονομίαν τοῦ χώρου καὶ μόνον ἀποβλέποντες, καὶ θεωροῦντες τὸ ἀναγκαῖον ὡς τὸ μᾶλλον ἄσημον τῆς οἰκοδομῆς διαμέρισμα, αἰδοῦνται οὐ μόνον νὰ τὸ κατονομάσωσιν, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτοῖς ἀκόμη τοῖς σχεδίοις των νὰ τὸ καταδείξωσιν, ὑποδηλοῦντες ἁπλῶς τὴν θέσιν αὐτοῦ διὰ δύο μηδενικῶν. Δὲν γνωρίζω ἐὰν διὰ τῶν μηδενικῶν ἢ τῆς σιγῆς των ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν διαφόρων τῆς οἰκοδομῆς διαμερισμάτων οἱ κ. συνάδελφοί μου θέλουσι νὰ σημάνωσι τὴν ποταπότητα τοῦ προορισμοῦ τοῦ ἀναγκαίου ἢ τὴν μηδαμινότητα τῆς

ΣΗΜ. (Δ. Η.)- Ὁ κ. Ν. Β. Σαλίβερος, εἷς τῶν πρωτευόντων καὶ ἐπιστημονικώτατα κατηρτισμένων ἀρχιτεκτόνων τῆς πρωτευούσης, κάτοχος ἀρτίας καὶ ζηλευτῆς ἐγκυκλοπαιδικῆς μορφώσεως, ἣν ἀπεκομίσατο μετὰ λαμπρὰς σπουδὰς ἐν Παρισίοις, γνωστὸς δὲ οὐ μόνον ἐκ τοῦ πρό τινος ἐκδοθέντος περισπουδάστου συγγράμματος «Ὑγιεινὴ τῶν Οἰκοδομῶν», ἀλλὰ καὶ ἐκ πλείστων ἄλλων σχετικῶν ζητημάτων, τὰ ὁποῖα ἑκάστοτε πραγματεύεται ἐπὶ κοινῇ ὠφελείᾳ ἐν τῷ τύπῳ, εἶνε ἀναντιρρήτως ἐκ τῶν ὀλίγων παρ' ἡμῖν, οἵτινες φιλοτίμως ἐργάζονται διαφωτίζοντες τὸ δημόσιον καὶ τοὺς ἁρμοδίους περὶ τῶν ὅρων τῆς τε ἰδιωτικῆς καὶ δημοσίας ὑγιεινῆς, καὶ ὑποδεικνύοντες καὶ ἐφαρμόζοντες τὸ καθ' ἑαυτούς τὰ νεώτερα οἰκοδομικὰ καὶ τεκτονικὰ ἐν γένει συστήματα, δι' ὧν ἐξασφαλίζεται ἡ ἐξυγίανσις, ἡ καλαισθησία, ἡ εὐμάρεια καὶ ὁ ἀληθὴς πολιτισμὸς τῶν ἀστῶν καὶ τῶν πόλεων. Δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι τὸ ὑπ' ὄψιν εὔθυμον ὅσῳ καὶ πρακτικώτατον ἄρθρον του θέλει ἀναγνωσθῆ μετ' ἐνδιαφέροντος διὰ τὰς ἐν αὐτῷ ἀναμφισβητήτου πρακτικοῦ πνεύματος ἀληθείας.

SISMANOGLIO MEGARO

χρήσεώς του, ὅπως δήποτε ὅμως δὲν συγχαίρω αὐτοὺς διὰ τὴν ἐκλογὴν τῆς θέσεως, εἰς ἣν συνήθως προορίζουσι τὸ ἀναγκαῖον, κατ' οὐδὲν λογιζόμενοι τὴν ὑγείαν καὶ τὴν ἄνεσιν τῶν ἐνοικούντων.

Καίτοι ὁ λόγος δὲν εἶνε ἐνταῦθα περὶ ἀνέσεως, δὲν πρέπει νὰ ἐκπλήττεσθε, κύριοι συνάδελφοι καὶ σεῖς ἀναγνῶσταί μου, ἀκούοντες ὅτι τὸ ἀναγκαῖον πρέπει νὰ ᾖ τὸ ἀνετώτερον καὶ τὸ ὑγιεινότερον τῆς οἰκίας σας διαμέρισμα. Εἰσερχόμενοι ἐν τῷ ἀναγκαίῳ καὶ καθεζόμενοι ἐν αὐτῷ ὅπως ἀνακουφισθῶμεν, δὲν πρέπει ν' ἀπολαμβάνωμεν κατὰ τὴν ἐν αὐτῷ διαμονήν μας τῆς αὐτῆς ἀνέσεως, ἧς ἀπολαμβάνομεν εὑρισκόμενοι ἐν τῷ ἐστιατορίῳ καὶ τῇ αἰθούσῃ μας; Τόπον εὐμαρείας ἐπέγραψεν ἐν τῷ Ἰλίου Μελάθρῳ τὸ ἀναγκαῖον, ὁ περιώνυμος ἀρχαιοδίφης Σχλίμαν· καὶ μὴ δὲν πρέπει νὰ ᾖ τοιοῦτος; Ποῦ ἀλλοῦ μεταβαίνομεν καὶ ἐγκλειόμεθα μόνοι μας καὶ τὰς μᾶλλον ἀφρόντιδας διερχόμεθα στιγμάς, ὅπως ἐκπληρώσωμεν φυσικῶς ἐπιβεβλημένην ἀνάγκην παρὰ εἰς τὸ ἀναγκαῖον; Ποῦ ἀλλοῦ, καθὼς λέγει κοινὸν λόγιον, καὶ ὁ βασιλεὺς μεταβαίνει πεζὸς καὶ μόνος παρὰ εἰς τὸ ἀναγκαῖον; Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ εὑρίσκωμεν ἐν αὐτῷ κάθισμα ἀναπαυτικόν, ἀέρα ἄοσμον καὶ ὑγιεινόν, φῶς ἄπλετον, διακόσμησιν εὐάρεστον καὶ ἐν γένει ἅπαντα τὰ στοιχεῖα τῆς ὑγιεινῆς, τῆς εὐμαρείας καὶ τῆς τέρψεως; Πόσαι ἄλλως τε ἀνακαλύψεις καὶ πόσαι μαθηματικαὶ λύσεις ὀφείλονται εἰς τὴν κατὰ τὴν ἐν τῷ ἀναγκαίῳ διαμονὴν ἐπικρατοῦσαν συνήθως διαύγειαν καὶ ἀφροντισίαν τοῦ πνεύματος; Πόσα ὄνειρα πλάττονται καὶ πόσα μεγαλουργὰ σχέδια πολλάκις συλλαμβάνονται ἐν τῷ ἀναγκαίῳ; Πόσοι τέλος ἀπολαμβάνουσι καὶ τὰς εὐαρεστοτέρας τοῦ βίου των διέρχονται στιγμὰς καπνίζοντες τὸ σιγάρον των καὶ ἀναγινώσκοντες ἐν τῷ ἀναγκαίῳ τὰ πρωινὰ τῶν ἐφημερίδων νέα;

Μὴ λοιπόν, κύριοι ἀρχιτέκτονες, πρὸς Θεοῦ, τοποθετῆτε τὰ ἀναγκαῖα πρὸς τὰς μικρὰς καὶ ἀπηνέμους αὐλὰς καὶ τὰ σκοτεινότερα τῆς οἰκίας παράβυστα, ἐκθέτοντες αὐτὰ εἰς τὴν διαρκῆ ἐπήρειαν τῆς ὑγρασίας καὶ τῶν δηλητηριωδῶν ἀναθυμιάσεων, καὶ καθιστῶντες αὐτὰ πρόσφορα διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν κανθαρίδων καὶ ἑστίας καὶ φωλεὰς τῶν ποντικῶν, τῶν ἀραχνῶν καὶ τῶν μικροβίων. Γενικὴν καὶ ἀμέριστον θὰ ἔχητε τὴν ἐπιδοκιμασίαν, ἐὰν τοποθετῆτε αὐτὰ ἐπὶ μιᾶς τῶν ἐξωτερικῶν καὶ πρὸς τὸν ἐλεύθερον ὁρίζοντα προσβλεπουσῶν ὄψεων, καὶ εἰς τὴν μᾶλλον φωτεινὴν καὶ εὐάερον θέσιν, ὅσον δ' ἔνεστι μακρὰν τοῦ ἐστιατορίου καὶ τῶν μαγειρείων.

Ἡ ἀλληλένδοτος σχέσις τοῦ μαγειρείου καὶ τοῦ ἐστιατορίου πρὸς τὸ ἀναγκαῖον παρακινεῖ ἴσως τοὺς περισσοτέρους τῶν συναδέλφων μου ν' ἀποχωρίζωσι ἢ μᾶλλον νὰ συνδέωσι τὸ ἐστιατόριον μετὰ τοῦ μαγειρείου διὰ τοῦ ἀναγκαίου.

Ἡ κλασικὴ αὕτη τοῦ μαγειρείου πρὸς τὸ ἀναγκαῖον γειτνίασις, ἣν παρατηροῦμεν εἰς τὰ ἐννέα δέκατα τῶν Ἀθηναϊκῶν οἰκοδομῶν, ἀποτελεῖ σύστημα ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν οἰκτρόν. Ἕνεκα τῶν ἀμοιβαίων δοσοληψιῶν τῆς ἀτμοσφαίρας τῶν δύο τούτων κατ' ἐξοχὴν ἀνθυγιεινῶν τῶν οἰκιῶν μας διαμερισμάτων, ἅπασα ἡ ἐσωτερικὴ ἀτμόσφαιρα ἀλλοιοῦται καὶ βαθμηδὸν μολύνεται. Δὲν πιστεύω ἄλλως ἡ τοιαύτη τοῦ μαγειρείου πρὸς τὸ ἀναγκαῖον γειτνίασις νὰ γίνεται ἀπὸ σκοποῦ καὶ μόνον ὅπως αἱ ἐκ τοῦ ἀναγκαίου ὀσμαὶ μὴ ἀπόλλυνται εἰς μάτην, ἀλλὰ νὰ χρησιμοποιῶνται ὅπως μεταδίδωσιν εἰς τὰ ἐντὸς τοῦ ἐπὶ τοῦ παραθύρου τοῦ μαγειρείου κλαβοῦ ἐνυπάρχοντα τρόφιμα καὶ ἰδίᾳ εἰς τὸ κυνήγιον καὶ τὸ κρέας, τὴν ἰδιάζουσαν τῆς σιτεύσεως γεῦσιν καὶ τὴν ὀσμὴν τῆς ἀρχομένης σήψεως, τῆς τόσον ἀρεστῆς εἰς τοὺς ψιττακίζοντας θαυμαστὰς τῆς εὐρωπαϊκῆς μαγειρικῆς. Τὸ μέσον βεβαίως εἶνε ἁπλοῦν· κατὰ πόσον ὅμως εἶνε ὑγιεινὸν καὶ ἀκίνδυνον ἂς μαρτυρήσωσιν οἱ ὑπὸ τῆς εὐρωπαϊκῆς μαγειρικῆς τροφοδοτούμενοι καὶ ἰδίως οἱ Ἄγγλοι, οἱ ὁποῖοι οὐδέποτε τοποθετοῦσι τὸ μαγειρεῖον πλησίον τοῦ ἀναγκαίου, ἀλλὰ τοποθετοῦσιν αὐτὰ εἰς ὅσον ἔνεστι μεγαλειτέραν ἀπ' ἀλλήλων ἀπόστασιν.

Δὲν ἀρκεῖ ἡ εὐνοϊκὴ τοποθέτησις τοῦ ἀναγκαίου καὶ ὁ ἀερισμὸς αὐτοῦ δι' ἑνὸς εὐρέος παραθύρου πρὸς ἐλεύθερον ὁρίζοντα καὶ κατερχομένου ἀπὸ τῆς ὀροφῆς μέχρι τοῦ δαπέδου, ὅπως τοῦτο καταστῇ ἄνετον, ὑγιεινὸν καὶ ἀκίνδυνον. Ἡ ἐσωτερικὴ αὐτοῦ διασκευὴ καὶ ἡ κανονικὴ λειτουργία τῶν διαφόρων ἐν αὐτῷ μηχανημάτων εἰσὶν ἐξ ἴσου ἀπαραίτητοι διὰ τὴν ἐπίτευξιν τῶν ἀνωτέρω συνθηκῶν.

Ὅθεν ἅπασαι αἱ ἐσωτερικαὶ ἐπιφάνειαι τοῦ ἀναγκαίου πρέπει νὰ καλύπτωνται διὰ παχείας διαστρώσεως ἐλαιοβαφῆς, ἢ καὶ προτιμώτερον διὰ φύλλων ἀκατεργάστου ὑάλου ἢ πλακῶν κονίας, πορσελάνης ἢ λάβας ἐσμαλτωμένης. Τὸ δάπεδον αὐτοῦ δέον νὰ ᾖ ἐπεστρωμένον διὰ πλακῶν ἀδιαβρόχων καὶ στερεῶν καὶ προσηρμοσμένων ἐπὶ παχείας διαστρώσεως ἐκ πετροκονιάματος (beton), ὁσάκις δ' ὑπὸ τῶν περιστάσεων ἐπιβάλλεται ἡ χρῆσις ξυλίνων δαπέδων ταῦτα πρέπει νὰ καλύπτωνται πάντοτε διὰ φύλλων μολύβδου ἢ παχέως κηρωτοῦ ὑφάσματος. Ἐν γένει ἅπασαι αἱ ἐσωτερικαὶ ἐπιφάνειαι πρέπει νὰ ὦσιν ἀδιαχώρητοι ὑπό τε τῶν ἀερίων καὶ τῶν ὑγρῶν, καὶ δεκτικαὶ εὐχεροῦς καθαρισμοῦ δι' ἀφθόνου ὕδατος καὶ δι' ἰσχυρῶν ἀντισηπτικῶν διαλύσεων. Αἱ ρωγμαὶ ἐπομένως τῶν θυρῶν καὶ τὰ ῥήγματα τῶν τοίχων δέον νὰ φράσσωνται ἀμέσως διὰ στόκου, ὅπως καταστῇ ἀδύνατος ἡ εἰσχώρησις ἐν αὐταῖς καὶ ἡ ἐγκατάστασις τῶν μικροβίων καὶ τῶν ἄλλων δυσωδῶν ἀναθυμιάσεων.

Ἡ ἄλλοτε ἐπικρατοῦσα συνήθεια καὶ ὡς πολυτέλεια θεωρου-

SISMANOGLIO MEGARO

μένη τῆς ἐπικαλύψεως τῆς λεκάνης καὶ τῆς ὀπῆς τῆς εἰσδοχῆς, διὰ κιβωτίων ἐπεχόντων θέσιν καθισμάτων καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον πλουσίως διεσκευασμένων, γενικῶς σήμερον ἀπαγορεύεται καὶ ὁμοφώνως ὑπὸ πάντων τῶν ὑγειονολόγων καταδικάζεται. Τὰ κιβώτια ταῦτα ἐπιβάλλουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὴν ἀνάβασιν ἐπ' αὐτῶν, ὅπερ καὶ ἄνετον δὲν εἶνε καὶ εἰς ἄκρον ἀνθυγιεινὸν ἀποβαίνει. Ἕνεκα τῆς πλημμελοῦς στάσεως τοῦ ἀφοδεύοντος τὰ μὲν ἑαυτοῦ κόπρανα πίπτουσιν ἐπὶ τοῦ καθίσματος, τὰ δὲ οὖρά του ἐκτοξεύονται ἐπὶ τοῦ δαπέδου, καὶ ἀποκομίζονται διὰ τῶν ὑποδημάτων ῥυπαίνοντα καὶ μολύνοντα ὁλόκληρον τὴν οἰκίαν. Ἡ λεκάνη δέον νὰ ᾖ πανταχόθεν ὁρατή, καὶ ὁ ἀὴρ νὰ κυκλοφορῇ ἐλευθέρως περὶξ αὐτῆς, ὡς κάθισμα δὲ νὰ χρησιμεύῃ ἁπλῆ στεφάνη ἀδιάβροχος καὶ ἀπρόσβλητος ὑπὸ τῶν ὀξέων καὶ ἀποτελουμένη ἐξ ἐλαστικοῦ κόμμεος ἢ ἐβενοειδοῦς, ἀνυψουμένη δ' αὐτομάτως μετὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ ἀφοδεύσαντος, ὅπως μὴ βρέχηται ὁσάκις ἡ λεκάνη χρησιμοποιῆται ἀντὶ οὐρητηρίου.

Καὶ ταῦτα μὲν ὅσον ἀφορᾷ τὸ κάθισμα ἢ τὴν λεκάνην καὶ τὴν ἄνεσιν τῶν ἐπισκεπτῶν τοῦ ἀναγκαίου· ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν πρόληψιν τῶν δυσοσμιῶν καὶ τὴν ἀποτροπὴν τῶν ἐκ τοῦ σωλῆνος τῆς πτώσεως ἀνερχομένων ἀερίνων ῥευμάτων, ἡ λεκάνη δέον νὰ συνοδεύηται διὰ τελείου ἀπομονωτικοῦ σίφωνος ἔχοντος κυρτότητα εἰσχωροῦσαν ἐντὸς τοῦ ὕδατος τοὐλάχιστον κατὰ 0,05. Τέλος ἡ λεκάνη πρέπει νὰ καθαρίζηται διὰ περιοδικῆς ῥοῆς ὕδατος σχηματίζοντος καταρράκτην, καὶ πρὸς τοῦτο ἡ καθαρτικὴ μηχανὴ δέον νὰ εὑρίσκηται εἰς ὕψος τοὐλάχιστον 1,60 ἄνωθεν τῆς λεκάνης, μεθ' ἧς νὰ συγκοινωνῇ διὰ μολυβδοσωλῆνος διαμέτρου οὐχὶ μικροτέρας τῶν 0,035, νὰ κενοῦται δ' αὐτομάτως ἡ κατὰ βούλησιν διὰ τῆς ἕλξεως μικρᾶς ἀλύσου.

Ἐὰν οὕτως διασκευάσητε τὸ ἀναγκαῖον σας, ἀναγνῶσται καὶ ἀναγνώστριαί μου, ἐπιβάλητε δὲ εἰς τοὺς ἀρχιτέκτονάς σας τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἀνωτέρω διὰ βραχέων διαγραφομένων συνθηκῶν, προσθέσητε δ' ἐπὶ πλέον ἐν αὐτῷ μικρὸν νιπτῆρα, χειρόμακτρον καὶ λεπτὸν ἀντισηπτικὸν χάρτην, σᾶς ἐγγυῶμαι καὶ σᾶς βεβαιῶ μεθ' ὅρκου, ὅτι ὄχι μόνον οὐδεμίαν ὀσμὴν θὰ αἰσθάνεσθε εἰσερχόμενοι ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ τοὐναντίον τὴν μεγαλειτέραν θὰ εὑρίσκητε ἄνεσιν καὶ ὡς τὸν κατ' ἐξοχὴν τόπον εὐμαρείας ἐξ ὅλων τῶν οἰκιακῶν σας διαμερισμάτων θὰ θεωρῆτε τὸ ἀναγκαῖον.

Ν. Β ΣΑΛΙΒΕΡΟΣ
Ἀρχιτέκτων ὑγιεινολόγος

ΣΚΙΑ ΠΝΙΓΕΝΤΟΣ

Πιστεύετε εἰς ἐμφανίσεις σκιῶν καὶ πνευμάτων; Πιστεύετε ὅτι αἱ ψυχαὶ τῶν τεθνεώτων, ἐγκαταλείπουσι τὰς σκηνὰς τῶν δικαίων ἐν τοῖς κόλποις τοῦ Ἀβραάμ, ἢ διολισθαίνουσαι ἀπὸ τοὺς ὄνυχας τοῦ Διαβόλου, ἐπανέρχονται εἰς τὴν γῆν τῆς ἁμαρτίας, καὶ μάλιστα ὑπὸ τὰς κωμικοτραγικὰς μορφὰς καὶ περιστάσεις, τὰς ὁποίας ἰσχυρίζεται ἡ πίστις καὶ ἡ δεισιδαιμονία τοῦ λαοῦ; Ἀγνοῶ. Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι καὶ ἐγὼ ἄλλοτε, πρὸ πολλῶν ἐτῶν, ἐπίστευα μόνον εἰς τὰς «κινεζικὰς σκιάς», δι' ὧν μὲ διεσκέδαζον ὅταν ἤμην παιδίον καὶ δὲν παρεδεχόμην ἐπίδρασιν ἄλλου πνεύματος ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐγκλείουσιν οἱ πῖθοι τῶν πνευματοποιῶν.

Καὶ ὅμως ἓν ἀνεξήγητον συμβάν, τὸ ὁποῖον πρὸ τριακονταετίας μοῦ ἔχει συσκοτίσει τὸ πνεῦμα μου, μὲ κάμνει νὰ ἀμφιβάλλω ἔτι ἂν συνωμίλησα μετὰ ζῶντος ἀνθρώπου ἢ μετὰ πνιγέντος ὁλόκληρον ἔτος μετὰ τὸν θάνατόν του.

Θέλετε νὰ ἀκούσετε τὴν διήγησιν, τῆς ὁποίας ὑπῆρξα ἐγὼ αὐτὸς ἥρως; Σᾶς ἐγγυῶμαι περὶ τῆς ἀληθείας.

* * *

Ἐν Δίναβουργ, πρὸ τριάκοντα καὶ ἐπέκεινα ἐτῶν, ἐν τῷ λόχῳ τῶν νοσηκόμων ὑπῆρχε στρατιώτης τις Σαλίγεν καλούμενος. Εἰς τὸ Σουζδάλ. τὴν πατρίδα του, ἐζωγράφιζεν εἰκόνας ἁγίων. Ἦτο καλλιτέχνης αὐτοδίδακτος· ἀλλὰ χωρὶς ἔμπνευσιν, χωρὶς πρωτοβουλίαν, χωρὶς ἐπινόησιν. Εἰργάζετο ὡς μηχανή, μέχρι δουλικῆς μιμήσεως. Ἠδύνατο λόγου χάριν ἐκ μικροῦ ἰχνογραφήματος νὰ ἀναπαραγάγῃ μεγάλην ἐλαιογραφίαν διατηρῶν ὅλα τὰ σφάλματα καὶ αὐτὰς ἀκόμη τὰς κηλῖδας αἵφνης τοῦ πρωτοτύπου, ἐὰν συνέπιπτε νὰ ἔχῃ τοιαύτας. Ἐὰν πάλιν εἶχεν ὡς πρότυπον καλὴν ἐλαιογραφίαν, ἀντέγραφεν ἄριστα, μὲ ἀκρίβειαν φωνογραφικήν. Ἀλλ' ἦτο ἐπιρρεπὴς εἰς τὴν μέθην.

Πάντοτε ὑπῆρξα θιασώτης τῆς ζωγραφικῆς. Διὸ ἔλαβα ὑπὸ τὴν ἰδιαιτέραν προστασίαν μου τὸν Σαλίγεν· τὸν ἐπροστάτευεν ὅμως καὶ ὁ διοικητὴς τοῦ Στρατιωτικοῦ Νοσοκομείου συνταγματάρχης

SISMANOGLIO MEGARO

Ἀκίμωφ, ὅστις μοῦ συνίστα νὰ μὴ τοῦ δίδω χρήματα, διότι τὰ πίνει, καὶ γίνομαι οὕτω αἴτιος νὰ παρεκτρέπεται καὶ τίθεται εἰς περιορισμόν. Ἀλλὰ πῶς νὰ μὴ τοῦ δίδω ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν δύο ἢ τρία ρούβλια, ἀφοῦ ὁ ἄνθρωπος ἐμόχθει μῆνας ὁλοκλήρους διὰ νὰ ζωγραφίζῃ εἰκόνας, ἃς τῷ παρηγγέλλομεν; Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ὁ Σαλίγεν δὲν ἠγόραζεν οὔτε πανίον, οὔτε χρώματα, οὔτε χρωστῆρας, οὔτε πυξίδας, οὔτε πλαίσια. Τοῦ τὰ ἐδίδομεν ἡμεῖς, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ τὸν ἀπασχολῶμεν εἰς τὴν ἐργασίαν καὶ τὸν ἀπομακρύνωμεν ἀπὸ τὸ πάθος τῆς μέθης.

* *
*

Μίαν πρωΐαν, ὁ Σαλίγεν μοῦ ἔφερε τὸν πίνακα, ὃν τῷ εἶχον παραγγείλει νὰ ἐκτελέσῃ, καὶ ὅστις παρίστα δασώδη καταρράκτην. Ἡ ἐργασία ἦτο ἐπιτυχὴς καὶ τόσον μὲ ἐνθουσίασεν, ὥστε δὲν ἀπέφυγον τὸν πειρασμὸν νὰ τὸν φιλοδωρήσω μὲ ἓν χαρτονόμισμα τριῶν ρουβλίων. Δὲν παρέλειψα ὅμως νὰ τὸν συμβουλεύσω νὰ μὴ τὸ μεταχειρισθῇ εἰς τὸ ποτόν. Ἐνθυμοῦμαι μάλιστα ποίαν ἔκτακτον εὐγλωττίαν ἀνέπτυξα, καταδεικνύων εἰς αὐτὸν τὰ κακὰ τῆς μέθης, καὶ ὅτι εἶνε ἄδικον νὰ καταστραφῇ ἕνεκεν τοῦ ἐλαττώματος αὐτοῦ, ἕνας δόκιμος καλλιτέχνης ὡς αὐτόν. Ὁ Σαλίγεν συνεκινήθη πολὺ ἐκ τῆς ῥητορικῆς μου, ἐφάνη ὅτι ἐδέχθη κατάκαρδα τὰς πατρικάς μου συμβουλάς, μὲ ἐχαιρέτισε καὶ ἐπορεύθη κατ' εὐθεῖαν εἰς . . . . τὸ καπηλεῖον, πέραν τοῦ Δβίνου, εἰς τὸ προάστειον Γρίφκα, ἔνθα ἐπωλεῖτο ἐλευθέρως βότκα, διότι ἡ Γρίφκα ἔκειτο ἐκτὸς τῆς στρατιωτικῆς ζώνης.

Ἦτο Ἰούλιος μήν. Αἴφνης περὶ τὴν ἑβδόμην ἑσπερινὴν ὥραν βλέπω σπεύδοντα πρός με τὸν Ἀκιμωφ δύσθυμον καὶ τεταραγμένον.

— Σὲ παρεκάλεσα, μοῦ λέγει, πολλάκις νὰ μὴ δίδῃς χρήματα εἰς τὸν Σαλίγεν Ἕνα μῆνα τώρα δὲν εἶχε λεπτὸν καὶ ἦτο φρόνιμος. Φαίνεται ὅμως ὅτι σήμερον, ποῦ σοῦ ἔφερε τὴν εἰκόνα, θὰ τὸν ἐφιλοδώρησες πάλιν, διότι ἀμέσως διηυθύνθη εἰς τὸ καπηλεῖον.

— Ναί, εἶνε ἀλήθεια· δὲν μ' ἐβάσταξεν ἡ ψυχὴ νὰ μὴ τὸν ἀνταμείψω ὀλίγον. Ἀλλὰ δὲν τοῦ ἔδωσα παρὰ τρία ρούβλια μονον.

— Αἴ, μπράβο σου! Τόσα, ὅσα ἤρκουν νὰ τὸν καταστρέψουν! Μάθε λοιπὸν ὅτι ὁ Σαλίγεν, ἐπιστρέφων ἀπὸ τὴν Γρίφκαν, ἔπεσεν ἐκ τῆς γεφύρας εἰς τὸν Δβίναν καὶ ἐπνίγη!

Ἔμεινα ἐμβρόντητος.

— Τί λέγεις. ἀδελφέ; Τίνι τρόπῳ;

— Νά, πρὸ μιᾶς ὥρας εἶχε ξεκινήσει ἀπὸ τὴν Γρίφκαν ἦτο εἰς τὴν δόξαν του· στουπὶ ἀπὸ τὸ μεθύσι! Ὁ διάβολος τό 'φερε νὰ περνᾷ

ἴσα-ἴσα ἀπὸ τὸ μέρος ἐκεῖνο ὅπου τὸ κιγκλίδωμα τῆς γεφύρας δὲν εἶνε καλῶς συνηρμοσμένον. Γλυστρᾷ καὶ πέφτει στὸν ποταμόν. Μόνον τὸ πηλίκιόν του ἔμεινε στὴν Γέφυραν. Τὸν εἶδαν ἄλλοι στρατιῶται, ποῦ ἤρχοντο κατόπιν. Τὸ ὁρμητικὸν ῥεῦμα τοῦ ποταμοῦ τὸν ἔφερε δύο φορὲς ἐπάνω εἰς τὸ νερό, ἀλλ' ἔπειτα παρεσύρθη μακρυὰ καὶ δὲν ἐφάνη πλέον. Βλέπεις τί ἔκαμες; τώρα θὰ σὲ τύπτῃ ἡ συνείδησις . . . . Ἐγὼ δὲ θὰ ἔχω τίς οἶδε πόσα βάσανα, ἀναφορές, ἀνακρίσεις καὶ στὸ τέλος ἴσως καὶ κομμίαν εὐθύνην . . . .

Καὶ ὁ Ἀκίμωφ ἀπῆλθε πολὺ τεταραγμένος καὶ δυσηρεστημένος πολὺ ἐναντίον μου. Καὶ εἶχε δίκαιον.

* *
*

Παρῆλθεν ἔτος ὁλόκληρον ἔκτοτε. Νύκτα τινὰ ἐπέστρεφον εἰς τὴν οἰκίαν μου περὶ τὴν δευτέραν ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον ἀπὸ ἕνα φιλικό μου σπίτι, ὅπου ἐπαίζαμεν πρέφαν ἕως ἐκείνην τὴν στιγμήν! Ἐκρατοῦσα φανὸν εἰς τὸν δρόμον καὶ ἐνῶ ἐπλησίαζα εἰς τὴν κατοικίαν μου. ἐκεῖ, πρὸ τῆς εἰσόδου, κάποιος βλέπω νὰ μὲ χαιρετᾷ.

— Ὑγιαίνετε, εὐγενέστατε!

Ὑψόνω τὸ φῶς καὶ βλέπω ἔξαφνα ἐνώπιόν μου τὸν Σαλίγεν. Αἴσθημα ἐκπλήξεως καὶ χαρᾶς μὲ ἠλέκτρισεν διὰ μιᾶς.

— Σαλίγεν! . . . ζῇς; — Δόξα τῷ Θεῷ. Λοιπὸν ψεύματα ἦτο πῶς ἐπνίγης;

— Ὄχι, εὐγενέστατε!

— Καὶ πῶς ἤσουν χαμένος τόσον καιρόν;

— Στὴν πατρίδα μου. Σήμερα εἶνε ἕνας χρόνος ποῦ ἐδραπέτευσα καὶ ἐκρυβόμουν στὸ σπίτι μου. Ἀλλὰ στὸ ὕστερο δὲν μποροῦσα νὰ μένω περισσότερον· μὲ συνεβούλευσαν νὰ ξαναέλθω πάλι στὸ λόχο μου. «Πήγαινε, ἀδελφέ, μοῦ εἶπαν, μονάχος σου, πρὶν σὲ πιάσουν καὶ σὲ πᾶνε μὲ συνοδείαν. Θὰ τιμωρηθῇς ὀλιγώτερον.» Ἦλθα λοιπὸν στὴν εὐγενείαν σας νὰ μὲ προστατεύσετε σὰν πατέρας ἀληθινός! τὴν ἄφηκα πλέον τὴν καταραμένη τὴ βότκα!

— Ἔννοια σου, Σαλίγεν. Ἡσύχασε. Σοῦ τὸ ὑπόσχομαι νὰ κάμω ὅ,τι ἠμπορέσω. Θὰ παρακαλέσω καὶ τὸν συνταγματάρχην. Τώρα πήγαινε εἰς τὸν στρατῶνα, παρουσιάσου εἰς τὸν ἐπιλοχίαν καὶ εἰπέ του πῶς ἐγὼ σὲ ἔστειλα. . . .

Ἐνθυμοῦμαι καλά· ὁ Σαλίγεν ἦτο ἄνευ πηλικίου. Δὲν εἶχα ὅμως παρατηρήσει μέσα εἰς τὸ σκότος καὶ εἰς τὴν συγκίνησίν μου, ἂν τὸ ἐκράτει εἰς χεῖρας. Ἐκεῖνος ἀπεμακρύνθη ἀψοφητεὶ καὶ τόσον ἐλαφρά, ὥστε δὲν ἤκουσα τὸν ἐλάχιστον θόρυβον τῆς ἐπα-

SISMANOGLIO MEGARO

φῆς τῶν ὑποδημάτων του ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου. Αὐτὸ μοῦ εἶχε κάμει κάποιαν ἐντύπωσιν.

Τὴν ἐπαύριον γράφω πρὸς τὸν Ἀκίμωφ καὶ πρὸς τὸν πρόεδρον τῆς ἐπιμελητείας παρακαλῶν νὰ ἐλαφρύνωσιν ὅσῳ τὸ δυνατὸν τὴν θέσιν τοῦ καλλιτέχνου μου.

Μετὰ μίαν ὥραν σπεύδει παρ' ἐμοὶ ὁ Ἀκίμωφ.

— Πολὺ μ' εὐχαρίστησεν ἡ εἴδησις ὅτι ὁ Σαλίγεν ζῇ. Ἀλλὰ ποῦ εἶνε;

— Ποῦ εἶνε; εἰς τὸν λόχον του· παρουσιάσθη ἀπὸ χθές.

— Εἰς τὸν λόχον του δὲν ἐφάνη. Ἐγὼ ἅμα ἔλαβα τὸ γράμμα σου ἐπῆγα καὶ ἠρώτησα ἀμέσως τὸν ἐπιλοχίαν. Ἀλλ' εἰς τὴν ἐρώτησίν μου ἐξεπλάγησαν ὅλοι. Τρεῖς-τέσσαρες στρατιῶται, ποῦ ἦσαν ἐκεῖ ἐμπρός, μὲ διεβεβαίωσαν μεθ' ὅρκου ὅτι ὁ Σαλίγεν δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ζῇ ἀφοῦ τὸν εἶδον μὲ τὰ μάτια των νὰ πνιγῇ μέσα στὸν ποταμόν.

Ἔμεινα ἔκθαμβος. Φωνάζω ἀμέσως τοὺς ἀνθρώπους μου καὶ τὸν ἀγγελιαφόρον.

— Εἴδατε, τοὺς ἐρωτῶ, χθὲς τὴν νύκτα τὸν Σαλίγεν;

— Τί λέγετε, Κύριε; Ἐμεῖς, ἂν τὸν ἐβλέπαμε, θὰ πεθαίναμεν ἀπὸ τὸν φόβον μας.

— Καὶ πῶς μοῦ εἶπε λοιπὸν πῶς σᾶς ἠρώτησε γιὰ μένα καὶ σεῖς τοῦ ἀπαντήσατε πῶς δὲν εἶχα ἐπιστρέψει ἀκόμα;

— Ἐμεῖς! . . . Θεὸς φυλάξοι! . . .

— Μὰ εἶσαι λοιπὸν βέβαιος, μὲ ἐρωτᾷ πάλιν ὁ συνταγματάρχης, πῶς τὸν εἶδες καὶ συνωμίλησες μαζύ του;

— Βεβαιότατος! ὅσον εἶμαι τώρα ποῦ σὲ βλέπω καὶ σοῦ ὁμιλῶ. Ἄλλως τε οὔτε μεθυσμένος ἤμουν, ἀφοῦ ξεύρεις πῶς δὲν πίνω τίποτε, οὔτε μισοκοιμισμένος, ἀφοῦ ἐπέστρεφα στὸ σπίτι μου ζωηρὸς καὶ εὔθυμος!

Οἱ παριστάμενοι στρατιῶται ἐσταυροκοπήθησαν καὶ ἤκουσα νὰ ψιθυρίζουν:

— Ὁ Χριστὸς μαζῆ μας! . . . Ἔλα Χριστὲ καὶ Παναγία! . . .

. . .

Τριάκοντα ὅλα ἔτη ἐπέρασαν ἀπὸ τότε, ἀλλ' ὑπῆρξε ἀδύνατον νὰ εὕρω μίαν ἐξήγησιν εἰς τὸ παράδοξον αὐτὸ καὶ μυστηριῶδες συμβάν. Ἠρεύνησα περὶ τοῦ Σαλίγεν, ἐζήτησα πληροφορίας, κατέφυγα εἰς μυρίας εἰκασίας καὶ πιθανότητας, συνεδύασα ὅλα τὰ λογικὰ σημεῖα τοῦ πράγματος. Ἀλλ' εἰς μάτην! Τὸ γεγονὸς μένει εἰς ἐμὲ αἴνιγμα εἰσέτι ἀνεξήγητον.

Ἆρά γε ἐπνίγη πράγματι ὁ Σαλίγεν καὶ οἱ στρατιῶται, οἱ μαρτυροῦντες τοῦτο, δὲν ἠπατήθησαν, ἐκλαβόντες αὐτὸν ἀντ' ἄλλου; Μήπως, ἐνῷ παρεσύρθη, ἐν τῇ δίνῃ τοῦ ποταμοῦ, ἐσώθη τυχαίως ἐκβρασθεὶς εἰς τὴν ὄχθην καὶ εἶτα ἐδραπέτευσε; Ἀλλ' ἐγὼ τὸν εἶδα· εἶμαι βέβαιος. Τάχα δὲν εἶνε πιθανὸν ὅτι, ἐνῷ ἦτο ἀποφασισμένος νὰ προσέλθῃ εἰς τὰς τάξεις του, ὅταν μὲ ἀφῆκε τὴν νύκτα ἐκείνην, μετεμελήθη αἴφνης καὶ ἐφυγαδεύθη τίς οἶδε ποῦ ἐξαφανίσας τὰ ἴχνη του ὅπως ἀποφύγῃ τὴν ποινὴν τῆς λιποταξίας;

Ἀναμφιβόλως οὐδὲν ἔκτοτε ἴχνος, οὐδὲν τεκμήριον, οὐδ' ἡ ἐλαχίστη ὑπόνοια ἐφάνη ὅτι ὁ Σαλίγεν δὲν ἐπνίγη. Καὶ ἐνίοτε κλίνω νὰ ἰσχυρισθῶ καὶ ἐγὼ ὅτι ἐπνίγη ἀληθῶς.

Καὶ ὅμως ἐν ἐμοὶ οὐδέποτε διεσείσθη ἡ πεποίθησις ὅτι τὸν εἶδα τὴν νύκτα ἐκείνην αὐτὸν τὸν ἴδιον, ζωντανόν, μὲ τοὺς ἰδίους μου ὀφθαλμούς, καὶ ἤκουσα τὴν φωνήν του, καὶ συνωμίλησα ἐπὶ ὥραν πολλήν, καὶ παρετήρησα τὴν φυσιογνωμίαν του, τὴν λύπην του, τὸ βλέμμα του, τὴν ἐξομολόγησίν του, τὴν μεταμέλειάν του, τὴν ἀπόφασίν του.

Πῶς ἆρά γε πρέπει νὰ ἐξηγηθῇ τὸ αἴνιγμα τοῦτο;

(Κατὰ τὸ Ῥωσσικὸν)

Κ. Σ. Κοκολης

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΞΕΝΗΤΕΙΑΣ

Α'.

Πάει ὁ καιρὸς πούχα φτερὰ
κ' ἐγὼ 'σὰν ἀγγελοῦδι.
καὶ κάθε λόγος μου . . . γλυκὸ
ἤταν κι' ὡραῖο τραγοῦδι!
. . . . . .
Τώρα! 'ς τὰ ξένα μοναχός,
παρηγοριὰ μεγάλη
βρίσκω 'σὰν νοιώθω πῶς πονοῦν
γιὰ 'μένα τέτοια κάλλη!

Β'.

Ξένος ἐγώ, φτωχὸς κι' ἀπηλπισμένος. . .
Κανεὶς δὲν μὲ πονεῖ . . . δὲν μ' ἀγαπᾶ!
Ἂν εἶμαι ζωντανὸς ἢ πεθαμμένος
Κανεὶς δὲν μ' ἐρωτᾶ . . . γιὰ μὲ σιωπᾶ . . .

SISMANOGLIO MEGARO

Ἡ Μάνα μοναχὰ καρδιοκτυπᾶ.
Μακρυὰ ἐγὼ ἀπ' ὅσους μ' ἀγαποῦνε,
Δὲν βρίσκω πουθενὰ παρηγοριά . . .
Καὶ ἂν 'ς τὰ ξένα κάποιοι εὑρεθοῦνε,
Καὶ φύγῃ ἀπὸ 'μὲ ἡ στενοχωριά . . .
Ἂς χαίρονται ! κ' αἰώνια ἂς εὐτυχοῦνε !

Γ'.

Ἡμέρα δὲν περνᾶ χρυσῆ μου κόρη
Ὁποῦ νὰ μὴ σὲ συλλογοῦμαι,
Ὤ, νἄθελε μὴ γνωρισθοῦμε,
Κ' οἱ δυὸ μαζῆ νὰ πληγωθοῦμε
Μὲ τῆς ἀγάπης τῆς σκληρᾶς τὸ πικρὸ δόρυ.
Οὔτ' ὥρα δὲν περνᾶ, π' ἀνάθεμά τη !
Ὁποῦ νὰ μὴ σ' ἔχω 'ς τὸ νοῦ μου,
'Σ τ' ἀγέρι τ' ἀναστεναγμοῦ μου,
Καὶ 'ς τὰ φτερὰ τοῦ λογισμοῦ μου,
'Σ τῆς φαντασίας μου αἰώνια ζῆς τὸ μάτι !
Οὔτε στιγμὴ περνᾶ νὰ μὴν ξεχάσω
Τοῦ ἔρωτος τὴν πρώτην ὥρα,
Σὰν ἤλθα 'ς τὴ γλυκειά σου χώρα,
Καὶ τὴ στιγμὴ ποῦ γράφω τώρα,
Πῶς περιμένω τὸν καιρὸ νὰ ξαναφθάσω !

Δ'.

Ἐγὼ κ' ἡ φαντασία μου ὅπου πετοῦν γιὰ σένα,
Ὅπου πετᾶ ἡ ψυχή σου,
Θυμήθηκα πῶς γρήγορα γιορτάζεις εἰς τὰ ξένα,
Γλυκειά, τὴ γέννησί σου.
Νὰ ζήσῃς ! τ' ἀγγελόπουλα φωνάζουν τ' ἁγιασμένα
Ἀπὸ τοῦ παραδείσου,
Τὸ ξέρεις πῶς γιορτάζουνε γιὰ τὴν ἀγνὴν ἐσένα
Καὶ γιὰ τὴ γέννησί σου.
Ἐγὼ τὰ παρεκάλεσα νὰ φέρουν αὐτοῦ πέρα
Καὶ μία χρυσῆν εὐχή μου·
Θενὰ γενοῦν ἀχώρισταις—πλησιάζει ἐκείν'

SISMANOGLIO MEGARO

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Η ΠΟΝΤΙΣΜΕΝΗ ΧΩΡΑ

Ἦτανε πέρα τρανὴ μιὰ χώρα
Μὲ χίλια πλούτη καὶ κάλλη χίλια,
Μὰ κάποιας Μοίρας μαύρης ἡ ζήλεια
Τήνε ξεγράφει, τῆς στέλνει μπόρα.

Τὸ νεροπόντι πῆρε τὴ χώρα,
'Ανθρώπους, σπίτια, δέντρα τραβάει,
Σύρριζα ἁρπάζει, κ' ἡ χώρα πάει,
Ἡ πλουμισμένη, ἐσβύστη τώρα.

Σωροὺς 'ς τὸν κάμπον ἄσπρα λιθάρια,
Τώρα ὁ διαβάτης σὰν ἀγναντεύῃ,
Καὶ τὴν ὡραία χώρα γυρεύῃ,
Βλέπει μὲ δάκρυα γιὰ μόνα ἀχνάρια.

Μνήσκει μονάχο τὸ κοιμητῆρι,
Ποῦ ἀπὸ χρόνια 'ς τὰ μάρμορά του,
Τόσοι σὲ ὕπνο γλυκὸ θανάτου
Βαθειὰ ἀποκάτου εἶχανε γύρει.

Δυὸ νεκροθάφτες, σκυφτοὶ δυὸ γέροι,
Ζοῦν ἐκεῖ μέσα, ποῦ ὅλη τὴ ζῆσι,
Πίσω στὸλόρθο τὸ κυπαρίσσι,
Στῆναν, οἱ δόλιοι, Χάρου καρτέρι.

'Ακοῦς κεῖ κάτω τὸ νεκροθάφτη ; . . .
Μὲ τὴν ἀξίνα του πάντα σκάβει . . .
Μὰ πλειὰ δὲ θάβει, μόνο ξεθάβει,
Θαμπὸ καντῆλι 'ς τὸ μνῆμα ἀνάφτει.

Τὸν νεκροθάφτη ἐκεῖνον πέρα
Βαθειὰ σὲ λάκκο θενά τὸν βάλῃ
'Ο ἄλλος γέρος μ' ἀξίναν ἄλλη,
Ἢ μὲ τὴν ἴδια, καμμιὰν ἡμέρα.

Σὰν ἀποστάσῃ κι' αὐτοῦ τὸ σῶμα,
Θὰ τύχῃ χέρι καλοῦ διαβάτη
Νὰ τοῦ ἀναπαύσῃ τὴ γρηὰ τὴν πλάτη.
Στὸν ἄλλο δίπλα, μέσα στὸ χῶμα

Θὰν τοὺς ἀνάψῃ τότε μὲ πόνο
'Απὸ ἄλλο τάφο θαμπὸ καντῆλι,
Νὰ φωτιστοῦνε οἱ δύο φίλοι,
Οἱ νεκροθάφτες, μιὰ νύχτα μόνο . . .

Γιατί τἀγέρι θενὰ φυσήσῃ
Σιγό, κ' ἡ χώρα ἡ πλουμισμένη,
Ἡ μαύρη χώρα ἡ ποντισμένη,
Μ' ἓν ἄχ ! τοῦ λύχνου μεμιᾶς θὰ σβύσῃ.

(1896)

ΑΓΙΣ ΘΕΡΟΣ

ΜΕΛΕΤΑΙ ΕΝ ΝΥΚΤΙ *

Ὡ ΟΣΟΝ εἶναι ὡραία καὶ μεγαλοπρεπὴς ἡ νὺξ κατὰ τὸ ἔαρ ἐν τῇ τερπνῇ φύσει τῶν Πριγκηπονήσων Κων]πόλεως !

Εἶναι ἑσπέρα Μαΐου.

Ἐπὶ τῆς κορυφῆς καταφύτων λόφων αὔρα μυρίπνους ἠρέμα ἐφαπτομένη τῶν κλώνων τῶν πευκῶν ἀποίχεται κρύφα θωπεύουσα τὰς ἀκτὰς τῆς Προποντίδος, ἧς ἡ ἀργυροφανὴς ἐπιφάνεια μαρμαίρει δεχομένη ἐρωτύλως τὸ ἀκτινοβόλον τῆς Σελήνης μειδίαμα. Ὁ οὐράνιος θόλος ἐνιαχοῦ πεποικιλμένος δι' ἀδαμαντίνων ἀστέρων, φαεινός, ἄπειρος, ἀχανής, πληροῦται μεγαλείου ἀφάτου, ἡ δὲ σιγὴ τῶν ἀπωτάτων τούτων κόσμων ἐνέχει γόητρόν τι ἀνεξήγητον, τὸ γόητρον τοῦ μυστηρίου· ἡ αἰγλήεσσα πτέρυξ τῶν Χερουβὶμ ἀφίπταται ταχεῖα ὡς ἡ ἀστραπή, ἡ δὲ θεσπεσία αὐτῶν μολπὴ κατακηλεῖ τὴν φαντασίαν. Ἀναμιμνήσκομαι τὸ τοῦ Λαμαρτίνου :

A cette heure où du jour le bruit va s'assoupir,
Pour entendre du soir l'insensible soupir,
Quelques-uns d'eux errant dans ces demi-ténèbres,
Étaient venus planer sur les crimes des cèdres.
Des étoiles aux mers, comme pleine de sens,
La montagne n'était qu'un orgue aux mille accents.
Il eût fallu Dieu même et l'oreille infinie
Pour démêler les voix de la vaste armonie

. . . . . .

. .
.

Κατὰ τὰς ὥρας ταύτας ἡ ψυχὴ μεταρσιοῦται κλεινὴ ἄνω τῆς σποδοῦ τῆς γῆς. Τὸ ἰδεῶδες μεθύει τὸ πνεῦμα. Τὸ ἰδεῶδες !... ὁ

ΣΗΜ.— Ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει εὐπαίδευτος καὶ λογία κυρία Μαριάνθη Πρισιμιτσάκη εὐηρεστήθη νὰ τιμήσῃ τὸ 'Ημερολόγιον δι' ὡραίας μελέτης, ἐξ ἧς, λίαν βραδέως καὶ κατὰ τὸ πέρας τῆς ἐκτυπώσεως ἀποσταλείσης ἡμῖν, μόλις προφθάνομεν ν'ἀποσπάσωμεν παραθέτοντες τὸ ὑπ'ὄψιν ἀπόσπασμα, λυπούμενοι ὅτι κατ' ἀνάγκην μειοῦμεν τὴν ἐκ τοῦ συνόλου εὐχάριστον ἐντύπωσιν.

SISMANOGLIO MEGARO

ψυχικὸς οὗτος φάρος, ὁ πολικὸς ἀστὴρ τῶν διαπλεόντων ἡμῶν ἐν τῷ πελάγει τοῦ βίου, ὁ ἄξων περὶ ὃν ἑκόντες ἄκοντες στρεφόμεθα ἅπαντες. Τὸ γλυκερὸν ὄνειρον, ὅπερ ἀσυναισθήτως θωπεύει ἐν τῇ ῥεμβῇ αὐτοῦ ὁ μουσόληπτος ποιητής, ἐν τῇ μελέτῃ αὐτοῦ ὁ καλλιτέχνης, ἐν τῇ θείᾳ ἁρμονίᾳ αὐτοῦ ὁ οἰστρήλατος μουσικός, ἐν τῇ ἐξάρσει αὐτῆς πᾶσα προνομιοῦχος φύσις καὶ ἐν γένει ἡ ὑψηλὴ ροπὴ πρὸς τὸ ὡραῖον ἑκάστου ἀνθρώπου. Ὅλα τὰ ὄνειρα αὐτοῦ, ἅπασαι αἱ ἐλπίδες καὶ προσδοκίαι τείνουσι πρὸς τὸ φωτοβόλον τοῦτο σημεῖον, ὅπερ ἐπιδιώκει σκιαμαχῶν. Τούτου ἕνεκα ἐν τῷ ἀτελεῖ τούτῳ κόσμῳ οὐδὲν δύναται νὰ ἱκανοποιήσῃ τὰς ἐφέσεις αὐτοῦ, οὐδὲν νὰ τέρψῃ καθόλου τὴν ἔσω ὕπαρξιν, οὐδαμοῦ καὶ οὐδέποτε εἶναι εὐτυχής. Τὸ πᾶν ἀπογοήτευσις, φρούδη ἐλπίς, πόθος διαψευδόμενος, κόρος, ἀνία, ὀδύνη. Στένει ἐν τῇ καλουμένῃ εὐτυχίᾳ αὐτοῦ, ταχὺ κορέννυται ἐν τῇ ἀπολαύσει, δι' ἣν βαρέως ἐμόχθησε, καὶ ζητεῖ ἀεννάως τι, οὔτινος στερεῖται καὶ ὅπερ ἀγνοεῖ, καὶ οὔτινος ἀπολαύων ἤθελεν εἶσθαι ὁ ὀλβιώτερος τῶν θνητῶν. Οἱ στίχοι τοῦ ποιητοῦ κατὰ τὰς συνεχεῖς ταύτας τῶν πόθων στιγμὰς ἀποπνέουσιν ἄφατον μελαγχολίαν, ἡ ἁρμονία τοῦ τεχνίτου ἐχχέει παράδοξον θρηνῳδίαν, τὸ ἴνδαλμα τοῦ ζωγράφου πλῆρες σκιᾶς καὶ μυστηρίου ἀκαταλήπτους παράγει συναισθήσεις.

Ὁ διακαὴς οὗτος μύχιος πόθος, ἡ ψυχικὴ αὕτη ἀνάγκη, ὁ μοιραίως καὶ ἀκαμάτως ἐνεργῶν οὗτος σκοπὸς καλεῖται τελειότης... Ἐν αὐτῇ θέλομεν ἐπανεύρει τὸν ἀπολεσθέντα Παράδεισον, δι' αὐτῆς καὶ μόνης τὸν Θεὸν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν. «Γίνεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι» κτλ.

* *
*

Δυνατὴ ἡ τελειότης ἐπὶ τῆς γῆς; Ἐνταῦθα δὲν περατοῦται ἡ πρόοδος, διατείνεται ἡ Πνευματικὴ φιλοσοφία· κατ' αὐτὴν ἡ τελειότης τυγχάνει ἡ ὑπερτάτη περιωπὴ τοῦ Πνεύματος, εἰς ἣν ἀφικνεῖται μετὰ τὴν διέλευσιν αὐτοῦ δι' ὅλων τῶν μέσων τῆς προόδου, δι' ὅλων τῶν χωνευτηρίων ἐν τῷ παρόντι καὶ μέλλοντι.

* *
*

Καθημένη ἐπὶ ἑδωλίου παρὰ τὸν κορμὸν ὑψιτενοῦς πεύκης ἀπεσπάσθην τῆς μελέτης μου ὑπὸ θορύβου βημάτων. Λευχείμων παρθένος μετ' εὐσταλοῦς νεανίου διῆλθον φαιδροὶ καὶ εὐδαίμονες. Ἦσαν ὡραῖοι ἀμφότεροι καὶ ἠγαπῶντο. Στηριζομένη ἐπὶ τοῦ βραχίονος αὐτοῦ ἐκείνη, ἄφροντις ἔκλινεν ἅπαξ δειλῶς τὴν κεφαλὴν ὅπως θαυμάσῃ, ἴσως, τὴν ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τῆς σελήνης ὠχρὰν

μορφὴν τοῦ φίλου της· οὗτος δὲ τολμηρῶς ἔκυψε καὶ προσήγγισε τὰ χείλη του ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτῆς ..

Ὑπάρχει ἐνεργῶν μέγας τις νόμος, γενική τις δύναμις ἐν πᾶσιν, ὁ νόμος καὶ ἡ δύναμις τῆς ἕλξεως. ἡ συγκρατοῦσα καὶ συνέχουσα οὐ μόνον τοὺς ἐν τῷ ἀπείρῳ κόσμους, ἀλλὰ καὶ συνέλκουσα ἐν τῷ αὐτῷ τὸν ἠθικὸν κόσμον καὶ ἑνοῦσα τὰς ὁμοίας ψυχάς. Τίς ἀγνοεῖ ὅτι ὑπάρχει νόμος ἕλξεως καὶ ἀπώσεως μεταξὺ τῶν ψυχῶν; Τούτου μὴ ὄντος πῶς ἐξηγητέον τὰς ἄνευ λόγου ἀκαταμαχήτους συμπαθείας καὶ ἀντιπαθείας ἡμῶν ἐν τῇ ζωῇ; Ἀναντιρρήτως ὅλα τὰ ὄντα ἀλληλομαγνητίζονται. Ἡ συμπάθεια ἐκδηλοῦται διὰ τῆς ὁμοιότητος τῶν αἰσθημάτων καὶ τάσεων ἐν ἀγνοίᾳ ἔτι ἡμῶν. Πολλάκις βλέμμα τι γεννᾷ ἐν ἡμῖν εἶδός τι ἐνδομύχου ἀποστροφῆς καὶ ἀντιπαθείας· τοὐναντίον πολλάκις βλέμμα τι, μειδίαμα, ἦχος φωνῆς, παράγουσι τὴν συμπάθειαν· ἀρκεῖ ἐνίοτε στιγμιαία συνάντησις, βραχυτάτη προσέγγισις, ὅπως ὁ μαγνητισμὸς τῶν βλεμμάτων ἐπενέγκῃ ἀκατανόητον σύγκρουσιν καὶ τὰ παθαινόμενα πρόσωπα ἐννοήσωσι καὶ μαντεύσωσιν ἄλληλα, περιβαλλόμενα ἀμοιβαίως καὶ ἐξαπίνης δι' ἀμυθήτου στοργῆς.

Τίς οἶδεν ἐὰν τῆς ἀνωτέρω ῥηθείσης δυάδος αἱ ψυχαὶ εἶσιν ἀδελφαί. . . .

* *
*

Ὁ ἔρως δύο ὁμοίων ἀδελφῶν ψυχῶν, ἀληθὴς ὢν καὶ ἀγνός, τυγχάνει ἡ ἀπόλαυσις τοῦ οὐρανοῦ, ἡ κτῆσις τοῦ Ὡραίου, τοῦ Ἀληθοῦς, τοῦ Καλοῦ. Ὑπάρχει περίεργός τις θεωρία τῶν πνευματοδόξων περὶ τῶν ἀδελφῶν ψυχῶν (des âmes soeurs). Φρονοῦσιν ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔχει τὸ συμπλήρωμα αὐτοῦ—sa moitié—ἢ ἐνταῦθα ἢ ἐν ἄλλοις κόσμοις ὑπερτέροις ἢ ὑποδεεστέροις συνῳδὰ τῷ βαθμῷ τῆς ἠθικῆς καὶ διανοητικῆς προαγωγῆς τοῦ συμπληρώματος τούτου. Ὁ διάσημος Σουηδὸς πνευματολόγος Swedenborg ἐν τῇ τοιαύτῃ πραγματείᾳ αὐτοῦ ἐκδηλοῖ ὅτι ἐν τῷ πνευματικῷ κόσμῳ,— ὅστις εἶναι ἡ γνησία τοῦ ἀνθρώπου ζωή—, παρὰ ταῖς ψυχαῖς, ἡ νοερὰ δυὰς συντίθεται ἐκ τοῦ ἄρρενος Πνεύματος, ὅπερ καλεῖται Νόησις καὶ ἐκ τοῦ θήλεος, ὅπερ καλεῖται Βούλησις. Ἡ Βούλησις ἀναγκαία τυγχάνει πρὸς συμπλήρωσιν τῆς Νοήσεως καὶ τἀνάπαλιν. Διὰ τοῦτο δύο τοιοῦτοι σύζυγοι ἐν οὐρανῷ καλοῦνται οὐχὶ δύο ἄγγελοι, ἀλλ' εἷς ἄγγελος. Ἐκεῖ δὲν ὑπάρχει ὑπεροχή· ἡ βούλησις τοῦ ἄρρενος εἶνε καὶ ἡ βούλησις τοῦ θήλεως καὶ ἀντιστρόφως. Ἐν τῇ μουσικῇ, λέγει, ὑπάρχουσι δύο βάσεις θεμελιώδεις, ὁ μείζων τόνος ἢ ἀνιὼν (majeur), ὁ ἐλάσσων τόνος ἢ κατιὼν (mineur)· ἀμφότεροι συμπληροῦσιν ἀλλήλους καὶ σχηματίζουσι

SISMANOGLIO MEGARO

τὴν μελῳδίαν. Ὁ ἐλάσσων ἐξήχθη ἐκ τοῦ μείζονος, ἀλλ' οὗτος καίτοι κυριώτερος εἶναι ὅμως ἀνίκανος ἄνευ τῆς ἑνώσεως αὐτοῦ μετὰ τοῦ ἐλάσσονος νὰ παραγάγῃ τὸ μέλος, καὶ τοὐναντίον. Ἡ ἕνωσις ἀμφοτέρων ἐστὶν ἡ παράγουσα τὴν ἁρμονικὴν τελειότητα ἐν τῇ μουσικῇ τέχνῃ.—Οὕτω, προκειμένου περὶ τῶν ἀδελφῶν ψυχῶν, θεωροῦνται αὗται ἐλλιπεῖς κεχωρισμέναι οὖσαι, διὸ καὶ ἐσαεὶ ἀναζητοῦνται· καὶ εἰ μὲν συναντηθῶσιν ἐνταῦθα συνεφέλκονται καὶ ἀποτελοῦσι δεσμὸν ἐκ τῶν ἐξόχων καὶ μακαρίων ἐκείνων, ὃν οὐδεμία ἰσχὺς δύναται νὰ διαρρήξῃ. (Ἐν τοῖς κατ' ἔθιμον γάμοις ἡμῶν σπανίως αἱ ἀδελφαὶ ψυχαὶ συνδέονται· εἶναι ἐξαιρετικὴ τοῦ θείου εὔνοια πρὸς εὐάριθμά τινα πρόσωπα, ἅτινα βιοῦσιν ἐν εἰρήνῃ καὶ τρυφερᾷ ἀγάπῃ μετὰ τοῦ πεφιλημένου αὐτῶν ἡμίσεος). Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ ἠθικὴ συγγένεια μεταξὺ Πετράρχου καὶ Λαύρας, Μιχαὴλ Ἀγγέλου καὶ Βικτωρίας Κολόννη, Δάντου καὶ Βεατρίκης. Ὁ Δάντης μόλις ἦν δεκαέτης ὅτε συνήντησε τὴν Βεατρίκην κατά τινα ἑορτήν, καθ' ἣν ἐκ πρώτης ὄψεως συνέβη ἡ θαυμασία ἐκείνη συγχώνευσις, οὕτως εἰπεῖν, τῶν δύο ψυχῶν, ὡς ὁ αὐτὸς διηγεῖται: «J' avais dix quand parut à mes yeux pour la première fois cette soeur de mon âme, la glorieuse Dame de ma pensée». Ἡ Βικτωρία Κολόννα, χήρα τοῦ δουκὸς Ἀβαλός, γυνὴ ἔμμουσος, ἐνησχολεῖτο εἰς τὴν ποίησιν. Οἱ στίχοι αὐτῆς περιῆλθον εἰς χεῖρας τοῦ τεχνίτου, ὅστις ἔγραψεν αὐτῇ ἐπιστολὴν πλήρη σεβασμοῦ καὶ ἐκτιμήσεως διὰ τὸ ταλαντον αὐτῆς. Τοῦτο ὑπῆρξεν ἀφορμὴ τῶν σχέσεων αὐτῶν. Ὁ ἔρως τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου ἦτο ὅλως ἰδανικός· γράφων αὐτῇ ποτε ἔλεγεν: «Ἡ ζωὴ τοῦ ἔρωτός μου δὲν εὑρίσκεται ἐν τῇ καρδίᾳ μου· τείνει πρὸς σκοπόν, ἐν ᾧ δὲν δύνανται νὰ ὑπάρξωσι μήτε θνηταὶ στοργαί, πλήρεις πλάνης, μήτε ἰδέαι ἔνοχοι».

. . . . . .

Κωνσταντινούπολις 1896.

ΜΑΡΙΑΝΘΗ ΠΡΙΣΙΜΙΤΣΑΕΗ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ

Κλεισμενα μὲ διπλᾶ κλειδιὰ βρισκότανε θαμμένα
Μὲς τῆς καρδιᾶς μου τἄβαθο τὸ πέλαγο ἀπὸ χρόνια
Ὄνειρα, πόθοι, αἰσθήματα παληὰ καὶ περασμένα,
Προτοῦ τὸ δένδρο τῆς ζωῆς μοῦ τὸ σκεπάσουν χιόνια.

—

Μὰ τώρα φύσηξε ἄνεμος καὶ ὅλα ἕνα-ἕνα
Ἀναστηθῆκαν τὰ παληὰ ἀπ' τῆς ψυχῆς τὰ βάθη,
Καὶ στὰ δικά σου αἰσθήματα, τ' ἁγνὰ καὶ μυρωμένα,
Γιὰ ἰδικά μου ἐνώθηκαν κ' ἐσβύσανε τὰ πάθη.

—

Ποιὸς ξέρει τί νὰ γράφτηκε ψηλὰ ἐκεῖ μιὰ μέρα
Εἰς τὸ βιβλίο τοὐρανοῦ, σ' εὐλογημένη θέσι,
Κ' ἔγεινε νόμος τὸ γραφτὸ καὶ τώρα ἐδῶ πέρα
Αἰσθήματα μ' αἰσθήματα αἰώνια νὰ δέσῃ.

ΣΤΗ ΓΙΟΡΤΗ ΤΗΣ

Μὲ τί τραγοῦδι χαρωπό, σ' ὁλόγλυκη γραμμένο
Καὶ οὐρανία μουσικὴ νὰ ψάλλω τὴ γιορτή σου,
Βγαλμένο ἀπὸ τὰ σπλάχνα μου, ἀπ' τὴν καρδιὰ βγαλμένο,
Χαρά, στὴν τόση σου χαρά, νὰ χύσῃ στὴν ψυχή σου;

SISMANOGLIO MEGARO

Μὲς τὴ γιορτὴ ποῦ σήμερα ὅλ' ἡ καρδιά σου ἔχει
Γιὰ τὴ δική σου τὴ γιορτή, ἀντὶ γιὰ δῶρα ἄλλα,
Ὑπόσχεσι σοῦ δίνω μιὰ ποῦ δάκρυο τὴν βρέχει
Χαρᾶς, ἀνέκφραστης χαρᾶς, μ' αἰσθήματα μεγάλα,
Ἀγάπη νὰ αἰσθάνωμαι γιὰ σένα εὐλογημένη,
Σὰν τὰ δικά σου αἰσθήματα ἁγνὴ καὶ μυρωμένη.

Πειραιεύς

ΕΠΑΜ. Π. ΠΟΛΙΤΑΚΗΣ

ΣΤΟΝ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗ Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟ

(ποῦ πέθανε ἐδῶ καὶ δέκα μέραις στ' Ἀμπελάκια τῆς Κούλουρης)

Παίρνω χῶμα ἀπ' τὴν Ἀθήνα, γιασεμιά, διατσέντα παίρνω
Καὶ στὸν τάφο σου, π' ἀνοίχτη στ' ὤμορφο νησί, τὰ φέρνω,
Καὶ μὲ μάτια δακρυσμένα
Γράφω στὸν λευκὸ σταυρό σου, νὰ τὸ βλέπουν τοῦ χωριοῦ
Τὰ κορίτσια καὶ νὰ λένε :
— Κλᾶφτε ! ὅδ' εἶνε θαμμένα
Τριανταφυλλένια νειᾶτα καὶ καρδιὰ περιστεριοῦ !

Ἀθῆναι, 27 Σβρίου 1896.

Ι. Ν. ΠΡΟΒΕΛΛΕΓΓΙΟΣ

SISMANOGLIO MEGARO

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑΙ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΝΤΩΝΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁ ἀείμνηστος ὑποστράτηγος Δημήτριος Ἀντωναρόπουλος, υἱὸς πρωτότοκος τοῦ ὁπλαρχηγοῦ Κυριάκου Ἀντωναροπούλου, ἐγεννήθη ἐν Κυπαρισσίᾳ τὴν 15 Ὀκτωβρίου τοῦ 1821. Ἀπολέσας τὸν πατέρα αὐτοῦ ἐν νηπιακῇ ἔτι ἡλικίᾳ καὶ τυχὼν τῆς προστασίας τοῦ τότε Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ Γερουσιαστοῦ Ν. Πονηροπούλου, εἰσῆλθεν ἐν τῇ

Σχολῆ τῶν Εὐελπίδων, ὁπόθεν ἀποσυρθεὶς αὐτοβούλως κατετάχθη ὡς ἁπλοῦς στρατιώτης τῷ 1841. Μετὰ δεκαπενταετῆ περίπου εὐδόκιμον ὑπηρεσίαν ἐν τῷ στρατῷ, ἐγένετο ὑπολοχαγός. Τῷ 1876 προήχθη εἰς ταγματάρχην, μετά τινα δὲ χρόνον, τιμηθεὶς καὶ διὰ τοῦ ἀργυροῦ Σταυροῦ τοῦ Σωτῆρος διὰ τὰς μακρὰς καὶ λυσιτελεῖς αὐτοῦ ὑπηρεσίας, προήχθη εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ἀντισυνταγματάρχου. Ὡς φρούραρχος κατέλιπεν ἀρίστας ἀναμνήσεις ἐν Ναυπλίῳ, Πάτραις, Κερκύρᾳ, Λευκάδι, Ἄρτᾳ, Καλάμαις καὶ τελευταῖον ἐν Ἀθήναις, διὰ τὴν αὐστηρὰν καὶ πιστὴν τοῦ καθήκοντος ἐκτέλεσιν. Ἐπίσης καὶ ὡς ἀρχηγὸς Λαρίσσης χρηματίσας ἐπὶ τριετίαν κατέκτησε τὰς συμπαθείας καὶ τὴν κοινὴν ὑπόληψιν. Κατὰ τὴν προσάρτησιν τῆς Ἠπειροθεσσαλίας πρῶτος εἰσῆλθεν εἰς Ἄρταν ἐπὶ κεφαλῆς χιλίων ἀνδρῶν. Τῷ 1887 ἀποδυθεὶς εἰς τὸν ἐκλογικὸν ἀγῶνα ἀνεδείχθη πρῶτος βουλευτὴς ἐπιτυχὼν μεθ' ὅλου τοῦ συνδυασμοῦ του, καίπερ ἔχων ἀντίπαλον ἰσχυρόν, τὸν κ. Σωτηρόπουλον. Τότε ἦτο συνταγματάρχης καὶ ἔφερε τὸν χρυσοῦν Σταυρόν, κατὰ δὲ τοὺς γάμους τοῦ Διαδόχου ἐτιμήθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου δι' ἀνωτέρου γερμανικοῦ παρασήμου καὶ ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Δανίας, προαχθεὶς ἅμα καὶ εἰς τὸν Ἑλλην. Ταξιάρχην. Τῷ 1892 ἀπεσύρθη τῆς ἐνεργοῦ ὑπηρεσίας λαβὼν βαθμὸν ὑποστρατήγου. Μέχρις ἐσχάτων διετήρησεν ἀκμαῖον τὸ πνεῦμα καὶ τὸ ἀνδρικόν του κέλλος, ἀπέθανε δὲ ἐκ συγκοπῆς τὴν 28 Ἰουνίου 1896, καταλιπὼν ἔντιμον ὄνομα καὶ τέκνα ἀντάξια τῶν πατρικῶν ἀρετῶν.

1821
1896
25

SISMANOGLIO MEGARO

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΟΣΧΑΤΟΣ

Ὁ θάνατος τοῦ ἀειμνήστου Ι. Μοσχάτου, ἐπισυμβὰς ἐν Ἀθήναις τὸν Ἰούνιον τοῦ 1896, ἀπεστέρησε τὴν μὲν ἰδιαιτέραν πατρίδα του Τῆνον ἓν τῶν ἀγλαοτέρων ἐν τῷ ἐξωτερικῷ σεμνωμάτων της, τὴν δὲ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἑλληνικὴν παροικίαν, παρ' ᾗ ἀπὸ μακρᾶς σειρᾶς ἐτῶν ἦν ἐγκατεστημένος ὡς ἰατρός, ἓν τῶν δημοφιλεστέρων καὶ διαπρεπεστέρων μελῶν της. Ἀπέριττος τοὺς τρόπους, εἰλικρινής, μετριόφρων, ἐξασκῶν τὸ ἰατρικὸν ἐπάγγελμα ἐξ ἀγνοῦ φιλανθρωπικοῦ αἰσθήματος, προσήνεγκε πολυτίμους ἐκδουλεύσεις εἰς τὸ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Νοσοκομεῖον, θεμελιώσας τὸ ἐν αὐτῷ παθολογικὸν τμῆμα καὶ ἀναγαγὼν αὐτὸ εἰς περιωπὴν μετὰ τῶν λοιπῶν συναδέλφων του. Ἀγαθὸς τὴν καρδίαν, ἐν ᾗ ἀντήχει πᾶσα ξένη συμφορά, πᾶσα κραυγὴ καὶ ἐπίκλησις τῆς δυστυχίας, ἐπεδαψίλευεν οὐ μόνον τὴν ἐπιστημονικὴν του συνδρομὴν καὶ λόγους παραμυθίας εἰς τοὺς πάσχοντας, ἀλλὰ καὶ ὑλικὰς βοηθείας εἰς τοὺς ἐνδεεῖς ἐξ αὐτῶν. Κατὰ τὴν βροτολοιγὸν χολέραν τοῦ 1865 καὶ 1883 παρέμεινε, στρατιώτης πιστὸς τοῦ καθήκοντος, μετ' αὐταπαρνήσεως χριστιανικῆς παλαίων κατὰ τοῦ ἀπηνοῦς ἐχθροῦ, ἐπιτελῶν τὸ φιλάνθρωπον αὐτοῦ ἔργον. Διὰ τοῦτο ἀπήλαυε γενικῆς ἀγάπης καὶ ὑπολήψεως. Ὅσοι τὸν ἐγνώριζον, ἠθάνοντο εἴδός τι λατρείας καὶ ἀφοσιώσεως πρὸς τὸν ἀλησμόνητον ἄνδρα, ὅστις εἰς ἕνα μόνον σκοπὸν ἀπέβλεπε: τὴν ἐν παντὶ εὐποΐαν. Δὲν εἶνε ὑπερβολὴ ἂν εἴπῃ τις ὅτι οὐδένα ποτὲ ἔσχεν ἐχθρόν. Εἰλικρινής, ἐγκάρδιος, εὐπροσήγορος, στωμύλος, πατριώτης ἀληθής, κοινωφελής, κατέκτα αὐτομάτως τὴν ὑπόληψιν, τὴν ἀγάπην, τὸν σεβασμόν, τὴν εὐγνωμοσύνην. Διὰ τοῦτο ὁ θάνατός του ἐβύθισεν εἰς βαθὺ πένθος τοὺς πάντας, ὅσοι ηὐτύχησαν νὰ γνωρίσωσι τὰς

σπανίας προσωπικάς του ἀρετάς. Οὐδ' ὑπελείπετο εἰς πᾶσαν ἐθνικὴν περίστασιν, ἐφ' ᾧ καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις δικαίως ἐτίμησε αὐτὸν διὰ τοῦ χρυσοῦ Σταυροῦ τοῦ Σωτῆρος. Παρεπιδημῶν ἐν Ἀθήναις τὸν Ἰούνιον τοῦ 1896, ἀπέθανεν αἰφνιδίως εἰς δὲ τὸν νεκρόν του ἐξεφώνησαν ἐπικηδείους ὁ κ Τιμ. Φιλήμων καὶ ὁ συμπολίτης του νεαρὸς δικηγόρος κ. Ξενοφῶν Σῶχος, ἐξάραντες τὰ μοναδικὰ πλεονεκτήματα τοῦ ἀλησμονήτου ἀνδρός.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Δ. ΚΑΛΛΙΦΡΟΝΑΣ

Ὁ ἀείμνηστος Νικόλαος Καλλιφρονᾶς, ἐκ τῆς γνωστῆς ἐγκρίτου ἀθηναϊκῆς οἰκογενείας, υἱὸς πρωτότοκος τοῦ πολυσεβάστου γέροντος τῆς Ἀττικῆς Δημητρίου Καλλιφρονᾶ, ὑπῆρξε μία ἐκ τῶν συμπαθῶν καὶ δημοφιλῶν φυσιογνωμιῶν τῆς πρωτευούσης, καταναλώσας ὅλον τὸν βίον εἰς τὸ ἀληθῶς ἄχαρι καὶ ἀκανθῶδες πολιτικὸν στάδιον καὶ ἐκ παραδόσεως οἰκογενειακῆς καὶ ἀπὸ ἤθους φύσει προσηνοῦς καὶ μειλιχίου καὶ χαρακτῆρος μεταδοτικοῦ, ἐξυπηρετῶν μετ' ἀκραιφνοῦς ζήλου τὰ συμφέροντα τῶν συμπολιτῶν του, τῆς πόλεως καὶ τῆς πεφιλημένης του Ἐπαρχίας. Πεπροικισμένος μὲ μόρφωσιν ἐντελῆ καὶ λεπτότητα τρόπων καὶ ἔμφυτον αἴσθημάτων εὐγένειαν, κατώρθωσε διὰ μακροχρονίων θυσιῶν καὶ μόχθων, νὰ ἀποκτήσῃ ἀναφαίρετα κεφάλαια δημοτικότητος καὶ πολιτικῆς ἐπιρροῆς, διὸ καὶ δικαίως εἶχεν ἐκλεγῆ βουλευτὴς ὑπὸ τῆς ἐπαρχίας Ἀττικῆς κατὰ τὰς τελευταίας βουλευτικὰς ἐκλογάς, γενόμενος καὶ ἀντιπρόεδρος ἐν τῇ Βουλῇ. Ὀλίγῳ πρότερον ὑπηρέτησε καὶ ὡς νομάρχης, καταλιπὼν ἀρίστας ἐντυπώσεις διὰ τὴν

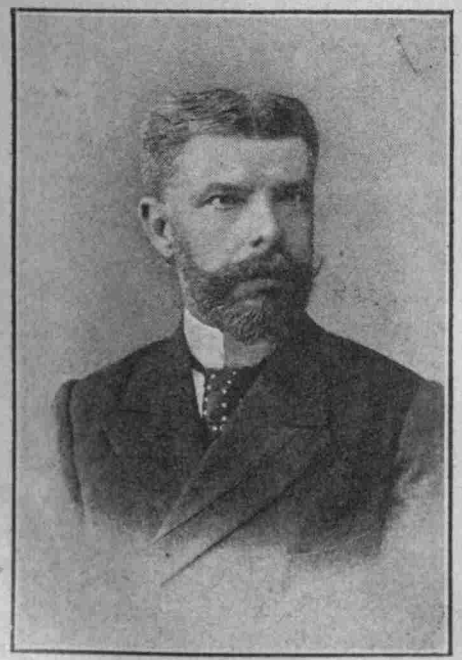

SISMANOGLIO MEGARO

πιστὴν ἐκτέλεσιν τοῦ καθήκοντος καὶ διὰ τὸν χρηστὸν καὶ ἀληθῶς ἔντιμον χαρακτῆρά του, ἀφιλοκερδῆ καὶ γενναῖον πάντοτε. Ἦτο ἐκ τῶν εἰλικρινῶς ἀγαπώντων τὸν τόπον καὶ ἐπιθυμούντων τὴν πρόοδον καὶ εὐημερίαν αὐτοῦ, ἡ τελευταία δὲ ἐν τῇ ἐνεργῷ πολιτικῇ δρᾶσίς του ὑπέσχετο πολυτίμους ἐκδουλεύσεις καὶ μέλλον εὐρύτερον· ἀλλ' ἀτυχῶς, ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ζωῆς καὶ τοῦ σταδίου του, ἐπελθὼν ὁ θάνατος ἀπεστέρησε τὴν μὲν οἰκογένειαν υἱοῦ καὶ ἀδελφοῦ πεφιλημένου, τὴν δὲ κοινωνίαν καὶ πολιτείαν ἑνὸς τῶν ἐκλεκτῶν μελῶν καὶ δραστηρίων λειτουργῶν. Ἀπέθανε τῇ 13ῃ Μαρτίου τοῦ 1896.

ΛΕΩΝ ΜΗΛΙΩΤΗΣ

Γνωστὴ καὶ συμπαθὴς φυσιογνωμία ὁ Λέων Μηλιώτης, γεννηθεὶς ἐν Ἀθήναις κατ' Αὔγουστον τοῦ 1859, ἀπεβίωσε τῇ 11 Φεβρουαρίου τ. ἔ. Υἱὸς τοῦ Γενικοῦ ἀρχιάτρου κ. Λεωνίδα Μηλιώτου, ἄριστα ἐκπαιδευθείς, ἐνωρὶς εἰσῆλθεν ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν Ἐξωτερικῶν, ἔνθα ἀρκούντως ἐκτιμηθεὶς ἀπεστάλη κατ' ἀρχὰς μὲν εἰς Κάϊρον, εἶτα δὲ εἰς Ἀλεξάνδρειαν ὡς πρῶτος Γραμματεὺς τοῦ Πολιτικοῦ Πρακτορείου, ὅπερ ἐπὶ πολὺν χρόνον διηύθυνεν ὡς χρεωκοπίας τῆς θέσεως τοῦ διευθυντοῦ. Ἐνταῦθα ἔδρασεν ἀρκετὰ εἰς δυσχερεῖς καὶ κρισίμους εὑρεθεὶς περιστάσεις, ἀναπτύξας διὰ τῆς εὐφυΐας αὐτοῦ καὶ τῆς ἐμφύτου εὐγενείας του πολλὰς μετὰ τῶν ἐκεῖ ἐπιφανῶν ξένων φιλικὰς σχέσεις, προστάτης γενόμενος τῶν συμφερόντων τῆς Ἑλληνικῆς παροικίας, ἣν καθ' ὅλον τὸν χρόνον τῆς ἐκεῖ διαμονῆς

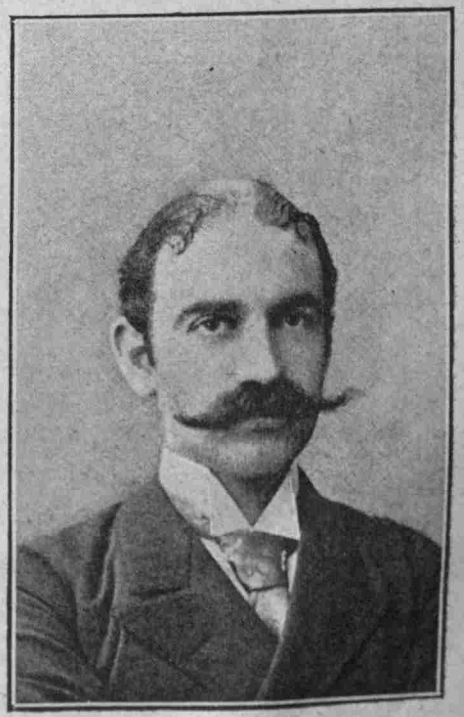

του ἠγάπησεν, ἐπροστάτευτε καὶ εὐηργέτησε, καὶ παρ' ᾗ πολλὰς ἀπέκτησε συμπαθείας διὰ τὴν μειλίχειον αὐτοῦ συμπεριφορὰν καὶ τὸ ὀξὺ διορατικόν του πνεῦμα. Εὐφυὴς καὶ ἀγχίνους διπλωματικὸς ὑπάλληλος, εἶρων πολλάκις μετὰ λεπτότητος ἀπὸ χαρακτῆρος, φιλόπατρις καὶ φιλότιμος δημόσιος λειτουργός, τιθέμενος ὑπεράνω παντὸς ἑτέρου τὴν εὔορκον ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος, ἀντεπεξῆλθε μετὰ θάρρους κατὰ τῶν τότε δολοπλοκιῶν τῆς ἐν Αἰγύπτῳ Ἀρχῆς, ἤθελε δὲ κατασταθῇ εἷς τῶν καλλιτέρων παρ' ἡμῖν διπλωματῶν, ἂν ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ σταδίου του δὲν ἐπήρχετο μοιραίως ὁ θάνατος, ὅστις ἐκτὸς τῶν σεβαστῶν γονέων, ἀδελφῶν καὶ οἰκείων του, οὓς εἰς βαρὺ πένθος κατεβύθισε, καὶ τοὺς φίλους αὐτοῦ, ὡς καὶ πᾶσαν τὴν παρ' ἡμῖν κοινωνίαν μεγάλως κατελύπησεν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΝΙΑΝΙΑΡΑΣ

Ἐν τῷ κύκλῳ τῆς κοινωνικῆς καὶ ἐμπορικῆς του ἐν Πάτραις δράσεως ὁ ἀειμνηστος Γεώργιος Νιανιάρας ὑπῆρξεν ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι λεληθότως προσφέρουσιν ἀνεκτιμήτους ἐκδουλεύσεις καὶ συντελοῦσιν ὑπὲρ τῆς κοινῆς προόδου πλειότερον πολλῶν ἐκ συνθήκης ἐπιφανῶν καὶ μεγάλων. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ὁ Γ. Νιανιάρας κατέδειξε καὶ ἐφήρμοσε σπανίας κοινωνικὰς ἀρετὰς καθ' ὅλον αὐτοῦ τὸν ἰδιωτικὸν καὶ ἐμπορικὸν βίον, παρέχων ἀείποτε ἑαυτὸν ὑπόδειγμα ἀμίλλης καὶ μιμήσεως. Νεώτατος ἐγκατασταθεὶς ἐν Πάτραις ἐπεδόθη εἰς τὸ ἐμπόριον τηρῶν ἀλώβητος τὴν ἐμπορικὴν τιμήν του, μέχρις ὑπερβολῆς — μέχρι ψυχώσεως σχεδὸν εἰπεῖν — καὶ ἀκρίβειαν μοναδικήν, μετὰ προφανοῦς πολλάκις ζημίας του, εἰς

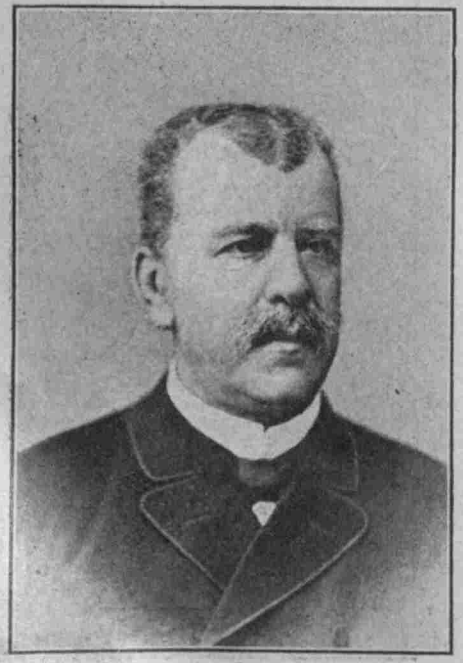

SISMANOGLIO MEGARO

πάσας τὰς ἐν τῷ ἐσωτερικῷ καὶ ἐξωτερικῷ συναλλαγὰς αὐτοῦ. Ἀναμφισβήτητον ὅτι τὸ μέτρον τῆς ἐμπορικῆς πίστεως χώρας τινὸς ὁρίζεται ἐκ τοῦ βαθμοῦ τῆς ἐμπορικῆς τιμῆς, ἣν κέκτηνται οἱ διενεργοῦντες τὸ ἐξωτερικὸν ἐμπόριον μετὰ τῆς ἡμεδαπῆς ἔμποροι. Ἐκ τοῦ βαθμοῦ τούτου ὁρίζεται ἡ ἠθικότης τῆς χώρας καὶ τὸ ὅριον τῶν ὑλικῶν ὠφελημάτων, τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ καρπῶνται λαοὶ πτωχοὶ συναλλασσόμενοι μετὰ τῶν πλουσιωτέρων. Ὅλος ὁ ἐμπορικὸς κόσμος τῶν Πατρῶν ἀνομολογεῖ ὅτι ὁ ἀοίδιμος Γ. Νιανιάρας κατεῖχεν εἰς τὸ ἔπακρον τὴν ἀρετὴν τῆς ἐμπορικῆς ταύτης τιμιότητος, ὅστις, κτησάμενος δι' ἐντίμου ἐργασίας καὶ ἀκαταπονήτου ὅσον καὶ εὐφυοῦς δραστηριότητος μεγάλην περιουσίαν, ἀπέβη οὐ μόνον εἰς τοὺς οἰκείους του εὐεργετικός, ἀλλὰ καὶ διὰ πᾶν κοινωφελὲς ἔργον, ἐκ τῶν πρώτων ἀρωγὸς καὶ ὑποστηρικτής. Τὸν εὐγενῆ χαρακτῆρα καὶ τὰ φιλάνθρωπα αὐτοῦ αἰσθήματα ἐπεδείξατο μέχρι τοῦ θανάτου του, καθόσον, κληροδοτήσας ταῖς ἀδελφαῖς αὐτοῦ καὶ τῷ ἀδελφῷ του Σπυρίδωνι τὴν περιουσίαν, ἀφοῦ ἐξησφάλισεν ἄνετον καὶ ἀξιοπρεπῆ βίον εἰς τὴν ἐνάρετον αὐτοῦ χήραν, κατέλιπεν ὑπὲρ τοῦ βρεφοκομείου Πατρῶν 70,000 δραχμάς, πρὸς δὲ καὶ ἑτέρας 25,000 ὑπὲρ ἄλλων κοινωφελῶν σκοπῶν. Ἀπέθανεν τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1896 καταλιπὼν μνήμην ζηλευτὴν καὶ κενὸν δυσαναπλήρωτον.

ΚΩΝΣΤ. ΡΩΜΑΪΔΗΣ

Ὁ ἀοίδιμος Κωνστ. Ῥωμαΐδης γεννηθεὶς ἐν Κονίτσῃ τῆς Ἠπείρου, καὶ διακούσας τὰ ἐγκύκλια μαθήματα ἐν τῇ γηραρᾷ Ζωσιμαίᾳ Σχολῇ, ἀπῆλθεν εἰς Εὐρώπην νεώτατος, ὅπου εἰς διάφορα καλλιτεχνικὰ κέντρα ἐπεδόθη εἰς τὴν ἐκμάθησιν καλλιτεχνικῶν ἐπιστημῶν. Ὁ Κωνσταντῖνος Ῥωμαΐδης ὑπῆρξε παραδειγματικὸς τύπος οἰκογενειακῆς καὶ πολιτικῆς ἀρετῆς. Μετὰ τῶν δύο αὐτοῦ ἐγκρίτων ἀδελφῶν κ. κ. Δημητρίου καὶ Ἀριστοτέλους ἀπετέλεσε δι' ἀπαραδειγματίστων καὶ ἐνδελεχῶν μόχθων καλλιτεχνικὴν δύναμιν, ἥτις οὕτω κατώρθωσε νὰ ἐπιβάλῃ τὸ ὄνομά της εἰς τὴν σύγχρονον Ἑλληνικὴν καλλιτεχνίαν καὶ καταστήσῃ αὐτὸ Πανελλήνιον. Διὰ τῆς ἀναπαραστάσεως τῶν ἀρχαιολογικῶν κειμηλίων μας καὶ τῆς διαδόσεως αὐτῶν ἀνὰ τὰς πέντε Ἠπείρους τοῦ κόσμου, συνέδεσεν ἀδιαρρήκτως τὸ ὄνομα αὐτῶν μὲ τὴν ἡμετέραν ἀρχαιο-

γογίαν, πρὸς ἣν τοὺς συνέδεσαν ἄξιαι λόγου ἐκδουλεύσεις, ἀπροκαλύπτως ἀνομολογούμεναι ὑπὸ διαφόρων ἀρχαιολογικῶν ἱνστιτούτων. Τὰ πρότυπα ὅσον καὶ τελεια ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν φωτογραφικὰ καὶ φωτοτυπικὰ ἐργοστάσιά των, μοναδικὰ ὄντως, εἰς τρόπον ὥστε καὶ τῶν ξένων νὰ ἑλκύουν τὸν θαυμασμόν, τιμῶσιν ἀληθῶς αὐτοὺς ὅσον καὶ τὴν παρ' ἡμῖν καλλιτεχνίαν, ἣν τὸ ἐπ' αὐτοῖς ἀνύψωσαν εἰς περιωπὴν ζηλευτήν. Οὐ μόνον ὡς καλλιτέχνης διέπρεψεν ὁ Κωνσταντῖνος Ῥωμαΐδης ἀλλὰ καὶ ὡς βιομήχανος καὶ ὡς ἀρχιτέκτων· ἀψευδῆ δὲ τεκμήρια τοῦ δημιουργικοῦ καὶ παραγωγικοῦ αὐτοῦ πνεύματος τυγχάνουσι τὸ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Νίκης περικαλλὲς μέγαρον Ῥωμαϊκῶν, τὸ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἀθηνᾶς ὅμοιον τοῦ ἐπ' ἀδελφῇ γαμβροῦ του κ. Ν. Καρτεράκη καὶ τὸ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἑρμοῦ Παρισινὸν ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν καὶ πλούσιον κατάστημά του.

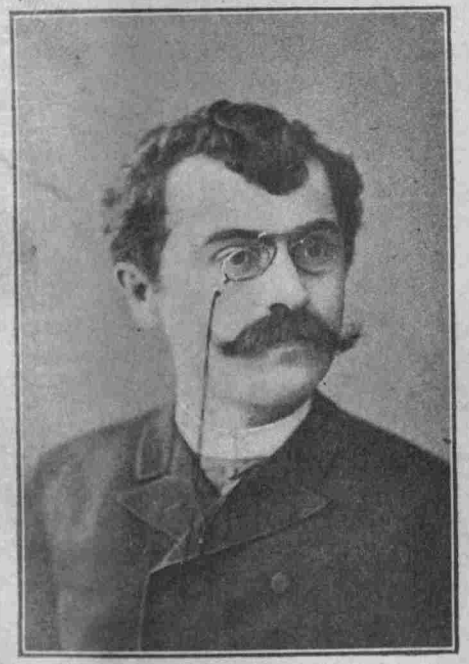

Τοιοῦτος ὑπῆρξεν ὁ ἀείμνηστος Κωνσταντῖνος Ῥωμαΐδης, οὗ τὴν ἀπώλειαν συνησθάνθησαν ὅσοι ἐγνώρισαν καὶ ἐξετιμησαν τὴν ἀξίαν, τὴν καλλιτεχνικὴν ἰδιοφυΐαν καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς τοῦ ἀοιδίμου ἀνδρός.

ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Σελὶς

Ἐποχαὶ — Ἐκλείψεις — Ὧραι τοῦ ἔτους — Ἑορτολόγιον . . . . . 1—16
Νικόλαος Γύζης, βιογραφικὸν σημείωμα 19
Παροιμίαι 22
Πρὸς τὰ παιδία περὶ τῆς χρησιμότητος τῶν πτηνῶν, ὑπὸ Α. Ζ Στεφανόπολι 23
Κακογλωσσιές, ἀνέκδοτον 26
Νέα Τέχνη, ὑπὸ Γρηγορίου Ξενοπούλου 27
Ἡ ἀθυροστομία τῶν μικρῶν 32
Οἱ ἐν Ἀθήναις διεθνεῖς Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες τοῦ 1896 καὶ οἱ Ἕλληνες Ὀλυμπιονίκαι 33
Σὲ εἰκόνα, ποίημα Ἀργύρη Ἐφταλιώτη. 40
Γεώργιος Ἀβέρωφ, βιογραφικαὶ σημειώσεις ὑπὸ Θεοδ. Φ. Κωνσταντινίδου 42
Ἀχιλλεὺς Λογιωτάτου, βιογραφικὸν σημείωμα . . . 47
Χαρὰ ἀνίκητη, διήγημα Ἀργύρη Ἐφταλιώτη 49
Ἐπιγράμματα, ὑπὸ Ἀλεξ. Κ. Περδικίδου 54
Ἀπὸ τοῦ Ναοῦ τῆς Σουνιάδος Ἄκρας, ὑπὸ Ἐμμαν. Λυκούδη 55
Εἰς τοὺς γάμους Ἐπαμ. Πολιτάκη καὶ **Ἑλένης Παπαδάκη**, ποίημα ὑπὸ Κ. Φ Σκόκου 60
Ἡ προσευχὴ τῆς Νίτσας, μετὰ γελοιογραφιῶν 61
Καλλιρόη καὶ Κόρεσος, ἀρχαῖον διήγημα ὑπὸ Στ. Βάλβη 62
Ἱστορίες ἑνὸς ρέπορτερ — Ὁ Τηλεγραφητής, ὑπὸ Μποὲμ (Μήτσου Χατσοπούλου) 65
Τραγοῦδι μοιρολόϊ, ὑπὸ Λάμπη Μόσκου 69
Τὸ Ἡλιοτρόπιον, ὑπὸ Γεωργ. Ἀλεξανδρίδου 70
Γιατί ; ποιημάτιον Λάμπη Μόσκου 71

SISMANOGLIO MEGARO

Σελὶς

Μία σελὶς ἐκ τῆς Κυπραϊκῆς Ἱστορίας, ὑπὸ Α. Κ. Παλαιολόγου 72
Ὕπνος—Προδότης 76
Ἀνθρώπινοι χαρακτῆρες.—**Ὁ ἄνθρωπος τῆς στιγμῆς**, ὑπὸ Ἀνδρ. Λασκαράτου. 77
Εἰς μικρὰν κόρην. ποίημα Γ. Καλοσγούρου 78
Μιχαὴλ Ὀνοῦ, ὁ ἐν Ἀθήναις πρέσβυς τῆς Ῥωσσίας . . 79
Ἡ Τριανταφυλλίτσα, εἰκὼν ὑπὸ Γ. Π. Ἀξιώτου . . . 81
Σκέψεις 84
593—1896, ὑπὸ Σπ. Π. Λάμπρου 85
Ἡ καρδιὰ τῆς Μάνας, ποίημα κατὰ τὸ γαλλικόν, ὑπὸ Σ. 88
Δὲν ἐνοικιάζεται, κωμῳδία εἰς πρᾶξιν, ὑπὸ Μιχαὴλ Δ. Γιαννουκάκη 89
Ὁ ἐπιλοχίας μου, σκαλάθυρμα, ὑπὸ Πήλ. 102
Γνωμικά 108
Καθαρὰ λόγια, ὑπὸ Γ. Μ. Βιζυηνοῦ 110
Ἥβη—Νεότης, εἰκὼν ὑπὸ Ἀρ. Ἀλεξανδρίδου 111
Ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς Μαρίκας Ν. Δηληγιάννη, ποίημα Ι. Γ. Τσακασιάνου 112
Κατόπιν ἑορτῆς, διήγημα ὑπὸ Π. Ἀξιώτου 113
Τραγούδια τῆς Ἀνατολῆς—Τὸ Νέϊ, ὑπὸ Μιχ. Ἀργυροπούλου 120
Πολὺς θόρυβος, κωμικὸς μονόλογος ὑπὸ Δ. Ι. Καλογεροπούλου 121
Ἡ Βαρκοῦλα, ποίημα Μ. Ἀργυροπούλου 127
Βλάσιος Βαλτινός, βιογραφικὸν σημείωμα ὑπὸ Ν Στράτου 128
Εἶσαι αἰωνία ἄνοιξις, ποίημα ὑπὸ Ἀρ. Καψοκεφάλου. 130
Φυσιογνωμίαι ἐκ τῶν Ἐπαρχιῶν : Ἀρ. Σκληβανιώτης—Ὁ ἅγιος Δημητριάδος Γρηγόριος — Νικόλαος Κοκωσλῆς 131
Καλειδοσκόπιον ἐκ τοῦ διδασκαλικοῦ κόσμου, εἰκόνες καὶ τύποι ἐκ τοῦ φυσικοῦ ὑπὸ Χρ. Π Οἰκονόμου . . 136
Στὰ δυό της μάτια, ποίημα ὑπὸ Μαρίκας Πίπιζα . . 144
Γρύλλοι, μελέτη ἀρχαιολογικὴ ὑπὸ Ἀλ. Καράλη . . . 145
Ὧραι Σχολῆς 148
Τὸ ὑστερόγραφον μιᾶς ἐπιστολῆς, διήγημα ὑπὸ Κωνς. Φ. Σκόκου 149
Κορώνη καὶ ὄρνιθα, μῦθος Κριλὼφ ὑπὸ Παν Ἀξιώτου. 157
Τὰ τάμματα, ἠθογραφικαὶ εἰκόνες, ὑπὸ Χρ. Χριστοβασίλη. 158
Καῖσαρ, ποίημα ὑπὸ Νίνου Γιαλούρη 160

Σελὶς

Σκηναὶ καὶ τύποι—Μανία καταδιώξεως, ὑπὸ Ἰωάννου Κονδυλάκη 170
Σκόρπια φύλλα 172
Ἡ Μαγδαληνή, ποίημα ὑπὸ Γ Μαρτινέλη 173
Διάρκεια παπουτσιῶν, ἀνέκδοτον 175
Ἀπόστολος Κωνσταντᾶς, βιογραφία 176
Εἰς Δελφούς, ὁδοιπορικὸν σημείωμα ὑπὸ Θ. Ν. Φιλαδελφέως 177
Ἡ τελευταία μου σκέψις, ποιημάτιον ὑπὸ Ἀρ. Μάνδρα. 186
Φυσιογνωμίαι ἐκ τοῦ ἔξω Ἑλληνισμοῦ : Δημ. Ἀργυριάδης—Λ. Γρούτας—Ν. Γρυπάρης—Ι. Καρτάλης—Π. Πανταλέων—Ι. Πιερίδης—Ν Πίστης—Αλ.Ράλλης—Π. Σκάσης—Α. Τριανταφυλλίδης—Νέστωρ Τσανακλῆς— Κ. Χατζηϊωάννου 187
Ἐλέφας καὶ ἀρνίον, ποίημα ὑπὸ Βλαδιμ. Παρασκευᾶ. 200
Φιλοσοφία τοῦ Ἱπποδρομίου, ὑπὸ Ἀριστ. Κουρτίδου 201
Τί εἶνε νέον ἔτος, ποίημα ὑπὸ Μ. Δ. Σεϊζάνη . . . 204
Φεύγετε, ποίημα ὑπὸ Γεωργ. Ζερμπίνη 205
Δημήτριος Κοκκίδης, νεκρολογία 207
Οἱ λουτροὶ τῆς Πόλεως, ὑπὸ Ν. Βασιλειάδου 209
Μωσαϊκόν 213
Ἔρως δροσιζόμενος, δρᾶμα κωμικοτραγικὸν εἰς ἓξ σκηνὰς γελοιογραφικάς 214
Ἐπίγραμμα εἰς φθονερόν, ὑπὸ Σατανᾶ 217
Ἡ Μαύρη, διήγημα ὑπὸ Ἀλεξάνδρας Παπαδοπούλου. . 218
Σ ἕνα νεκρό, ποίημα Στ. Μαρτσώκη 223
Εἰς τὴν ἠρωΐδα τῆς Μακρυνίτσης Μαργαρίταν Μπασδέκη, ὑπὸ Γεωργ. Ἀδρακτᾶ 225
Ἡρωδιάς, τραγικὸς μονόλογος ὑπὸ Πολ. Δημητρακοπούλου 228
Περὶ τῶν ἑπτὰ σοφῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ἱστορικὸν σημείωμα ὑπὸ Θ. Φλογαΐτου 234
Ἄωτον ἀφαιρέσεως, ἀνέκδοτον 237
Τὸ καινούργιο σπίτι, κωμῳδία εἰς μίαν πρᾶξιν ὑπὸ Ν. Ι. Λάσκαρη καὶ Μ. Οἰκονομάκη 238
Ὁ ἀστυφύλακας, ἐκ τῶν τοῦ Γ. Σουρῆ 251
Ἡ χήρα, κωμικὸς μονόλογος ὑπὸ Ν. Κοτσελοπούλου . . 252
Σκέψεις καὶ γνῶμαι 258
Πρὸς καταμέτρησιν τῆς ξυλείας, ἐπαρχιακὴ εἰκὼν ὑπὸ Δημ. Π. Ταγκοπούλου, μετὰ γελοιογραφιῶν. . . . 259
Εἰς χαρτοπαίκτην, ἐκ τῶν τοῦ Γ. Σουρῆ 263

SISMANOGLIO MEGARO

Σελὶς

Τὸ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Λύκειον τοῦ Θεοδ. Φ. Κωνσταντινίδου. 264
Οἱ μασκαράδες καὶ τὰ παράσημα, ἀνέκδοτον 266
Αἰώνιον Αἴνιγμα, διήγημα κατὰ μετάφρασιν Ἀγαθ. Κωνσταντινίδου 267
Ἐδῶ κ' ἐκεῖ 272
Φίλων Ι. Φίλωνος, βιογραφικὸν σημείωμα ὑπὸ Κ Φ. Σ. 273
Χαιρετισμὸς πρὸς τὸ Φθινόπωρον, ποίημα Ἀριστομ. Προβελεγγίου. 276
Ἡ γλῶσσα τῶν ὀφθαλμῶν, σκαλάθυρμα ὑπὸ Δημ Οἰ. Καλοποθάκη 277
Ἀλήθειαι 281
Ἡ Ἀλεξάνδρεια, ἐντυπώσεις ὑπὸ Γ. Β. Τσοκοπούλου . 272
Ἀέναον πνεῦμα 289
Ἀπὸ Ἰκονίου εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὁδοιπορικαὶ σημειώσεις ὑπὸ Ἰωακεὶμ Βαλαβάνη 290
Στὸν Ἑρμῆ τοῦ Πραξιτέλους, ποίημα ὑπὸ Μ. Δ. Φραγκούδη 302
Συμφωνίες χώρις σκοπό—Οἱ ὧρες, ὑπὸ Γρυπάρη . . 303
Μαρῆς Βαλλιάνος, βιογραφία 305
Ἐπίγραμμα εἰς ἕνα φίλον μου μυταρᾶν, ὑπὸ Μ. Α. Ζώρα 307
Ἡ μνηστὴ τοῦ Οὐρανοῦ ἐν τῷ Μαργαρίτῃ τοῦ Δουνάβεως, ὑπὸ Γεωργ. Ν. Φιλαρέτου 308
Ὁ πόθος, ποίημα Α. Γραμματικοῦ 315
Ἡ τρίχα, κωμικὸς μονόλογος ὑπὸ Ι. Δεληκατερίνη . . . 316
Σ ἕνα συνάδελφο, ποίημα Στ. Μαρτζώκη 320
Σοφοκλῆς Βουρνάζος ὁ μέγας εὐεργέτης τῆς Μιτυλήνης, ὑπὸ Ἀριστ. Μάνδρα 321
Ποικίλα 323
Ἡ ἀλληλογραφία τοῦ Ναπολέοντος, ὑπὸ Χ. Ἀννίνου 324
Εἰς λεύκωμα, ποίημα Θ. Σολωμοῦ 335
Ὁ Σπουργίτης Μοντενέγρος, ποίημα κωμικοσατυρικὸν ὑπὸ Ι. Τσακασιάνου 337
Δεκατὴ ἡ Τρίτη θεωρεῖται ἀποφρὰς ἡμέρα, ὑπὸ Ν. Γ. Πολίτου 413
Ἐπιγράμματα : Εὐγνωμοσύνη ἀγρίου—Ἐπιτύμβιον κυνός, ὑπὸ Ἀλ. Περδικίδου 349
Μόσχος Μαζαράκης, νεκρολογία 350

Σελὶς

Ἐπιγράμματα : Σὲ ζηλιάρη—Σὲ ἐρωτάρη γέρο, ὑπὸ Μ. Α. Ζώρα 352
Ὁδοιπορικαὶ ἐντυπώσεις ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὑπὸ Ἀριστ. Ἀλεξανδρίδου 353
Σκέψεις καὶ γνῶμαι 358
Ἡ ἐπανάστασις τοῦ 1878 καὶ αἱ μάχαι τοῦ Σαρακηνοῦ, ὑπὸ Γ. Ἀδρακτᾶ 359
Ὁ τραπεζίτης τοῦ Θεμιστοκλέους, ἀπόσπασμα ἐκ τῆς ἀνεκδότου «Ἀφνειοῦ Κορίνθου», ὑπὸ Δημ. Κ. Βαρδουνιώτου 370
Τὰ λόγια τῆς Τσιγγάνας.—Ἀπὸ τὴς νύχτες, ποιήματα Γ. Φακίρη 378
Ἡ εἰλικρίνεια τῶν μικρῶν, ἀνέκδοτον 380
Δύο λέξεις περὶ τῶν δραμάτων τοῦ Αἰσχύλου, ὑπὸ Σωκρ. Κωνσταντινίδου 381
Τῇ δεσποσύνῃ . . . ποίημα Κ. Μ. Παπαϊωάννου . . 384
Μοναδικὸς τύπος λογίου ἐν Ἑλλάδι, ὑπὸ Τιμ. Ἀμπελᾶ 385
Μπάτης—Αἶδας, ποίημα Γ. Α. 389
Τὸ Ἀναγκαῖον, ὑπὸ Ν. Β. Σαλιβέρου 890
Σκιὰ πνιγέντος, διήγημα κατὰ τὸ ρωσσικόν, ὑπὸ Κ. Σ. Κοκόλη 395
Τραγούδια τῆς ξενητειᾶς, ὑπὸ Γ. Λ. Πολίτου . . . 399
Ἡ ποντισμένη χώρα, ποίημα Ἁγίδος Θέρου 401
Σκέψεις ἐν νυκτὶ, ἀπόσπασμα μελέτης ὑπὸ Μαριάνθης Μπρισιμιτσάκη 404
Τραγούδια : Τραγοῦδι τῆς ψυχῆς.—Στὴ γιορτή της, ὑπὸ Ἐπαμ. Πολιτάκη 407
Ἐλεγεῖον εἰς Ἀρ. Π. Ταγκόπουλον, ὑπὸ Ι. Ν. Προβελεγγίου 408
Νεκρολογίαι : Δημ. Ἀντωναρόπουλος,—Ἰω. Μοσχάτος, —Νικόλαος Δ. Καλλιφρονᾶς, — Λέων Μηλιώτης, — Γεώργιος Νιανιάρας, — Κωνστ. Ρωμαΐδης 409

SISMANOGLIO MEGARO

ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ ΠΙΓΓΑ

ΧΟΡΟΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΟΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ — ΠΛΑΤΕΙΑ ΚΑΝΙΓΓΟΣ

Τὸ χοροδιδασκαλεῖον τοῦ κ. Ἡρακλέους Πίγγα εἶνε τὸ ἄριστον τῆς πρωτευούσης. Εἰς αὐτὸ ἐκπαιδεύεται ὅλη ἡ κομψὴ ἀθηναϊκὴ νεολαία, καὶ δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ γίνῃ τις χορευτὴς τέλειος, μὲ χάριν, μὲ ῥυθμὸν εἰς τὰς κινήσεις, μὲ ἔκφρασιν καὶ παραστατικότητα, ἐὰν δὲν διέλθῃ ἀπὸ τὰς καλλιτεχνικὰς χεῖρας τοῦ κ. Πίγγα.

Διότι ὁ κ. Πίγγας δὲν εἶνε μόνον διδάσκαλος μεθοδικώτατος· εἶνε καλλιτέχνης τοῦ χοροῦ, ἀφ' οὗ ὁ χορός, ὅστις δὲν εἶνε εἰμὴ ἐναλλαγὴ ῥυθμῶν καὶ εἰκόνων, καὶ ἔκπαλαι μὲν καὶ νῦν μὲ τὰς νεωτέρας ἀξιώσεις του ἀνήχθη εἰς περιωπὴν καλλιτεχνίας.

Τὴν καλλιτεχνικὴν ταύτην δύναμιν κατέχει καὶ μεταδίδει ἀπαραμίλλως εἰς τοὺς πολυπληθεῖς μαθητάς του ὁ κ. Πίγγας. Τὸ ὁμολογοῦν, χωρὶς νὰ τὸ θέλουν, οἱ ἴδιοι. Τοὺς διακρίνετε μεταξὺ ἑκατόν, μεταξὺ χιλίων ἄλλων, μέσα εἰς τὰ κομψότερα σαλόνια, εἰς τὰς πλέον ἀριστοκρατικὰς χορευτικὰς ἑσπερίδας. Ἐὰν ἰδῆτε κάτι τι χάριεν, ἐκφραστικόν, μεμετρημένον ἀλλ' ἁρμονικόν, εἰς τὰς κινήσεις, εἰς τὸ βάδισμα, εἰς τὴν ἐν συνόλῳ παράστασιν τοῦ σώματος — ἀναντιῤῥήτως ὁ χορευτὴς αὐτὸς ὑπῆρξε μαθητής, δημιούργημα τοῦ κ. Πίγγα.

Οἱ ἐκ τῶν Ἐπαρχιῶν καὶ τοῦ Ἐξωτερικοῦ συῤῥέοντες εἰς τὰς Ἀθήνας, φοιτηταὶ καὶ σπουδασταὶ ἐν γένει, μόνον εἰς τὸ διδασκαλεῖον τοῦ κυρίου Πίγγα θὰ δύνανται νὰ συμπληροῦσι τὴν ἐλευθερίαν των μόρφωσιν καὶ ἀγωγήν, καὶ νὰ μεταβάλλωνται εἰς περικόμψους ***ντσέτελμαν***.

Οἱ ἐν τῇ Σχολῇ διδασκόμενοι δὲν ἐκμανθάνουν μόνον τοὺς νεωτέρους καὶ χαριεστέρους τῶν χορῶν. Διέρχονται συνάμα στιγμὰς θελκτικῆς ἀπολαύσεως καὶ ψυχαγωγίας.

Ἔπειτα μὴ λησμονῆτε! Ὁ κ. Πίγγας εἶνε ὁ συγγραφεὺς τοῦ μόνου ἐν Ἑλλάδι ***Χορευτικοῦ Ὁδηγοῦ***, βιβλίου ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ὡραίου, χρησίμου, ἀπαραιτήτου.

SISMANOGLIO MEGARO

ΤΟ ΜΟΝΟΝ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΕΥΔΟΚΙΜΗΣΑΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡ

Η ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

ΔΙΑ ΠΑΙΔΙΑ, ΕΦΗΒΟΥΣ ΚΑΙ ΝΕΑΝΙΔΑΣ

ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩ 1879. — ΕΤΟΣ 19-1897

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Γραφεῖον : Ὁδὸς Αἰόλου 119

Συνιστᾶται ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας ὡς τὸ κατ' ἐξοχὴν παιδικὸν περιοδικὸν σύγγραμμα, ἀληθεῖς παρασχὸν εἰς τὴν χώραν ἡμῶν ὑπηρεσίας· καὶ ὑπὸ τοῦ Οἰκουμ. Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως ὡς ἀνάγνωσμα ἄριστον καὶ χρησιμώτατον εἰς τοὺς παῖδας.

Διευθυντὴς καὶ ἐκδότης : **Ν. Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ**

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ Διὰ τοὺς ἐν Ἑλλάδι Ἀρ. 7
Διὰ τὸ Ἐξωτερικὸν Φρ. χρ. 8

Αἱ συνδρομαί, προπληρώτέαι δι' ἓν ἔτος, ἄρχονται τὴν 1ην ἑκάστου μηνός.

Στέλλονται καὶ τὰ ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἔτους ἐκδεδομένα φύλλα εἰς τοὺς βέλοντας ν' ἀρχίζῃ ἡ συνδρομή των τὴν 1ην Ἰανουαρίου, ὁπόθεν ἄρχεται ὁ τόμος τοῦ ἔτους καὶ τὸ τῶν τοῦ μυθιστόρημα.

Κατὰ τὴν κοινὴν ὁμολογίαν τὸ εὐγενέστερον καὶ μορφοτικώτερο ἀνάγνωσμα τῆς τρυφερᾶς ἡλικίας εἶνε ἡ **ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ.**

Ὅ,τι δημοσιεύεται ἐν αὐτῇ — μυθιστορήματα, διηγήματα, δραμάτια, διάλογοι, μονόλογοι, μῦθοι, ποιήματα, βιογραφίαι, κτλ. κτλ. — ὅλα εἶνε συντεταγμένα εἰς γλῶσσαν ἁπλῆν καὶ εἰς ὕφος κομψὸν κατὰ τὰς ὑγιεστέρας παιδαγωγικὰς ἀρχάς, ὑπὸ συγγραφέων εἰδικῶν ἀνεγνωρισμένης ἀξίας, ἑλλήνων καὶ ξένων.

Αἱ διάφοροι πνευματικαὶ ἀσκήσεις, αἱ προτεινόμεναι πρὸς λύσιν, ἐξύπνουσι τὸ πνεῦμα τῶν νεαρῶν της συνδρομητῶν, καὶ οἱ συχνὰ προτεινόμενοι διαγωνισμοὶ ἐξεγείρουσι τὸ εὐγενὲς αἴσθημα τῆς ἁμίλλης· ἡ δὲ τρυφερὰ καὶ ἐγκάρδιος Ἀλληλογραφία τῆς **Διαπλάσεως** προσθέτει εἰς τὸ περιοδικὸν τοῦτο ἰδιαίτερον ὅλως θέλγητρον.

Τέλος ἡ φιλοκολία μεθ' ἧς ἐκτυποῦται ἡ ***Διάπλασις τῶν Παίδων*** καὶ αἱ εἰκόνες δι' ὧν κοσμεῖται καθιστῶσιν αὐτὴν φύλλον ἐξόχως καλλιτεχνικὸν καὶ ὡραῖον, ὅπως πρέπει νὰ εἶνε πᾶν βιβλίον προωρισμένον δι' ἀγνώστας νεαρούς, τῶν ὁποίων ἤδη μορφοῦται ἡ καλαισθησία.

Ἡ εἴσοδος τῆς «Διαπλάσεως» εἶνε ἐλευθέρα ἐν Τουρκίᾳ ὡς ἐπιλήψιμον δημοσιευούσης.